GEL LLXWrn Senesis

Formatting by Nathan Kasimer With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi ©Nathan Kasimet, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/. This book includes the following texts:

- Migra According to the Masora
- License: CC-BY-SA
- מקרא על פי מסורה/wikisource.org/wiki.he.wikisource.
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
- License: CC-BY-SA
- TITIL #1147(TO\ishivsource.org/wiki/\he.wikisource.)
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
- License: CC-BY

All these texts were retreived from Sefaria. It was typeset and formatted using ETEX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download and the EB Garamond font by Georg Duffner from http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

הפטרות הפטרת בראשית	233 233 233 233
פרשת שמות	152
פרשת שמות למנחה בשבת ויחי	152
פרשת ויחי	717
פרשה ויגש	661
פרשה מקץ	178
פרשה וישב	191
פרשת וישלח	140
פרשה ויצא	118
פרשת תולדות	103
פרשת חיי שרה	88
פרשה וירא	7 9
GLAU YL YL	77
פרשת נח	77
פרשה בראשית	I
Usage Guide	iν
Introduction	Λ

תוכן העניינים

ספר בראשית – Introduction

מפטיר לשבת חוכה	·											•	•			99%
הפטרת פרשת שקלים	٠	• •	•	•	• •	• •	• •	• •		• •	• •	• •	•	• •	• •	. 492
הפטרת שבת מחר חודש	٠	• •	•	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 262
הפטרת שבת ראש הודש	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •		• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 622
הפטרת ויחי	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •		• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 622
הפטרת (יחי	•	• •	•	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	•	• •	• •	. 722
הפטרת ויגש	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 255
הפטרת מקץ	٠	• •	•	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 552
הפטרת וישב	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 252
הפטרת ויצא	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 052
הפטרת ויצא	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 842
הפטרת תולדות	٠	• •	•	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 245
הפטרת חיי שרה	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 642
הפטרת וירא	٠	• •	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	٠	• •	• •	. 682
הפטרת לך לך	•	• •	•	•	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	• •	•	• •	• •	. 752

Introduction

This humash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minha readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the Mikra at pi Masorah project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special Mastir and Hastarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from Mikra at pi Masorah.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the Mikra al pi Masorah project, or notes in Minhat Shai. The Mikra al pi Masorah project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonatal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. "Is and ">RIW" indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a Dor D in parentheses. A petuha is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bortom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

» rāðia isu ršli: בנקבוס בואמור בוא אַלוַנוס אַנ בפובמו בנא וו וו מָסוֹא ווֹני

heaven and the earth. In the beginning God created the

קרוופת על־פָּנֵי הַמֶּיִם: مَر فَرْ نُكِيْتِ لُلِينَ \$ُرِيْتِ וְהָאָבֶץ הַיְמָה מֹהוֹ נְבֹהוּ וָחִשֶּׁךְ

אַפּֿג תַּנֹאַ: וֹנוּטֹאַ מוֹ בוֹבֹם וֹוֹ מִנְּשִּׁבֹאַ הַּכְ נְהַשְׁנְכָא מַלְ אַפֶּי הָּהוֹמָא וֹאַבְׁהֹא בַוֹנִי בּבוֹא וְבִוּלֵנֹוֹא

נְׁבֵינ<u>ְ</u>בָּא:

God hovered over the face of the face of the deep; and the spirit of 2 void, and darkness was upon the Now the earth was unformed and

And God said: 'Let there be light.'

And there was light.

XLL: · וַיָּאַמֶּר אֶּלְהַים יְהַי אָּוֹר וַיְּהִי

Π̈́ΨίςΧ: וֹאַפְּׁבְוּהְ וֹּי בֵּוּן נִשְיָבְא נְבֵּוּן וַשְׁזֹא וֹיִ נִע נִעִנְא אָבִוּ מִּבִּ

נֹאַמֹּב גֹּל נְבֵיג לְבִינִגְא נְבִּינִגַּ

from the darkness. good; and God divided the light And God saw the light, that it was

^{*} נִיּלֵּלֶּא אֶׁלְנֵים וֹ לְאִיִּרְ יְוֶם וּלֵּבָא וֹנֹ نظرا تباپهك: מִוֹר ווּלבגל אֶלְנִים בֵּין הַאִּוֹר

וּנַבַּא אֶבְנַיִם אָנַרַבָּאָוָר כִּי־

וֹנְיִר לָמֶר יָוֹם אָּחֶר: (פּ)

רְמַשׁ וַהַנְה צְפַר יוֹם חַד: لْمَايُمُكْ ݣَالْع كُنْكِٰبِ ٱلْمُنْدِيقُتُكَ لَمَايُمُكُمْ خُلْعٌ كَنْخُنُّهُ لَيُلْب לַנְבוְוַבְא וֹמִמֹא

morning, one day. there was evening and there was 5 the darkness He called Night. And And God called the light Day, and

- (2) חהו ובהו. מסולשון מְּמַבּושמתון, שלדס מוסקומשמומס על בקושבק: חהו. משמורדי"שין בלע"ו: בהו. לשון ושמפס למדמ סדין (בראשימ רבס יב, מו), וסיינו דכמיב (ב, ד) בְּיוֹס עֲשׁוֹמ ס' מֵלְלְסִיס מֶבֶן וְשְׁמָיִס: אלהים. ולא אמר ברא סי, שבממלס עלס בממשבס לבראומו במדם סדין, וראס שאין סעולס ממקייס, וסקדיס מדם רממיס ועוד שהשמים מאשומים נבראו (בראשים רבה ד, 1), על כרהך לא לימד המקרא במדר המוקדמים והמאוחרים כלום: ברא סמיס, ועדיין לא גלס המקרא בסידור הקודמים והמאוחרים כלום בריים המים מחי היחה, הא למדח, שקדמו המים לארך, ולא פירש מגיד מראשים דבר אמרים דבר. אם כן ממה על עלמך, שהרי המים קדמו, שהרי כמיב ורוח אלהים מרחפם על פני ישלוו, וכמו אָס יַמְרוֹשׁ צַּבְּקְרִיס (עמוס ו, יב), ולא פירש אס יחרוש אדס צבקריס, וכמו עַגִּיד מֵבֵאשׁיִת אַמַרִיִּמ (ישעיס מו, י), מיבה אחח, כמו פִי לֹא מְגַר דַּלְמֵי בִּמְנִי (אֹיוּב ג, ט), ולא פירש מי הסוגר, וכמו יִשְׁא מָת מִיל דַמֶּשֶׁק (ישעיה ח, ד), ולא פירש מי וגוי. ואס מאמר לסורות בא, שֶׁמֶלוּ ממלס נבראו, ופירושו בראשית סכל ברא אלו, ויש לך מקראות שמקלריס לשונס וממעמיס וגו' כמו ברחשים ברוח, ודומס לו מְּמִלְּם דְבֶּר ס' בסושע (סושע ח, ב), כלומר מחלם דבורו של סקב"ס בְּסוֹשֵע ויחׄמר ס'חל סושע יְסִינְקָיס (ירמיס כו, מ), בַמְשָׁיִם עַמְלַבְּפוֹ (ברמֹשִים י, י), בַמְשָׁיִם דְּנָּנְךְ (דבריס ים, ד), מֹף כמון מסס מומר ברמשים ברת מלסיס סיס לו לכמוב, בכסשונס בכס סמ סשמיס וגוי, שפין לך כסשים במקכס שפינו דבוק למיבס שלפחריו, כמו בְּבֵסֹשִׁים מַמֶּלְכוּוּם מוסו ובסו ומושך וגוי, ויאמר אלסיס יסי אור. ולא בא סמקרא לסורום פדר סבריאס לומר שאלו קדמו, שאס בא לסורום, כך ב"יג) שנקכלו בַּאַשָׁים קְּצוּקְשָׁה (יכמיס בֹּגָג). ואס באם לפכשו כפשומו כך פכשהו, בראשית בריאת שמיס וארן, וסארן היתה אלא דרשני, כמו שאמרו חז"ל (בראשים רבה א, ו) בשביל החורה שנקראם בַאִּשִׁים דַּרְפּוֹ (משלי ח, כב), ובשביל ישראל (מנחומא ונמנס לאשר ישר בעיניו, ברלונו נמנס לסס, וברלונו נעלס מסס ונמנס לנו (ב"ר): בראשיח ברא. אין סמקרא סוס אומר אומות העולם לישראל, ליסמים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ומה מעם פתח בבראשית (תנתומא כ"י יא), משום פֹת מַעֲשִׁיו הָגִּיד לְעַמּוֹ לְמֶם לָהֶם נַתַּלַם גּוֹיָם (תהלים קיא, ו), שאם יאמרו (I) בראשיח. אמר רבי ילחק, לא היה לריך להחחיל את החורה אלא מהחיד שנה לבה, שהיא מלוה ראשונה שנלמוו ישראל.
- וקבע לוה ממומו ביום ולוה ממומו בלילה (ב"ר): רשעים, והבדילו ללדיקים לעמיד לבה. ולפי פשומו כך פרשהו, רחהו כי מוב, וחין נחה לו ולחשך שיהיו משממשין בערבוביה, (+) וירא אלהים את האור כי מוב ויבדל. אף זוס אנו לריכין לדברי אגדס (מגיגס יב.), בֶּשְׁסוּ שֹלינו כדלי לסשממש בו באייר, ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקב"ה ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן (חגיגה עו. ב"ר), אקובעי"ר בלע"ו: ריקום ולדו (ארקלום) (פא"א): על פני תהום. על פני סמים שעל הארץ: ורוח אלהים מרחפה. כפא כנוד עומד
- (a) יום אחד. לפי סדר לעון ספרעס סיס לו לכמוב יוס ראשון, כמו עכמוב בעאר סימיס, עני, ועליעי, רביעי, למס כמב

כשסים מקמנלחם ברשמים: – הדשא הארץ. מתמלם ומתכסה לבוש עשבים (כ"ה יה.), בלשון לע"ו נקרם דשה הצרץ. שֶׁמִינֵי דשֹמִיס מחולקין, כל חחד לעלמו נקרח עשב פלוני, וחין לשון לַמֶּדַבֵּר לומר דשה פלוני, שלשון דשה הוח לבישח החרך (11) חדשא האדץ דשא עשב. לא דשל לפון עשב ולא עשב לפון דשל, ולא סיס לפון סמקרא לומר מעפיב סארן,

- (10) קרא ימים. וסלא ים אחד סוא, אלא אינו דומה מעם דג העולה מן הים בעכו לדג העולה מן הים באספמיא (צ"ר):
- (9) יקוו המים. מְמוּמִין סיו על פני כל סמרץ (פדר"מ ס), וִסְקווֹס במוֹקינוֹס סוֹמ סיס סגדול שבכל סַיַמִיס: (ק"ח שמים. שם מים ד"ח חש ומים):
- (8) ויקרא אלהים לרקיע שמים. שָׁל מיס (צ"ר), שָׁס מיס, לש ומיס, שערצן זה צוה ועשה מהם שמיס (חגיגה יצ.) והמחיל וגמר מלאכה אחרם, פַּפַל צו כי עוב שני פעמיס, אחח לגמר מלאכח השני, ואחח לגמר מלאכח היום (צ"ר):
- מלאכת המים עד יום השלישי, והרי המחיל בה בשני, ודבר שלא נגמר אינו במלואו ומובו, ובשלישי שנגמרה מלאכת המים על הרקיע לא נאמר, אלא מעל לרקיע, לפי שהן חלויים באויר. ומפני מה לא נאמר כי טוב ביום שני, לפי שלא היה נגמר (<) ויעש אלהים את הרקיע. מקנו על עמדו, וסום עביימו, כמון שָבְּמָס בֶּמְ לָפֶּרְנֶיִסְ (דברים כה יב): מעל לרקיע.
- הרקיע למים שעל הארץ (נ"ר), הא למדה, שהם הלוים במאמרו של מלך (הגיגה מו.): ועומד מגערת המאיים עליו: 🗈 בחרך המום. באמלע המים (אונקלוש), שיש הפרש בין מים העליונים לרקיע כמו בין באומרו יסי רקיע, וזסו שנאמר עַמּוּדֵי שְׁמַיִס יְרוֹפְפּוּ (אֿיוב כו, יאֿ), כל יוס ראשון, ובשני יִמְמְסוּ מַגַּעַרָמוֹ, כאדס שמשמומס (6) יהי רקיע. ימחוק סרקיע (ג"ר), שאף על פי שנצראו שמיס ביוס סראשון, עדיין לחיס סיו, וקרָשׁוּ בשני מגערת סקב"ס

מחד, לפי שהיה הקב"ה יחיד בעולמו, שלה נברתו המלהכים עד יום שני, כך מפורש בברתשית רבה (ג, ח־מ):

<u>הַּכְ בַּאַבְ</u>ׁא זְגִיבִר בוֹ: עַשָּׁה פְּרִי לְמִינֹוּ אֲשֶׁר זַרִעּוֹ־בִוֹּ

نٹٹٹ کا: בבר זרעיה ביה על ארעא אַגלו פֿיריו עביר פַּיריו לוָנִיה מֹסַבֹּא בַבר זַבְמִיה מִוֹבְרַמ וֹאַמֹּר וֹן מַדְאָית אַרְעָאַ דִּתְאָר

upon the earth.' And it was so. kind, wherein is the seed thereof, zii roite iuri gaireed oori-iuri In forth grass, herb yielding seed, and And God said: 'Let the earth put

.. בְּמִּא מֹמִּר מוֹנֵוּמֹ זְנַת מֹּוֹ פֹּנֵי يربحور بهكترات وبهليع بهزالا אָלְהָים כִּי־שִּׂיב:

נְעַוֹאַ גָּנְ אָבָרִ טְּבִיּ וּלְמִפֿוֹע עַמּוֹם פֿבּא וֹמִּים וֹוֹבֹא יַלְבֵּיִע כּּוּיִמְּט מּוֹא פֿבֹא וֹמִמָּ

that it was good. waters called He Seas; and God saw or and the gathering together of the And God called the dry land Earth,

تنظبه څيائات احتفظت څيا

וטַּבא וּגֹ לְזַבּּמִּשֹא אַבֹּגא

dry land appear.' And it was so. together unto one place, and let the

ئتنيات بيخهُد تئير كا: מקחת השְּׁמִיִׁם אֶלְ־מְקַוֹּם אֶחְׁד שְׁמִיָּא לַאָּמִר חַד וְתִּפּּחָזִי

וּבּהשׁטֹא וּבִוֹנִע כֹּו: נַנְאַמֶּר אֶּלְהָים וֹפֿוּנִי עַמָּוֹם נַאָּמָר זִי יִטְפּּנְמֵּנוֹ מִיָּא מִטְּחִוּים

9 under the heaven de gathered And God said: 'Let the waters

(E)

ום רַמַשׁ וַהַנָה צְפַר יוֹם הַּנְיָן:

there was morning, a second day. Heaven. And there was evening and And God called the firmament

رَزَطْتُم جُرِيْرَتُ كِرْثَارَةَ هُمُرُنُ لَا يُؤْلُمُ لَٰ ذِلْكُا لَٰمُ مُمْرَاءُ لِيَالِنِ

firmament; and it was so. waters which were above the under the firmament from the aivided the waters which were And God made the firmament, and

خَلَكْرَمَ لَلْكِيرِ كَلِهُ كِلْكِيمَ يَكْذَا لَاقِيْنَ كَيْشُكِ مُرْمَ مَنْهِ لِمُمْمِ كِلْكَيْمُهِ يَكَنُكُ كَانَ ر تَبْكَيْم كَنَا لَاهِرْتِ كَيْمُر مُنْكَلَنَ كَنَا مَنْهُ لُمُؤْلَم ذِلْكَنَمُ هِبَال

אָנוַ יַנְיֹלֶ נְתְּ נְתְּבָּר וֹנִ יִנִי בְּלִנְתְּא נְאָפֹּבְּנָתְ

from the waters.' waters, and let it divide the waters 6 firmament in the midst of the

؆ڂڔڶ؞٦ ځ۵:۵:

בי מפֹבות בון מוֹא.

בּמוֹם וֹיהֵי מִבְּדִּיל בֵּין מִוֹם וּנֹאָמֹר אֶּבְיַנִם וֹנֵי בֹצוֹתֹ בֹּנוֹנִב וֹאָמַר וֹן וֹנִי בֹצוֹתֹא בֹמֹגִוֹמִנִי

And God said: 'Let there be a

אָלַהִים כִּי־מְּוָב: אַמָּר זַרְעוֹרָן לְמִינָרָוּ וַיַּרָא י גַרַתְ לְמִינְּדִיּ וְעֵּיִץ שְׁמָּדִ פְּּרֶיִּ . נהוצא הְאָבֶץ דָּשָׁא מַשָּׁב מַוְרֵיעַ

מינבמול בורי מָבר <u>الْنٰدِ، ک</u>گر

ילמוֹאַיִם ילימִים וֹאָנִים: בּוֹנִם יבֵּוֹן הַלְּיֶלֵּה וְהָוֹי לְאָנִתַּ יי ברקיע השְׁמָוִם לְחַבְּיִּיִל בָּיִן וַנְאָמֶר אֱלְהָים יָהֵי

לְבַאִּיר עַלְ־הַאָּבֶץ וַיְהִי־בֵּן: י וֹבְיִוֹ לְמָאִוּרִתֹ בָּרְקִינִם בַּ

חַכוכַהָים: לממשלת היום ואת המאור ¿ הַגְּדִלְיִם אָתְ הַמֶּאָוֹר הַגָּדִל וּנַלַעשׁ אֶלְהָים אָת־שְׁנֵי הַמְּאַרָה וַעָּבָר יָן יָה הְבִּין נְהוֹרַיָּא

> אָבׁג מֶב: זְרְעֵיה בַּיה לְזְנְוֹהִי נַחָזְא יִי וֹאִילָן מַבִּיד פַּירִין דַּבַר בבר זרעיה מודרע לונוהי נאפֿגען אַבְעָא בּהָאָר עַסְּבָא

كْذِيلُ: יום והוה רְמִשׁ והוָה צְפָר יוֹם

نشائيا: ילומנין ילממני בהון יומין בולגא ויהון לאָנוּו LÁCIX LÁGLÁX ELL ICÓX נּאַמּר וֹנְ יְהוֹן נְהוֹרוֹן בָּרְקוֹנִין

نتثنت دا: בַּמְּעוֹא לְאַנִיבוֹא מֹלְ אַבְּמֹּ בלבינול בוקיעא

בּבֹבוֹא וֹנו נִבוְנִגא בַבֹּא

God saw that it was good. the seed thereof, after its kind; and and tree bearing fruit, wherein is herb yielding seed after its kind, And the earth brought forth grass,

was morning, a third day. And there was evening and there

seasons, and for days and years; let them be for signs, and for divide the day from the night; and ot nevesh edt do insmemt edt ni 🗼 And God said: 'Let there be lights

light upon the earth.' And it was so. evig or nevred edt de mememra vi and let them be for lights in the

night; and the stars. and the lesser light to rule the or the greater light to rule the day, And God made the two great lights:

gial: נפקדה גם היא על עונה (ונמקללה מ"א אינו ודו"ק): אשר זרעו בו. הן גרעיני כל פרי, שמהן האילן נומח כשנומעין מעם הען כמעם הפרי. והיא לא עשמה כן, אלא ומולא הארך וגו' וען עושה פרי, ולא הען פרי, לפיכך כשנתקלל אדם על עונו כולן בערבוביא, וכל שורש לעלמו נקרא עשב: מזריע זרע. שיגדל בו זרע לורוע ממנו במקוס אחר: עץ פרי. שיסא

- בעלמן, כדמפורש באגדס בשמיטם חולין (חולין ק.): (SI) וחוצא הארץ וגוי. אף על פי שלא נאמר למינסו בדשאין בליווייסן, שמעו שנלטוו סאילנות על כך, ונשאו קל וחומר
- ברלרל כמסלכן סרחשון (פם"ו): יגמרו מסלכמס בי"ב מולות סמשרתים אותם, וסיה שנה, (מ"ה והוה שם"ה יום ורביע יום) ותוזרים ומתחילים פעם שניה לקבב הלבנה: ולימים. שמוש החמה חלי יום ושמוש הלבנה חליו הרי יום שלם: ושנים. לפוף שם"ה ימים (ם"ה ורביע יום), לריכין לדאוג מן הפורענות: ולמועדים. על שם העתיד, שעתידים ישראל להלעוות על המועדות, והם נמנים למולד לוקין סימן רע סוא לעולס (סוכה כע.), שנאמר מַאוֹמוֹת הַשְּׁמֵיִם אַל מֵּחָפוּ וגוי (ירמיה י, צ), צעשומכס רנון הקצ"ה, אין אחס אבל בשבעת (נ"א בגי) ימי בראשית, שַמְשוּ האור והחשך הראשונים יחד, בין ביום בין בלילה: והיו לאחח. כשהמאורות כו:), ברביעי סיו ממענים על אמכרם שלא מפול במינוקומ: להבדיל בין היום ובין הלילה. משנגנו סאור סראשון, מולדומיס: יהי מארח. מקר וי"ו כמיב, על שסוא יוס מְמֻׁרִס ליפול אַמַכרס במינוקות (מדרש אגדס), סוא ששנינו (מענית נבראו ביוס ראשון, וכל אחד ואחד נקבע ביוס שנגור עליו, סוא שכחוב אח השמיס, לרבות מולדומיסס, ואח הארן, לרבות (14) יהי מארה הוי. מיוס ראשון נבראו, וברביעי לוה עליהם להחלוח ברקיע (חגיגה יב.), וכן כל חולדוח שמים וארך
- (IS) והיו למאורת. עוד ולת ישמשו שילירו לעולס:
- (מולין ס:): הבוכבים. על ידי שמיעע את הלבנה, הְרָבֶּה לבאיה להפיס דעתה (ב"ר): (16) המארח הגדולים. שויס נברמו, ונממעמס סלבנס, על שקערגס וממרס מי מפשר לשני מלכיס שישממשו בכמר ממד

تِهْرُنُ حَرْثُمُرِ مَرِيثُمُّ ثُمَّادًا: ב ויפו אַנָם אֶלְהַם בָּרְקָיעַ הַ וְהַבַּ

בּוֹשֶׁבׁ וּיֶּרְא אֶלהָים כִּי־מְיָב: וּלְעַבֹּנְיִלְ בָּוֹן עַאַּוְרַ וּבָּוֹן וּלַאָּפַּבָּהָא בון וֹעוָבֹא ובון

ŢŢ! ڗڹڹ؞<u>ڞ</u>ڎ ไ.ப்.___さし

لِغُدُا مَرِ فَتَا لَكِٰمَ لِهُمُانِهِ: هُدُلا رُقُم تَاءُكَ إِمْ إِلَّا يُمْ يُقَالِ مُحْرً וַנְאָמֶר אֶּלְהָים יִשְּׁרְצָּי הַפָּּיִם

לְמִינְּעוּ נַיַּרְא אֶלְעַיִם כִּי־מִּוֹב: خُمُرَتَثِت لَجُن خُم_مُبِاء خُمُاء ו הַרֹמָשָׁם אַשָּׁר שָּׁרְצִּי הַמָּיִם וּנְבְרָנֵא אֶּבְנַנִם אָטַרַתַּמַנָּנָנָם נְּבָרָא יָן יָה מַנְּינָנָא רַבְּרָבָיָא

וְבַּאַבָּא: יוֹבְי וּמֹלְאַנּ אָטַבַעַּמָּנִםְ בּּנּמָנִם וּסִׁנִ וּמִבְוָ זִטַ מַנָּא בַּנֹמָמַנֹּא تنظيه بهن بهرياره جهند فإن بجيبه نهيا يا خويمت هيمه

نْتَانْتِدِ \$ثِيلًا كَمْرَئِكَ لَنْكِيرِكَلِ: پچש חיַר לְמִינָה בְּהַמָּה וָהֶמֶשׁ ניַאַמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאֶׁרֶץ

בַּמְּעִוֹא לַאַּנִעוֹרָא הַּלַ_אַּבֹּמֹאַ:

בוממא ובלוליא וּבַלַּיְלְח וּלְמִמִּלְמ

בותולא נהוא ון אַבוּ מָב:

لَـ إِنْ إِنَّا اللَّهُ إِنَّا اللَّهُ إِنَّا اللَّهُ إِنَّا اللَّهُ إِنَّا اللَّهُ إِنَّا اللَّهُ أ נים נהנה רמש נהנה צפר יום

₩<u>₩</u> הַלְאַבֹהֹא הַלְ אַפּׁוּ בַּלוּה נְּפְׁמֵּא עַוֹעָא וֹמְנָפָּא וֹפְּנַע נְאָמָר וֹן וֹבְעַמָּוּן מִנָּא בִּעִימָּ

עוֹפָא דְפְּרָח לְזְנוֹהָי וָחָזָא יִי בּאַבְחִישׁי מַיָּאַ לְזְנֵיהוֹן וְיָתַ כָּל

נעוקא יסגי באַרְעָא:

הַבְינִישָׁי: וְם וַהַנְה רְמִשׁ וַהַנָה צָפָּר יוֹם

אֹבֹלא בֹוֹנִע וֹבֹוֹע כֹוֹ: עוְקָא לְזְנָה בְּעִיר וּרְחִישׁ וְחַיִּת וֹאַמֹּב וֹוֹ שֹפּׁנִל אַבֹּמֹא וֹפֹּמֹא

> light upon the earth, evig of the heaven to the marking And God set them in the

from the darkness; and God saw 18 the night, and to divide the light and to rule over the day and over

that it was good.

was morning, a fourth day. And there was evening and there

heaven. To insmission open armament of creatures, and let fowl fly above the gaivil to smarws daiw masws And God said: 'Let the waters

kind; and God saw that it was good. and every winged fowl after its the waters swarmed, after its kind, creature that creepeth, wherewith sea-monsters, and every living And God created the great

multiply in the earth.' waters in the seas, and let fowl 22 fruitful, and multiply, and fill the And God blessed them, saying: 'Be

was morning, a fifth day. And there was evening and there

.os ssw 1i bnA and beast of the earth after its kind. kind, cattle, and creeping thing, forth the living creature after its And God said: 'Let the earth bring

- נמלים ומיפושים ומולעים, ובבריום כגון מולד ועכבר ומומע וכיולה בסם וכן סדגים: (02) נפש חידו. שיסא בס מיומ: שרץ. כל דבר מי שאינו גבוס מן סארן קרוי שרץ. בעוף כגון ובוביס, בשקלים כגון
- וסרג את הנקבה ומלחה ללדיקים לעתיד לבא, שאם יפרו וירבו, לא יתקיים העולם בפניהם. התנינם כתיב (ב"ר): בפש (12) החברום. דגים גדולים שֶׁבַיַם. ובדברי מגדה (פרק הספינה בבה במרה עד:) הוה לוימן ובן ווגו, שברהם וכר ונקבה,
- לא אמר אלא פרו, סיס אחד מוליד אחד ולא יותר, ובא ורבו שאחד מוליד סרבה: סנמש שעמיד לקללס לכך לה ברכן, שלה יסה סוה בכלל (מדרש הגדה): בהר. לשון פרי, כלומר עשו פירום: ורבו. הס (22) ויברך אוחם. לפי שממסרים אומם ולדין מהם ואוכלין אומם, הולרכו לברכה, ואף החיום הולרכו לברכה, אלא מפני החיה. ופששיש גס קיות:
- מייח (עיין לעיל פסוק כ'): ורמש. סס שרליס, שסס נמוכיס וְרוֹמשִׁים על ספרן ונרפיס כפילו נגרריס, שפין פליבן ניכר. (24) הוצא הארץ. סוא שפירשמי (פפוק יד) שהכל נברא מיום ראשון ולא הולרבו אלא להוליאם: נפש חיה. שיש בה

נירא אָלהום כִּי־שִּוֹב: ²⁵ לְמִינְה וְאֶת־הַבְּהֵמֶה לְמִינְה וְיָת בְּעִירֶא לִוְּנָה וְיָת בְּל

بَارِيْمَ مِحَابَكِيْدُا: ڹڂڂؗۮۦڬۼؙڎ؞ڵ הַנְּם וּבְעַּוֹף הַשְּׁמַנִם וּבַבְּהֵמֶה וּבְעִּנֹפְא דִּשְׁמַנָא וֹבְבָעִירָא ש בּגַלמונ בּבמנענו וובנן בבונט בבמנעלא ווְאַלְמוּן בּנוּנוּ וֹמֹא رَيْهِ مُلْ عُرْبُرُتُ وَيُعْمُونَ عُلُتُ لِهُمَا لِنُا لَمُحَالِبُ غُلُمُهُ خَمْرُمَتُهُ

אַנו וַכַּר וּנְקַבָּר בָּרָא אַנָּם: בּׁגַּלְמָוִ בֹּגַּלְם אֵּלְנִים בַּנֹא בּגַּלָם אֶלְנִים בּּנֹא וֹנִינִי עַ נּיִבְרָא אֶלְהָיִם ו אָתְהְאָרָם יּבְרָא יִי יָת אָרָם בְּצַּלְמֶיה

הְרֹמֶשֶׁת עַל־הַאֶּבֶּץ: עַיִּם יִבְעָּיִף הַשְּׁמֵּיִם יִבְּכְלְ-חַיָּה יִשְּׁא יִבְעִיפָּא דִּשְּׁעַיִּם יִבְּכָל אָט בַאָּבְאַ וֹכִבְאָנֹב וּבְּיִנְ בּבְנִינִ יִּהְלִיפִּי הַּלְיִם יִּהְלְיִם יִּהְלִים יִּהְלִים יִּהְלִים יִּ אַ לְהָה אֱלְהִים פְּרָוּ וּרְבָוּ וּמִלְאָוּ יִיְ פּוּשׁוּ וּסְגוֹ וּמְלוֹ יָת אַרְעָּא رَنْظُدُكُ عِنْصِ كَادِينَصِ رَبِهِمُد بَحْدَنَكَ نُنْسِيا نَدُ نَهُمَد ذُسِيا

בְרָהַיִּה מַלְ אַרְעָּא: יִבְבְלְ בְּנִבְתְׁמְתְּ יִבְּבְלִ אָבְנְמָא יִבְּבָלְ בִּנְתְּאִ

עּוֹעֹא בַבְעַהַאָּא הַכְ אַבְּהָא:

גבר ונוטלא לבא נטבון:

its kind; and God saw that it was that creepeth upon the ground after after their kind, and every thing earth after its kind, and the cattle And God made the beast of the

the earth. creeping thing that creepeth upon over all the earth, and over every the air, and over the cattle, and fish of the sea, and over the fowl of 26 let them have dominion over the our image, after our likeness; and And God said: 'Let us make man in

He them. He him; male and female created 27 Tanage, in the image of God created And God created man in His own

living thing that creepeth upon the fowl of the air, and over every over the fish of the sea, and over the and subdue it; and have dominion said unto them: 'Be fruitful, and And God blessed them; and God

(25) וישש. מקנס בלביונס במקונן ובקוממן: כל לשון רמש ושרן בלשוננו קונמובי"ש (רענען):

בלשון סוס לשון כידוי ולשון יכידס, וכס רודס בחיות ובסמות, לא וכס, נעשס ירוד לפניסס וסחיס מושלת בו (ב"ר): כמיב ויבראו (ב"ר): בצלמנו. בדפוק שלנו: כדמוחנו. להבין ולהשכיל (מדרש אגדה): וירדו בדגח הים. יש ב"ר), ואס כמב אעשס אדס, לא למדנו שסיס מדבר עס בימ דינו, אלא עס עלמו, ומשובמו כמובס בלדו, ויברא אם סאדס, ולא מקוס למיניס לרדות, לא נמנע הכמוב מללמד דרך ארך ומדת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונועל רשום מן הקען (פנהדרין למ: כדמומי, אם אין כדמומי במחמונים סרי יש קואם במעשה בראשים: - בעשה אדם. אף על פי שלא מייעוסו בילירמו, ויש וכן בּגְיֵיכִם שִּירִין פְּמְגְשֶׁל וּמֵחְשַׁר קַדִּיִשִׁין אְמֵלְמָח (דריחל ד, יד), אף כאן בפתליא שלו נעל רשוח, אתר להם יש בעליונים שוְמְדִים שְלְיִי מִימִינוֹ וּמִשְׁמֹחְלוֹ (מלכיס ה כב, יש), וכי יש ימין ושמחל לפניו, חלה חלו מיימינים לוְכוּת וחלו משמחילים לחובה, וכשסוא דן את המלכים הוא נמלך בפמליא שלו, שכן מלינו באתאה באמלה, שאתר לו מיכה בָאִימִּי אָת ה' יושב עַל פָּמָאוֹ וְכֶל בְּבָּא השָׁמַיִּם (32) נעשה אדם. עַנְיְמְנִימוֹ של סקב"ס למדנו מכאן, לפי שסאדס הוא בדמות המלאכיס ויתקנאו בו, לפיכך נמלך בהן,

ולא פירש לך כילד בריימן, ופירש לך במקוס אמר: (פרכום פה. ב"ר) שנברהו שני פרלופים בריהה ראשונה והחר כך חלקן, ופשומו של מקרה, כהן הודיעך שנברהו שניהם בששי, דייקן יולרו סוס: - זכר ונקבה ברא אוחם. ולסלן סוס מומר וַיִּקַם שַׁמַם מִצְּלְשוֹמָיו וגו' (ברשׁשִים בּ, כס), מדרש פֿגדס וכן סום פומר פְּקְּבַפְּןּ בְּמוֹמֶר מוֹקָס (פֿיוּג לֹמ, יד): בצלם אלחים ברא אוחו. פירש לך, שפומו צלס סממוקן לו, צלס (מהלים קלט, ה), נעשה בחומה, כמטבע העשריה על ידי רושה שקורין קוני"ן (ובכ"י קוי"ן והוא בלשון אשכנו שמעמפעל), (S2) ויברא אלהים את האדם בצלמו. נדפוק סעשוילו, שסכל ננרה נמהמר וסוה ננרה נידים, שנהמר וַהַשֶּׁם שָלִיפַּפֶּכָה

מלווס על פריס ורביס, ולא האשה (יבמות קס: ב"ר): (82) וכבשה. מסר וי"ו, ללמדך שהזכר כובש את הנקבה, שלא מהא ילאנית (ב"ר), ועוד ללמדך, שהאיש שדרכו לכבוש,

זְגַרְעַ לְכֶּם וְהְיָהָרְ לְאָּכְלְּהָ: בותא אַמֶּב בָּנָ פַבוּבמא זְבַתּ מּלְ פְּנֵלְ כְּלְ בְּיִאְבֶׁלְ וֹאֵטַ כַּלְ מְוֹנִינִה בְּלְאָבֶּלְ אָפָּּי כְּלְ אַרְעָּאִ oz אָטַבַּלֶבְהַהְּתְּבוֹ זְנֵהַהְ זְּנָה אָהֶּבְ זִטְ בָּבְ הַסְבָּא גַּבָּב זַנְהָנִע

בּֿגַ וֹנִע מֹמִּד לְאַּכֹלְע וֹנִעוּ. הְאָרֶץ אֲשֶׁרְבּוֹ נֶפֶשׁ חַלְּה אָתַר of הַשְּׁמָנִם וּלְכָּלוּ רוֹמֵשִׁ מַּלְ דִּשְׁמִּנִּא וּלְכִלְ דְּרָחֵישׁ עַּלְ انْجُحُم ـ سَرَتَ يَتَجُدُ أَ يَرْجُم ـ مِنِكَ يَجْدُم سَنَت مَلَمُم يَزْحُم مَنِعُمُ

ក្យុង៉្គោះ (៤) Ĭ.;ĽX \$U_<u></u>_\$\(\bar{C}_

" וֹכֹבָּנְ עַמְּמָנִם וֹעַאֵּבֹּן וֹכֹבְ וֹאִמְשַּׁכֹּנְנְ מִמְנֹא וֹאַבֹּמֹא וֹכֹבְ

ಸ್ಥರ್ಗೆ ಭರ್ಭ: בּינִם תַשְּׁבִימָּי מִכְּלְ־מָלַאִּבְתִּי שְׁבִּינִמְּאַר מִבְּלִ ב מְלַאְכְּחָוֹ אֲשֶׁר עַשְׂר וַיִּשְׁבִּר עַבִּירְ מִיּרִי בַּעַבְר וְנָח בְּיוֹמָא ווכל אָלְטִיםְ פֿוּנִם עַמִּּבׁיִמָּי וֹמָוּגִּי וֹנֹ

מַלַאַלשָּוּ אַמְּרַבְּבָרָא אָלְנִים מַּבִּירָהִיה דִּבְּרָא יָן לְמַמְּבַר: ְּ וֹלְבֹנְהָ אָעִׁוְ בֹּּג בֹּוְ הֻּבַּעְ מִבְּלְ ַ לְּבַּגְהָ זְּעִינִי אָנִוּ בִּגִּי וִֹי מִבָּלְ נֵיְבֶבֶרְ אֱלְהִיםׁ אֶת־נִים הַשְּׁבִילְּי וּבְרֵיךְ יִיְ יָת יוֹמָא שְׁבִיעָאָה

र्ष्य्यंतः (व)

ځحبا نت ځېدحج: אַילָנְא דְּבָר זַרְעָיה מִיְדְרַעַ וֹנט כֿל אַנלָגֹא שַבוּנע פּובוּ يرِيُعَيْد بِهَرَابَات بَيْدَا ثِيْنَوَا رَكُمُ لِيُعِيْدَ رَبِّ بَهُ رِبَجِاتُ خُكَالًا

בְּלְ יָרוֹק שִּׁסְבָּא לְמֵיכַלְ וַהָּוָד בְּן: אַבוּע נפּהָא בונטא נע

אַפֿר יום שָּקִיקָי: שַּׁבוֹע בְטַבַּא וַבַּוֹר רַמַּמָ וַבַּוֹר ושׁוֹא וֹנִ מִׁ כֹּלְ בַּהְּבָּב וֹנִיא

ביליהון:

be for food; tree yielding seed—to you it shall every tree, in which is the fruit of a is upon the face of all the earth, and you every herb yielding seed, which And God said: 'Behold, I have given

food.' And it was so. have given] every green herb for wherein there is a living soul, [I thing that creepeth upon the earth, to every fowl of the air, and to every and to every beast of the earth, and

there was morning, the sixth day. good. And there was evening and nad made, and, behold, it was very And God saw every thing that He

finished, and all the host of them. And the heaven and the earth were

had made. day from all His work which He made; and He rested on the seventh finished His work which He had And on the seventh day God

God in creating had made. He rested from all His work which 3 and hallowed it; because that in it And God blessed the seventh day,

- (מ, ג), כירק עשב שהחרחי לחדם הרחשון, נחחי לכם חח כל: ולאכול צשר, אך כל ירק עשצ יאכלו יחד כלס, וכשצאו צני נח החיר להם צשר (מנהדרין נמ:), שנאמר כֶּל בֶמֶשׁ אֲשֶׁר הוּא מַי וגו' (92) לכם יהיה לאכלה. ולכל הית הארץ. פְּשְׁנְס לִס בּסמום ומיום לממכל, ולמ סרשה למדם ולמשמו להמים בריה
- המוכן לממן מורה (שבת פת.): שקבלו ישראל המורס נמחוקו כל ילירם בראשימ, ונמשב כאילו נברא העולם עמה, ווהו יום הששי בה"א, שאומו יוס ו' במיון) מורס (מנמומא בראשית א). דבר אחר, יוס הששי, שכלס מלויס ועומדיס עד יוס הששי, סוא ששי בסיון (מ"א שביוס ו' בסיון (13) יום הששי. סוסיף ס'צששי, גגמר מעשס צראשית, לומר שסחנס עמסס על מנח שיקצלו עליסס ישראל חמשה חומשי
- באם שבת באת מנוחה, כלמה ונגמרה המלאכה (ב"ר): הקב"ה שיודע עמיו ורגעיו, נכנק בו כחומ השערה ונראה כאלו כלה בו ביום (ב"ר). דבר אחר, מה היה העולם חשר, מנוחה, (2) ויכל אלהים ביום השביעי. כ'שמעון אומר, נשר ודס שלינו יודע עמיו ורגעיו, לריך לסומיף ממול על סקודש, אנל

- אָלְנִים אָבֶּא וֹאָמֶיִם: ב בְּהַבֶּרְאָם בְּיֹוֹם עֵשָׂוֹת יְהֹוֶהׁ כַּרְ אִהְבָּרִיֹאִוּ בִּיוֹטָאׁ דַעְּבָּרֹיִיִּי שני אַלָּה תּוֹלְדְוֹת תַשְׁמָנִם וְתָאָרֶץ אָלֵין תּוֹלְדָת שְׁמֵּנְא וַאַרְעָאַ
- לַהְּלָר אָנַרַהְאָבְנְהָר: هِرْ بَرَاتُ فَرْ - بَهُدُا لَهُدُتُ لَا يُؤْرُنَا وَفِرْ لِهُ لَا فَهُا فِي الْهُدُنِيِّ فَيْ الْهُدُ فَيْ الْهُدُنِيِّ فَيْ الْهُدُنِيِّ فَيْ أَنْ اللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْ الْهُدُنِيِّ فَيْ اللَّهُ فَاللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْ أَنْ اللَّهُ فَيْعُولُوا اللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْ اللَّهُ فَيْعُلُولُ اللَّهُ فَاللَّهُ فَاللّلَّا لِلللَّهُ فَاللَّهُ فَاللَّالِي فَاللَّهُ فَاللَّالِي فَاللَّهُ فَاللَّا لَا لَاللَّهُ فَاللَّا لَا لَا لَاللَّا لَا لَا لَاللَّالِي اللَّهُ فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّاللَّاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّهُ فَاللَّالِي فَاللَّاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّالِي فَاللَّا لَاللَّالِي فَل יַּצְּמְּח בִּי לֹא הִמְטִּיר יְהְוָּה עַּרִ לָא צִּמַח צַּבִּי לָא צַּחִית יָיָ ، בַאְבֹּא וֹבֹלְ מַּסְבֹּא בַּוֹמַבְעַ מַמְּבֵע מַבָּבע הַאַבְעָא إجِّاً שِيْنَ يَשِٰذُنَ هِذِكَ يُرَدُ إِذِا هِٰرَادٍ يَوْخُهُ عِبَ خُهُ يَرِنَا
- אָנוַ כַּלְ פַּנָי הָאָדְמֶה: י וֹאָר יִשְׁבֶּרׁ מִן הַאָּבֻיֹּן וְהַשְּׁקָר וַעֲּנָדָא הַנָּה סְבָּיִק מִן אַרְעָּא
- נְאָבָׁם עַנִּיִם זְיָהָיִ עֵאָבִם לָנָפָּאָ עפְרִ מִן־הָאֲדְמָה נִיפָּח בְּאָפֵּיו עַפְּרָא מִן אַרְעָא וָנְפַח בְּאַפּוֹהִי וַיַּיצֶר יְהְנֶׁה אֱלֹהִים אֶת הֵאָדֶם וּבְּרָא יִי אֱלֹהִים יָת אָדָם

- אֶלְהִים אַרְעָא יִשְׁעַיָּא:
- לִית לְמִפְּלִח יָת אֲדַמְמָא:
- וּמֹחֲׁכֿו נֹע כֹּלְ אַפּֿוּ אַבֹּעֹטַא:
- לְרוּחַ מִמְּלָאִי וְמַמְטִא בַּטִוּג וַעַוֹנִע בַּאָבַם

- LORD God made earth and heaven. were created, in the day that the 4 heaven and of the earth when they These are the generations of the
- till the ground; earth, and there was not a man to had not caused it to rain upon the yet sprung up; for the Lord God earth, and no herb of the field had No shrub of the field was yet in the
- of the ground. earth, and watered the whole face but there went up a mist from the
- .luos gaivil breath of life; and man became a breathed into his nostrils the of the dust of the ground, and Then the Lord God formed man
- בשטי, כמו שמפורש בברחשים רבה (יח, ט): בשבת, והמקרה כתוב על שם העתיד: אשר ברא אלחים לעשות. המלהכה שהיתה כתויה לעשות בשבת, כפל ועשה (E) ויברך ויקדש. ברכו במן, שכל ימות השבוע ירד להם עומר לגלגולת, ובששי לחם משנה. וקדשו במן, שלה ירד כלל
- לכמות שחת, כס"א ואת שקתומה מכל לדדיה, ופתוחה למעה לכדת דרך שם: . הבא נברא ביו"ד, לומר שלדיקים שבאותו ומן מועמים (מנחות שם), כמו י'שהיא קטנה באותיות). רמו שירדו הרשעים למטה עולמיס, ולמדך כאן שהעולס הזה נברא בה"א, (מ"א רמז כמו שה"א פתוחה למעה, כך העולם פתוח לשבים במשובה, ועולם דבר אחר בהבראם, בה' בראם (מנחום כמ:), שנאמר בְּיָה ה' לור עוֹלְמִים, (ישעיה כו, ד) בצ' אומיות הללו של השם, ילר שני (4) אלה. סלמוריס למעלס: הולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הי. ללמדך שכלס נגרמו גרמשון.
- שמו, אלסיס, שסוא שליע ושופע על כל סעולס, וכן פירוש זס בכל מקוס לפי פשומו, ס'שסוא אלסיס: גשמיס, וכשבא אדס וידע שסס לורך לעולס, סמפלל עליסס וירדו, ולממו סאילנומ וסדשאיס (שס): ה־ אלהום. ס' סוא יום ששי (חולין פ:), ולמס, כי לא המטיר, ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של שעילס בששי קודס שנברא אדס, וכל עשב השדה עדיין לא לממ, ובג' שכמוב ומולא, לא ילאו, אלא על פמח הקרקע עמדו עד רום מוכיח, ועוד אחר פִי עֶבֶם הִירְאוֹן (שמוח ט, ל), עדיין לא חיראון. ואף זה חפרש עדיין לא היה בארן, כשנגמרה בריאח (a) שרם יהיה בארץ. כל מרס שבמקרם לשון עד לם סום, ומינו לשון קודס, ומינו נפעל לומר סערים כמשר יממר סקדים,
- כך לש את סעיפה, אף כאן וסשקה, ואחר כך ויילר (נ"ר): (6) ואד יעלה. לענין בריימו של אדס סעלה המהוה, והשקה עננים לשרות העפר, ונברה האדה, כגַבָּל וה שנותן מים ואחר
- מים שבכולן, שנמוסף בו דעם ודבור (אונקלום): בכחשים, שיסיו חלו רבים על חלו בבריחם יום חחד (ב"ר): דנפש חידו. אף בסמס וחים נקרחו נפש חיס, אך זו של חדם מלוררום לעליוניס, בממישי ישרלו סמיס למחחוניס, סרוקק בששי לברלות בו מעליוניס ומחחחוניס, ואס ללו יש קנאס במעשס מן סעליונים, לפי שביום ראשון נבראו שמים וארץ, בשני ברא רקיע לעליונים, בשלישי מראה היבשה למחמונים, ברביעי ברא מסא לו אדמה כפרה ויוכל לעמוד (ג"ר): ויפה באפיו. עשאו מן המחחונים ומן העליונים, גוף מן החחחונים ונשמה מסא קולטמו לקצורה (מנחומא פקודיג). דבר אחר, נטל עפרו ממקוס שנאמר בו מוְצַּח אֲדָמֶה מַעֲשֶׂה לִּי (שמוח כ, כ), הלואי בילירמס שני יודי"ן: עפר מן האדמה. לבר עפרו מכל סמדמס, ממרבע רומות (מנסדרין לה.), שבכל מקוס שימות שס, (ע) וייצר. שמי ילירות, ילירה לעולם הזה וילירה לחחיים המחים (צ"ר), חבל בבהמה שחינה עומדת לדין, לח נכחב

- المُلْمُ المُلِمُ المُلْمُ المُلِمُ المُلْمُ المُلِمُ المُلْمُ المُلِمُ المُلِمُ المُلْمُلِمُ المُلْمُ المُلْمُ المُلْمُ المُلْمُ المُلِمُ المُلِمُ المُلِمُ المُلْمُ מֹפְׁבֹּם נִינְשָׁם מְּם אָטַבְיֵאֹבִם מִלְּפַּבְּמִוּ וֹאָאָבוּ שַּׁמִּוֹ זִי אָבִם
- עַּגָּן וְמֵּא תַעַּעִּת מָוִר וָרֶע: نشبط خمهُدُح نشاء كنتنظ خنيك
- לַאַּבְבָּקָה בָאָהָים: אָת־הַגָּוְ יִמִשָּׁם יִפְּבֶּר וְהָיֶה וְנְהָרֹ יֹצְאׁ מִעַּבֶן לְהַשְׁקוֹת
- ַנַגַּבַב: אַת כְּלְ־אָבֶץ הַחֲוּילְהְ אֲשֶׁר שֶׁם בָּלְ אַרַע חֲוִילָה דְּתַּשֶּׁוֹ דַהְבָּא: שָׁם הָאָהֶר פִּישִׁין הָוּא הַסֹבֶּב שִׁים חַד פִּישִׁין הוּא מַפֵּיף יָת
- הּבְּלְלַח וְאֶבֶן הַשְּׁהַם: וּוְתָּב הַאָּבֶץ הַהָּוֹא סָוֹב שָׁם וִדְהְבָּא רַאַרְעָא הַהַרִּאַ טְּבִר מָּם וַיַּרְהָּאָרְעָּא הַהַרִּמָּוֹן
- הַסוֹבֶׁב אָת כָּל־אֶבֶץ כִּוּשׁ: פּ וְשֶׁם הַנְּהֶר הַשֵּׁנֵי גִּיחָוֹן הַנּא וְשִׁנֹם נַהְרָא תְּנְיָנָא גִּיחוֹן הנא

בְּרָנִינִי הָוּאִ פְּרֶת:

- נישטע יְהְנָה אֶלְהָים מּן־בְּעָהוֹ הְצְלִה יִי אֶלְהִים הְּהָא בְעַהָוֹ
- שבלגון בון שב לביש: עניטא ואַילן דְאָבְלֵי פּירוֹהִי למוכל לאולן שולא שמאומוש ييدِقُت بِتَلِم هِرْبَيْطُ فِلَ بِعَدِقِتَ إِنْ هِرْبَيْتِ فِلْ عَلَاثِهِ
- تِلُالِہٰ! מטפֿרַה וֹבִוּג לַאַּוֹבְּמֹב דּיִהָּג בְאַמִּבְאָר יָת וּנְּתָא וּמִתַּמָּן וֹנְטַבְא שַׁנִע לַכּּגַע מָהָבָוֹ
- בֿענלִטֹא וֹאַבׁנוֹ, בּנּבֹלָא:
- מפוף יח כל אַרַע פוש:
- ן וְשֶׁם ְהַנְּהֶר הַשְּׁלִישִׁי הִגְּלָה וְשִׁים נַהְרָא הְּלִיהְאָה דִּגְלָה

וְנְהְרָא רְבִיעְאָה הוּא פְּרָת:

- formed. He put the man whom He had 8 garden eastward, in Eden; and there And the Lord God planted a
- the knowledge of good and evil. To est of the garden, and the tree of for food; the tree of life also in the is pleasant to the sight, and good LORD God to grow every tree that And out of the ground made the
- peads. it was parted, and became four 10 water the garden; and from thence And a river went out of Eden to
- sold; land of Havilah, where there is п is it which compasseth the whole The name of the first is Pishon; that
- there is bdellium and the onyx and the gold of that land is good;
- compasseth the whole land of Cush. 13 Gihon; the same is it that And the name of the second river is
- fourth river is the Euphrates. toward the east of Asshur. And the 14 Tigris; that is it which goeth And the name of the third river is
- כל מית סשדה (יע), כדי לפרש וַיְבֶּחׁ חֹל החֹדם לקרות שם, וללמד על העופות שנברחו מן הרקק: שליי מרדמס, סשומע סבור שסוא מעשס אחר, ואינו אלא פרמו של ראשון. וכן אלל סבסמס חזר וכחב וילר ס'וגו' מן סאדמס ַ באַבס וגו', זהו כלל, מְמַס צריאמו מהיכן ומְמַס מעשיו, מזר ופירש וילר ה'אלהיס וגו', וילמת לו גן עדן, וינימהו צגן עדן, <u>ויפ</u>ל . אליעור בנו של ר' יוםי הגלילי מל"ב מדוח שהחורה נדרשם וזו אחח מהן, כלל שלאחריו מעשה הוא פרטו של ראשון, ויצרא אח (8) מקדם. במורמו של עדן נעע אם הגן, ואם מאמר הרי כבר נאמר ויברא וגוי אם האדם וגוי, ראימי בבריימא של ר'
- (9) ויצמח. לענין סגן סכמוב מדבר: בחוך הגן. באמלע סגן (אונקלום):

הַהְבֶּלְהַ קְּרְעָּהַר אַשָּׁוּר וְהַנְּהָר הוּא מְהַבֶּלְהַ לְּעָרְנָהָא הַאַּפוּר

- ופְשוּ פְּרָשְׁיִי (מבקוק א, ה). דבר אמר פישון, שהוא מגדל פשמן (ב"ר), שנאמר אלל מלרים ובוֹשׁוּ עוֹבְּדֵי פִשְׁמִים (ישעיה יע, (11) פישון. סוא נילוס נהר מלרים (זוהר א, קרה), ועל שם שמימיו מחברכין ועולין ומשקין את הארך נקרא פישון, כמו
- (13) גידוון. שסיס סולך וסומס וסמיימו גדולס מאד, כמו וְכִי יַנַּמ (שמות כא, כת), שמנגת וסולך וסומס:
- כולס, סנוכר על שם ארן ישראל (ב"ר): ואשור. עדיין לא סיו, וכמב סמקרא על שם סעמיד (ב"ר): קדמת אשור. למוכמס של אשור: הוא פרת. סמשוב על (+1) חדקל. שמימיו חדין וקלין (פרכום נמ: פ"ר): פרח. מימיו פרין ורפין (שם שם), ומפרין אם האדם: כוש

نْجُرْكُمْ لِيُلْكِنَا: למבדה ואשרויה "
ונקח יְהֹנֶה אֵלֹהִים אָתְּהַאָּנְהַ יִּדְבַר יִיִּ אֵלֹהִים יִת אַנַם
ורַבַר יִיִּ אֵלֹהִים יַת אַנַם
"
ווקח יְהַנְה אֵלְהַיִּם אָתַ הַאָּנַם יִּדְבַר יִיִּ אֵלֹהִים יַת אַנַם

למפלעני ילמסני:

Eden to dress it and to keep it. To nebraged of initial and base of And the Lord God took the man,

كېڭل: י בְּאַלְּוְרְ מִכָּּלְ מֵּלֵּ מֵּלְ עִּבְּׁנִוֹ אֵבְלְ לְמִימִּרְ מִכָּּלְ אִנְלְן יּוּנְּּהָא יי בּיִּבְּיִי מִבְּּלְ מֵּלְרִ מִבְּּלְ מֵּלְרִ לְמִימִּרְ מִבְּּלְ אִנְלְן יּוּנְּהָא וְנְצֵּׁוֹ יְהְוְהַ אֱלְהִים עַלְ־הֶאְבֶם וּפְּקִּיד וְיִ אֱלְהִים עַלְ אָדָם

מולב שוכוב:

the garden thou mayest freely eat; o saying: 'Of every tree of And the Lord God commanded

ממונ מנע שמוע: ראַכַל ממָנוּ כִּי בְּיָוֹם אַבְלְּוֹ בֵּין שָׁב לְבִישׁ לָאִ מִיכוּל מִנִּיה ומִשְּׁץ הַדַּעָּת מָוֹב וָרְטּ לְא וּמִאִּילָן דְּאָּבְלִי פּירוֹהִי חָבְמִין

אֶבׁוֹ בְּׁיוֹמֶא דְּחֵיכוֹל מִנֵּיה מְמָת

thereof thou shalt surely die.' it; for in the day that thou eatest To good and evil, thou shalt not eat of but of the tree of the knowledge of

מוב בדלצו: הַיִּוֹת הְאָבֶם לְבַדְּוֹ אֵמֶשֶׁה־לִּוֹ אָדָם בּלְחוֹדִוֹהִי אַעָּבִיד לִיה ניאטר יְהְנֶה אֶלְהִים לאַ־טָּוֹב נַאַטַר יִי אֱלְהִים לָא הָבֵּין דִּיְהֵי

٥١٦ جميري:

I will make him a help meet for 18 good that the man should be alone; And the Lord God said: 'It is not

بَالِينَ : יקָרָא־לַוּ הַאָּהֶם נָפָּשׁ חַיָּה הָוּא בַּהַנָּה קָרֵי לֵיה אָרָם נַפְּשָׂא שְׁמֵּוֹ: خلاعبات مَا ، خَلْدُ الْحَارِي الْجَارِي الْجَارِي الْجَارِي الْجَارِي الْجَارِينِ الْجَالِينِ الْجَارِينِ الْجَارِينِ الْجَارِينِ الْجَارِينِ الْجَارِينِينِ الْجَارِينِ الْجَارِينِ الْجَارِينِ الْجَارِينِ الْجَارِي מַּנְנְ עַמְּמְנִים נֹּכְאַ אֶּלְ_עַהְאָּבָׁם צַּאָמָנָא נַאַנִּינִ לְנָנִי אָבָם י בְּלְחַיָּתְ חַשְּׁבֶּתְ וְאֵתְ בְּלִ בְּלְחַיַּת בְּרָא וְיָתְ בְּלְ עוֹפָא يَزْعِدُ بِمَزْمَ هِجُأَمُونَ مِنَ مِهِدِمُنَ فَجِرِهِ مِنْ هِجُنَاتِ مِن هِدِمِهِ

the name thereof. every living creature, that was to be whatsoever the man would call what he would call them; and brought them unto the man to see 19 and every fowl of the air; and

God formed every beast of the field,

And out of the ground the LORD

نالأثأث الأثأ חַיַּה הַשְּׁבֶּה יִלְאַדְּם לְאַ־מְצֶא בְּרָא יִלְאָרָם לָאַ אַשְׁכַּח סְמָּךּ عربع، لَا خُلِيْ لِا بَرْمُ لِلَّهِ لِيَهُمِّنَ لَا بَرْكِم الْجُمْرِةِ لِهُ لَيْكُمْ لِيُلِا لِيَا تنظره للغبات شوبت حركح بغره بخته شفنا خرج فمنده

help meet for him. for Adam there was not found a and to every beast of the field; but 20 cattle, and to the fowl of the air, And the man gave names to all

- (EI) ויקח. לקמו בדבריס ומיס, ופמסו ליכום (ב"ר מו, ס):
- יב): עזר כנגדו. זכס עזר, לא זכס כנגדו (יבמוח קג. ב"ר) לסלחס: (18) לא טוב היות וגוי. שלה יהמכו שמי כשויים הן, הקב"ה בעליונים ימיד והין לו ווג, ווה בתחמונים והין לו ווג (פדר"ה
- מיס אשר יקרא לו סאדם שם, סוא שמו לעולם: . אָל עִיר (דנריס כ, יע), שבְנשׁן מחמ ידו של אדס: - וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה וגוי. מרמסו ופרשסו, כל נפש מיד בו ביום, הבימה אל המדם לקרות להם שם (מולין כו:). ובדברי אגדה (ב"ר יו, ד) ילירה זו לשון רידוי וכבוש, כמו פִי מָלוּר שסעופות נבראו מן סרקק, לפי שאמר למעלה מן המים נבראו, וכאן אמר מן האדמה נבראו. ועוד למדך כאן, שבשעת ינירמן, (19) ויצר וגרי מן האדמה. היא ינירה היא עשייה האמורה למעלה ויעש אלהים את חית הארצו וגרי, אלא גא ופירש
- בן זוג ולי מין בן זוג (ב"ר שם), מיד ויפל. (OS) ולאדם לא מצא עזר. ויפל ה׳ אלהים חדדמה. כשסניפן, סניפן לפניי כל מין ומין, זכר ונקנס, פתר, לכלס יש

מַבְּלְמְלָּנִו נִיּסְלָּנִר בַּמָּר מַחְמָּנְרִי: עַל־הָאָדֶם וַיִּישָׁן וַיִּפָֹח אַחַת עַּל ريوك بِمزَم بِهِكَتِهِ مِا مَرِيةٍ فِي الرَّهِ عِنْ إِنْ

ַנּיִבְאָבַ אָּגַ_בֵּאָבֶם: אַשֶּׁר לְקַח מִן הְאָבֶם לְאַשֶּׁר דִּנָסִיב מִן אָרָם לְאִהְּהָא رِدُچا بُرَلِٰت هِٰלُرَبِتُ ١ هِٰمَ תَخِرُ لِا نَجِيهِ بِي هِٰלَبَيْتِ بِم بِعِٰكِهِ *

₹**%**□: יְקְּבֵא אִשְּׁה בֵּי מֵאָישׁ לֵקְהָה־ יִהְקְּבֵי אָהְּהָא צָּבִי מִבּּנְּלְהּ בּ מִמְצַלְּי וּבְשֶּׁר מִבְּשְּׁרִי לְזְאָתְ מִנּּרְשִׁי וּבְסָרָא מִבְּסָרִי לְּדָּאָ וַ"אְמֶר" הָאָרָם וָאָת הַפַּעַם עָצֶט וַאָמַר אָרָם הָרָא זִמָּנָא גַּרְמָא

古典に 袋口に لْقُلا عُقْدِ لَلْحُوْ خُعْمُظِةِ لَكُنْ مُمُحُدً، عُصِيدَ لْعُقَبِدِ لَنَا حَبِطَ ליז הגן בון ההובים אבר אנה אבר היה אר אבר ביה

וֹאִמִּעַׁי וֹלְאִ וֹטִׁהַמִּמִּי: יי ווֹבְיוֹ שְׁנִיהֶם הַבּוּפָּוֹם בַּאָבָם וַבַּוּוִ סַּבְוּגִיהוֹ עַּבְשִׁלְאָן אָבָם

[발]: אָבְיָוִם בָאַ שֹאַבֹבְוּ מֹפִבְ מֹאֹ שֹנבֹבְוּוֹ מֹפִבְ אִגַּוֹ צֹּוּשֹׁאִי تَرْهُمُالِ مُحْرِ لِثَهُمُ لِهُ لَا خَلِيهُمُالِ خُعُناتُهُ خَطَيْمُمُهُ مُمَالِ بَدُ خُعُ m הַשְּּבֶּה צַּשֶּׁר עַּשְּׁה וְהַנְּה אֵלְהִים בְּּבְא דַּצְּבָר יִי אֵלְהִים וַאַמִּר וְהַנְּחָשׁ הְיָה עְרִים מִכֹּל חַיָּת

> שׁבֹא מֹמֹלְמוָנִי וּמֹלָי בֹמִּרָא %<u>८,</u>止.□

> וֹאַוֹטֹנִי לְנִׁנִ אָּבִׁם:

בְּאִטְּמֵיה וִיהוֹן לְבְסְרָא חַד:

וֹאִטְמִיה וֹלָא מִתְבַּלְמָוֹן:

וְטִוֹגֹא בַוֹנִע בַבֹּים מִכָּל חַיַּת

instead thereof. and closed up the place with flesh slept; and He took one of his ribs, or sleep to fall upon the man, and he And the Lord God caused a deep

a woman, and brought her unto the 22 had taken from the man, made He And the rib, which the LORD God

because she was taken out of Man. flesh; she shall be called Woman, 23 bone of my bones, and flesh of my And the man said: 'This is now

be one flesh. cleave unto his wife, and they shall 24 father and his mother, and shall Therefore shall a man leave his

ashamed. man and his wife, and were not And they were both naked, the

tree of the garden? God said: Ye shall not eat of any said unto the woman: 'Yea, hath the Lord God had made. And he than any beast of the field which Now the serpent was more subtle

- מקוס הממך (שס): ויישן ויקח. שלא יראה ממיכת הבשר שממנו ובראם, וממבוה עליו (פנהדרין למ.): (21) נוצלעותיו. מסטריו (פ"ר), כמווילֶּלֶשְׁ סָמָשְׁבֶּן (שמוס כו, כ), והו שחמרו שני פרלופין (ברכוח סח:): ויהור.
- a, c1), (0'1a del T: מלמעלה, שלא יַבְּבְּיִד משלו על קירומיו: ויבן אח הצלע לאשה. להיות אשה, כמו וַיַּעַש אוֹמוֹ גְדְעוֹן לְהֵפוֹד (שופעים (שב) דיבן. כגנין, רחפה מלמטה וקלרה מלמטלה, לקפל הולד (פרכוח שה: פ"ר), כאולר של חטים שהוא רחב מלמטה וקלר
- אשה כי מאיש וגור. לשון נופל על לשון, מכאן שנברא סעולם בלשון הקדש (ב"ר יח, ד) (ES) זאח הפעם. מלמד שבה הדס על כל בהמה ומיה, ולה נמקררה דעמו עד שבה על מוה (יבמוח קג.): לזאח יקרא
- ירי שניסס, ושם נעשה בשרם חחד (שם נח.): (אב) על בן יעוב איש. רוח הקדש הומרח כן, להמור על בנינח העריוח (מנהדרין נו:): לבשר אחד. הולד נולר על
- בו ילר סרע, עד אכלו מן סען ונכנק בו ילר סרע, וידע מס בין מוב לרע (פַּק"ו): (es) ולא יחבוששו. שלה סיו יודעים דרך לניעות לסבתין בין מוב לרע, והף על פי שנָהָנָס בו דעס לקרות לו שמות, לה נתן
- שראס אומס אוכליס משאר פירות, הְרָבָּס עליה דבריס, כדי שמשיבנו ויבא לדַבֵּר באומו הען: וגדולמו סימה מפלמו, ערום מכל ארור מכל (שם ימ, א): אף כי אטר וגר. שמא אמר לכם לא מאכלו מכל וגוי, ואף על פי קפן הנחש עליסס, ראה אוחם ערומים ועמוקים בחשמיש לעין כל, ונחאום לה (ב"ר יח, ו): ערום מכל. לפי ערממו (ז) והגחש היה ערום. מס ענין זס לכאן, סיס לו לממוך וַיַשַּׁשׁ לְאָדֶס וּלְאָשָׁמּוֹ בָּמְנִיֹמ עוֹר וַיַּלְבָּישֵׁס, אלא ללמדך מאיזו מבס

בין הולן נאכל: تَ رَفَهُمُد يَّهُمُّكُ عُرِيَتُكُمْ مُقْدُر يَعُمُّكُ عَفْتُم كُنَائُهُ مُقَدِّر

וֹלָאִ טִוּּמִוּ בַּוֹּ פַּוֹ עַמִּטִוּוֹ: אַמַר אָלְיִים לְאַ עֹאָכְלְנְ עֹמֶּנִּנִּ עִּנְּטִאָּ אָמָר וֹנִ לְאִ שִּׁיִכְּלְנִּ

देश्य वंदेवंतर נֹאָמֶר บַנְּטְׁמֶּ אֶׁלְ_טֵּאָחֶׁר לָאַ נֹאָמֶר טַנִּגְאַ לַאִּטַּׁטָא לָא מִמֶּר

נֹב'ת: והייקם בַּאלהִים ידְעֵי מָוֹב עַינִיכוֹן וּהְהוֹן, , אַבְלְבָה מִמְּנִנּ וֹנִפֹּלֵטִנִּ הֵנִנְבָה בְּעִנִּבְלָנִן מִנְּנִנִּ נִנִפְּטִּטִוּ

ַמְּמָה וַיּאַכַּל: מפּבׁיִן נִתּאַכָּלְ נַתְּהָן נַּם-לְאִישָּׁה יּנְסִיבָּת מַאָּבֵּיה נַצִּכַלְת וִיתַבַּת إدْبَاظِية بَيْمَا ذِبْيَهُ خِيرَ يَمَوَنَا يَجْدِيدُ هِٰذِنِهِ خِهُوٰمَوَجُرُهِ فِيهَ לְמַאֵּלֶלְ וֹבֶּי תַאֲנִרַדְהַוּא לְמִינַים לְמִיכַל נַאֲבֵי אָסוּ הוּא לְמַנְּיִן וַמַּרָא הַאָּשָּׁר כַּי טוֹב הַעַּץ

ניַּעַשָּׁי לָהֶם חַגִּרְת: עִירָּמָם הֵם וַיִּהְפְּרוּ עֲלֵה הָאֵנְה נשפַּלְטִׁלְּעִ מִּנְנִי מְּנִנִי מְנִנִיםְם נִיּבְׁמְנִ כִּי נִאָּטַפּּטַטַא מִּנִנִ טַבְנִינִנְן נִיַבְמִּנִ

אַילָן גָּנְּקָא נֵיכוּל:

מגיה וְלָא מַקְרְבוּוְ בֵּיה דִּלְמָא بطفت בُمْ אُشِد خَسَبِكَ عَنْ بطفت مُذَرِّتُم يُحَمَّدُ مِنْ

בֿו יִבַעַ אָבְיָוּם כִּי בּיוֹם אָבִי עָּלָי פָּדָם וֹן אָבִי בִּיוֹמָא

שב לביש:

אַר לְבַעָּלְה עִמָּה נַאָּבַל: וֹעוֹנִי אַשַּׁיטֹא אָבוּ מִּד אַּגַלִּגֹּא

לעון מנפי מינין ועברי להון אָבו הֹבׁמֹלְאִוֹ אִפּוּן וֹשַׂמִּיסוּ

> the garden we may eat; To seems of the fruit of the trees of And the woman said unto the

neither shall ye touch it, lest ye die.' hath said: Ye shall not eat of it, 5 in the midst of the garden, God but of the fruit of the tree which is

woman: 'Ye shall not surely die; And the serpent said unto the

knowing good and evil.' be opened, and ye shall be as God, ye eat thereof, then your eyes shall for God doth know that in the day

And the eyes of them both were and he did eat. also unto her husband with her, thereof, and did eat; and she gave one wise, she took of the fruit the tree was to be desired to make 6 was a delight to the eyes, and that tree was good for food, and that it And when the woman saw that the

themselves girdles. fig-leaves together, and made were naked; and they sewed Opened, and they knew that they

- (5) ולא הגעו בו. הוסיפה על הלווי, לפיכך צמה לידי גרעון (סנהדרין כע.), הוא שנחתר פל מוֹמף עַל דְּבְּרְיו (משלי ל, ו):
- (+) לא מוח חמוחון. דמפס עד שנגעס בו, ממר לס כשס שמין מימס בנגיעס כך מין מימס במכילס (ב"ר ימ, ג):
- (٤,,८): (5) בי יודע. כל אומן שונא אם בני אומנומו, מן סען אכל וברא אם סעולס (שס, ד): והייחם באלהים. יולרי עולמומ
- and ordered ordered data (etc"det.): L. (resa equatora (e"c): לעינים. כמו שלמר לס ונפקחו עיניכס: ונחמד להשכיל. מו שלמר לס יודעי מוצ ורע: וחחן גם לאישה. שלח (6) וחרא האשה. כאמס דבריו של נמש וסנאו לס וסאמינמו (ב"ר): כי טוב העץ. לסיומ כאלסיס: וכי האוה הוא
- רבי מנמומל וירל פי"ד): (ב"ר). ומפני מה לה נהפרשם העץ, שהין הקב"ה הפץ להונות בריה, שלה יכלימוהו ויהמכו זה שלקה העולם על ידו. (מדרש ו): עלה האנה. הוא סעץ שאכלו ממנו, בדבר שנחקלקלו בו נחקנו (סנהדריץ ע:), אבל שאר הענים מניםוס מלימול עליהם הם. אף ססומא יודע כשהוא ערוס, אלא מהו וידעו כי עירומים הם, מלוה אחת היחה בידס ונמערטלו הימנה (ב"ר ימ, (ד) וחפקחנה וגוי. לענין המכמה דְּבֵּר הכמוב, ולמ לענין בֶמִׁנְה ממש (צ"ר), ומוף המקרא מוכים: וידעו בי עירומים

- إمزر هِكَ بَرَاهِ جِهَالًا فِهِ مَوْلًا: ניקחבא קאָדֶם וָאָשָׁהוֹ מִפְּנִי " מקהבלף בגו לריה היים ןיִשְׁמְעֵּי אָת־לִוֹל יְהוָה אֶלִהָים
- וַיָּאַמֶּר לוֹ אַּיֶּבָּה: נִילֵבֶא וֹבוֹנִי אֵבְנִים אַבְבַנֹים אַבְבַנֹים יַלְאָבֹם נַאַמַב
- נאובא בי־עורם אַנָכי נאַקבא: ·· וֹּיֵּאִמֶּר אָת־לִלְןּ שְׁמַּעִּייִה בַּגָּוֹן
- אָמְה הַמִּן הְמֵּץ אֲשֶׁר צִוּיהָיף עַרְשִׁלְאִי אַהְ הָמִן אִילֹנָא וֹבְאָמֶׁר מָׁוּ נִיצְּיֹּר לְּלְּ בָּׁי מִּירִם וֹאָמָר מָאוֹ חַוּי לָנִ אָּרֵי
- וַמָּא נִאָּכֶּל: נְתַּמְּה עַמְּרְי הָוֹא נְחְנְּה־לֵי מִוֹך עִמִּי הִיא יִתַבַּת לִי מִן אִילְנָּא וּיֹאַמֶּר הַאָּדְיִם הָאִשְּׁהֹ אַמֶּוֹר יִצִּמִּר אָדָם אִהְּהָא דִּינַהְיָּהְ
- עַנְּעָשְׁ הַשִּׁיאָנִי נָאָכֶּל: מַה־נַּאַת עַשְׂיָת וַתֹּאַמֶּר הַאִּשְּׁה הַא צַבּדְתִּ נִאָּטַרת אַתְּהָא חִוֹיָא
- שאַכֿל בֿלַ וֹמָג עַוּוֹנַב: הَשְּׁבֵּת עַּלְ-גְּחֹנְהַ הַלֵּךְ וְעָפֶּר מִעָּהְ הֵינִיל וְעַפְּרָא הַיכוֹל בְּל האכל כל-ימי חייה אַמַּה מְכְּלְ הַבְּּהֵהְה וּמִכָּלְ הַיַּה בְּעִירָא וּמִכּל חַיַּה בְּרָא עַל דַּנְּטַתְהֶ בֵּּג מְמֶהָנוֹ נְאָנוַ אֲבַוּנַ הַבְּבַנְהַ בַּא לִים אַהְ מִכָּלְ וּ אַמֶר יִ יִּהְנָׁי אֵלְהִים וּ אֶלְ בַיִּאַמָּר יִיָּ אֵלְהִיָם לְחַוְיָא אֲבֵי

- KĘŲX: מן בַּרִם יִי אֶלְהִים בִּּגוֹ אִילָן וְנִמֹא וֹאִמֹּמִר אָבִם וֹאִטַּטִיים \$ إينات من الكلاب المنزلة الم וְמִּתְתוּ וֹנוּ לַבְ מִוּמִבֹּא בַּוֹנִ
- ביה אָן אַהְּ:
- אָלָא נאַמָּבוניני: ביניטא יבוילית צבי ערשלאי נאַמר יָת קל מִימְרָךְ שִׁמַעִּית
- מְנֵיה אֲכַלְהָא: يوعد لفك خدرم لاخم خمروح
- ز۵ٚڎڔ٦:
- אַמְעָיִנוּ נְאָבַלְיִתוּ: ניאמר יְהְנָה אֶלְהָים לְאָשֶּׁה נַאַמר יִי אֶלְהִים לְאָהַהָא מָא

- amongst the trees of the garden. from the presence of the Lord God man and his wife hid themselves toward the cool of the day; and the LORD God walking in the garden And they heard the voice of the
- art thou? man, and said unto him: Where And the Lord God called unto the
- :Jləsym because I was naked; and I hid 10 the garden, and I was afraid, And he said: 'I heard Thy voice in
- thee that thou shouldest not eat? of the tree, whereof I commanded 11 thou wast naked? Hast thou eaten And He said: 'Who told thee that
- she gave me of the tree, and I did 12 whom Thou gavest to be with me, And the man said: 'The woman
- serpent beguiled me, and I did eat. done?' And the woman said: 'The 13 woman: What is this thou hast And the Lord God said unto the
- eat all the days of thy life. shalt thou go, and dust shalt thou beasts of the field; upon thy belly all cattle, and from among all this, cursed art thou from among serpent: 'Because thou hast done And the Lord God said unto the
- ערב חמס במערב וסמס קרחו בעשירים (קנסדרין לח:): לרוח היום. לאומו כוח שסשמש באס משס (מ"א לשס ודוק כי כן עיקר), וזו סיא מערבית (ב"ר), שלפנות לפשומו של מקרם, ולאגדס המישבת דברי המקרא דֶבֶר דְבוּר על אופְנָיו: וישמעו. מה שמעו, שמעו את קול הקב"ס שהים (8) ורשמעו. יש מדרשי אגדס רבים, וכבר סדרום רבומינו על מכונס בבראשית רבה ובשאר מדרשות, ואני לא באמי אלא
- במוקיסו (ישעיס למ, א) בשלומי מָרוֹדַף בַּלַמַּדָן (ב"ר): בקין אמר לו פֿי בֶּבֶל פְֿמִיךְ (בראֹשיה ד, ש), וכן בבלעם מִי בְּבֵּלְנִשׁים בְבֵּבֶלָם עִמֶּךְ (במדבר כב, ש), ליכנם עמהם בדברים, וכן (פ) איבה. יודע היה היכן הוא, אלא ליכים עמו בדבריה, שלא יהא נבהל להשיב אם יענישהו פחאום (מדרש אגדה). וכן
- (II) מי הגיד לך. מפין לך לדעם מס בשם יש בעומד ערוס: המן העץ. בממיס:
- (בו) אשר נחחה עמדי. כאן כפר במובה (עבודה זרה ה:):
- (EI) השיארי. המעני (מונקלום), כמו (ישעיה לו, יד) פֿל יִשִּיחׁ מֶּמְכֶּט מִוְקִיְּהוּ (צ"ר):
- (14) כי עשית ואת. מכאן שאין מהפכים בוכותו של מסית, שאילו שאלו למה עשית ואת, היה לו להשיב דברי הרב ודברי

ושקה האש ואַקה השופָנוּ יי ובון זַרְשָׁהַ וּבֵּין זַרְשָׂה הָהוֹ نْمُنَّكُ الْمُمْنِينَ كُنْلُهُ نِكْنَا لِنُمُمِّنَا

id点4_世上: (a) خبرت بهد بالتواجه المرابع المر or מאַרוּלֹב וֹעַבוָּב בּמֹאָר שֹלִבָּוֹ. אֶל־הָאשֶׁה אַמַּר הַרְבָּה אַרְבָּה לָאָהָהָא אַמָּר אַסְנָּאָה אַסְנִי

במצבון אַרוּרֶה הַאַּדְטָּׁה בַּטַבוּהֶף הִיכּוֹל מבֵּיה לִיטָא צַּרְטָּא אַניתיף לאמר לא האבל ממוני אילנא דפשידיקה למיטר לא אַהְטֶּוּ נִעַּאָכֹּלְ מִן דִמְּאֹ אַהָּוֹר לְמִנִמֹר אַטִּטֹּוּ נַאַכֹּלְטֹּ מִן بَرْهُنُهُ مُرَدِ خُرِيمُونَ خُرَادٍ بَرْهُنُهُ هُمَدِ هُدَرِ كَقَبَرْفُهُ

פּי שְׁהְּבְּף אֶלְ־הָאָרְטְּה בָּי מִמֶּנְה עַר דְּהִחְּחַב לְאַרְעָא דְּמִנָּה בּוֹמֹע אַפּּׁנְוּיְ שַּׁאָכֹּלְ לְטִם מֹּע בּוֹגמֹטֹא בַּאַפּּוּ מַיכוּלְ לְטִׁמֹא لْمُحَذِٰنُ אָט_מֹמֶּד נַמִּגִיי:

⁸¹ וֹלוָא וֹבֹרְבַּר תַּגְּמָּיִם

הַיִּישְׁיִבּי:

40iq×: מלַלַבְׁמוֹן נְאָנִי שַּׁבִי לָּמָר כִיִּבִי יה וְבִיר מָא דַעַּבְרָהְהָ לֵיה יבון בְּנָךְ יבון בְּנַהָא הוא יובלכי אמני בינף יבין אַטִּנֹאַ

שבי שיאיבקיד והוא ישלוט

שׁאַבְׁלְּפָּׁע כַּלְ יְמֵּיְ בַּנְתְּיְ בַּהְּתָּלְ מִיבְּלְפָּע כְּלְ

וֹשׁנכוּלְ זְתְ מִסְבָּא בְּחַלְלְאִי

לב וכיבון וֹאַמֹּבון שַׁגַּמִּם לָבַ

ילְמַפַּבְא טַּבוּב: كِثَوْلَانِ فِي مِقْدِ يَهِمُولِ لَهُمْ مِقْدًا يُمْخِدُ لِنَهُ كُذِي مَقِدُهُ هَنَ

> their heel. thy head, and thou shalt bruise seed and her seed; they shall bruise 15 and the woman, and between thy And I will put enmity between thee

> over thee. be to thy husband, and he shall rule forth children; and thy desire shall gnird Hans north ning ni ; lisvart steatly multiply thy pain and thy Unto the woman He said: 'I will

> of thy life. toil shalt thou eat of it all the days cursed is the ground for thy sake; in saying: Thou shalt not eat of it; tree, of which I commanded thee, 17 of thy wife, and hast eaten of the thou hast hearkened unto the voice And unto Adam He said: 'Because

eat the herb of the field. bring forth to thee; and thou shalt Thorns also and thistles shall it

dust shalt thou return.' taken; for dust thou art, and unto ground; for out of it wast thou eat bread, till thou return unto the In the sweat of thy face shalt thou

של החונך הלך. הגלים סיו לו מעמידו רבומינו מדרש ום במסכת בכורות (מ.), ללמד שימי עיבורו של נחש שבע שנים: של גחונך הלך. הגלים סיו לו סמלמיד דברי מי שומעין (סנסדרין כע.) מכל חבהמה ומכל חיה השדה. אם מבסמס נמקלל, ממיס לא כל שכן,

כמב לשון ושיפה בשניהם: ממימנו. ולצון מצופנו, כמו נְצַׁף בְּּמֶס (יצעיס מ, כד), כצסנמצ בא לנצוך הוא נוצף כמין צריקס, ולפי צסלצון נופל על הלצון, כמו וַפְפוֹם מֿמוֹ (דבריס ע, כאֿ), ומרגומו ושפים ימיס: – ואחה חשופנו עקב. לא יסא לך קומס, ומשכנו צעקבו, ואף משס אלא לפי שהנשים דעתן קלות להתפתות, ויודעות לפתות את בעליהן, לפיכך ואיבה אשית (תועה ע:): ישופך. יכתתך, (EI) ואיבה אשית. אמה לא נמכוונם אלא שימום אדם כשיאכל הוא מקלה ומשא אם מוה (צ"ר), ולא באם לדבר אל מוה ממלה

(שס): ואל אישך השוקחך. למשמיש, ואף על פי כן אין לך מלח למובעו בפס, אלא סוא ימשול בך, סכל ממנו ולא ממך (16) עצבונר. וס לער גידול בנים (עירובין ק:): והרנך. וס לער סענור (מס): בעצב חלדי בנים. וס לער סלידס

רעס, וסבריום מקללום שדים שינק מסס (ירושלמי כלאים א, ז): (TI) ארורה האדמה בעבורך. מעלה לך דברים מרורים, כגון זבובים ופרעושים ונמלים (ב"ר), משל ליולמ למרבות (שס): חשוקחך. מלומך, כמו וַנְפְּשׁוֹ שוֹתְּקָה (ישעיה כמ, מ):

מלמיח לך, כשמורענס קטניום או ירקום גנס, סיא מלמיח לך קוליס ודרדריס ושאר עשני שדה, ועל כרחך מאכלס: בֶּל מַשֶׁב וּוֹבֵש זֶבִש וגוי, אֹלאַ מס אֹמור כאֹן בראֹש סעניו, אֹרורס סאדמס בעבורך בעלבון מאכלנס, ואחר סעלבון וקוץ ודרדר על ידי מיקון (בינס לד.). ואבלת את עשב השדה. ומס קללס סיא זו, וסלא בברכס נאמר לו (א, כע) הַנֵּס נְמַמִּי לְבֶּס אָמ (18) וקוץ ודרדר חצמיח לך. סלרן, כשמורענס מיני ורעיס, מלמימ קון ודרדר קונדם ועכניום (נ"ר), וקן נלכלים

הוא הַיְהָה אָם כְּלְ־חֵי:

אָב, בוא בונה אָפָא דְּכָל בָּנִי נּיקְבָּא הַאָּרֶם שָּׁם אַמְּּקְיִּ הַוֹּהָ בָּיִ יקְקָרָא אָרָם שׁוֹם אִמְּתִיה חַנָּה

.gnivil lls Eve; because she was the mother of And the man called his wife's name

[[ַנַּעַשֵּׁ יְחִנְּה אֱלֹהִים לְאָדָם נַעֲבַר יָיָ אֱלֹהִים לְאָדָם רְלְאִשְׁתֵּוֹ בְּחְנְוֹת עָוֹר רְלְאִהְתִּיה לְבוּשִׁיוַ דִּיקָר עַל

מְשָּׁבְ בִּסְרְתִּוֹן וְאַּלְבֵּישִׁנּוּן:

skins, and clothed them. To estraming of iw eid tot bra mabA 12 And the Lord God made for

दंददं□: עַם מִמֵּגֵּוֹ חַהַיִּים וֹאַכַּלְ וָחַי יִבִיהַ וָּסִב אַנַ מֵאִּלַוְ חַיַּיָּאַ د زري بعروب وا بسِّراً بنا براجاً مح بجنف بجوا بالإمه السَّاف ַ הַנְּהַ כְּאַהַר מִמֶּהּ לְרַעַת מַנִּד יָהִידַאִי בְּעָלְמָא מִנֵּיה לְמִדַּע

!ווכוב לוום: בהלם: رَرْهُوْدًا بِمَزْنَ هُذَّنَاتِ بَيَا يَهُدِكُ نِهُودٌ بِهِ هِذَبَاتَ مِهُ هِبَاتِ بَيْتِ

for ever. of the tree of life, and eat, and live he put forth his hand, and take also know good and evil; and now, lest the man is become as one of us, to And the Lord God said: 'Behold,

ट्रेब्रिम संध्रुष्टः מֹבוֹ לְהֹבְעַ אַנַיַנִאָּבֹלָנִי אָמָּר בַּמֹבוֹ בּ וַיִשְׁלְחַרִּי יְהְנָה אֱלֹהִים מִנּּוֹךְ שְׁלְחֵיה יִיְ אֱלִהִים מִנְּנְּחָא

באַטבור מִמַמָּן: 4は44日 は没しなど till the ground from whence he was 23 forth from the garden of Eden, to Therefore the Logd God sent him

So He drove out the man; and He

אָת־בֶּרֶךְ עֵץ הַחַיֵּים: (ס) حَلَمَ بَيْرُدُ بَيْمُبَافِهُمُ حَمِيْرُيهُ ** לְנַן־צָּבֵן אָת־הַכְּרָבִים וְאָת נְיָּלְנְהָ אָטַרְהְאָּדָה נַיַּשְׁכֵּן מִלֶּהָם

۵،څا ۱:۵٪ דְּמְהְהַפְּכְא לְמִשָּׁר יָת אֹירַח בובלא ונט אַנן עַבְּאַ מלפומו ליומא המבו ים וֹטֹבוּל זֹט אֹבֹם וֹאַמָּבוּוּ

way, to keep the way to the tree of flaming sword which turned every Eden the cherubim, and the Placed at the east of the garden of

לַלְּיִנִי אָנה אָנר יָרְוֹרָ: ושבר ושקר אַנוּלְנוֹ ושְאַמֶּר וֹהַנִּאָנוֹנִגִינִנִינִילִנוֹ וֹאַמָּרִנִי וְהְאָבְׁם יָבַע אָתַ־חַוְּהַ אָשְׁתְּיִּ הַלְּאָרָם יָבַע יָהָ אָהָהָה אַהְהָיִה

לונינו וּבוֹבא מו שבם ווֹ:

with the help of the Lord. and said: 'I have agotten a man IV and she conceived and bore Cain, And the man knew Eve his wife;

- (19 בועה אפיך. לחתר שחערת נו הרנה:
- חודו. נופל על לשון מיס, שממיס את ולדומיס, כאשר מאמר מֶס בֹּנֶס לְמָדָס (קסלת ב, כב) בלשון סיס (פם"ו): פרשם הנמש, להידיעך, שממוך שראה אומם ערומיס וראה אומם עמוקים במשמיש, נמאוס לה ובא עליהם בממשבה ובמרמה: נודווגה לו מוס, כמו שכמוב ולאדם לא מלא עור כנגדו, לפיכך ויפל מרדמה, ועל ידי שכמב ויהיו שניהם ערומים, קמך לו (02) ויקרא האדם. מור סכמוב לענינו סרמשון ויקרם סמדם שמום, ולם ספסיק, מלה ללמדך שעל ידי קריפה שמום
- כגון למר הארובת שהוא רך וחס, ועשה להם כתנות ממנו (קומה יד. צ"ר): (IS) בחבוח עוד. יש דברי אגדם (ב"ר) אומרים מלקים כלפורן היו מדובקים על עורן. ויש אומרים דבר הבא מן העור,
- מלוס. ויש מדרשי מגדס, מבל מין מיושבין על פשומו: שלין כן בבסמס ומיס: - ועוחה פן ישלח ידו וגוי. ומשוקט לעולס, סכי סול קכוב לסמעות סבכיות למכיו, ולומר לף סול (22) היה כאחד ממנו. הרי הוא ימיר במממונים כמו שלני ימיד בעליונים (ב"ר), ומס היא ימידמו, לדעת מוב ורע, מס
- ואני איני בא אלא לפשומו: לסע לאיים עליו מלכנום עוד לגן. מרגום לסע שְׁנַן, כמו שלף שנגא (מנסדרין פב.) וצלשון לע"ו למ"א. ומדרש אגדה יש (צ"ר), (42) מקדם לגן עדן. במורמו של גן עדן, מון לגן: אח הכרובים. מלפלי מצלס (צ"ר): החרב המתהפכת. ולס
- וידע אדס, נשמע שלאחר שנערד סיי לו בניס: קין. על שם קניחי: אח ה׳. כמו עם סי, כשברא אומי ואם אישי, לבדו (I) והאדם ידע. כבר קודס סענין של מעלס, קודס שמעא ונמרד מגן עדן, וכן ססריון וסלידס (מנסדרין למ:), שאס כמב

- בְּיָר עַבֶּר אֲדְטֶה: הְבֶּלְ וְיְהִי־ הֶבֶּלְ רַעַּה צֹאו וְלֵיוֹ הְבֶלְ וַהָּוֹה הָבֶל רְעֵי עְּנָא וְקִיוֹ
- קאַדְמָה מְנְחָה לֵיהֹוֶה:
- בּבל לאָל_מִלְטַׁנִי: צאָנוֹ וּמֶחַלְבַתָּוֹ וַיֵּשָׁעַ יְחַנְּׁה אֶלְ־ וְנְבָלְ נִיבָיא נִם־הָוּא מִּבְּכֹרָוֹת
- تَنْتِد كُونِا مُعِد تَافُكِه فَثَلَا: י וֹאָק_לֵוֹן וֹאָק_מִוֹּטִוֹיָנִי לָאָ מִּהֹעִׁי
- द्रीय देवेट देवेट वेहे. ٠٠ (الْعَمْد أَدَابُك هُمْ كَذَا كُمُّك لَاتُك لَهُمَد أَدُ خُمُنَا خُمُم فَعَنَاءَ خُلِياً
- إَيْرُاجٌ مِنْ سُرَمُ لِي الْعُمِاتِ مِنِهُمُ ۗ לא היטיב לפָּתַח חַמָּאַת רֹבֵּץ בַּלְוּא אִם שַׁיִּטִּיבַ שִּאָּת וֹאָם
- בַבְּלְ אָבוֹנו נַיִּבַרְנִינִי خبرتنون فَعِيْدُ تِرْجِهُ جِرَا هُذً - جَمْبِينَ بَنَا جِمَعَزُهُ إِجَهُ عَنَا فِرَ « נَرْهُمْ كِيَّا هُرً ـ شِهِدُ كِيَّارً لِيْنِ يَهُمَّا كِيَا كُنْ خِرْ هِلَابَ نِيَلِنَا

- עַנְה פָּלָה בָּאַרְעָּא: ַ נַתְּסָבְ לְלֶבֶבׁעׁ מֶשׁבְאָטִוּוּ מֶתַ וְאִנְסֵיִפָּת לְמִילִּבְ יָת אֲחוּהִי יָת
- מאלא באבלא פובללא לבם בּ נְיָהֵי מְפֵּץ יְמִים נִיְבָא מְיוֹ מִפְּרֵי נְהָוֹה מִפּוֹך יוֹמִין וְצִּיְהִי קִוֹ
- וִנובר אַנטו אַב נואַ מִבַּבוּנג
- מן בדם ין בהבל יבקירבניה: אַניה ימשַּמִינִיהוֹן וַהַנָת רַעַּנִא
- וֹאִטְכְּבִישִׁוּ אַפּוָטִי: בהוא ישמון לפון לשנא ילַבוֹן ילַבוּוֹבְבָּוֹיִב בָא בַוֹנִינַ
- ילְמָא אִנְיְכְּבִימִוּ אַפָּב:
- עוּבְדָך קיוֹם דִינָא חָטְאָר וְמִּטְבִּיק לְבַּ וְאָם לָאַ עוָמִיב עלא אם שומוב מולגל
- نظفترط ځك: אָם לָא טַּעוּר נָאָם טַּעוּר למור מיור לאַטָּפָּרָעָאַ מִנָּרָ
- بهر لاِحلان اِحَمُرْيِة:

- ground. sheep, but Cain was a tiller of the 2 Abel. And Abel was a keeper of And again she bore his brother
- of the ground an offering unto the 3 pass, that Cain brought of the fruit And in process of time it came to
- anto Abel and to his offering; thereof. And the LORD had respect 4 firstlings of his flock and of the fat And Abel, he also brought of the
- very wroth, and his countenance 5 He had not respect. And Cain was but unto Cain and to his offering
- thy countenance fallen? e Why are thou wroth? and why is And the LORD said unto Cain:
- 'ti rəvo əlur thee is its desire, but thou mayest sin coucheth at the door; and unto , lifted up? and if thou doest not well, If thou doest well, shall it not be
- and slew him. rose up against Abel his brother, they were in the field, that Cain 8 brother. And it came to pass, when And Cain spoke unto Abel his
- עס קין, ועס סבל נולדו שניס, לכך נאמר ומוסף (ב"ר כב, ג): בראנו, אבל בום שומפים אנו עמו (נדס לא.): אח קין אח אחיו אח הבל. ג'אמים ריבויים סס, מלמד שמאומס נולדס
- (2) רועה צאן. לפי שנחקללס סארמס, פירשלו מעצודחס (מדרש אגדס):
- לא מוב ולא מובתר): (3) מפרי האדמה. מן סגכוע (פ"כ). ויש אגדס (מנסומא) שאומכס וכע פשמן סיס. (דבר אחר מפרי, מאיוס שבא לידו
- מעליו: וישע. ירדה אֹשׁ וְלְמַבְה מנחחו (פּק"ו): (+) וישע. ויפן. וכן וְשֶׁל מִנְמָמוֹ לֹחׁ שְׁעֶה, לֹחׁ פּנִה. וכן וְשַׁל יִשְׁעוּ (שמוח ה, ט), חל יפנו. וכן שְׁעֶה מִעְלֵיו (חֿיוב יד, ו), פנה
- חשוקחו. של ממאם, סוא ילר הרע, ממיד שוקק וממאוה להכשילך (שם): ואחה חמשל בו. אם מרלה ממגבר עליו (שם): (עורכש מור מיניב. כמרגומו פירושו: לפחח חשאח רובץ. לפחח קנרן חעלמן שמור (מדרש מגדס): ואליך
- (8) ויאמר קין. נכנם עמו בדברי ריב ומלס, לסמעולל עליו לסרגו. ויש בוס מדרשי אגדס, אך זס ישובו של מקרא:

אַנוֹנ אַנֹכוּ: אַנוֹיף נְיֹאַמֶּר לְאִ יָּדְׁמְּהִי הַמְּמֵר וַצָּמָר לָאִ יָּדְמָּה אַנִי וּנֹאָמִר נְׁעַנְּעְ אֶּלְ-לְּנוֹ אָנְ עֲבֹּלְ נִאָּמִר נִיֹּ לְפִנוֹ אָוֹ עַבֹּלְ אָּעוּנִּ

غَبَركَ عَيْرَاتِ هُكُرُ مَالِـ تُهْلُمُكُ

אָנַ בַּנֵי אָנִיִּב מִיָּנִב: אַמַר פְּצְּתָּר אָתִיפְּיהָ לְלָמָתַת דִּפְּתַתַת יָת פּוּמַה וְקַבֵּילִת יָת דְּמָא דַּאָתוּך מִוּ יְדְרָּ: דְּמָא דַּאָתוּך מִוּ יְדְרָּ: וְעַמָּה אָרַוּר אָמָה מִן־הַאָּרְטָה וּכְעוּ לִיש אַהְ מִן אַרְעָא

יַּבְּבֶּרְאַנִי בַּבָּבְּבְיּ برقاء שت جباد خلّه ثد خُمْها تدرب خلا مُمُرْمَم بُدْج، בּּי. תַעַּבְּרֹ אֶת־תָאֲדֶלְה לְאַ אֲבֵי הִפְּלָח בְּאַרָעָא לָא תּוֹסָרַ

citain) ַנִיִּאְמֶר קֵּיִן אֶלְ-יְחְוְּהְ גַּרְוֹלְ עֲּנְרִי נַאֲמֶר קַיִן קֵּדָם יָיָ סַנִּי חוֹבִי נִיְאָמֶר קַיִן אֶלְ-יְחְוְּהְ נְּדְלִילְ עֲּנְרִי נַאֲמֶר קַיִן קֵדָם יָיָ סַנִּי חוֹבִי

לה וֹלִעְ בֹּאָבֹא וֹבִינִע כַּלַ מָּהֹאָנ הְאָבְמָה יִמְפְּנֶיף אָסְתֻר וְהָיִיתִי בן גַּרָשָׁסָ אַלִּי הַיּוֹם מִעַּל פָּנֵי

לַלָּגֹן אָנִע לְבֹלִשׁׁ, עַכּנִעַ אָעַנ י לון שְבְעָּהִים יָקָם וַּלְשָׁם יְהֹוָה ניַּאִמֶּר לַוֹּ יְהוָֹה לְבֵּן בְּלְ־הֹבֵג

אַנוּנוּ מַבְּלָן מַנְמִי מִן אַנְמָא: יי וֹגְאָמֶר מֶּר מְּמֶּנִי לַנְלְ בְּמֵּנִ נִאָּמָר מָא הַּבַּבְּיִם בַּי

שַׁבְיּ בְּאַבְעָא:

בישְׁכְּחָנֵנִי יַקְשְׁלְנָנִי: מהלהל ולכו לאבהא ויני לכ چىن ھۈھد كەھەددە ئەتد מהל אפו אולא ימן פולמן בא טבולטא זטו ווָמֹא בון

לבוק בלא למלחק ושוני לק מניש ומני גל לפון אמא לון לְמִּלֹמִע בוּנוֹ וֹשְׁפֹּנִת נֹאַמֹּר לֵיה וֹן לְבוֹ כָּל קְמוֹלִיא

> prother's keeper? he said: 'I know not; am I my 9 Where is Abel thy brother? And And the LORD said unto Cain:

crieth unto Me from the ground. the voice of thy brother's blood And He said: 'What hast thou done?

blood from thy hand. mouth to receive thy brother's п ground, which hath opened her And now cursed art thou from the

earth. wanderer shalt thou be in the thee her strength; a fugitive and a 21 shall not henceforth yield unto When thou tillest the ground, it

punishment is greater than I can And Cain said unto the Lord: 'My

findeth me will slay me. come to pass, that whosoever wanderer in the earth; and it will and I shall be a fugitive and a and from Thy face shall I be hid; this day from the face of the land; Behold, Thou hast driven me out

should smite him. for Cain, lest any finding him sevenfold.' And the Logo set a sign vengeance shall be taken on him Therefore whosoever slayeth Cain, And the Log said unto him:

- סעליינס: השומר אחי. לשון מימס סול, וכן כל ס"ל סנקודס במעף פת"מ: (פ) אי הבל אחיך. לסכנם עמו בדברי נחם, אולי ישוב ויאמר אני סרגם יו וחמאם ילך: - לא ידעהי. נעשס כגונב דעם
- (10) דמי אחיך. דמו ודס ורעיומיו. דבר אחר, שעשס בו פלעים הרבה, שלא היה יודע מהיכן נפשו יולאה (מנהדרין לו:):
- דמי אחיך וגרי. וסנני מומיף לס קללס לללך, לל מומף מת כחס (מ"ל סכל דבור לחד ממן סלדמס עד כלן): (II) מן האדמה. יומר ממס שנמקללס סים כגר געונס, וגס צוו סומיפס למעום: אשר פצחה את פיה לקחת את
- (בו) גע ונד. מין לך רשוח לדור במקוס מחד:
- (13) גדול עוני מנשוא. בתמיה, המה מוען עליונים ותחתונים, ועוני הי הפשר למעון (ב"ר כב, יה):
- גערס סים, שלא מסה בריס מזיקמו. וכיולה בו וַיּהֹמֶר דְּוִד כְּל מַבֶּס יְבוּמִי יְוִגַּע בַּבְּנּוֹר (שמוחל־ב ה, ה), ולה פירש מה יעשה לו, ממנו, שיעמוד למך מבני בניו ויסרגסו. וסוף סמקרא שאמר שבעמיס יוקס, וסיא נקמס סבל מקין, למדנו שמחלם מקרא לצון לו, כך וכך עונשו, ולה פירש עונשו: - שבעחים יוקם. היני רולה להנקס מקין עכשיו, למוף שבעה דורות הני נוקס נקממי (EI) לכן כל הודג קין. זס אחד מן המקראות שקלרו דבריסס ורמזו ולא פירשו, לכן כל הורג קין, לשון גערס, כה יעשה

בּאָבוֹן לוב לובתני הבו:

ئاڈرك: ווֹלַבְאַ מָּם בַּמָּב בַּמָּם בַּנִוּ "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 וּנוֹבת בְּנוֹן אָנראָהִשְׁנְוּ וֹנוֹנוֹר וּנִדִּת בּנוֹ נִי אָנִינוּנוּ וֹעַבּיאָנוּ

אָנו_לֶמֶנ: אָּטַ_מִּטְׁנּמְּאָלְ נּמְּטִנּמָּאָלְ נְלָרַ נִמְטִנּגָאַלְ אִנְלָּנִר נִטְ מִּׁטִּנָּמָאַלְ ⁸¹ יַלַר אָת־מְּחְוּיְאֵלְ וּמְחִיִּיאֵלְ יַלַר וְשִּירֶד אּוֹלֵיד יָת מְחוּיְאֵלֹ <u>ַ וֹּנֹבְּלֵב לְשְׁרָנְבְּ אָּעַ הֹּנְבְב וֹהִנְבְב וֹאִינִוֹלְב לְשִׁרָנִב וֹעַ הֹנִב</u>

הַאַּחַת עְּבְּׁה וְשָׁם הַשָּׁנִית צִּלְה: ממישי ניקח לו לֶמֶּן שְׁמֵּי נְשִׁים שָׁם וּנָּפֵיב לִיהּ לֶמֶן תַּרְמִין נִשִּין

אַבְּי יִשֶּׁב אָבִר יִמְבָנָה: יי וַמַּלֶּד עַּדָּה אָת־יָבָל הָוּא הַיָּה

בְּנִנְיָא בְּעָבָוֹ: מֹבׁירָא מַלְוָנִי מִלְלַבַמוֹן י ניצא א און מלפני יהודה נישר באַרע גלי ימטלטל דהור. יי ניצא און מלפני יהודה נישר באַרע גלי ימטלטל דהור.

בשום בְּבוּיה חֲנוּך: לבניא ולבא המע בלביא

ימְתּישָׁבֵּל אוֹבֵיד יָת לַמֶּף:

בלבון בוטבו מהפלוו ומבו וּילִידַת עְּדָה יָת יָבָל הוּא הַוָּה \$\$4:

מום חַדָא עַּדְהוֹ וְשִׁים הַּנְיֵיהָא

the land of Mod, on the east of 16 presence of the LORD, and dwelt in And Cain went out from the

of the city after the name of his son builded a city, and called the name conceived, and bore Enoch; and he And Cain knew his wife; and she

begot Lamech. begot Methushael; and Methushael 18 Irad begot Mehujael; and Mehujael And unto Enoch was born Irad; and

And Adah bore Jabal; he was the and the name of the other Zillah.

or wives; the name of one was Adah,

And Lamech took unto him two

father of such as dwell in tents and

have cattle.

(16) ויצא קין. ילה בסכנעה כגוונב דעת העליונה: בארץ נוד. בהרץ שכל הגולים ודים שם: קדמה עדן. שם שנאמר ומוֹרַשְׁבֶּס כוי, ועכשיו בשביל עון זס לא ייראו ממני החיוח ויהרגוני, מיד וישה ה' לקין אוח, החזיר מוראו על הכל: עדיין לא סיו שייכא מהם, כק אביו ואמו, ומהם לא היה יכא שיהרגוהו, אלא אמר, עד עכשיו היה פחדתי על כל החיות, כמו לְלְחֹשׁ וּלְשֶׁר: וישם ה׳ לֹקין אוח. מקק לו אום משמו במלחו. (ס"ה) כל מולאי יסרגני, סבסמות וסתיות, אבל בני אדם שמר וספסח לא יצא אל מוך סצים, סמכס אח אלו אני אעשנו כאש ושר, כאן קלר דצריו, וצדצרי סימיס (א יא, ו) פירש יִפְיֶס . אבל דבר הכמוב ברמו, כל מכה יבוסי ויגע בלנור ויקרב אל השער ויכבשנו, וָאָמ הַשְּוָרִים וגוי, וגם אומם יכה על אשר אמרו

נוד, כל מקום שהלך, הימה הארך מודעועת החמיו, והצריים אומרים שורו מעליו, זהו שהרג את אחיו: ומלינו שרום מזרמים קולמם בכל מקוס אם סרולמיס, שנאמר או יַבְּדִּיל משֶׁס וגו' מָוְרָמָס שָׁמֶשׁ (דבריס ד, מא). דבר אחר בארך גלס אביו כשגורש מגן עדן, שנאמר וַיַּשְׁבַּן מִקֶּדֶס לְגַן עֵדֶן וגו', לשמור את שמירת דרך מבוא סגן, שיש ללמוד שסיס אדס שס,

(עו) ויהו. קין בונס עיר, ויקרא שם סעיר לוכר בנו הנוך:

סוליד אם אשמו בן או בם, וכשסוא אומר ילד, מדבר בזריעם סאיש, וסוא בלע"ז אניידרי"ר: - סאשה נישמר" א בלע"ו, ווריעת מולדות האיש אינוינד"ר בלע"ו, כשהוא אומר הוליד בלשון הפעיל, מדבר בלידת האשה, פלוני (18) ועירד ילד. יש מקום שסוא אומר בוכר הוליד, ויש מקום שהוא אומר ילד, שהלידה משמשת שתי לשונות, לידת

לאנו, וכשכלה המרעה במקום זה הולך ומוקע אהלו במקום אחר. ומדרש אגדה (ב"ר) בונה במים לעבודת אלילים, כמה דאת (20) אבי ישב אהל ומקנה. סוא סיס סכאשון לרועי בהמוח במדברות, ויושב אהלים הדש כאן וחדש כאן בשביל מרעה ממאכלו), עדס מרגוס של פורס: צרה. סיא של משמיש, על שם שיושבת ממיד בללו, דברי אגדס סס בבראשים רבס (שס): לה יַיִמִיבּ, (ב"ר כ"ג, ב) כמו שמפורש בהגדה הלק: עדה. היה של פריה ורביה, ועל שם שמגונה עליו ומוקרה מהללו (ק"ה ומקושמת ככלה ומאכילה מעדנים, ותברתה נוופה ואבלה כאלמנה, וזהו שפירש איוצ (כד, כא) לעֶה שַּקְרֶה לֹא מֵלֶד וְאַלְעֶנֶה סיס דרכן של דור סמצול, אחח לפריס ורציס ואחח לחשמיש, זו שסיא לחשמיש משקס כום של עקרין (מ"א אינו) כדי שחעקר, קין, ועמד למך לאחר שהוליד בניס ועשה דור שביעי, והרג אח קין, והו שאתר כִי אָישׁ קַרַנְּמָי לָפַּנְּעִי וגוי: שהי נשים. כך (91) ויקח לו למך. לא סיה לו לפרש כל זה, אלא ללמדנו מפוף הענין שקיים הקצ"ה הצעמתו, שאמר שצעמים יִקָם

בל_הפש בנור ועוגב: יי וֹמֶם אֹטִוּו וּוּבָג' הַוּא הַיְּה אַבְּּר

פּוָם וֹבֹלֵא וֹבֹתֹ וֹמֹב כֹּנֹבֹא בביון דַכָּל דִמְנַגַּן עַל וְשִׁוֹם צְּחוּהִי יוּבְלְ הוּא הַוָּה

handle the harp and pipe. 21 he was the father of all such as And his brother's name was Jubal;

بحَلْيُمْ رَهُنبِي فِيحَرِكِنَا رَهُمُّي: לַּנִן לַמֵּמִ בָּלְ-חִבָּמִ נְחִמֶּת

נאַטמיה דְתוּבַל קוֹן נַעְּמָה: בובה הבידה נהשא יברולא לון הוא הוה רקהון דְּכָל וְצִּקְּׁה גַּם־הָוֹא יֶלְבְּהֹ אָת־חַּוּבַל וִצִּקְה אַף היא יֶלִידַת נָת תּוּבַלְ

was Naamah. iron; and the sister of Tubal-cain cutting instrument of brass and Lubal-cain, the forger of every And Zillah, she also bore

*ݨ*ݖݣݖ ݣݖݪݲݨݨݖݖ غذلن ڏ څيم باران رخفه ښ عمر شَوْهَا طَبَخِ، زُشَّ، كُمْكَ بَهُادُك تبهشد څشك ځنش، خكب نخځب

עבילית דרדיליה ישָׁמִיצֵי עוָלון לְמִמְׁע וֹאַב לָא מּיִלְיִמָּא למגלית דבדיליה אָנָא סָבֵיל אַהּוֹטָא לְמִוֹמָבוּוּ לָא װּבָּבָא וֹגֹלַע הֻתֹּמֹא לַלִּי וֹהָוּ לָמִּשׁ تهُمَد كِمُك كِبُمِينِ، مُثِين

tor bruising me; wounding me, And a young man speech; For I have slain a man for wives of Lamech, hearken unto my Adah and Zillah, hear my voice; Ye And Lamech said unto his wives:

מְבֹׁמֹנִם נְמִבֹּמֹנֵי: to לו מְבֹמֹנוֹם וֹפִם עוֹן וֹבְמֵנוֹ

מבְעוֹן וְשִבְעוֹ: خظنا تخج خكشك فتي אָבוּ מִּבְּמִב בַּנוֹן אַטַּלְנְאִנּ

sevenfold. Truly Lamech seventy and If Cain shall be avenged sevenfold,

بُحُم خر لَتَلَابُ كَارَا: שְּׁתַ־לֵּי אֶלְתִים זֶנַרִע אַחָר תַּחַת ²⁵ בַּן וַהַקְּרָא אָת־שְׁטָוֹ שֵׁת בַּי ניּבע אָבֶם עוֹד אָת־אִשְׁהוֹ נַמֵּלֶד

בר אַמָרוֹ מַלְוּ מַבֶּל דְּקַשְׁלִיה ונכובע פֿר וקרָת יָת שְׁמֵיה וובה אָבַם מוד יָה אָהָהַיה

of Abel; for Cain slew him. appointed me another seed instead name Seth: 'for God hath 25 and she bore a son, and called his And Adam knew his wife again;

לשמו של נמ, בברלשימ רבה (כג, ג): אלא לשון פוֹעֵל בליר", שהרי נקוד קמן קמן, ומעמו למטה, כלומר מחדד ומלחלם כל כלי אומנוח נחשח וברול: <u>נענוה.</u> היא לישש כל חרש נחשת וברול. ממדד אומנות נמשת וברול, כמו ילְמוֹשׁ בֵּינְיוּ לִי (איז ב מו, מ), תוכש אינו לשון פוֹשֶל בּמִגוּ"ל (22) חובר קין. מיבל אומנסו של קין. וסובל לשון סבלין, מיבל והסקין אומנסו של קין לעשוס כלי זיין לרולמים (ד"ר): . אַמר בַמֶּל סַקּנְּמֶׁם סַמַּקְנֶם (ימוקאל מ, ג), וכן ואמיו מופש כנור ועוגב, לומר לעבודם אלילים:

וסלא שוגג אני ולא מזיד, לא זסו פלעי ולא זסו מבורמי (מנמומא): פצעי. מכם מרב או מן, מקאדור"ה בלע"ו: סוא נסרג, וכי אני פלעמיו מויד שיסא ספלע קרוי על שמי, וילד אשר סרגמי למבורמי נסרג, כלומר על ידי מבורמי בממיס, בנו ביניסס וסרגו, וסיו נשיו פורשות ממנו, וסוא מפיימן: שמען קולי. לסשמע לי למשמיש, וכי איש אשר סרגתי לפלעי מושכו, וכפה פם קין ונדמה לו כחיה, ואמר לפציו למשוך בקשם והרגו, וכיון שידע שהוא קין וקנו, הכה כף אל כף וספק את (32) שמען קולי. שהיו נשיו פורשום ממנו מהשמיש, לפי שהרג את קין ואת תובל קין בנו, שהיה למך שומא ותובל קין

כל שכן שימלו לי שביעיום הרבה, רוה קל וחומר של שמום, אם כן אין הקדוש ברוך הוא גובה את חובו ומקיים את דברו: שם הבל, שהיה איש בקומה וילד בשנים, שיהא זרעי כלה באוחו עון, ומה קין שהרג נחלה לו שבעה דורוח, אני שלא הרגמי לא דורום, אמרו, מה אנו יולדום לבהלה, למחר המצול בא ושומף את הכל, והוא אומר להן וכי איש הרגחי לפצעי, וכי אני הרגחי (כג, ד), לא הרג למך כלוס, ונשיו פורשות ממנו משקיימו פריה ורביה, לפי שנגורה גורה לכלות ורעו של קין לאחר שבעה סרבס (מנחומא): שבעים ושבעה. לשון רבוי שביעיות אחולו, כך דרש כ' מנחומא (בראשית יא). ומדרש בראשית רבס (24) כי שבעחים יקם קין. קין שהרג מזיד נמלה לו עד שבעה דורות, אני שהרגתי שוגג לא כל שכן שימלה לי שביעיות

בְּשֶׁם יָהוֶה: (o) אָת־שָׁטָוֹ אֱנִישׁ אֲנִי הוּהַל לִקְרָא

מִלְגַּלְאָׁר בִּמְּמָא גַּוֹנִי: שלני לני ולבא נע המוע אונה לכון וּלְשָּׁת נִם־הוּא יַלַּד־בָּן וּיקְרָא וַלְשָּׁת אַךְ הוּא אִתְיְלֵיד בּר

upon the name of the Lord. Enosh; then began men to call 26 born a son; and he called his name And to Seth, to him also there was

אֶלְהִים מְּשָּׁה אָהָוֹ: בְּיוֹם בְּרָאׁ אֱלֹהִים אֲלְם בִּדְמָוּת בסמ״ך גדולה) הולֶדָת צָּדָה זָה סָפֶר (בספרי תימן סַפֶּר

אָבַר יָהַיה: בלבא גו אבם פבמונו אַקנום בין ספר תולדת אָדָם בְּיוֹמָא

made He him; created man, in the likeness of God V of Adam. In the day that God This is the book of the generations

ĽËĽ\$□: וּבֹלב'א אָנוַ הָּמִׁם אַבָּם בּוֹנִם ² זְבֶר וּנְמַבֶּר בְּרָאָסׁ וּנְבָּבֶר אֹהָם

יַחְהוֹן יַּקְרָאׁ יָת שׁוּמְהוֹן אָבֶם בְּיוֹמָא דְאָחְבְּרִיאוּ: בכר ונולבא בראנון ובריף

were created. name Adam, in the day when they 2 and blessed them, and called their male and female created He them,

And Adam lived a hundred and

own likeness, after his image; and sid ni nos s 1089d bas, an in his

אָת־שְׁטִוּ שֵׁת: וּנְּיִבְּר בּבְּמִנּטִיּוְ בַּבּּלְמִנְ וּנִפְלֵב בּבְמִנִינִי בַּבְמִנִינִי בַּבְמִנִינִי בַּבְמִנִינִי בַּבְמִנִינִי ַּ וְיְהֵיְ אָבְׁם מְּלְתֵּיִם וְמְאַתְ שְּׁנְּׁר וַהָּיָא אָדָם מְאָר וּהְלְהִין שְׁנִין

וּקְרָא יָת שְׁמֵיה שָתֹּי

daughters. years; and he begot sons and 4 begot Seth were eight hundred And the days of Adam after he

called his name Seth.

בֿנום ובֿלוש: אָת־שֶׁת שְּׁמְנֶת מִאָּת שְׁנְוָת וַיִּוֹלֶר יָח שֵׁת תַּמְנִי מִאָּה שִׁנִין וְאִילִיר ַנְיּהְרָנְיְּ יְמֵּרְ אָבְׁם אַחֲבַל הוֹלְירֲוֹ נַחֲנוֹ יוֹמֵי אָדָם בְּתַּר דְּאוֹלֵיד

خذرا بخذا:

And all the days that Adam lived

וּיִּמְת: (ס) مَنِهُم מאות שُذِل الْשُرَّالِينَ عَلَيْهِ اللَّهِ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ

מְאָב וּהָלְהַוּן שְׁנִּוּן וּמִית: וֹבְווֹ כְּלְ יוֹמֵי אָבָם דַּבְּוֹגָא הָשָׁעַ

and he died. were nine hundred and thirty years;

<u>וּנְּנְלֶּג אָנוַ אֵּלוּנְתְּיִּ</u> ° וֹנְיִהִי שְׁטִּי שׁמִּים וּמִאָּע מִּלִּיִ וַחַנִּא מִּט מִאָּי וַחַמֵּיִם שִּׁנִּן

years, and begot Enosh. And Seth lived a hundred and five

אָנוֹשׁ שֶבַעּ שְּנְיִם וּשְׁמִנֶהׁ מֵאִוֹת אָנוֹשִׁ תַּמָנִוּ קֹאָה וּשְּבַע שְּנִין ַ וְיְחִי־שֶׁׁת אֲחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָת־

הַּלְנִי וֹּיִנְבֶּע בֹּלִים יִבְּלִוְנִי:

וְחַוֹא שָׁר בַּתַר דָאוֹלֵיד יָת

לאוליד בנין יבנן:

ואוליד וָה אָנוֹשׁ:

begot sons and daughters. The sight hundred and seven years, and And Seth lived after he begot Enosh

ירך, מיד וידע אדס וגוי, ומסו עוד, ללמוד שנמוספה לו מאוה על מאומו. בבראשימ רבה (כג, ה): ששר מלוחכם והוא יששה אח שלו, אמרו לו קשוט עלמך חחלה, והלא פרשת מאשחך זה מאה ושלשים שנה משנקנסה מיחה על (32) וידע אדם וגוי. בא לו למך אלל אדס הראשון וקבל על נשיו, אמר להס, וכי עליכם לדקדק על גוירמו של מקוס, אמס

(ילקוט סוף בראשים): (32) אז הוחל. לשון מולין, לקרא את שמות האדם ואת שמות העלבים בשמו של הקב"ה, לעשותן אלילים ולקרותן אלהות

۵۱۲،۲ (۱۳۲): (I) זה ספר חילדות אדם. וו סים מפירת מולדת מדם, ומדרם ימדם ברא הור. מגיד שניום שנצרם ביום ברא הור. מגיד שניום שנצרם

(3) שלשים ומאח שנח. עד כלן פירם מן כלם (עירובין ימ: ב"ר):

בְּנִים יִבְּנְוּת: خذرا يخذا: begot sons and daughters. חַנְגַּנְ שְּׁמְלֵּנִי מֵאַנִים מְּלְנִי נֵינְכֵּיך חַנֵּיוֹ חַמְנֵי מָאָר שָׁנִין וְאַנְכֵיר Enoch eight hundred years, and פּ וְיְחִי־יֹבֶר אַחֲבִילְ הוֹלִירָוֹ אָחַ וַחֲיָא יָבֶד בְּחַר דְּאִילִיד יָת And Jared lived after he begot نظهَّل شَارُك مُنالِثِك عُنالِثِك: מְּנֵגוֹ נֹאוְכֵנֵי זִינִי שַׁנִּוּבֵי: two years, and begot Enoch. ⁸¹ וֹגְטִגַיֵּבֶּר מִּטַּגִּים וְמִּמָּגִם מִּלֵּר וִטִּגֹא בָבֵּר מִאָּר וְמִטִּגוּ וִיַּבְּטֵּגוּ And Jared lived a hundred sixty and ្មេជុជ: (a) וְטָׁיָה: and he died. لْنَهُمْ بَاهُ يَا يُهُمِرُكُ مِيْ هُٰذِكِ مُثَلِّكُ الْمُهُمُنِي هُٰذِكِ מאַר וְהַשְּׁמִים שָׁנִין eight hundred ninety and five years; ^ע נידיו בָּלְ־יִמֵּי מִּדַלְלְאָּלְ חִמֵּשִ וֹנִונִ כַּלְ יוִמֵּי מִנִּבַלְאָבְ שַּׁמָנִי And all the days of Mahalalel were מאות שְנְה וּיִלְר בָּנִים וּבְּנִוֹת: מְּנֵגוֹ נֹאַנְכֵוֹע בֹּנָגוֹ נַבְּנֹנוֹ: years, and begot sons and daughters. אָת יֶבֶר שְּׁלְשֵׁים שְׁנְּר וּשְׁמִנֶּר יָה יֶבֶר הַמְּנִוּ מְאָר וּהָלְהִין . וְיְחֵי מְחֲלֵלְאֵׁל אָחָרֵי הוֹלִירַוֹ וַחָּיָא מַחֲלַלְאֵל בְּחַר דְאוֹלִיד 16 Jared eight hundred and thirty And Mahalalel lived after he begot أِشِهِٰرَٰتِ مِثْلُا لَأَبْكِٰتِ كُلِّ تُلْتِبُ: מְּנֵּנוֹ נֹאַנְכֵנִי זְנֵי זְבֵׁי: years, and begot Jared. ײַ "וֹיִם" מִּנִיבְלְאָבְ עַמָּהְ הָּנִּוֹם וֹעִוֹאִ מִעַּבְלָאָבְ הָשִּׁוּ וֹעִתָּהְ And Mahalalel lived sixty and five וּטְׁמָּׁמַ מָּאָנִע מָּלְגַע וֹּנְמָע: (ס) נְצְּפָר שְּנִין יִמִית: hundred and ten years; and he died. [†] וֹנְבְּׁנִ בְּלְבְנִמֵּנִ עִּנְּלִן מֵּמְב מִּנְּנִם וֹנְיוֹנְ כָּלְ יוֹמֵי בֵּינָן הָשָׁעַ מָאָר And all the days of Kenan were nine מאָנַע מִּלְנִי וֹּנְכֵּע בֹּלִים וּבֹּלִוָע: אָלגן וֹאַנְבֶוּע בֹּלגן וּבְּלֹן: years, and begot sons and daughters. מְבַבְלָאֶבְ אַבְבְּמֹנִם מִּלְּנִי וּמִּמְנִינִי מִנִיבִלְאָבְ עַמִּנִי מִאַנִי וֹאַבְבָּמִּגִּ 13 Mahalalel eight hundred and forty וּנְתָּי בְּיִלְּוֹ אַנְבִי, עִיִּלְינֵי אָנִב ושוא פולן בינו באולוד ות And Kenan lived after he begot ڠٮٙڟ۪ڶۯٙڂۼۮ יָר מָהָלְאָל: begot Mahalalel. יי וֹנְהָר בְּינְן שְׁבְּעִים מְּנְהָר נִיּוְכֶּר נִהְיִא בִּינִן שְּבְּעִין שִׁנִּין וֹאִיבִּיר And Kenan lived seventy years, and יקְשָׁע מֵאָית שְׁנָה וַיְּמְת: (ס) נְחַמְישׁ שְּׁנִין יִמִית: hundred and five years; and he died. יי נֹיבְיִּנִּ בֹּבְ_נִמָּג אֵּנְנָהִ שִׁמָּה הֵּנְּיִם וֹנִוֹנְ כַּלְ יוֹמֵי אֵנוֹשָ שַּׁמָּמ מַאָּר And all the days of Enosh were nine מאָנַע מִּלְנִי נּיָנְבֶּר בָּלִים יבְּלְוָת: מָלון וֹאַנְבוֹע בֹּלון וּבֹלוֹ: years, and begot sons and daughters. י ַ וְיְחֵי אֱנֹיִשׁ אֲחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אֶת־ קִינְן חֲמֵשׁ עֶשְׁרֶהׁ שְׁנְה יִשְׁמֹנֶה כולן שַּׁמְנֵי מִאָּע וַשְׁמִוּה הַּסְבוּ 10 Kenan eight hundred and fifteen וְנְוֹא אָנוְהָ בַּעַר דְּאִנְלִיד וָת And Enosh lived after he begot \$1. كالم :נו בולן: begot Kenan. לַנְיֵה שֹֹהְהֹנִם הַהֹּנִים הַנְיִם נַנְיְבֶב נַנְיִבְא אֵנְהְ שַּׁהְּהַוֹ הְּנְּגוֹ וֹאִנְכְּיב And Enosh lived ninety years, and ניִּמְת: (ס) מְּמְבֶׁע מְּמְּבָּע וּטְמָּה מֹאַנְע מָלְנִי וְעַבְּעָה הַסְבֵּי מָּנְוּו וּמִית: hundred and twelve years; and he נהוו כְּל יוֹמֵי שֵׁת הְשָׁע הְאָר آنْكٰ، خُهُـٰمٌ، هُلًا And all the days of Seth were nine

07

And all the days of Jared were nine

نځالا: יְּהְרָנְת: יְּהְבְּנְת: יְּהְנְע: יְּהְנְע: בְּנָנִם וְתַּבְּמֵּנו הָּנְנוֹ וֹאִנְכְּיִר בְּנִין sons and daughters. eighty and two years, and begot אַר־לֶמֶן שִׁתַּיִם יִשְׁמוֹנִים שְׁנְּה יָה לֶמֶן שְׁבַע מְאַה יִהְעִנוֹי 26 begot Lamech seven hundred וַנְיָהַי מְתּוּשֶׁלַח אַחֲבֵי הוֹלִידֵוֹ וַחֲנָא מְתּוּשֶׁלַח בְּתַר דְּאוֹלִיד And Methuselah lived after he שְּׁנְה יִמְצְּה שְׁנְּה וַיִּוֹלֶר אָת יִשְׁבַע שְׁנִין וְאִילֵיד יָת לְמֶּךְ: Гятеср. 25 eighty and seven years, and begot פניעי וְיְחָיִי מְתִּישֶׁלָח שָּׁבַע יִשְׁמִנִים וְהַנְאַ מְתִּהְמְלָם מִאָּב וּהָמָנוֹ And Methuselah lived a hundred ċ._ċ̣ڬ⊔ אָטַן וֹלְיִמוִנִי אָנֵי אָמִית יָמִיה יָיָ: he was not; for God took him. יז וויקהלף הוור אָמ־הַאָלהִים ••• וְנַבְּגִּיִבְ בַּבַּנַלְמָ**ץ** בַּגִּי And Enoch walked with God, and שְּׁנְׁע וּשְׁלָשׁ מִאִּנִת שְׁנֶּרוּ: بَضِيرا بَلَقِيمَ فِبْرا: three hundred sixty and five years. و يزرر چر بير بيزاد بيين بينهام ييرن چر بني پينه مِرْم مِهِد And all the days of Enoch were נבלנע: שְׁלְשׁ מֵאִוּת שְׁנְּתְ וַיִּוֹלֶד בְּנִים הְּלְת מְאָה שְׁנִין וְאִיֹלֵיד בְּנִין יְבְנְוֹה: years, and begot sons and daughters. ב אַחַבּי הוֹלִירַוֹ אָת־מְתוּשֶׁלִח בְּתִר דְּאוֹלֵיד יָת מְתוּשֶׁלִח 22 he begot Methuselah three hundred וּיִנְיה בְּיִרְיִּלְיִא בּייִ מְאָלְהַיִּים וְהַלֵּיִרְ הַנִּיף בְּיַהְלְהָא בִּייָ And Enoch walked with God after ן אוליד יָת מָתוּשָׁלַה: years, and begot Methuselah. זֹנְינַר חֲנֵּוְר חְמֵּמֵ וְמִּמֵּנִם מִּלְנִי נִחָּנָא חֲנֵּוְר מִטִּנִוּ חֲמֵנוּ וֹחֲמֵנַמְ מֵּנִנוּ And Enoch lived sixty and five נַיְּמְת: (ס) died. . וְשִׁשִּׁים שְׁנְּה וּהְשָׁעַ מֵאָוֹת שָׁנְה וְשִׁמִין וְתַרְמֵין שְׁנִין וֹמִית: hundred sixty and two years; and he שְׁתַּיִם וַהַוֹוֹ כְּל יוֹמֵי יֶהֶד הְשָׁעַ מְאָד

נַיְּמְת: (ס) and he died. أِشْضِت بَائِت بِرَبِّم يَكُبِ بِ بَأَنِّهُ لَا يُخِبُ لِمُعْدِ اِمْضِا بِنَمِم مِبْدًا بَضِيت: nine hundred sixty and nine years; ַ װְהְיוֹ בְּלִייְנְעֵיִי מְתִּישֶׁלִח תַּשְׁעַ וְהָווֹ בְּלְ יוֹמֵי מְתוּשֶׁלָח תִשָּׁע And all the days of Methuselah were

וּמִאַּט מִּלֹנִי וּוּוִבֶּר בָּוּ: מְּנִגוֹ נֹאנְכָנִג בַּנ: and two years, and begot a son. And Lamech lived a hundred eighty التاريخ چن التاريخ التارغ التارغ التارغ التارغ التا

(82) ויולד בן. שממנו נצנה העולם (מדרש אגדה): לוֹקַם מִמְּךְ מֶם מַמְמַר עֵינֶיךְ (ימוקפל כד, מו): (שם כה, א), וזהו ששינה הכתוב במיתחת לכתוב ואיננו בעולם למלאות שנותיו (ב"ר): בי לקח אותו. לפני זמנו, כמו הְנֶיִי (24) ויחהלך חנוך. לדיק סיס, וקל (מ"א וקבל) בדעמו לשוב לסרשיע, לפיכך מיסר סקב"ס ומילקו וסמימו קודס ומנו

מִן־תָאַדְטְּׁה אַשֶּׁר אַרְרֶה יְהֹוֶה: יִדִּנְא מִן צַּרְעָּא דְּלְטַה יָיָ: ינַחַמָנוּ מְשַּׁמְּמִי וּמִמְצְּבָוּן יָדְנוּי יָנָחָמָנָּא מָמִיבָּדָנָא וּמִכֵּיאוּת וּיִקְבָּא אֶת־שְׁמֶּוֹ נְתַ לֵאמֶר זֶּה יִּקְרָא יָת שְׁמֵיה נֹת לְמֵימַר דֵּין

ground which the Lord hath hands, which cometh from the in our work and in the toil of our su rioimoo llade sames sidT' :3niyas And he called his name Noah,

מאָט מִּלֹי וֹגִיבֶר בֹּנִים יבֹּנִיִני: נְטַ חַמֵּׁמֵּ וְהִמְּמִּרִ תְּנְלְיְרֵ וְחֲמֵּמֵּ רְטַ חֲמֵּרִּ בְּמִּרְ בְּאַנְלִידִ נְתְּ בְּטַ חַמֵּׁמֵּ וְהִשְּׁמִּרִ תְּנְלִידֵּוֹ אָטַר וְחֲמֵּמֵּ לְמֵּרְ בְּמִר דְּאִנְלִידִ נְתַ

הֹּנוֹ וֹאִנְכֵּוֹ בֹּנוֹ וֹבֹּנוֹ:

years, and begot sons and daughters. Noah five hundred ninety and five

And Lamech lived after he begot

וּיִּמְׁנוּ: (ס) נְאָבֹגִּים שְּׁלְּה וּאָבָע מָאָנִה אָּלָה تندر ځمينيد څېك

וְמִּבֹתׁוֹ וְמִבֹת מִּלוֹן וּמִוּטִי: שֶׁבַע וַהֵוֹי כְּל יוֹמֵי לֶמֶךְ שְׁבַע מְאָר

years; and he died. seven hundred seventy and seven And all the days of Lamech were

נּנְּנְלְּגַ נְּטַ אָּטַ אָּטַ אָטַ נְאָטַ וְאָטַ וְאָנָיִג נָטַ נִטַ אָטַ אָטַ עָם וֹנִטַ ווְהִיבְים בּוֹן חֲמֵשׁ מֹאַנְים מָּלְנִי וְחֲנָה יָהַ בַּר חֲמֵישׁ מָאָה שְּׁנִין

earth, and daughters were born IV began to multiply on the face of the And it came to pass, when men

old; and Noah begot Shem, Ham,

And Mosh was five hundred years

פְּנֵי הֵאֲדְמָה וּבְנִוֹת יֻלְּרָוּ לְהָם: ™ וֹיִהִי בִּי־הַחַלַ הָאָדָׁם לַרָּב עַּל־

هنائزنله ځيبا: לְמִסְׁנֵּגְ תַּבְ אָפָּגְ אַבְׁתֹאַ נְבְּוֹנִיֹאֵ ונוֹנו פּג מָּנואו בּׁנוֹ אַנֹמֹא

fair; and they took them wives, daughters of men that they were that the sons of nobles saw the

'məq1 o1un

and Japheth.

לְּמְּים מִכְּלְ אֲמֶׁר בַּחְרוּ: קּצְּדְׁם כֵּי שֹבְתַ הֻנָּה וַיִּקְּתַוּ לָהֶם וּוֹבְאַנּ בְּנִי הַאֶּלְהִים אָּעַבְּנָוֹעַ

לעון למון מכן באטבמיאני كَتْمُع كَلَّا مِقْدَلًا غَيْدًا لِثُورِتِهِ וֹשׁוּ בֹּנֹי בַבְּבֹבֹּיִא יִטְ בַּנֹע whomsoever they chose.

וְבְוֹיִ יְמִי וְמְאָב וְמָּאַב וְמָאַבוּים מִּלָב: בְּאָרָם לְמָלָם בְּשָׁנֵם הַנִּא בְשָׂר ניַאמֶר יְהוָה לְאִ־יִלִּוֹן רוּהָי

וֹמֹסֹנוֹ אָנוֹ אָם וֹעוּבוּוֹ: בישין אַרְבָא יָהִיב לְהוֹן מִאָּה לבוב באנון בסרא ועולביהוון בּוּשָׁא בִּבוּן בֹּבִמּוּ לְהֹלְם נֹאַמֹּב וֹנֹ לָא וֹשְׁלַהִּם בֹּבֹא

days be a hundred and twenty years. he also is flesh; therefore shall his 3 not abide in man for ever, for that And the Lord said: 'My spirit shall

כך, אין מעס הלשון נופל על השס, ואמה צריך לקרות שמו מנחס (צ"ר): מוליאם קולים ודרדרים כשוורעים ממים, מקללמו של אדם הראשון, ובימי נח נחה, ווהו ינחמנו (מנחומא). ואם לא מפרשהו (92) זה ינחטנו. ינים ממנו אם עלצון ידינו, עד שלא צא נח לא סיס לסס כלי מחרישה, וסוא סכין לסס, וסימס סארץ

שוא, אלא בממלה אתה דורש את שהוא לדיק, ונולד כשהוא מהול, ושאברהם ילא ממנו וכו'. (בבראשית רבה כו, ג): בַּן מָסֶׁס שָׁנֶס יַמִּוּח (ישעיס סַס, כ), כחוי לעונש לעחיד, וכן לפני מחן חורס: 👚 אח שם את חם ואת יפת. וסלח יפת הגדול מעינו ולה הוליד עד המש מהוה שנה, כדי שלה יהה יפה הגדול שבבניו רהוי לעונשין לפני המבול (ב"ר כו, ב), דכתיב פִי הַנַעַר רשעים הם, יאבדו במים ורע (מ"א לורע של לדיק זה) ללדיק זה, ואם לדיקים הם, אעריה עליו לעשות חיבות הרבה, כבש אח (28) בן חמש מאוח שנה. אמר רצי יודן, מס עעס כל סדורות סולידו למאס שנס ווס לחמש מאות, אמר סקצ"ס, אס

וצועלם ממלם (ב"ר כו, ס): מכל אשר בחרו. אף בעולם בעל, אף סוכר וסבסמס (ב"ר שס): שֶׁלְבִיס (שס ז, א). 🌱 בי שבח הנה. אמר רפי יודן עפת כתיב, כשסיו מעיבין אותם מקושעת ליכנם לחופה, היה גדול נכנם סיו ממערבין בסס (פדר"א כב). כל אלסיס שבמקרא לשון מרומ, ווס יוכיה וִשַּֿמֶס מִּסְיֶס לוֹ לֵאלֹסִיס (שמום ד, מו), רָשֵׁס נְתַמִּיךְ (2) בגי האלהים. בני סשרים וסשופטים (ב"ר). דבר אחר בני סאלסים, סס השרים ססולכים בשליחומו של מקום, אף סס

מִעוֹלֶם אַנְשָׁר הַשָּׁם: (פּ) رزكه كِرَبُ عِيْمَ يَهِمَ مَهِطُرُهُ فِي هِنَا اللَّهِ اللَّهِ عِنْهُمُ اللَّهِ عِنْهُمُ اللَّهِ عِي בְּנֵי הְאֶלְהִים אֶלְ-בְּנָוֹת הְאָלְם בְּנִי רַבְּרָבִיָּא לְנִת בְּנָת אָנְשָׁא + עַבַּם וְנָּם אַעַבּרַ־בַּן אַשָּׁר יָבָאוּ הַאָּנּוּן וָאַר בָּתַר בַּן דִּעָּאַלִין עוּפֹבֶיִם עַוֹּנִ בֹאָבֹתְ בּּוֹמָנִם יַּבּבוֹא עַנוִ בּאַבֹּמֹא בּוּנִמוֹא

רַק רַע בָּל־הַיּוֹם: באָבוּ וֹכֹב_יִגִּב מִשְׁהָבִּע כִּדְּוִ וּנְרָא יִׁבוֹנְע כַּי בַבָּּע בַמָּע בַאָּבַם

44: בַּאַבוּ בַּאַבוּא נוּטַעַצָּב אָל־ יְחְנֶה בְּי־עְּשֶׂה אֶת־

בַּבְיבַיבּיבּ וֹמַּע_מַּוְלֵּ עַמָּמֹנִם כָּׁג ִּנְעַמִּעֹיַ כָּג מַאָּדָם עַר־בָּהַמָּה עַר־הָמָשׁ ע אַמָּע בּּבֹעָאָט, מִמֹּעַ פּוֹנוֹ עֹאָבֹעָע בּבַבוּנט. מִמּעַ אַפּּנ אַבֹּמֹאַ וַיּאַמֶּר יָהְנָה אֶמְהָה אָת־הָאָדֶם וַאֲמַר יִיְ אֶמָהִי יָת אֲנִשְׁאַ

> لَـ تَمْذُمُ لَا يُمْثُمُ لَا يُمْثُمُ الْمُثَامِةِ لَا يُمْثُمُ الْمُثَامِةِ الْمُثَامِةُ الْمُلِمِ الْمُثَامِةُ الْمُعِلِيقُولِي الْمُثَامِةُ الْمُثَامِلِيقُولِ الْمُثَامِلِيقُولِي الْمُثَامِلِيقُولِي الْمُثَامِلِيقُولِي الْمُثَامِلُولِيَّامِ الْمُثَامِلُولِيقُولِي الْمُثَامِلُولِي الْمُثَامِلِيقُولِي الْمُثَامِلِيقُولِي الْمُثَامِ الْمُثَامِلِيقُولِي الْمُعِلَّامِ الْمُعْلِمُ الْمُعِلَّالِمِلِيقُولِي الْمُعِلَّامِ الْمُعْلِمُ الْمُعِلَّالِمِلِيقُولِي الْمُعِلَّالِمِلِيقِلِيقُولِي الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعِلَّالِمِ الْمُعِلَّالِمِلْمُ الْمُعِلَّالِمِلِيقُولِي الْمُعِلَّالِمِلِيقُولِي الْمُعِلَّالِمِلِيقِلِيقُولِمِلِي الْمُعِلَّالِمُ الْمُعِلَّالِمِلْمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِيقِلِيلِيقِلِمِلِيقُولِي الْمُ וֹלבו לְעוּן אִפּנּן צִּבָּנוֹא

> מַשְׁמְבַע לְבֵּיה לְחוֹד בִּישׁ כָּל אַנֹאָא בֹאַנֹאָא וֹכֹלְ וֹגִּנֹא נְשְׁנֵא גְיָ אָבֵוּ סְנִיאָּעַ בִּישָּׁע

> לְמִעְבַּר תּיקפִּדוֹן כָּרִעּיתִיה: אַנְשָׁא בָּאַרְעָּא נְאָמָר בְּמִימְרֵיה ושׁב ווֹ בֹמוּמִבוּצִי אָבוּ הַבֹּג וֹע

grieved Him at His heart. had made man on the earth, and it And it repented the Lord that He

of the thoughts of his heart was

y wickedness of man was great in the

were of old, the men of renown.

same were the mighty men that

they bore children to them; the

unto the daughters of men, and

The Mephilim were in the earth in

4 when the sons of nobles came in those days, and also after that,

And the Lord saw that the

earth, and that every imagination

only evil continually.

have made them.' of the air; for it repenteth Me that I beast, and creeping thing, and fowl face of the earth; both man, and man whom I have created from the And the LORD said: 'I will blot out

יש מדרשי אגדס רביס בלא ידון, אבל זס סוא למלוח פשומו: ומאוחר בחורס (פסחים ו:), כבר סימס סגורס גוורס עשריס שנה קודס שסוליד נח חולדוח, וכן מלינו בסדר עולס (פרק כח). שנה אאריך להם אפי, ואם לא ישופו, אביא עליהם מפול. ואם מאמר משנולד יפס עד המפול אינו אלא מאה שנה, אין מוקדם (שופטיס ה, ו), כמו שקממי, וכן שָׁמַּפָּה מְּדַבֵּר שִמִּי (שם ו יו), כמו שהמה, הף בשגם כמו בשגם: - והיו ימיו וגוי. שד ק"ך בשביל שגם ואח בו שסוא בשר, ואף על פי כן אינו נכנע לפני, ומה אם יהיה אש או דבר קשה. כיולא בו עַד שַׁקַמְמִי דְּבּוֹרֶה, לסשמית ואס לרחס, לא יסיס מדון זס ברוחי לעולס, כלומר לאורך ימיס: בשגם הוא בשר. כמו בשגם בקגו"ל, כלומר (3) לא ידון רוחי באדם. לא ימרעס ויריב רוחי עלי בשביל האדם: לעולם. לאורך ימיס, הנה רוחי נידון בקרבי אם

למומנו אבו הלבשנו:

נגד מופא במלוא אבו טבונ

מֹאַנֹאָא הֹע בֹהֹנֹא הַע בוֹשֹׁאַ

- ששממו את העולם (ב"ר): השם. אומס שנקבו בשמום, עירד, ממויאל, ממושאל, שנקבו על שס אבדן, שנמומו וסומשו (ב"ר). דבר אמר, אנשי שממון, ללמוד מסס (ב"ר כו, ז): אשר יבאו. סיו יולדות ענקיס כמותס (ב"ר): הגבורים. למרוד במקוס (ב"ר): אנשר ובני קין: וגם אחרי כן. אף על פי שראו באבדן של דור אנוש, שעלה אוקיינום והציף שליש העולם, לא נכנע דור המבול (+) הנפילים. על שם שנפלו וספילו הם סעולם (צ"ר), וצלשון עצריה לשון ענקים הוה: בימים ההם. בימי דור המוש
- ברא"ס), בשביל הלדיקים העתידים לעמוד מהם: בשעת הבלה הבלה. המר לו כך מעשה הקב"ה, הף על פי שגלוי לפניו שסופן להמוה ולהבדן, לה נמנע מלברהן (ב"ר) (ועיין יהן, אמר לו ומה עשים, אמר לו שמחמי ושימחחי אם הכל, אמר לו ולא היים יודע שחוחו למוח, אמר לו בשעח חדוחא הדואא אין אמס מודים שהקצ"ה רואה אם הנולד, אמר לו הן, אמר לו והא כמיב וימעלב אל לבו, אמר לו נולד לך בן זכר מימיך, אמר לו כמו (שמואל־ב ימ, ג) גַשְּלַב שַמֶּלֶךְ עַל בְּנִי (ב"ר), וזו כמבמי למשובת אפיקורום אחד ששאל אם רבי יסושע בן קרחה, אמר לו, יד), נַמַמְמִּי פִּי סִמְלַכְמִּי (שמוחלד-ח מו, יח), כולס לשון מחשבס חתת סס: ויוחעצב אל לבו. נחחבל על חבדן מעשס ידיו, לשון נמלך מה לעשות, ובֶּן פְׁדֶם וְיִמְנֶמָם (במדבר כג, ימ), וְעַל שֲבֶדְיו יִמְנֶמָם (דברים לב, לו), וַיִּנֶּמֶם ה' עַל הֶבְעָה (שמות לב, ממשבמו של מקוס ממדם רחמים למדם הדין, עלה בממשבה לפניי מה לעשום באדם שעשה בארץ. וכן כל לשון נימום שבמקרא ד): ויחעצב. סאדס אל לבו של מקוס, עלה במחשבמו של מקוס להעליבו, וזהו מרגוס אונקלום. דבר אחר וינחס, נהפנה (6) וינחם ה' כי עשה. נחמס סיחס לפניו שבראו בחחחוניס, שאלו סיס מן סעליוניס סיס ממרידן. בבראשיח רבס (כז,

23

the Lord. פּמיקיס וְנְיִם מָצָא בוֹן בְּעֵינֵי יְהְוָה: (בּ) וִנִּהַ אַשְׁכַּה רַהַמִּין בֵּדָם יִיָּ: But Noah found grace in the eyes of

The Haftarah is Isaiah 42:5 - 43:10 on page 233. Sepharadim read Isaiah 42:5 - 42:21.

ימ אֱבֶה תּוֹלְדְת נְתַ נְתַ נִתְ אֵישׁ אָבֶין תּוֹלְדָת נִתַ נִתַ גָּבָר וַכָּאִי

يدر ترزي بن ה צַגִּיק מְּמָים הְיָהְ בְּּדְרֹתָיוֹ צֶּתֹ שְׁלִים הֲוָה בְּדְרוֹהִי בְּדַחְלְתָא

יָת חָם וְיָת יָפֶּת: י וּנִינְבְּע זְעַ הֵּכְהֵּע בֹנִים אָעַהְהָם וֹאִנִלִיד וָעַ הְּלְתָא בְּנִין יָת שִׁם

Ham, and Japheth. And Mosh begot three sons, Shem,

رَفَقُرْمُ لِكُدُمُ لِمُدُمُ لِمُحْدِدُ لِمُحْدِدُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الل · نَاهُلُونَ لِهُلُوا لِأَخْذَرُ لِيُعْرِينُ لِهُ لَا الْعُنْلِوَدُرِنِ هَلَمُع كَلْتِهِ الْأَلْفِ

אָנַרְ הָאָנִי בּוֹאָנִי בּוֹבָּיִר:

וֹאִטְמְלִיאַנוּ אַבְעָּא חָטוֹפִּין:

had corrupted their way upon the 12 behold, it was corrupt; for all flesh And God saw the earth, and,

God, and the earth was filled with

And the earth was corrupt before

righteous and wholehearted; Moah osh was in his generations a man

These are the generations of Moah.

violence.

walked with God.

אָנַרַ בַּרְכִּי עַלְ הַלְּאַבֶּלִי (ס)

אַרְעָא: בַּסְרָא אֲנְשׁ אוֹרְחֵיה אֹטְׁעַבּּלָע אָבוּ, עַבּוּלָוּ בָּל נירא אָלְהָים אָת הָאָרֶץ וְהְנָּה וְחָזָא יִיִּ יָת צַּרְעָא וְהָא

: גַּבַבַיבַע שמי מפּנימים וֹבִינִי מַאָּבִינִים בּׁמִּׁרְ בַּּאׁ לְפַּׂנִּי בִּיַתְלְאָׁרִ עַאָּבְוֹא וּאָמֶר אֶּלְהָים לְנָחַ בַּאָ בָּלִ

מְחַבֵּילְהוֹן עִם אַרְעָּא: שבום מולבונון לומוֹא וֹנִאָּלֹא אַטַמְלָגאַט אַבֹּגֹא טַמְנָפָּגן מָן לפוֹא מֹאַל לְפַׁוֹבְתָּי אָבִיּ נֹאַמֹּר וֹנֹ לְנִנֹוֹ עֹּהֵא בֹּלִי

destroy them with the earth. through them; and, behold, I will the earth is filled with violence of all flesh is come before Me; for And God said unto Noah: 'The end

- כי עשיחם. משלמי מק לעשות על אשר עשימים: אף סס סשמימו דרכס (מנסדרין קח.). דבר אמר, סכל נברא בשביל סאדס, וכיון שסוא כלס מס לורך באלו (שס): בי נחמתי (<) ויאטר ה׳ אטחה את האדם. סול עפר, ולביל עליו מיס ולממס לומו, לכך נלמנ לעון ממוי. מאדם עד בהמה.
- (II) וחשחת. לשון ערוס ועצודס זרס (מנסדרין נו, ה) (מ"ה ערוס כי סשחים כל בשר הם דרכו, ועצודס זרס) כמו (דברים ולשעבר בלשון אחד, (שס יג,יו) קוס החהלך להבא, החהלך נח לשעבר. (ש"א יב) החפלל בעד עבדייך להבא, (מלכים:", (, למומכו, אבל אברסס סיס ממחוק ומסלך בלדקו מאליו: החהלך. לעון עבר. וזסו שמועו על ל' בלעון כבד, משמשת לסבא (סנסדרין קע): אח האלהים החהלך בה. ובלברסס סול לומר (לקמן כד,מ), לשר סמסלכמי לפניו. נמ סיס לריך סעד בדור לדיקים סיס לדיק יומר. ויש שדורשים מומו לגנמי, לפי דורו סיס לדיק, ומלו סיס בדורו של מברסס למ סיס נמשב לכלוס שניקר מולדומיסס של לדיקיס מעשיס מוביס (ב"ר ל,ו): בדורותיו. יש מרבומינו דורשים אומו לשבח, כל שכן שאלו סיס (9) אלה חולדות נה נה איש צדיק. סומילוסוכירו מפר בעבמו, עוממר (מעליי,ו) וכר לדיק לברכס. דבר ממר, ללמדך
- (בו) בי השחיה בל בשר. אפילו נסמה מיה ועוף נוקקין לשאינן מינן (סנהדרין קח, א): ו,מו) פן משמימון: וממלא סארך ממם. גול (מ"א שנאמר (יונה ג) ומן החמק אשר בכפיהם):
- מ,כש) כנאמי אם העיר, מן העיר. (מ"א מו,כג) חלה אם רגליו, מן רגליו. דבר אחר, אם הארץ, עם הארץ. שאף ג' עפחים של מלאה הארץ חמס. לא נחמס גור דינס אלא על סגול (סנסדרין קח,א): אח הארץ. כמו מן סארץ. ודומס לו, (שמות (13) קץ בל בשר. כל מקום שאמה מולא ונות ועבודה זרה, אנדרולמוסיא באה לעולם והורגת עובים ורעים: בי

עומק סמחרישה נמוחו ונמשמשו (צ"ר לא,ז):

مُحْزَنِ بَمْنَانِا خَخْصُهُ: מְּצְמְרַ אָתַרַתַּבְּרָתְ וְבְּפַּרְתָּ אִתְּה הַמְּע לְוּיַ מַבַּת מַבָּת מַבָּיר קַנָּים

दाद्यंद्रातः <u>אַמְּה וּשָּׁלֹשֶׁים אַמָּה</u> ಿ ជូស៉ក ស្ម៉ុក ស្ពុក្ ក្មាជុំក ក្អជុម្ហាក រ៉េក ដូង្ហក តុម្មង្វក ដុក្កក មុទ្ធិប

نَّمُكِمُنُ لَا يَقْمُكُ الْمُخْمُنِ الْمُخْمُنِ الْمُخْمُنِ الْمُخْمُنِي الْمُخْمُنِي الْمُخْمُنِي الْمُخْمُن בְּצְהְרָה מְשְׁיִם מַחְמִינֶם שָׁנִיָּם ³¹ הְּכַּגֵּוֹנְה מִלְמַׁעְּלְה וּבֶּתִּה הַתַּבֶּה עַהרו מְעַשֶּׁה לַמַּבְּה וָאֵל־אַמָּה ^{נֵיהוֹר}

تَهْمُرُنُ خِر غَهُد ـ خَعُدُا نَرُام: בְּשֶּׁר צֵּשֶׁר בּוְ רַנִּחַ חַנְּנִם מִמַּחַת رد فزص مَحٰ بَهٰدُا جُمَيْن حُجِ ـ וֹאָנִי בֹוֹנִיְ מִלְיִא אָבַבַבַּמַּבַּנַּלְ

ילה. בלונ אשני: هُج_ىَ تَتَجُد هَيُّه يَحُدُنُكَ لَهُمُفَكَ וְנַבַּלְמָנָי, אָנַרַבָּנִינָי, אִנָּלָרַ יִּבָּאַנַ

غَثُكَ يُحُدِ نِزُكَكُدِ يُنَالِنِ: מְבֶּלְ מְבָרָא אֶלְ־תַמֵּבֶּת לְתַתְּנִית

> ומבבא בכופבא: נת מיבְקא וְתִּקְפּי יָתַה מִגְּיוֹ tilli. הְבָּוֹע בְּנִי שִׁיבִּעָא צַאָּהוּוּ

> righ: אַמּגו פּיטֹנע יטַלָטון אַמּגו אַמָּגוֹ אִנְבַכֹּא גַעַיבַעָּא עַמִּהָּגוּ וְבֵין דְּתַּעְבֶּיִר יְתַה הָלָת מִצְּה

> יהליקאין העברנה: שהו טבובון אַבהאון שלונון ŁÜιĊŮΧ بزهورته بالإجزازي برخودكه ムロハロウン

יְבוּוּה: מקחות שְמַיָּא כֹל דְבְאַרְעָא לסבא ביו בושא ביון תוֹא תֹּלְ אַנְתֹּא לְעַבָּלָא כָּלְ נאַנא האַנא מיהי יָה טופָנא

ינשי בנף עמף: לַכֿיַלְבַא אַנִּי יַבְּנָדְ וֹאַנִּיטִבְּ וּאַבום זֹט בֹּוֹמִו הֹמָּב וֹנוּוּהוָב

٠٢٢١: לאומא אמנ גבר וווטבא שבולא שמול למולשא بطجر ـ يُتِن طخر خهد هُرُنه بطخر يُتِن طخر خهد *

> without with pitch. ark, and shalt pitch it within and 14 with rooms shalt thou make the Make thee an ark of gopher wood;

and the height of it thirty cubits. cubits, the breadth of it fifty cubits, 15 the length of the ark three hundred And this is how thou shalt make it:

stories shalt thou make it. with lower, second, and third shalt thou set in the side thereof; upward; and the door of the ark and to a cubit shalt thou finish it A light shalt thou make to the ark,

perish. thing that is in the earth shall life, from under heaven; every all flesh, wherein is the breath of of waters upon the earth, to destroy And I, behold, I do bring the flood

wife, and thy sons' wives with thee. the ark, thou, and thy sons, and thy 18 with thee; and thou shalt come into But I will establish My covenant

and female. alive with thee; they shall be male bring into the ark, to keep them 19 flesh, two of every sort shalt thou And of every living thing of all

- ועוד, כדי שלא ירים אומו לדיק רים רע של ופת. אבל כאן, מפני מוזק המיס ופמה מבים ומבמוך (ב"ר לא,י): בלשון ארמי. ומלינו בגמרא כופרא (שבם סו,א). במיבחו של משה על ידי שהיו המים משים, דיה בחומר מבפנים וופח מבחוץ. כך שמו. ולמס ממין וס. על שס גפרים שנגור עליסס לסמחום בו: קנים. מדוריס מדוריס לכל בסמס וחיס: בכפר. ופח שנה, ושואלין אומו, מה ואם לך. והוא אומר להם, עמיד הקב"ה להביא מבול לעולה (מנחומא נח ה), אולי ישובו: עצי גפר. (+1) עשה לך חבה. הרבה היום והללה לפניו. ולמה הערימו בבנין זה. כדי שיראוה ולבי דור המבול עופק בה ק"כ
- שלה יפלו הגשמים בה: תחתים שנים ושלשים. ג' עליות זו על גב זו. עליונים להדם המנעים למדור הההיים לובל (שם): משופע ועולה עד שהוא קלר מלמעלה ועומד על אמה, כדי שיוונו המים למעה (מכאן ומכאן, ס"א אינו): בצדה חשים. (16) צהר. יש אומריס מלון, ויש אומריס אנן מונה המאירה להם (נ"ר שם): ואל אמה הבלנה מלמעלה. נקויה
- [4,4,2]): לבבל שסיא עמוקה. לכך נקראת שנער, שנגערו שם כל מתי מבול (ס"א מימי, וכן הגיה מהרש"ל בחכמת שלמה במסכת שבת שבלה את הכל. שבלבל את הכל. שהיביל את הכל מן הגביה לנמוך. וזהי לשון אונקלום שתרגם מופנא, שהליף את הכל והביאם (פו) ואני הגני עוביא. הנני מוכן להקכים עם אותם שורווניולמרו לפניכבר (תהלים מ,ם) מה אנוש כי מוכרנו: עובול.
- ובניך ואשתך. האנשים לבד והנשים לבד. מכאן שנאמרו בתשמים הממה (שם): (18) וסקמומי אם ברימי. ברימ סיס לריך על ספירומ שלא ירקבו ויעפשו, ושלא יסרגוסו רשעיס שבדור (ב"רלא, יב) אחדו

خلالتاربت: خُمُرتَكِ مُؤْنَه مُحْرَ نُجْهِ هَكُرك خِيْسِن فَسَا مُحِيخِه تَنهُجِهِا معدود خلافية مرجّح يرون يهديها جأيت محك دابته بخريه מִהְעִירִ לְמִינְיהוּ וּמִן הַבְּהֵמֶה מִעּוֹפָא לְזְּנִיהִי וּמִן בְּעִירָא

44 4400 48644: ﴿لَا لَمُلَاكَ كُمُّكُمُكُا * ثُمُّلُا لَكُنْكُ لَحُدِياً خُمُّدُمْ لَيُخْدِيمُ خُرُفُكُ نَاتُدُ لَكُنْكُ لَكُ كَامِّلُوا لَهُمُومُ لَهُمُوفُكُ هُكِنَكُ لَكُنْكَ لَكُنْكُ لَكُنْكُ فَيَعْلَمُ فَيُعْلَى الْمُعْلَى الْمُعْلَ וֹאַטַּׁע פֿע לַנְּ מִכָּׁלְ מִאָּבֹלְ וֹאַטַּ סַב לָנִּ מִכָּלְ מִוּכֹּלְ

אֶלהִים בַּן עַשְּׁה: 🚾 נוַעַשׁ גָחַ בְּכֹל אֲשֶׁר צְנָה אֹתָוֹ נַעֲבַר נֹחַ כְּכֹל הְפַּפֵּיד יָחֵיה יִי

רְאָּנְתִי צַּדְיִק לְפָּנִי בַּדְּוֹר תַזֶּה: הְבֵּיִן: لَحْمِ حَيْنَكُ هُمِ بِالْقَلْدِ خَيْمِكُ لَا مُنْهُ خَيْنَكُ هُرُهُ فَيْنَاكُ كُونِيْكُمْ هُدَا يُنَكَ איי נַיְאַמֶּר יְהֹנְהֹ ְלְנְהַ בְּאִ־אַמְּה נַצְּמִר יִיָּ לְנָהַ עּוֹל אַהְ וְכָּל

בוא הלום אנה לאהטני ומן הבהמה אַשֶּׁר לַא מַהֹרֶה וּמִן בְּעִּירָא דְּלִיִמִהִא דָּכִיִא הוא שנים איש ואשתו: מְבֵין דְּכַר וְנוּקְבָּא: ے לְךְּ שִׁבְּעָה שֶׁבְעָה צֵּישׁ וְאִשְׁתֵּוֹ שְּבְעָה שְׁבְעָה דְּכִר וְנוּקְבָּא מַפַּלוּ הַבְּהַמֶּה הַשְּׁחוֹרֶה הְפַּחַ מִפֹּל בְּעִירָא דְּכְיָא הַפַּב לָרְ

וֹבֶּׁר וּנְּטִבְּׁיִר לְעַוּנְוְעַ זִּבְתַ מַּכְ שָּׁנָּוֹ מִבְּמִּנִ עַ בַּבוֹנִמָאַ وَّتُ مِنْ إِلَّا مِنْ مِنْ أَنْ مِنْ خُمُ لِي مِنْ خُمُ لِي مِنْ خُمُ لِي مِنْ خُمُ لِي مِنْ خُمُ ل

פַּנָי הָאָדְטֶה: פֿלַ עַנְקְּים אָמֶּר מְּמְּיִם, מֵמֹלְ וֹאָמָטֵ, נִי כִּלְ נְּמִּמָא בַּמְּבַּרִים لْهَلْحُمْنِ كُرْخُكِ نَمْنِينَ هُنَا هَلَحُمْنَا نَمْنَا لَهَلَحُمْنَا خِرَزُنًا מֹמֹמֹנר הַּלְ_עַאְבֹּגֹּ אַבְבֹּהֹנִם נְוִם אַנֹּא מַנוּנט מִמֹבֹא הַלְ אַבְׁהֹא בּי לְיָמִים מְוַע מִּבְמַּע אֶנְכִי אֶנִבּי לְזְמַן יוִמִין מִוּע מִּבְמַע

ממל אַפּוּ אַרַעַּא:

4144 44148

שׁוֹנִינוֹ וֹכֹּאִ עַבְּבֹתוֹ בַּבַבָּא

זְּבְׁמֹא מֹלְ אַפֵּי כָּלְ אַבְׁמֹא:

נוֹמֹמְ זְנוֹ פֿבְלְ אַֹמֶּנְרַ בֹּלֹנְרֵנְ וֹנְוֹנֵי: נֹמְבֹר זְנוֹ פֿבְלְ גַּפּפֹּדֵנְהַ וֹנִי:

come unto thee, to keep them alive. its kind, two of every sort shall creeping thing of the ground after the cattle after their kind, of every Of the fowl after their kind, and of

and for them. and it shall be for food for thee, 21 that is eaten, and gather it to thee; And take thou unto thee of all food

that God commanded him, so did Thus did Moah; according to all

generation. righteous before Me in this the ark; for thee have I seen VII 'Come thou and all thy house into And the Lord said unto Noah:

his mate; not clean two [and two], each with his mate; and of the beasts that are to thee seven and seven, each with Of every clean beast thou shalt take

alive upon the face of all the earth. 3 seven, male and female; to keep seed of the fowl also of the air, seven and

blot out from off the face of the substance that I have made will I and forty nights; and every living it to rain upon the earth forty days For yet seven days, and I will cause

that the Lord commanded him. And Mosh did according unto all

- (19) ומכל החי. אפילו שדים (מגיגה מו): שנים מכל. מן הפחום שבהם לא פחחו משנים, אחד וכר ואחד וקבה:
- (02) מחעוף למינחו. אומן שדבקו במיניסס ולא סשמימו דרכס, ומאליסס באו. וכל שהמיבה קולממו הכנים בה (ב"ר):
- (22) ויעש נח. וס בנין סמיבס (מנסדרין קמ, ב):
- (I) ראיחי צדיק. ולה נהמר לדיק המים. מכהן שהומרים מקלה שבהו של הדם בפניו, וכולו שלה בפניו (ב"ר לב,ג):
- מסס קרבן בלאמו (ב"ר לד,ש): (2) הטהורה. סעמידס לסיום עסורס לישראל. למדנו שלמד נח מורס (עירוצין יח): שבעה שבעה. כדי שיקריצ
- (E) גם מעוך השמים וגוי. במסוריס סכמוב מדבר, ולמד ממוס מן סמפורם:
- ומן. זס נוסף על ק"ר שנס: ארבעים יום. כנגד ילירם סולד שקלקלו לסטרים ליולרס ללור לורם ממזריס (ב"ר ב,ס): הפורענום. לא וחשוב שנותיו של מחושלת וחמלא שהם כלים בשנת מ"ר שנה לחיי נה: 📉 כר לימים עוד. מהו עוד, זמן אחר (4) כי לימים עוד שבעה. אלו שבעה ימי אבלו של מחושלח הלדיק (מוהדרין קח) שחם הקב"ה על כבודו ועכב אח

ַבְּיָב מַּגִם מַּג_בַּאֶבֶע: בּיָב מַנִם מַּג_בַּאֶבֶע: וְנֵיוַ בּּוֹ _ַהְהָהְ מֹאִנִי חֻּלְנִי וְנַתַּבּנִלְ וְנְתַ בּּר הָּנִי מִּאִי הַּנְּנוֹ וֹמִוּפְּנָא

בְּוֹנִי מִנְא מַל אַרְעָּא:

upon the earth. old when the flood of waters was And Mosh was six hundred years

בַּמָבוּג: בְּנָנִי אָּקִּי אֶלְ־תַתַּבְּתַ מִפְּנֵי מֵי בְנִיהִי עִּמִיה לְתִיבְּקָא מִן קֵּדָם המבּיּל: מֵי מֹיפְּנָא: ַ נַיָּבְאָ נַחַ יְּבְּנְיֵּרִוּ וְאִשְׁתַּוֹּ וּנְשֵׁי וְנְשֵׁי וְנְשֵׁי וְנִשְׁי וְנִיְהִי וְאִהְחֵיה וּנְשִׁי

waters of the flood. with him, into the ark, before the 7 and his wife, and his sons' wives And Mosh went in, and his sons,

מַלַ בַּאָבַבְּיוּ: بنا لنمبك أخد تجهد بيتم يدنيده مد بجدمه: جال توجيض تومانأت افا عربي والجوري بورا جوري

ground, every thing that creepeth upon the 8 are not clean, and of fowls, and of Of clean beasts, and of beasts that

אָלַהִים אָת־נְתַ:

הְפַּקֵיר יִיָּ יָתְי נֹחַ:

female, as God commanded Noah. 9 Noah into the ark, male and there went in two and two unto

بيقيدح باب وح-بهادم: י וֹגִינוֹ. לְמִּבְׁמֵּעׁ עַיִּמְעִׁם נְמֵּגְ וַעַּוֹנִי לְזִּמּוֹ מִּבְמֹּא וִמָּגוֹ נִמֵּג

מופָּנָא בַווּ עַל אַרְעָא:

were upon the earth. days, that the waters of the flood And it came to pass after the seven

השלום נפקחו: מַמְיִנִית) הְּהָוֹם רַבָּּה נַאֲרָבָּת בֶּלְ עַעְיְנְתִ (בספרי ספרד ואשכנו יוֹם לַחַבֶּשׁ בַּנִּים תַזָּה נְבְקְעוֹ יוֹמָא לְיַרָהָא בְּיוֹמָא הָדִין יי נַטַ בַּעָבָאָ נַאָּלָ, בָּאָבָעָהַ גַּאָבַ בְשְׁנָּע מֻמֶּ מֶאָנִע מְּלָּעְ לְחַנֵּי

וֹכוֹנ צַמְּמֹוֹא אִנִשְּׁנַנוֹא: אַטַבּוֹמוּ כָּל מַבוּמִי הַּדוֹם רַבָּא לוֹבְשׁא שׁנְוֹנֹא בַּהָבְאַנוּ הַסְבֹא בְּשְׁנִת שֵׁית מְצְּׁה שְׁנִין לְחַנֵּי נֹחַ

windows of heaven were opened. of the great deep broken up, and the the same day were all the fountains seventeenth day of the month, on life, in the second month, on the In the six hundredth year of Noah's

יום ואַבְּעִים לְיִלְנִי: יי וֹנְיָנִי עַנְּמֶּם מַּלְ_עַּאֲבֶׁוֹ אַבְּבָּעָנִם ·

٢,4:١: نفضيا ižLĖĠ.l וְנְיִנְיִם מִמְּבְא לְנִינִי מַלְ אַּבְעָּא

forty days and forty nights. And the rain was upon the earth

- (3) ויעש נח. זה ביהמו למיבה:
- מי המבול. אף נם מקטני אמנה היה. מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, ולא נכנם למיבה עד שדמקוהו המים: (7) גדו ובגדו. סלוטים לבד וסוטים לבד, לפי טולקרו במטמיט המעה, מפני שהעולם שרוי בלער (מנחומל נחיל):
- (9) באו אל נח. מלליק (נ"ר לנ, ח): שנים שנים. כלס סועוו למנין זס, מן ספחות סיו ענים:
- חהום רבה. מדס כנגד מדס. סס ממלו ברבס רעם סלדס (לעיל ו,ס), ולקו במסוס רבס (פנסדרין קח,ל): (II) בחדש השני. רפי אליעור אומר וה מרחשון, רפי יהושע אומר וה אייר (סנהדריץ קח): ובקעו. להוליא מימיהן:
- י"ב ממרחשון וכ"ח מכסליו: נבקעו כל מעינות. נמלאו ארבעים יום כלים בכ"ח בכפליו לרבי אליעור שהחדשים נמנין כפדרן, אחד מלא ואחד חפר, הרי ברכה, וכשלא חורו היו למבול: ארבעים יום וגרי. אין יום ראשון מן המנין, לפי שאין לילו עמו. שהרי כמיב, ביום הוה (SI) ויהי הגשם על הארץ. ולסלן סוא אומר, ויסי סמצול. אלא כשסורידן, סורידן ברחמיס. אס יחורו יסיו גשמי

بَهُمْ مُن تُمَّا لِكُنْ لَا كُلُو اللَّهِ مِنْ يَنْذُن يُمَّا خُرِينَا مَقِيبًا וְחָם נֵיפֶּׁט בְּנֵי־גָה וְאֵמֶט נֹה וִשְׁם וְחָם נִיפֶּט בְּנֵי נֹה וֹאִסִּה

: عالات העיוף למינהו כל צפור כָל- עופא ליוניהי כל צפר כָּל בְּנֵף: لنُالِيْنِ مَحِ لِنَهُدُ لَا خُرْدَيْكِ لَكُمِ لِللَّهِ مَرْ هَلَمْهِ خِلْدِينِ لَكُمْ ÷ı עַבְּעַמְעִ לְמִּנְדָּע וֹכְלַק_עַבְּעָהָמָתְ בְּעִּירָאַ לְזְּנַע וֹכָלְ רַחְשָׁאַ يُقِابُ إَجِمْ بَارِيْ رَفِيْنِكَ إَجِمْ هِوَ الْجِمْ بَارِيَهِ كُأِنِهِ اِجِمْ

רָוּתַ תַוֶּים: شَرْنِي مَحْدٍ بِنَعْمِد كَيْشِد فِي فَدِرا مَحْدٍ خَمْنَهُ يُحْدِيدِ بِينَهِ

ניסגר יהנה בְּצְּרוּ: בְּאוּ כַאֲשֶׁר צוְּה אֹהָוֹ אֱלֹהָים בִּסְרָא עָאלוּ כְּמָא דְפַּקּיד

הַמַּלְה נַמָּרְם מֵעָּל הָאֶּרֶץ: בּליפּי בְּאֲבֶּיץ וַיִּרְבָּי הַמַּיִם וַיִּשְׁאוֹ אָתַ־ אַרְעָּא יִּסְּנִיאוּ עַיָּא וּנְְשַׁלֹּי יָת בְּלְיִם הַמַּבְּיּל אַרְבְּעָים וָוֹם עַלֹּ יַנְהָנָה שׁוֹבְּנָא וּנְשְׁלִּים וַיִּמִים יַנִים עַלִּי אַרְבְּעָ

בְאָבֶלְ נְשַּׁלְבְּ בִשְּׁבְׁבִי מַּלְבְּבָּוֹ אַבְּאָ וּמְבַלְכָא שַּׁנְבְּיִלָּא מַּגְ

تَشَرُّاتِ: 口な口に口 וֹלְפוּ כֹּלְ בַּיִבוֹיבות וֹטַמּוֹם זַּלְבוֹנ מִאָּב מַאָּב הַכְ_

בְּעָבֶּט הַיָּוֹם הַזָּהוֹ בָּא נְהַ וְשָּׁם־ בִּכְּרַן יוֹמָא הָדֵין עָאל נֹה

נַיְּבְאַנְ אָבְ_לְנַׁ אָבְ_וַנְשַּׁבְּיֵׁע הָתְּנִים וֹמֹאבְנְ מִם נָנַוֹ בְּעָיִבְּטָא שִּׁבֵּוּן

ימיה יו ואגיו יו קמיקביה נְּעַבּׁאָנִם זְּלְּע נִוֹפְבַע מִפְּלִ-בְּשָּׁתְ נִתְּאַלְיָּא גַּבַּע נִוּפִבָּא מִבָּלִ

שׁגִּבְׁשֹׁא וֹאִשֹּׁבַמִּט מָהַבְ אַבְהֹא:

וּוֹלְבַּׁרוּ חַמָּוֹם וּוֹבַבוּ מֹאָב הַכְ_ וּטַלופוּ מִּוֹא וּסִׁנואוּ לַטַבּא הַּלְ

אַפֿג עֿגָא:

אַּמֶּר מַּחַת בָּל רָמִיָּא דִּתְּחוֹת בָּל שְׁמַיָּא: אַבְעָא וֹאִטְחָפָּיִאִי כָּלְ מִירַיָּא ימוֹא שַׁלופוּ כַעַבָּא כַעַבָּא מַכַ

> them, into the ark; and the three wives of his sons with the sons of Noah, and Noah's wife, 13 and Shem, and Ham, and Japheth, In the selfsame day entered Moah,

every bird of every sort. kind, and every fowl after its kind, creepeth upon the earth after its and every creeping thing that and all the cattle after their kind, they, and every beast after its kind,

wherein is the breath of life. the ark, two and two of all flesh And they went in unto Noah into

shut him in. commanded him; and the Lord 16 male and female of all flesh, as God And they that went in, went in

lifted up above the earth. and bore up the ark, and it was 17 the earth; and the waters increased, And the flood was forty days upon

the waters. and the ark went upon the face of 18 increased greatly upon the earth; And the waters prevailed, and

covered. under the whole heaven were the high mountains that were exceedingly upon the earth; and all And the waters prevailed

- וסורגין אומו. אמר סקב"ס, אני מכנימו לעיני כלס (ספרי סאזינו שלו. ב"ר לב,מ) ונראס דבר מי יקוס: (EI) בעצם היום הזה. למדך הכמוב שהיו בני דורו לומרים, לילו לנו רולים לומו נכנס למיבה, לנו עוברין לומס
- ושמע אומו בכנפיו, שאפילו נולמה עולה. אף כאן לפור, כל מין מראים נולה): (14) צפור כל כנף. דבוק סוא. לפור של כל מין כנף, לרבות חגבים (חולין קלט,ב) (כנף זה לשון נולה, כמו (ויקרא א,יו)
- מקרל, פגר כנגדו מן המים. וכן כל בעד שבמקרל, לשון כנגד הול, (ברלשים כ,ים) בעד כל רחס, (מ"ב ד,ד) בעדך ובעד בניך, (16) ויסגור ה' בעדו. סגין עליו שלא שברוס. סקיף סמיבס דוביס ואריות וסיו סורגיס בסס (ב"ר לב,ת). ופשומו של
- (פן) וחדם מעל האדץ. משוקעם הימה במים י"ל למה כספייה מעויה המשוקעם מקלסה במים (ב"ר לב,מ), ומקרלום (איוב ב, ד) עור בעד עור, (מהלים ג,ד) מגן בעדי, (ש"א יב,יע) החפלל בעד עבדיך, כנגד עבדיך:
- (18) ויגברו. מאליהן: שלפנינו יוכימו:

بنجائد يوزاه ززدود ينيائره: יי חַמָּה עַשְּׁבֶּר אַפְּּרוֹ מִלְמַעְּלְר חַמֵּישׁ עַּסְרֵי אַפִּין מִלְעֵּילָא

שַׁלִיפוּ מִנְא וֹאִטְחַבּּיאוּ מוּרַנָּא:

covered. prevail; and the mountains were Fifteen cubits upward did the waters

וֹכִא בֹאַבֶּם: ילכל האדם. ילכל האדם. יל אַרְשָּׁא וְכִלְ אֵנְשָּׁא וּנְהֵילִישְׁ יי האָהֶע בְּעָּוֹרְ וּבַבְּהַהָּהְי יבַּרְיִי עַל אַרְעָא בְעִיפָא וּבְרָעִירָא וּוֹּלְוֵֹמ כַּלְבַבְּשָׁרוּו הַרֹבְמֵשִׁ עַּלְ וּמִית כַּלְ בַּסְרָא דְּרָהִישִּ

upon the earth, and every man; swarming thing that swarmeth cattle, and beast, and every upon the earth, both fowl, and And all flesh perished that moved

בְּאַפְּׁנוּ מִכָּלְ אַמֶּׁר בַּעוֹבְבָר מִעוּ: מִכּלְ דִּבְיַבָּשְׁמָא מִיתוּ: גג בֿל אֲשֶׁרֹ נִשְׁמַת־רֹוּתַ תַוֹּים כֹּל דְּנִשְׁמַת רוּתַ תַיִין בְּאַפּוֹתִי

in the dry land, died. of the spirit of life, whatsoever was all in whose nostrils was the breath

EUZL: אַּבְּינָת נְאָטֶּׁר אָהָּי מְּלְיהַיִּי מְלְיהַאָּבָּיץ Ī. ΠΨάία מַבַבְמָתֵ וֹמִבַבּוֹנוּ וּנְּמָע אֶשׁבַבֹּלְבַוֹּלַנִּםוּ אֵּהָבוּ

בַּבַם נְטַ יּבַׁמִּמֵישִ בַּעִיבַּטֹא: וֹאִטְמִׁטִוּאַנּ מִוֹ אַבְּמֹא וֹאִמֹּטַאַר מֹב בֹשְׁמֹא וֹמֹב מוָפֹא בַּמִּנִוֹא אַפּֿג אַבְעָּא מִאָּנָמָא מַב בּעָנִינָא וּמְׁנִאׁ יָנוּ כָּלְ יָלוּמָא צַּעַּלְ

were with him in the ark. Noah only was left, and they that blotted out from the earth; and of the heaven; and they were cattle, and creeping thing, and fowl 23 of the ground, both man, and substance which was upon the face And He blotted out every living

הַלְּאָר וְים: 다다니

נעמארן יומין: הַלְ עַּאַבְיּאַ וּטִּלוֹפוּ מִּוֹא הַלְ אַנְהָא מִאָּע that were with him in the ark; and And God remembered Noah, and

earth a hundred and fifty days.

And the waters prevailed upon the

על־קַאָּרֶץ וַיִּשִׁכּוּ הַמֶּיִם: אַשְּׁוֹ בַּשַּׁבְּרֵר וַיִּעְבְרַ אֶּבְיָרִים רֹוּחַ בְּתִיבְּהָא וַאַּעְבָּר יִיָּ רוּהָא עַלֹּ الْ يَرَانِينَ إِيْمَا جِذَ لَوَيَامُنَا يُؤَيِّا يَرْبُعُ إِنِمَ جِنْ فِعِيْتِهِ وَقِيْنِهِ وَيَرْفِ נּוּוֹבְּׁר אֶּלְנִים אָּטַ־נְטַ וֹאָט פּֿלְ וּדְּכִיר וּוֹ יָהְ וֹנִי פֿלְ

אַרְעָא וְנָחוּ מַיָּא:

earth, and the waters assuaged; God made a wind to pass over the VIII every living thing, and all the cattle

īģĊ. השְׁמִיִם: יִּיְּבְּלֵא הַצֵּשְׁם מִּוֹ ְ הַשְּׁמִיִּא וֹאִיִּבְּלִי מִמְרָא מִוֹ השׁמִים: נּיּפְּבְרוּ מַמְּוֹלְנִי שַּׁבְוָם זֹאַבְבְּע וֹאַסְהְּבוּ מִבּוּמִ, הַּבוּמָא וְכִּוּ

was restrained. stopped, and the rain from heaven 2 the windows of heaven were the fountains also of the deep and

- (02) חמש עשרה אמה מלמעלה. למעלה של כל גוצה כל ההרים לאחר שהושוו המים לראשי ההרים (יומא עו, א):
- (SS) נשמת רוח חיים. נשימס של כוח חיים: אשר בחרבה. ולה דגים שנים (מנהדרין קח):
- זס סשס מדם סדין סוא. ונספכס למדם רחמים על ידי מפלח (1) שבסמום ושחיום. ויש אומריס שאיחר מזונום לארי ושרישו. ועליו נאמר (משלי יב,א), סן לדיק בארך ישולם: נומן וי"ו יו"ד בכאשנה, נקוד במיכק מממ סיוד: – אך גח. לבד נמ, וסו פשומו. ומדכש אגדה (ב"כ) גונמ וכוסס דס ממורמ (33) וימח. לשון וַיִּפְעַל סום, ומינו לשון וַיִּפְעָל. וסום מגורם ויפן ויבן. כל מיבה שמופה ה"ה כגון בנה מחה קנה, כשהות
- (2) ויסברו מעינות. כשנפחחו כחיב (לעיל ז,יא) כל מעינות, וכאן אין כחיב כל. לפי שנשחיירו מסס אוחן שיש בהס צורך ו,ס:,(,)וישכו. :הארץ. על :רוח. אלהים ויעבר :,()וגוי. נה את אלהים ויזכור :',"(הלדיקים. ורשעתן של רשעיס סופכת מדת רחמיס למדת סדין (ג"ר לג,ג), שנאמר (גראשית
- כריו) לא יכלה ממך: לעולם, כגון חמי עבריא וכיולא בסס (סנסדרין קח,א): ויכרא. וימנע, כמו (מסליס מ,יב) לא מכלא רחמיך, (בראשית

- בַּיִלְאָר יִים: נְשָׁוֹב נַיַּחְסְרֵוּ הַמַּוֹם מִקְצֵּה וְתִּיִבִּין נָחַסְרוּ מַיָּאׁ מִסּוֹרִ رَبْهُمُ لِهِ بَاهُرُ لِي ثُمُكُمْ لِي ثُلِكِ لِهُ لِهِ مُنْجِهِ لِمُحْدِ هِلْمُ لِمُنْجِهِ لِمُنْجِ
- בַבוּ אָבַבמּי בְּשְׁבְּעָה עָם לַנְדָהַשׁ עַל בְּשְּׁבְעַה עַסְרָא יוֹמָא לְיַרְחָא
- לַעָבְהָ וֹבְאָנ בֹאָהָ, בַּבְיבִרים: הַתְּבֶשׁ הְעֲשִׁירִי בְּעֲשִׂירִי בְּאָתְר יִרְחָא ְעֵסִירָאָה בַּעַסִירָאָה ְנְתַּמִּיִם הָיוּ הְלַּוֹּךְ וְחָסְוֹר עָּדְ וִשְּׁיָּאֵ הָוֹוֹ אָזְלִין וְחָסְרִין עַּד

- לְמְוָכ מַּגַ יְלָמָשׁ עַפּוֹם מִמֹּלְ וֹטַאָּב מַגַ צַּיִבִּימִוּ מִיֹּא מִמַּלְ
- נֿחַ אָת־חַלְּוֹן הַמַּבֶּה אֲשֶׁר עַשֶּׂה: 'דַּעְּבַּה:

- מָאָב וֹבַמָּמָתו ומִנוֹ:
- מל מובי קרדו: رَفُرُك كَوْجُكِ خَلْكُم كَهُجُرَمْ، لَرْفَك وَرَجُعُ جُرَكُمْ هُجُرَهُمُكُ
- בְּחַר לְיִרְחָא אִמַּחָוִיאִּי בִישִׁי
- יפְּתַח נֹח יָת כַּוָּת הַיבְּתְא ° וְיְהֵי מְפֵּץ אַרְבְּעָים יִיִם וַיִּפְתָּח יַנְהָרָ מִפּיר צַּרְבְּעִין יוֹמִין.
- ダアダス:
- הַקַלוּ הַפָּוֹם מַעַל פְּנֵי הְאֲדְמָה: אָם קּלוּ מַיָּאַ מַעַל אַפּי אַרְעָא: נִיְשַׁלַּח אֶת־ הַיּוֹנֶה מֵאִתְּוֹ לְרְאוֹת וְשַׁלַח יָת יוֹנֶה מִלְּוָמֵיה לְמִהְוַיֹּ

- waters decreased. end of a hundred and fifty days the 3 the earth continually; and after the And the waters returned from off
- To snistanom and noqu, danom ada 4 month, on the seventeenth day of And the ark rested in the seventh
- mountains seen. of the month, were the tops of the in the tenth month, on the first day continually until the tenth month; And the waters decreased
- window of the ark which he had 6 forty days, that Noah opened the And it came to pass at the end of
- earth. waters were dried up from off the 7 went forth to and fro, until the And he sent forth a raven, and it
- from off the face of the ground. to see if the waters were abated And he sent forth a dove from him,
- בריג' מכפליו וכ"ש משבת הריל"ב. ושבש ואדר וניפן ואייר קי"ה, הרי ק"ג: (5) מקצה חמשים ומאח יום. התחילו לחתור, והוא אחד בתיון (תדר עולם פ"ד). כילד. בכ"ו בכתליו פתקו הגשמים,
- שעל ראשי ההרים: . אמס לד' ימיס. נמלא שבע"ו בסיון לא מסרו אלא ד' אמום, ונחס סמיבס ליוס סמחרם. למדח שסיחס משוקעת י"א אמס במיס גשמים. והם היו גבוהים על ההרים ממש עשרה אמה, ומפרו מיום אחד בפיון עד אחד באב ממש עשרה אמה לששים יום. הרי המיבה משוקעת במים י"ה המה. שהרי כמיב בעשירי בהמד למדש נראו רהשי ההרים, זה הב שהוה עשירי למרחשון לירידת (+) בחדש השביני. מיון, וסול שניני לכפליו, שנו פפקו סגשמיס: בשבעה עשר יום. מכלו למס למד שסימס
- וסוא קורא אומו ראשון, ואין זס אלא משרי שסוא ראשון לבריאת עולס, ולרבי יסושע סוא ניסן: בשליחות סיונס, סרי ששים יוס משנראו ראשי ססריס עד שחרבו פני סאדמס. ואס מאמר באלול נראו, נמלא שחרבו במרחשון, מולא בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארך. שהרי מקך ארבעים משנראו ראשי ההרים שלח את העורב. וכ"א יום הוחיל . אסה אומר שביעי לירידה, אין זה פיון. והעשירי אי אפשר למנוח אלא לירידה. שאם אחס אומר להפסקה, והוא אלול, אי אחס . אסה מונה אלא להפסקה. שהרי לא כלו ארבעים יוס של ירידם גשמים ומאה וחמשים של חגבורם המים עד אחד בסיון. ואס לכסליו שפסק הגשם, כשם שאמה אומר בחדש השביעי סיון, והוא שביעי להפסקה. אי אפשר לומר כן. על כרחך, שביעי אי (3) בעשירי וגרו נראו ראשי ההרים. זס מב, שסום עשירי למרחשון שסמחיל סגשס. ומס מחמר סום חלול, ועשירי
- המשוי לביאה ויליאה: (פ) מקץ ארבעים יום. מענכלו כלשי ססריס: את חלון החיבה אשר עשה. לנסר (נ"ר לג,ס) וללוס פתח סמיבס
- בעלירת גשמים בימי אליהו, שנאמר (מלכים:(, (סנסדרין קח, ב): עד יבשה המים. פשומו כמשמעו. אבל מדרש אגדס (ב"ר לג,ס), מוכן סיס סעורב לשלימום אחרם (ד) יצוא ושוב. סולך ומקיף סגיבום סמיבס ולם סלך בשלימוםו. שסיס מושדו על בם ווגו, כמו ששנינו בלגדם חלק
- (8) וישלח את היונה. לפוף ז'ימיס. שהרי כמיב וימל עוד ז'ימיס אחרים, מכלל זה את למד שאף בראשונה הומיל ז'

אָלְגוּ אָּלְ_עַטִּבְּע: خد ـ مَان مَر فَدَ خُر ـ لَكُنّ اللّ كُن دُنه هَد مَر هَق خُر ه ترزكِه رَيْهُد هَجْرَر هُج بَيَقَدُه خُوَلُون تَرْكِه اِبْدَن خُرْتِيهِ וְלְאִַ מְצְאָׁעַ עַיּוּנְעַ מְנָוִעַ לְכַּוֹבַ

ŪÜ<u>†</u>L: ניָּסֶף שַׁלַּח אָת־הַיּוֹנֶה מִן־ אֲהֶרָיִן וַאִּיֹסִיף שַּׁלַח יָת יוֹנָה

<u> ἀξά</u>Δί: נייַדע נוו פִי־קָלוּ הַמָּוִם מִעָּל " וְהַנֵּה עֲלֵה־זָיָה שָרֶף בְּפִּיהָ ַנְמַבְאָ אֶּלֶגְוּ תַּיּוֹנְתְ לְמֵנֵע מְּנֵב נַאָּמַע לְוָמִיה יוֹנָת לְמִּדְּוֹ

מוב־אַלַיו מִוּד: נְיִשְׁכְּעְ אֶתְרַהַיּנְיְּרְ וְלְאִיְסְפָּר אָחָרָנִין וְשָׁכַּח יָתְּ יוֹנָת וְלָאִ ניים אַנַרוּ מִּבְמָּע וֹמִים אַנוֹנִים וֹאִנְרוּ מִנְרַ מִּבְמֹא יוֹמִין

פַּנָי הְאָבְטֶה: מְכְּמָה הַמַּבְּה נַיַּרְא וְהַנָּה חֲרְבָּוּ הַפּוֹם מִעַּל הָאָרֶץ נַיָּסַר נֹתַ אָתַ פּ בְּרְאִשׁוֹן בְּאָחָר לַחֹדֶשׁ חֲרְבָוּ

رنت كَبَرْتِكُ بِجَهِدَ بَهُرَامٍ: (مَ) • יבֹעִבֶּהְ עַּמִּנִי בְּמִּבְעָּבִי וֹמְמִנְיִם
• יבֹעַבְּתְּ עַמִּנִי בְּמִבְעָּבְּיִ וֹמְבְּעַבְּיַ
• יבֹעַבְּתְּ עַמְּנִי בְּמִבְעָּבְּיִ
• יבֹעַבְּתְּ עַמְּנִי בְּמִבְּעַבְּיִ
• יבֹעַבְּתְּ עַמְּנִי בְּמִבְּעַבְּיִי
• יבֹעַבְּתְ עַמְּנִי בְּמִבְּעַבְּיִי
• יבֹעַבַּתְ עַמְּנִי בְּמִבְּעַבְּיִי
• יבֹעַבְּתְ עַמְּנִי בְּמִבְּעַבְּיִ
• יבֹעַבַּתְ עַמְּנִי
• יבֹעַבַּתְ עַמְּנִי
• יבֹעַבַּתְ עַמְּנִי
• יבֹעַבַּתְ עַמְּיִי
• יבֹעַבְּתְ עַמְּיִי
• יבֹעַבַּתְ עַמְּיִי
• יבֹּעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹּעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹעַבְּתְ עַבְּיִי
• יבֹּעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹּעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹעְבַיי
• יבֹּעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹּעְבַיְ
• יבֹּעְבַּתְ עַבְּיִי
• יבֹּעְבַיְ
• יבֹּעְבַיְ
• יבֹּעְבַיְ
• יבֹבְעַבְּיִי
• יבֹּעְבַיְ
• יבֹבְּעַבְּיִ
• יבֹבְּעָבְיִי
• יבֹבְּעָבְיִי
• יבֹבְּעָבְיִי
• יבֹבְּעְבַיְיְבָּיְיְ
• יבֹּבְּעְבַיְיְ
• יבֹבְּעְבָּיְ
• יבֹבְּעְבַיְיְבְּיְיְ
• יבֹבְּעָבְיִי
• יבֹבְּעַבְּיִי
• יבֹּבְּעְבְּיִי
• יבֹבְּעַבְּיִי
• יבֹבְּיְבְּיְיְיְיִי
• יבֹבְּיְבְיְיְיְיְיִי
• יבֹבְּיְבְייִי
• יבּייי
• יבֹבְייי
• יבֹבְּיְבְּיְיְיִי
• יבּיבְּיי
• יבְּייי
• יבּבְּיי
• יבּבְּיי
• יבּבְּיי
• יבּבְּיי
• יבּבְּיי
• יבּיי
• יבּבְּיי
• יבּבְּיי
• יבּבְיי
• יבּבְיי
• יבּבְיי
• יבְּיי
• יבּבְיי
• יבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבְּיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבּבְיי
• יבּבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבּבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבְבְיי
• יבּבְיי
• יבּבְי

> אַרְעָא וְאוֹשִׁים יְדֵיה וְנַסְבָּה וֹלְא אַמְּכַּעַע יוֹנָה מָנָה

מן הַיבְּהָא: נְיָּבֶׁלְ מְּנָע מְּנָע מְּנָע מְנָע מְּנָע מְנָע מְּבָׁמֹּע נְמָנִע מִּנְע מְנָע מְּבָּמֹּא נִמָּעוֹ

לבן מוֹא מֹמֹב אֹבֹמֹא: מטע לפופע נידע נה אַרי בממא ובא מבל זונא פבור

אוֹסִיפַת לְמָמָב לְנְתֵיה עּוֹד:

נְנִיבְנְ אָפֶּׁנְ אָבְׁהָא: נְטַ טִּנְפָּאָׁבִי גְטַנְבָּטָא נְטָנָא נְטַא תֹּגֹא מֹמֹלְ אַבְׁמֹּא נְאַמֹּבִי נְעַ לַבַּרְמָאָר בְּחַר לְיַרְחָא נְוּיבוּ וְנַנְיִר בְּשֶׁית מְאָר וּהְרַא שָׁנִין

וֹמֹבֹמֹא ווֹמֹא בֹוֹבִשֹא וֹכֹימַע

into the ark. her, and brought her in unto him and he put forth his hand, and took were on the face of the whole earth; unto him to the ark, for the waters sole of her foot, and she returned But the dove found no rest for the

out of the ark. or and again he sent forth the dove And he stayed yet other seven days;

from off the earth. knew that the waters were abated olive-leaf freshly plucked; so Noah II eventide; and lo in her mouth an And the dove came in to him at

returned not again unto him any 12 and sent forth the dove; and she And he stayed yet other seven days;

was dried. and behold, the face of the ground covering of the ark, and looked, the earth; and Noah removed the The mort qu bairb arsw erstew adt 13 month, the first day of the month, hundred and first year, in the first And it came to pass in the six

month, was the earth dry. seven and twentieth day of the And in the second month, on the

משוב חליו: ימיס: - וישלח. אין זה לשון שליחות אלא לשון שלוח. שלחה ללכם לדרכה, וצוו יכאה אם קלו המים, שאם ממנא מנוח לא

- (OI) ויחל. לשון הממנה. וכן (מיוב כמ,כא) לי שמעו וימלו, והרבה יש במקרא:
- סקב"ס ולה ממוקין כדבש בידי בשר ודם: שרף. מעף. ומדרש אגדס, לשון מוון. ודרשו (עירובין ימ,ב) בפיס, לשון מאמר. אמרס, יסיו מוונומי מרורין רוים בידו של נקבס, כמו (שם"ש ס,יב) כיונים על אפיקי מיס רוחלום, (יחוקאל ז,מו) כיוני סגאיום כולס סומום, (סושע ז,יא) כיונס פוחס: (11) שרף בפיה. אומר אני שוכר היה. לכן קוראו פעמים לשון וכר, ופעמים לשון נקבה, לפי שכל יונה שבמקרא לשון
- (SI) וייחל. סוא לשון וימל, אלא שוה לשון <u>וי</u>פְשֶל, ווה לשון וַיִּמְפֶעל. וימל ויממין, ויימל וימממן:
- ααζο: (51) בראשון. לרבי אליעור הוא משרי ולרבי יהושע הוא ניפן (ר"ה יב): הרבו. נעשה כמין עיע שקרמו פניה של
- סלבנס. שמשפע דור סמבול שנס ממימס *סיס* (עדיות ב,י. ב"ר כח,ע): יבשה. נעשס גריד כסלכתס: (P.I) בשבעה ועשרים. וירידמן במדע העני ני"ו במדע (סדר עולם פ"ך. ב"ר לג,ו), חלו י"ח ימיס שהחמה ימירה על

וּנְיְדְבָּר אֶלְנְיִם אֶלְ ַלָּנִוּ לֵאמִר: וּמִּלָּילְ יִיְ מִּם נִנוּ לְמִּימִר:

15 And God spoke unto Noah, saying:

יבְנֶרְ ינְשֵׁי בְנָרָ אָטֶּרְ:

יבְנְרְ ינְשֵׁי בְנָרְ עִּמֶּרִ:

wives with thee. thy wife, and thy sons, and thy sons' Go forth from the ark, thou, and

לאָבֿא יפֿרי וָרָבִי עַּלְיִיּלָּיִי יָּלְיִי עָּלְיִי יָּלְיִי יָּלְיִי עָּלְיִי עָּלְיִי עָּלְיִי ענגא)[ל, עַנְצָּא] אַנְּיָרְ וְמֶבְעָרִיּנִ אָפּיִקּ עַנְּאָרִיִּאָ بَارْشُمْ بَالِيْمُ مِرْ عَلَيْهُ ﴿ لَا يَاشِمُ لِيَالِمُ مُرَامِهُ عَلَيْمُ בּ בַּמְּב בַּמְּנָב וּבַבְּבַבְמָנִי וּבְּכָבְ בַּמּנָפָּא וּבִבְּמִנֹּא וּבָבָנִי چَرِ سَيَرِْ لِي يُؤْمِ لِي هَٰذِرٍ خَرِ سَائِمٌ لِي يَعْدُرِ خَوْدُ يُ

נופהון ווסגון על אַרְעָא:

multiply upon the earth. the earth, and be fruitful, and the earth; that they may swarm in creeping thing that creepeth upon 17 both fowl, and cattle, and every thing that is with thee of all flesh, Bring forth with thee every living

⁸¹ ניּגאַ גְּעַ וּבְגָיִנְ וֹאִמְשֹׁנְ וּלְמֶּגְ בּלְגִינִ וּנִפָּל נָעַ וּבְּנִנְעִי וְאִשְׁעֵיִבּ וּלְמֶּגִ

בנוהי עמיה:

with him; and his wife, and his sons' wives And Noah went forth, and his sons,

לִמִשְׁפְּׁחָתִיהֶם נְצְאַּ מִן־תַתַּבְת: לִזִרְעֵּיִחְיוֹן נְפַּקּי מִן תִּיבְתָּא: הְמָּוִם כִּלְ רוֹמֵישׁ עַלְ־הָאָבֶין עוֹפָא כֹּלְ דְּרָחֵישׁ עַלְ אַרְעָּא פַּלְ_ַעַעַּיָּעַ בֹּלְ_עַבְּעָתְּמֵתְ וֹבְלַךְ בַּלְ עַוֹּטְאַ בַּלְ בַּעְתַּמְּ וֹבְלַךְפֿלְ עַנְעַבְּעָרְ בַּלְּבְעַבְּעָתְּמְ וֹבְלַךְ

went forth out of the ark. upon the earth, after their families; and every fowl, whatsoever moveth every beast, every creeping thing,

: لَاكَالُكُ הַעַּוֹף הַפְּּהֹוֹר וַיִּעַל עֹלִה עוֹפָא דְּבֵי וִאַפִּיק עַּלְוָו עַל מפַלו הַבְּהַמְּה הַשְּׁהֹרָה וּמִבּל מִכּל בְּעִירָא דְּרְיָא, וּמִבּל,

וּנְבֶּן נְיַם מִוֹבֶּם לַיְרַוֹיְרַ וּנְפֶּם וּבְּנָאַנָם מַרְבָּחָא בֶּרָם וֹיָ וּנְסִיב

offered burnt-offerings on the altar. beast, and of every clean fowl, and LORD; and took of every clean And Nosh builded an altar unto the

אָנַרַ בְּלַרַ חַוֹּ בְּאָאָר עַּשְׁיִיהָייִ מּוֹמֹבׁיוּ וֹלאַ אָסֹבּ מִּוָּע לִנִּבֹיָנִי עַאָּדָם כַּי יַצֶּר לַבְ עַאָּדָם עַע לְפַלֶּקְ מְּנִר אָנִר הְאָנִי הְאָרְטְּתְ בַּעָּבָנִיר לְמָלְסִ מִּנְר יָנִי אַרְעָּא בְּרִילִ וֹלְאַמֶּר יְהְנְה אֵל־לְבֹּוּ לְאַ־אֹמֶף יַאֲמַר יִיְ בְּמִימְבִיה לְאַ אֹוֹסֵיף נְיָנְיִם יְהְנְּיִם אָתְרְבֵינִם תַנִּיחֹתַ וְקַבִּיל יְיָ בְּרַעָּנְא יָת קּוּרְבְּנִיה

בְּמָא דַעְּבַרִית: אוסיף עוד לממחי ית בל דחי באַלָּמָא בֿיִשׁ מִוְּעוּרִיה וְלָא שוְבֵּׁנְ אֵׁלְמֵּא אֲבֵוּ וֹאָבֹא לַבָּא

living, as I have done. again smite any more every thing is evil from his youth; neither will I for the imagination of man's heart ground any more for man's sake; 21 heart: 'I will not again curse the savour; and the LORD said in His And the Lord smelled the sweet

- (16) אחה ואשחף וגוי. מיש ומשמו. כמן המיר להם משמיש הממה (ב"ר לד,ו)
- ולא בתיבה. מגיד שאף הבהמה והעוף נאסרו במשמיש: (\(\text{T}\)) הוצא. סולם כמיצ סילם קרי. סילם, ממור לסס שילםו. סולם, מס מינס רוליס ללמח סולימס מחס: ושרצו בארץ.
- (פו) למשפחתיהם. קבלו עליסס על מנת לידבק במינן:
- ς"7,α): (OS) מבל הבהמה השהורה. אמר, לא לים לי סקב"ה להכנים מאלו ז' ז' אלא כדי להקריב קרבן מסס (ב"ר פ' כ"ו יפ'
- דבריו, וסים שבועס. וכן דרשו מכמיס במסכם שבועות (דף לו): ודלא אסף. - כפל הדבר לשבועה. הוא שכחוד (ישטי וד,ע) אשר ושבעהי מעבור מי נה. ולא מלינו בה שבועה אלא זו שכפל (IS) מגעריו. מנעריו כמיב. משנוער ללאם ממעי אמו נימן זו ילר סרע (שם לד,י. ירושלמי זרכום ג,ס): לא אסף.

וֹלַגְילָע לְאָ וְאֶּבְּעוּי: מִּב בֹּלְ יִנְמֵי הַאַּבְיּן זֶבְע וְכִּאָּבִי מּוֹד בָּלִ יוֹמֵי צַּרְעָאַ וְרוּעָא

יִבְּמָלוּן: וְטַבְּבָא וֹלַונִא וְטַוּמָא וֹלַוּמָא

'.sesso 1011 lisht shall not cease.' heat, and summer and winter, and 22 seedtime and harvest, and cold and While the earth remaineth,

יִנִילְאָי אָנַרַ הַאָּבֶוֹא: בּלנוֹנ נּגְאַמֶּר לְנִיִם פּבוּנ יוֹבְרנ נִאָּמָר לְנִיוִן פּנְמִנּיִסִינִינִּמְלְנִינִי וּנְבֶּבֶרְ אֶבְיָנִם אָעַלָּנִם וֹאָעַ וּבָּבֵוּב בָּנִ נִּנִ נְנִי בַּנִּנִינִ

בּוֹטַבוּ: האַדְעָה וְּבְּכְלְ־דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֵׁם אַרְעָא וּבְכָל נוּנִי יַמְא בִיַדְכוֹן נחני: עַשְּׁמְנִים בְּכִלְ אַשְּׁר עַרְלְתָּתְ מִנְפָּא דִּשְׁמִנָּא בְּכִלְ דְתַרְתִישִּ נמוְבֹאֹכֹם וֹשִׁשְׁכֹם יֹשִׁיבִי הַגַ וֹבַעַּלְעַכוּו וֹאֵימַעַכוּו שַּׁבִי הַּגַ

ֻלַבֶּם אָנוַ_לָּנִי بَلَيْكَ كُمُّكُمِّكِ فَيْلُكُ فَيُلُّكُ مُشِكِ لِمُقَادِ كُمُّرَكِمْ خَيْدَيْمَ مُوجَعُ يُتَجَيِّع جَحْ ـ بَرْضِي هُيُلِد سَنَّا بَرْجُتُ حَجْ رَبِّنُهُ لِمَ يَدَ خُرِياً نِيَا

になれてい אַרְבְּשֶׂר בְּנַפְּשָׁוֹ דָטִוֹ לְאַ בְּרַם בִּסְרָא בְּנַפְשָׁיה דְּמִיה לָא

אָרְרָשׁ אָתְ־נָפָּשׁ הָאָרֶם: ומינו האָדִם מינו אָניט אָהוו גְּבָר דְּיִישׁוֹר יָה דְּמָא דַאָּחוּהִי אָרְרֹשׁ מִיּנִר כְּלִ־חַיָּה אָרְרְשָׁנֵּיִי אֶרְרִשְׁנֵיִ אֶרְבִּעִּ מִיֵּר

לכון ינו כולא:

نا، خردا:

אָטַבֿת נְט נַפַּמָא בַאָּנָמָא: لْجَكَ عُلا يُذَوُّهُ ذِرْفَهُنَادُو رَخْدُهُ ثَن يَخْدِرا ذِرْفَهُنُدِيا

> the air, and upon all wherewith the 2 the earth, and upon every fowl of of you shall be upon every beast of And the fear of you and the dread

multiply, and replenish the earth.

And God blessed Noah and his sons,

XI and said unto them: 'Be fruitful and

they delivered. fishes of the sea: into your hand are ground teemeth, and upon all the

green herb have I given you all. shall be for food for you; as the

Every moving thing that liveth

* which is the blood thereof, shall ye Only flesh with the life thereof,

the life of man. every man's brother, will I require hand of man, even at the hand of beast will I require it; and at the will I require; at the hand of every And surely your blood of your lives

- $(aard: wear. \forall s : (, m), wear. \forall s : \forall r : (,), , are : (,), (,) : (, m)$ וחלי ניסן: קליר.חלי ניסן וחייר וחלי סיון: קיץ. הוא זמן לקיטם חאלים וזמן שמייבשים אוחן בשדום ושמו קיץ, כמו עוד מומאמו בו): קור.קשס ממורף: מורף.עמ זרע שעוריס וקעניות סמריפין לסתבשל מסר. קור סוא מלי שבע ואדר וחלי כשליו זרע. חלי כשליו ועבש וחלי שבט קור (ש"ח חורף) וכוי, בבבא מליעא קג) (ס"א עוד כל ימי, כלומר שמיד, כמו (בב) עוד כל ימי הארץ וגוי לא ישבחו. ו'עמיס סללו שני מדשיס לכל ממד וממד, כמו ששנינו מלי משרי ומרמשון
- על החיוח, כל ומן שהחם חיים (קנהדרין לח. שבח קנה, ב): לשומרו מן העכברים. עוג מלך הצשן מח, לריך לשומרו מן העכברים, שנאמר ומוראכם וחחכם יהיה. אימחי יהיה מוראכם (ב) והחכם. ואיממכס, כמו (איד ו,כא) מכאו מממ. ואגדה, לשון מיומ. שכל זמן שהמינוק בן יומו מי, אין אמה לכיך
- נממי לכס אמ כל (פנהדרין קט): (3) לכם יהיה לאכלה. שלה סרשימי להדס סרמשון בשר הלה ירק עשב, ולכס, כירק עשב שספקרמי להדס סרמשון,
- נפשו בו: בשר בופשו לא האכלו. הרי אנר מן החי. ואף בנפשו דמו לא מאכלו, הרי דם מן החי (שם נמ, א): (+) בשר בנפשו. אקר להם אבר מן החי, כלומר כל ומן שנפשו בו לא מאכלו הבשר (שם נו,א): בנפשו דמו. בעוד
- אף החונק עלמו, אף על פי שלא ילא ממנו דס: מיד בל חיד. לפי שחמאו דור המצול והופקרו למאכל חיום רעום לשלום (5) ואך אח דמכם. אף על פי שהמרמי לכס נמילת ושמה בנהמה, את דמכס אדרוש מהשופך דס עלמו: - לופשוחיכם.

שפר בם האָדָם בָּאָדָם דָּטָנִ

צֶּעַ_עַאַבֶּם: نَهُظُكُ فَرَ خَيْرُهِ لِجُرِبُهِ مُهُلِ

ל נֹאַטֶּם פַּׁנֵוּ וָנְבְינִ הָּנְאֵנִ בֹּאֵבֵן נֹאַטּנּן פּנְהִנִּ יִּטְׁינִ אִטְׁנִקְּנִנִּ

וְרְבוּ־בֶּה: (ס)

אַתְּוֹ לֵאַלִּוֹר: ממים, וַיַּאַמֶּר אֱלֹהִים אֶל־נֹח וָאֶל־בְּבָנִיו וַאֲמַר יִיְ לְנֹחַ וְלִבְנוֹהִי שִּמֵּיה

אַטַבְים נֹאָט_זַבְאַבָּם אַטַבוּבָם: ° נֹאָנֵג בַּוֹלֵג מַלֵּגם אָטַבַּבַבנונו נִאָּנָא בַּאָנָא מַלַגָּם נָט לַנֹמָג

لْجُمَا جَحْ يَرْضُم يَايَانُهِ كَيُمْلَا لِعِنْ خَجْ يَرْضُهُ يَانِهُ لِمُوْدِياً

תַמַּבְּת לְכָל תַיָּת תָאֶבֶּץ: עונע עַאָּבוּלְ אַשְּׁכִים מִפְּלְ יָבְּאָנִ אַבַּלָּאִ הְּמֶּבִוּן מִפְּלְ וֹפְּבַּן אַשְׁכְּם בַּּמְּנְב בַּבְּבַנְמְנִי וּבְּכָלְ בַּמִּנִפֹּא בַּבְעִירָא יִבְּכָלְ חַיִּע

עַמְּבָּוּלְ וְלְאִינִעְיֵנְעִי מָנִע מִנְבָּנִאְ וְלָאִינִעִי מִנְבַּנָאִ ַ וֹלְאֵוֹפֹׁנֵעׁ פֿלְ בַּׁמִּׂנִר מִּנִר מִמֵּנִ וֹמִּטִּוּגִּי פֿלְ בַּסְרָא מִנִר מִמֵּנִ נְיִםׁלַמְעָּרָ, אֶּעַ־בָּרִיִּהָיִ אָּטַבְּם נִאָּבָּים יָה לַנְמָי עִּמְּכִוּן וְלָא

אַמָּב אִטַבְים לִבְנִע מּנִלִם: بظرتجه بظرا خراتهم سنك خرتهم سنته لامفحبا خند בי הבְרִית אֲשֶׁרֹאֲנֵי נהֵן בֵּינִי יָהִיֶּבְ בֵּין מִימָרִי וּבִּינִיכוֹן וּבִּין וַנְאַמֶּר אֱלְהַיִם וַאָּת אָוֹת נְאַמַר יִי דָאַ אָר קִיָם דַּאַנָּאַ خَمِّتُن بَجُدُاءُ:

> מַל מומר דַּיִּינָיַא דַמוה ביישור דמא דאַנשא בסהדין

מַבְר יָה אֲנָשְׁא: וֹטְאָהָג אָנוּ בֹּגַּלָם אֶּלְנִים

באַרְעָא וּסְגוֹ בַּה:

ځېرټر:

ממכון ומם לנוכון לטבוכון:

היקקא לְכֹל חַיַּת צַּרְעָא:

34

(10) חיח הארץ אחכם. סס סממסלניס עס סבריומ: מכל יוצאי החבה. לסבים שקליס ורמשים: לכל חיח

(9) ואני הגני. מסכיס אני עמך. שסיס נח דואג לעסוק בפריס ורביס עד שסבמיחו סקדוש ברוך סוא שלא לשחח סעולס

(7) ואחם פרו ורבו. לפי פטומו, סרמטונס (לעיל מ,כמ) לברכס (כמובות ס,מ), וכמן לצווי. ולפי מדרטו (צ"ר לד,י)

(a) באדם דמו ישפך. אס יש עדיס המימוהו אחס. למה, כי בללם אלהיס וגוי: עשה אה האדם. זה מקרא מקר. כמו שדרשו רצומינו, וסמלסיס אנה לידו (שמוח כא,יג) במסכח מכוח (י,ב), הקדוש ברוך הוא מזמנן לפונדק אחד ובו": ויבקש על עוֹנו לימחל, שאף סשוגג לריך כפרס. ואס אין עדים לחייבו גלוח, וסוא אינו נכנע, הקדוש ברוך סוא דורש ממנו. מיד ססורג במויד ומין עדיס, מני מדרוש: ביד איש אחיו. מיד שסומ מוסב לו כממ וסרגו שוגג מני מדרוש, מס למ יגלס בסן, שנאמר (מסליס מט,יג) נמשל כבסמוח נדמו, לפיכך סולרך לסוסיר עליסן אח סחיוח (שבח קנא,ב): ומיד האדם.

שרד (מנמרמא נח יא), וכן עשה. ובאמרונה אמר לו, הנני מסכים לעשות קיום וחזוק ברים להבמחמי, ואמן לך אום:

(II) והקימוחי. מעשה קיים לברימי. ומהו קיימו, לה לות הקשה, כמו שמתיים והולך:

474%:

לְעַבְּלְאִ אַּבְתֹּאִ:

הארץ. לסבים סמויקין שליין בכלל סמים לשר למכס, שלין סילוכן עם סבריום:

לסקיש מי שמינו עומק בפרים ורבים לשופך דמים (יבמות מם):

ולכיך לסיום עשה העושה את האדם, וכן הרבה במקרא:

beast of the earth. all that go out of the ark, even every every beast of the earth with you; of

is with you, the fowl, the cattle, and

perpetual generations:

12 the covenant which I make

living creature that is with you, for between Me and you and every

And God said: 'This is the token of

more be a flood to destroy the

the flood; neither shall there any cut off any more by the waters of

with you; neither shall all flesh be

And I will establish My covenant

and with every living creature that

seed after you; covenant with you, and with your

As for Me, behold, I establish My

:gaiyas, mid Aiw saos sid

And God spoke unto Noah, and to

multiply therein.'. multiply; swarm in the earth, and

And you, be ye fruitful, and

the image of God made He man.

o man shall his blood be shed; for in Whoso sheddeth man's blood, by

- אַנְאָני פֿוֹם פֿון מִומִּנִוּ וּבֵּון בְאָני פֿוֹם פֿון מִומִנוּ וּבֵּון לְאָנִע בּׁנְגִע בּגֹג וּבָּגוֹ בַאָּבֹגוֹ: ⁶ אֶנִר לַמְשָׁנִ דְּנִישׁנִ, בְּמְדְּוֹ וְנִינִיםְ נִי לַמְשִׁנִּ, וְנִיבִּיִם בַּמְּנָלְאִ וּנִיבִים
- וונבאַטב בפאָט פֿגּוֹן: נְיִנְיִם בְּהֵּלֵא בַּהְּלָא: ליי וֹטֹיְטִי בֹּמֹלְנֹוֹ מֹלֹן מֹכְ טִאֹצְבֹא וּנִינִּ בֹמַלְנִינִּנִּ מַלְאַבֹּא
- ĖÄL:
- עַמּנִים לְמִּדְּיִלְ לְמִּבִּיׁנִ בְּמִנִּים בְּלִהְ בְּמִנְפָּנֹא לְעַבָּלְאִ בָּלְ בַּסְרָאִיּ בְּבַלְ בַּמְּנִׁ נְלְאִינְעִי מִּנְע בַּבְלְ בַּסְרָא נְלָא יָתִי מִנְע מִנֹּא ה ובוולם ובון בְּלְנַמָּה עוֹנִע ובונוֹכוּן ובון בִּלְ נִפֹּהָא עוֹנִעֹא لَاحْدُكُ، אُن خُدَرِيًّا كَمْهُد خَرَرِ يُلْحَيْلُمُ ثَن كَنْمَا لُحَيًّا مَامُدًا
- become a flood to destroy all flesh. and the waters shall no more every living creature of all flesh; Maich is between Me and you and that I will remember My covenant,

buolo shor in the cloud,

between Me and the earth. it shall be for a token of a covenant

bring clouds over the earth, and the

And it shall come to pass, when I

I have set My bow in the cloud, and

- بحرا خَرَ ثَقَهِ لَأَبِلَ خَخَرٍ خَهُد يَدَ بَحَرًا خَرْ ثَغَهُم لَائِنَهُ خَحْر אַ לְּלְפִּרְ בַּבוֹנִע מִנְלְם בוֹל אֵלְיִים לְצִנְכֹנוֹ מֹנֹם הֹלְם בוֹן מִנְמֹנֹא וֹבְיֹלֵב בַפֿאָט בּהֹלֹן וּבֹאִנְיִב וּטִבוּ כַּאָטַא בּהֹלֹלִא וֹאַטִוּוֹב
- בּסְרָא דִּעַל אַרְעָא:
- I the token of the covenant which I si sidT' : Tho V on biss bo D baA earth. creature of all flesh that is upon the

between God and every living

remember the everlasting covenant and I will look upon it, that I may

And the bow shall be in the cloud;

- ע אָנִעַבְעַבּׁבְּנִיתְ אַמֶּבַ עַפַּעָתִי, בַּאָּצִימִית בּין מִימְבִי וּבֵּין כָּלְ וּנִאָמֶר אֶלְהָהִים אֶלְרַנְהַ זְּאָר וַאָמֵר יִיְ לְנָהַ דָּא אָת קְנָה
- all flesh that is upon the earth. have established between Me and

And the sons of Nosh, that went

- 호스_다셨다시: (G) בּינְי יִבְּין בְּלְבְבַּמְּר אַמֶּר בִּסְרָא בַּמֹלְ אַנְמָא:
- ה הַמַּבְה שֵׁם וְחֲם נִיפֶּת וְחֶׁם הָוּא שֵׁם וְחָם נִיפָּת וְחָם הוֹא צִבֹּוֹהִי ששי ניְּהְיָנִי בְּנִי־נֹחַ הַיְּצְאָים מִן נְהֵוֹי בְּנֵי נִחַ דִּנְפַּקוּ מִן הַיבְּהָא
- father of Canaan. Ham, and Japheth; and Ham is the 18 forth from the ark, were Shem, and
- ئۇلات چە_تېۋا: שָׁלְשֶׂח אֵכֶּה בְּנֵי נְחַ יִּמֵאֵכֶּה הְּלְהָא אִבֵּץ בְּנֵי נִחַ יִּמִאִבֹּץ
- אִנְיבַבוּ בָּכִלְ אַנְמֹאִ:
- overspread. and of these was the whole earth These three were the sons of Moah,
- בְּרֶם: מּ וֹנִיםׁל נְחַ אַּנְתָּ הַאַּבְׁלְּהַ וּנְּּשָׂת וֹנְשָּׁתְ נִים נְּבָּר פָּלְח בְּאַבְּעָאִי
- began and planted a vineyard. And Mosh, the man of the land,
- ודורו של רבי שמעון בן יומאי (ב"ר לה,ב): (12) - לדרח עולם. נכמו מער. שיש דורות שלא סולרכו לאות לפי שלדיקים גמורים סיו, כמו דורו של חוקיסו מלך יסודם,
- (+1) בענני ענן. כשמעלה בממשבה לפני להביה משך והבדון לעולם:
- אלא זסו מדרשו, כשמבא מדת סדין לקטרג עליכס (למייב אמכס), אני רואס את סאות ונוכר: (16) בין אלהים ובין כל נפש חיה. נין מדת סדין של מעלס, וניניכס (שסג). שסיס לו לכמונ ניני ונין כל נפש חיה.
- (קו) זאח אוח הבריח. סרלסו סקשמולמר לו, סרי סלומ שלמרמי:
- (18) וחם הוא אבי כגען. למס סולרך לומר כאן. לפי שספרשס עמוקס ובאס בשכרומו של נמ, שקלקל בס מס, ועל ידו
- (02) ויחל. עשה עלמו מולץ (צ"ר לו,ג). שהיה לו לעפוק ממלה בנעיעה אמרם: איש האדמה. אדוה הדוני האדמה, כמו נמקלל כנען, ועדיין לא כמב מולדות חס ולא ידענו שכנען בנו. לפיכך הוצרך לומר כאן וחס הוא אבי כנען:

- جَرَبُة لِمَيْظِيدٍ: הַלְּהֵשׁ מִּן בַבְּיֹן נַנְמֻבֹּר נַנְיֹדֵּלְ נְמִּטִּי מִן בַמִּלֹבְ זְנְמִידְּלְ.
- אַבוו ווּצֹע כַאָּדָו אָטוו פֿטוּל: ²⁷ וְּלֵא שְׁם אֵבָּ, כִּוְּמֹן אֵע מֹלַוֹנַי
- אַבֹּגנֵם לַאָּ בֹאִנּ: אַבִיהָם יפְּנֵיהָם אֲחָׁרַנְּית וְעֶּרְוָת אַּהְרַנִּית וַיְּכַפַּי אָת עַּרְוַתַּ בּ נַנְשְׁימוּ עַל־שְׁבֶם שְׁנֵיהָם נַיֵּלְכוּ וְשִׁוּיְאֵּר עַל בְּחַף תַּרְוּיִהוֹן וּיקּחֹ שֶׁם וָיֶפֶּת אָת־הַשִּׂמְלְה
- עְשְׁתַ־לִוֹ בְּנִוֹ תַקְּמֶן: ⁺² וַנְיקִץ לָחַ מִּנִּיגָוֹ וַנֵּּרַע אָת אֲשֶׁר־
- יְהָיָה לְאָּהָיוּ: י נּיִאְמֶׁר אָבׁנִיר כִּלְגַּן מֵבֶּר צְּבְרָים נִאָּמִר לִים כִּנְעוֹ מֶבֶר פַּלְטִינִים יַנְאָמָר לִים כִּנְעוֹ מֶבֶר פַּלְטִינִים
- ויהי קנען עָבֶר קְמוֹ: ° וּ בְּאַמֶּר בְּרָוּך יְהְוֹה אֱלַבֵּי שֵׁם וַאַמַר בְּרִיך יְיִ אֶלְבִיה דִּשִׁם
- ځې:

- בְּגוּ מַשְּׁבְּנֵיה:
- אָבוני, בְּשִּקְא: מֹנוֹטֹא בּאָבוּנִי, וְטַוֹּ, לַטַבֹּוֹן נְחֲנֵא חָם אֲבוּהִי דְּכְנַעַן יָת
- ΠŢΓ: מְטַוֹנְיוֹ וְמֶבוֹיִם בְּאַבִּיבִיוָן לָא וֹאַזֹבוּ מִטַוֹנוּוֹ וֹכַסִּיאִּי וֹעַ וּנֹסֵּיב שָּׁם נִיפָּט נִת כֹסוּתָא
- בּהְבַּר לֵיה בְּרֵיה זְעִירָא: וֹאִשֹׁמֹר וָטַ מִטַמִבוּשׁ וֹגַרָּת וֹטַ
- ₹ÄTİŢſ:
- ויהי קנען עקדא להון:

- within his tent. drunken; and he was uncovered And he drank of the wine, and was
- told his two brethren without. saw the nakedness of his father, and And Ham, the father of Canaan,
- not their father's nakedness. faces were dackward, and they saw nakedness of their father; and their backward, and covered the their shoulders, and went garment, and laid it upon both And Shem and Japheth took a
- had done unto him. and knew what his youngest son And Nosh swoke from his wine,
- his brethren. 25 servant of servants shall he be unto And he said: Cursed be Canaan; a
- be their servant. the God of Shem; And let Canaan And he said: Blessed be the LORD,
- Canaan be their servant. dwell in the tents of Shem; And let God enlarge Japheth, and he shall
- (וב) ויהגל. לשון וַיִּמְּשָׁעֵל: אַהלו. הֿסלס כמיב, רמו לי'שבמיס (מנמומה ישן נח סם"כ) שנקרהו על שם שומרון שנקרהת (רות א,ג) איש נעמי: וישע כרם. כשוכום למיבה הכנים עמו זמורות ויחורי תאנים (ב"ר שם):
- (22) וירא חם אבי כנען. יש מרבומינו פומריס כנען רפס וסגיד לפביו, לכך סווכר על סדבר ונמקלל (ב"ר): וירא הסלה, שגלו על עסקי היין, שנהמר (עמוס ו,ו) השוחים במורקי יין (ב"ר לו,ד):
- ב"ר לו,ו): ופניהם אחורניה. למס ואמר פעס שניס. מלמד, שכשקרבו אללו וסולרכו לספוך עלמס לכמומו, ספכו פניסס כ,ד) כן ינסג מלך אשור את שבי מלריס ואת גלות כוש נעריס וזקניס ערוס ויתף וחשופי שת וגו' (סנהדרין ע. תנתומא נת עו. לילים. ויפס זכה לקבורה לבניו, שנאמר (יחזקאל לט,יא) אחן לגוג מקום שם קבר. וחם שבזה אם אביו, נאמר בזרעו (ישעיה (32) ויקח שם ויפח. אין כמיב ויקמו, אלא ויקמ. לימד על שם שנמאמן במצוה יומר מיפמ, לכך זכו בניי לעלים של אח ערות אביו. ים לומריס קרקו (קנקדרין ע,ל), וים לומריס רבעו (ב"ר):
- (24) בנו הקטן. הפקול והצויי, כמו (ירמיה ממ,מו) הנה קטן נתחיך בגוים, צווי באדם: ממורנים (ב"ר לו_וו):
- לו, וסרג זס את זס בשביל ירושת סעולם (שם ס). ואבינו יש לו ג' בנים ועודנו מבקש בן רביעי: הגדולים, שהוטל עליהם מורח עבודחי מעחה (ב"ר לו,1). ומה ראה חם שסרסו. אמר להם לאחיו, אדם הראשון שני בנים היו (25) ארור כנען. אמה גרמח לי שלא אוליד בן רביעי אחר לשמשני. ארור בנך רביעי להיום משמש אח זרעם של אלו
- (62) ברוך ה' אלהי שם. שעמיד לשמור הבמחמו לורעו לחם להם אם ארץ כנען: ויהי. להם כנען למם עובד:
- שבנה שלמה שהיה מבני שם: ויהי כנען עבד. אף משיגלו בני שם ימכרו להם עבדים מבני כנען: י,א), אף על פי שיפת אלסיס ליפת, שצנס כורש שסיס מצני יפת בית שני, לא שרתס צו שכינס. וסיכן שרתס, צמקדש ראשון (קב) יפה אלהים ליפה. ממורגס יפמי, ירמיב. וישכון באהלי שם. ישרס שכינמו בישראל. ומדרש מכמיס (יומא

- מאות שְּנָה וַחֲמִשִּׁים שְנָה:
- מאָר וְחַמְשָׁין שְׁנִין: ג וַיְּחִי לָחַ צַּחַר הַפַּבָּיל שְׁלְשׁ וַחַיְּבָּחַר טוֹפְּנָא מְּלְת
- three hundred and fifty years. And Mosh lived after the flood

- נקַמִּשְׁים שְׁנָה נִיְמְת: (פּ) נְיְהְיִּרְ (בספרי ספרד ואשכנז וַיְהִיִּי) וַהֲוֹי כְּלִ יוֹמֵי נֹחַ וִּ כְּלִ יִמֵּי נֹחַ וְ כְּלִי יִמֵּי נֹחַ וְ כְּלִי יִמֵּי נְחַיִּי יְשְׁנְּחִ יְחַמְשִׁין שְׁנִין וּמִיתּ: כְּלִייְמֵירֹנִי הְשְׁנְיוֹ הְשְׁנִין הְשְׁנִין הְשְׁנִין וְתְּיִיתִּי וַהַוּוֹ כְּלְ יוֹמֵי נִחַ הְּשִׁעּ מְאָה
- لالأخادح: בְתַר מוֹפְנָא: לנפט נוללוי למים בנים אַעָּר הָם נופָּט וֹאִטְנִלְיִבִּיּ לְעִוּן בּּנִּוֹן א וָאֵלֶּלְת מּוּלְּדְת בְּנֵר נְתַ שֵּׁם חָם וְאִלֵּין מּוּלְדָת בְּנֵי נֹת שֵׁם
- النُظِّم بشفك النبكو: בַּלָּגְ יָבִּׁטִ נְּמָב נַמְנְנִי נַמְבַג נֹתְנֵן בַּנָג נַבַּנ נַבַּנ נַבְּנַנ נַמְב נַמְנְנִי נַמְבַג נֹתָנֹן
- ، ۱۹۵۲ ﴿ ﴿ اللَّهُ الل
- נְבְנָגֹנֶם: ▸ ﺑﯜﺗﺪ ﺗﺪﺍ שֶּׁבְּנָהָּׁע וְעַבְׁהָּגִה בּעִּיִם יִּבְּנָגִּ זֵּוֹן שִּׁבְּנָהָּע וְעַבְּהָּגִה בִּעִּיִם
- לְמִמְּפַׁעַטַׁם בַּגוּיֵנֶם: ڔۧڂۭڛٚڕڹۦ؆ؚۻڽڋ؉ ڄڂۥڛٚڍ؞ڹ ָ עֵמֶאֶבֶּע ׁ נִפְּרְדֵּיִּר אָיֵי עַגּוּיִם מָאָבֶּין
- וּבְּבֶּעוֹ: י ילוֹ. שֹם כֹּנְהֵ וּמֹגֹּנִוֹם וּפֹּנָה וּלֵוֹ, שִׁם כּנָהְ וּמֹגַנוֹם וּפּנָה
- מְבָּא יוְדָן: ְּרַעַּמָּתְת וְסַבְּתְּבָאׁ וּבְּגֵר וֹרַעְּמָת וְרַעִּמָת וְסַבְתְּבָאׁ וּבְּגֵר וֹרַעְּמָת שְּבָא יִדְרָן: י וְבְנֵי בְּיָהֵ סְבְאָ וְחֵוֹיִלְיְ וְסַבְּמָּׁׁ יִבְנֵי בִּיִּשְׁ סְבָא וַחֲוִילְיִ וְסַבְּמָא
- בְבִינִים נּבָּר בַּאֶבֶּל: אָבוּג לְמִבְוֹנִג עִּבָּב בַּאַבְּגֹּא: ין רְבִּישׁ יָלְרַ אֶתּדְנְמְרָד הַוּא הַהַל וְכוּשׁ אִילִיד יָת נִמְרוֹד הוּא יִי
- הוא הַנְה גִּבְּר צַיִּד לְפְּנֵר יְהַנְה בַנִּהְ בַּר מַפִּרף בַּנְה צִיִּד עֵל בַּן יִהְצַמַר כְּנִמְרוֹד גִּבְּר צַיִּד עֵל בַּן יִהְצַמַר כְּנִמְרוֹד גִּבְּר בַּיִּר צַיִּד עַל בַּן יִהְצַמַר כְּנִמְרוֹד גִּבְּר בַּיִּר צַיִּד עַל בַּן יִהְצַמַר כְּנִמְרוֹד גִּבְּר בַּרְיֹה בַּרְיֹם יִינְיּ
 הַפְּרוּ יְהוֹדְה.

- נטיבל ימשה ומירם:
- וְרִיפָּת וּבְנֵי גּוֹמֶר אַשְׁבְּנִז וְרִיפִּת יְתְוֹנְרְמֶר:

نجدٍي:

בְּעַמְמָיהורון:

לַזּוֹבְעֵּינִוּ

ĽĒL

Tarshish, Kittim, and Dodanim. And the sons of Javan: Elishah, and

and Riphath, and Togarmah. And the sons of Gomer: Ashkenaz,

Tubal, and Meshech, and Tiras.

Magog, and Madai, and Javan, and

The sons of Japheth: Gomer, and

Japheth; and unto them were sons

Now these are the generations of

29 hundred and fifty years; and he died.

And all the days of Noah were nine

X the sons of Moah: Shem, Ham, and

born after the flood.

- families, in their nations. one after his tongue, after their s nations divided in their lands, every Of these were the isles of the
- Mizraim, and Put, and Canaan. And the sons of Ham: Cush, and
- Raamah: Sheba, and Dedan. and Sabteca; and the sons of 7 Havilah, and Sabtah, and Raamah, And the sons of Cush: Seba, and
- to be a mighty one in the earth. And Cush begot Nimrod; he began
- Nimrod a mighty hunter before the 9 LORD; wherefore it is said: 'Like He was a mighty hunter before the

- (2) ותירס. זופרק (בראשית רבה לו, א. יומא שם):
- (8) להיות גבור. לממריד כל סעולם על סקב"ס בעלם דור ספלגם:
- (9) גבור ציד. לד דעמן של בריום בפיו וממען למרוד במקוס (ב"ר לו,ב): לפבי ה". ממכוין לסקנימו על פניו (מו"כ

TQ'L': אַנְתוּסְאֵי: the Sinite; and the Hivite, and the Arkite, and the Arkite, and the Hivite, and the Arkite, and the Arkite יי וְאָח־הַיְבוּסִי וְאָח־הָאֵמֹרִי וְאָח וְיָח יְבוּסְאֵי וְיָח אֵמוֹרָאֵי וְיָח הגרגשׁי: and the Girgashite; and the Jebusite, and the Amorite, יַ וּכְנַעוּ יָלֵר אָת־צִירָן בְּכֹרָוֹ וּכְנַעוּ אִוֹלֵיד יָת צִידוֹן בִּיּרְנִעוּ יָלִר יָת צִידוֹן בְּיּרְנִית יָת: firstborn, and Heth; And Canaan begot Zidon his וְאֶתַבַפַּׁנִיבִוּם: (ס) לפּנמֹלאֵנ: Philistines—and Caphtorim. אַמֶּר יִּבְאָנִ מִמְּמֶם פֹּלְמִּטְנִם גַּוֹפַלוּ מִטַּמָּן פַּלְמִּטִּגִּ וֹנִים 14 Casluhim—whence went forth the ⁺¹ װְאֶת־פַּתְרֶסֻׁים וְאֶת־כַּסְלְחִים וְיָת פַּתְרוּסָאֵי וְיָת כַּסְלֹּיִחִאֵּי and Pathrusim, and نوبياره: וֹפְׁטִנְיִם: נְאָטַ-אַּנְמִים נָאָטַ-לְעַבְּיִם נָאָטַ- נִנִט אַנִּמָּאָ, נִנָט לְטַבָּאָ, נִנָט Maphtuhim, Fi Anamim, and Lehabim, and <u>וְלֵוֹר אָת־לוּדְים וּמִצְּרִים אוֹלִיד יָת לוּדְאֵי</u> And Mizraim begot Ludim, and הוא הְעִיר הַגְּּדֹלְה: יון אָת־לֶּטֶן בֵּין נְיְנֵוֶה וּבֵּין בְּלַח וְיָת דֶטָן בֵּין נִיְנִה וּבֵין כְּלַח יִיִא קרְחָא רַבְּהָא:
הוא העיר הגדלה:
היא העיר הגדלה: Calah—the same is the great city. and Resen between Nineveh and וֹאָנַ_בֶּלְנִוּ: לבשא ונת פלח: Rehoboth-ir, and Calah, בּילֶבוֹלְאָם בַּיְנְינְיִם וְאָם רְחֹבָת מֵּיר יִבְּנָא זָה נִינְנַה וְיִנְים רְחֹוֹבוֹת In and builded Nineveh, and מוֹ בַעֹּבֶיא בַנִינִא נֹבָּא אַמֻּוּנַ מוֹ אַבְעָּא בַנִיגא נַפַּל אַטוּבָאַנַ Out of that land went forth Asshur, شَلْمًا : لْكُذُك لَمُوْكِ لَحَذِبُكِ خُكُدُمُ لَمُثَكَ لَمُحَدِ لَحَذِبُكِ خَمَاهُم and Calneh, in the land of Shinar. owas Babel, and Erech, and Accad, וּשׁבְׁי, בֹאָהָּוּע מַמִּלְכַשׁוּן בַּבְּּלְ וּצִוֹיִט בַּיִהָּ מַלְכוּיִנוּנִי בַּבַּלְ And the beginning of his kingdom

מהפטוע על כלהלו: זְבְׁהֹּנִתְ כָּנְהַנְאֵנִי: were the families of the Canaanite וֹאָ**ט**ַבוֹטַתְׁעַׂי לפגנ טמטא ולטר כן אַטַבּרָרָנ لكتال 18 and the Hamathite; and afterward and the Arvadice, and the Zemarite, אָר וְיָה צַיִּהְיִלְיִר יְּרָה צַּהְיִבְּיִים און בוּת אַרְוֹרָאַ הָיָר אַ

spread abroad.

(5,4): במוקומיפ"ב,ב): על כן יאמר. על כל מדס מרשיע בעוומפניס יודע רבונו וממכוין למרוד בו יאמר וס כנמרוד גבור ליד

(II) מן הארץ. כיין שראס אשור אח בניי שומעין לנמריד ומורדין במקוס לבנוח סמגדל, ילא מחוכס (ב"ר לו,ד):

(SI) העיר הגדולה. סיא נינוס, שנאמר (יונס ג,ג) ונינוס סימס עיר גדולס לאלסים:

(13) להבים. שפניסס דומיס ללסנ:

נשומיסס אלו לאלו, וילאו מסס פלשמיס (ב"ר לו,ס): (+I) בחרוסים ואח כסלוחים אשר יצאו משם פלשחים. משניסס ילאו. שקיו פתרוקיס וכקלוחיס מחליפין משכנ

(18) ואחר נפצו. מחלה נפולו, משפחות הרנה:

עַר־קָשָׁע: סְדְּמָה וַצְּמֹרֶה וְאַרְמֶה וּצְבֹּיָם לִסְרִים וַעַּמּוֹרֶה

ואַבווִם מַּב לָמָּמ: إربر به المر يرجونون معادلا بين والله ويونهم معاداً البراء المرابعة المعادلة

Zeboiim, unto Lasha. Gomorrah and Admah and goest toward Sodom and toward Gerar, unto Gaza; as thou was from Zidon, as thou goest And the border of the Canaanite

בְּגוֹיהֶם: (ס) ڂڂۺڗڟؘڡ בּנִי חָם לַמְאָפֹּוִעָם אִבֶּין בֹּנִי חַם לְזַבְּהֵּוֹטִבּיוִן

בְּעַּרְצֹּהָהָ בְּלִישָּׁנְהוֹן: בְּעַּרְצֹּהְיָם לְלִישָּׁנְהוֹן けぶしはじにん

in their lands, in their nations. their families, after their tongues, These are the sons of Ham, after

לַנִּי עָבֶר אָטִי נָפָּת הַגָּרִילִ: יי וּלְמֶּם יֻלַּגְר צַּם-הָוּא אֲבִיל בְּלִ- וּלְמֵּם אִיהָיָלִיר אַף הוּא

בופֿע בֿלא: אַבוּעוּן דְּכָל בָּנֵי עַבֶּר אָחוּהִי Asshur, and Arpachshad, and Lud, The sons of Shem: Elam, and were children born.

brother of Japheth, to him also

21 the children of Eber, the elder And unto Shem, the father of all

וֹאַנְפַּכֹּמָּג וֹלִיִּג וֹאָנִם: מולם לאַמוּר

وه اجدر بجيات بوام إنها المام (الله And the sons of Aram: Uz, and Hul, المام (الله And the sons of Aram: Uz

וְמֶּלָם אִנְלִיד יָת עַבֶּר:

Shelah begot Eber.

הַאָּהֶר פָּבֶג כָּי בְּיָמֶיוֹ נִפְּלְגָּרַר " ולְמֹּבׁר וֹלֹבְר מִּנֹוּ בֹנוֹם מֵּם וֹלְמַבֹּר אַטִּוֹלְיִרוּ מַבוּוֹ בֹּנוּוֹ
"

نظهٰ١: אַטַפּּלְינַת אַרְעָא וְשׁוֹם אָחוֹהִי שום חַד פָּלֶג אָבֵי בְּיוֹמוֹהִי

and his brother's name was Joktan. in his days was the earth divided; 25 the name of the one was Peleg; for And unto Eber were born two sons;

בַאָּבֹּא וְהָהַם אִבוֹת נֹפֹמֶן:

שְּׁכְּלֵב וֹאָם שַׁהַבְּּלֵנִים וֹאָם־יֵבִרה: שְּׁכְּב וִיִם שַּׁבִּּרְטָּנִים וְנִים יָבִּים: ° וֹנְקְשׁׁן יִלְּדִ אֵּע־אַּלְמִוָּבִי וֹאֵעַ וֹנְקָשׁׁ אִיִלִיד יָה אַלְמִוּבִד וְיָה

Jerah; 26 Sheleph, and Hazarmaveth, and And Joktan begot Almodad, and

- שבר מבא לגבול פלוני: (19) גבול. סוף ארלו. כל גבול לשון סוף וקלס: באכה. שם דבר. ולי נראם כאדם האומר לחברו, גבול זה מגיע עד
- (02) ללשונותם בארצותם. אף על פי שנחלקו ללשונות וארלות, כולם בני חם הם:
- (ב"ר לו,ו): אחר יפת. ולא אחי מס. שאלו שניסס כבדו את אביסס, ווס בוסו: וסמבול היה בשנת שש מאות שנה (שם 1,1). נמלא שהגדול בבניו היה בן מאה שנה. ושם לא הגיע למאה עד שנתים אחר המבול יא,י) שם בן מאם שנס וגו' שנמיס אחר סמבול, סוי אומר יפם סגדול. שהרי בן מ"ק שנה סיה נח כשהחמיל לסוליד (לעיל ו,א), (IS) אבי כל בני עבר. הנהר היה טֵם: אחי יפח הגדול. היני יודע אם יפח הגדול, אם שם. כשהוא אומר (להלן
- המשפחות הללו: לסמוס אלא לפרש. הא למדח שבשנח מוח פלג נחפלגו: "קשן. שהיה עניו ומקטין עלמו (ב"ר לו,1) לכך זכה להעמיד כל משפחים קודם לכן, שנאמר ויקטן ילד וגוי, ואחר כך (להלן יא,א) ויהי כל הארץ וגוי. ואם חאמר באמצע ימיו, לא בא הכחיב שמיד (שס), ושנינו במדר עולס (פ"א) שבמוף ימיו נמפלגו. שאס מאמר בממלמ ימיו, סרי יקטן אמיו לעיר ממנו וסוליד כמס (32) נפלגה. נמבלבלו הלשונות ונפולו מן הבקעה, ונתפלגו בכל העולם. למדנו שהיה עבר נבית, שקרה שם בנו על שם
- (26) חצרמות. על שם מקומו. דברי אגדה (ב"ר לו,ח):

- نْتَتَمّْد بَيْد جُبُه جَنْمُد: أتنظُلُم تَأْلِد كُلِيا كَهُنُم: for mortar. نَفُذِ، كِثُلُم لَافِحُدُنِ كُفِّكُا نَتَئِن خِيبًا خُدُنْهُ خَمَدُتُهُ brick for stone, and slime had they them thoroughly.' And they had 'Come, let us make brick, and burn וַיּאַמְרוּ אֲישׁ אֶל רֵעַּהוּ הָבְר וַאֲמַרוּ וְּבָר לְחַבְרֵיה חַבוּ And they said one to another: בְבָבֶל וְיִהִיבוּ הַמָּן: they dwelt there. בקעה באָרֶץ שׁנְעָר וַיִּשְׁבוּ שְׁם: וֹצִּשְׁכּחִוּ בִּקְעָּהְא בְּצִּרְעָּא plain in the land of Shinar; and 2 journeyed east, that they found a ้ ไม่นั้น ซี่ตั้งสือ ต่อี่น้อ ไม่ผล่งม เป็น ซี่ต่อลุ่มนี ซี่ฮี่นั้นเป็ง And it came to pass, as they מ ווְבְרֵוֹם אֲחַבֵּוֹם: ימָמְלַלְ חַד: language and of one speech. عدره، رَبْرَ، حُرِ لِيُهْدُمُ هُظُّ هُلُالِ الْيَالِبُ خُرِ هَلُهُ جُرِهُا لَا يَ And the whole earth was of one עַמְבָּוּלֵ: (פּ) בּאַבְעָא בָּתַר שופָּנָא: the flood. נַפְּבְרָנִי בַיּנִינֶם בַּאָבֶוֹ אַנַבְ נִמֹאִבֶּין אַנַפְּבַּ עַמְמָיִא nations divided in the earth after _{בנ} לְטוּלְגִּטֶׁם בֹּינִינֵטֵׂם their nations; and of these were the نظ۶ٚڮٛڎ ڂؚٮڹڂؚؗؗڂڽڹڶ Noah, after their generations, in בְּנִי נְתַ אָכֵין זַרְעַּיִית These are the families of the sons of جَمَّرُمُّ مِنْ سَابِلَ: לְלְמִּנִעִּׁם בֹּאַבֹּגִעָם לְנִוִנִים: in their lands, after their nations. 44.44 ַבְאַרְעָהָרוֹן צַּלְּה בְנִרשְּׁם לְמִשְׁפְּחֹתָם צִּלֵין בְּנֵי שֵׁם לְזַרְצֵּיְרְחִיוֹן their families, after their tongues, These are the sons of Shem, after unto the mountain of the east. סְפַּרְת תַר תַקָּדֶם: לְסְפָּר שוּר עַדְנְהָא: Mesha, as thou goest toward Sephar, °° וֹגְהָי מוֹשְׁבֶּם מִמֵּשְׁא בַּאְּבָה וַהְוָהָ מוֹתַבְּהוֹן מִמִּישָׂא מָמִי And their dwelling was from ىبى خىلى خىرى ئىلى دىنى ئىلىد יובב כָּלְ אָבֶּון בָּנֵי יָקְטָּוֹ: all these were the sons of Joktan. and Ophir, and Havilah, and Jobab; קיָר אָרָבִיר יְיָה הַוֹּיִלָּה יִיִּה אוֹפָר הַיָּה לabdolbab, and Havilah, and Havilah, and Dhur, and Havilah, and Havilah, and Havilah, and Johab الاِمَا عَبَارَا الْمِامِ أَيْمِا الْمِامِ أَيْمِا الْمِامِ أَيْمًا الْمِامِ أَيْمًا الْمِامِ أَيْمًا الْمِامِ عولي عام Obal, and Abimael, and Sheba, and ناڭا: לב וֹאָע עַבְּוֹנִים וֹאָט אַנוֹלָ וֹאָט וֹנִט עַבְּוֹנִם וֹנִט אַנוֹלָ וֹנִט and Hadoram, and Uzal, and
- שפה אחת. לשון סקודש: ודברים אחדים. באו בענס אחת, ואמרו, לא כל סימנו שיבור לו את סעליוניס, נעלס לרקיע ונעשס עמו מלחמס. דבר אחר, על יחידו של עולס. דבר אחר, ודבריס אחדים (מ"א דבריס חדיס). אמרו, אחת לאלף ותרנ"ו שניס סרקיע מחמומע כשס שעשס בימי סמבול. בואו ונעשס לו ממוכות (ב"ר לו,ו):
- אני רובי בי היין שינוניו שם כבס שבנה כיני התכור: כומו הכבה בן מנו בותו (כ. מון). (ב) בנסעם מקדם. שהיו יושבים שם, כדכתיב למעלה ייהי מושבה וגו' הר הקדה, ונפעו משה לתור להה מקוה להחוק הת כלה (ב"ר לה,1), ולה מלהו הלה שנער:
- (E) איש אל רשהו. אומס לאומס מלריס לכוש וכוש לפוט ופוט לכנטן (שס ס): הבה. סומינו עלמכס. כל סבס לשון סומנס סוא. שמכיניס עלמן ומסמבריס למלאכס או לעלס או למשל. סבס, סומינו אפרקליי"ר בלע"ו: לבנים. שאין אבניס בבבל שסיא בקעס: ונשרפה לשרפה. כך עושין סלבניס שקורין מוול"ש, שורפיס אומן בכבשן: לחמר. למומ סקיר:

- לְנוּ מֻטׁם פּֿן־נְפָּוּץ עַל־פְּנֵי כְלִי שְׁמִיָּא וַנַעֲבִיר לַנָּא שׁוֹם דִּלְטָא י וְמְגָהֶלְ וְרַאִּמִּוֹ בַשְּׁלְּוֹם וְנַמְּמִידִ וּמִגָּדְלְא וְבִישִׁיה מְמֵּי עַּר צֵיתִ
- בַּאַבֶּם: لْאُنَا لَاشَادُ كُنَّ لَٰ كُذُا لِمُنْ مَرْجُدُ كَالْشَعِ الْمُثَالِّةِ لِمَا لِمُنْ لِمُنْ لِمُنْ الْمُثَالِ ָּ נּיּנֵיב יִבְּלְבְיִּ לְבְאָנ אָנ<u>ר הַמְּיִר הְּאִינִּלְיִּ יִּנְ לְאִּיִפְּׁרְמִּאַ</u> מַּלְ
- יוְקוּ לְעִּשְׁוּת: וֹמֹשׁׁנִי לְאַ יִבְּאַר מִנְיִם כָּלְ אַמֶּר לְמִּמֶּבִר יִכְעוֹ לְאַ יִנְמִנִּת מִנְּנִינִוּ אַחַתְ לְכַּלֶּם וְזֶה הַחִלְּם לַעֲּשָׂוֹת חַד לְכֹּוּלְּהוֹן וְבֵין דְשְׁרִיאֹּוֹ رَيْعُوْد رَمَزْت بَيَا עِهِ هُبَادٌ إِنْهُوْد يَهُود إِنْ بَهُ عَوْمُ بَادَ إِذَا بِهَا
- لي الله هِهُدر كِه نَهْدُمُود هُذِه مُؤَفِّد خُزِهُدُدِيا يُحْهُ نَهْدُمُوا هَرْهِ ק הְבְרִי ְנְרְיְדְׁה וְנְבְלְה שָׁם שְׁפְּתָם הַבּי נִהְּגְּלִי וּנְבַלְבֵּל פַּמִּן
- الأذار : עַלְינִי בּלְבְינִאַי: פְּנֵי כִּלְ-חַאְּבֵׁא וֹגִּטְׁבָּנִי לְבְנִינִי כִּלְ אַבְּמָא וֹאִטְמָנִתִּי מִלְמִבָּנִי « נַּבְּפֵּץ יְהְנָה אַמָם מִשָּׁם שַׁלְ וּבַדָּר יִיִ יְחָהוֹן מִחַמָּן עַלֹ אַפֵּי
- ﴿ إِنَّ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللللَّاللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّا الللَّا الللَّا الللَّا ال ادر شِور يُود خِور المُورِين في خِد جَدِ المُورِين فِي اللهِ اللهِ مِن جَدِ ﴿ فِي اللَّهُ عَرْمٌ يُعَالِّلُ اللَّهِ فَحَرِ عَلَيْكُمُ اللَّهُ لَا فَذُ قِدُمُ إِنَّا خُرِهَا فَح מּלְבֵּוֹ שְׁנֵא הְּמִּעִ בּּבְּיֹלְ בִּיִ מִּלְ בּוֹ עַבְּא הְמִעִּי בַּבֵּלְ אָנִי

- וֹעִבּבַר מַלְ אַפָּי כָּלְ אַנְמָא: וּאַמְרֵנּ הָבְּרוּ נְבְנָת לְּנִנּ מְנִר וַאֲמָרוּ הַבּוּ נְבְנָג לַנָא קַרְהָא
- בְּנֵרְ אֲנְשְׁא:
- פל דַחַשִּׁיבוּ לְמָעֶבַר:
- جربها بهديد:

- face of the whole earth.' lest we be scattered abroad upon the heaven, and let us make us a name; 4 us a city, and a tower, with its top in And they said: 'Come, let us build
- children of men builded. the city and the tower, which the And the Lord came down to see
- they purpose to do. be withholden from them, which Degin to do; and now nothing will one language; and this is what they e are one people, and they have all And the Lord said: 'Behold, they
- Speech. may not understand one another's 7 confound their language, that they Come, let us go down, and there
- earth; and they left off to build the 8 from thence upon the face of all the So the Lord scattered them abroad
- the face of all the earth. LORD scatter them abroad upon earth; and from thence did the aconfound the language of all the Babel; because the Lord did there Therefore was the name of it called

- (+) פן נפוץ. עלה יביה עלינו עוס מכה להפילנו מכהן:
- (נמימ): בני האדם. אלא בני מי. שמא בני המוריס וגמליס. אלא בני אדס סראשון שכפס אם סעובס, ואמר (לעיל ג,יב) (a) וירד הי לראות. לא סולרך לכך, אלא בא ללמד לדיינים, שלא ירשיעו הגדון עד שיראו ויבינו. במדרש רבי הנחומא
- (6) הן עם אחד. כל מובס זו יש ממסן שעם אחד סס ושפס אחח לכולס, ודבר זס סחלו לעשוח: החדם. כמו אמרס, האשה אשר נחחה עמדי. אף אלו כפו בעובה למרוד במי שהשפיעה עובה ומלעה מן המבול (ב"ר לח,ע):
- מו'יג) יבלור רוח נגידים: ששומס. לסממיל סס לעשומ: - לא יבצר מהם וגרי לעשות. בממיס. יבלר, לשון מניעס, כמרגומו. ודומס לו (מסליס
- כס"א של נכדה: לא ישמעו. זה שואל לבנה, וזה מביא מימ, וזה עומד עליו ופולע אם מוחו (ב"ר לח,י): וסוא כנגדס מדד ואמר שבה נרדה (מנחומא ישן נח כה): - וגבלה. ונצלבל. נו"ן משמש בלשון רבים וה"א אחרונה ימירה (ק) הבה גרדה. בצים דינו נמלך מעוזמנום סימירס (מנמומל גם ימ): - הבה. מדס כנגד מדס. סס למרו סבס נבנס,
- מגורם רשע היא מבואנו: (8) ויפין ה' אוחם משם. בעולס סוס מנסדרין קו, ז' מס שאמרו פן נפון נמקייס עליסס. סוא שאמר שלמס (משלי י, כד)
- וסימס מריבס ביניסס, לכך נאבדו. ואלו סיו נוסגיס אסבס וריעות ביניסס, שנאמר שפס אחת ודבריס אחדים. למדת ששנאוי לא פשמו יד בעיקר, ואלו פשמו יד בעיקר להלחם בו. ואלו נשמפו, ואלו לא נאבדו מן העולם. אלא שדור המבול היו גולנים (9) ומשם הפיצם. למד שלין לסס מלק לעולס סבא (פנסדרין שס). וכי איזו קשס, של דור סמבול או של דור ספלגס. אלו

and begot Serug.

begot Reu.

daughters.

the flood.

begot Arpachshad two years after 10 Shem was a hundred years old, and

These are the generations of Shem.

begot sons and daughters. 19 two hundred and nine years, and And Peleg lived after he begot Reu

לאוליד יות שורוג:

(10) שם בן מאח שנה. כשסוליד את ארפכשד, שנתים אתר סמצול: שממלוקמ וגדול השלום (ב"ר למ,ו):

נּיִּנְלְּר בְּנָיִם וּבְּנְוֹת: (ס) בְּנִין וּבְּנָן: בּנִין הַשְּׁעְ שְׁנָיִם וּבְּנְוֹת: (ס) בְּנִין וּבְּנָן:

וּוּוִבֶּב אָנוַ_אָּבוּנִי:

וֹגִּגְבׁע בֹּנֹגם וּבֹּנִגְנוּ: (ס)

מְּנָׁעִנִם אַעַר תַּמָּבִּנּל:

אָּתַ־רְעְּי: גּיַ וְיְחִי־פֶּלֶג שְׁלְשָׁיִם שְׁנְּהַ וַיִּוֹלֶד וַחֲיָא פָּלֶג מְּלְתִּין שְׁנִין וְאִילֵיד And Peleg lived thirty years, and מְּנְהְ נַיִּנְכֶּר בְּנִים וּבְּנְוֹת: (ס) לאוליד בנין יבנן: begot sons and daughters. four hundred and thirty years, and And Eber lived after he begot Peleg ואוליד יָת פָּלֶג: آذَبَكُك الْمُلادَ ظُكُرُدُ: years, and begot Peleg. ⁹¹ "וֹנְטִנְׁ מְּבֶּׁבְ אַּבְׁלֵּה וְאֶבְאֵנִם אָּנִגוּ וֹטִנְאִ הֹבָּב שַׁלְטִּגוּ וֹאַבְּבָּה אָנִגוּ And Eber lived four and thirty אָלְהְ נֵיִּוֹלֶרְ בְּנִיִם יִבְנְוֹת: (ס) أهبرتد خنا نخئا: and begot sons and daughters. 15 Eber four hundred and three years, And Shelah lived after he begot غائمًا عالاً الله אָּטַ_מְּבֶּר: זי וְמֵּלְטַ טַוּ אָלְמֵּוֹם אָּנְעַ וּיִּוּלֶּע וְמָּלְטַ טַוֹּאַ טַּלְטַוּ אָּנִוּוֹאִנִּלִיבּ יִּנִי מִּבֶּר: And Shelah lived thirty years, and וּבְנְוֹת: (ס) בונה שְׁנוֹ וֹאָנְלָנִע בּׁנוֹ וּבֵּנוֹ: three years, and begot sons and אָר שֶׁלַח שְּלָת שְּׁנִים וְאַרְבָּע יָה שֶׁלַח אַּרְבַּע מְאָר וּהְלָת 13 begot Shelah four hundred and رْزْنْ، هَلُوْجَهُدُ فِيْنَدْر بَاذَرْبِانِ رَبَانِهُ هِلُوْجَهُدِ فِيَدَ يُعَاِرْنُهُ And Arpachshad lived after he שְׁנְתְ וֹּיִנְלֶר אֶת־שֶׁלַת: שְּׁנְין וְאִיבֵיִר יָת שְׁלַח: thirty years, and begot Shelah. ¹ เพิ่น อุดัน ที่เ ที่ผู้ช่า เพิ่น พู่หาย หาย พู่หาย พู้หาย พู้หา And Arpachshad lived five and נּיִּילֶר בְּנִים יִבְּנִית: (ס) לאנגיד בנין יבנן: begot sons and daughters. ַנְיָחִי־שֵׁם אַחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָתַ וַחֲנָא שֵם בְּתַּר דְּאִיֹלִיד יָת אַרְפְּּבְשְׁד חֲמֵשׁ מֵאָיֹת שְׁנָּה צַּרְפְּבְשְׁד חֲמֵישׁ מָאָה שְׁנִין Arpachshad five hundred years, and And Shem lived after he begot

שַּבְּשִׁין שְּנִין בְּתַר מופָּנָא:

GEL CLXWIR - ELWR III - OFF & - IX siessis D

מאָע הָּלְּע וֹנִיְכֶּע אָע־אַּבַפּּבֹהָע הִּנִּנוֹ נֹאִנְכֵיִע נִע אַבַפּבֹהָע

אַכֶּה תּוֹלְדְתַ שֶׁם שֲׁם בָּן־ אִלֵּין תּוֹלְדָת שֶם שֵם בַּר מָאָר

מפטיר	ניפֿח אַבְבָם וְנְחָוֹר לָחֲם נִשִּׁים שֵׁם אֵשֶׁת־אַבְרָםׁ שָּׁרָי וִשֵּׁם אֵשֶׁת־נְחוֹר מִלְבָּׁה בַּת־חָרֶן אֲבֶי־מִלְבֶּה וַאֲבָי יִסְבֶּה:	וּנְסֵיב אַבְרָם וַנְחוֹר לְחוֹן וְשׁוֹם אִתַּת נְחוֹר מִלְכָּה בַּת וְשׁוֹם אִתַּת נְחוֹר מִלְכָּה בַּת דְיִּיִסְבְּּה:	And Abram and Mahor took them wives: the name of Abram's wife was Sarai; and the name of Wahor's wife, Milcah, the daughter of Waran, the father of Milcah, and the father of Iscah.	67
82	בְּאָבֶץ מוּלַדְהָוּ בְּאָוּר בַּשְּׂדִּים: בְּאָבֶץ מוּלַדְהָוּ בְּאָוּר בַּשְּׂדִּים:	ומית הָרָן עַל אַפַּי הָרַח אֲבוּהִי בָּאָרַע יַלְרוּהִיה בָּאוּר הְבַשְׂרָאֵי:	And Haran died in the presence of his father Terah in the Chaldees.	82
Ĺτ	ְיֵאֵלֵּהׁ מּוֹלְדָה מָּׁרַח מָּרַח הּוּלֵיר אָת־אַבְּרָם אָת־נָחָוּר יְאָת־חָבָן וְחָבֶן הוֹלִיר אָת־ קְיֹש:	מְבְּוֹ שִּנְלְבִׁים מִבִּים מִבִּים אִּנְלְיִב יָת אַבְּרָם יָת לְּחַיִּב וְיָת מְּבְּיִּן שִׁנְלְבָׁים מִּבִּים מָבִּים	Now these are the generations of Terah. Terah begot Abram, Nahor, and Haran, and Haran begot Lot.	Ĺτ
97	אָת־אַבְרֶׁם אָת־נָחָוֹר וָאָת־הָרֶן: מְיִישְׁיַבְּיִם אָת־נָחָוֹר וְאָת־הָרֶן:	נְטְ אַבְּבֶׁם נְטְ נְטְנְרֵ נְנִטְ טְבָּוֹ: נְטִוֹא טָבְטְ אֶבְׁמָּנִן אָנָן נִאָנְבָיִר	And Terah lived seventy years, and begot Abram, Nahor, and Haran.	97
ST	ַנְיָחֵי נְחֹוֹר צַחֲרֵי הוֹלִירַוֹ צֶתּר מְּרַח הְשִׁע־עָשְׁרֵה שְׁנֶה וּמְצַּת שְׁנְה וַיְּוֹלֶר בְּנָים וּבְּנְוֹת: (ס)	וְאִילֵיד בְּנִין וּבְנָן: מַרַח מְאָה וּהְשָׁע שָשְׁרֵי שְׁנִין וְאִילֵיד בְּנִין וּבְנָן:	And Nahor lived after he begot Terah a hundred and nineteen years, and begot sons and daughters.	SZ
† 7	ניְתַי נְחֹוֹר תֵּשִׁע וִעֶּשְׂרִים שְׁנִָה ניּוֹלֶר אֶת־מְרַח:	וֹאִנְלְיִר יִׁט טֹנִרוּ: וֹשְׁנְא לִּשְׁנְר מְּמְּבִּוּן וִּטְׁמָּת מְּנִּוּן	And Nahor lived nine and twenty years, and begot Terah.	† 7
£7	נְיָתִי שִּׂרֹוּג אַחֲבֵיִי הוֹלִירָוֹ אָת־ נְחָוֹר מָאתַיִם שָׁנְה וַיִּוֹלֶר בָּנִים וּבְנְוֹת: (ס)	יִבְנְן: נְחִוּר מָאמַן שָׁנִין וְאִיּלֵיִר בְּנִין וַחֲנָא שְׁרוּג בְּתַר דְּאוֹלֵיד בְּנִין	And Serug lived after he begot Nahor two hundred years, and begot sons and daughters.	٤٦
77	يْرَارَ شِارِيد شِحْتَوِرَا سِّهِيْرَ رَبِيْرَاً يُمَا َثِيرَانَا:	بْط دِْسَانَا: رَبِّرِهِ شِادِد مِرَضًا شِدِيا إِهْنَكِّاتِ	And Serug lived thirty years, and begot Mahor.	77
17	נְיָהֵי בְּנִים וּבְנְוֹת: (ס)	בְּנְין וּבְּנָן: מְבִוּג מִאַטוֹ וּמְבַּמ מִּנְין וֹאִילִיד וַחֲנְא רְעִי בְּתַר דְאִילִיד יָת	And Reu lived after he begot Serug two hundred and seven years, and begot sons and daughters.	17

(82) על פני חדה אביו. במיי אביו (צ"ר). ומדרש אגדס, יש אומריס שעל ידי אביו מת. שֶּקֶבַל מרח על אברסס בנו לפני מתרד על שבמח אם צלמיו, והשליכו לכבשן האש. והרן יושב ואומר בלבו, אם אברס נוצח אני משלו, ואם נמרוד נוצח אני משלו. והרן יושב ואומר בלבו, אם אברס נוצח אני משלו, ואם נמרוד נוצח אני משלו. ורשניצל אברס אמרו לו להרן, משל מי אחה. אמר להס הרן, משל אברסם אני. השליכוה ולכבשן האש וישרף. ווחו אור כשדים. ומוחס פירש אור, בקעה. ורן (ישעיה כד, יד) באוריס כבדו ה', ורן (שס יא, מ) מאורח לפעוני. כל מור ובקע עמוק קרוי אונה, ושרי, על שם שמוכה ברוח הקודש, ושהכל מורין ביפיה. (מ"א כמו שנאמר, ויראו אומה שני ארי פרעה). ועוד,

os נְהְּהָי שְׂרֵי שְּׁלֵּהְ אֵּין לָה נְלֶד: וֹנִינִׁי מְּבוּ מַּלֵּבְא בִּית לַשִּ And Sarai was barren; she had no

נַנְמֶבוּ מֶשׁבוּ: אַבְּבְּר כְּנָתוֹ וַנְּבָאוּ מַרְ חַבֶּן הַכְּנַעוֹ וַאֲחוֹ עַר חַבָּן וֹיִהְבוּ אַטְּׁם מָאַּוּר כַּשְּׁדִּיִם לָלֶכֶּתִ כֿבַּטְוּ אָמָט אַבְרָט בּוֹוָ וּוֹגֹאָנּ י לְנִּס בּוֹ עִבֹוֹ בּוֹ בּוֹיָ נֹאֵעַ חִּבֹּי. וַיּקֹח מֶּבַח אָת־אַבְּבָבַם בְּנֹוֹ וָאָת־

: إيَّات 44.14 בְּבֵיה וּנְפַקוּ עִמְּהוֹן מֵאוּר וְיָה שְּׁרֵי כַּלְחֵיה אָתַּה אַבָּרֶם וֹנִע כְוָס פֿר טַבוֹן פֿר פַּבוּיה יוְבַר מָרַח יָת אַבְרָם בְּרֵיה

Haran, and dwelt there. Canaan; and they came unto The Chaldees, to go into the land of Nent forth with them from Ur of his son Abram's wife; and they wal-ni-reshighted and Sarai his daughter-in-law, and Lot the son of Haran, his son's And Terah took Abram his son,

בְּחָרֶן: (פּ) שבו אנין ימית פבה בחבון: קע נַיְהְנֵי יְמֵי הֶבַרוּ חְמֵשׁ שְׁנִים נַהֲנִי יִמֵי הָבַרוּ מָאַתַן נַהֲמֵישׁ

died in Haran. 32 hundred and five years; and Terah And the days of Terah were two

Hodesh, read the Mastir and Hastarah on page 259. The Haftarah is Isaiah 54:1 - 55:5 on page 235. Sepharadim read Isaiah 54:1 - 54:10. On Rosh

غَدُنكَ عُدِينَكُمُ لَا يُهُدُ عَلَيْكُ : אַבוּב לאַבְעָא דַאַּהְוֹינָה:
 \frac{1}{2} \times \t ﴿ إِذَا لَا يُعْمُدُ ذُكِيْنِ هُمْ هَجُنُوهَ كُكَ يَهُمُدُ ذُنْ كُهَدُنُهُ هُنَامِ كُكَ

will show thee. father's house, unto the land that I from thy kindred, and from thy Get thee out of thy country, and Now the Lord said unto Abram:

نَهُٰرَهُ كِأَتَ شُمْلِكُ ثِلَيْتِ خِلَجُتِ: نَجُدَة، هُمُكَ يَكُتِدُ مُخُدَكِ: و الْكُمْمُانِ كِأَدْبِهِ فَبِيرٍ الْكَكْتُكَانِا لِمُمْكَانِكَ كِمْنَا مَدْدُ الْكَتَابُ ذَا

blessing. make thy name great; and de thou a 2 nation, and I will bless thee, and And I will make of thee a great

יפכה לשון נפיכות (וכן הוא פנהדרין לע להדיא), כמו שרה לשון שררה:

- (IE) ויצאו אחם. ויללו מרת ולגרם עם לוע וערי:
- קרויס ממיס, וסלדיקיס אף במיממן קרויס מייס, שנאמר (שמואל:״בחרן. :(, לא קיים אברס אם כבוד אביי, שהניחו וקן והלך לו. לפירך קראו הכחוב מח (ב"ר לט,1). (ס"א ועוד) שהרשעים אף בחייהם עדיין נשארו משנומיו הרבה. ולמה הקדים הכמוב מיחחו של חרח ליליאחו של אברם. שלא יהא הדבר מפורסם לכל, ויאמרו, ואברס בן חמש שניס וע' שנה בלאחו מחרן. וחרח בן שבעים שנה היה כשנולד אברס, הרי קמ"ה לחרח כשילא אברס מחרן. (28) וימה חדה בחדן. לאחר שילא אברס מחרן ובא לארך כנען, וסיס שם יוחר מששים שנה. שהרי כחיב (להלן יב,ד)
- (5,4): (I) דך דר. להנאמך ולמובמך, ושם אעשך לגוי גדול וכאן אי אמה זוכה לבנים (ר"ה מו:), ועוד שאודיע מבעך בעולם
- ڠڠڂ؞ڡ ڦڠڎ مِهد ڠڎۥڵڐ (١٩٥) در، درع ١٤ (١٠، ده ١٠ ج) بظځم ڠڎۥڠ ڠڟ ڝڟڂ؞ڠڝڠڰڎ ۼڎڎ؞ ٢١ۦڎڎ ۼڎۥڵ٤ ٣٣): בעיניו, ולמת לו שכר על כל דבור ודבור. כיולה בו הֶת בְּנְךְ הֶם יְמִירְךְ חֲשֶׁר הְהַבְּמָ הֶת יִלְּמָת (ברהשית כב, ב), כיולה בו עַל מַתַּד עם אביי ובא עד למרן, אלא כך אמר לו, המרמק עוד משם ולא מבימ אביך: אשר אראך. לא גלה לו הארך מיד, כדי למבבה יעקב, יכול יסיו חוממין בכולן, מלמוד לומר וסיס ברכס, בך חוממין ולא בסס (פסחיס קיז:): מארצך. וסלא כבר ילא משס דבר אחר ואששך לגוי גדול, וה שאומרים אלהי אברהם, ואברכך, והו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך, זהו שאומרים אלהי והיה ברכה. סברכות נתונות בידך, עד עכשיו סיו בידי, בַנַבְּמִי לֹחָדס ונת, ומעכשיו אתס תברך את אשר תתפוץ. ב"ר (שס). סשס, לכך סווקק לשלשה ברכות הללו, שהבעיתו על הבנים ועל הממון ועל השם. ואברכך. בממון. ב"ר (לם, יא): (2) ואישיד לגוי גדול. לפי שסדרך גורמת לשלשה דברים, ממעמת פריה ורביה, וממעמת את הממון, וממעמת את

تِكُلُونَا: אַאָר וֹנְבְּרְכַנִּי בַּוֹּךְ כָּלְ מְמִּפְּׁנְוִנִי אָּלְנָּמִ וֹנִיְבָּרָכִּוּן בְּרִילְנִי כַּלְ ث تَكْجُلُحُنِ مُخْلُجُنِكِ نَمْكَمْ خُلِكَ تَكْخُدُكَ مُخْلُحُك

בְּצֵאנוֹ מִנִוֹנוֹ! בּוֹשְׁמֹתְ הָּנִים נְהָבֹלֵים הָּנְיִי ליי יְהְנְה נַיֵּלֶהְ אִתְּי לְוֹשׁ וְאַבְרָה עִּמֵּיה יִיְ נְאַנֵל עִמֶּיה לוֹש رَرَكُكُ هَدُرُهِ حَمَّهُد يَكُد هَجُرِر نَمَّنَم هَدُرُه خُمُم يُمَرِّر

אַרְצָה הָנְעוּ נִיְּבְאוּ אַרְצָה הָנְעוּ הָנְעוּ אַמָּב מֹמִיּ בֹטִבוֹן וּיּגֹאִי לַלְכַבׁעַ בוּאָם אָאָב בֹבָאוּ וֹאָטַ בַינֹפֿאַ ¿ וֹאָנַר לַוֹּטִ בָּוֹרְאַהִוּוּ וֹאָנִר בָּלִר ניקַח אַבְרָם אָת־שָּׂרָי אִשִּׁמֹּרִי

äι ¢ä∟η: הְּכֶּם מֹּב אֶלַוּן מוִנֵינו וֹנוֹפֹּוֹמֹנוֹ. ווּהֹלָר אַלְנִם לַאָּנֵא הַּג מַלַנִם

ڲڂ۠ڔڔ؞ ניקן שְׁם מוְבָּחַ לִיהוָה הַנּרְצֶּה ַ לְוַׁרְעָּוֹּ אֶמֵּוֹ אֶתַרַתְאָנֵץ תַוֹּאָת נַיּבְא יְהֹוֹה אָל־אַבְּרְם נַיּאַמֶּר

מֶּם מוֹבֶּעַ לַנְעוֵֹע וּנִלִּנֵא בֹּמִם אָל מִיָּם וְהָעָּיִ מִפְּבָם וּיֶבֶן גַלנע־אַגַ ווֹס אַנוֹלַעַ דּוֹעַ البيرة مرقول بالأرام بروراه

במפביה מקרן: וֹאַבְיבֶם בַּב מֻבְּמִוֹ וַנַוֹמָנָת מָּנוּן

וּאַטוּ לְאַרְעָא דִּכְנָעוֹ: וּוֹפֿלוּ לְמֶוֹגַלְ לְאַבְׁתֹּא בַּכֹּוֹתֹן ليمَمُحَيد كِيدَانِي خَيْدَانِي خَيْدًا וֹנִם בְנָס פֿר אָבוּנִי, וּנִים וּוֹבֹר אַלֹּוֹם וֹט מֹּנוּ אַטַּׁטִוּצִ

TĀĒL ĶĒŪD ĒĶLĀX ĀL

ילנענאָר בְּבוֹ בְאַרְעָא: אַנור שְּכֶם עַר מֵישְׁר מוֹרֶה

וֹאִטֹּנִלְ, וֹן לְאַבֹּרִם וֹאַמָּר

ילנא שמו מולטא פום "י לְבַנְךְ אָמֵין וָת אַרִעָּא הָרָא

מובליא לוב ול וֹגּלִי בֹמְמֹא خقائن يخثع عقا לַמְּמִבׁנוֹע בּוֹע אָלְ מִמַּמֹנוֹבֹא ממבנח לבית אל ופּרַסִיה

> families of the earth be blessed." I curse; and in thee shall all the s thee, and him that curseth thee will And I will bless them that bless

out of Haran. and five years old when he departed with him; and Abram was seventy 4 spoken unto him; and Lot went So Abram went, as the Lord had

the land of Canaan they came. into the land of Canaan; and into in Haran; and they went forth to go and the souls that they had gotten substance that they had gathered, Lot his brother's son, and all their And Abram took Sarai his wife, and

the Canaanite was then in the land. unto the terebinth of Moreh. And 6 land unto the place of Shechem, And Abram passed through the

appeared unto him. there an altar unto the Lord, who will I give this land; and he builded Abram, and said: Unto thy seed And the Lord appeared unto

upon the name of the Lord. altar unto the LORD, and called on the east; and he builded there an having Beth-el on the west, and Ai Beth-el, and pitched his tent, the mountain on the east of And he removed from thence unto

- بْعُرَاد بْغُرُمُّ (عَرَشِد بْغَرَهُ لِهُ يُرْجَدُه فَهُوْدِيْهِ لِحَرْدَهُهِ (حَدَمُعَيْمَ هَمْ حَ): (5) וגברכו בך. יש אגדום רצום. וזהו פשומו, אדם אומר לצנו מהא כאברהם, וכן כל ונברכו בך שצמקרא, וזה מוכים, בְּץ
- שַּיָּה (שם לֹחֹ, חֹ), (לשון קנין), וִישְׁבְמֵׁל עוֹשֶׁה מָיִל (במדבר כד, יח), לשון קונה וַכונם: כאילו עשאו, (לכך כמיב אשר עשו) (מנהדרין למ: ב"ר). ופשומו של מקרא, עבדים ושפחות שקנו להם, כמו עָשָׁה אָת כָּל קַבְּּבֹּד (פ) אשר עשו בחרן. שהכניםן מחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האושים ושרי מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב
- (6) ויעבור אברם בארץ. נכנם למוכה: עד מקום שכם. להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלתם בשכם (מדרש אגדה):
- שלם מורעו של שם: שנאמר וּעַלְבָּי בֶּבֶּק מֶבֶּן שֶׁבֶּס, (בראשים יד, ים.) לפירך ויאמר אל אברס לורעך אמן אם הארך הואם, עמיד אני להחוירה לבניך אז בארץ. סיס סולך וכובש אם ארן ישראל מזרעו של שם, שבחלקו של שם נפלס כשחלק נח את סארן לבניו (מדרש אגדס), אלון מורה. סוא שכס (מומס לב.), סראסו סר גריזיס וסר עיבל ששס קבלו ישראל שבועם סמורס (מדרש אגדס): והכנער
- (٦) ויבן שם מזבח. על נמורת סורע ועל נמורת חרן ימרחל (נ"ר):

ַבַּנְגָבַב: (G)

י וּנִסַּׁת אַבְּבְׁם עַלְוָּב וַנָּסִוּת וּנִסֵּל אַבְּרָם אָזִיל וַנָּמִיל

still toward the South. And Abram journeyed, going on

יוֹבְעָּב בַּאָבוֹא:

שַּׁמַּוֹ אַבוּ שַׁבֿוּל כַּפָּּלָא בַּאַבַּלָּא: מֹאַנְיִמֹעִ לְנִּוּנִ מְּם כֹּנִיבְבַבַּנִי אַבְנִם לְמִאָּנִים לְאָטַוְטַבָּא וּנְבֵּׁנִ בַּמְּבַׁלֹּאַ וַנְּבֶּב אַבְבַבַּם וַבַּוֹבִי כַבּּלָּא בַּאַבַּלֹּא וּנְבַנִי

sore in the land. to sojourn there; for the famine was 10 and Abram went down into Egypt And there was a famine in the land;

ダアガト 投行: עַנְּעִינָאַ יְּבְתְּטִּי כֵּי אַשְּׁרִ יְפַּתְ הַאַ כְּעַן יְבְעָּנָאַ אָבִי אִטְּהָא מֹבְּבְׁוֹלְנִי וֹנְאָמִׁרְ אָבְ מְּבַוֹּ אָמִּשְנְּ לְמִבְּבְוֹם וֹאָמַר לְמָבִּוֹ אַשְׁינִינִי וּנְיֵנֵי כּאַמֶּב יַלְבַּנִיאַ לְבַּנָיאָ וַעַּלָּנִי כַּּב לְבָנִיבּ לְמָּיִמָּל

שַפּירַת הַיזוּ אַהְ:

woman to look upon. now, I know that thou art a fair he said unto Sarai his wife: 'Behold II come near to enter into Egypt, that And it came to pass, when he was

نهنك نائد: וֹאַמֹּבׁוּ אָמֻטֹּוּ וַאָּט וֹבֹבוֹנִי אָטֹג וֹהמבוּן אַטֹביבי בֹּא וֹכֹמֹבִוּן וֹטֹיְטִ כֹּג וֹבֹאַנּ אָטֹבְ עַמִּגֹּבְנִם וַנִינִ אָּבָּוּ וֹטַוּוָ וֹטִינִּ מִגִּבֹאָנִ

זטו ווטוב ופוומון:

will kill me, but thee they will keep will say: This is his wife; and they 12 Egyptians shall see thee, that they And it will come to pass, when the

"נישב לַנּ בַּעְּבוּבְרְּ וְחִיְמָר נַפְּשָׁנִי בּיִישָׁר לִנִ בְּדִילִיךְ וְחִהְקִים אַמָּבוּרְבָּנָא אֲחַוֹתִי אָמָּ לְמַעַּן אֵימַבוּ כְעַּוֹ דַאָּחָת אַהְ בְּדִיל

נפטינעכי:

because of thee. sake, and that my soul may live 13 that it may be well with me for thy Say, I pray thee, thou art my sister;

יַפָּר הָוֹא מָאָר: ניראַי הַמִּצְרִים אָתְרְהָאִמְּה בָּיך נִהְזִי מִצְּרָאִי יָתְ אִתְּהָא אָבִי איי ניהי פְבָּוֹא אַבְרָם מִצְּרְוֹמֵת נְחֵנִה פַּר מָאֵלְאַבְּרָם לְמִצְּרָנִם

מַפּׁירָא היא לַהְדָּא:

she was very fair. Egyptians beheld the woman that 14 Abram was come into Egypt, the And it came to pass, that, when

چرر وړې: אקה אָלְ־פּּרְעָּה וַהְאָה הָאַשָּׁה וֹשִּבּחוּ נְתָה לִפּרִעֹה וְאִרְבָרִת And the princes of Pharsoh saw her, הַבְרְבֵר פַּרְעָה, נְהָהְלְלְוּ נְחֲזוֹ יְתַה, רַבְרְבֵר פַּרְעָה, אַקְהִי

אַטְּקְאַ לְבֵית פַּרְעֹה:

ponse. woman was taken into Pharaoh's 15 and praised her to Pharaoh; and the

- להכשל שם על עון עכן, והתפלל שם עליהם (ב"ר): אהלה. אסלס כמיב, בממלס נעס את אסל אשמו, ואמר כך את שלו. ב"ר (לע, עו): ויבן שם מזבח. ומנבא שעמידין בניו (8) ויעחק משם. אסלו: מקדם לביח אל. במורחה של ביח אל, ומלאם ביח אל במערבו הוא שנאמר ביח אל מנִס:
- שנמלו בדרומס של ארן ישראל הר המורים שהיא נחלחו (ב"ר למ, מו): של ארץ ישראל, וסיא לצד ירושלים (פי' ירושלים סיה באמצע העולם, ומוף ארץ ישראל. כ"פ בישעיה) שהיא בחלקו של יהודה, (9) הלוך ונסוע. לפרקיס יושב כאן מדש אי יומר ונוסע משס, ונועס אסלו במקוס אחר, וכל מסעיי סגגבס, ללכם לדרומס
- מַבְיּמו לנְמַם ממנה (פַּרִר"מַ כו): (10) דעב בארץ. באומס סארן לבדס, לנסומו אס יסרסר אחר דבריו של סקב"ס, שאמר לו ללכח אל ארן כנען, ועכשיו
- ממיסם של כושים, ולמ סורגלו במשה יפה (צ"ר). ודומה לו, הנֶה נָח מֲדֹנֵי מורוּ נָח (ברחשית ימ, ב): סגיע סשעס שיש לדאג על יפיך, ידעמי זס ימיס רביס כי יפח מראס אח, ועכשיו אנו באיס בין אנשים שחריס ומכועריס, (מנמומא). דבר אמר, מנסג סעולם שעל ידי עורה הדרך אדם ממבוה, וואת עמדה ביופיה (ב"ר). ופשומו של מקרא, הנה נא (II) הנה גא ידעהי. מדרש אגדה (נ"בלו.), עד עכשיו לא הכיר בה, מחוך לניעום שבשניהם, ועכשיו הכיר בה על ידי מעשה
- (13) למען יישב לי בעבורך. ימנולי ממנומ:
- סמכם, פממו ורמו מומה (נ"ר): (14) ויהי כבוא אברם מצרימה. סיס לו לומר כנוחס מלרימס, חלה למד שסממין חומס נחינס, ועל ידי שחנעו חת

لمخدرا لهضفا تهفثا لتضخيا:

הַגַּרְתְּ לִי בָי אִשְׁתְּךָ הָוֹא: מַּבְּיָאַת עַּעַיִּיהַ לְּיִ לְמָּה לֹאַ בְּאַ נְאַ עַבְּּדָהָ לִי לְמָאַ לָאַ וּיִּלְבָּא פּּרְעֹה לְאַבְּרָם וּיֵּאָמֶר יּלְרָא פּּרְעֹר לְאַבָּרָם וֹאָמֶר מָּבוֹ, אָמָּע אַבְּבֶּם: לְּגְלְים נְאָטְבְּיַהְיִּ מַּלְ בְּבָר בַבְּרְבִין נְמָלְ אָנְהָ בִּיִנִיה מַלְ י וְנְנִנְּהְ יְחְנְיִה וּ אָת־פַּרְעָה ְנְגְעִים וְאַנְהִי יִיְ עַלְ פַּרְעֹה עַבְּחָשִׁין ישְׁפְּחֹת וַאֲתֹנָת וּגְעַקִּים: ילְאַבֹּנִם בִימִּיב בַּאַבּנְנִיב וֹנְיִנִי ילְאַבִּנִם אִנִמִּיב בַּגִּיבְנִי וֹנִינִ

מַנְסַל מֶּבַוּ אָטַע אַבְּבֶּם:

הַוּית לִי אֲבִי אִהְּקָדְ הִיא: done unto me? why didst thou not

אַקָּהּ לֶי לְאָשֶׁׁה וְעַּהְּה הַנָּה יָהַה לִי לְאָהִי יִּבְעַן הָאַ אָהָהָרִּ לְמֶה אָמֹרְהְּ אֲחָהִי הָוֹא נְאָקָּח לְמָא אַמִרְהְּאָחָה הִיא וּדְבָרִית

and go thy way. therefore behold thy wife, take her,

וְיִשְׁבְּעִוּ אָעָוּ וֹאֵעַבאָאָעוּן וֹאָעַב וֹאַלְוִיאָנִי יִטִיִּעּ וֹנִיע אָעָוֹי וֹנִיע ה מַּלְיָנו פּּבוֹמְנו אַנְמָנִם וּפּפּוֹנה מַלְנִנוּ פּבוֹמִנוּ נִיבְרוּוֹ

अंभेज़ेहि द्या दिहिः

יווא וַנְּעַל אַבְרָּם מִמְּצְרִים הוּא יִּסְלֵיק אַבְרָם מִמְצְרַיִם הוּא

لْعُشُفُهُ لَحُرٍ عُبَّشُد كِيْ لَكِيْهِ مَعَادِ الْغُفَتَيْتِ لَحُدِ يُحْيِيدُ لَكِيهِ مَقِيدٍ ا

בַבְּבֶבְ יבַנְּהָב: י וֹאַלנוֹם כַּלוֹג מָאָג כַּמַּלַנְיַ וֹאַלנוֹם טַּלוּג כַטִּגֹּא בַּלַהֹּגנֹא

نظرا لأمِّر: אַבְּלְעִ בּּטִּטְלְּעִ בָּגוֹ בִּגוֹ בִּנע־אָלְ טַמָּן לְמָּהֵבָּנִיה בִּפֹּוַמִנִיא בָּגוֹ ב אֵל עַד־הַמְּלוֹהַ אֲשֶׁר־הְנָה שָׁם בּית אֵל עַד אַהָרָא דְפַּרְסֵיה رَزَكُكِ خُرَاهُمْ لا طَوْرُكَ لَمَدَ صَلَاكًا لَهُ لَمَ خُرَاهُ خُرَاهُ خُرَاهُ لَمَدَ اللَّهُ لَمَد

לְבֶוֹרוֹמֶא:

בְּכַסְפָּא יִבְדַרְהְבָּא:

בות אל ובין עי:

19 that I took her to be my wife; now Why saidst thou: She is my sister? so

tell me that she was thy wife?

18 said: What is this that thou hast

And Pharaoh called Abram, and

because of Sarai Abram's wife.

and his house with great plagues

And the Lord plagued Pharaoh

men-servants, and maid-servants,

And he dealt well with Abram for

and she-asses, and camels.

oxen, and he-asses, and 16 her sake; and he had sheep, and

all that he had. him on the way, and his wife, and concerning him; and they brought

And Pharaoh gave men charge

in silver, and in gold. And Abram was very rich in cattle,

and Lot with him, into the South.

And Abram went up out of Egypt,

he, and his wife, and all that he had,

beginning, between Beth-el and Ai; place where his tent had been at the 3 the South even to Beth-el, unto the And he went on his journeys from

(15) ויהללו אחה אל פרעה. הללוק ניניסס, לומר הגונה וו למלך:

(16) ולאברם היטיב. פרעה נענורה:

- וסוש מכם (פנפומש): (ומדרשו לרבוח כוחליו עמודיו וכליו (שם ב"ר), ברש"י ישן): על דבר שרי. על פי דבוקה (ב"ר), הומרם למלהך הך, (עב) וינגע הי וגרי. במכם כאמן לקס, שהמשמיש קשה לו (צ"ר מא, צ): ואח ביחו. כמרגומו ועל אינש צימיה (מנמומא)
- שנחמר וְוֹרְשַׁמ סוּמִיס וְרְשָׁמַס (ימוקחל כג, כ): (91) קדו ולך. לא כאבימלך שאמר לו הנה ארלי לפניך (ל, מו), אלא אמר לו לך ואל העמוד, שהמלרים שמופי ומה הם,
- (I) ויעל אברם וגר הנגבה. לצא לדרומה של ארץ ישראל, כמו שאמר למעלה הלוך ונקוע הנגבה, להר המוריה (צ"ר (102) ויצו עליו. על אודומיו, לשלמו ולשמרו: וישלחו. כמרגומו ואלויאו (קומס מו:):

שמוכים במסתום ובגבולי סארן (מסעי): למ, מו), ומכל מקום כשסוא הולך ממזרים לארן כנפן, מדרום לצפון הוא מהלך, שארן מזרים בדרומה של ארן ישראל, כמו

(ב) כבד מאד. מעון משלות:

בְּאֶם יְרוּוֶה: שָׁם בְּרִאִשְׁנְתְ נִיּקְרָא שְׁם צַּבְּרָם בְּקַרְמִיהָא וָצֵּלִי תַּמָּן צַּבְרָם

בונר צאוריבקר ואהלים: שלישי וְגַּם לְלְוֹשׁ תַּהֹלֶךְ אָת־אַבְרָה וְאַף לְלוֹשׁ דְאָזִיל עָם אַבְרָם

¡בְלֵנְ לַמְּמְבֵׁנִי זְעִבְּׁנִי יַחְדְּיִ כְּיִי הְנִיְה רְכוּשְׁם לְב וְלְא לְמִתַּב כַּחְדְּא אֲבִי וֹלְאַ וֹמֹאַ אָנִים עַאָּבוֹ לָמָהַבּע

: אְבֵּאַבׁ ועקנעני והפרלי ע אַבֹּרְם וּבֹּוֹ נִתֹּוֹ מִלִּנִעַ עַנְמִּ וֹוֹנִי בוֹת בְּהֹוֹ בִלֹּוֹנִי נִנִינִי מַהַנִּיֹאַ בָּוֹן בַהַּן בֹּהַנִינִי

אַבוֹים אָבֶּוֹיִנוּ: יבון רעי יבון רעידן בי־אַנְשָׁים ַ נָא הַהַי מְרִיבְרוֹ בֵּינַי וּבֵינָהְ וּאָמֶּר אַבֹּרֶם אָּג_גַוּס אַג_

ئەם_تئۋىل ئەھۋىلاركى: לֹא מֹמֹלְ, אִם עַהִּמִּנִאָל וֹאִּיִּמְלִּע ٥ لَكَمْ كُمْ لِيَعْدُ لِم كُوْبُكَ لِيَجْدُ لِي الْحَدْدِ
בְּמֻּמָא דַּינְ: אָל־מָקוֹם הַמִּוְבֶּח אֲשֶׁר־עָשֶׁר לַאֲתַר מַדְבְּחָא דַעֲבָר חַמָּן

בוו קאן וְתוֹרֵין וּמִשְׁכָּנִין:

ללולעון סני ולא וכילו למשב וֹלֵא סוָבֹנִי זֹטִינוּ אַבֹּהֹא

נְתֵוב בְּאַרְעָּא: בעום וכוֹהֹוֹאַנו ופֹבוּאַנו לכוֹ בּאַלנס יבון למן למיניה

עּנּבְרוֹן אַחִין אֲנַחְנָא: יכון בהוטי יכון בהוטף אבי שווי מגושא בולא ובולב וֹאַמֹּר אַבְּרָם לַכְוָּם לָא כֹהֹן

هَنْ كِلْدِيثِهِ لَهَمْ فَدُكَ: לַגַּפּוּנָא אָנָא לַבַּוּנָמָא וֹאָם אַטַפּּבַה כַּהַן מִלְנִטִי אָם אַטַּ הַלְאַ כָּלְ אַרְעָּאַ בַּרְעָרָ

> the Lorp. Abram called there on the name of 4 he had made there at the first; and unto the place of the altar, which

Abram, had flocks, and herds, and And Lot also, who went with

rogether. great, so that they could not dwell together; for their substance was 6 them, that they might dwell And the land was not able to bear

then in the land. Canaanite and the Perizzite dwelt herdmen of Lot's cattle. And the herdmen of Abram's cattle and the And there was a strife between the

we are brethren. my herdmen and thy herdmen; for between me and thee, and between 8 there be no strife, I pray thee, And Abram said unto Lot: 'Let

will go to the left.' thou take the right hand, then I Then I will go to the right; or if me; if thou wilt take the left hand, separate thyself, I pray thee, from Is not the whole land before thee?

- gcl ccal: שלא ישנה אדס מאכסניא שלו (ערכין מז:). דבר אחר, בחזרחו פרעהקפוחיו (ב"ר מא, ג): מנגב. ארץ מזרים בדרומה של (3) וילך למסעיו. כשמור ממלרים למרן כנען, סיה הולך ולן במכסניות שלן בהם בהליכתו למלרים (ב"ר), למדך דרך מרץ
- (+) אשר עשה שם בראשונה ויקרא שם. ומבר קרמ בס מברס בבס ס'. וגס ים לומר ויקרמ בס עכשיו בבס ס':
- (a) ההלך את אברם. מיגרס שסיס לו ואמ, סליכמו עס אנרס:
- (6) ולא נשא אוחם. לה היחה יכולה להספיק מרעה למקניהם, ולשון קלר הוה, ולריך להוסיף עליו, כמו ולה נשה הוחם
- מברס עדיין (ב"ר ממ, ס): אומרים נפגם הארץ לאברם ולו אין יירש, ולוע יירשו, ואין זה גול, והכמוב אומר והכנעני והפרזי או יישב בארץ, ולא זכה בה (L) ויהי ריב. לפישהיו רועיו של לומ רשעים, ומרעים בהמסס בשדום אחרים, ורועי אברם מוכימים אומם על קגול, והם מרעס סמרן, לפיכך כמב ולה נשה בלשון וכר:
- (8) אנשים אחים. קרוניס. ומדרש אגדס (נ"ר) דומין בקלקמר פניס:
- לינקד ואיימינה, כך מלינו במקוס אחר (ש"ב יד, יש) אָס אָשׁ לְבַּמִין, ואין נקוד לַבַּיְמִין: (יד, יד) וַיְּשְׁמַע פֿבְּרֶס כִּי נְשְׁבֶּּס פֻׁמִיו וגוי: אימונה. פֿימין אֹם עלמי, כמו ואֿשמאילה אֿשמאיל אֹם עלמי. ואֿס מאמר היה לו (9) אם השמאל ואימנה. בכל אשר משב (אשב) לא אמרמק ממך, ואשמוד לך למגן ולעור, ומוף דבר סולרך לו, שנאמר

בְּאָבֶין מִצְּבַוֹם בַאָּבֶר צִּעָר: סְדִם וְאָתְ עֲמִרְה בְּגַּן יְהֹנָה סְרֵוֹם וְיָת עֲמִרָה בְּגָּנְתָא בַּיִּי מַמְּמֵע כְפַּׁנֵיו מַּעַת יְהַנְּׁה אָתַר בִּיִה שִּקִיא בַּרָם חַבָּלוּה יִיָּ יָה · • אָטַ כַּּלַ כַּכַּנַ עַזָּנְבַוּן כַּג כַבַּעַ בַּלְ מָנְאָּב זָנִבּוֹא אָבוּ כַּבְּנִיבַ נּיִּשְׁאַ בְּוִים אָּטַ־עִּינְיִיוּ נַיַּרְאָ יּוְקָף בּוֹם יָחַ עִּינִיוּיִי נַחָּיָא יָּהָ

ניפְּרְיוּ אָישׁ מִעַּלְ אָחָיוּ: עַיּרְבְּּוֹ נִיּפְּׁמִ כְּוָתְ מִפְּבַרָתְ בִּבְּרָתְ בִּבְּרָתְ בַּבְּרָתְיִם בּבְּרָתְיִם בּבְּרָתְיִם בּבּ וּיְבְחַר־לַוּ לוֹשׁ אָת בְּל־בִבָּר וּבְחַר לֵיה לוֹשׁ יָת בְּל מֵישָׁר

וֹמִתְ בֹּמֹנֵוֹ, נוֹכֹבְּר נִיּאֶנוֹלְ מַרַ هَٰذُلُت نُشِّد فَكُلُم فَرُّمًا لَكِيْم هَٰذُلُتِ نُتِيْدَ فَهَلَمُم يَخْتُمَا

ליהוֶה מָאָר: פּ וְאַנְשֵׁוֹ סְדֹם רָעָים וְחַשָּאָים

يَّاتُ مُولِّ الْأَلْفُكِ لِمُكَالِّ مِنْ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ الله ירְאַה מִן־הַמָּקִים אֲשֶׁר־צַּתְּּ יי הְפְּרֶד־לַוֹט מֵעִמֹּוֹ שָּׂא נָא עֵינֶיךְ וַיהוְה אָמָר אָל־אַבְרָם אַחָרִי

מוֹלֶם: ראָר לְהַ אָּהָנְיָה וּלְזַרְעָּה עַרַ · ﴿ אָנוַ כַּלְ וַבְאָנוֹ אַ אָתְּרַ אַנִּוֹי

בַּאָבֹּא זִּם זַבְעָּבַ or אֲשֶׁרוּ אָם־יוּכַל אָישׁ לְמָנוֹתׁ דְּצִּרְשָׁא בְּמָא דְּלֵיה אָפְשָׁר והמט אט זובה כהפר באבא ואהוו זט פוד סניאו בהפרא

בְאַרְעָא דְמִצְרַוֹם מָטֵּוֹ צַעָּר:

נאַטַפּּבַהָּנ וּבַר מִלְנִי אָבוּנִי:

ופְרַס עַד סְדוֹם: וֹבְוָמִ וֹטִוֹד בֹּלֵבוֹוּ מִוּמָבֹאִ

<u>ζήϝ</u>%: נסגבון פגונקהון קדם نغثم فدره خيميا خفميندرا

نْخْمَلْدُنْ الْخُمْدُلُمُ الْخُمْدُلُمُ الْخُمْدُ اللَّهُ الْخُمْدُ اللَّهُ الْخُمْدُ اللَّهُ الْخُمْدُ اللَّ בְּאַהְ הַמָּן לְצִפּוּנָא וּלְדָרוֹמָא בּׁמֹן מֹנוֹנִ נוֹנוֹ מִוֹ אַנוֹנִאַ בְּאָנְפְּבַשׁ לוֹט מִעְמֵיה זְקוֹף אַמָּר לְאַבְּרָם בָּתַר

אָב, וֹנו כֹּלְ אַבְׁתֹּא בַּאַטֹּ טִוֹג

לְּבַּ אֲשְׁנִנְּשִׁ וְלִבְּלֵבְ מַבַ מַּלְמֵא:

לְנְבַר לְמִמְנֵי יָנִי הַפָּבֹא

באַבהא אַב בּוֹב בא וטֹמִנוָן:

thou goest unto Zoar. the Lord, like the land of Egypt, as and Gomorrah, like the garden of before the Lord destroyed Sodom or that it was well watered every where, beheld all the plain of the Jordan, And Lot lifted up his eyes, and

one from the other. and they separated themselves the п the Jordan; and Lot journeyed east; So Lot chose him all the plain of

.mobo2 Plain, and moved his tent as far as 12 and Lot dwelt in the cities of the Abram dwelt in the land of Canaan,

Lord exceedingly. 13 wicked and sinners against the Now the men of Sodom were

eastward and westward; northward and southward and look from the place where thou art, him: 'Lift up now thine eyes, and after that Lot was separated from And the LORD said unto Abram,

thee will I give it, and to thy seed for all the land which thou seest, to

shall thy seed also be numbered. number the dust of the earth, then 16 of the earth; so that if a man can And I will make thy seed as the dust

- על שהיו שמופי זמה בחר לו לוע בשכונתם. (במקכת הוריות י: ב"ר): ה׳. למילנות (מפרי עקב ית, י): בארץ מצרים. לורעים (שם): באכה צער. עד לוער. ומדרש הגדה דורשו לגומי, (10) כי כלה משקה. ארן נמלי מיס (אונקלוס): לפני שהת הי את סדום ואת עמורה. היה אומו מיצור: כגן
- ומדרש אגדה (ב"ר) הסיע עלמו מקדמונו של עולם, אמר, אי אפשי לא באברה ולא באלהיו: (II) כבר. מיעור כתרגומו: מקדם. נסע מאלל אברס (למורח), וסלך לו למערבו על אברס, נמלא נוסע ממורח למערב.
- (SI) ויאהל. נמה אהלים לרועיו ולמקנהו עד קדום:
- (משליי, ו): רעים. בגופס: וחשאים. בממונס (מנסדרין קע. ב"ר): לה' מאד. יודעיס רבונס וממכווניס למרוד (13) ואנשי סדום דעים. ואף על פי כן לא נמנע לוע מלשכון עמסס. ורבומינו (יומא למ:) למדו מכאן שֶם כְשֶׁעִיס יָרֶקֶב
- ם, על מברס, במומס שעם כשר סיס, וק"ל): (14) אחרי חפרד לוש. כל ומן שסרשע עמו, סיס סדבור פורש ממנו (מנמומל וילל י) (ולעיל שסיס לוע לללו וכמיבוירל בו (מדרם לגדה):

بَرْلُلُونَا فِي ذُلِكُ مُنْالِّةُ لِنَا الْمُنْالِّةُ لِنَا الْمُنْالِقُونَا الْمُنْالِقُونَا الْمُنْالِقُونَا ײַ 'עוּם בַעַּבְּבָּ בַּאְבָּא לְאִנְבַבַּיִּ מִּיִם בַבְּּגָּ בַּאָבָהָא לְאִנְבַבַּיִּ

ילְפּוּטְינִי אָבִי לְבַ אָטִׁנִנָּיב:

for unto thee will I give it.' length of it and in the breadth of it; Arise, walk through the land in the

נוְבֶּן־שֶׁם מִוְבֶּחַ לַיִּהֹוְה: (פּ) خُعْرِرْ، مَمْلُه كُمُلُد خُلْخُدُلِا וֹנֹאֲעַעַ אַבְּעָם וֹנִבָּא וֹנַנָּמֵב ופַּבַס אַבָּבָם וֹאָטַא וּנִינִב

ילגא שַמּוֹ מַבְּבָּטָא שָבָם ;;: בּׁמִגֹּהְבוֹ, מַמִּבֹא צַבְטַבְרוָן

built there an altar unto the LORD. Mamre, which are in Hebron, and 18 came and dwelt by the terebinths of And Abram moved his tent, and

مُرْكِك مِّرَاتِ لِنَاكِمُ لِمُكِكَ يَرِيْتِ: الله المَالِ اللهُ

נטבלל מלפא במממני בְּבַבְלַמְמִב מַלְכָּא בַּמִּלִם וַהָנְה בְּיוֹמֵי אַמְרָפֶּל מַלְכָּא

of Elam, and Tidal king of Goiim, king of Ellasar, Chedorlaomer king XIV Amraphel king of Shinar, Arioch And it came to pass in the days of

\$\$L: מַבְנִים ימִבְנִים ימִבְנִי בַּבַּת בִיאַ_ שְׁנְאָבׁוּ מֶלְבִּׁ אַבְּעִיר וְשִׁמְאָבָר בּעִּמִינְדִּ בּ סְרְם וְאָתְּבְרְשָׁע מֶלֶךְ עֲמֹרֶה דִּסְרוֹם וִעִּם בִּרְשָׁע מַלְכָּא מְשְׁוּ מִלְחְמְּׁר אָרִהְבֶּרַעִ מֵלֶבְּ שְּבִרוּ קִּרְבָא עִם בָּרַע מַלְכָּא

בּאַבוִים וּמַלְכָּא בַבְעַת נוא なんへん ₩ÇŅ⊏ ひんけん

and the king of Bela—the same is and Shemeber king of Zeboiim, Gomorrah, Shinab king of Admah, of Sodom, and with Birsha king of that they made war with Bera king

<u>השׁהָים הָוּא יָם הַמֶּלַה:</u> ٤ ڂٙڔ_؉ؚڿٛٮڔ

٣٠ ٢٠ ٢٠ ٢٠ עקליא הוא אַתר בְּבְּיִנְ אֶבְ-מְּמֵבֵל בָּבְ ['] אָבְּוּן אִטְבּוּהָנִ לְמִּיתָּר

vale of Siddim—the same is the Salt All these came as allies unto the

בְּוֹבְ'צוּ: خُلُلُجُمْمُك بِمُحِمِ مُمْثِكَ مُثُلًا خَلُلُجُمِمُك بِنَاجُكِ مَصْدَر مُثِلًا שְׁמֵּיִם עֶּשְׁבִּי שְׁלָּה עְבְּרָוּ אָתַ תַּרְתַּא עַסְבֵּוּ שְׁנִין פְּלַחוּ יָת

בְּוֹבַענִי:

thirteenth year they rebelled. 4 Chedorlaomer, and in the Twelve years they served

וני אומטוו גלמור טבוטום: לבוכ ווני שפופיא בלבמטא וּמְׁעוּ וֹע יּבּבוֹא צַבֹּמֹמִשׁבַע בא ילאובה הסבי הוו אטא

Emim in Shaveh-kiriathaim, and the Zuzim in Ham, and the Rephaim in Ashteroth-karnaim, were with him, and smote the Chedorlaomer and the kings that And in the fourteenth year came

באומום בשור קרוקום: אִנְוָ וֹנֹכֹּוּ אָנַרַ בְּפָּאִים בְּעַּשְׁבִּוֹי ¿ בְּבְּבְלְמָמֶב וְנַיַּמֶּלְבִים אַמֶּב בִּבְבַלְמָמֶב וּמַלְבִּיֹא צַּמִּמֶּנִיב ילאּוֹבֹתְ מֹמִּבְעוּ מִּלְּעוּ

(10) אשר אם יוכל איש. כשם שלי הפשר לשפר להמנות, כך ורעך לה ימנה (הונקלום):

(81) ממרא. מַס חֹלס (נ"ר מנ ה):

- שנמקבלו שמה מכמה אומום ומקומום, והמליכו איש עליהם, ושמו מדעל. (ב"ר שם): (I) אמרפל. סוא נמרוד, שאמר לאברסס פול למוך כבשן האש (עירובין נג:): מלך גוים. מקוס יש ששמו גויס. על שס
- שמאבר. שם אבר לעיף ולקפון, ולמרוד בסקב"ס (שם): בלע. שם סעיר: (2) ברע. רע לשמיס ורע לבריות (תנתומת): ברשע. שנתעלה ברשע (שם): שנאב. שונה הביו שבאמיס (שם):
- ימורים למוכו: המלח. לאחר זמן נמשך סים לחורו ונעשה ים המלח (שם). ומדרש אגדה (ב"ר) אומר, שנחבקעו הלורים סביבוחיו ונמשרו (3) עמק השרים. כך שמו (מדרש הגדס), על שם שסיו זו שזות הרזה (הונקלום). ומדרש הגדס יש הרזה: - הוא ים

(+) שחים עשרה שנה עבדו. ממשק מלכיס קללו את כדרלעומר: (ק)

20

جْرَ فَعَذِا كَيْمُد مَرِ لَمَا لَحُد: ° וֹאֶּעַ עַעִּרְרָ בְּעַרְרָם שִּׁמְּיִר עַּרִּ

ער מישר פָארָן דַּסְמִיךְ עַל ווט עולא, צלסולא צמה.נ

خْلَامُمْ لَا نُقِلًا: בְיִבְּמִלְיִגְיִנִיתְ אָטַבְיַנִאָּמִנְיִגְיִנְיִּהְתִּמְב הַוּא קַבְּשׁ וַיַּבֹּוּ אָח־כָּל־שָׁבֵּה וַנֹּמֻּבוּ וַנִּבְאוּ אָלַמַלוּ טִמִּפַּסִ

אַסְם מִלְחַמָּר בְּעֵּמָל תַשָּׁבִּים: ומכש פֿבַת בואַ אָתו וּיֹתֹּבֹבוּ " ומֶלֶך צַּרְמָה ומֶלֶך צְבֹיִם ניצא מֶלְךְ־סְדֹם ימָלֶךְ עַמֹּרָת

אַרְבְּעָה מְלְכָּים אָת־הַהַהַמִּשְׁה: قَرْحُك هَدُمُك لَيْكَ يُبَكُّ فَرَحُكُ هُذُكُك ه ننلمر يُركِك دبنِه لهَمْدُهُمْ אַנו פֿוֹנוֹלְמָמִנו מָלָנוּ הּגַּם

إيروم موأده چهرم چهرم بونود موذبه جدرا جدرا

המלפאי ואַב ני אָמוִרָאִי היא רַקם ימָחוֹ יָת בָּל חַקל וְמְבוּ וֹאֵמוּ לְמֵישָׁר פַּלְוּג בִּינָא

אַמְּיהוֹן קְּרֶבְא בְּמֵישָׁר חַקְלַיָּא: בולגה ביא הוער וְסַבַּרוּ ١ÜĊĠ アギニドロ בּגַמוּרָה וּמִלְכָּא בְּאַרְמָה וּנְפַּל מַלְכָּא דִּסְדוֹם וּמַלְכָּא

חַמְשָׁא: ダレロジン جذخدا ځڅڅډ∠ لغذبك ڮۿڂڟۮ なから لقظلة תֹלְכֹּא בַבְבַב בעילם והדעל מלקא דעממי בְּדְרְלָמִמֶּר ひれん

וּבְאָהְטַאַבוּ לְמוּבָא הַבַעוּ: رْبْطِرْ لِيَوْمُ الْمِرْتُ مِنْ الْمُرْتِ الْمُعْرِدُ لِمَالِمُ الْمُعْرِدُ الْمُعْلِدُ اللَّهِ الْمُعْلِدُ اللَّهِ الْمُعْلِدُ اللَّهِ اللَّهِ الْمُعْلِدُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ عَلَيْكُ اللَّهِ اللَّهُ عَلَيْكُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّاللَّا اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّالِمُ الللَّا اللَّهُ اللّ " הַמְּר וַיְּנֶסִי מֶלֶּךְ־סְרָם וַעֲמֹרֶה עַסְּקוּ הִימָרָא וַעֲרַאִּ שָׁלְבָּא

> wilderness. unto El-paran, which is by the and the Horites in their mount Seir,

Hazazon-tamar. Amorites, that dwelt in of the Amalekites, and also the Kadesh—and smote all the country En-mishpat—the same is And they turned back, and came to

in the vale of Siddim; set the battle in array against them Bela—the same is Zoar; and they king of Zeboiim, and the king of and the king of Admah, and the Sodom, and the king of Gomorrah, And there went out the king of

against the five. Arioch king of Ellasar; four kings and Amraphel king of Shinar, and Elam, and Tidal king of Goiim, Resinst Chedorlaomer king of

there, and they that remained fled and Gomorrah fled, and they fell

Now the vale of Siddim was full of

or slime pits; and the kings of Sodom

to the mountain.

ťQt:

- (ב"ר): והמלכים וגוי. אלו שלשם מלכים: הזווים. סס ומוומיס (דבריס ב, כ): (5) ובארבע עשרה שנה. למרדן (שנחים, נ"ר): בא כדרלעומר. לפישסום סיס געל סמעשס, נכנם געוני סקורס
- בֶּּד (יסושע יה, יו) צעל שמו, וכולן ממורגמין מישר, וכל חמד שמו עליו: על המדבר. הלל סמדצר, כמו וְשָלִיו מַשֶּס מְנַשֶּׁס שמו, ושל ממרא אלוני שמו (יג, יח), ושל ירדן ככר שמו (יג, יא), ושל שמים אבל שמו, אבל השמים (במדבר לג, מט), וכן בַּעַל (6) בהרדם. בסר שלסס: איל פארן. כמרגומו מישר. ומומר מני, שמין מיל לשון מישור, אלה מישור של פתרן היל
- ו הונקלום מרגמו כפשומו, מקוס שהיו בני המדינה ממקבלים שם לכל משפמ: שדה העמלקי. עדיין לא נולד עמלק, (ד) עין משפט הוא קדש. על שס סעמיד, שעמידין משס ומסרן לסשפע שס על עסקי מומר סעין, וסס מי מריצס (מנמומל). (EULECE'C):
- למריסם: (9) ארבעה מלכים וגוי. ואף על פי כן נלמו המועמיה, להודיעך שגצורים היו, ואף על פי כן לא נמנע אצרהס מלרדוף ונקרא על שם סעמיד (שם וב"ר): בחצצן חמר. הוא עין גדי (אונקלום), מקרא מלא (בדברי הימים־ב כ, ב) ביהושפן:
- עומדת במקוס למ"ד שבראשה, אבל (מ"א זו) אינה עומדת במקוס למ"ד, ונקודה (מ"א לנקוד) פתח תחתיה, והרי הרה כמו לסר, כל מיצס שלריכס למ"ד במחלמס סמיל לס ס"א במופס (יצמומ יג:). ויש חילוק בין סרס לססרס שס"א שבמוף סמיצס מאר כשדים מכבשן האש, וכיון שינא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע (ב"ר מב, ו): 👚 הרה גסו. 🌣 להר נפו, הרה במר המיע מוגבל (מגובל) בהם, ונעשה נס למלך סדום שילא משם, לפי שהיו באומוס מקלמן שלא היו מאמינין שנילול אברהם (10) בארח בארח חמר. באכות הכבה היו שם, שנועלים משם אדמה למימ של בנין (ב"ר). ומדרש אגדה (שם), שהיה

וּמְּמִנֵינִ וֹאָטַ בְּלִקְם וּנִלְכִנּ: וֹמִמִנְנִי וֹנִטּ בֹּלְ מִנּכֹלְטִוּן

ײַ נֿיּקְהֿוּ אָת־בְּל־רְבָּשׁ סָדָם יִּשְׁבּוֹ יָת בָּל קַנְיָנְא דִּפְּדוֹם

their victuals, and went their way. II Sodom and Gomorrah, and all And they took all the goods of

אָנוֹ, אַבְרָנֶם וּגְּלֶכוּ וֹנוֹנִא יָמֵּב אָנוֹנִי, בַּאָבָנָם וֹאָזַלְוּ וֹנִוּא

נּיּקְעָנּ אָשַ בְּנָתּ וֹאָשַ בַבְתָּהָ בָּן בּהָבִנִּ יִשׁ בִּנִת וֹיִשׁ בַּוֹנִת בַּנַ

and his goods, and departed. 12 brother's son, who dwelt in Sodom, And they took Lot, Abram's

ונים פֿגֿלָ, בֿנית־אַבָּנָם: בְּאֶמְנְיִ אֲנֻוֹּ אָהֶׁכְּלְ וָאֲנֵוֹי הֹּנְיִר בּ עִמְבְּרִי וְתוּאַ שִּבְּן בְּאֵלְנֵי מַמְרֵא أَنْحَكِم لَاقَكِٰنِهِ أَنَّلًا كُمُحُلُّكُ لَيُقَافِع فَهَنَاخُعُ لَٰلِنَانَ كُمُخُلُّكُ

אָלְהָ עַלְנְתִוּע בַּאַבְרָם: באָאָכוּל ואָחוּהי דְּעְנָה וְאָנוּן מֹבְרָאָר וְהוּא שָּבֵי בְּמֵישָׁבִי

with Abram. Aner; and these were confederate brother of Eshcol, and brother of terebinths of Mamre the Amorite, Hebrew—now he dwelt by the escaped, and told Abram the And there came one that had

שְׁמִלְנִע מִשְׁרִ וּשְׁלֵחֵ מִצְּוָע וֹּיִבְיִּךְ וֹנְהֵׁלֵּת אַבְּבְׁם כֹּג וָהְבֹּע אֹטַנו נְהָמָת אַבְּבָם אָבָנ אָהְטַּבִּנ

ינימנת עסר ירדף עד דו: בימיה הַלַת מִצַּה

and pursued as far as Dan. house, three hundred and eighteen, forth his trained men, born in his 14 brother was taken captive, he led And when Abram heard that his

النجِد يُخِيْد بيضِمْهُ< جُدِشِهُم: וֹהְבְּבְרֵיוּ וַיַּבְּסְ וַיְּיִרְדְּפָּטִן עַּדִּי וְעָּבְיִנִי יִּמְחָנוּן יִּרְדַפָּנּוּן עַּדִ ر ניחָלֵס עַלִיהָם ١ לֵיֶלְהַ הָוּא וְאָהָפְּלֵיג עַלִיהוֹן לֵילְיָא הוּא

hand of Damascus. unto Hobah, which is on the left and smote them, and pursued them 15 them by night, he and his servants, And he divided himself against

המדברה, פתרונו כמו אל ההר או כמו לההר (להר), ומשמע לאותו הר הידוע ומפורש בפרשה: לסר, או כמו אל סר, ואינו מפרש לאיזס סר, אלא שכל אחד גַם באשר מלא סר מחלס. וכשסוא נוחן ס"א בראשה לכחוד ססרסאו

חובר דְמִצְפּוּנָא לְדַמְּשֶׁל:

(בו) והוא יושב בסדום. מיגרס לו ולח, ישיבחו נקדוס (נ"ר):

(מ"ח, דבר חחר שהשיחי לו עלה על המילה (ב"ר) כמו שמפורש במקום חחר): אברס וישא את שרה (ב"ר): העברו. שבא מעבר הנהר. (ב"ר שם): בעלי ברוח אברם. שכרתו עמו ברית (ב"ר) מ), זה עוג שפלט מדור המצול (נדה סא. יוצ"ע), וזהו מיתר הרפאים, שנאמר (ו, ד) הַנְּפִילִּים הַיִּי בַּשָּׁרֶך וגוי, ומתכוין שִיָּהֶרֶג ווסו נשלר, שלא סרגוסו אמרפל וחביריו כשסכו סרפאים בעשמרות קרנים. מנתומא (תקת כס). ומדרש בראשית רבס (מב, (13) ויבא הפלים. לפי פטומו זה עוג שפלט מן המלחמה, והוא שכחוז בִּי רַק עוֹג נִשְׁעַׁר מִיֶּמֶר הְרָפְּאִיס (דברים ג, יא),

 $(d(a) \land (f(a)))$: (נדרים לב.) אליעור לבדו סיס, וסוא מנין גימטריא של שמו: – עד דן. שס משש כחו, שראס שעמידין בניו לסעמיד שס עגל ו, יא), מַנְפַּמ סַבּיִמ (מסליס ל, א), ובלע"ו קורין לו אינלניי"ר וברש"י כ"י אישערייני"ר: שמונה עשר וגרי. רבומינו אמרו וסוא לשון המחלת כניסת האדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה, וכן מֵנוֹךְ לַנַעַר (משלי כב, ו), מֻנָפַת הַמִוְבַּחַ (במדבר מו, ט), וכן וְסְבֵּק שֵׁנִים וּשְׁגֹר (מהלים לה, ג) (פּם"ו): דניביו. מוכו כמיב (פ"א קרי), זה אליעזר (פּם"ו) שמוכו למנום, (14) וירק. כמכגומו ווכיו, וכן ובַכִיקוֹמִי מַמַבִינֶס מָבֶבּ (ויקרא בו, לג), אודיין במרצי עליכס, וכן אַכִיק מַרְבִּי (שמות

על שם עבודת אלילים שעתידה להיות שם (תנתומא): סראשון נעשס לו נם, חליו סשני נשמר ובא לו לחלום לילס של מלריס: עד חובה. אין מקוס ששמו חובה, ודן קורא חובה, בשבורמים זה לכאן וזה לכאן: לילה. כלומר אחר שחשכה לא נמנע מלרדפם. ומדרש אגדה (ב"ר), שנחלק הלילה, ובחלות (EI) ויחלק עליחם. לפיפטומו מרם המקרה, וימלק הוא ועבדיו עליה הלילה, כדרך הרודפים שממפלגים אחר הגרדפים

אָנַרַ הַנְּשָׁים וְאָנַרַ הַנְּשָׁים: קום אבוו ובכחן בשיב וגם לום לום אחוהו וקננה אמיב ואף וֹיְּמֶׁב אֵט כֹּלְ ַבִּוֹבְכֹּמְ וֹנִםְ אָטַ ַ וֹאָטִיב זִט כֹּלְ עַנְּוֹלָא וֹאַב זִט

تَقِٰدُكِ: אַטַּוּ אֶּלְ-מַנֶּמֶל שְּׁנְּיִר הַוּא מַמֶּל מַלְכָּיָּא דִּעִּמֵיה לְמֵישִׁר מְפָּנָּא خُلُلُكِمْ مِثَلُ لَمُنْ لِنَظْرُكُ، لَا يُؤْمُنُ لَا يُؤْمُمُنَا، يُنْ خُلُلُكُمْمُلُ لَئِن ע אַחַרֵי שׁוּבֹוֹ מֶחַכּוֹת אָחַ לְקַדְּמוּתִיה בְּחַר الأكك فبو خظلهمي لأقط

څځ'با: לֵחֶם נְגְיֵן וְהָנֹא כֹחֵן לְאֵל אַפֶּיק לְחֵים וַחֲמֶּר וְהִנֹא بمَاخُود عُبُامِ مُنْجُكَ مُجْتِ بِبَيْدِي بَمَاخُود عُبُام مَاخُونِي يَدريهُمْ فِي

לאַל עַלְיוֹן לַנָּה שְׁעָנִים נְאֶבֶּץ:

444: בּבוֹנוֹ בּיִמֹן לְוִ מַהַּמִּוֹ בִּינוֹנוֹנִים כִיהַ מַוֹ מַּסְרָא ° יבְּרוּף אֵלִ עֶּלְיּוֹן אֲשִׁרְיִתְּוֹן יּבְרִיף אֵלְעִי הִּעְעִּלְאָה הַעָּלִי

قال كِيْ يَادُوْهِ لَيْلُكُمْ كَالَاجُكِة : يَحَ جُرِ يَغَمُنِهُ لَكَانُرُهُ وَحَ جُلًا:

לנה שְׁמָיִם נְאֶבֶּץ:

נְתְ נְשֵׁא נְנְתְ עַּמָּא:

הוא בית היסא דְּעַלְכָּא: תֿלְכֿא FOTIO

מְשְׁמֵּנְשִׁ בַּלְאַר:

וֹאַבְעָּא: לאַל מִלְאָר דְּקְנְיָנִינִי שְׁמִנָא or וְיִבְּרְבֶּרְהִי וֹיּאַמְּרְ בְּרְרְּךְּ אַבְּרְם וְבְּרְבֵיה וַאֲמָּרְ בְּרִיךְּ אַבְּרָם

מכולא:

ממישי ניאטר טֶלְּךְ־סְרָם אָלְ־אַבְרָה נַאַטָּר עַלְבָּא דִּסְּדוֹם לְאַבְרָם

הֹלְאָׁע בַּלוֹנְיִנְי הָתִּוֹא וֹאַבֹּהֹא:

also, and the people. Lot, and his goods, and the women 16 and also brought back his brother And he brought back all the goods,

King's Vale. vale of Shaveh—the same is the kings that were with him, at the slaughter of Chedorlaomer and the meet him, after his return from the And the king of Sodom went out to

he was priest of God the Most High. brought forth bread and wine; and And Melchizedek king of Salem

High, Maker of heaven and earth; 19 'Blessed be Abram of God Most And he blessed him, and said:

tenth of all. into thy hand.' And he gave him a 20 who hath delivered thine enemies and blessed be God the Most High,

take the goods to thyself? and Abram: 'Give me the persons, and And the king of Sodom said unto

Maker of heaven and earth, unto the Lord, God Most High, 22 Sodom: 'I have lifted up my hand And Abram said to the king of

- עמק שהושוו שם כל האומות, והמליכו את אברהם עליהם לנשיא אלהים ולקלין: (אונקלום), בית רים אחד, שהוא שלשים קנים (פיינו שקלים או ראים), שהיה מיוחד למלך לנחק שם. ומדרש אגדה (ב"ר), (קב) עמק שוה. כך שמו, ומכגומו למישר מפנה, פנוי מהילנות ומכל מכשול: עמק המלך. בית ריקה דמלכה
- בלבו עליו על שהרג אם בניו. ומדרש אגדה, רמו לו על המנחום ועל הנסכים שיקריבו שם בניו (ב"ר מד, 1): (18) ומלכי צדק. מדרש אגדה הוא שם פן נח (נדרים לב: פ"ר): לחם ויין. כך עושים ליגיעי מלחמה, והראה לו שאין
- (19) קנה שמים וארץ. כמו עשה שמים וְשָׁרָץ (מהלים קמו, ו), על ידי עשיימן קנאן להיום שלו:
- دیا: (02) אשר מגן. אבר הסגיר, וכן שַׁמַבֶּנְדְּיִשְׁרָמֵל (הושעיה, הו: דיהן לו. הברס (יוב"ע), מעשר מכל אשר לו, לפי שהיה
- (IS) הן לי הנפש. (הגופיס) מן השבי שלי שהללת, החזר לי הגופים לבדם:
- בְּמָשׁ בַּשְּׁבֶב עַם מִמֶּנִי (שם כג, יג), נומן מני לך כמף השדה וקמהו ממני: (בב) הרמחי ידי. לשון שבועה (ב"ר), מריס אני אח ידי לאל עליון, וכן בִּי נִשְׁבַּעְמִּי (בראשיח כב, מז), נשבע אני, וכן נַמַמִּי

אַבְהֶה: אָלָג בוֹמְּהָּבוֹעוֹי. 丘を沿口 נֹאָם אָפֿע מִבּּגְ אַאָּג בַּוֹצ נֹגָא נֹאָם אָפֿד מִבּגְ צַּלְצַ נֹגָא אִם מִעוּמִ וֹמֹּג מְּבֹוֹנִי זָמֹל אִם מִעוּמֹא וֹמֹג מֹבֹלִי מֹסֹנֹא

אָת־ הֵישָׁר אֲנָא עַּתַּרִית יָת אַבְרָם:

have made Abram rich; thine, lest thou shouldest say: I 23 shoe-latchet nor aught that is that I will not take a thread nor a

ů⟨a: (a) מְּנֵרְ אָמְּבָּלְ וּמִמְרָא בוֹם וֹלֵוֹוּ אָמִבּוּלְ וּמִמְרֵא אַנּוּן וֹלַבּּלְוּן ל וֹעְלֶלְ עֵׁ שְׁאָלֹמְהִם אֹמֶג עִבְּלְבֹּוּ אָעֵה װּבְּרֵהָּא בּאָזַלִהּ מִּמִּה מִּנֶּה מִּנִּה מִּנִּה מִנָּה מִנָּה מִנָּה מִנֵּה מִנֵּה מִנְּה מִנְּה מִנְּה מִנְּה מִנְּהְיִּהְ בּבְׁמֹבַוּ בַׁכֹּ אַמֵּב אֶבְבָׁנְ עַנִּמֹבְים בּב מִבַּאַכַבְנְ מִנְיִמּוֹא וֹעוּלְט

النزخالالا:

take their portion.' Aner, Eshcol, and Mamre, let them the men which went with me, men have eaten, and the portion of save only that which the young

מִצֹּוֹ לֵבְ מִּכְבְרָבְ הַבְּבָרָ הַיִּבְבָּר מִאָּב: באאָר אַלַ־הִינָא אַּבְיָם אָנִכּיִ יב דַבר־יְהֹוֹה אֶל־אַבְרֶם בַּמַּחָוֶה אַתַרו הַדְּבְרֵים הְאֵלֶה הָיֶה בַּתַר פּתְּעִיִּא הִאַלֵּין הַוָּה

₹<u>₽</u> مّنمُن، يُطبِل كِك هَدُنك مَدْر למומר לא שֹבְתַל אַבְּרָם מא גַּוֹ מֹם אַבְּבֶם בַּנִּבוּאַנִי

And Abram said: 'O Lord Gop, exceeding great. shield, thy reward shall be saying: 'Fear not, Abram, I am thy

XV LORD came unto Abram in a vision,

After these things the word of the

ڲڔڗؿٳ٦: بجار في تابع لا في المن المن المنا י שישו לי וְאַנְבֶי הוֹבֶן שִׁ עַנְבוֹ עַהַיוֹן לִי וַאָּנָא אָזִיל דְּלָא וֹלָד נוֹאמֶר אַבְּרָם אֲדֹנֶי נֶהוֹתֹ מַתֹּד נַאֲמֵר אַבְּרָם יִיָ אֱלֹהִים מָא

הוא דְּמַשְׂקְאָר אֱלִיעֶּוָר:

And Abram said: 'Behold, to me

possessor of my house is Eliezer of hence childless, and he that shall be

what wilt Thou give me, seeing I go

Damascus?'

זַבה וְבַנָּב בּוֹבַנְבַנְינַ, וְבַהָּ אָטַּן: וְלַב וְבַּא בַּב בַּוֹטָ, וְבִוּם זְטָן: י וּגֹאָמֶׁר אַבְּרָם בַּוֹן לַ, לַאִ וֹּעַשִּׁר וֹאָמָר אַבְרָם בַּא לַ, לָאִ יָּבַבְּשׁ

heir. one born in my house is to be mine 3 Thou hast given no seed, and, lo,

- גנויך, לה הקמ: ולא האמר וגרי. שהקנ"ה הנמימני לעשרני, שנהמר וַהַּבָּבֶּבְּרְגוי (יב, ב): (ES) אם מחוש ועד שרוך נעל. מעכג לעלמי מן סשבי: ואם אקח מכל אשר לך. ומס ממתר למם לי שכר מבים
- (שם פפוק כה), לא נאמר והלאה, לפי שכבר נמן החוק בימי אברהם (ב"ר): בַּמֹלְטַמְּטוּלְטַלְּטְּיִלְּטִּ עַּכְּיִם בַּבְּלִים בַּמַלְיִם בַּבְּלִים בַּמַלְיִם בַּמָלְיִם בַּמַלְיִם בְּמַלְיִם בְּמַלְיִם בְּמַלְיִם בְּמַלְיִם בְּמַלְיִם בְּמַלְיִם בְּעָבְיִם בְּעָבְיִם בְּעָבְיִּם בְּמַלְיִם בְּעָבְיִם בְּעָבְיִם בְּעָבְיִּם בְּעָבְּיִם בְּעָבְיִם בְּעָבְּיִם בְּעָבְּיִם בְּעָבְּיִם בְּעָבְּיִם בְּעָבְּיִם בְּעָבְּיִם בְּעָבְּיִם בְּעָבְּים בְּעָבְּים בְּעָבְּים בְּעָבְּים בְּעָבְּים בְּעָבְּים בְּעָבְּים בְּעָבְּים בְּעִבְּים בְּעִבְּים בְּעִבְּים בְּעִבְּים בְּעִבְּים בְּעִבְּים בְּעִיבְּים בְּעָבְּים בְּעִבְּים בְּעִבְּים בְּעִבְּים בְּעִּבְּים בְּעִּבְּים בְּעִּבְּים בְּעִבְּים בְּעִּבְּים בְּעִּבְּים בְּעִּבְּים בְּעִיבְּים בְּעִבְּים בְּעִּבְּים בְּעִּבְּים בְּעִבְּים בְּעִּבְּים בְּעִבְּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבְּיבּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבְּיבְּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּעבְּים בְּבְּים בְּעבְּים בְּבִּים בְּעבּים בְּעבְּים בְּבִּים בְּעבְּבְּים בְּבִּים בְּבִּים בְּבְּבְּבּים בְּבִּים בְּבּיבְים בְּבּיבְּבְּים בְּבְּבְּבְּבִּים בְּבִּבְּבְּבְּבּיבְּבְּבְּבְּבִּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְּבְ האה וְעַבְּרָיו וַיַבָּס, וענר וחביריו ישבו על הכלים לשמור, הפלו הכי הם יקחו חלקם, וממנו למד דוד, שהמר בְּהֵלֶק בַיֹּבֶד (24) הגערים. עבדי אשר הלכו אחי, ועוד ענר אשכול וממרא וגוי, ואף על פי שעבדי נכנקו למלחמה, שנאמר (מו)
- $\forall \Gamma$. $\forall \Gamma$ and Γ are Γ are Γ and Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ and Γ are Γ and Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ לר נס זה שהרג את המלכים, והיה דיאג ואומר שמא קבלתי שכר על כל לדקומי, לכך אמר לו המקום אל תירא אברי בגדן (I) אחר הדברים האלה. כל מקוס שנאמר אחר, פמוך. אחר הדברים האלה. כל מקוס שנאמר אחר אחר הדברים האלה. כל מקוס שנאמר אחר, מופלג (צ"ר מד, ס). אחר הדברים האלה.
- אגדס (ב"ר) שרדף סמלכיס עד דמשק, ובגמרא שלנו (יומא כה:) דרשו נועריקון, דולס ומשקס מחורת רבו לאחריס: (בראשים מא, מ), אפוטרופא שלי, ואילו סיס לי בן סיס בני ממונס על שלי: דמשק. לפי סתרגוס מדמשק סיס, ולפי מדרש (ירמיה גא, נס), וכן פִי פַֿרְנָה עַרֶה (צפניה בּ, יד): 🏻 ובן בושק ביחי. כתרגומו, שכל ביתי ניוון על פיו, כמו וַעַל פִיף וַשַּׁן מב (שיר השירים ה, ב), וערירי לשון מורצן, וכן ערו ערו (מהלים קלו, ו), וכן ערום ימוד (מבקוק ג, יג), וכן ערשה מקע . מבּוּקֿמִי מְשְׁבֵבׁ (מֹיוּב לֹה, יב), מעקר שרשיה, כך לשון ערירי ממר בניס ובלע"ו דעוענפּחמ"ם. ולי גרחֹס ער ועונה, מגורמ וְלָבִּי (2) הולך ערירי. מנחס צן מרוק פירשו לשון יורש, וחבר לו ערן ענקס (מלחלני ב, יב), ערירי צלח יורש, כחשר חחמר ובְּבֶל
- (3) הן לי לא נחת זרע. ומס מועלמ בכל אשר ממן לי:

- מממוש ביוא "ורשוב: לַאַ וֹוּבֹׁמִּבַ זְּנִׁי כֹּוּשִׁקְ אַמְּבֹּר וֹבֹּאֵ לַאַ ווּבְטִּלָּב בוּן אֶלְבִיוּן בּּבַ ַ וְהַנְּה דְבָּר יְהְנָה אֵלְיוֹ לֵאִמֶּר וְהָא פְּהָנָמָא בַּיִי עָמֵיה לְמֵימַר
- : الثالة אַנְהַם וַיַּאַמֶּר לֹוֹ כָּה יִהְיָה יָהָרָן יָמְהוֹן וַאֲמַּר לֵיה פְּדִין יְהוֹן בְּנְהּ: עַבּוּלַבְים אָם עוּכֹץ לַסִבּּע כּוּלִבּוֹא אָם טַבּוּץ לַמִּמָוֹוּ ַ עַבְּמַ<u>לָּא</u> 口受点になけ נייוֹצָא אַנְוֹ תַּהְיּצְּה נִיּאְמֶרֹ וְאַפִּיק יָתִיה לְבְרָא נַאֲמַר
- ٠ וֹבְאֵמוֹ בּּיהוֹוִה וַיִּהְשְׁבֶּה לֵּוְ וְהִימִיןְ בִּמִימִרִא בּייִ וְחַשְׁבָּה
- לְבְּ אֶת־הְאֶהֶץ הַנְּאָת לְרִשְׁמֵּה: צַּרִשְׁאַ הָרָא לְמֵירָתַה: הוצאתיף מצור בשְּבִים לְמָת מאור דִּכִּסְרָאָי לְמִתוּ לְדִּ יָת ממי ניאטר אַלְיִוּ אַנִּי יְהְנָה אַטָּר נאַטר ליה אַנָא יִי דּאַפּיקּקּדּ
- מהלה וער וגוןל: להְאַבְּהָשׁ וֹהֹו לַהְאַבְּהָשׁׁ וֹאַנֹלְ טַּלְטַא וֹהַוּגוּ טַּלְטַא וֹבַכַּנַגוּ וּנַאָּמָר אֶּלֶוּו לַוֹוֹנִי לִיְ הֹּנֹלָנִי וֹאָמָר לִיִּי לַנִיר בֹּנֹנִמוּ הֹנֹלְוּ
- בְּעַר: לקראת רעהון אָת־הַצָּפָּר לְאַ פִּיִלֹג לָפָבֵיל חַבְּרֵיה וְיָה עֹיפָּאַ " אָחָם בַּהְּגָּף וַיִּתֵּן אִישֹׁ־בָּחָרָוֹ וּפַּלֵיגִיְהָהוֹן בִּשְׁנֵי וִיהַב פַּלְנַּיָּא ַנוֹשְׁעַבְנִוּ אָשַבַּלַבְאָבֶנִע נוֹבַשַּׁב וֹצִבוּר פֿבַמוִנִי, זִּי בָּלְ אָבֶּוּן

- בעוליד הוא יירוקנף:
- וּסְפּוּר אָסְהָּכִי כְעַן לִשְׁעַיָּא וּמָנִי
- چر<u>با</u> خارد:

- שַׁלְטַא וָמֻפַּוֹנוֹא וּבַר וְוָנִבי:

- bowels shall be thine heir.? shall come forth out of thine own shall not be thine heir; but he that 4 came unto him, saying: 'This man And, behold, the word of the Lord
- him: 'So shall thy seed be.' to count them'; and He said unto and count the stars, if thou be able and said: 'Look now toward heaven, And He brought him forth abroad,
- righteousness. He counted it to him for And he believed in the LORD; and
- land to inherit it.' of the Chaldees, to give thee this 7 Lord that brought thee out of Ur And He said unto him: 'I am the
- turtle-dove, and a young pigeon. ram of three years old, and a she-goat of three years old, and a p heifer of three years old, and a And He said unto him: 'Take Me a
- but the birds divided he not. each half over against the other; 10 divided them in the midst, and laid And he took him all these, and
- למעס (מנמומא מיי שרס ו צ"ר): קורא לכס שם אחר וישחנה המול. דבר אחר, הוליאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים, וזהו לשון הבעה מלמעלה שלך שראים במולום שאינך עמיד להעמיד בן, אברם אין לו בן, אבל אברהם יש לו בן, וכן שרי לא מלד, אבל שרה מלד (ב"ר), אני (5) ויוצא אחו החוצה. לפיפטומו סוליאו מאסלו למוץ לראות סכוכנים. ולפי מדרשו (שנת קנו.), אמר לו לא מאלעגנינות
- באיום וכומ ימקיימו בס, אמר לו סקב"ם בוכום סקרבנומ (מענים כו:): סקב"ס משבס לאברס לוכות ולצדקס, על סאמונס שסאמין בו. דבר אחר במס אדע, לא שאל לו אות, אלא אמר לפניו, סודיעני (6) והאמן בהי. לא שאל לו אום על ואם, אבל על ירושם הארך שאל לו אום, ואמר לו במה אדע: ויחשבה לו צדקה.
- ועז משלשה. למו לשניל הנעשה בפניה, ושנילי מוספין של מועד ושניל העהה יהיד (ב"ר): וציל משולש. (9) עגלה משלשה. שלשה עגלים רמו לשלשה פרים, פר יום הכפורים ופר העלם דבר של לבור ועגלה ערופה (ב"ר מד,
- לסוריש לבניו את הארץ, כדכתיב (ית) בַּיוֹס מַסוּאֹ בְּרַת ס' טֶׁת מַבְּרָס בְּרִית לַמֹּלֹר וגו', ודרך כורתי ברית לחלק בהמס ולעבור בין (10) ויבחר אחם. מלק כל אמד לשני מלקיס. ואין המקרא יולא מידי פשומו, לפי שהיה כורה ברים עמו לשמור הבמחמו משס ודמי ומשס מלוי, וכבשס של מעמת ימיד (צ"ר): והוד הגוזל. מור ובן יונס (צ"ר):

- אַנְיִם אַבְּרֶה: וֹנֶרֵב בַּלְנָּגְא נֹאַפֹּבַם
 וֹנְבַב בַּלְנָגָא נֹאַפֹּבַם
- הַמְבַר גְדִלָר נִפָּלָת עַּלְיוּ: נְפְּלְוֹת עַל־אַבְרְוָם וְהַנֵּת אֵימָה נִפּלֹת עַל אַבְרָם וְהָא אֵימָה يزرر مَשْمُשُ جِحُنَّهُ بِمَرِّيَةٍ مِن يَوْنِهُ خُمْنِهُ جُمْنِهُ لِمُنْهِ أَمْنِهُ لِمُنْهِ
- نائم الم נְאָבְרָה וְמְנָּהְ אָנִים אַנְבָּה מָאָנִים בּילְבִיוּן וִיפְּלְחִיּן בִּיוֹן וִיעַנִּיוֹ يرا ابري التولة جِهْلِ ﴿ جُهُ كِأَبُه التَّادِ النَّالِ جِنِهَ التَّهُ لَا الرَّبِ النَّالِ جَنِهِ ل
- אַ אַנְׁכֹּג נְאַטִּבְּגַ בַּנְ נְאַנֵּיִ בַּנְ נְאַנִּ בַּנְ נְאָנִי בַּנִּן נְפַּׁעַנְּן لَيْكَ كُمَا لَكِيْدَ كُيْضًا لَيْجَادِ بِيِّلَ إِيهَا بِمَ فِهِم يُنْظِرُلِنِا جَبَالًا
- المُنْ اللهُ اللهِ اللهِ الكالم:

- יַהְהוֹן אַבְרָם:
- לבל סוי ופלה עלוהי:
- וֹטִבוּוֹ אַבְׁבֹּה מִאָּב הַּגֹוּ: וּגַאמֶר לְאַבְּוֹם וֹנְהַ שֹּנְה כֹּוַ וֹאֵמַר לְאַבְּוֹם מִבָּה שַּׁבָּה אָבוּ
- בְּלַנְיָנְאָ סַנְּנִ:
- בְּשְׁלְוִם מִּקְבֶּר בִּשִּׁיבֶּר מוֹבֶר: בִּשְׁלָם מִּהְקְבַר בְּסִיבוּ טְבָא: هُم هُرَيُكُ لَهُ فَانْ خُرُبُهُ خُرُنَا هُدُنَانًا لِيَّا لِي الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِمِي مِلْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِمِي الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْ

- drove them away. upon the carcasses, and Abram And the birds of prey came down
- even a great darkness, fell upon fell upon Abram; and, lo, a dread, sun was going down, a deep sleep And it came to pass, that, when the
- afflict them four hundred years; and shall serve them; and they shall stranger in a land that is not theirs, 13 a surety that thy seed shall be a And He said unto Abram: 'Know of
- great substance. afterward shall they come out with 14 shall serve, will I judge; and and also that nation, whom they
- good old age. peace; thou shalt be buried in a But thou shalt go to thy fathers in

שב המום, רמו על הלומום שיהיו בְּלִין והולכין, ולם הלפור לל במר, רמו שיהיו ישרלל קיימין לעולה (פם"ו): וַסַּלְפִיר וַסַשְׁמִיר, מֶלֶך עֵןן (שס כח). וישרחל נמשלו לבני יונה, שנחמר יוֹנָמִי בְּמַגְוַי סַמֶּלַע (שיר סשיריס ב, יד), לפיכך בתר שנאמר שְּבְּבּוּנִי שְּּרִים רַבִּים וגרי (מהלים כב, יג), ואומר הְאַיִל בַּעָיה בַּעַלְרָנְיִם, שַּבְּיי בּעָרִ שלומו של שכינס שסום אש: ואח הצפור לא בחר. לפי שָסחומות עובדי כוכנים ומולות נמשלו לפרים וחילים ושעירים, בְּמַבֶּיהַ, כמה שנחמר להלן קשוֹבְרִים בֵּין בִּמְבֵי הְשַׁבֶל (ירמיה לד, יש), אף כאן חנור ששן ולפיד אש אשר שבר בין הגורים, הוא

- עד שיבוא מלך המשיח (פק"ו): יבשיבה והפרחה, כמו יַשַׁב רוּחוֹ (חהלים קמו, יח), רמו שיבה דוד בן ישי לכלוחם (פדר"ה לח), וחֹין מניחים חוחו מן השמים, מפי רבינו יסודס ב"ר שמואל. וכן סגירסא ברש"י כ"י ובכ"י אחרת כתיב כך פי' רבינו מאיר ב"ר שמואל): וישב. לשון לפגרים, שצמרים מרגומו פלגיא, ופגרים מרגומו פגליא לשון פגול, כמו פגול הוא (ויקרא יט, ו), לשון פגר (כך שמעמי ויהב פלגיא, נחחלף להם חיבת פגליא לפלגיא, וחרגמו הפגרים פלגיא, וכל המחרגם כן טועה, לפי שאין להקיש בחרים (שמואל-א מו, יע): על הפגרים. על הצמרים. (מ"א הפגרים ממרגמינן פגליא, אלא ממוך שהורגלו למרגם איש במרו (II) העים. סוא עוף, ועל שם שהוא עמ ושואף אל הנבלות למיש שלי אובל (לשה"כ איוב מ, כו), כמו וַפַּעַמ הֶל קּשְׁלֶל
- (בו) והנה אימה וגוי. רמוללרומומשך של גליומ (ב"ר):
- בְּמְבֶן בְּמִנוּ (ברמֹשִימִ מוּ, ד): מלרים, מלה לה להם, משנולד ילחק (כת, לז) וינגר שַבְּרָסֶם וגוי, וינגר ילְמַק בְּגָרֶ וְיַעֲּקֹב בָּר בְּמָּרֶץ מַם (מהלים קה, כג), לגור לכיך לסולים מסן כל סשנים שמי קסמ אמר לידת עמרס, ושמי עמרס אמר לידת משס: 👚 בארץ לא להם. ולא נאמר בארך שנומיו של קסם ושל עמרס, ושמוניס של משה שהיה כשילאו ישראל ממלריס, אין אחה מולא אלא שלש מאוח וחמשים, ואחה הכרי ארבע מאום שנה (פד"ע ג פדר"א מח). ואם האמר במלרים היו ארבע מאוח, הרי קהח מיורדי מלרים היה, לא וחשוב ישקב, וישקב כשירד למלרים אמר (מו, ע) ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, סרי ק"ן, ובמלרים סיו מאתים ועשר כמנין רד"ו, (13) כי גר יהיה זרעך. משנולד ילמק עד שילאו ישראל ממלריס ארבע מאוח שנה, כילד, ילמק בן ששים שנה כשנולד
- (צ"ר): ברכוש גדול. בממון גדול כמו שנאמר וַיַנְלָלוּ אָם מָלְרָיָם (שמות יב, לו): (+1) וגם אח הגוי. וגס, לרצות מרצע מלכיות (צ"ר), שמף סס פְּלִיס על ששעצדו אח ישראל: דן אנכי. צעשר מכות
- ולפיכך ממס' שניס קודס זמנו (ב"ר סג, יב), ובו ביוס מרד עשו (ב"ב מו:): משובס (מנמומא): הקבר בשיבה שיבה. בשרושים ישתעאל משובס בימיו (ב"ר ל), ולא ילא עשו למרבות רעס בימיו, (פו) ואחה חבא. ולק מרקס כל קלס: אל אבוחיך. לפיו עופר עפודס ורס וסול מפליה ליני, למרך שעשס מרם

שָׁבֶׂם הַּנְוֹ הַאֵּמִרֵי עַּר־הַנָּה: י וֹבִוְב בֹבׁימֹּי יָמִּוּבוּ בֻוֹלָּב בַּיֹּ כַאָּ_

בְּאֶמוֹרְאָה עַר בְּעַוֹ:

עַלְכָא אַנו לָא שָּלִים חוֹבָא **上下になが**上 التانتانا

iniquity of the Amorite is not yet 16 shall come back hither; for the And in the fourth generation they

אַמֶּר מִּלָר בֵּין הַנְּיָבְרִים הָאֵלֶה: أنبث بيؤيد لإنها إحوب لأف ر ניה השׁמִשׁ בְּאִר נְעְּלְטָּר הְיָּה נִהְנִר שִׁמִּשִׁשׁ עַלֵּה וְקַבְּלְא הַנִּר

מַּבְא בֵּיוֹ פַּלְנִּיָּא הַאָּבְיוֹ:

In that day the Lord made a passed between these pieces. furnace, and a flaming torch that darkness, behold a smoking

מְצְבְוֹם מַּגַ עַלְּנְעַר עַלָּגָר נְעַרַ בְּתַשׁׁי אָת הַאָּבֶץ הַיּאָת מִנְּתַר בַּיַנִם הַהוּא כְּרַת יְהְנָה אָת־

מַּג וַנְינִא נַבּא וַנְינִא פַּנִני: אַבְעָא הַבָּא מִנְּהָרָא דְּמִצְּרַיִם לום למומר לכלב ועלוני וע בְּיוֹמָא הַהוּא מָּוֹר יִיָּ עָם אַבְּרָם Unto thy seed have I given this 18 covenant with Abram, saying:

עַלַרְמִנֶּי: ⁶¹ كُلْلِكِ النَّالِيْنِ لْكُلْ لِلْكُلِّةِ لِمُ

and the Amorite, and the

ינֹבוּמֹאֵי וֹנִת יְבוּסָאִי:

בנע ובע אַמטא מגבוטא

the Jebusite. Canaanite, and the Girgashite, and

הַגְּרְגָּשֶׁי וְאֶחַ־הַיְבִּוּסֶי: (ס)

יי וְשְּׁבִּי, אַנְּשִׁר אַבְּרְם לְאִ יְלְבְר לְיִ וְשִׁבִּי, אִמַּׁט אַבְרָם לְאִ יְלְיִבִּים

الْكِيْدَ تَوْظِيْدَ مَا فِي رَبِي مُنْ فِي مِنْ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي

handmaid, an Egyptian, whose

name was Hagar.

the Kadmonite,

XVI no children; and she had a

Mow Sarai Abram's wife bore him

וֹמִי בַּמְמִבְי, וֹמִי בַלְכֹּלְתֹּלְ, וֹמִי בֹנִי מִמְנְבֵּא, וֹנִי כַּלְתַּלְא, וֹנִי בְּתְּלֵא, וֹנִי בַּתְּלֵא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּבְּּתְּלְא, וֹנִי בְּיִבְּּא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּבְּּא, וֹנִי בַּתְּלְּא, וֹנִי בַּיְּבְּא, וֹנִי בְּיִבְּא, וֹנִי בְּיִבְּא, וֹנִי בְּיבְּא, וֹנִי בְּיבְּא, וֹנִים בְּיבְּא, וֹנְיִים בְּיבְּא, וֹנִים בְּיבְּיה, וֹנִים בְּיבְּיה, וֹנִים בְּיבְּה, וְבְּיבְּא, וְיִבְּיה, וֹבְּיבְּיה, וֹבְּיבּיה, וֹבְּיבְּיה, וֹנִים בְּיבְּה, וְבְּיבְּיה, וֹבְּיבְּיה, וֹבְּיבּיה, וֹנִים בְּיבְּיה, וֹבְּיבְּיה, וֹבְּיבּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיבְיה, וְבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְּיבְּיה, וְבְּיה, וְבְּיבְיה, וְבְּיבְּיה, וְבְיבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְּיה, וֹבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְּיה, וְבְיבְּיה, וְבְיבְּיה, וְבְּיה, וְבְּיבְּיה, וְבְיבּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וּבְיבְיה, וְבְיבְיבְּיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְיה, וְבְיבְ

נפרע מאומה עד שההמלא סאהה, שנאמר (ישעיה כו, ה) בְּםַאְםְּשֶׁה בְּשַׁבְּהֶה הָרִיבֶּנָה (מומה ע.):

and the Rephaim,

and the Hittite, and the Perizzite,

° lậu rước lậu rặch lậu liu dân liu ách, liu

(۷):

בובולאו: וֹאֵט וֹט הַּלְמָאִ וֹנִט לַנוֹאָן וֹנִט

the Kenite, and the Kenizzite, and

the great river, the river Euphrates; land, from the river of Egypt unto

ڿڐٮڹ

אַלְנָם לְּנֵית לֵאמָר לְזַרְעֵּדְ

וֹבְא תַנּוּר דְּתְנֵן וּבְעוֹר דְאִישְׁא

sun went down, and there was thick And it came to pass, that, when the

כמו בְּמָׁם עם סַנְּמָן (כמ, ו), בְּעָרֶב סִימֹ בְמָׁם וּבַבּמֶרַ סִימׁ שְׁבָּם (מֹמתר ב, יד): בְּמְׁם (כמ, מ), קַמֶּס מֻׁלְמֶּמִי (לו, ו), הַגֵּס שְׁבָּס יְבְּמְמֵּך (רוֹת ה, מו), וכשסמעס לממה הוה לצון הווה, דבר שנעשה עכשיו והולך, רוס מילוק בכל מיבס לשון נקבס שימודס שמי אומיומ, כמו בא, קס, שב, כשסמעס למעלס לשון עבר סוא, כגון וס, וכגון וֶכֶמֵל שוקעמ, ואי אפשר לומר כן, שהרי כבר כמוב ויהי השמש לבא, והעברת מנור עשן לאחר מכאן היתה, נמלא שכבר שקעה (פמ"ו). . אליליס בגיסוס (פס"ו): באה. מעמו למעלה, לכך הוא מבואר שבא כבר, ואס היה מעמו לממה באל"ף, היה מבואר כשהיא דבר זס: השמש באה. שקעס: ועלשה היה. משך סיוס: והנה חנור עשן וגוי. כמו לו שיפלו סמלכיום עובדי

(TI) ויסי סשמש באס. כמו וַיְסִי סֵס מֶרִיקִים שַׁקַּיסֶס (בראשית מב, לס), וַיְסִי סֵס קוֹבְרִיס אָישׁ (מלכיס־ב יג, כא) כלומר ויסי

פרן ומזכון, וכלב בן מזכון מבלי סמרן סיס: - כי לא שלם עון האמורי. לסיום משמלם ממכלו עד לומו ומן, שלין סקב"ס מְדַבֵּר עמו וכרם ברים ום, כדכםיב לחם לך אם הארך הואם לרשמה, וכן היה, יעקב ירד למלרים, לא וחשוב דורומיו, יהודה (16) ודור רביעי ישובו הנה. לאמר שיגלו למלרים יסיו שם ג'דורות, וסרציעי ישוצו לארך סואת, לפי שצארך כנעך סיס

(19) אח הקיני. עשר אומות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גרים, והשלשה אדום ומואב ועמון (ב"ר מד, כג), והם קיני (ב, יד), משל הדיומ, עבד מלך מלך (שבועום מו:), הדבק לשחוור וישמחוו לך: לארך ישראל קוראסו גדול, אף על פי שסוא מאוחר בארבעס נסרום (פם"ו) סיולאים מעדן, שנאמר וָסַנְּמֶר סֶרֶבִּישִי סוּא פְּרֶמ (18) לידעך נחחי. ממירמו של סקנ"ס כמילו סימ עשויס (נ"ר מד, כנ): הנהר הגדול נהר פרח. לפי שסומ דנוק

קניזי קדמוני, עמידיס לסיום ירושה לעמיד (צ"ב נו. צ"ר), שנחמר חֱדוֹס וּמוֹקְב מִשְׁלוֹחַ יָדֶס וּבְּגֵי עַמּוֹן מִשְׁתַּעְמָּס (ישעיה יחֹ,

(02) ואח הרפאים. מרן עוג, שנמתר נה סהימ יַּקְבַמ מֶבֶן רְפָּמִים (דנרים ג, יג):

נּוֹמְעָׁת אַבְרָבֶם לְלַוָּלְ מִּבְיָּוֹ: אֶלְ שְׁפְּׁטִׁינִי אִנּלְיִ אַבְּׁנִנִי מִמְּנִנִי לְנִי אַמְּטִי מָאָם אָטַבְּנִי מִנָּיִי ֵ נֵא הֹֹגֹעֹנִי וְהְוָּהְ מִלְּבֶּהְתְּ בֵּאִבְּנְאִ מִּנְעִּנִּי וְיִ מִלְמִילִּדִ מִּיִלְ כִּעִּוֹ וַ הַאָמֶר שָׁרַי אֶל־אַבְרָם הַנָּה וַאֲמַרַת שָׁרִי לְאַבָרָם הָא כְעַּן

ረ፣ ረጻ∰ፐ፡ בְּנְעָוֹ נִימְתֵּוֹ אָנָה לְאַבְרָם אִישָׁה مُثَمِّد مِّنْ لِمَ كُمُّدُكُ مِّخُدُهُ لَا مُثَالًا اللَّهِ مُثَالًا مُثَالًا اللَّهُ مُثَالًا مُثَالًا اللَّ ב הגור המצורית שפחהה ממץ נַמְּקַּח שְׂרָי אֵשֶׁת־אַבְּרָם אָת־

הְהָהַת וַמַּקַל גָּבְרְמָה בְּעִינֶיהָ: ^{*} וּגֹּבֹאָ אָגְעַבוֹלֵּע וֹטַּעַר וַשְּׂבָאָ בָּגַּ

ڂٙؿڔڎؙؠڷ ίἀξα יהוה בְּחֵיקֶר וַמַּרָאַ בָּי הָרָהָה נָאַקָּל , הֹבֶּיִשׁ אַנְכִי, וֹטִשׁי, הַפַּטִׁעִי, לִי הַּלִּשְׁ אַנֹא יִּעַבִּיע אַּמִּשׁׁיִ נעָאָמֶר מָּבָׁ, אָלְ-אַבְּבָׁם ְעַמָּסָׁ,

نظثري: בְּשְׁנְיִינְ וַשְּׁמְּנְּעִ מְּבְּגִ וַשְּׁבְּבֶע בְּבֵּגִינְכִּי וְמִּבְּעַ מִּוֹ يثهضر يججأت يجأت يجتر يهضر يججرت خوت بهجوب نٿنڙنك:

וֹלַבּׁילְ אַבְּבֹבִם לְמִימָּב מָּבִוּי:

לַאַּבְרָם בַּמְּלַע לַיִּה לָאָּמִוּ: בְּאַבְעָא דְּבְנְעָן וְיהַבַּת יָתַה הֹסֹר שְׁנִין לְמִתַּב אַבָּרָם בילר מצריקא אַמְתַּה מסוֹף וּבַבַנע מָבוּ אַטַע אַבַבָּם וַע

בְעֵינַהָא: אָבׁוּ מַדּיאָת וְקַלָת רְבּוֹנְתַה וֹמֹאַכְ לַנְיַט עַוֹּנִר וֹמִצִּיאָט וַעַוֹיַנִי

להתניא גיון גל בולא וכולב: לְבְּׁ וֹשְׁנִי אֲבִּי תַּבִּיאָט וֹפַלְיִנִי וֹאַמֹנע מָנו לַאַּבֹנִם צוּוֹ

hearkened to the voice of Sarai. through her.' And Abram may be that I shall be builded up I pray thee, unto my handmaid; it restrained me from bearing; go in, Behold now, the Lord hath smardA onto biss israe? bnA

Abram her husband to be his wife. land of Canaan, and gave her to Abram had dwelt ten years in the 3 the Egyptian, her handmaid, after And Sarai Abram's wife took Hagar

was despised in her eyes. that she had conceived, her mistress 4 she conceived; and when she saw And he went in unto Hagar, and

thee.' the Lord judge between me and conceived, I was despised in her eyes: when she saw that she had handmaid into thy bosom; and wrong be upon thee: I gave my VM' :msrdA oinu biss isrse bnA

and she fled from her face. And Sarai dealt harshly with her, that which is good in thine eyes. 6 thy maid is in thy hand; do to her But Abram said unto Sarai: 'Behold,

- dar (E"r): (ו) שפחה מצריח. במפרעס סימס, כשראס נמיס שנעשו לשרס, אמר, מועב שמסא במי שפחס בבימוס, ולא גבירס בבימ
- (2) אולי אבוה ממוה. לימד על מי שלין לו בניס שלינו בנוי אלק סרוס (ב"ר): אבוה ממוה. בוכוס שלכניס לרסי
- לארך עולה לו מן המנין, לפי שלא נאמר לו ואעשך לגוי גדול עד שיבא לארך ישראל (שם): ששסמס עשר שניסולא ילדס לצעלס מייב לישא אחרת (יבמות קד. ב"ר): לשבת אברם וגר. מגיד, שאין ישיבת חולס (8) וחקח שרה. לקממס בדבריס מבריך בורית לידבק בגוף קדום כוס (פס ג): מקץ עשר שנים. מועד סקבוע למפס למוך בימי: לקול שרי. לרוח הקדם שבה (ב"ר מה, ב):
- מראה עלמה כאילו היא לדקת, ואינה לדקת, שלא זכתה להריון כל השנים הללו, ואני נתעברתי מביאה ראשונה (ב"ר שם): (+) ויבא אל הגר וחהר. מניפה לפעונה (נ"ר מה, ד): וחקל גבירחה בעיניה. פמלה, שלה וו פְּנָבְי כִּנְלוּיָה,
- מבשר לה שמהר, אלא מלמד שהפילה הריון הראשון (ב"ר): לנקבס), שסכניסם עין סרע בעיבורס של סגר וספילס עוברס, סוא שסמלאך אומר לסגר הגןן הֶבֶס, וסלא כבר סרמס וסוא ושומק (צ"ר מס, ס): אנכי נחחי שפחחי וגרי ביני וביניך. כל בינך שבמקרה משר, ווס מלה, קרי ביס ובֵינִיךְ (ר"ל נוכם אלא עליך, וסיס לך לסמפלל על שנינו, וסיימי אני נפקדת עמך (ב"ר). ועוד, דבריך אמה חומם ממני, שאמה שומע בויוני (5) חמסי עליך. ממם סעשוילי, עליך אני ממיל סעונש, כשהמפללת להקצ"ה עה פָּפָן לִין מָבֹנִי הֹוֹבֶן עֲבִירָי, לא המפללת
- (9) וחעוה שרי. סימס משענדמ נס נקושי (נ"ר מס, ו):

- \$ tL: עמום במדבר על־העיו בהרה עיים אים היא במה במדברא על עיים
- מַבוֹ עִּבְרָהַתִּי אָנָכִי בּבְחַתִּי באַ וְאָנִר מַלְּכִי וַשְאַמֶּר מִפָּנִי אָהְ אָּהְיָא יִלְאַן אַהְ אָּוֹלְאַ
- : ئارئ אָלְ נְּבְרְנְשִׁי וְעִילְהַנִּי, שַּׁעִי לְּנְיִי בְבַּנְנִינִי, נְאָהְשַּׁהַבְּי, בִּי ונאמר לה עלאַף יְהוֹה שִׁיבִי נאַמר לה עלאַבָא דִּייָ הוּבִי
- אַבְבֶּּיִר אָטַ־זַּבְעָּרְ וֹלְאָ וֹסְבָּר אַסְנֵּוֹ זִי בָּנָכִּי וֹלְאִ וֹטְמִּיְוֹ
- יְאָמְמְאָלְ בִּירִשְׁמָתְ יְרִוֹנִי אָלְן הָמִינִי וְאָמָתְאָלְ אָרֵוּ פַבָּוּלְ יִי " הַבֶּה וֹילַבְּה בֵּוֹ וְקְבָּבְאַנוּ שְׁמוֹ מִעִּרְ מִעְּרִיץ הִיהְלְיִרְיִּן בַּר וְהַלְּבַוֹּן ניִאַמֶּר לְהַ מִלְאַנְּי יְהְנְּה הַנְּּוֹבְ הַאַמֵּר לִה מַלְאָבָא בּייִ הָא אַהְ
- וֹנֶג כִּלְ בַּנִ וֹמַּלְ-פָּנָנִ כַּלְ-אָטִוּנִ ווענא וֹיִנְיִתְ פַּבְּא אַבְּם זְרֵנְ בַבְּבְ נְתִנְא זְבֵי, מָרֵנְת בַּאֵנְמָא ענּא
- <u>וֹלָם בֹאֵני. אַנוֹר. בְאֵנ:</u> אַמָּר אַל רֶאָי כָּי אֵמְרָה הַגָּם נתקרָא שֶׁם־יְהוָהֹ הַדּּבֵר אֵלֶיהָ

- באורוא דוונרא: ל ניִטְּאָשְׁי מַלְאָּדְ יְּהְנְיִה עַּלְ־עֵּיִן וְאַשְּׁפְּחַה מַלְאָבָא דַּיִיָּ עַלְ
- אָלָא הֹוֹבַלַא: וֹאָמָבִעְ מָן שְׁבֶׁם מֶּבִּ, בַבְּוֹנִינִ
- ַ יִּאִמֶּר לְהַ מַלְאַבּ יְהֹנְיֵה הַרְבָּה יַאֵמֵר לֹה מַלְאַכְא דַּייְ אַסְנְּאָה
- *4,4,4
- אַבוני, וֹמֶבוּ: יהון אָריכִין לַיה וָעַל אַפָּי כָל ניי צריך לכולא ואף אָנִשְׁא
- מֹנִינִי עַוֹּגֹא בֿעַר דָּאָטִנְּלִי לִי: שוג כוַלָא אָנו אָמָנע אַל אָנֹא מַמַּע אָמַבַע אַטַ ענאַ אֶּלַבָּא וֹגּלִיאַט בֹּמִמֹא בּיִי בְּאִטְמַלַּלְ

- way to Shur. wilderness, by the fountain in the 7 her by a fountain of water in the And the angel of the Lord found
- mistress Sarai. said: 'I flee from the face of my and whither goest thou? And she 8 handmaid, whence camest thou? And he said: 'Hagar, Sarai's
- hands. and submit thyself under her 9 unto her: 'Return to thy mistress, And the angel of the Lord said
- numbered for multitude. thy seed, that it shall not be 10 unto her: 'I will greatly multiply And the angel of the Lord said
- affliction. because the Lord hath heard thy thou shalt call his name Ishmael, child, and shalt bear a son; and unto her: 'Behold, thou art with And the angel of the LORD said
- his brethren. and he shall dwell in the face of all and every man's hand against him; LE his hand shall be against every man, And he shall be a wild ass of a man:
- seeth Me? Have I even here seen Him that art a God of seeing; for she said: 13 Lord that spoke unto her, Thou And she called the name of the
- מוס לני בלם: (8) אי בוזה באח. מסיכן באם. יידע סיס, אלא לימן לס פמח ליכנם עמס בדברים. ולשון אי מוס, איס סמקוס שחאמר עליו
- (9) ויאמר לה מלאך הי הוי. על כל אמירס סיס שלוח לס מלאך אחר, לכך נאמר מלאך בכל אמירס ואמירס (צ"ר): (יא)
- ِّ بَعَدِمْ فَوْجِرْنَا شِهِرَيْمَ دِفَرَدِبَرَهِ (‹רמיס כב, כג): דקראת שמו. לווי סום, כמו שלומר לוכר וָקָרָסׁם שֶׁם שָׁמוֹ יִלְּמָק (‹וֹ, יִע): (II) הגך הרה. כשמשוני מסרי, כמו פְּנְיְ פְּרֶס, דחשׁם מנוח (שופטיס יג, ס): וילדח בן. כמו ויולדם, ודומס לו
- לסמיס: ויד כל בו. סכל שונאין אומו וממגרין בו (ב"ר מס, מ): ועל פני כל אחיו ישכון. שיסיס ורעו גדול: (בו) פרא אדם. מוסב מדברות (ב"ר) לניד מיות, כמו שכתוב (לסלן כח, ב) וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבֶּר וַיְּסִי רֹבֶּס קַשָּׁת:
- רגילה לראומס, שהרי מנוח ראה את המלאך פעם אחת ואמר מוח נמוח (שופטים יג, כב), וזו ראחה ארבעה זה אחר זה ולא במדברום, כאימי שלומו של מקוס, אמרי רואי אומס בבימו של אברסס, ששס סימס רגילס לראות מלאכיס (ב"ר), ומדע שסימס . אם אל כאי, ומשמע שסיא כואה הכל, ואין שום דבר כואה אומו): הגום הלם. לשון מימה, וכי קבורה היימי שאף הלום (13) אחה אל ראי. נקוד מע"ף קמ"ן, מפני שסום שם דבר, חלום סרפים, שרוחם בעלבון של עלובין. (מ"ה דבר המר

רֹאֵי הַנָּהֹ בֵּין־קַּדָּשׁ וּבֶּיוֹ בֶּרֶד: דְּמִלְאַרִּ קִיִּשְׁא אַפַּחָיִי שֵּלְהּ הָא הִיא בִּין רַקִּם וּבֵין חַנְּרָא: הַּלְ_כֹּוֹ לֵבֹנֹא לְבֹּאֶב בֹאֹב לְנוֹי הַלְ כוֹ לֵבֹא לְבֹּינֹא בּינֹא

between Kadesh and Bered. Peer-lahai-roi; behold, it is Wherefore the well was called

בַּלֶּר וֹמֶּלֶּהֹאַב: אַבְרָם שָּׁם בְּנָוֹ אַמֶּב וֹלְבָרָה וּבֶּרָא אַבָּרָם שִּׁוֹם, בְּרֵיה ושׁלֶג בַּיֹלֶג לְאַבְׁנִם בַּוֹן וּנְפַּבְאָ וּנְקְיִבִּים בַּנִּר לְאַבְּנִם בַּנ

<u>יילידת קנר ישְׁמְעַאַל:</u>

Abram called the name of his son, And Hagar bore Abram a son; and

אַּלְנִים בּּבְּבְיבִים בַּנִינָ אָטַ נְאָמְמֹאֵלְ בּּנִ נְבְנִנִים בַּנָּנִ נִי נְאָמָמֹאֵלְ וֹאַבֹבֶם בּוֹ מִמְנִים מֻוֹנִי וְמֵהֵת וֹאַבֹּבֹם בּב שַׁמָוֹן וֹמִינִי מִוֹוֹ

48440:

to Abram. years old, when Hagar bore Ishmael And Abram was fourscore and six

וּנִבוֹ, אַבְּבְּם בּּוֹשְׁמָמֹנִם מֻּלֵּנִי וַנִּינִי אַבְּנִם בּּר שַּׁמָּגוּו וּיַמָּמַ لِمَا (٥) ﴿ مُلْكُلُونَ (١)

نكن شخرت:

and be thou wholehearted. God Almighty; walk before Me, Abram, and said unto him: I am XVII old and nine, the Lord appeared to And when Abram was ninety years

ترمُتِوْكِ حُوْلَا يُتِيْدِ مُقِيْدًا: אַבְרָׁם וֹּאִמֶּר אֵלְיוּ אָנִי־אֵלִי מֻּבְּי לִיה אָנִא אָלְ מָּבִּי פְּלָּם בַּּרָם בַּּרָם ַר וְהַשְׁמֵּע שְׁנִים וֹיִלְא יְבוֹנִי אָבְּן שִׁנִוּ וֹאִטִּנִּלְי וֹיִ לְאַבֹּנִם וֹאָמָר

נאַסְגֵּי יְמָדְ לַהְדָּא לַהְדָּא: <u>" וֹאִשׁלְּעִ בְּנְנִעוֹ בִּנְלָּנְ נְבִּנְלֵּנְ וֹאִשְׁוּן לֵּנְמִּנְ בָּנִן מִנְמִנְ נְבִּנְלָּנְ</u>

multiply thee exceedingly. 2 between Me and thee, and will And I will make My covenant

וֹאַבְבָּׁנִי אַנִילַבַּ בַּמָאָב מָאָב:

ث (نَجْر هَٰذَٰذُك مَر خَٰذُنُا لَنُكَثِّك لِأَمْرَ هَٰذَٰكُ مَرْ هَٰعَلِنَا لِمَرْبَرِ

God talked with him, saying: And Abram fell on his face; and

אַהָּוֹ אֱלַהִים לַאִּלְר:

המוש ג'ל למומב:

father of a multitude of nations. with thee, and thou shalt be the As for Me, behold, My covenant is

לאַב בַמִּנוֹ צִנִים:

לאַב פֿנּג מַּמָמָגו:

multitude of nations have I made be Abraham; for the father of a called Abram, but thy name shall Neither shall thy name any more be

، الإبداطة حاباته

אַבַ הַמָּנוֹ גּנִנִם לִנַטָּנְדָּ: לאַב סִנִי מַּמְמִין יְנִיבְּמָּר: אַלנִם וֹנִינִנְ מִּמִּבְ אַלְנִנְם כֹּנ هَٰذُلُهُ لَيْنَا مُمَٰكُ هَٰذُلِنُهُ هُٰزِينُهُ هُٰزِينُهُ אָט הַמִּנְעַ וֹלַא וֹטַלֵּבוּ מִגָּר וֹטַ הַמִּנַּ

UCTC (E"C):

(14) באר לחי רואי. כמרגומו בירם דמלפך קימה פימחוי עלם:

- עליו וקראו ישמעאל (מדרש אגדה): (EI) ויקרא אברם שם הור. אף על פי שלא שמע אברסס דברי סמלאך שאמר וקראה שמו ישמעאל, שרחס רוח סקודש
- (I) אני אל שדי. אני הוא שיש די באלהוחי לכל בריה, לפיכך החהלך לפני, ואהיה לך לאלוה ולפערון (צ"ר). וכן כל (16) ואברם בן שמונים וגר. לשנתו של ישמעאל נכתנ, להודיע שהיה נן י"ג שנה כשנימול, ולא עכנ (מדרש אגדה):
- ב' אוניס, וכאש הגויה, אומיף לך אוח על שמך, ויהיו מנין אומיומיך רמ"ח, כמנין אבריך (מנחומא נדריס לב:): זמן שסערלה בך אחה בעל מום לפני (נדרים לא: מנחומא ב"ר). דבר אחר והיה חמים, עכשיו אחה חסר ה' איברים, ב' עינים, חמים. אף זה לווי אחר לווי, היה שלם בכל נקיונותי. ולפי מדרשו, החהלך לפני במלוח מילה, ובדבר הזה חהיה חמים, שכל מקוס שסיא במקרא פירושוכך, די שלו, וסכל לפי סענין: החהלך לפני. כמרגומו פלא קדמי, סדבק בעבודמי: והיה
- (3) ויפל אברם על פניו. ממוכל סשכינס, שעד שלל מל לל סיס בו כח לעמוד (מנחומל), וכוח סקדש נלבח עליו, ווסר (2) ואחנה בריחי. ברים של מסבס, וברים סמרן לסורישם לך על ידי מנוס זו (ב"ר):
- שנאמר בבלעס (במדבר כד, ד) נַפֵל וּגְלוּי עֵינְיָס (אֹגדם בראשׁים), בברייםא דר"א מנאמי כן (פרקי דר"א פר"ט):

<u>"</u>ξΧι: بزيرياء بفرجها مفلا إهمبود

ݣهربنت اختلهك هتائاك: מבימי ובין זרעה אַבוביה לדרקם וֹנוֹלַמְנְי, אָטַ בַּּנְרוּנְי, בּוּלָ, וּבּוּלָב וֹאָפוּם וֹנִי כֹּוֹמָ, בּוֹן מִוּמָבוֹ

۲۵۲۵۱۵۱ ۲۵۲۵ לְאָנְוֹנִינִ מְנְלְיִם וְנִינִינִיג לְנִים גַּבְּרָהוּ בְאָנִסְהָע הַּלְם וֹאָנִינִ אָבְּעְ מְּנְבֶּעְ אֲבַעַ בְּלַבְאָבָעִ בְּלָבָעָ אֲבַעַ הַנְטְבַנִּטְוּ יָה בָּלְ אַבַעָּאַ אַבַעַ نَّرْضَنَ، كِلِهِ بَكِيْنَـلَمُلِهِ هَلَاثُ،لِهُ يَكُن الْهُقَالَ كُلَّهُ لَكِذُنُكَ خُفَيْنَكَ نُن

וּזְרְעָּרְ אַנְוֹנִיאָ אַנְוֹנִיאָ: וְאַמְּה אָת־בְּּרִיתַי הִשְּׁמְר אַתְּה קנָמִי הִפַּר אַהְ וּבְנָּךְ בְּחָרֶךְ וּנֹאָמֶר אֶּלְהַנִים אָלְאַבְּרָהָם וֹאַמֵּר וֹן לְאַבְרָהָם וֹאַטַּ וֹע

برفريح خُوْت جُح_نِجُد: بجردرجُم بجرا يَادِمُكَ عَلَاثِ بَا يَرْدُ لِي خَرَادِهِ الْجَرَا خِدًا خِدًا خِدَادِ مَرْدَرِ וֹאָט בּוֹנִי, אַׁמָּוֹר שֹמָמֹרָוּ בּגוֹ, בּגוֹ כֹּוֹמִ, בַּטַּהָרוּוֹ בּגוֹ מִגמֹרִוּ

נבנוכם: וְהָיָה קְאָוֹת בְּרִית بنمذين אַנ خَمْد مُذرَنَحُون نَعْنَادِيا نَع خَمْدُ لا يُعْدِينَ بِنَادِياً ثِع خَمْدُ لا يُعْدِينَ ب

לא מוּדְרְעָּהַ הָיא: נמטונע בּמָשׁ מִבָּגְ בּוֹנְיבִי אַמְּבָּנִ בּנִטֹא נוֹכֹוֹ כּסִפֹּא מִבְּגְ בּּנִ ي خُمِـ أَكُد خُبِدِتِنَكُم نُخْرِيد خِنْنَ خُم يُحِنِدُ * خُبُدُردِيل نُخْرِيد ובון שְׁמִנִּנִי וֹמָוִם וֹמַוְגַ לַבֵּים וּבַר שַׁמְּנִגַא וִמָּגוֹ וֹנִזָּר לְכִוּן

> لَـهُكُمُنا خُمَفُمُنَّهُ فَقُلَـ نَقَطَنا: **إ**خِبْهُا אָטַׁבּ בִּטְאָב מָאָב וֹאַפּוּשִ יַטָּב בַטְּבָּא בַטְּבָּא

לבויהון לקנם עלם למהני

خئات،٢٠١١:

خردبا خر لادبده:

בולי ויהי לְאָת קוִם בּין מִימָרי

מממון בלא מכנב בוא:

thee, and kings shall come out of 6 fruitful, and I will make nations of And I will make thee exceeding

and to thy seed after thee. covenant, to be a God unto thee ganitations for an everlasting after thee throughout their between Me and thee and thy seed And I will establish My covenant

will be their God.? for an everlasting possession; and I sojournings, all the land of Canaan, 8 thy seed after thee, the land of thy And I will give unto thee, and to

thee throughout their generations. covenant, thou, and thy seed after 9 as for thee, thou shalt keep My And God said unto Abraham: And

you shall be circumcised. seed after thee: every male among 10 keep, detween Me and you and thy This is My covenant, which ye shall

Me and you. be a token of a covenant betwixt п flesh of your foreskin; and it shall And ye shall be circumcised in the

foreigner, that is not of thy seed. bought with money of any he that is born in the house, or male throughout your generations, be circumcised among you, every And he that is eight days old shall

- סשכינס, עד שסומיפס ליסושע (ב"ר מו א), שנאמר וַיָּקְרָא משֶׁס לְסוֹשֵׁעַ בָּן נִין יְסוֹשָׁעַ (במדבר יג, מו): מקומו, ועכשיו אב לכל סעולס (ברכום יג.), ואפילו רי"ש שסימס בו ממחלס לא זוס ממקומס, שאף יו"ד של שרי נחרעמס על (כ) כי אב המון גוים. לשון נומריקון של שמו (שנת קס. ב"ר), ורי"ש שסיתה בו בתחלה, שלה היה הב הלה להרה שהוה
- (6) ונחחיך לגוים. ישראל ואדוס, שהרי ישמעאל כבר היה לו ולא היה מָצַשְׁרוֹ עליו:
- (٦) והקמותי את בריתי. ומס סים סגרים, לסיום לך למלסים:
- (8) לאחווח עולם. ושם אסיס לסם לאלסים, אבל (בר ישראל) סדר במוצם לארך כמי שאין לו אלום (כמובות קי:):
- משמרו המול לכם וגוי: (9) ואחה. וי"ו זו מומיף על ענין ראשון, אני סנס ברימי אחך, ואמס סוי זסיר לשמרו, ומס סיא שמירמס. ואם ברימי אשר
- שלתה לומר עשות כמו לעשות: (10) ביני וביניכם וגר. אומס של עכשיו: ובין זרעך אחריך. סעמידין לסוולד אמריך: חמול. כמו לסמול, כמו
- מבל ימול לשון יפעל, כמו יעשה, ימכל. (ברש"י ישן מינו): (II) ונמלחם. כמו ומלמס, והנו"ן צו ימירה ליפוד הנופל צו לפרקים, כמו נ" של נושך ונ" של נושה. ונמלמס כמו ונשלמס,

다르다: (a) הַנָּפָשׁ הַהָּוֹא מֵעַמֶּיהְ אָת־בְּרִיהָי צַּנְשָׁא הַהוּא מַעַמֵּיה יָה קִנְמִי הַפַּר: (ס) אַן אָטַ בְּשָּׁר עַרְלְטְוּ וְנִכְּרְתָּה בְּסְרָא דְּעּוּרְלְטִיה וְיִשְׁמֵיצִי וֹמִנֹקוּ זֹּלָּב אַמֶּב לְאַנַמִּוְלְ וֹמִּנֹלְ גַּכוּנִא גַּלְאִ יֹנִוֹנִ זִע

שְׁמְה שְׁבְי, כִּי שְׁבָר שְׁמָה: מְּבֹׁר אַמִּטֹשְׁ בְאַבִּעֹלֵבֵא אָנוַב בְאָ עַלַבוּר וֹנִי מָתִּנִּי מְּבֹר אָבוּר נֹאָמֶׁר אֶּבְיַנִם אָבְאַבֹּבֹבְיִם נֹאָמָר וֹ לְאַבֹּבִים מָנִי אָטִּטֹּבּ

מַלְכֵּי עַּמָים מִמֶּנָה יִהְיְיּ: לְבְּ בֵּן וּבֶרַכְּמִיהָ וְהֵיְהָה לְּגוּיִם יברקתי אֹמָה וְגַם נִתַּמִי מִמֶּנָה

הַּגָּע שַבֶּע: יְנְלֵּבְ וְאֶּׁם מְּבְׁעַ עַבְּעַרְ הַשְּׁמִים שִּנְין יָבֵי וְלָבְ וְאָם שָּׁבָּת תַבִּתּ ा ृष्प्रदेश क्रिक्र प्रदेश विश्वाम क्रिक्र प्रदेश विदेश विद رَزَفُر هَٰذُلُكُم مَرَافِئُرُ، رَنَجُكُمُ يَزُفَرُ هَٰذُلُكُم مَرْ هَوَبَنِ، رَكَٰنِهِ،

לוּ וֹשְׁמְּמֹאַלְ וֹחָוֹה לְפָּנֵיף: ⁸¹ וֹלְאָמֶר אַבְרָהָהַם אֶלְבְהָאֵלְהַיִּהם וֹאַמַּר אַבְּרָהָם בַּוֹבְם וֹנְ לְנִי

خظئه هُمَات: בَסְפֵּוֹב וְהַיְּנִלְיִּבְ בְּרִיתֵּג בִּבְשְּׁנְבְּים בְּסִפְּּנֵי וְנְיִנִג מִּנְמָּג בִּבְסַנְרְכֵוּן השָּׁוּל וּ יִשְּׁוּל יְלֵיד בְּיִתְּךְ בִּיתְּךְ בִּמְלְבָּוֹ מִיְּנְיִם בִּיְּסְבְּרִוּן

מַלְכִּוֹ בַּמְּלְמִוֹ בַּמַּמְמִוֹאַ מִנָּעַ كِكَ قِد رَهُٰ كُذُونِكِ بِنُكِ، كِٰذِهُا נאַבְרוּך יְמַה וְאַף אָמֵין מִנַּה **थ्रं**ट्रा थ्रंद्राः

שהמו הלו שליד:

וְאָמָתֹּאַלְ וִנְיַבִּיִם בַּבְּעָבִּי

an everlasting covenant. covenant shall be in your flesh for must needs be circumcised; and My that is bought with thy money, He that is born in thy house, and he

covenant. from his people; he hath broken My foreskin, that soul shall be cut off not circumcised in the flesh of his And the uncircumcised male who is

her name be. call her name Sarai, but Sarah shall 15 for Sarai thy wife, thou shalt not And God said unto Abraham: 'As

shall be of her.' mother of nations; kings of peoples will bless her, and she shall be a 16 will give thee a son of her; yea, I And I will bless her, and moreover I

Sarah, that is ninety years old, bear? is a hundred years old? and shall Shall a child be born unto him that and laughed, and said in his heart: Then Abraham fell upon his face,

, !ээцТ that Ishmael might live before And Abraham said unto God: 'Oh

(12) יליד בית. שילדמו סשפחס נגימ: מקנת כסף. שקומו משנולד:

- ימיס, כמו שמפורש במקכם שבת (קלס:): (EI) המול ימול יליד ביחך. כאן כפל עליי, ולא אמר לשמונה ימים, ללמדך שיש יליד בים נמול לאחר (מ"א לאחד) שמנה
- (יבמום נס.) ומם קודס זמנו (מ"כ אמור כב ג): משיגיע לכלל עונשין ונכרתה, אבל אביו אין ענוש עליו כרת, אבל עובר בעשה (קידושין כע): ונכרתה הנפש. הולך ערירי (14) וערל זכר. כאן למד שהמילה באוחו מקום שהוא ניכר בין זכר לנקבה (שבח קח. ב"ר מו, ה): אשר לא ימול.
- (EI) לא חקרא אח שמה שרי. דמשמע שריליולא לאמריס, כי שרס ממס שמס, שמסל שרס על כל (צרכומ יג. צ"ר):
- למזו במקלם: כל אחח בנה עמה ומניקחה לא הביאה, והיא היניקה אח כולה (ב"מ פו. ב"ר כב מ). הוא שנאמר (כא, ו) הֵנִיקֶה בְּנִים שֶׁרֶה ב"ר בסנקת שדים כשנלרכה לכך ביום משתה של ילתק, שהיו מרנגים עליהם שהביאו אפופי מן השוק ואומרים בננו הוא, והביאה (16) וברכחי אחה. ומס סיא סברכס, שחורס לנערוחס (נ"ר) שנאמר קיִמָס לי עֶדְנָס (בראשיח ית, יב): וברכחיה.
- מולדומיסן בני פ' ובני ע': בני מ"ק שנה, בימי הברהם נהמעמו השנים כבר, ובה השות כה בעולם, ולה ולמד מעשרה דורות שמנה ועד הברהם, שמיהרו מס שסקנ"ס עושס לי: ואם שרה הבת תשעים שנה. סימס כרלי לילד, ולף על פי שדוכות סכלשוניס סיו מולידיס במו הַנְּגְלֹה נְגָבְיִמִּי (שמוחל-ה בּ, כו), הַבּוֹקֶה שַׁפְּה (שח־ב מו, כו), אף זו היה קיימת, וכך המר בלבו, הנעשה חסד זה לחתר ושמת, ושרה לה האמינה ולגלגה, וזהו שהקפיד הקב"ה על שרה ולה הקפיד על הברהם: הלבן. יש תמיהות שהן קיימות, (דו) ויפל אברהם על פניו ויצחק. זה מרגם אונקלום לשון שמחה וחדי, ושל שרה לשון מחוך, למדח שאברהם האמין
- (18) לו ישמעאל יחיה. סלואי שימים ישמעאל, איני כדאי לקבל ממן שכר כוס: יחיה לפניך. ימים ביראמך, כמו

לַזַּבְׁמִּי אַבַוֹבְיוּי: בְּרִיתִּי אָתָּוֹ לְבְרָית עּוֹלָם לִקְנִם עָלָם לְבָּנִתִּי בְּתָּרוֹתִי: אָטַ הָּמִנְ וֹגִּבְוֹעַ וֹנִיבַעַנְיִנְ אָטַ וֹגִּבַעַ וֹאַבַנִם וֹנִי בַּנֹמָו הַמָּוּנַי ور אָשְׁמָּוּ יֹלֶבֶת לְוּ בְּוֹ וְמָבֶע שְׁנֶת הַצְּמָר יִיְ בְּמִישְׁמֵא שָׁנָת אִמְּתָּ 1. אָשְׁמָּוּ יִלֶּבֶת לְוּ בְּוֹ וְמְבֶּע שְׁנֶת הַצְּמָר יִיְ בְּמִישְׁמֵא שָּׁנָת אִמְּתָר

نائكاند خالاب الألباح: נשָׁיאָם וֹנִינִה אָנוֹן בֹּמֹאָּב os בַּרַכְּחִי אַתֹּוֹ וְחִפְּרֵיתִי אַתַּוֹ הָא בְּרִיכִית יָתֵּיהֹ וְאַפִּישִׂיֹת וּלִישְׁמַׁמֹאַלֻ אָמַתֹּטִינִיבַּ

بَيْد جَهْزِه بَعَيْدِه: אַשֶּׁר מַלֵּד לְךְּ שְּׁרָה לַמּוֹעֵּר יְּהְּלֵּיר לַךְּ שְּׂרָה לִיִּמְנְא הְבֵין נֹאָטַ בּּוֹנִינִי אָלַנִם אָטַ נֹאָטַלַ נֹנִט לַנֹמִנ אָלַנִם מִם נֹאָטַל

ממל אַבְרָהָהָם: װֹכֹל לְנַבַּנַר אִשַׂוּ ווֹמַל אֵלְיָים וֹמִּיִּצִּי לְמַלְלְא מִּמִּיִּה וֹאִסְׁמַלְּלְ

כּאָמֶוֹר דְבֶּר אָתִּוֹ אֶלְיִים: מְּבְלְטָּׁם בַּמְּמֵם בַיּנִם בַיַּנִם בּׁנַע אַבְּבַבְעָם נַּנְּמָב אָעַבַבּמָּב מעונע פַסָפָּוּ פָלַרְיַנְבֶּר בְּאַנְאָוֹיִ ³² לֹאָט פֹֿלְ-וֹלְיִבֿי בֿיטוּ לֹאָטְ פֿלְ- בַּבויִי וֹנִט פֿלְ וֹלְיבוּ בַּיִטִּיִיּ וּיִפְּׁע אַבְּׁבְׁנְיִם אָּעַ־יִּאֶמְמֹּאַכְ בַּנִוּ יוִּבַר אַבְּבַבְּים יָת יִאָמִמֹּאַכְ

בְּהַמְלוּ בְּשָּׁר עַרְלְתְּוֹי موميد الغِجُدُبُت چا۔ مَضِمْرت نِيَضِم ضِبْرِي

יוֹלִיד וְאֶשְׁנְבֵּיה לָעָם סַנִּי: יוּלְיִר כֹטַבֹּא טַבוּ הַסָּר בַּלְּבַרוֹ מאָר יָמִיה וְאַסְּגִּיתִי יָמִיה לַחָּדָּא בינבו ועל ישמעאל קבילית צלותף

בְּמָּטִא אִיְטִוֹנְיָא:

וֹשׁבֹא בּוֹן מִמֹלַווִנוּ, בַּאַּבֹבונים:

द्वाम ;;: בּבְרוּ יוֹמָא הָבֵיוּ בְּמָא דַּמַבִּיר ולגו לט בֹסֹבֹא בַמּוּבַלַטַבוּוּ בׁכוּבֹא פֿאַנֹמוּ, פֿוּט אַבַּבֹבַם וני כל זבנו פספוה כל

المالك المالك المالك ישהה הזון כד גור בסרא

> after him. an everlasting covenant for his seed establish My covenant with him for shalt call his name Isaac; and I will wife shall bear thee a son; and thou And God said: "Nay, but Sarah thy

will make him a great nation. twelve princes shall he beget, and I will multiply him exceedingly; and will make him fruitful, and thee; behold, I have blessed him, And as for Ishmael, I have heard

next year. unto thee at this set time in the 21 with Isaac, whom Sarah shall bear But My covenant will I establish

and God went up from Abraham. And He left off talking with him,

had said unto him. foreskin in the selfsame day, as God circumcised the flesh of their the men of Abraham's house, and with his money, every male among 23 house, and all that were bought son, and all that were born in his And Abraham took Ishmael his

in the flesh of his foreskin. and nine, when he was circumcised And Abraham was ninety years old

ואח בריחי אח בריחי. ברים המילה מהא ממורה לורעו של ילחק: מכאן למד קל וחומר בן סגבירס מבן סאמס, כחיב סנס ברכחי אוחו וספריחי אוחו, וסרביחי אוחו זס ישמעאל, וקל וחומר (סנסדרין נמ:). ואח בריחי אקים אח ילחק למה נאמר, אלא למד שהיה קדוש מבטן (שבח קלו:). דבר אחר, אמר רבי אבא, לפי שאומר והקמומי וגו', יכול בני ישמעאל ובני קעורה בכלל הקיום, מלמוד לומר והקמומי את בריתי אתו, ולא עם אתרים שנימול, וק' שנה של אברהם. (פ"א, ואם בריםי למה נאמר, הרי כבר כסיב ואמה אם בריםי משמור אמה וזרעך וגו', אלא וקראת את שמו יצחק. על שם סלמוק. ויש אומרים (מנמומא קורה יב), על שם סעשרס נפיונות, ול' שנס של שרס, וה' ימים (91) אבל. לשון המחח דבריס (הונקלום), וכן שַׁבֶּל מַשְׁמִניס מַנַּהְנוּ (ברחשים מב, כה), שַבְּל בֵּן מִין לְהּ (מלכיס־ב ד, יד): (פסוק א) הְמְּבַּגְּרְ לְפָּנִי, פּלִמ קדמי:

- (02) שנים עשר נשיאים. כענניס יכלו (צ"ר), כמו נְשִׁימִיס ְרוּתַּ (משלי כה, יד):
- (שב) מעל אברהם. לשון נקים סוח כלפי שכינה, ולמדנו שהלדיקים מרכבמו של מקום (ב"ר מו, ו):
- אומרים, אילו ראינוסו לא הנמנוסו למול ולקיים מלומו של מקוס (ב"ר): וימל. לשון ויפעל: (23) בעצם היום. בו ביוס שנלמוס, ביוס ולה בלילה, לה נחיירה לה מן הגריס ולה מן הלילנים, ושלה יהיו הויביו ובני דורו

אָלְיַר בְּיִנְמָלְוִ אָּת בְּשָּׁר עְּרָלְתִּי: יי וֹנְהְּמִׁמֹּאַלְ בַּנְנִ בַּּוֹ הַאְלְתַ מֹּהְבִינִ וֹנְהְּמִּמָּאֵלְ בַּבִּנִי בּּר טַּלְנִי

المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك المالك אַלְבָׁוּ אָּנוּוֹ כַּג עָּוֹר יָנוּ בַּסְרָא

in the flesh of his foreskin. years old, when he was circumcised And Ishmael his son was thirteen

נישְׁלָּמֹאַלְ בֹּנִוּ: ه، בְּעָּצֶם הַיַּוֹם הַגָּה נִמָּוֹל אַבְרֶהְהַם בִּכְּרַן יוֹמָא הָדֵין אָהְנִּיִר

אַבְרְהָם וִישְׁמָעֵאָל בָרִיה:

circumcised, and Ishmael his son. In the selfsame day was Abraham

었다: (결) פמומים ומקנת בָּלֶר בִּיתוֹ וְלֵיר בְּיִת וְכְלִי מֵצְּיִם וְכְלִי מֵצְיִם וְלִינִי בַּקְפָּא מִוֹ בְּּנִי נִיקָא מון וְכְלִי צַּנְשָׁי בִּיתוֹ וְלֵיר בְּיִת וְכְלִי אֲנְשִׁי בַּיתִי וְלִירִי בִּיתָא

بجربزيار بريانا:

were circumcised with him. bought with money of a foreigner, 27 born in the house, and those And all the men of his house, those

The Haftarah is Isaiah 40:27 - 41:16 on page 237.

ַבַיֶּנֶם: מו נענא ישב פַּתַח האָהֶל בָּתָם וְהִיֹאַ יָהֵיב سع ڗڗڴ؉ ۿڂڔڔڔؙ۫ٮٳڽ۫ٮ ڂۿڮڗۮ ڟڟڐ؉ۦڶۿڬٷڂڔڂڔٮڐڐڂڟڹۿڐ؞ڟڟڐ؉

כְמֵיחַם יוֹמָא:

the day; sat in the tent door in the heat of XVIII by the terebinths of Mamre, as he And the Lord appeared unto him

נּיִשְׁנַּיִרי אֶּרְצָּהוּ: נּיבְּׁלְאַ לְפְּׁבְאִטִּׁםְ מִפְּּטִּע בַאֲטֵלְ וָבְּטַהְ לְפַּבְּתִוּהָּעוֹן מִשָּׁבָה ַ אַּלֹמְוּם לֹבְּלִים מֹלְיוּ וֹיְּבֹא יוּבֹבוּוֹ לֹוֹמִוֹ מֹלְוּנִיוּ וֹשׁזֹא

תַּמִּכֹּלָא יַסְנִיר עַלְ אַרְעָּא: וּיִשְּׁא מִינָיוֹ וַיַּרָא וְהְנָה שְׁלְתָאוֹ וּוְקַר יוְקַר עִינָה נִהָּוֹא וְהָא הְלָהָא

the earth, the tent door, and bowed down to them, he ran to meet them from wes and when he saw and, lo, three men stood over and he lifted up his eyes and looked,

- ברחשית מו), ברחשית רבה. רש"י ישן): ממירא שהיה וקן, מה עשה הקב"ה שלח ידו ואחו עמו, שנאמר וְבֶרוֹח עמוֹ הַבְּרִיח (נחמיה ע, מ), לו לא נאמר, אלא עמו (אגדח (24) בהמולו. בספעלו כמו בָּהַבֶּרָטְׁם (ברחֹשִים בּ, ד): (בהמולו. ימל חַברסס סבין, וחֹחו בערלמו ורלס לחמוך, וסיס
- שלבל ישמעאל שסיס ילד, סווקק לחמוך ערלס ולפרוע סמילס, לכך נאמר בו אח (ב"ר מו, ח): (25) בהמולו אה בשר ערלהו. באברסס לא נאמר אח, לפי שלא סיס מסר אלא ממוך בשר, שכבר נממעך על ידי משמיש,
- (32) בעצם היום הזה. שמלאו לאברסס ל"מ שנה ולישמעאל שלש עשרה שנים, נמול אברסס וישמעאל בנו:
- מנשים: מנרמיקה שלא להערימו באורמיס (בבא מליעא פו:), ולפי שראהו מלעער שלא היו אורמיס באיס, סביא מלאכיס עליו בדמות גְּבְּבְעַבַּתְ הַבְּלְ (מִסְלֵיס פַבּ, ח): פחח האהל. לרחות חס יש עוצר ושצ ויכניסס צביתו: כחם היום. סוליח סקצ"ס תמס . אמר לו סקב"ס שֵב ואני אעמוד, ואחס סימן לבניך (ב"ר מח, ו) שעמיד אני לסחילב בעדח סדיינין וסן יושבין, שנאמר שֱלַסִיס פו:): באלוני ממרא. סוא שנתן לו עלס על סמילם, לפיכך נגלס אליו במלקו (ב"ר מב, מ): ישב. נשב כמיב, בַּקַש לעמוד, (I) וירא אליו. לבקר את החולה, אתר רבי חתא בר חנינא, יום שלישי לתילחו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלותו (בבא מליעא
- בבבא מליעה (פו:), כחיב גלבים עליו, וכחיב וירך לקראחס, כד חויוסו דסום שֶׁרי ואפר פירשו סימנו, מיד וירך לקראחס: סיו שילא לקראמס, עמדו במקומס לכבודו, ולסראומו שלא רלו לסערימו, וקדס סוא ורך לקראמס. (כך סגירסא ברש"י ישן) הכאשון כמשמעו, והשני לשון הבנה, נסחכל שהיו ולבים במקום אחד, והבין שלא היו כולים להטכיחו, ואף על פי שיודעים עליר לפניו, כמו וְעָלֵיו מַשֶּׁס מְנַשֶּׁס (במדבר ב, כ) אבל לשון נקיס סוח כלפי סמלחכים: דירא. מסו וירח וירח שני פעמים, אם לוע (ב"ר שם), סוא שנאמר וַיְּהֵי בְּהוֹלִיאָם אוֹמָם הַמוּלָה ויאמר המלע על נפשך, לְמִדְּמָּ שהאחד היה מליל. שוב אשוב אליך, ובהפיכת קדוס הוא אומר כי לא אוכל לעשות דבר לבלמי הָפּפִי, ורפאל שרפא את אברהס הלך משם להליל שושה שמי שליחות (ב"ר ג, ב), תדע לך שכן, כל הפרשה הוא מזכירן בלשון רבים, ויאכלו, ויאמרו אליו, ובבשורה גאמר ויאמר (2) והנה שלשה אנשים. ממד לצשר מת שרס, וממד לספוך מת מדוס, וממד לרפמות מת מצרסס, שמין מלמך מתד

: خَالَتْ اللهُ ען בְּעִּינְיִר אַלְ־נָא תַעַּבְרָ מַעַּלְ בִיִּטְמָין בַּיִּעָר בְּאַ כְּעַן הִיִּיִּרָ וּיאַמִּר אַבְּיָּר אַם_לָא מֹבּאַטוּ וֹאָמָר וֹן אַם כֹּהּן אַהֶּכּטוּע

בּלְבִּיכֶּם וְבִּיְמֶּהֹלֵנִ עַּנִעַ בִּלֵּא: וֹבוֹבֹאֹנ ದ್ದರ್ಭದ

جَا مَمْمُك حَجُمُد يَظِلُفُ: מַבְרָהָה מַלְ עַבְּרָבָּה וַיִּאָמִרָי ַ לִבֹכֹם ְאַנוֹר עַהַּבְרוּ בִּי־עַּלְבַבּוֹ

كُلَّمَا وَكُن كُنِهُ، لَمُّهُ، هُلِٰنِن: שְּׁבְה נַיֹּאַמֶּר מַהַרְּי שְׁלְשׁ סְאִים שְּׁבְה נַאָּמֵר אִוֹחַא הְלָה סָאֵנוֹ וּנְטְּעֵר אַבְרָהָהַם הַאָּהֵלָר אָל־

עַנָּהָר וֹנְמִעֵּר לַהְּשָּׁנִי אָטִי: בּוֹ בְּלָר כַוּ נְשׁוֹבֹ נַיִּתַּן אָּלְ־ ֶ וְאֶלְ־תְּבְּקֵר הֵץ אַּבְרָהָם וִיּפֹּח

ממל עלדה:

אַגלַלָּא: בּלְבֶּיכוּן וֹאִסְהְמִיכוּ הְחוֹת וּסְבוּן בְּעַן זְעֵיר עַנָּא נָאַסְחוֹי

בְּמָא בַּמִבְּילְמָא: מֹבֹגַכוּן וֹאַמָּבוּ כֵּגוֹ שַׁמַבֹּגַ אָבׁוּ מַּלְ כֵּוּן מַבַּבַבַּעוּן מַלְ ללכנו לער כון שהלבוו נאַסַב פּטַא בַלְטַמָא נַסְעוּרוּ

بزادخ!: למוש סולשא לושו והבידי לאוָטו אַבְרָטִם לַמַּמָּכָּלָא לַנִע

زلترين: וועב למולומא לאוחו לממבר ולסגד פֿר תוֹדי רַכִּיף וֹמָב ולבית תובי רוש אַבְרַהַם

> away, I pray thee, from thy servant. on sead, the sight, pass not found favour in the sight, and said: 'My lord, if now I have

yourselves under the tree. 4 and wash your feet, and recline Let now a little water be fetched,

said: 'So do, as thou hast said.' come to your servant.' And they shall pass on; forasmuch as ye are and stay ye your heart; after that ye And I will fetch a morsel of bread,

meal, knead it, and make cakes.' ready quickly three measures of fine 6 tent unto Sarah, and said: 'Make And Abraham hastened into the

hastened to dress it. and gave it unto the servant; and he 7 and fetched a calf tender and good, And Abraham ran unto the herd,

- ٤): יַדיֹן ריִמִי בְּמָּדֶס, שנכתב חתר וַיּוֹלֶד נַת, ומי חפשר לומר, חלח הם כן קודס גורת ק"ך שנה. ושתי הלשונות בברחשית רבה (מת, - האורחים, ואף על פי שכחוב אחר וירך לקראחם, האמירה קודם לכן היחה, ודרך המקראוח לדבר כן, כמו שפירשחי אלל לא יעמדו חביריו עמו, ובלשון זס סוא חול. דבר אחר, קדש (שבועות לס:), וסיס אומר לסקב"ס לסממין לו עד שירוץ ויכנים אח (€) ניאמר אדני אם נא הגר. לגדול שבסס אמר, וקראס כולס אדוניס, ולגדול אמר אל נא מעבור, וכיון שלא יעבור הוא,
- פו:), אבל לוע שלא הקפיד, הקדים לינה לרחילה, שנאתר ולינו ורחלו רגליכה: חחח השין. מחם האילן: ורחצו רגליכם. כפנור שסס ערנייס, שמשממויס לאנק רגליסס, וסקפיד שלא לסכנים ענודם אליליס לנימו (ננא מניעא (+) יקה נא. על ידי שליח, והקנ"ה עַלם לנניו על ידי שליח, שנחתר וַיָּבֶס משֶׁה חֶׁם יָדוֹ וַיַּךְ חֶׁת הַשֶּׁלַע (במדבר כ, יחֹ):
- **،' (پر):** בְּבֶלְ לוִבְמִי (ברחֹשִים יש, ח), כִּי עַל בֵּן בְמִׁימִי פְּגֶיךְ (שס לג, י), כִּי עַל בַּן לֹחֹ נְמַהָ לָחֹ כָּו), כִּי עַל בַּן נְדַעְםְ מֵנֹימֵנוּ (בתדבר הדבר הוה אני מבקש מכס, מאחר שעברחם עלי לכנודי: בי על בן. כמו על אשר, וכן כל כי על כן שבמקרא, פִי עַל בַּן בָּאוּ אלה לבכס, מגיד שהין יצר הרע שולע במלהכים (ב"ר מח, יה): אחר חעבורו. החר כך חלכו: כי על כן עברחם. כי שְׁשְׁרְ לְבְּּךְּ פַּת לְמָס (שופעיס יע, ה). בכתוביס, וְלָמָס לְצַב מֻׁנוֹשׁ יִמְשָׁר (תהליס קד, עו). אמר רבי תמא, לבבכס אין כתיב כאן, (a) וסעדו לבכם. במורה בנבימים ובכמובים מלינו דפמח קעדמח דלבה. במורה, וְמַעֲדוּ לְבְּבֶם (ברחֹשִימִימִימִ, ה). בנבימים,
- (6) קמח סלח. קלם לעוגות. קמת לעמילן של מבחים, לכקות את הקדירה לשאוב את הזוהמא:
- במלום (ב"ר מח, יג): (7) בן בקר רך ומוב. ג'פריס סיו, כדי לסמרילן ג'לשומות בתרדל (צבא תליעה פו:): אל הגער. זס ישמע אל, למנכו

آنېڅ۲ن: וְהְוּא־עֹמֶד עַלֵיהָם תַּחַה הָעֵּץ מִשְׁמֵּיִשׁ עִלְּנִיהוֹן הְּחוֹה אִילְנָא י אַשֶּׁר עַשְּׁה וַיְּהֵן לְפָנֵיהָם דַּעָּבִּר וִיהַב קַּדְמִיהוֹן וְהִוּא וַיּאַה הָמְאָה וְהָלֶב וּבֶּן הַבְּקְרֹ וּנָסִיב שָׁמַן וַהַלַב וּבָר תּוֹבִי

them under the tree, and they did set it before them; and he stood by s the calf which he had dressed, and And he took curd, and milk, and

נּיְאָמֶר הַנָּה בְּאָמֶל: ە_{طەط}ى يەنجىزرىن خىزئىن خىزىر جېنېرىيە يېجىرىد جىنى جى ئىزىر جېۋىرە

נֹאַמֹּב בֹא בֹּמֹמִבֹּלֹא:

'Behold, in the tent.' Sarah thy wife?' And he said: And they said unto him: 'Where is

ÄÜÜ.L: וְשְׂרָה שׁמָעַת פָּתַה הָאָהֶל וְהָוּא לַשְּׂרָה אָתְּתָה שְׁמַעַה חַבְּּׁע וְּעִבְּּע בְּעָאֶבֶע אַמְּעֵּלֵי צִּאְמֵינִ בּיִּמִנוּ בַּיִּמִנוּ בִּיִּמִנוּ וַהַאַ בְּרָאִ וַיָּאִמֶּר הָּוָר אֹהָוּר אֵלֶּוֹלַ כֹּהֹנִי וֹאָמָר מִטִּר אָנוּר לְוֹטִבׁ כֹּהֹבוֹ

בּטַבַת מַהַּכֹּלָא נִבוּא אַבוּבוּהָיָרי:

Now Abraham and Sarah were old, —.mid tent door, which was behind have a son.' And Sarah heard in the round; and, lo, Sarah thy wife shall nuto thee when the season cometh And He said: 'I will certainly return

п and well stricken in age; it had

אָבַע כַּנָּמֶים: בַּיָּמִים חָדַל לְהְיָוֹת לְשֶׂרֶה בְּיִימִין פְּסַק מִלְמִהְוֵי לְשָׂרֶה لْهَٰذُلُكُم لَٰمُلِب لِكَائِم خُهُرَم لَهَٰذُلُكُم لَهُٰذُكُ مُرَدِد مُعَرِدِ

אורַח כִּנְשַׁיָּא:

And Sarah laughed within herself, manner of women. ceased to be with Sarah after the

נאבלי זבו: אַחַבֵּי בְּלֹתִי הֵיְהָה־קַּי שֶּדְנְּה בְּתַּר דְּסִיבִית חְּהֵי לִי שֹּלֵימוּ رَضَعُلُم هُرُك جُمَّدُ جُمَّدُ لِمَدْرَكِ هُرُكِ خُمْرَكِ هُرُكِ خَمْمَتُهُ خُمْرَكِ

נובוני סיב:

have pleasure, my lord being old I lland blo bexaw ma I refte? After I am waxed old shall I

אֹמֹלֹם אֹבֻר וֹאֹלֵו זֹטֹלִטֹו: ַּנְהְ צְּחֲלְה שְׂרְה לֵאמֹר הַאָּף דְּנָּן חַיֵּיכִּה שְׂרָה לְמֵימִר رَبْعُمُا يُسَالُ هُمْ عَجَلَلُنَا مَرْقَا يَعْمَا يَدُ خُعَجُلُنَاهِ خُمْعِ

日付たる合文

am old? Shall I of a surety bear a child, who 13 Wherefore did Sarah laugh, saying: And the Lord said unto Abraham:

- ואַיימי קמייסו: ויאַכלו. נראו כמו שאַכלו, מכאן שלא ישנה אדס מן המנהג (שם פו: צ"ר מח, יד): מליעם פו.): חמאה. שומן סְמָלֶבּ שקולמין מעל פניו: ובן הבקר אשר עשה. אשר מקן, קמה קמה שהקן, המעי (8) ויקח חמאה וגוי. ולחס לא הביא, לפי שפירקס שרה נדה, שחור לה אורח כנשים אומו היוח, ונעמאת העיקה (בצא
- שלוועם סימס, כדי למצבס על צעלס, אמר רצי יוקי צר מויול, כדי לשגר לס כום של צרכס: דגה באהל. לוועס סיא: לאיש על האשה ולאשה על האיש. בבבא מניעא (דף פו.) אימא, יודעין היו מלאכי השרח שרה אמנו היכן הימה, אלא להודיע סכמב וכוי, וכאן סנקודם רבה על סכמב אמה דורש הנקודה, שאף לשרה שאלו איו אברהם למדנו שישאל אדם באכמניא שלו (9) ויאמרו אליו. נקוד על מי"ו שבמליו, ומנימ רבי שמעון בן מלעור מומר, כל מקוס שסכמב רבה על סנקודם, ממס דורש
- ממר המלמך: . אמרו למועד אשוב, אבל אני בשר ודס, שסיוס מי וממר ממ, בין מי ובין ממ למועד סוס וגו"): 👚 והוא אחריו. – ספמו סיס בְּשִׁפְּמָשָׁךְ, חֹומן המלחבים שבשרו את שרה אמרו למועד חשוב, אמר לה חלישע, אומן המלחבים שהם חיים וקיימים לעולם, מקוס אמר לו כן (ב"ר). (אלישע אמר לשונמית למועד בַאָה פָעָת מַיְה אַפְּ מוֹבֶקֶת בַּן, וַמֹּאָתֶר אַל אֲדֹנִי אִישׁ בְאֶלִהִיס אַל מְבַוּצ מקוס אמר לו, כמו וַיּאַמֶּר לֶשׁ מַלְשַׁךְּ סִ' סַרְבֶּס מַרְבֶּס, וסוא אין בידו לסרבות, אלה בעלימומו על מקוס, אף כאן בעלימומו על בעם הואם שחהא חיה לכה, שחהיו כלכה שלמים וקיימים: -- שוב אשוב. לא בשרו המלאך שישוב אליו, אלא בשליחותו של (10) בעה היה. כעם סופם לשנם סבפס, ופפח סיס, ולפפח סבפ נולד ילחק, מדלם קרינן בְּעָם פֿלם בְּעָה. בעה היה.
- (11) חדל לחיות. פסק ממנס: אורח כנשים. מורמ גדומ:
- (שופטיס יס): עדנה. למלוח בשר, ולשון משנה משיר את השער ומעדן את הבשר. דבר אחר, לשון עידן זמן ומת נדום: (שבו) בקרבה. מסמכלת במעיה ואמרה, אפשר הקרֶצִיִם הללו מעונין ולד, השָצַיִם הללו שלמקו מושכין חלב. מנחומא

אַשִּׁיִר אֵלֶיִף בְּעָת חַיָּה וּלְשְּׁרֶה לִּיָּטִוּ אֲחִיב לְּוָחָוּ בְּעִּדְּוֹ

جْر جْلَاكُكْ: אַנוֹלִשׁׁי בַּיּ ו יְנְרָאָׁי וַיְּאָמֶׁר וּלְאַ יַנְיִּיכִים אָבִי בְּיִבִילִם וֹאָמָר לְאַ אַ, וַהְּכַהֵּשׁ שְּׁרֶה וּ לֵאמָר לְאׁ וְכַבֵּיבָת שְּׁרֶה לְמֵימַר לְא

ជល់០ ៩ភ្ន៩២០: מַּלְ־פְּנֵיְ סְּדְם וְאַבְרְהְם הֹלֶן מַלְ אַפָּי סְדִים וְאַבְרָהָם אָזִיל וּנֹבּׁטוּ מִשְּּׁם בַּאַנְאָנם נַנְּאָבׁפּוּ נִבַּטוּ מִשַּּפּׁן עּיִבְבַנָּא נָאַסְטַכָּנָאנִ

מַאַבְרָהָם אַמֶּר אָנִי מַמֶּה: ^ע וֹגעוֹנע אָלּגֹעַר ŢŢĢŢ

لْمُمُّنَا لَرْحُلُحِدِ حِبْ فَمْ لابَرْدُ لَيَظِيلُ لَيْنَجُلُحِنَا خِنَدَرْيِكِ جَمْ الْهَجُدُدُنُهِ مَازُرٌ نَادُرُكِ خَرْدِر فَكَارَكُ الْهَجُدُيْنَهُ مُكَانِّدٌ خَلِهُم هَذِر

ني الله المرادة יְהוָה עַל־אַבְרָהָם אָת אַַשֶּׁי בְּבְקָה וְמְשְׁפְּׁסְ לְמָהוֹ עִבְּיִא בֵּיִם בִּיִלְמָתְּבַר צְּבְקְהָא וְדִינְאִ نظفدر ثثثك ندزد كغشيط فندريد أنفدنا مبئنا لنظفا ⁶¹ אָטַבְּנְוֹו וֹאָטַבּוּטִוּ בּי יָדַעְּהָיו לְמַעַן אֲשֶׁר יָצַנְּהַ

בּאַשוּן בּוֹימִין וּלְשָּׁבְהוּ בַּר: י הַיִּפְּלֵא מֵיְהְוֹיִר דְּבָר לַמִּוּמֶּר הַיִּהְפַּפָא מִן בֵּרָם יִיָ פְּהָגִמָּא

בְּרַם חַיִּיכְהָ:

ببقتنا جُعِجَانيختنا:

דַאָּנְאַ עַבֶּיד: אָלִי, וֹנִי אָמַר הַמְּכַפַּי אָנָא מֵאַבְּרָהָהַם

מַּמְמֵי אַבְּעָא:

لم المرابدة בּבול דיים יון על אַבְרָהם וָת אַבוֹרָיוּ יָת בְּנוֹתִי וְיָת אָנָשׁ בַּימִיה אָב, וּלָ, לֹבֹת, בֹב, בַ בַּפּל, בַּ

> round, and Sarah shall have a son.' thee, when the season cometh otnu ntuter lliw I emit tee the set time I will return unto Is any thing too hard for the LORD.

'.dgusl And He said: 'Nay; but thou didst 15 laughed not'; for she was afraid. Then Sarah denied, saying: 'I

them on the way. Apraham went with them to bring 16 and looked out toward Sodom; and And the men rose up from thence,

gniob 17 from Abraham that which I am And the Lord said: 'Shall I hide

shall be blessed in him? and all the nations of the earth 18 become a great and mighty nation, seeing that Abraham shall surely

spoken of him. upon Abraham that which He hath the end that the Lord may bring to do righteousness and justice; to they may keep the way of the Lord, 19 and his household after him, that that he may command his children For I have known him, to the end

- (13) האף אנונם. סגם אמת אלד: ואני זקנחי. שנה הכתוב מפני השלום, שהרי היא אמנם ואדני זקן:
- המיועד שקבעמי לך אממול, למועד הזה בשנה האמרת: (14) היפלא. כמרגומו הימכסי, וכי שום דבר מופלא ומופרד ומכוסה ממני מלטשות כרלוני: למועד. לאומו מועד
- בלשון אלא, ויאמר לא כְדְּבֶרֶן: הוא אלא נַמקח, שאמרו רבומינו כי משמש בד' לשונוח, אי, דלמא, אלא, דסא: (15) כי יראה וגיר כי צחקה. הראשון משמש לשון דהא הוא, שנותן טעם לדבר ותכחש שרה לפי שיראה. והשני משמש
- מדם סרוגו לרחמים: לשלחם. ללומס, כקצור חורמים סס: (16) וישקיפו. כל השקפה שנמקרה לרעה, מוץ מהַשְּׁקוּפָה מִמְּמוֹן קַדְּשָׁךְ (דברים כו, מו), שגדול כח ממנות עניים, שהיפך
- גויס, ואשמיד את הבנים ולא אודיע לאב שהוא אוהבי: שופת, וממשה כרכין הללו שלו של, שנפֿתר גָּבוּל סַּבְּנַעַנִי מָבִּידּוֹן וגו' פֹבַּבָּי מְדּוֹשָׁ וַעַמִי דָעַינִי (פו) המכסה אני. בממיס: אשר אני עושה. בקרוס, לא יפה לי לעשות דבר זה שלא מדעמו, אני נמתי לו את הארך
- מביב לפני לסיום לגוי גדול, ולסמברך בו כל גויי סמרך: (18) ואברהם היו יהיה. מדרש אגדס וֵבֶר צַדְּיק לְבְּרֶבֶס, סומיל וסוכירו ברכו. ופשומו, וכי ממנו מני מעלים, ומרי סומ
- וגוי. על בית אברסס לא נאמר, אלא על אברסס, למדנו כל המעמיד בן לדיק כאלו אינו מת: יצוה. לְשׁוֹן סֹוְנְסְ כְּמוֹ כְּבֶס יַעֲשֶׁׁה חִּיֹוֹב (חֹיוב חֹ"): למען הביא. כך סוח מצוה לבניו, שָמרו דרך ס' כדי שיביחם על הברסם לפי שסוח מניס חח בניו עלי, לשמור דרכי. וחס חפרשחו כחרגומו, יודע חני בו שינוס חח בניו וגו', חין למען נופל על הלשון: עיקר לשון כולס אינו אלא לשון ידיעס, שהמחבב את האדם מְקַרְבוֹ אללו ויידעו ומכירו. ולמה ידעמיו, למען אשר יצודו, (91) בי ידעחיו לשון מבה, כמו מידע לְהִישָׁהּ (רות ב, ה), בֻלֹה בוֹשַו מידַשְּמָני (שם ב, ב), וַמָּדְשַׁךְּ בְּשָׁם (שמות לב, יו), והתנס

בִּיְרָבְּה וְחַׁמְּאִיְם בִּי כְבְּבֶרְה אָרֵי סְּנִיאָת וְחֹוֹבַּחָּחוֹן אָרֵי

٤٣٠ ناټلې ىتىۋىلى ھۆر ئۇش ا چۆرە زەم كە אָבְרָרְ נָאַ וְאָבְאָר תַּבְּצָּעְׁמָהָ

ני ניגש אַבְרָהָם ניאַמָּר خظتر نليت סְּדְמָה וְאַבְּרֶהָם עוֹהָנוּ עֹמָד לִסְדוֹם וְאַבְּרָהָם עַד בְּעַן تنظئ مُهُم كَمَّتُهُم تَنْكُرُ لَمُنْظَنَمُ مُنْفَلِّهِ مُنْفَلًا بِبِجُلَاثُمُ مَا يُتَاكِدُ

אול. וֹהְ שְׁמֹהֶהׁים צַּבְּילֵם בְּתַּוֹב מִאָּם אִית שַמְהָהוֹ זַּבָּאָוֹ בִּינִ הספה צַרָיק עִם־רָשֶׁע:

ÄÄL ĖZĻĖU: كَفَٰݣِبُهُ كُمُّ لَا يَامُשُنُهُ لَا يَعْدُنُونَ لَيُخْدُرُ لَا يُعْدِيرُ لَا يُعْدِيرُ لَا يُعْدِيرُ لَا يُعْدِيرُ لَا يُعْدِيرُ لَا يُعْدِيرُ لِللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّا اللَّالِي اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّالِمُ اللَّهُ اللَّا اللَّالِمُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ בְּעָרְרַ הַאָּףְ הַסְפֶּּהְ וְלְאַרְתְּשָּׁאַ פַּרְהָאַ הַבְּרָנִי הָשֶׁיצֵי וְלָאִ

ದಭ್ಯತ್ತದ: הַשָּׁפַּמִ כָּלְ הַאָּבֶּץ לָאִ יַעֲּשָׂר י לְהַמֶּית צַּדִּיק עָם רַשָּׁע וְהָוֶה כְּפָּהָנָמָא הַבֵּין לְשִׁיצָאָה וַכָּאָה חַלֶּלֶה לְּוֹּדְּ מִצְּעָּׁתוּ בַּדְּבֶר תַזָּה קוּשְׁמָא אָנוּן דִּינָדְ מִלְמָצֶבִר

שׁמִיפֿע קַטִּבְּאַ: וַנְאַמֶּר יְהְנְׁה זַעֲקָת סְרָם נַעֲמֹרֶה . נַאֲמַר יִיְ קְבִילַת סָדוֹם נַעֲמֹוֹרָה

אם לא טובון ואם טובון לא הְּבֹרֵוּ אַהְבֹּגר הֹמִּבוּוֹ לִמִּנוֹא בכלבילהרון דְּעַלָּה לְקְּדָּעִי ڰٛڶڶٳٚػڔ

מְמִּמִנְתִּ בֹּגֹּלְוִ צְּבֹרִם גֹּוֹ:

הְשִׁיצִי זְכְּאָר עִם חַיְּיִבְא: עַאָּלַב וּלֵבוּיב אַבְּרָהָם וַאָּמָר הַבָּרְוּיִ

זַכָּאָנוֹ צִּבְנִנִינִ:

לושְׁמָא אָנוּן דִינְרָּ הַדַּיִּין כָּר עם חַיִּיבְא וִיהֵי זַכְּאָה בְּחַיִּיבְא

> grievous. and, verily, their sin is exceeding os of Sodom and Gomorrah is great, And the Logo said: 'Verily, the cry

know, come unto Me; and if not, I will according to the cry of it, which is 21 whether they have done altogether I will go down now, and see

Abraham stood yet before the 22 and went toward Sodom; but And the men turned from thence,

righteous with the wicked? Will You indeed sweep away the And Abraham drew near, and said:

are therein? the place for the fifty righteous that indeed sweep away and not forgive 24 righteous within the city; wilt Thou Peradventure there are fifty

judge of all the earth do justly? that be far from Thee; shall not the righteous should be as the wicked; with the wicked, that so the this manner, to slay the righteous That be far from Thee to do after

בְּטָבי בַנְב בַּנְב בַנְב בַנְבַּ בַּנִב בַּנִבְ שקן מסורגמין גדולה, או גדלה והולכח, אבל זה טעמו למעלה ברי"ש, לפי שמחרגם גדלה כבר, כמו שפירשחי וַיָּהִי הַשֶּׁמֶשׁ (OS) ייאמר ה׳. אל אברסס, שעשס כאשר אמר שלא יכפס ממנו: בי רבה. כל רבה שבמקרא סעעס לממס בבי"ח, לפי

אַבְעָא בְּבַם וֹמְבִיג בִּינֹא:

סכלעקמס, לעקמ ריבס אממ, שסרגוס מימס משונס, על שנמנס מוון לעני, כמפורש בחלק (סנסדרין קע:): ְן מְּדְשְׁסְ מֶּס מֶׁשֶׁשֶׁס לֶךְּ (שמומ לג, ס), ולפיכך יש הפמק נקודמ פמיק בין עשו לכלס, כדי להפריד מינה מחנרמה. ורצומינו דרשו יעמדו במרדן, אדעה מה אעשה, להפרע מהן ביסורין ולא פֿבַלה אוחן. וכיולא בו מלינו במקוס אחר, וַעַּפָּה הֹוֹבֵד עֶדְיָךְ מֵעֶלֶיִּךְ נא לפוף מעשיסס: - הכצעקחה. של מדינה: - הבאה אלי עשו. וכן עומדים במרדם, פָלה אני עושה בסם, ואם לא (IS) ארדה גא. למד לדיינים שלא יפסקו דיני נפשום אלא בראים, סכל כמו שפרשמי בפרשם הפלגה. דבר אחר, ארדה

זה (ב"ר מט, ז) (אשר הפכוהו ז"ל לכמוב כן): הקב"ה בא אללו ואמר לו ועקם סדום ועמורה כי רבה, והיה לו לכסוב וה' עודנו עומד לפני אברהם, אלא מיקון סופרים הוא (22) ויפנו משם. ממקוס שלגרסס ליווס שס: ואברהם עודנו עומד לפני הי. וסלל לל סלך לעמוד לפניו, ללל

ולמרגוס של מונקלום שמרגומו לשון רוגו, כך פירושו, ספף ישפה שמפפה לדיק עם רשע: ווַנַּשׁ מֻלְּיֶסוּ סַנְּבִּיסׁ (מלכיס־הֿ יה, לוֹ), ולכל הֿלה נכנם הברהס, לְדַבּר קשות ולפיום ולתפלה: - האף הספה. - הגס תספה. (33) ויגש אברהם. מלינו הגשה למלחמה וינַם יוֹשָׁב וגוי (שמוחל־ב י, יג), הגשה לפיום וַיַּנַשׁ הֻלֶּיו יְהִידֶה, והגשה לתפלה

סרשעים, למס ממימ סלדיקים: (24) אולי יש חמשים צדיקים. עשכה לדיקים לכל כרך וכרך, כי ה' מקומות יש, ואם תאמר לא יצילו הלדיקים את

لْدُمُّهُ عَنْدُ كُخُدٍ لِيَقْطُلِهِ فَقَدَيْكُهِ: ⁶² חֲמִשֶּׁים צַּרִיקִם בְּתָּוֹך הָעֵיִר וַיְאַמֶּר יָהוְה אָם־אָמְצָא בִסָּדָם

הַמָּמוֹן זַכָּאָין בָּגוּ וֹאַמֹּר וֹן אָם אַמִּכֹּם בֹּסֹרוֹם

for their sake.' city, then I will forgive all the place 26 Sodom fifty righteous within the And the LORD said: 'If I find in

بَوْلًا لَكُمُّا لِمُقَلِّدُ עוָאַלְטֹּי, לְבַבְּיב אָבְ-אַבְּוֹּי וֹאָנִכֹּי הָבוּנִי. לְמַלְלָא פֿבָם וֹנְ וֹאָנֹא וּנֹמּן אַבְּרֶבְיִם וּנּאַמִּר בִוּנִידְגָא וֹאָטִיב אַבְרָהָהַם וֹאָמָר הָא כְּעַּן

מַפַר יקטם:

dust and ashes. to speak unto the Lord, who am but 27 Behold now, I have taken upon me And Abraham answered and said:

ŢŢĠŸŢ: ※上世点。口 ヹロ_ヹヹヹ゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙ヹ ۵Œ בְּלְ־הָעָמֶר נִיאָמֶר לָא אַשְׁלִית בָּלְ מַרְתָּא נַצָּמָר לָא צִּחַבֶּיל י הַמִּשְּׁר הַתַּשְּׁהִית בַּהַמִּשְּׁר אָת־ חַמְשָׁא תַהְחַבֵּיל בְּחַמְשָׁא יָתּ אַנְלַנְ וַטְּסְׁבְּנִן טְמְמָּנִם עַבּּגַּנִלֵם מָאָם וַטַּסְבֵּנוֹ עַמָּמָנוֹ וַכָּאָנוֹ

: אַמִּאַבוֹעוֹ אַהְכַּע עַמָּן אַבְבָּגִין

I find there forty and five. And He said: 'I will not destroy it, if destroy all the city for lack of five? 28 the fifty righteous; wilt Thou Peradventure there shall lack five of

בַאַבְבָּגִים: נאָמָר לַאַ אָמֶמָי בַּמַּבִיר oz אַנְלֶּנְ נְמָּבְּאָנִן הַשְׁם אַבְבַּמָּנִם נַאָּמָב מָאָם נִהְטַבְּּחִנּן טַמָּן וַנְּטָב מְּנִב לְבַבַּב אַלְנִן וּאִמְּב וֹאִנִסּג מּנִב לְמַלְלְא צֹבַמִנִינִי

למולא לבוק אַבְלּמוּוֹ: אֹבְלָּמֹנִ נְאָמָר לָא אַהְּבֹינִ

be angry, and I will speak. And he said: 'Oh, let not the Lord 'I will not do it for the forty's sake.'

be forty found there.' And He said:

And he spoke unto Him yet again,

29 and said: 'Peradventure there shall

אָמְצָא שָׁם שָּׁלְשֵׁים: הְּלְמֵּלִם נַּאָמֶׁרְ לַאְ אֶׁמֶּמְר אָם. סַמָּן טַּלְטַנן נַאָּמָר לָאְ אַנְּבֵּיִר ַ נֹאַבְבְּבַב אִנְלְיִ וֹמֵּגֹאִנּן חֲּם בֵּוֹ נֹאָמִלָּיִל מִאָּם הַהְּטַּבְּעוּן וַנְּאָמֶׁר אַּלְ־נָּא יַנוֹר לַאַרְנָּ, וֹאָמָר לָאַ כֹּמוֹ וֹנִיבוֹל בוּוֹוֹאַ

لْمُدَلِّم هُمَ هَمُوَا فَقُلْ فَكُنْدا:

הּסֹבוּל נֹאֵמֶר לָא אֲנִוּבֶּילְ בָּבִילְ

not do it, if I find thirty there.' found there.' And He said: 'I will Peradventure there shall thirty be

בּגַּבור הָמָשֶׁהַים: עשׁרִים וּלֹאמֶרֹ לָאׁ אַשְׁחָית ַ אֶּלְ-אַבְּוֹּ אִנְלַי וֹמָּגֹאִנוֹ חָם בוֹנִם וֹן מִאָם וֹהִטַּבְׁטוּוֹ טַמָּוֹ تَنْهُوْتُ بَيْقِتُ بِهُ تَنْهُرُامَرُ خُلِيرِ لَهُوْتُ بِهُولًا مِهُولًا هِوَلِابَ خُولًا هُو

sake.' 'I will not destroy it for the twenty's twenty found there.' And He said: Lord. Peradventure there shall be taken upon me to speak unto the And he said: 'Behold now, I have

השופט, לשון המיה, כי מי שהוא שופט לא יעשה משפט אמת: בדבר הזה. לא סוא ולא כיוצא בו: הלילה לך. לעולס סבא: השופט כל הארץ. נקוד במע"ף פמ"מ ס"א של (ES) הלילה לך. מולין סוא לך, יאמרו כך הוא אומנחו, שומף הכל לדיקים ורשעים, כך עשיה לדור המצול ולדור הפלגה:

(22) הואלחי. כלימי כמו ויוְאַל משס: ואנכי עפר ואפר. וכבר סיימי כאוי לסיום עפר על ידי המלכים, ואפר על ידי (as) אם אמצא בסדום וגוי לכל המקום. לכל סכרכיס, לפי שקדוס סימס ממרפולין ומשובס מכולס, מלס בס סכתוב:

(82) החשחיה בחמשה. יכלא כן מילכל כרך, ואמה לדיקו של עולם מלמרף עמהם: נמכוד, לולי רחמיך אשר עמדו לי:

למת מסם: (92) אולי ימצאין שם ארבעים. וימלעו ד' סכרכיס. וכן שלשים ילילו ג' מסס, או עשרים ילילו צ' מסס, או עשרה ילילו

(ופ) הואלתי. רלימי, כמו ויוֹמֶל משֶׁס:

אַמְטִית בַּעַבְּיִר הָעָּשְׁבָּיִר הַעָּעָשְׁ نَفِعُهُمُ الْ هُلَّ مُرَّفِّ لَهُ مُنْفَحِينًا لِيَّةً لِهُ مُنْفَحِينًا مَفِلًا مَصْلَهُ لَهُمَا كُمْ ∦F_∏₫₫□ ַנַיִּאִמֶּר אַלַ־נָא יָחַר לָאִרְנָי נַאָּמַר לָא כָעַן יִחָקף רוּנָזָא דִּינָ

देवंद्वं: אُح_אَבُلُكُم لَهَٰذُلُكُم شِح خُمَذِحُه مُم هَٰذُلُكُم لَهُ لَهُٰذَلُكُم וּוֹבֶּע וֹעוֹנֵע כֹּאֵהָוֹר כֹּבֶּע לַנַבּר וֹאִסְׁעַלְט וֹשִׁרֹא בּוּוֹ כַּר הָּוֹאָוּ

נישְׁתַּחוּ אַפַּיִם אֶרְצָּה. בְּמְבֶר וֹלְוִם יְמֵּב בְּשְׁעַבְיִם בְּרַקְשָׁא וֹלְוִם יְמֵיב בְּתַּרְשָּׁא א^{ניטי} וַנְבְּאִי שְׁנָּי הַמַּלְאָבֶים סְדְּמָה וִשְּׁאֵלִי הָּבֵין עַלְאַבַּיָא לֹסְדוֹם

בּׁ, בַּבְעוֹב נְבֶּיוֹ: נובלבים לבובבים ניאמני לא וֹבשׁגַּוּ בַלְבִוּכָם וֹשַׁהֻּכֹּמִשִּׁם יּ לֵא אֶּלַבְינִע מֹבֹבְבְינִם וֹלְ_ונוּן בֹמוּן לְבֵּוּע מַבְּבָּרִוּן וּבִּוּעוּ וֹנְאַמֶּׁר עַבָּּוֹע בַּאַ־אַבְנָּג סַנּרוּ נַאֲמַר בְּבָענִי כְעַן וַבּוֹנִי זוּרוּ

מְשְּׁמָּע וּמַצִּוֹת אָפָּת וּיּאַבֶּלוּ: נֹבּבְאַנּ אָבְבַנּיטִׁנְ נֹנְּהָהָהְ בְּנִיםׁעְ לֵּנְינִינִי נֹהֹאַבְוּ לְבִּינִינִי נֹהֹבַּר

> אַנוּבֿיל בָּדִיל עַּפָּרָא אַנְלָי. וֹאַמַלָּיִלְ בַּבַם וֹמִלָּא עַבַּא מֹאָם

שָׁב לאַטביה:

מַלְ אַרְעָּא: לַפֿבְמוּהְהוֹן וּסְגֵיד עַל צַפּוֹהִי נילם לְלֵבְאֵים <u>יסְרוֹם נְחָוֹא</u> לְוָתְּ וֹלֵם

אֶלְבִין בָּרְחוֹבָא נִבִית: ייהקכין לאורחכון ואַמַרוּ לא בולביכון ושפוביוו

לבון משמוא ופּסור אַפּא נּיפְּצָר בָּבֶּם מְאָר נַיְּסְרֵי אֵלְיִוּ נְאָהָקִיר בְּּהַיְּוֹ לְטִבָּא נִזְרִיּ

> not destroy it for the ten's sake.' found there.' And He said: 'I will this once. Peradventure ten shall be 32 be angry, and I will speak yet but And he said: 'Oh, let not the Lord

unto his place. Abraham; and Abraham returned 33 soon as He had left off speaking to And the LORD went His way, as

on his face to the earth; up to meet them; and he fell down Sodom; and Lot saw them, and rose XIX at even; and Lot sat in the gate of And the two angels came to Sodom

the broad place all night.' they said: 'Nay; but we will abide in up early, and go on your way.' And and wash your feet, and ye shall rise servant's house, and tarry all night, turn aside, I pray you, into your and he said: 'Behold now, my lords,

unleavened bread, and they did eat. made them a feast, and did bake entered into his house; and he they turned in unto him, and And he urged them greatly; and

- מל ידי לירוף כבר בקש ולה מלה: (22) אולי ימצאון שם עשרה. עלפחות לא ביקש, אתר, דור סמבול סיו ח', נמ ובניו ונשיסס, ולא סלילו על דורס, ועל מי
- וסקטיגור מקטרג, לפיכך ויצואו שני סמלאכים קדומה להשחית. (33) וילך די וגרי. כיון שנשממק סמניגור סלך לו סדיין: ואברהם שב למקומו. וממלק סדיין, וממלק סמניגור,
- המורמים: בשער סדום. ישב כתיב, אותו היוס מינוסו שופע עליהס (ב"ר נ, ג): דירא לוש וגור. מבית אברהס למד לחוור על שקר המלאכים מחברון לקדום, אלא מלאכי רחמים היו, וממחינים שמא יוכל אברהם ללמד עליהם קנגוריא: וליש ישב אלל אברסס שכחו גדול, וסיו המלאכים חדירין אללו כאנשים, קראם אנשים, ואלל לומ קראס מלאכים: 🗀 עדב. וכי כל כך . אם שרה, כיון שעשה שליחומו נסמלק לו: המלאבים. ולהלן קראה אנשים, כשהיחה שכינה עמהם קראה אנשים. דבר אחר, (I) שני המלאכים. ממד לסשמים מם מדוס, וממד לסניל מם לומ, וסוח מומו שבמלרפמום מם מברסס, וסשלישי שבמ לבשר
- (פ"ר שס): בי ברחוב גלין. סרי כי משמש בלשון אלא, שאמרו לא נסור אל בימך אלא ברחובה של עיר נלין: לפיכך אמר לינו ממלה, ואמר כך רמלו: - ויאמרו לא. ולאברסס אמרו בֵּן פַּעֲשֶׁה, מכאן שמסרבין לקטן ואין מסרבין לגדול שני ימיס או שלשה שבאו לבימך ולא הודעמנו, לפיכך אמר, מומצ שיהעכבו כאן באבק רגליהס, שיהיו נראין כמו שבאו עכשיו, לסס ממלה וְרַמֵּלוּ בַגְּלֵּיבֶּס, אֿלאַ כך אמר לוע, אֿס כשיבאו אנשי שדוס ויראי שכבר רמלו רגליסס, יעלילו עלי ויאמרו, כבר עברו נאמר סורו (ב"ר נ, ד): ולינו ורחצו רגליכם. וכי דרכן של בני אדם ללון ממלס ואמר כך לרמוץ, ועוד שסרי אברסס אמר שלא יכירו בכס, וזו סיא עלה נכונה: – סורו בא. עַקמו את הדרך לבימי דרך עקלמון, שלא יכירו שאתם נכנמים שם, לרך (2) הגה גא אדני. סנס נא את אדונים לי, אתר שעברתם עלי. דבר אתר סנס נא, לריכים אתם לתת לב על סרשעים סללו

لقد إيا جِر بيون مجيد סְּדְם נְסָבוּ עַלְ־הַבְּיִת מַנַעַר אַנְשִׁי סְדִים אַפִּיפּוּ עַלְ בִּיחָא

: ۩ڷ؉ הַבְּגְנְלֵי הוֹצְיִאֶּם אֵלֶנִנִי וְנָדְעָה אַפּּיקְנִין לְוָתָּאְ וְנָדִּע יְהְהוֹן: ر אَيْلِ لِهُرْهُرَاتِ كَهُرَاكِ مِنْ لِمُكَالِدُ خَلَالًا كَيْرَاكِ خَلَالًا كَيْرَاكِ خَلَالًا كُل וּבּלֹבֹאַ אָבַבוּתְ וּבּאָמָבוּ בָוָ

וֹעַבְּלֵע סִׁלָּר אַּעַדְרָיוּ: ⁹ נוּצֹא אַקבוֹם לְנִס

גוּאָמוֹר אַּלְ־נָא אַנוֹי הַבְּינֹי

⁸ לא־יַדְעוּ אָישׁ בונע לָא לֵי שָׁתַּי בְּנִית אָשֶׁר

אַגַ_טַהְּהָוּ בַבְּב בִּי_הַגַ_בוֹ בֹּאוּ למנוכם וַע לִאָּלָמָּום עֹאָלָ هُنْتُا هُرَجُه لَمُهُمْ ذُبُا فَهُبِد メデザバット「ボメ

تڭڭى: באָישׁ בְּלוֹשׁ מָאָר וַיִּגִּשִׁי לִשְּׁבָּר עַמְּה נָרָע לְךְּ מֵהָם וַיִּפְּצְרֹרִּ הַאָּחָר בָּא־לְגוּרֹ וַיִּשְׁפַּׁט שָׁפֿוֹט חַר צַּהָא לְאִחּוֹהָבָא וְהָא

מתוקומא וֹתֹּע סַבֹּא כַּלְ תַּמָּא מֶבֶבן וֹאַנְמָּג עַמְּגר אַנְמֵּג מָב לָא מָכִיבוּ וֹאַנְמָג עַבְּיִנִּ

מסופיה:

יטָרוֹ לְלוֹשׁ נְאָשָׁרוּ לֵיה אָן

וְדַשְּׁא אֲחַד בְּתְּרוֹהִי:

וֹאֹמֹּע בֹּבֹמוּ כֹמֹּן אַנוֹ, לָאַ

בּאַבֶּגוֹ בַא שַהַבּבוּו מִבַּהם خثفحبا تقخيب خيبا خلفقاا נבמננו גבר אפיק קען נקהו בא כהו לי הרהיו בנו דלא

אָבׁו מֹל בון מָאלוּ בִּטְלַל

شَادِينَٰدِ:

والخجارا واستأثاثها والخجادا والإحاد المراجات المحادا

בקים לַוְיָבְא יַלְרִיבוּ לְמִעַבַּר מבילחון ואַטַקיפו בַּגוּבָרָא באון בולא כהן ולאוח לב

> every quarter. young and old, all the people from compassed the house round, both of the city, even the men of Sodom, But before they lay down, the men

> know them. them out unto us, that we may gaind stagin sidt soht of ai smas unto him: 'Where are the men that And they called unto Lot, and said

door, and shut the door after him. Fig. 2 CALLY And the to the And Lot went out unto the And Lot Went out the And Lot Went out the Andrews of the

brethren, do not so wickedly. And he said: 'I pray you, my

come under the shadow of my roof. nothing; forasmuch as they are eyes; only unto these men do and do ye to them as is good in your 8 pray you, bring them out unto you, that have not known man; let me, I Behold now, I have two daughters

even Lot, and drew near to break they pressed sore upon the man, with thee, than with them.' And the judge; now will we deal worse 9 to sojourn, and he will needs play they said: 'This one fellow came in And they said: 'Stand back.' And

the door.

- (+) שרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדום. כך נדלש בבלאשית רבה (נ, ה), עלם ישכבו, ואנשי העיר היו בפיהם (3) ויסרו אליו. עקמו אם סדרך ללד נימו: ומצות אפה. פקח סיס:
- קדוֹס רָשִׁיס וְמַשְּׁמִיס: בל העם מקצה. מקנס סעיר עד סקנס, שמין מחד מסס מוחס בידס, שמפילו נדייק מחד מין בסס: ופשומו של מקרא, ואנשי העיר אנשי בשע, נסבו על הבימ, ועל שהיו רשעים נקראים אנשי סדום, כמו שאמר הכחוב, וַשַּׂנְשֵׁי של מלאכים, שהיו שואלים ללוט מה טיבם ומטשיהם, והוא אומר להם רובם רשטים, טודם מדברים בהם, ואנשי סדום וגוי.
- (פ) ונדעה אותם. נמשכנ וכר, כמו משר למ ידעו מיש (נ"ר שס): (מ)
- מרגוס של קורס שרומם: (8) האל. כמו סמלס: בי על בן באו. כי סמובס סומם מעשו לכנודי, על משר במו בלל קורמי, מרגוס בעלל שרומי,
- מליץ על האורחים אמרו, האחד בא לגור, אדם נכרי יחידי אחם בינינו שבאח לגור, וישפוט שפוט, ונעשים מוריח אוחור: בעבורי ואשב אללך. אמה מליץ על האורמין, איך מלאך לבך. על שאמר להם על הבנום אמרו לו גש הלאה, לשון נחם, ועל שהיה סים, לומר, מין מנו מוששין לך, ודומס לו קרַב מַּלֶיךְ עַל מִנַשׁ בִּי (ישעיס פס, ס), וכן גָּשָׁס לִי וַמַשַׁבֶּס (שס מע, כ), סמשך ללדדין ַ בְּלְּמְׁה (במדבר יו, צ), הנה הַמֵּלִי מִמֶּךְ וְהַלְמָׁה (שמוחל-ה כ, כצ). גש הלחה, הַמשך להלן, בלשון לע"ו מרימי דנו"ש, ודבר נויפה (9) ויאמרו גש הלאה. קרב לסלאס, כלומר סמקרב ללדדין וממרמק ממנו, וכן כל סלאס שבמקרא לשון רמוק, כמו זֶבֶס

עַבְּיִנְיִם וְאָּטַ־תַבֶּלֶת סְּנֶרוּ: וֹנְמִּלְעִוּ עַשְׁלֹּמִתְ אָּעַ־נְּדֶם וֹאַנְמִּתִּנִּ עַּיּבְרַנָּא נִע נִדִּינִוּן

נּיִלְאָנּ לְמָׁגָאָ עַפּֿעַע: הכו בַּסְנְוֵרִים מִקְּטִן וְעַד־נְּדְרִל מְחוֹ בְּעִּבְרָרַיָּאָ מִיְּעֵירָא וְעַּר נאט באוואים אַמָּב פֿטע בפוט ווט אַלבוּא בַבטבה פוטא

تۈكرى: لَّذِمْ كَيْشِد خِلَكَ خَمْرِد بِنِيْمُ مِنَا _ أَجِمْ يُخِكِ خَمَالُ مِٰهُ هَٰذِهِ مِنَا בן מְי־לְךְּ פֹּה חָמַן וּבְנֵיֶרְ וּבְנִמֶּיךְ לְרִּ חָבָאְ חַהְנָא וּבְנָרְ וּבְנָמָרִ ניאָמְרָנּ הַאֶּנְאָנִם אֶּלְ-לְנִּס מָד נַאֲמָרוּ װּבְרַיָּא לְלְנִס מוֹד מָא

إحزَّا رَبْهَجْ بَيْدَ بْحَزِّات جُهْلِيَةِدَ: עַזְּיִר בְּי נְדְּקְר צַעַּעְקְׁמָת אָת־פְּנֵי הָדִין אָבִי סִּגִיאַה קָבִילְהָהוֹ

בּׁמִּנוֹנ שַׁטַּׁלוּנו: יְהְנֶה אֶתְיְהְאֶיִר וַיְהָרִ כְּמֶבְּחֵל مَا لَا فَكُرُاتُ لَا يُعَالِي فَدِ فَهُلُانِ مِنْ هَنُولِي فَتَرَا هُدَا مُنَاهِرِ إِنْ לַבְוֹנֵג בַּנְטָגו נַגְאַמֶּב ְלַנְמֵנ הֹאַנְ וֹסְבֵּג בַּנְטֵגְשַ נַאָּמָב לַנְמֵנְ פַּנְלַנְ

خَمْلًا لِنَمْرِد: ַ עַנְמְצְאָר פָּן־תִּסְפָּר لڤلا_شڭ، お口 次母点下 י הַפַּלְאָבֶים בְּלָוָם לֵאִמָּר לוּם הַשְּׁחַר עָלְה וַיָּאֵיצוּ

> לְבִּיתָא וְיָת דַּשָּׁא אֲתַדוּ: אַּלְיהָם וֹאַמִּילִי יָה לְוִמִּ

בְבָּא וְלָאִגאוּ לָאַּמֻּבַּׁבַוֹא עַבַּלָּא:

בּיבוּם !! וְמִּלְטִוֹּא !! לְטַבּׁלְיִּטִּע: בּׁגַ מַּמְטִׁנִים אָּנְטִוּנִי אָטַ עַמָּטִׁנְם אָבִּג מִעַבּּבְּגָן אָנִטִּנָא נִט אַטַבָּא

تائررن،: יָת קַרְהָא וַהַוָּה כִּמָּחַיִּיף בָּעִינִי ַנֵּבֶּא לְנִס נַנְּדַבָּרַוּ אָלְבְ<u>הַהְקְּנ</u>ְנֵוּ וּנְפַּק לוֹט וּמָלֵיל עָם הַהָנִוֹהִי

באמטכֿבא מבימלן בלב זע אַטַטַב וֹזָע סַבַטָּגוֹ מֹלְאָּכֹוֹא פֿלְנָת לְמִוֹמָר לַנִּם بخٰذة عَخَلَمُ لَأَلَٰكِ بِلَلِيَانِ

> them, and the door they shut. or sand brought Lot into the house to But the men put forth their hand,

find the door. that they wearied themselves to blindness, both small and great; so $_{\rm II}$ $\,$ at the door of the house with And they smote the men that were

city; bring them out of the place; and whomsoever thou hast in the and thy sons, and thy daughters, thou here any besides? son-in-law, And the men said unto Lot: 'Hast

LORD hath sent us to destroy it. great before the Lord; and the 13 Decause the cry of them is waxed for we will destroy this place,

unto his sons-in-law as one that destroy the city.' But he seemed out of this place; for the Lord will daughters, and said: 'Up, get you his sons-in-law, who married his And Lot went out, and spoke unto

swept away in the iniquity of the daughters that are here; lest thou be Arise, take thy wife, and thy two the angels hastened Lot, saying: And when the morning arose, then

מחלה, שנאמר מנער ועד וקן, לפיכך החחילה הפורענוח מהם (ב"ר נ, ח): (II) פחח. סוא החלל שבו נכנסין ויילאין: בסנודים. מכח שורון: מקשן ועד גדול. הקענים החחילו בעבירה הדלת. דלמ הקונצמ לנעול ולפמומ:

כואח, מי לך פחחון פה ללמד סנגוריא עליהם, שכל הלילה היה מליך עליהם מובוח. קרי ביה מי לך פֶה: שם יש לך ממן או בנים ובנות, סולא מן המקום: - ובניך. בני בנומיך הנשואות. ומדרש אגדה, עוד, מאמר שעושין נבלה (בו) עוד מי לך פה. פשומו של מקרל, מי יש לך עוד בעיר קולם, מון מלשקר ובנימיך שבבים: החון ובניך ובנחיך.

(14) חחניו. שמי בנום ושומום סיו לו בעיר: לקחר בנוחיו. שמומן שבבים מלומום לסס:

מקרל: הספה. מסיס כלס, עַד מוֹס כָּל סַדוֹר, ממורגס, עד דמף כל דרל: (15) ויאיצו. כמרגומו ודמיקו, מסרוסו: הגמצאות. המוומנות לך בנית להלילם. ומדרש הגדה יש, ווה ישונו של

ניּצְאָרוּ ניַנָּחָרוּ מִחָּוּץ לַעְּיר: ַנְיָהְמַהְמָהו נַיַּהַוֹּיקוּ הָאַנְשִׁים

ਫ਼ੀ[™]ਜ਼**਼**ਫ਼ਜ: र र्भंत्रद्वार प्रदेश यदे-द्विक्षेत्र श्रदेन स्थित नाठ यदे द्विक्षेत्र देश וַיִהִי כְּהוֹצִיאָם אֹמְם הַהוֹנְצֶה וַהֵּנְה פַּר אַפֵּיק יְהְהוֹן לְבָרָא

ÄLÏ.: كُنْ هُكِيْنَ هُذِيرُهُ تَهُمُد كُنُم خُلِياً فَجُمَد بُرُ:

אוכַל לְהִמְּלֵט הָהָרָה פָּוֹ־ לַנַנַנַנְיַנָ אָנַרַנַּפָּאָג וֹאָנָכָנ לַאָּ ور ريم المرابع ענע לא מֹלָא מֹלוֹנַ עוֹן בַּמֹנֵנוּ

: الأشات בְּא שְׁמָּׁר הַלְאַ מִצְּעָּר הָוֹאַ וּהָחָי م كِنِرَة كِاهِد إِنِ لِهُ مَجِّعِدٌ هِوْجُوْد הַנְּה זְּמִיר הַנְּאָת קָרֹבֶּה

> 44148 תְּרְתֵּין בַנְתֵיה בַּדְּחַס יִי עַלוֹהִי

הְהָרָה הְמֶּלֵט בְּכְּלְ מֵישְׁרָא לְטּוּרָא אִשְׁהֵיוַר אַבְיּגְיּ נְאָקְשַׁהְּמִיִּ מַסְּמַבִּי לְאָּעִוּנִנְ נְלָאִ טַּטִּיִם

שׁמֹבׁמֹנִי בֹשִׁשֹׁא וֹאָמוּנוי: לאָמִשׁנוֹלָא לַמוּרָא בַּלְמָא נפֿאָג נאָלא בוט אָלא וֹכוב וַאַסִּגִּיקָאַ מֵיבוּקָדִּ ביא כהן אַהפו הלגע בווהון

וֹמּוֹבֹא בׁוּא וֹטִנִּקְיִם נַפֹּמִוּ: אָהְטִּגוֹד כֹּהֹן לְטַפּֿן עַבֹּא למהוב לשמו וניא והורא עא למן עוושא עווא עוולא

> set him without the city. And they brought him forth, and Lord being merciful unto him. hand of his two daughters; the of hand of his wife, and upon the hold upon his hand, and upon the But he lingered; and the men laid

lest thou be swept away. the Plain; escape to the mountain, behind thee, neither stay thou in all said: Escape for thy life; look not brought them forth abroad, that he And it came to pass, when they had

so, my lord; And Lot said unto them: 'Oh, not

mountain, lest the evil overtake me, my life; and I cannot escape to the thou hast shown unto me in saving 19 hast magnified thy mercy, which found grace in thy sight, and thou behold now, thy servant hath

one?—and my soul shall live.' me escape thither—is it not a little 20 unto, and it is a little one; oh, let Behold now, this city is near to flee

- שמלט, ולא נאמר ויאמרו (צ"ר נ, יא): (16) וירוטהטה. כדי לסליל אם ממונו: ויהזיקו. אחד מסס סיס שלים לסלילו, וחביכו לספוך סדוס, לכך נאמר ויאמר
- יַכְלוּ מַבֶּּט מַשְּׁחׁ (ישעיה מו, ב), להשמיט משח הרעי שבנקביהם: שבמקרא, אשמולי"ר בלע"ו, וכן וְהִמְלִיעֶה וְבֶר (ישעיה פו, ו), שנשמע העובר מן הרחם. כְּלְפּוֹר נִמֶלְעֶה (ההלים קרד, ו), לֹא ואף על פי שכחוב וַיָּקֶשְׁל אַבְּרֶס וּגוי, אֹסליס הרבה היו לו, וומשכו עד חברון. 💎 המלש. 🕻 לשון השמעה, וכן כל אמלעה בְּרַמּ, שֹׁסוּחُ יושב בֹּסר, שנחֿמר וַיַּעְּמַּק מִשְׁס סְּסְרָס, וחֹף עכשיו סיס יושב שס, שנחמר טָל סַּמְקוֹס טַבְּעָ שָׁטַ סְׁמֶבְלֹה בַּמְּקנָּס, שברסס אמס ניצול, אינך כדאי לראות בפורענותס ואמס ניצול: בכל חבבר. ככר סירדן: ההרה המלש. אלל אברסס (עו) המלט על נפשך. דייך לסליל נפשות אל מחוק על הממון: אל חביש אחריך. אמה הרשעת עמהם, וצוכות
- ומרגומו בבעו כען ס': אל גא. אל נא מאמר אלי לסמלע ססרס: גא. לשון בקשס: (18) אל גא אדני. רבומינו אמרו (שבועום לס:) שם זה קדש, שנאמר בו להמיום את נפשי, מי שיש בידו להמים ולהמיום,
- . אללי, סיס סקב"ס רואס מעשי ומעשי עמי ואני לדקח ביניסס, ומשבאח אללי, לפי מעשיך אני רשעה: (C) לסנלל, וכשמבת הלל לדיק, הני כרשע, וכן המרה הלרפים להליהו כי בְּחַםְ הֵלֵי לְהַוְבִּיר הֶם עֲוֹנִי (מלכים־הֹ יו, יה), עד שלת בתה (19) בן חדבקני הדעה. כשהיימי אלל אנשי פרוס, היה הקצ"ה רואה מעשי ומעשי בני העיר, והיימי נראה לדיק וכראי
- מת בשנת מ"ח להברהס, כילד פלג חי החרי הולידו הת רעו ר"ע שנה, לה מהס ל"ב כשנולד שרוג ומשרוג עד שנולד נחור לי, מדור הפלגה שנמפלגו האנשים והממילו להמישב איש איש במקומו, והיא הימה בשנת מות פלג, ומשם עד כאן נ"ב שנה, שפלג (02) העיר הואח קרובה. קרובס ימינמס (מבמי:), נמיימבס מקרוב, לפיכך לא נממלאס מאמס עדיין, ומס סיא קריבמס,

אָנַר הְצָּעֶׁר הַבְּרְהָי: עם לַבְּבָר הַנָּיָה לָבִלְמָּי הָפָּבָי רפיעי וַיַּאַטֶּרְ אֵלְיוּ הַבָּּה נְשָׂאָהִי פְּנֶּיִידְּ

מַלַבַלוּ פֿבּא מָם בּבֹמִיר בּוֹמַר: לְעֲשָׁוֹת דְּבְר עַּדְ־בֹאַהְ שָׁמָּה אִכּוֹל לְמָעֶבִּר פּהְנְמָא עַר מַהַר הִמְּלֵם שְׁמָּה בֵּי לְאַ אִּוּכַל אֹיִהי אָשְׁהֵיוֹב לְתַמָּן צָּבִי לְאַ

ದ∤್ಥೆಭ್ವದ: עַמֹּבְה נְפְבַרִית נָאָשׁ מֵאָת יְהוָה װּפְּבִייִהִא וָאִישְׂהָא מָן קֵדָם יִיָּ ייי אַמְטַר עַל סְדָם וְעַל יֵייָ אַמְטַר עַל סְדֹם וְעַל עַמֹּרָה יִיִּ אַמְטַר עַל סְדֹם וְעַל עַמֹּרָה יִיִּ

הְעְּרִים וְצֶמָח הְאָּדְמֶה: בּלְ_עַכּבּׁעַ וֹאֵעָ בַּלְ_יִמְבָּנֹ מִימִּבֹא וֹנִע בַּלְ זֹטִבוּ לֵבוֹנֹא

נְצֶיב מֶלַח: $_{f as}$ (aga $\dot{f x}$ $\dot{f y}$ $\dot{f y}$

> 477: לְמִנְפַּכֹּי נִים עַנְקָא בַּבְמָנִיאָ هَلَ ذَفَكُرُمُهُ كُلَّارًا خُلَادٍ لَاكُمْ נאָמָר לֵיה הָא נְסִיבִית אַפָּּף

لَـكَلَـكُ ٨ جَمَد: מושב לשמו גל בו שבא שמה

מְאַלְ לְצִמָּר:

מו שִׁמִּיָּא:

נגמבי באַבמא:

נְבַוֹנִי לַמָּא בַּמִלְבַאּ:

city of which thou hast spoken. also, that I will not overthrow the 21 accepted thee concerning thing And he said unto him: 'See, I have

mame of the city was called Zoar. come thither.'—Therefore the 22 cannot do any thing till thou be Hasten thou, escape thither; for I

when Lot came unto Zoar. The sun was risen upon the earth

out of heaven; brimstone and fire from the LORD 24 Sodom and upon Gomorrah Then the Lord caused to rain upon

which grew upon the ground. inhabitants of the cities, and that 25 all the Plain, and all the and He overthrow those cities, and

pillar of salt. behind him, and she became a But his wife looked back from

מס מנימנה, ומחי נפשי בה: ויכול אתה להניתה: - וחדוי נפשי. בה, והו מדרשו. ופשומו של מקרא, הלא עיר קענה היא ואנשים בה מעמ, אין לך להקפיד ישיבם פדוס ומברומיס שנס אמם, סוא שנאמר אמלעס נא, נא בגימטריא נ"א: הלא מצער היא. וסלא עוונומיס מועמין הימס שנת הפלגה, וכשנתרבה קדום היה אברהם בן ג"ע שנה, הרי מדור הפלגה עד כאן נ"ב שנה, ולוער אימרה ישיבתה אחרי שרי ש"ב, ומנחור עד שנולד חרח כ"מ, הרי ל"ח, ומשם עד שנולד אברהם עי, הרי קש"א, מן להם מ"ח, הרי ר"ט, ואוחה שנה

άζ, ŢξĊ, εἰ (‹Cα·σ ⟨Ġ, ·α): (IS) גם לדבר הזה. לא דייך שאמה ניציל, אלא אף כל העיר אציל בגללך: הפכי. הופך אני, כמו עַד בֹּהִי, שַׁמַבִי רֹאָי,

מלחכים נעלמים לדבר חמד: על כן קרא שם העיר צוער. על עם וכיח מנעכ: עד שסרוקקו לומר שאין הדבר ברשומן: - בי לא אוכל. לשון ימיד, מכאן אמה למד שהאחד היפך והאחד מליל, שאין שני (בב) בי לא אוכל לעשות. וה עונשן של מלהכים, על שהמרו פִי מַשְׁמִיִּמִים בֻּנַמְנוּ, וחלו הדבר בעלמן, לפירך לה זוו משם

מן סשמיס, סנני ממטיר לכס לחס מן סשמיס (שמוח טו, ד): פִי בָס יָדִיין עַמִּיס וגוי (חֿיוּב לו, לח), כשבחֿ ליסר הבריוח, מביחֿ עליהס חֿש מן השמיס, כמו שעשה לסדוס, וכשבחֿ להוריד המן, מַעַּבְּדַי. וכן אַמִּשׁוּרִישׁ בְּשֶׁטְ סַמֶּלֶהְ, ולֹא אַמר בּשִמי. אף כאן אמר מאת ד', ולא אמר מאתו: בון השמים. והוא שאתר הכתוב דרך המקראים לדבר כן, כמו נְשֵׁי נֶמֶה, ולא אמר נְשַׁי. וכן אמר דוד קחו עַמֶּבֶט אָם עַבְּדֵי אַדוֹנִיבֶס (מלכיס־אַ אָ, גלא אמר וסלבנס מושליס: - המטיר וגרי גפריח ואש.בחחלס מטר, ונעשס גפריח ואש (מכילחא בשלח שירס פ"ס): - מאח הי. החמה אומרים אילו היה ביום כשהחמה מושלת, לא היינו חרבים, לכך כחיב וכמו השחר עלה, ונפרע מהם בשעה שהחמה מסס ביוס, יסיו עובדי לבנה אומריס, אילו היה בלילה כשהלבנה מושלח, לא היינו הרביץ, ואס אפרע מהם בלילה, יהיו עובדי וכמו השחר עלה, שעה שהלבנה עומדת ברקיע עם החמה, לפי שהיו מהם עובדין לחמה ומהם ללבנה, אמר הקב"ה אם אפרע (24) והי המשיר. כל מקוס שנאמר וסי המעיר, סוא וצים דינו: המשיר על סדום. צעלות השחר כמו שנאמר

ca'a): (32) ויהפך את הערים וגר. ארבעמן יושנות בסלע אחד, וספרן מלמעלה למעה, שנאמר צַּמַלְמִישׁ שֶׁלַם יְדוֹ וגרי (אינב

הַמְּלִּוֹם אֲשֶׁר־עֲמַר שֶׁם אָת־פְּנֵי לְאַתְרָא דְשַׁמֵּישׁ תַּמָּן בִּצְלֹּוֹ הַנְים יָן: לי ווֹהְבָּם אַבְוֹנִים בּנָבֶר אָבְ- וֹאַלֵּנִים

stood before the LORD. morning to the place where he had And Abraham got up early in the

ترجې ا: إبرير لإجاثا جانوات بالخجاع ججانوات ⁸⁵ וְעַלְ-בְּלִי בְּּבָוֹ אֲבָען הַכִּבְּלִי וַיַּרָא וְעַלִּ בָּלְ אַפָּוֹ אֲבַע מֵישָׁרָא رَيْضِكِك مَحْ فَيْرٌ مِنْ لِيَوْنِكِ يَجْمُونِهِ، مَمْ يَقِدُ مِنَا يَقِمْنِكِ

בְּתַוֹלָא בְאַטוּלָא: נטוא וטא סליק פונגא דארעא

the smoke of a furnace. lo, the smoke of the land went up as land of the Plain, and beheld, and, 28 and Gomorrah, and toward all the And he looked out toward Sodom

אַמֶּב בַּבוֹן לְוָם: ההפלה פהפף אָת־הַעָּרִים هَٰ خُلُكُ مِنْ مُنْ لِي هُن حِنِمَ مُنْ لِكُ ٥٥ لَاحَجُد الْنَاخِد الْمُكْرِيْدِه الْمُقَادِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ וַנְהָי בְשַׁהָת אֱלֹהִים אֶת־עָּרֵי

יַמִיב בָּהוֹן לוֹש: tāk tu dita kitu וְשָׁלַח יָת לוֹט מִגּוֹ הַפַּיכִתָא מומבא ובכור ון יו אַבְרָהָם נענה בְּחַבְּלוּת יִיָּ יָה קרֵנִי

cities in which Lot dwelt. overthrow, when He overthrew the and sent Lot out of the midst of the that God remembered Abraham, destroyed the cities of the Plain, And it came to pass, when God

בְנִעָּינ: בְּאָנְתָּר נַיֶּמֶבְ בַּפִּּמְתְּרָי הַנִּא נְאָטָּיִ וּמִּשׁׁנִ בֿוָטַוּוְ מִּשְּוָ בַּׁי נִבְאַ לַמָּבַּע ניַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר נַיַּשֶׁב בְּהָר

خزترك: נימיב במערקא הוא ותרמין אַבוּ בְּחַיל לְמִחַב בָּצוֹעַר בְּטוּרָא וְתַרְמֵין בְּנְתֵיה עִמֵּיה וסליק לוט מצוער ויתיב

And the first-born said unto the cave, he and his two daughters. to dwell in Zoar; and he dwelt in a daughters with him; for he feared 30 dwelt in the mountain, and his two

And Lot went up out of Zoar, and

خَلَيْهِ مُخِيدٍ، خَيُنُكُ خُحِيثِمُّتُهُ: ﴿ אַבֿונוּ זַבֿון וֹאָנִה אָוֹן בַּאָבָוֹן װּ נְעַאָּמֶר הַבְּּכִירֶה אֶלְ הַאֵּמִר הַבְּּכִירֶה אֶלְ הַצְּּמִּירֶה

ダレダス: לְמֶוּתָּלְ הֹּלְנָא כֹּאִוּבַע כֹּלְ אַבוּנֹא סִּיב וּנִּבַר לֵיח בָּאַרְעָּא בְבְּהָא לְזְעֵיּלִא

of all the earth. come in unto us after the manner there is not a man in the earth to ar younger: 'Our father is old, and

: גַבֿוֹנַ 投口「谷口」に

וֹנֹמִכּוֹב הֹמִּוִצ וּנֹלַנִים מֹאַבוּנֹא אַנעאַ נֹמִבוֹי זֹנו אַבוּנֹאַ עַנִּוֹבָא

we may preserve seed of our father. wine, and we will lie with him, that Come, let us make our father drink

נ<u></u>לנטָנ: אָט_אַלְּיִנְ וְלְאָ_יָנָת בָּהָכְּבָּת עוא נקלא הקכירה נהשפב קליליא הוא ועאלה רקקא נְעַּהְּמֵּׁגוֹ אָעַ אַּבְּיִנִיוֹן נְיֵנֹן בַּבְּנֵלְעַ וְאָהֵׁמִּנִאָּע נִע אַבְּוּעִוּן עַמָּבָא

במשקבה ובמקימה: וְמְבֹּנִבְע מִם אֵבוּנִא וֹלָא גֹֹבת

down, nor when she arose. and he knew not when she lay went in, and lay with her father; 33 wine that night. And the first-born And they made their father drink

- לאורמים סללו, אמרס לו אף סמנסג סרע סוס אמס בא לסנסיג במקוס סוס (ב"ר נ, ד): (62) וחבש אשחו מאחריו. מספריו של לוע: וחדר נציב מלח. במלח מססס ובמלס לקסס, סמר לס סני מעט מלח
- (82) קישור. מימור של עשן שור"ח, גלע"ו: בבשן. מפירה ששורפין בה את האבנים למיד, וכן כל כבשן שבתורה:
- שלמר חברסם במלרים על שרה שַׁמוֹמִי הִיחֹ, ולח גלה הדבר, שהיה חם עליו, לפיכך חם הקב"ה עליו (ב"ר נחֹ, ו): (פג) ויזכור אלהים את אברהם. מסו וכירמו של אברסס על לומ, נוכר שסיס לומ יודע ששרס אשמו של אברסס, ושמע
- (05) כי ירא לשבח בצוער. לפי שהיתה קרונה למדום:
- נמרב, כמו בדור המבול. (ב"ר נה, ח): (IE) אבינו זקן. ואס לא עכשיו איממי, שמא ימות או יפסוק מלסוליד: ואיש אין בארץ. סנורות סיו שכל סעולס

יבא, מִּבְבָּי עמוֹ וּנְחַנֶּה מִאָּבְינוּ אָעַ אָבְיִ נַּאַּבְנִּיּ זָּנִן נִּם_עַבְּוֹלְעַ אַ אָּלְ_עַהְּמִּיּלְעַ עַוֹּ חְּכַּבְעִי אָמְחָ עַבְּּטָא לְוָמִּנִנְעַא עָא חְבִּיִבִּיִעַ

אַבוטו זיון ומַקם הַצִּעּירה رَمَهُكُرْ إِنَّ فَكِرْكُت يَابُرُهُ هُنَا _

نَّكُولِينَ: וְהַשְׁבָּב מִמְּוּ וְלְאַ־יְּנְעַע בְּשִׁכְּבָה וְנִינְיִאַ יִּשְׁבִּי וּבְמְקִינִה יִבְּמִ יְדַע בְּמִשְׁבָּב וּמְלִינִת יִינְיִי יְנִינְיִי יְנְיִי יְנְיִי יְנְיִי יְנְיִי יְנְיִי יְנְיִי יְנְיִי יְנְי

شقر

ਜ਼ਾਜ: מוּאָב הָוּא צַּבְּי־מוֹאָב עַד־ שְּׁמֵיה מוֹאָב הוּא צַבוּהוֹן וּשֹׁבֶּב חַבּּכֹּי,בַׁעַ בָּּן וֹשַׁצְׁבָּא הָּמִוּ וּיִבְיִבַע בַבָּּטָא בַּב יַצְּבָרַע

בּאָבֹיהָן:

9٤ اَلْتَكَاتُـٰلَ^{*}

וּשׁבֹּלֹבֵא הַּמֹוְ בֹּוֹ ַהֹּמִּׁ, בַּוֹא אָבֹּי, וְהַצְּמִּירָה נַם־הָוּאַ נֶלְדָה בָּוֹ

בְּנֵי־עַמִּיֹן עַד־הַיְּיִם: (סֹ)

עַנְּנֶב נִיֹמֶב בּגוֹ בַבֹּת יבוֹן מִינ בַנוֹמָא וֹנִינִב בּגוֹ בַבַם יבּגוּ ניפָּת מִשְּׁם אַבְרָהָהַםְ אַרְצָּהְ הִנְּמֵלְ מִשִּּפִּוֹ אַבְרָהָהָם לְאָרֵע

נַּגְאָמֶׁר אַבְּבְבְוֹיִם אָבְ_מְּבָּר אָמִּטִּוּ

בַּבֶּרְ נְּּבְרַ נִיבַּח אָת־שְּׂבֶר: אַהִימִי הָוּא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶלֶךְ

המוע ולפוום מאַבוּנֹא בּנֹו!: אַל בַבְיבְיָא וֹמוּבְי מִכוּבִי בׁמָּהְ, הֹם אַּבֹּא נָהָפֿונִישַ עַמְלָבָא أَنْ لِنَا مُعْلَيْكِ لَا لَهُمُلًا لَا خُرْدُكِ لِ تَكُلُّكُ خُرِيْمُهُ لِحُنْدِينِهِ لَهُمْدَكِ

וֹאַמִּלוּאִנ אַב בֹּלָילָנֹא נַנוּיִא

בַּאַבוּדוֹן: בְּנִוֹתַ לְוֹם וְעַּבִּיאָר תַּרְתֵּוֹ בְּנָת לוֹם

בְּמִנְאַבֹּאֵי מַר יוֹמָא בַּיוֹ:

ולבע הַמוּע פֿר עַמִּי הוא וּוֹמּוֹבׁשׁא אַב בִיא וֹכְיבַע בַּב

אַבוּבוּן דִּבְנֵי עַמּוּן עַד יוֹמָא

עולבא ואטועד לולבן:

thou in, and lie with him, that we drink wine this night also; and go with my father. Let us make him younger: 'Behold, I lay yesternight that the first-born said unto the And it came to pass on the morrow,

down, nor when she arose. and he knew not when she lay younger arose, and lay with him; wine that night also. And the And they made their father drink

may preserve seed of our father.

Lot with child by their father. Thus were both the daughters of

the father of the Moabites unto this 37 called his name Moab—the same is And the first-born bore a son, and

this day. of the children of Ammon unto Ben-ammi—the same is the father son, and called his name And the younger, she also bore a

and Shur; and he sojourned in South, and dwelt between Kadesh XX thence toward the land of the And Abraham journeyed from

took Sarah. Abimelech king of Gerar sent, and 2 wife: 'She is my sister.' And sid dsraba biss madardA bnA

(א"ר לוי כל מי שסוא לסוט אחר בולמום של עריות, לפוף מאכילים אומו מבשרו): סכמוב במפורש. ובקומה של בכירס נקוד על וי"ו של ובקומס לומר, שבקומס ידע, ואף על פי כן לא נשמר ליל שני מלשמות. לעירה לפי שלה פחחה בונוח, הלה החוחה למדחה, חיסך עליה הכחוב ולה פירש גנוחה, הבל בכירה שפחחה בונוח, פרסמה (33) וחשקין וגוי. יין נודמן לסס במערס, לסולים מסן שני סומום: - וחשכב אח אביח. ובלעירס כמיב ומשכב עמו,

(18) וחהרין וגרי. אף על פי שאין האשה ממעברת מביאה ראשונה, אלו שלמו בעלמן והוליאו שרומן (מ"א עדומן) למוך,

(25) נוואב. זו שלה היחה לנועה פירשה שמהביה הוה, הבל לעירה קרחתו בלשון נקיה, וקבלה שכר בימי משה, שנהתר בבני ונמעברו מבילה ראשונה:

(I) ויסע משם אברהם. כשראם שמרבו הכרכים, ופסקו העוברים והשבים, נסע לו משם. דבר אמר להמרמק מלומ, שילא עמון שַׁל מְּמְבֶּר בְּס (דבריס בּ, יע), כלל, ובמוחב לה הזהיר חלה שלה ילחמו בס, חבל ללערן החיר לו:

(ב) ויאמר אברהם. כאן לא נעל רשות, אלא על כרמה שלא בעובתה, לפי שכבר לוקחה לבית פרעה על ידי כן: אל שרה עליו שֶׁס רע שבא על בנומיו (ב"ר נב, ד):

וֹנוֹא בֹמֹלַנו בֿמֹלַי: <u>ਫ਼ਜ਼ੑਫ਼ੑੑਫ਼ੑਜ਼ਲ਼ਲ਼ੑਜ਼ਲ਼ਲ਼ੑਜ਼ੑਫ਼ੑਖ਼</u> ، פַּחַלְּוָם תַּלְּיֵלְע וֹנֵאִמֶּר לֵוּ הִנְּוְּךְ אָבִישֶׂלָהְ בְּחַלְמָא דְּלֵילְנִאִ

نياتالد: וּאָמֶר אַדְנָּי עוֹיִי נִּם גַּצִּיל [†] נֹאָבׁוֹמֶלְנִּ 'לְאִ לַנֹרֵ אֶּלְוֹנִי נֹאָבִּנִמֶּלְנִּ לְאִ לַנִּיִּר לְּנִׁיִּנִי

78口: בּׁטְׁם_לְבְּבָׁי וּבְוֹלֵוֹן כַּפֹּוּ מְּמָּוִטִּוּ בַּּלְמָּמִנּטּ לְבִּי וּבְוֹכֹּאִנִּט וֹנִי. לְהֵיא־נַם־הָנֹא צֵמְרֶה אַהַי הָנּא יְהִיא צַּף הִיֹא צַמַרַה צַּהִי הנּא הַלֹא תַוּא אֲמַר־לִי' אַחְתִי הַוֹּא הַלַא הוּא אֲמָר לִי אַחַת הִיא

ئىن،ك خئائم ھڭ،ڭ: אַנְטַבְּ מִטְׁמִּנְבְיִגְּ מִּלְבַּנוֹ לְאַ - יִטַבּ מִלְמִטְּהָה בְּבָּהָה מִּלְבָּוֹ לְאַ אָלָהָ שַּׁאַ נַאָּטְהַאָּט בּּאָרַבּי בַּבְּיִבְּיִי בַּבְּרִים בּאָרָבָּי בּאָרָבָּי בּאָרָבָּי בּאָרָבָּי בּאָרָ זוֹם אֹנְכֹּו גֹֹבְהְשׁי, כֹּו בֹשֹׁם_לְבֹבֹבׁ בַ בֹּבֹתׁוּ נִלְוּ אֵבוּו בֹפַהָּוּתוּנוּ לִבַּבֹּ נְּאָמֶרְ אֵלְּיִנְ הַאֶּלְיִנִם בַּהַלְם נַאָּמָר לִיה יִי בְּהַלְמָא אַר

הַמִּיִּת אַמָּה וְבְּלְ־אֲשֶׁר־לֶּךְ: וֹאִם_אָּגוֹב מַהָּגִר 'בּה כֹּגַ-בּּוֹנָנוּ ַ ttix μιχ tidetς tall thile וְעַמְּה הַשָּׁב אֵשֶּׁת־הָאִישׁ בֶּי־

נוונאו באַלָּמום מֹאָב: ūķċĽ.a م ﴿ خُرُحٍ مُثَلُّهُ لِللَّهُ لِللَّهُ لَا كُمْ لِي خُرُحٍ مَنْ لِينَادِ لِمَوْدِحِ ثَلَا رَيْمُوْتِ كَارَبُرُكِكِ فَقِقُكِ رَبْطُكِمِ لَهُطُكِيتِ كَادْمُكِكِ خَمْفُكُم

אַעַע נִבַר: מוסט אטטא בבבנטא ננוא וֹאַמֹּר לֵיה הַאָּהָ מָאָית עַל וּנֹבֿאַ אֵּבְיַנִים אָבְ-אַבֹנמֵבְנִ וּאָטֹאַ מִנמָר מִוּ בֹּנִם נִיֹּ בְנִע

שלמגל: הַעַם אַר זַכָּאִי

ならしい じゃく

שְׁבַלְמָדְ לְמִלְּרֵב לְנְתַהָּ:

שמוע אַשׁ וֹכֿלְ גַּלְנַ: וֹאִם לְוֹטַבׁ מִטִּיב בַּת אָבוּ מִמָּע לביא הוא ויצלי עלף ומימי

יגויילויא לַוֹיָא: בְאֵלְנִי בְּאִּנִינִים כִּלְ פּנְּעָּטִיִא הַאָּלְוּן אֵדְשִׁירִיוֹן

> because of the woman whom thou him: 'Behold, thou shalt die, s dream of the night, and said to But God came to Abimelech in a

hast taken; for she is a man's wife.'

slay even a righteous nation? her; and he said: 'Lord, wilt Thou Now Abimelech had not come near

innocency of my hands have I done simplicity of my heart and the said: He is my brother. In the my sister? and she, even she herself Said he not himself unto me: She is

suffered I thee not to touch her. from sinning against Me. Therefore done this, and I also withheld thee simplicity of thy heart thou hast dream: 'Yea, I know that in the And God said unto him in the

die, thou, and all that are thine.' know thou that thou shalt surely live; and if thou restore her not, shall pray for thee, and thou shalt wife; for he is a prophet, and he Now therefore restore the man's

ears; and the men were sore afraid. and told all these things in their 8 morning, and called all his servants, And Abimelech rose early in the

מסרגנו, שמא כך דרכך לאבד סאומום חנס, כך עשים לדור סמבול ולדור ספלגס, אף אני אומר שסרגתם על לא דבר, כמו (+) לא קרב אליה. סמלאך מנעו, כמו שנאמר לא נְמַמִּיךּ לְגְנוֹעַ מֻלֵּיסָ: הגוי גם צדיק ההרוג. אף אס סוא לדיק אשחו. על שרה אשמו, וכיוולה צו הֶל הְלְּמַח חֲבוֹן וגו' (שמוחל-ה ד, כה), וְהֶל מות הָמִיָּה, שניהם צלשון על:

(a) גם היא. לרצום ענדיס וְגַמְלִיס וְמַמְרִיס עלה אם כולס שאלמי ואמרו לי אחיה הוא: בחם לבבי. עלא דמימי שלמס לומר לסרגני:

יש כאן): - לא נחחיך. לא ממך היה שלא נגעה בה, אלא השכחי אני אותך מהעוא, שלא נההילך כה, וכן וְלֹא נְמָנוֹ אֱלֹהִים (6) ידעחי בי בחם לבבך וגרי. אמם שלא דמים מחחלה לחמוא, אבל נקיון כפים אין כאן. (הדא אמרה משמוש ידים למעול: ובנקיון כפי. נקי לני מן המעל, שלל נגעמי בה:

(ד) השב אשה האיש. ואל מהא סבור שמא החגנה בעיניו ולא יקבלנה, או ישנאך, ולא ימפלל עליך. (אמר לו אבימלך ומי (בראשית לא, ו), וכן וְלֹא נְמָנוֹ אָבִיק לְבּוֹא (שופעים מו, א):

LL

מפרקמו שלא נגעמי בה, אמר לו): בי גביא הוא. ויודע שלא נגעת בה, לפיכך ויתפלל בעדך (בבא קמא לב.):

بزيّالًا: מַעַשְׁיִם אַשֶּׁר לֹאְ־וַמְשׁׁ עַשְּׁיִים נְיְבָּאִ עּוּבְרִין דְּלָא כְשְׁרִין וְעַלְהַ מַּלְרָנִיּר הַמְּאָר גִּרְלְיִר עִּלִי עִּלְרָ עִּלְרָ עִּלְרָ עִּלְרָ עִּלְרָ עִּלְרָנִיּר חוֹבָא עַמְאָטִי בְּוֹבְי בּיִרְעִדְּאָטִ מְּלְיִ נְמָא עַמָּנִי בְּנַבְּ אָּבְרִ אָנִינִימָא נֹיֹאמֶר לוֹ מֶה־עְשְׁיִהְ לְנִוֹ וּמֶה־ נִצְּמַר לֵיה מָא צַּבְּדְהְ לַנְא וּכֹּלְא אַׁדִּימָבְנַ

ग्रेंप: בְּנֵע בַאָּיִםְ בָּי עִּשְׁיִם אָת־תַדְּבָּר رَيْهِمُ لِهُ يَعْدُرُونَ لِهُمْ لِهُمُ لِهُمُ لِهُمُ لِهُمُ لِهُمُ لِهُمُ لِهُمُ لِمُعْدُلُونَا لَمْ

וֹבְרַגְּוּנִי מַּלְ_בְּבָר אָמִּטִּי: אַין־יִרְאַת אֶלֹהִים בַּמָּקִים תַזָּה וּיֹאמֶר אַבְּרְהָם בָּי אָמַרְהִי וַכֹּ

4.8億円: אַּבְרָ בְּאַ בַּעַ־אָּמָּגְ נַשְּׁעִיּרַלְיְ עַנִאַ בָּרָם לְאַ בַּעַ אָּמָּאָ נַעַנִינַ וֹנִם_אֹמְנְע אַבְעַיג, בַעַ־אַבֹּ, נְנִא יִבְרַם בַּלּנְהָמָא אַבַוֹנִ, בַּע אַבָּא

הַמְּלוֹם אֲשֶׁר נְבָוֹא שְׁמָּה אָמָרִי־ אַהָּבְ עַהַּהָּ, הַפָּבִי, אָבַ כַּב פּ מִבֶּית אָבִי נְאִמָּר לְה זֶר חַסְבֵּרְ וּוֹטָו כֹּאַמֻּבׁר טִטְעָּוּ אָטָוּ אֶבְטִוּם

לא בת אמי. הרן מפה התרת היה:

(\$160,00(1):

كِمَحُدُنِهِ نَكْدُم مُحَدَثَكِك كِمَخَدُنُهِ

בוונטא אונו הכושא נט פטלמא

מיסק אָהָהִי: באַטֹבא בַבון וֹנִלַמְּקוּנָנוּ מַּק וֹאַמֹּר אַבְּרוֹטִם אָנוּ אָמָרוּנִי

ځ، ځ**ېن**نه:

בּנֹטַב לַטַמּוֹ אָנמָבוּ הַּכִּוּ אָטִי ביה ביו הפו לכל אַנור וַאָּמֹנות לַה דָא מִיבוּתִיךְ לַבַעַלְעָיה מִבָּית אַבָּא וַהָּנְה כַּד מִעוֹ עַמִמָיָא בַּתַּר

> to be done. done deeds unto me that ought not kingdom a great sin? thou hast brought on me and on my sinned against thee, that thou hast 9 done unto us? and wherein have I nodi isad isaM' :mid oinu biss bas Then Abimelech called Abraham,

fanida eida ənob assd uoda Abraham: 'What sawest thou, that And Abimelech said unto

me for my wife's sake. not in this place; and they will slay и chought: Surely the fear of God is And Abraham said: 'Because I

and so she became my wife. but not the daughter of my mother; 12 sister, the daughter of my father, And moreover she is indeed my

He is my brother.' whither we shall come, say of me: shalt show unto me; at every place This is thy kindness which thou 13 father's house, that I said unto her: caused me to wander from my And it came to pass, when God

- ורעי, ואונים וחומם: (9) מעשים אשר לא יעשו. מכס אשר לא סורגלס לבא על בריס באס לנו על ידך, עלירם כל נקביס של זרע, ושל קעניס,
- वेचवर चरवे वेर वेवावर चरवे (हहते वृत्यवे चठ): (11) רק אין יראת אלהים. אכפואי שבא לעיר, על עפקי אכילה ושמיה שואלין אומו, או על עפקי אשמו שואלין אומו,
- (בו) אחותי בת אבי היא. וצם אב מוסרם לצן נח, שאין אבום לעובדי עבודם אלילים, וכדי לאַמם דבריו השיבו כן. ואם
- ַלְמְשְׁמִּוּ (ברמשׁיִם כו, ו), על משמו. וכן וְמְׁמֵר פַּרְעֹה לָבְגֵי יִשְׁרָמֵׁל (שמום יד, ג), כמו על בני ישרמל. פֶּן יֹמְמָרוּ לִי מִשָּׁה בַּרְנָמָהוּ (מהלים קיט, קעו), יקעו לְּבְּלִי מוֹבֶל (מֹיוב לח, ממֹ), ילמו וימעו לבקש מכלם: אמרי לי. עלי, וכן וַיִּשְׁמֵלוּ מַנְשֵׁי שַּמֶקוֹם מאמר מסו לשון סמעו, כל סגולָס ממקומו ואינו מיושב קרוי מועס, כמו וַפֵּלֶךְ וַפֵּסַע (בראשית כא, יד), פְּעִימִי כְּשֶׁס אוֹבֵּד קלושים, וכל לשון אלסים לשון רבים, וכן וַיַּקַּח מַדּוֹבֶי, יוֹשַף, מַדּוֹבִי, מְמַבּוֹבִי, מָמַבּן, וכן בְּשָבְיוּ שִמּוֹ, וְסִישַּ בִּבְּשָבְיוּ. וֹמֹס לשון רביס, ואל מממס כי בסרבס מקומות לשון אלסות ולשון מרות קרוי לשון רביס, שַׁשֶׁר סָלְבוּ שֱלֹסִיס, שֵׁלֹסִיס תַּיִּס, שֵׁלֹסִיס מבים אבי לסיום משועע וגד ממקוס למקוס, וידעםי שאעבור במקוס רשעיס, ואומר לס זס מסדך וגוי: 👚 באשר החעו. (13) ויהי כאשר החעו אותי וגוי. אונקלוס מרגס מס שמרגס, ויש לישב עוד דֶבֶּר דָבּוּר על אוֹפְנָיו, כשסוליאני סקב"ס

נַיְנְשֶׁב לְוֹ אֵת שְׁרֶה אִשְׁהְוֹ: تَمَّكُدُ مِ بِهُطُبِدِ تَنْكُا كُهَدُلُكُم المَّذِيرِ الْهَمُنَا لِيَدَ كُهَدُلُنُهِ ti נִילַּח אֲבִיטֶּׁלֶבְ צֵּאִן יִבְּקַר יִדְבַר אַבִיטֶלֶבְ עָאוֹ וְתּזְרִין

خَطَرُنَكِ مَفْرِد خَمْرَثُكِ بِمُحِهِ ע ניֹאָמֶר אֲבִימֶׁלֶב הַנָּה צַּרְצֶי

נאָנו כִּל נִוּבְּעוֹני: בְּסִוּת מִינַוֹם לְכִל אָמָּוֹר אִנַּוֹד مَا چُواءِ جِهِبَاءٍ بِيوِبَ بِرَوْبَ بِرَوْبِ اللهِ جُاءِ ا برَשُرِت هِٰرَٰدَ بَيْتِ بِرَٰمِ، هِرَاءً

لا تنكفَرْم هَخُذُكُم هُمِـنَهُم يَنْ اللهُ

שְׁרֶה אֵשֶׁת אַבְרְהָם: (ס) ثُلُتُ ذُرُّنَ لِأَخْرَبُكُمُكُ مَّذٍ لِحَدْدَ فَتَسَازَكُمُ لِمُخْرَدُنَ لِمُحْرَثُكُ مَرِ לּיַלֹּג מֹּגַר וֹבוֹנִי בַּמָּר כַּלְ

خَيْرَا رَبِيْنَ رَضِيَ لَ خُرْضُ لِي حَجَيْقِ لِيَوْدِ بِرَ خُرْضُ لِي جَمَعْ جَمَعْ بَالْمَارِ بَ rn trițh eşt yn ŵth cxw

נאָמִיב לִיה וָת שִּׁרָה אִּהְּמִיה:

פֿבמב בבטפון במילד מיב: וֹאַמֹּב אַבֹּימֶלֶב בַא אַבֹּהֹי

מָא דַאָּמַרְהָ אָמוּכְּהְהָ: זמוב ונים כל דעמוד ועל כל באָלטית דַּבְרָהִיף נְחָזִית עוא ליף בסות דיקר חַלף סלמו דקסף לאַחוייף הא ילשָּבְה אַמַר הָא יִהַבִּית אָלָף

וּאַמְבְתַיה וְאָקְרַוַהוּ: ון יו אַבימֶלֶךּ וְיָה אָמָהִיהּ וֹגּלְ, אַבֹּבֹבִים בֹּבִם וֹנִ וֹאַפֹּּ

מִיסַק שְּׁרֶה אָתַּה אַבְּרֶהָם: אַבו מוחד אַחד ון בְּאַפָּוֹ כְּלִ

וּנִי בְּכִּיר נְתְּ שְּׁבְּה בְּמָא בַּאָבּוֹר

Sarah his wife. unto Abraham, and restored him women-servants, and gave them bns strusyservants and men-servants and And Abimelech took sheep and

pleaseth thee.' 15 Iand is before thee: dwell where it And Abimelech said: 'Behold, my

art righted.' with thee; and before all men thou a covering of the eyes to all that are pieces of silver; behold, it is for thee have given thy brother a thousand And unto Sarah he said: 'Behold, I

they bore children. wife, and his maid-servants; and 17 and God healed Abimelech, and his And Abraham prayed unto God;

Abraham's wife. Abimelech, because of Sarah To somos of the house of For the Lord had fast closed up all

unto Sarah as He had spoken. as He had said, and the LORD did And the Lord remembered Sarah

- (14) ויחן לאברהם. כדי שימפיים וימפלל עליו:
- (פו) הנה ארצי לפניך. אלל פרעס אמר לו קנס אָשֶׁהְּ קַמְלְבָּרְ, לפי שנתנֶבַא, שסמלריס שמופי ומס:
- המקרה פירשמי: כבוד על העינים שלי ששלמו כך, ובכל אשר אמך, ועל כן מרגומו וחזים ימיך וים כל דעמך. ויש מדרש אגדה, אבל ישוב לשון דברים, ובלע"ו אשפורפי"ר. ואונקלום מרגם בפנים אמרים, ולשון המקרא כך הוא נופל על המרגום, הנה הוא לך כמום של בל. ועס כל באי עולס: - וגבחח. יסא לך פסמון פה להמצכה, ולהראום דברים נפֶּרִים הללו, ולשון מוכמה בכל מקוס, ברור לאחר שנחעלל בה החוירה, עכשיו שהולרכחי לבובו ממון ולפייסך, יודעים יהיו שעל כרחי השיבוחיך, ועל ידי נס: ואח הממון והכבוד הוה לך כפום עינים: - לבל אשר אחד. יכפו עיניהם שלה יקילוך, שהילו השיבוחיך ריקנים, יש להם לומר, (16) ולשרה אמר. אבימלך לכבודה, כדילפייסה, סנס עשימילך כבוד זה, נממי ממון לאמיך, שאמרה עליו אמי סוא, סנס
- (TI) וילדו. כמרגומו ואמרומו, נפתחו נקביסס וסוליאו, וסיא לידם שלסס:
- (18) בעד כל רחם. לינגדל פממ: על דבר שרה. עלפי דנירס של שרה:
- כאשר דבר. להברהם: וגו', דבור, סְיָס דְּבַּר ס' פָּל פַּבְּכֶס, בברים בין סבמריס, ושס נאמר לֹא יִיכְשָׁךְ זֶס וגו', וסביא סיורש משרס: 👚 ויעש ה׳ לשרה באשר אמר. בסריון: באשר דבר . בלידס, וסיכן סים למירס וסיכן סום דבור, למירס, נילער אֵלָסִים בַּבְל שָׁרֶס הָשְׁקָּ שנאמר וימפלל וגו' וסמיך ליס וס' פקד את שרה, שפקדס כבר קודס שריפא אם אבימלך (בבא קמא לב.): פקד את שרה (I) וה פקד את שרה וגרי. ממך פרשס זו, ללמיך שכל סמנקש רממיס על מנירו וסיח לריך למומו דבר, סים נענס ממלס,

ڲٚڔڶۣڔ۩؞ ﴿ إِنَّ إِنَّا لَا مِن اللَّهِ اللَّهُ نَفِيرَ لِيَوْجُدُ شِرِيَا جُهُدِدُيُو فِي إِسِّهِ بِهِن الْحَرْدِيةِ وَيُورِينُ فِي الْمُؤْدِدِينَ

לְּוֹמִלֹא בַמְלָנִלְ וֹשִׁינִי וֹנֹי

.mid ot set time of which God had spoken 2 Abraham a son in his old age, at the And Sarah conceived, and bore

שְּׁבֶּה יַצְּחֲק:

שְׁרְהׁ יַצְּחָק: المُهُدَّدُ مُلِّا لَمُ الْمُعَالَّدُ مِن الْمُحَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِقِيلِيّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِيلِيقِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِقِيلِيقِ الْمُعَالِقِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِقِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِّةِ الْمُعِلِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِمِي الْمُعَالِّةِ الْمُعَالِمِي الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعِلِّةِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعِلِّةِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعِلِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِي الْمُعِلِي الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعِلِي الْمُعِلِمِ الْمُعِل ניקלא אַבְרָהָם אָת־שָׁם־בְּנָנִ יקּרָא אַבְרָהָם יָת שׁוֹם בְּרֵיה

whom Sarah bore to him, Isaac. min ornu mas born unto him, And Abraham called the name of

ڲٛڔ۩؞ڡ؞ בּוֹ שְׁמִנְטִ וֹמִים כַּאַמֶּׁר אַנִי אָטִוּ בַּר טַמְנִיאַ וִמְוּ כָּמָאַ בַּפַּבּר וֹגֹמֹלְ אַבְרְבְׁבַׁםְ אָנִי וֹגִּעַוֹלִ בַּנְוִ וּנִּזָּר אַבְרָבַבַּם זָנִ וֹגַּטַלַ בָּבִוּנִי

God had commanded him. tsaac when he was eight days old, as And Abraham circumcised his son

And Abraham was a hundred years

לו אָת יַצְהָל בְּנְוֹ: ממישי וַאַבְרָהָם בֶּּוֹ־מְצַּת שְׁנָה בְּהְנָלֶד וְצִּבְרָהָם בִּּר מְצָּה שְׁנִין כַּד

אַטְיִלְיִג לֵיה יָת יִצְּקְׁלֵלְ בְּרֵיה:

And Sarah said: 'God hath made unto him. old, when his son Isaac was born

אָבְעַנִים פֿבְ עַהַּמְתְּהְ וֹגִּעַבְבְנִי בִּבְ גַּהָּתָהְ יִעִבּי, בְּנִי נַתַּאִמֶּר שְּׂרֶׁר צְּתְּל עֵשְׂר לֵי נַאֲמֶרַר שְׂרָר חַבְּרְאַ צַּבְּר לִי יִי

heareth will laugh on account of 6 laughter for me; every one that

كا خاكاتين ביניקה בנים שָּבָה בִּי־יַּלְדְתִּי נאַאמָר מִי מִלֵּלְ לְאַּבְרָהְם וֹאַמַרָת

كالإلارك ĿŸŪĹ

him a son in his old age.' give children suck? for I have borne 7 unto Abraham, that Sarah should And she said: 'Who would have said

¿٥،١٤٠: בּנון שָּבוּה אָבוּה וְלֵינִית בּּר 8 weaned. And Abraham made a And the child grew, and was

بنزير لامر بنيار:

באטטסיל יצטק: אַבְרָהָם מִשְׁהֵָת גַּדְוֹל בְּיָוֹם אַבְּרָהָם מִשְׁהְּגִא בַּנִּימָא ַנּיִּלְנַגַׁ ַ נַיּבְּלָגַ ַ נַּיֹּהָהָ וּבְּבָא בַבְּיָּא וֹאִטַּוֹסִילְ נַהְּבַּב

great feast on the day that Isaac was

unto Abraham, making sport. Pegyptian, whom she had borne And Sarah saw the son of Hagar the

לַאַּבְרַבְים מָצַּעַל: אַמָּב וֹלְבַבְ מִאָּבוֹנִים בּיִלִינַה לְאַּבְנִיִם אָת־בֶּן־הָגָר נְחַזָּת שָׂרָה יָת בַּר הָגָר

בומט לו: אַשׁוּב אֵלֶיְךְ, שׁרִש לו שַרִישִּׁה בּכוּחל, ואַמר לו, כשחגיע חמה לשרישה זו בשנה האחרת חלד: – ליקניו. – היה זיו איקונין שלו סוא, וכי ממא אומכ לשבעה מדשים: למועד אשר דבר אחו. דמליל ימיה, את המועד אשר דבר וקבע כשאמר לו למועד (ב) למועד אשר דבר אחו. כי יידן ורבי ממל, רבי יידן לומר מלמד שנולד לעי מדשים, שלל ילמרו מבימו של לבימלך

(ד) מי מלל לאברהם. לשון שנמומשינות, כמו מִי פַעַלוְעַשְׂס (ישעיס מל, ד), מִי בְּרָחׁ מֵבֶּס מ, כו), רחו מס סול, ומי עמס, ורב שחוק היה בעולם: (6) יצחק לי. ישמח עלי. ומדרש אגדס, סרבה עקרוח נפקדו עמה, הרבה חולים נחרפאו בו ביום, הרבה חפלוח נענו

מומס, שסיו מומרום לא ילדס שרס, אלא אפופי סביאס מן סשוק: לפוף מאס לאברסס: - היניקה בנים שרה. ומסו בניס לפון רביס, ביוס סמשמס סביאו סשרות בניסן עמסן, וסיניקס סיא (וכמס סוא גדול) שומר סבטחחו, סקב"ס מבטיח ועושס: - מלל. שינס סכחוב ולא אמר דבר, גימטריא שלו קי, כלומר

(8) ויגמל. לפוף כ"ד מודש (גימין עס:): משחה גדול. שסיו שם גדולי סדור, (פ"ר נג, י) שם ועבר ומבימלך:

نېټار: בֶּן־הַאְמָה הַזֹּאָה עִם־בָּנָי עִם־ "רַה בַּרַ צַּמִהָּא הָדָא עִם בְּרִי י תוּאָט וֹאָט פָּנָה פָּנ לָא וּיִרִשׁ אַמְּמָא הָדָא וִיָּה פָּרָה אַרִי לָא נקאמר לְאַּבְרֶלְם נָּרָהְ הַאַמָּר נִאָּמָרִם

אַבְרָהָהַ עַל אוֹדָת בְּנִוֹי:

לוֹגְּעְׁל וֹפֿרֵא לְנִבּ זְּנָת: אָבֶירְ שְּׁבֶּרִ שְּׁמֵּתְ בְּּלְבְּיִׁע בַּיִּ מִפְּעִ אָּבִי בִּיִּצְּטִׁם יִהְּמָרִוּ בְּּרִ אַכְ־יִנֹת בֹּמִילָּוּ מַּכְיַנַּמֹּנ בֹמִילֵּצ מַּכְ מַנְיַמֹּא וֹמֹכְ אַמִּטֹב! ניאמר אָלְהַיִם אָלְאַבְּרָהָם נַאַמֵּר יִי לְאַבְּרָהָם לָאִ יִבְאַשׁ

בָּי זַרְעָּרָ הָהָי וֹלִם אֵּעַ_בּּלַ ַ בַּאַמֹּעַ לַנְּנָ אַמְּנִמֹּנִ וֹאַלַ זֹעַ בּּרַ אַמְּשַׂאַ לַמַּמֹּאַ

בְאָר שֶׁבַע: לוֹמִבְּעֲשׁי ושַּׁבָב ושָּעַת בּמִוּבַר הְגְּר שָּׁם עַל־שִׁכְמָה וְאָת־הַנֶּלֶר וִיהַב לְחָנָר שַׁוִּי עַל בַּחָפַּה וְיָת לֶםְם וְהַמָּת מָּוֹם וַיְּתֵּן אֶלְ- וּנְסִיב לַחְמָא וְרוּקְבָּא דַעַיָּא נישְׁכֵּם אַבְרְבְנֵים ו בַּקַפָּר ניִפְּער

אָּטַ עַּיְּכֶּבְ עַּטְעַר אַעָר עַשִּׁיּהְם: ײַ וּיִּבְלִיּ הַפָּוֹם מִן־הַהַמָּמָ וַהַשָּׁבֶּךְ

رَفِهُم هُل كِذُكِ نَقَدُكُ: אָראָה בְּמָוֹת הַיְּגֶלֶר וַתַּשָׁע מִנְּגֶּר or בְּמְשַׁבְוּוֹ בְּשִׁתְ בָּי אֶמְרָׁר אַלְ_ رَضِحُكِ رَضِمُ حَجُكَ طَقِبُكَ لَالْتَاظِ

מְם נְצְּעַלֵּי

אַבְרָהָם עַל עֵיסַק בָּרִיה: בְּמִנוֹ, וּבְאָנְחִ פַּטִוֹמָא כְטַבָּא בַמִנוֹ,

אַשְּוּינִיה אָרֵי בְּרָךְ הוּא:

בְּמַבְבַר בְּאֵב מֶּבַת: בְבְיָא וְשִׁלְטַה נְאָנַלָּה וּשְׁמָּה ۸̈ĊĊĊロ

٪،﴿ڐٙۥؙٙ؉: ירְטָּת יָת רֶבְיָא מָחוֹת חַד מִוֹ והְאַלומו מוֹא מוֹן

וּאָבׁוּמָט וָט לַלַצִּ יִבְּכָּט: בְרְבְיִא וִימִיבַת אָמַרַת לָא אָחָוֵי בִּמוֹתִיה אַבוולט פֿמגיב פֿלַמָּטֹא אָבוּ וֹאַוֹלַנו ווניובֿנו לַצוּ מֹפַּבוֹנג

> with Isaac. shall not be heir with my son, even son; for the son of this bondwoman Cast out this bondwoman and her Wherefore she said unto Abraham:

Abraham's sight on account of his And the thing was very grievous in

called to thee. voice; for in Isaac shall seed be saith unto thee, hearken unto her thy bondwoman; in all that Sarah because of the lad, and because of it not be grievous in thy sight And God said unto Abraham: 'Let

because he is thy seed.' bondwoman will I make a nation, And also of the son of the

wilderness of Beer-sheba. and she departed, and strayed in the and the child, and sent her away; Hagar, putting it on her shoulder, bottle of water, and gave it unto morning, and took bread and a And Abraham arose up early in the

one of the shrubs. spent, and she cast the child under And the water in the bottle was

him, and lifted up her voice, and the child.' And she sat over against Let me not look upon the death of it were a bow-shot; for she said: over against him a good way off, as And she went, and sat her down

- (10) עם בני עם יצחק. מכיון שהוא בני, אפילו אם אינו הגון כילמק, או הגון כילמק, אפילו אם אינו בני, אין זה כדאי קשמו ויורס בו מליס, כמס דפת פֿמקלקלַפַ סַיֹנֶס וְקִיס וּגוי, ופֿמר סַלֹפֿ מָשַׁמַק פָּנִי (משלי בו, ימ־ימ): לא יירש בן האמה עם בני, אתה למד שהיה מריב עם ילחק על הירושה, ואמר, אני בכור ונועל פי שנים, ויולאים בשדה ונועל בִּי. דבר אחר לשון רליחה, כמה דחימא יַקוּמוּ בָאׁ הַנְּשְׁרִים וִישַׁמַקוּ לְפְּנֵינוּ וּגו' (שמואל־ב ב, יג): עם בני וגו׳ מחשובת שרה כי (9) מצחק. לשון עבודם אלילים, כמו שנאמר וַיָּקְמוּ לְצַמֵּק (שמום לב, ו). דבר אחר לשון גילוי עריום, כמה דחימא לְצַמַק
- לירש עמו, קל ומומר עס בני עס ילמק ששמיקן בו (ב"ר נג, יא):
- (II) על אודות בנו. על ששמע שילא למרנות רעס. ופשומו, על שאומרת לו לשלמו (דנריס רנס ד, ס):
- שסכניםס בו שרס עין רעס, ואמומו ממס (ב"ר נג, יג), ולא יכול לילך ברגליו: וחלך וחחע. מזרס לגלולי בימ אביס: (14) לחם וחמת מים. ולא כמף ווסב, לפי שסיס שוואו על שילא למרצומ רעס: ואת הילד. אף סילד שָׁס על שכמס, (12) שמע בקלה. (נקול רוח הקדש שנה), למדנו שהיה אברהם מפל לשרה בנביאות:
- (13) ויכלו המים. לפי שדרך מוליס לשמות הרצה (צ"ר שם):

בַּאֲמֶר הוא־שֶׁם: שְׁמֵע אֱלֹהֵים אֶל־קוֹל הַנַּעַר שְׁמִיעַ מֵדִם יִי קַלִיה דְּרָבְיָאּ בּאַתַר דְּהִא חַמָּן: מַּעַבְלְּלֵבְ עַלְינֹר אַבְעַבְעַיּנִילְאָי בֶּיִב בְנִבּ טַלָּב בָּאְ עַּיִּנְיִבְינִן אָּנִי הְגָר מִן־הַשְּׁמַיִם נַלְּאַמֶּר לֶה לְהָגָר מִן שְׁמִּיָּא נַאֲמַר לֹה מָא ַ וּוֹלַבֹּאְ מַלְאָּב אֹבְנַיִם וּ אָבְ בַּבֹּלִא וּלַבָּא מַלְאָּבֹא בּוֹל

אַמוֹטֶבּוּ: אָתְינְיָהְ בְּיִרְלְגָוֹי נְּדְלִילִ יָת יְדִיףְ בֵּיה אָרֵי לְעַם סַּנִּי אַשְׁימְנֵינִי: לומו אָאָן אָטַ עַנְּמָּר וְעַבְּוֹיִנְלֵן לוּמִוּ מִּוּלְוּ זִע בַבְּוֹא וֹאִנִלְנִיפָּוּ

בַבַבַּבַבַ בַּבַבַ בַּבַּבַבַ בַּבַבַ בְּאַב מָנִם וַשְּׁבֶלֵב וַשְּׁמִבְא אָטַב בַּמִּנָא וֹאָזַכְט וּמִבְט זִט בוּקְבָּא וּוֹפַׁלַע אֶּלְעִיםְ אֶּעַ הַּיּנְּיִעׁ וֹשֵּׁבָא יּוֹלָא וֹוֹ זִע הַּוֹנִעֹא וֹבַזֹּע בּירָא

رَيْهُمْ فِمْ لِفِد رَبْنَ، بَهُد مَهُم: ⁰⁰ נְיָנִי אֶּבְיֵנִים אָט_עַנּגַּר נְיִּגְיָבַב

هَوْرِ هِهُكَ مَهُدُلًا مَجُدُّاتِ: (٩) יי ווֹמֶב דֹּמִוֹבָּר פֹּאָנוֹן וֹטֹפֹעוֹ ַלַוָּ

برق بوذر يُؤلا توري برقاد برقاد: אָל־אַבְרְהָה לֵאמָר אָל"הַים ععر هَدرشِرْك بورجر شِد_هُدُهِ

رَاهُولِو جُرَارَتُ جُمَا كِلَا لَوَقِورُ الْجُولِونِ كِيرَام إِنْ إِمَا جَرَامَ

תוֹא וֹאַהֹּלוּאַנו וֹנו בַבוֹא:

נְבַּנֹב בַבּג בַּמִּבַא: בבלגא יבלא וימיב קמדקקא וְנַנְנִי מֶוְמָנָא בַּוֹן בַּסַהַּבַוּנִי

מאַבוּא בּמֹאַבוֹם: ונסיבת ליה אַמִּיה אָהָקאַ וימיב בְּעַּרְבָּרָא

לַסְהְּבוֹב לַכְלַ בַּאָטַ הַבְּינב: לַאַּבְׁבַבְים לַמִּימָר מִימָבָא בַּיִּי אָבִימֶלְדְ וּפִּיכֹל רַב חֵילִיה וַיְהִי בְּעָּה הַהָּוֹא וַיֵּאמֶר וַהֵּוָה בְּעִּדְּנָא הַהוּא וַאֲמַר

> and the angel of God called to And God heard the voice of the lad;

of the lad where he is. not; for God hath heard the voice her: 'What aileth thee, Hagar? fear Hagar out of heaven, and said unto

him a great nation.' 18 fast by thy hand; for I will make Arise, lift up the lad, and hold him

and gave the lad drink. and filled the bottle with water, 19 saw a well of water; and she went, And God opened her eyes, and she

wilderness, and became an archer. grew; and he dwelt in the And God was with the lad, and he

wife out of the land of Egypt. 21 Paran; and his mother took him a And he dwelt in the wilderness of

in all that thou doest. Abraham, saying: 'God is with thee captain of his host spoke unto 22 that Abimelech and Phicol the And it came to pass at that time,

ו), מגזרם קלס: ותשב מנגד. כיון שקרצ למום, סופיפס לסמרחק: מגורמ וְבְיִמְם מַּדְמַם יְבּידָם לְמָלְבִים לְמָבְּׁם (ישעים יער, יו), ומגורם יָלוּגּוּ וְנִיניעוּ בַּשָּבּוֹר (מסלים קו, כו), וכן קַנְיֵי מֶבֶן (שם סה, שם שהזרע יורה כחן. ואם מאמר היה לו לכחוב כממחי קשח, משפט הוי"ו ליכנם לכאן כמו בְּחַבְּוִי שַּׁמֶלַע (שיר השירים ב, יד), (10) בוגד. מכחוק: – במשחוי קשח. כשמי מיחוח (ב"ר שם), והוא לשון יריים אן, בלשון משנה שהמים באשו, על

כקצורים ישראל שמלאים מיס, וכשמכניקו למוך פיו ופומחו, הרוח נכנק בגופו ומת: שנאמר אַרְמוֹמ דְּדְנִיס (שס), אל מקרי דודניס, אלא דודיס, ואלו יונאיס לקראמס ומציאין להס צשר ודג מלוח, ונודוח נפוחיס, כשסיו מוליכין אומס אלל ערבייס, סיו ישראל אומריס לעַבָּאיס, בבקשה מכס, הוליכונו אלל בני דודנו ישמעאל וירחמו עלינו, וסיכן המים אם ישראל בלמא, כשהגלם נבוכדולר, שואמר משא צַּעְרֶב וגוי לְקָרַאם לָמֵא הַמָּי מָיָם וגוי (ישעיה כא, יג־יד), לו לדיק, (ר"ל בעניץ וה שאינו ראוי לעונש מימה בלמא ודו"ק). אמר להם, לפי מעשיו של עכשיו אני דנו, וזהו באשר הוא שם, רבונו של עולס, מי שעתיד זרעו לסמית בניך בלמא אתה מעלה לו באר, והוא משיבס, עכשיו מה הוא, לדיק או רשע, אמרו שם. לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון, ולא לפי מה שהוא עמיד לעשות, לפי שהיו מלאכי השרת מקערגים ואומרים, (עו) אח קול הגער. מכאן שיפה הפלה החולה מהפלה אחרים עליו, והיא קודמה להחקבל (ב"ר נג, יד): באשר הוא

(02) רובה קשת. יורס מליס בקשת: קשת. על שם המומנות, כמו חמר, גמל, לייד, לפיכך השי"ן מודגשת. סיה יושב

dg4: (IS) מארץ מצרים. ממקום גדוליה, שנאמר וְלָפּ שִׁפְּמָה מִנְּרִים וגוי, היינו דאמרי אינשי, זרוק חומרא לאוירא אעיקרים במדבר ומלקטס את העוברים, הוא שנאמר יָדוֹ בַּפֹל וגוי:

אָשֶר־גַּרְקָּה בָּה: עמְּךְ הַעֲשֶׂר עִמְּרִי וְעִם הַאָּבֶץ דְאָחוֹתַבְהְ בַּהּ: בּ בְּנָר אָם_הִאָּלְר וְעַּמְּהְ הִשְּׁבְעָהְה כֵּיִי בָּאִלְהִים וּקְעַן קַיִּים לִי בְּמֵימְרָא דִּייָ

ממּשׁ שֹמֹבוֹע ממּג וֹמֹם אַבֹּמֹא אַמָּב הַמְּיִנִי וְבְּבַר בְּרֵי כְּמִיבוּיִנִא בַעַּבְיִינִ ַ לְ, וּלְנִוֹּנִ, וַבֹּא צַּלְא שַׁהָּפּֿע בֿ, וּבֹבֹנוּ

unto me, and to the land wherein have done unto thee, thou shalt do according to the kindness that I nor with my son's son; but 23 falsely with me, nor with my son, by God that thou wilt not deal Now therefore swear unto me here

24 And Abraham said: 'I will swear.'

thou hast sojourned.'

+z וַיָּאָמֶרְ אַּבְרְדְּׁם אַנְכִי אָהָּבֶּעָ:

לולו מֹבור אַבוּמֶלָב:

הַּמֹתְּטֹּוּ בֹּלְטַּוּ עַוּוְם: os עַשְׁר אָת־תַדְּבְרַר תַּזָּּהְ וְנִם־אַתְּה עַבִּרְ יָה פִּהְנְטְא הָבֵין וְעַּרְ

לא הַתַּרָה לְּי וְנָנֶם אָנְבֶּי לְאִ שִּׁהְ לְאִ חַנֵּיִה לְּיִ נְּעָּׁבְ אָנִבֶּי לְאִ

خلايات לאָלומֹלֶנ וּיִלְנִי הָּוֹנִים וְוַיַב

ū≅×l Ç⊊FÇl: ⁸² נּגַּבֶּר אַבְּבְּבְיִם אָטַ הָאָבָת כִּבְּמָטַ נַאָּפָנָם אַבְּבָבָם הָנַ הָּבָּת

אַמֶּר הַצַּבְהָ לְבַבְּנְר: מָת הַנְּה שֶׁבַע כְּבְשׁתֹ הָאֵלֶה מָא אִנִּין שָׁבַע הוּרָפָּן אִלֵּין ⁶² נּגְאָמֶׁר אָּבְּיִמֶּלְנֵי אָבְ-אַּבְּרְנִיִּם נִאָּמָר אַּבִּימֶלְנִּ לְאַבְּרָנִים

: בואלה كِمْيُكِ جَرْ يُوَكِّنِهِ كُولِيَةٍ كُولِيَةٍ فِي يَوْدِينَ يُن خَرِيْهِ שְּׁמֵׁע מִיּגְי, בַּמְּבוּנִרְ מְּנְיָנִירַלֵּיְ מְּקִבּיִלְ מִוּ יָדִי בְּּדִילִ דִּיְנִינִי לִי וֹגֵאמֶר כֿי אָטַ מָּבֹת כַּבֹמֶט וֹאָמָר אָבוּ, זֹט מָבֹת טוּוֹבַפֹּן

נאַמר אַבְרָרָה אָנָא אַבּיִים:

מּבְדֵי אָבִימֶלֶב:

וּגֹאָמָר אַבֹּימְלְנִי לָאִ זֹדְהֹשׁ, מָ, וֹאַמָר אַבֹּוֹמָלְנִי לָא נִבֹהִים מֹאּן

שְׁמַמִּנִת אֶּלְבֵין יוֹמָא בֵּין:

שַּבוּגעון אָנָם: ַלאָּבׁימֶבֶּוּ ĿĽĪĿĿ לב נְיָּקְּח אַבְְּרְהָם צָּאִן יּבְקְּר נִיּתֵּן יּדְבָר אַבְּרָהָם עָאן וְתּוֹרִין

and they two made a covenant. and gave them unto Abimelech; And Abraham took sheep and oxen,

> heard I of it, but to-day.' didst thou tell me, neither yet

> > гакеп амау.

26 who hath done this thing; neither

And Abimelech said: 'I know not

Abimelech's servants had violently 25 Decause of the well of water, which And Abraham reproved Abimelech

of the flock by themselves. And Abraham set seven ewe-lambs

themselves? ewe-lambs which thou hast set by 29 Abraham: What mean these seven And Abimelech said unto

me, that I have digged this well.' hand, that it may be a witness unto 30 ewe-lambs shalt thou take of my And he said: 'Verily, these seven

(22) אלהים עמך. לפי שראי מילא משכרות סדוס לשלוס, ועס המלכים ולחס וופלו בידו, וופקדה אשתו לוקוויו:

בּאַכֿימָהָא בּלְחוֹדִיהוֹן:

עינבו דישאו בלחוביהון:

(33) ולניני ולנכדי. עד כאן רחמי סאב על סבן: בחסד אשר עשיחי עמך חעשה עמדי. שאמרחי לך הגה אַרְנִי

¢ἀζνϝ (ε"٢ (٢, ε): (cσ)

- (25) והוכח. ומובַמ עמו על כך:
- לקרמת מברהם: ביו עלים רועי אבימלך, ואומרים אנמנו מפרנום, אמרו ביניסם, כל מי שימראס על סבאר ויעלו סמים לקראמו, שלו סוא, ועלו (30) בעבור חהיה לי. ואמ: לעדה. לצון עדות של נקנס, כמון עַדֶּס סַמַּצָבֶס: כי חפרתי אח הבאר. מריניס

מַבֹּה בָּׁנְ מֻּבְׁם נַמִּבְׁלֹגִּ מָנִנִים: עַל־בַּן קְּבֶא לַמְּקְוֹם הַהָּוּא בָּאֵר

نيات ترييا: לאָר שְּׁבָׁת אָבִוּ הַשָּׁעוֹ בַוּנִמוּ מַל בון קרא לאַהָרָא הַהוּאַ

swore both of them. Beer-sheba; because there they Wherefore that place was called

ダアーギロダア عد ليرجا נּוֹבְּבְׁעַוּ בְּבְיִינִ בַּבְאָב מֻבַּגַּ

נֹאָבוּ אָלְאָבׁוֹ וֹטִבוּ לְאָבֹה פֹּלְהִטֹּאִּי: אָלוּמְלְבׁ וּפּֿוּכָלְ בַב בוּלְיִצִּי ולזנו לום כבאנ מָכֹת ולם

the Philistines. and they returned into the land of and Phicol the captain of his host, Beer-sheba; and Abimelech rose up, So they made a covenant at

שֶׁם בְשֶׁם יְהוָה אֶל עוֹלֶם: " וֹיִסֹּת אֹמֶב, פֹבֹאֹב מֻבֹרת וֹיְלֵבֹא יוֹזְבר וֹגֹּבֹא פֹבֹאב מַבֹת וֹגֹּבְ,

قَوْلَ حَمْمُهُ لَا لَا يُكْرِكُ مُكِمُهُ:

LORD, the Everlasting God. called there on the name of the 33 tamarisk-tree in Beer-sheba, and And Abraham planted a

וֹמֶנם בַבֶּנם: (פּ) ** נֹלְינֶׁר אַבְּרָׁנִיִּם בַּאָבוֹן פַּלְהָטִּיִם נֹאָטִיָנִדַ

פַּלְמֶּשֹׁאֵי יוֹמִין סַנִּיאָין: ΧĊĊĊŒ

land of the Philistines many days. And Abraham sojourned in the

וּגַאָמֶר אֵלֶנוּ אַבְּרָבְיִם וּגְאָמֶר אַבָּרָהָם וֹאָמָר הַאָּנָא: וְהָאֶלֹהִים נְסָה אָת־אַבְרָהָם שניעי וַיְהָי אַחַר הַדְּבָרֵים הָאֵּלֶה

ובוב בפר פפונטיא האלין ניי

'Abraham'; and he said: 'Here am I.' Abraham, and said unto him: XXII things, that God did prove And it came to pass after these

ĽËĊι:

וּפֹּג וֹט אַבֹּבֹבִם וֹאָמָב בַנִּעַ

the mountains which I will tell thee To ano noqu gnirafto-tarud s rot land of Moriah; and offer him there even Isaac, and get thee into the thine only son, whom thou lovest, And He said: 'Take now thy son,

ثَانَانِاتِ كُمُّ لِهُ كُلُّ عُمَّالِ كُمُّ لِللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا וְהַבְּּבְיוּ שָׁםְ לַמְלָּטִ בַּגַ אַנוֹע <u>i\$Ŀ\$</u>+ \$<_\$î.k ¤qi.iu יַ יְחִירְדְּיְ אֲשֶׁרְאְחַלְבְתְּ אֶתְיִצְּחְל וֹיּאמֶר קַח־נָאַ אָח־בָּנִלְּ אֵח נִאָמֵר דְּבָר כָּעַן יָה בְּּרֶדְּ יָת

מַל חַד מִן שוּרַיָּא דְּאֵימָר לָרָ: נֹאַסׁ.פֿעַר פֿבֹתר שַּמּוֹ כַהְּלָעָא נאנוג לנ לאנה פולטוא נטובע בוטומטא נט וגטל

מָשֶׁל מי שאמר והיה העולם אכלמס (קומה י:): שמו של הקב"ה אלוה לכל העולם, לאחר שאוכלים ושוחים, אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים אחם שָמָשֶׁלָי אُכלחם, פירום. ומלינו לשון נמיעה באהליס, שנאמר וְיַשַׁעַ מְּהֶלֵי אַפּדְנוֹ (דניאל יא, מה): ריקרא שם וגור. על ידי אומו אשל, נקרא (33) אשל. רב ושמואל, חד אמר פרדם להביא ממנו פירום לאורחים בסעודה, וחד אמר פונדק לאכסניא ובו כל מיני

שנויה בקדר עולם (פ"א): . אינס ימיריס יומר משנה, הרי כ"ו שנה, מיד ילא משס וחור לחזכרון, ואומה שנה קדמה לפני עקידמו של ילחק י"ב שנים. כך מרובים על הראשונים, ולא בא הכמוב לפחום אלא לפרש, ואם היו מרובים עליהם שחי שנים או יותר היה מפרשם, ועל כרחך לומ, ובא לארך פלשמים, ובן ל"מ שנה היה, שהרי בשלישי למילמו באו אללו המלאכים, הרי כ"ה שנה, וכאן כמיב ימים רבים, מידוַיַּלְּמַשְׁשְׁי עדוַיַבְּחַוַיַשָׁב בְּּמַלְיַ. מַמְּבַחְ מַשְׁבָּי בְּמָבְרוֹן, ושס ישב עד שנהפכה מדוס, מידוַ וַשָּׁם מַשָּׁר בָּמָבָר מַמִּי בושה של שנאמר וַיַּיְשְׁבֹר מַבְּבְס, וַיַּשְְמַּק מִשְׁס, וַיְּסִי בְשְבֹרִי מַבְּרָס מִנְבִיְמָס, וִבּמנריס לא עשה אלא שלשה חדשים, שהרי שלחו פרעה, . אומס שנס וַיַּבְּסׁ וַיַּשֶׁבּ בְּּמַׁלְוֹנֵי מַמְבַסֹּ, שלמׁ מלינו קודס לכן שנמיישב חׁלחׁ שס, שבכל מקומומיו סיס כחורח, חונס ונוסע וסולך, (48) ימים רבים. מכונים על של מכרון, במברון עשם כ"ס שנס, וכאן כ"ו (נ"ר וד, ו), שסרי גן ע"ס שנס סיס בלאמו ממרן,

סופי ולשון זימון: מחד מחס מיר אילו אמר לי סקב"ס ובח עלמך לפני, לא סיימי מעכב: הגנר. כך סיא עניימס של חסידים, לשון ענוס לא סיה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על ינחק שמל כן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו ינחק באבר שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו היימי אומר לו וְצַח אומו לפני, (ו) אחר הדברים האלה. יש מרצומינו לומריס (סנסדרין פט:) לחר דבריו של שטן, שסיס מקטרג ולומר, מכל סטודס

אַמֻּר־אָמַר־לָוּ הָאָל[ָ]הִים: עלה ניקם נילף אָל־הַמָּקוֹם אִשְוּ וֹאֵט וֹגִּטַׁל בֹּנִוּ וֹנִבַּפֹת הֹגָּוֹ. אָת־חַמֹרוֹ וַיִּקְּח אָת־שְׁנֵי נְעְּרְיוֹ נישְבֶּם אַבֹבֹבְים בַּקַבֵּר וֹיִםְבָתִ

يْرُلُكُ لِنَاكِ: אָּטַבְּתְּנְלֵּנִוּ נְיָּבְאַ אָטַבְעַפָּׁלַנִם בּוֹנִם עַמָּלְנְמָּג נִנְמָּא אַבְרָבַעָם

וֹלֹמִוּלִע אַבוּכִּם: لْلَائِمَا تَرْكُنَا مَلَاجُنَا لَيْمُنَالَلُنَا لَهُنَاءُ لَمَنْ مُنْ ثَنْفُمْ مَلَا فَعَ ֵ לְבֶּם פַּעָ מֶם_הַהַּמְנִי וַאֲּנֵי אִיִּרִיכִּיּ לְכִיּן הָכָא עִּם הַמֶּרָא נַּאָמֶׁר אַּבֹבַבְים אָבַרַנִּמְבַיוּ שָּׁבוּיַ

שְּׁנֵינֶם יַּהְבְּיִי: אַניַבוֹאָה וֹאָניַבוֹתּאַכֹּלִני וֹגֹּלָכִיּ " נַיָּשֶׁם עַל־יִצְחָק בְּנִוּ נַיִּקָּח בְּיָדִוּ וּוֹפְּׁט אַבְּרֶבְיִּם אָטַ הַּגֵּי. הַמְלָט וּנְסִיב אַבְרָהָם יָה אָמִי דַּעַּלְהָא

ניאטר הנה האש והעצים ואיה ַ נֹּאָמֶׁר אַּבְי נֹּאָמֶר בַּנֹנִי בַנֹנִי וּגְאָמֶר וֹגִּעְׂטַ אֶּבְאַבֹּבַעַים אָבִוּן וֹאָמָר וֹגִּעַטַ לְאַבַּבַעִים אָבוּעִי

> בּאַמור ליה יני: לְהַלְטָא וֹלֵם וֹאָוֹלְ לָאִּטָּׂרָא יצַחַק בָּרֵיה וַצַּקַּח %TLL□

> ظرَلi.d: וֹנו הֹנוְנוֹי וֹנוֹנוֹא וֹנו אַנוֹנוֹא בּיוֹמָא שַּׁלִיתָאָה ווְקַר אַבְרָהָם

ונסגיד ונתוב לנקכין: וֹאַמֹּר אַבְרָהָם לְמִּילֵימוֹהָי

נאַזַלוּ מַרְוֵיהוֹן כַּחְדָּא: בּידִיה יָת אִישְׁקָא וְיָת סַבִּינָא לְּהָוּנִ מַּלְ נֹגַּעֹל כַּבונִע נּנָסָנִד

אַמָּבָא לַמַּלְטָאי וֹאַמֹר הָא אִישְׁהָא וֹאָמִיּא וֹאָלוֹ נאמר אַבּא נאמר האָלא בָרי

> had told him. went unto the place of which God burnt-offering, and rose up, and cleaved the wood for the him, and Isaac his son; and he 3 took two of his young men with morning, and saddled his ass, and And Abraham rose early in the

his eyes, and saw the place afar off. On the third day Abraham lifted up

back to you. and we will worship, and come and I and the lad will go yonder; men: 'Abide ye here with the ass, gnuoy sid otau biss msdstdA baA

they went both of them together. hand the fire and the knife; and Isaac his son; and he took in his noqu ii bial bna, and laid it upon And Abraham took the wood of

%garinoffering? wood; but where is the lamb for a he said: 'Behold the fire and the he said: 'Here am I, my son.' And father, and said: 'My father.' And And Isaac spoke unto Abraham his

١٠٢ ז حد ، (صد در م حدد أب در أَ فَر مُؤَدِلًا فَعُد فَدُوْ١ (دد طعر م ١٠٤ عرب أب در عدر دم براؤ م فرد بر في الدر أب در عدر أب در أب المرابع المرا עולס, ומשסעלסו, אמר לו סורידסו: אחד חחרים. סקצ"ס ממסא סלדיקיס (מ"א משסא ללדיקיס) ואחר כך מגלס לסס, בו מור נרד ושאר בשמים: והעלהו. לא אמר לו שממסו, לפי שלא סיס מפך סקדוש ב"ס לשממו, אלא לסעלסו לסר לעשומו בּירוּשְׁלַיִס בְּסַר סַמּוֹרִיֶּס. ורבומינו פּירשו, על שס שמשס סורחס יונחס לישרחל. וחונקלום חרגומו על שס עבודת סקטרת, שיש עליו אם סמנים, ולימן לו שכר על כל דבור ודבור: ארץ המוריה. ירושלים, וכן בדברי סימים (בג, א) לְבְּנוֹת שֶׁם בֵּים ס' . אמר לו שניסס אני אוסב, אמר לו ילמק, ולמס לא גילס לו מחחלס, שלא לערבבו פחאוס, וחווח דעחו עליו וחערף, וכדי לחבב (שם): אה בגך. אמר לו שני בנים יש לי, אמר לו אם ימידך, אמר לו זס ימיד לאמו זוס ימיד לאמו, אמר לו אשר אסבם, (2) קח בא. אין נא אלא לשון בקשה, אמר לו בבקשה ממך עמוד לי בוה הנסיון, שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש

לנקביו וימרמק, יהיה השני עמו: ויבקע. מרגומו וללח, כמו וְצָלְמוּ הַיַּרְדֵּן (שמואל־ב ימ, יח), לשון ביקוע פינדר"א בלע"ו: נס, ס): – אה שני געריו. ישמעלל ולליעור, שלין לדס משוב רשלי לגלת לדרך בלל ב' לנשיס (ב"ר שס), שלס ינערך סלמד (ε) וישכם. נודרו למלוס (פסמיס ד.): ויחבש. סוח בעלמו, ולח לוס לחחד מעבדיו, שסחסבס מקלקלם סשורס (ε"ר

לסְמֶלֶךְ חֹל לַבוּ, לֹחַ סִיס עושַס: וירא אח המקום. כחס ענן קשור על ססר: (+), ביוָם השֶלישי. למס אימר מלהראומומיד, כדי שלא יאמרו הממו וערבצו פמאוס וערד דעמו, ואילו היה לו שהומ

ונשובה. ומנפל שישופו שניקס: (3) עד כה. כלומר דרך מועט למקוס אשר לפנינו. ומדרש אגדה, אראה הירן סוא מה שאמר לי המקוס פה יהיב זרשף:

מת בנו סים סולך ברלון ושמתם כילתק שלא סים מרגיש בדבר: דבר אמר, ואת נקראת מאכלת, על שם שישראל איכלים ממן שברה: רילבו שניהם יחדו. אברהם שהיה יודע שהולך לשמוע (a) המאכלה. סכין, על שם שאוכלת את הצשר, כמה דתימא וְמַרְבִּי מַאַבָל בָּשֶׁר (דברים לב, מצ), ושמכשרת בשר לאכילה.

שְּׁנֵינֶם יַהְבְּינִי خِلِ لَاشِكَ خُمِخُكِ خُلِاً لَيْخُرِكُ هُمُالِهِ خَمُخُكُم خُلِد لَهُنَاذِهِ

<u>מַל_המִוְבָּה מִמַּמַל לְמֵּצִים:</u> וְיַנְּעְרִ אָת־יִצְהָתְ בְּנִוּ וַיְּשֶׂם אַתּוֹ אָנַר הַמִּוְבָּחַ וַיִּצְּרָךְ אָנַר הָצָּיִם לַנְ עַׂאֶּלְטַיִם נַּיְבֵּוֹ אֲמֹם אַבְּבַנִים נּיִבְאוּ אֶלְעַבְעַּמְלִיםְ אָהָוֹר אֶמָרַ

هِمَـ تِرَقِهِ كُرُم كُنِّهِ بَاتِ هِمَـ خِرَبُ: o נישְׁלַח צַּבְרָהָם אָת־יָדִוֹ וַיִּקְּח

אַבְרְדְהָם נִיּאמֶר הִנֵּנִי: מן־הֹשְּׁמָנִם וּלֹאִמֶּר אַבְּרְהָהַם ו ַנּיּלַבְאַ אַלְּנִוּ מַלְאַּבּ יִבוֹנִינְ יַלְנַאַ לִיהַ מַלְאַבֹּא בַּיִי מָן

ئنىڭك خىۋىد: אַּטֹׁע וֹלַאָ טַׁמַּּכִּטֹּ אָעַ־בִּּלְּוֹבַ אָעַ עַתְּה יַדַעְתְּה בֶּי־יָרֵא אֱלֹהִים נַּאָמֶר אַּלְ־תִּשְׁלַח יָּדְדְּ אֶלִּ

בַלנ: אָנַר הָאָיִל וּיַּעְבָּרוּ לְעַּלָר תָּחָר בּׁפֿבׁנְיִנִי נְיּבְּבְּ אַבְבַבִּיםְ נְיַפַּטְ אָטִוֹר בּאַנְלָנָא בּפּבּנִיִטְוּ נָאָזִרְ פּ וְעִנְּעַ־אָגִלְ אַעַּר נְאָטֹוּ בַּסְבָּךְ בָּתַר אִכְּוֹ וָעַוֹּא וְתָא דִּכְרָא וּוֹמָא אַבְרְבְיִם אָטַ מִּינְוֹו וּוֹבְאַ וּוֹפֿב אַבְרָבִים וֹט מִינוִטוּ

שַּׁבְוּיהוֹן כַּחְדְּא: וּגְאַמֶּרְ אַבְּרְדְּם אֶּלְיָנִים וֹרְאָרַ וֹאָמַר אַבְרָהָם בֶּרָם וֹוֹ וּלֶיִ

מיל מן אַענא: לביה וְשִׁוּי יְמִיה עַלְ מִדְבָּחָא וֹסַבַּר וָת אָמַּיָּא וֹהַבַּר וָת וֹאָחָל וּבְּנָא שַּמֶּן אַבְּבַבִּם נָע מָּבַבּםֹאַ וּאָתוֹ לאַתוֹרָא דַּאָמָר לֵיה יִי

ולמוד זנו ספולא למפס זנו וְאִושִים אַבְרְדְהָם יָת יְדֵיה

נֹאַמֹּב בַאַנֹא: מְּמֹגֹא נֹאֹמָר אַבְּרָהָם אַבְּרָהָם

בַּוֹבַלְאַ בַּוֹגֹ אַשׁ וֹלָאַ מִּנֹהִשֹּׁאַ נִעַ מבותם אבו להן לבהלא אבו במולומא ולא שמבוד ליה こればし לא הושים

נאַפַבוּע כַגַּבְטָא טַבָּנָ בָּנִיע: אַבְרְהָם וּנְסֵיב יָתְ דְּכְּרָא

> went both of them together. burnt-offering, my son.' So they 8 aprovide Himself the lamb for a Iliw boD' :biss ms.hsrdA bnA

upon the wood. son, and laid him on the altar, wood in order, and bound Isaac his built the altar there, and laid the God had told him of; and Abraham And they came to the place which

hand, and took the knife to slay his And Abraham stretched forth his

Here am I. 'Abraham, Abraham.' And he said: п unto him out of heaven, and said: And the angel of the Lord called

son, thine only son, from Me.' seeing thou hast not withheld thy that thou art a God-fearing man, thing unto him; for now I know upon the lad, neither do thou any And he said: 'Lay not thy hand

his son. To bests sht ni gnirefto-tarud a rot took the ram, and offered him up his horns. And Abraham went and him a ram caught in the thicket by and looked, and behold behind And Abraham lifted up his eyes,

- וילכו שניסס ימדו בלב שוס: (8) יראה לי השה. כלימר יכאס ויבחר לו סשס, ואס אין שס, לעולס בני, ואף על פי שסבין יצחק שסוא סולך לסשחע,
- לבנים, מקום שעוקדים אומן בו היה ניכר: (9) ויעקד. ידיו ורגליו מאחוריו, סידים והרגלים ביחד היא עקידה (שבח נד.), והוא לצון עַקוּדִים, שהיו קרמוליהם
- (11) אברהם אברהם. לשון מנס סול, שכופל את שמו:
- רמוֹבָׁה שָׁפַּהַי לֹה הַשַׁבֶּה, כשהמרמי לך קה מולה שפתי לה השנה, לה המרמי לך שחמהו הלה העלהו, הבקתיה החמיה: 👚 בר עהדה ַבְּיִלְּמַׁם יָּמְבַיִם לְּבַּ זְּבַתּ ִימורִם וּמְתַרִם קּמ נַסְ מַם בּנַד, עבשיו מֹמַס מותר לי מל משלמ ידך מל סנער, לתר לו סקב"ה, לה מַׁמַבַּלַ בְּרִימִי מאמה, אל מעש בו מוס: – כי עודה ידעודי. אמר רבי אבא, אמר לו אברהס, אפרש לפניך אם שיממי, אממול אמרם לי פי (בו) אל השלח. לשמוע. אמר לו אס כן למנס באמי לכאן, אעשה בו מבלה ואוניא ממנו מעע דס, אמר לו אל מעש לו
- (13) וחגה איל. מוכן סים לכך מששם ימי בכאשים: אחר. אחר. אחר באמר לו סמלאך אל משלח ידך, כאסו כשסוא נאחו, וסוא

ידעחי. מעסה יש לי מה להשיב לשמן ולאומום החמהים מה היא חבתי אללך, יש לי פחחון פה, עכשיו, שרואין כי ירא אלהים

בּיום בְּתַר יְהוָה יֵרְאֶה: ווּלבא אַבֹבבים

בבון אַבְנבים פבס וו פּבַע: וטאמר בוומא הדין בשורא עלא יהון פְּלְחִין דְּרַיָּא בָּבֵין באַטבא בווא אַמָּר בוב וֹנ ופַלַע וַצַּלִּי אַבָרָהָם סַמָּן

the Lord is seen.' to this day: 'In the mount where 14 that place Adonai-jireh; as it is said And Abraham called the name of

אַבְרָדְהָם שָּנֵית מִוֹ־הַשְּׁמֶנִם: װּ וּיִלְּבָא מַלְאָּר יִהֹוָה

שׁלְנְינִים מִן מִּמִּנֹאִ: אָלְ וּלֹבֹא מֹלְאָׁכֹא בּוֹגֹ לְאַּבֹבֹבִים

ұсчуеп, unto Abraham a second time out of And the angel of the Lord ealled

: خالی نا ענְּט וֹלָאַ שַׁמְּכִּטֹּ אָטַבְּלָּוֹבַ אָטַ ت خريرا <u>אַשֶּׁר עִשִּׁי</u>ק אָת־תַּדְּבָּר لَيْهِمُد قَدْ بَمْقَمُعَد بَهُمَا يُكِلِّك يَهُمَا فَمُرْمُون كَيْمُون هُمَا يُنْ

בו ולא מוהשא ים לבני ים אָב, טַבְלַב בַּהְּבַבְעַמָּא נִט פַּטַנְמָא

withheld thy son, thine only son, done this thing, and hast not 16 saith the Lord, because thou hast and said: 'By Myself have I sworn,

X;‡'۲: בְּיִבְׁ וְנִבַּׁהְ זָּבְׁלִּיְ אָׁנִ הָּמָּר השְּׁמְנִם וְכַּחְוּלְ אֲשֶׁר עַלְ־שְׂפָּת וּכְּחָלָא דַעַלְ בֵּיף יִמְּא וְיִירְתּוּן جَايَاتًا لَا يُعَالِمُ اللَّهُ אַבְרֶבְרְ וְתַּבְבָּרִ

בְּנְךְ יְתְ מְרְוֵי סְנְאֵיתֹּוֹן: לכולב, אַסְנוּ, וֹטַ בַּוֹבַ בַּכוּלָבוּ, הַמִּוֹא אָבׁ, בֿוַכֹא אָבֿוַכֹּוּבׁ וֹאַסִוּאַנוּ and in thy seed shall all the nations the gate of his enemies; seashore; and thy seed shall possess

and as the sand which is upon the thy seed as the stars of the heaven,

and in multiplying I will multiply

that in blessing I will bless thee,

בַּאַבְּא מְּבֶּר אָמֶּר מְּמִלְהִי בַּבְלְיָא הַתְּתְּ אָבְהָא שַׁבְּר אָמֶּר מְּמִלְהִי בַּבְּיִלְיָא «· لِنَافِطُلُكُ، كَيْلُمُّاءٍ فَكِم لِابْدَ، زَنْفِلُدِهِا فِلَدِم فِثْكِ فِكِم

خيريند:

thou hast hearkened to My voice. of the earth be blessed; because

常くたなたい

מֶבֶע: (פּ)

מַבֹּל ווֹמֵב אַבֹבוֹטִם בֹבֹאָנ וועוד אַבְרוֹטִם בַּבְאָר מַבַּמ: וֹלֵמוּ וֹאֹזַלְוּ כַּטִּבְא לְבַּאָר מֻבַּת וּנֹלֵמוּ וּנֹלַבוּ וֹשַׁבוּ אָבְבַּאָב וֹטֹב אַבֹבֹבֹם לַנִּט מּנּלַ,מִנָּינִי

Abraham dwelt at Beer-sheba. went together to Beer- sheba; and 19 young men, and they rose up and So Abraham returned unto his

עשויה בבני, כאלו בני שחומ, כאלו דמו זכוק, כאלו בני מופשמ, כאלו הוא נקמר ונעשה דשן: לעולה לא חשר המקרא כלום, מהו מחם בנו, על כל עבודה שעשה ממנו, היה מחפלל ואומר, יהי רלון שחהא זו כאלו היא בסבך. אילן: בקרניו. שסיס רן אלל אברסס, והשמן מובכו ומערבבו באילנום: חחח בנו. מאחר שבמוב ויעלסו שממרגמינן ווקף אברסס עינוסי במר אלין. (ס"א ולפי האגדה אמר כל דברי המלאך והשכינה ואחר עענומיו של אברהם):

ילמק לבור ועומד לכפרס: עקידה זו לשלוח לישראל צכל שנה ולהצילה מן הפורענות, כדי שיאמר היום הום צכל דורות הצאיה, צהר ה' יראה אפרו של - סמקרא, שכל סדורות סבאים סקוראים את סמקרא סוס אומרים עד סיום סוס, על סיום שעומדים צו. ומדרש אגדס, ס'יראס יאמר היום. שיאמרו לימי סדורום עליו בסר ס' יראס סקב"ס לעמו: היום. סימיס סעמידין, כמו עד סיוס סוס שבכל (+1) הי יראה. פשומו כמהגומו, ס'יצמר וירלס לו למ סמקוס סוס, לסשרום בו שכינמו ולסקריב כלן קרצנום: אשר

(עו) ברך אברכך. מממלמנומממלנן: והרבה ארבה. מממלמנומממלנן:

שפירשנו למעלה: שבע וסלך לו למברון, כמו שנאמר ויגר אברסס בארך פלשמיס ימיס רביס, מרוביס משל מברון סראשוניס, וסס כ"ו שנס, כמו (פו) וישב אברהם בבאר שבע. לא ישינה ממש שהרי נחבירון היה יושב, י"ג שניה לפני עקידחו של ילחק ילא מגאר

וֹאָטַ_לַמוּאָלְ אָבָׁי אָבֶׁם: אָמ־עִּיץ בְּכֹרָוֹ וְאָמ־בַּוּז אָחָיוֹ יָחִעּיץ בּוּכְרֵיה וְיָחַבּוּז אַחוּהִי לְנְחָוֹר צְּחֶיף: יַלְיְרָה מִלְבָּה גַם־הָוֹא בָּנָים יָלִירַת מִלְבָּה אַרְ הִיא בָּנִין ימ* וַיְּגָּרִ לְאַבְּרְהָם לֵאמִר הְבֶּּה וְאִהְחַנִּא לְאַבְּרְהָם לְמֵימֵר הָא מפטיר ניְהִר שַּׁחֲבֵּי הַדְּבְּרֵים הְאֶׁלֶּה נִחֲנָה בָּתַר פִּהְנָטֵיָא הָאִלֵּין

לְנְחוֹר אֲחוּה:

brother Nahor: hath borne children unto thy saying: 'Behold, Milcah, she also os things, that it was told Abraham, And it came to pass after these

Uz his first-born, and Buz his

וֹאָּטַ וֹבְלָלַ וֹאָט בֹּטוּאָלִ:

וֹנִי לַמוּאַלְ אַבוּהִי דַּאָּבִם:

and Jidlaph, and Bethuel.'

brother, and Kemuel the father of

אָבְּע זִּבְיבַב מִלְבְּע בְנִּעוּנ אֲעוֹי טִּמָּנִיא אִבּוּן יִבִּיבוּם מִלְבָּע יִבְתִּיאֵל יְלַרְ אֶתַ־רִבְּקְת שְׁמִּנְנִר יִבְתִּאֵל אִילִיר יָת רִבְקָּת

לְנְחוֹר אֲחוּהִי דְּאַבְרֶהָם:

וות ידלף וית בתיאל:

Abraham's brother. eight did Milcah bear to Vahor, And Bethuel begot Rebekah; these

(פּ) : אָנַרַעַּתְשָׁתַ וֹאֶנַרַ מָתְּבֶּר פפוליס גם־הוא אַת־מֶבַח וְאָת־גַּחַם וִילִידַת אַף הִיא יָת מֶבַה וְיָת

וֹלְבַבְּעָהַי

זַּטִם וֹנִע שַּׁטַהָ וֹנִע מָהַּכִּע: ره، بפְּילַגִּשִׁוֹ וּשְׁמָוֹה רְאִּימָה נַתָּלֶד וּלְחֵינְחֵיה וּשְׁמַה רָאִימָה

Маасаћ. and Gaham, and Tahash, and 24 was Reumah, she also bore Tebah, And his concubine, whose name

The Haftarah is II Kings 4:1 – 4:37 on page 239. Sepharadim read II Kings 4:1 – 4:23.

イロロロアド

חַיֵּי שָּׁבֶּר: لْمُمْدِرَت مِّدُك لِمُحْدَم مِنْدَت مِنْدَ يَمْدَم مِنا مِنْدَ عَبْدِي مُدِينَ ניקיר ביצר שְּבְה ביצָה שְׁנָה נַהֵּר חַיֵּר שְּבָה מָצְה וְעַסְרִין

were the years of the life of Sarah. and seven and twenty years; these And the life of Sarah was a hundred

נַיְבְאָ אַבְרָהְם לְסָפָּׁר לְמָּרֶה נַאָּמָא בְּנְעָן הָיא הֶבְּרָוֹן בְּאַרְעָּא דִּלְנְעַוֹן ושמע אָבוּ בּלבוֹע אַבּבּה ומוטע אָבוּ בּלבוֹע אַבּבּה

Sarah, and to weep for her. and Abraham came to mourn for Hebron—in the land of Canaan; Kiriatharba—the same is And Sarah died in

- שילאו מיעקב מ' בני סגבירום וד' בני שפחום, אף אלו מ' בני גבירום וד' בני פלגש: סרסורי דבריס שסיו על ידי עקידס: גם היא. ף סיל הְשְׁנְמָה משפחומיה למשפחות הברסס גם כן, מה הברסם י"ב שבמים סולך בלא בניס, סיס לי לסשיאו אשס מבנות ענר אשכול וממרא, בשרו סקב"ס שנולדס רבקס בת ווגו, ווסו אתר סדבריס סאלס, (סב) אחרי הדברים האלה ויגד וגוי. בעובו מסר סמורים סים מברסם מסרסר ולומר, ללו סים בני שמוע כבר, קים
- (33) ובחואל ילד אח רבקה. כל סימופין סללו לא נכמצו אלא בשביל פפוק זה:
- פֿקן בוין למובה: בם ק' כבם כ' למטח, מס בם כ' לה מעתה שהכי הינה בם עונשין, אף בם ק' בלה המה, ובם כ' כבם ז' ליופי: 👚 שני חיי שרח. (I) ויהיו היי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. לכך נכמז שנק זכל כלל וכלל, לומר לך שכל אמד נדרש לעלמו,
- לשרה ולבכחה. נסמכס מימם שכס לעקידם ינחק, לפי שעל ידי בשורם סעקידם, שנודמן בנס לשחיעם וכמעט שלם נשחע, שם איש ואשמו, אדם ומוס, אברסם ושרס, ינמק ורבקס, יעקב ולאס (ב"ר נמ, ד): ויבא אברהם. מבאר שבע: לספוד (2) בקריה ארבע. על שם ארבע ענקים שהיו שם, אחימן ששי וחלמי ואביהן. דבר אחר, על שם ארבע ווגוח שנקברו

- וּגֹבּבׁר אָּכְבַּדָּנִי בַוֹעַ כַאָּמָר: ث تزغُر אַבُבُטָם מִמֹּץ פֹּנֹג מִטַּג וֹפֿס אַבַּבַטָם מִמּץ אַפּג מִנִינִיצִ
- مَن، مَذْ فَدِّر: לֵי אֲחַזַּת־קַבֶּר עִּמְּבֶם וְאֶקְבְּרֶה לִי אַחְסָנַת קְבִּירָא עִמְּכִיוֹ * בּב וֹעוָאָב אַנְב׳. הֹמַבִּים שַׁנְוּ בַּיִּיר וֹעוֹתָב אַנָא הַמָּכוּוֹ תַבוּ
- <u>וישְנֵי בְנִי־חָת</u> לאמָר לְוּ:
- حُمُّارِچُرَّه مِقِلَة مَهِجُد فيهِ: אָנַרַ מִמָּוּ אָנַה מִמָּנִּנּ אָנַרַ עַּלְרָנָ , לעוְכָוּוּ לֹמִלְעַוֹר עַלְבָּוּנִוּ עַלְבָר שְׁמְעֵנֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׁיא אֱלֹהָים אַמְּדֹ
- <u>הַאָּרֶאַ לְלְּנִי־הַתִּי</u> ל נֹיֹלֵם אַבְרַבְּיָם נִיּהְטַּעוּ לְתַּם נְלֵם אַבְרָבִים נְּלָנִגָּר לְתַּמָּא
- لابال: מְּלֵקְנֵנְ, וּפִּנְתִּיַבְ, בֹּמִפְׁבַנְוּן בּּוֹן בַּנְתִּ בַבִּיבְנִּ מִנִּ, וּבַתְּוּ בָּ رر. זَطْمُجُם كِكَّفِ هُلَا مُنْ لَا فَخَةِ لَهُ تَطْمُحِهِ كُمُكَفِّد بْنَ مُنْ لَا וּנְבַבֶּּר אַטַּם לַאַמְּר אָם ַנַּהְ אָנִי - וּמַלָּיל עִּמָּהוֹן לְמִימַר אָם אִית
- رَجُنَا لِمَا كُلُّالًا: خُدُمُكُ مُرْيِّ نَفَرُثُكُ كِيْ خُدِيْخُدُكُ هُذِيهِ نَفَرَكُ و هُمُد حِن هُمُد حَكَٰمُ لا مُثَلِيه لَحَرِيه لَحَمْمَه لَكَٰذِيه حَدَمَه וְנִמֵּן לֵנִ אֶּטַ מְּמָּבְנֵע נַמַּכְּפַּלְנַ וְנִמֵּגוֹ לָנִ נִׁט מִמָּבַע כַּבּּגלְטַא
- הובן באטנו: בּאַוֹנוֹ, בְּנוּגַבְשְׁע לְכָּבְ בֹּאָג אָמֹבּב אָבְבְבַנִם פֿנּג שַׂשֹּׁאַ לְכִב י וַיַּמַן עַפְּרוֹן הַחִתְּי אָת־אַבְרְהָם וַאֲמִיב עַפְּרוֹן ···

- ימַבְּיל עָם בְּנֵי חִתְּאָד לְמֵימַר:
- נאַלבּר מומו מו בדמו:
- למומר ביה: אָטַ אַבְרְרָהַם וֹאַטִּיבוּ בְּנִי חִמְּאָר יָה אַבְרָהָם
- מלמלפר מושב: לנו לבונע לא ומוה מוש לבר יה מיקף אנש מנגא נו אַטַ פֿנוּנֹא פֹמָפֿר לַבָּרָנֹא לבנק מולא בבוולא בכ לבם
- בּאַרְעָא לְבְנֵי חִתְּאָר:
- מו מפרון בר צוחר:
- לְאַּטְסְנָת לִבוּנֶא:
- הֹבְ, שֹבַה בַּבְשׁיה לְמִימָר: וֹמֹפֹרוּן יַמֵּר בּנוֹנוֹ בֹּנִי בַנִי וֹמִיב בֹּנִי בֹנִי הַנִּי הַנִּי הַנִּי הַנִּי הַנִּי הַנִּי

- children of Heth, saying: 3 his dead, and spoke unto the And Abraham rose up from before
- bury my dead out of my sight. burying-place with you, that I may 4 with you: give me a possession of a I am a stranger and a sojourner
- Abraham, saying unto him: And the children of Heth answered
- bury thy dead. sepulchre, but that thou mayest of us shall withhold from thee his our sepulchres bury thy dead; none To soiodo sht ni ta gnoms sonirq Hear us, my lord: thou art a mighty
- even to the children of Heth. down to the people of the land, And Abraham rose up, and bowed
- son of Zohar, and entreat for me to Ephron the my dead out of my sight, hear me, 8 it be your mind that I should bury And he spoke with them, saying: 'If
- burying-place. midst of you for a possession of a price let him give it to me in the is in the end of his field; for the full Machpelah, which he hath, which that he may give me the cave of
- :Saryas: went in at the gate of his city, children of Heth, even of all that Abraham in the hearing of the Ephron the Hittite answered midst of the children of Heth; and Now Ephron was sitting in the
- ו שהווח קבר. אחרוח קבר. אחרוח קבר. אחרוח קבר. אחרוח קבר. אחרוח קבר. אחרום קבר. אחרום קבר. אחרום קבר אחרום קבר. (+) גר וחושב אנכי עמכם. גר מלרן למרמ, ונמישצמי עמכס. ומדרש לגדה, לס מרלו הריני גר, ולס ללו להיס מושצ פרמה נשממה ממנה וממה:
- (9) אַ יבלה. למ ימנע, כמו למ מִכְלָמֹ רַמַמֶּיף (מסליס מ, יב), וכמו וַיִּכְּלֵמׁ סַנֶּשֶׁס (ברמֹשִׁימ מ, ב):
- (8) נפשכם. רלוינס: ופגעו לי. לשון בקשה, כמו שַׁל מִּפְגְּעִי בִּי (רוֹם חֹ, מוֹ):
- שְׁמֵר לַשַּׁבְׁלֵינִים בְּבֶּמֶשׁ מִבְשׁ (צברי הימים־ה כה, כד): (9) המכפלה. בימועלים על גביו. דבר אמר, שכפולם בווגומ (עירובין נג.): בכסף מלא. אשלם כל שווים, וכן דוד

ځك ځڅر ټېك: לַנַעַנְיַבְ לַמְנִינָ בְנִיַבְמָּמָּנִ לָנַעַנִיבַ " לְּךְּ וְתַּמְּעְרֶת אֲשֶׁרְ בְּוֹ לְךְּ יִתִּבִית לְדְּ יִּמִעְרֶתְא דְּבֵיה לְדְּ לְאֵאֶבְוֹּנְ מְּמִׁמְּנִנְ נַמְּבְּנֵנְ זְנִינִינִ לֵאְ בִּבְּנִנְ מִבְּּנְ מִנְּנְ נַבְּלֵאְ

ב נישְׁמַּחוֹ צָּבְרְהָם לְפָּנֵי

مَعْدَ لَمُخَافِلُكِ مُنْ مِنْ مُعْدَلِ مُعْلِي مُعْدَد المُخَافِد المُخَافِد المُخَافِد المُخَافِد المُخَافِد שְׁמְצֵנִי נְתַּמִי בֶּסֶר תַשְּׁבֶּת קַח ישראל האַרֶּץ לֵאמֹר אַּרְ אִם־אַמָּה לָּוּ רַאַּרִעָּאַ לְמֵימַר בָּרָם אָם וּנֹבְבֶּר אָּלְ_מְפַּׁבְנָן בַּאַנְנֹ מַם_ נַמַּכָּנִלְ מִם מִּפַּׁבְנָן בַּנִם מַמָּא

ליי נֹינֹל מֹפֹבונוֹ אַנַ אַבֹבֹבונום כְאַנִּוּ נֹאִנִינַר מֹפֹבנוּ זֹנַ אַבֹּבֹנִם

نغديتك كخد: مُثَاثِر حُثُولًا حَبَيْرٌ بَطَيْلًا مَتِكِ لِنَاهِ * مُثَاثِلًا مُتَكِينًا لِمُ

مراد خولاد: בות אַרְבָּע מֵאוֹת שָּׁקָל בְּסֶף צּרִבַּע מָאָה סִלְעִין הַכְּסַף تَاكِّمُكُ كُيْمُكُ لِحَدَّدُ خَكُلَّلًا خُرْدً خَمُعُهُ لِمُجْدِرٍ كَلْتُ خُرْدً لِنَافِعُكِ פּי וֹיֹחֲבְׁלֵלְ אַבְרְרָבִיםְ לְמִּפֹּׁבֵן אָטַ יִּטְפֿלָ אַבְרָבִים לְמִפּּׁבוּן יָּטַ

בְּבְלֵגְ בְּנְבֹּגְוְ סְבָּוֹבִי إَمِّا رَعِمٌ هُيُّالًا خَفِيْتًا هُيُّلًا جَدِدٍمْ مِعَانِيْنَة مِعَانِد مِعَانِد: אַניי בַּמַּבְפּּלְיִר אַמֶּר לְפָּנֵר מַמְּבֵיא דְּקְּדֶם מַמְּבֵא תַּקְּלָא וּמְעָּרְהָּ וּנִלְםוּ מְּבַרוּ מִפּרוּוֹ ÄÄL

> לַבַ לַבַּר מִימָּב: יְהַבְּמַה לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּי יְהַבְּמַה

מַם יִּסְגֵיד אַבְּרְהָהַם קָּדָם עַמָּא

וֹאֲלַבַּר וֹנו מִוּנוֹו שַּמַּוֹ: כּספֹא בַּמִּג עַלַלְאָ סַּב מִנֹּג הְבַּבְשׁ לֵ, מִּיבוּ לַבָּיִלְ מִנִּוּ אָשׁוּוֹ

בּוֹגֹא ובׁוֹנִב מֹא בִוא וֹנִים מוֹנִבּ אַרְבַּע מְאָה סְלְעִין הַכְּסַף אַבְּוֹנְ מְּמִׁמְּדְּנִי אֲבֵוֹלְ אַבְּבָּה מֵאָבוּ בְבֵּוּנִ, פַבּּנִלְ מִנִּּנְ אָבָּה מָּנִּנִאָּ

מְעְקְבַבְ סְחוֹרֶה בְּכָל מָדִינָה: אַבְבְבִים אָבְמַפְּבוּוְן וֹפַבּוּבְ אַבְבַבִּים מוּ מֹפֹּבוּוֹ

בבוע וֹכֹק אִּילָנִי בּבְעַפֿלָא نظם שפג מפוו בללפגלשא

> give I it thee; bury thy dead. presence of the sons of my people therein, I give it thee; in the give I thee, and the cave that is Nay, my lord, hear me: the field

the people of the land. And Abraham bowed down before

my dead there. field; take it of me, and I will bury hear me: I will give the price of the eaying: 'But if thou wilt, I pray thee, hearing of the people of the land, And he spoke unto Ephron in the

:mid oanu gaiyes And Ephron answered Abraham,

and thee? bury therefore thy dead. of silver, what is that betwixt me 15 of land worth four hundred shekels My lord, hearken unto me: a piece

with the merchant. shekels of silver, current money children of Heth, four hundred oht to gairsod oht ai bomsa Ephron the silver, which he had Ephron; and Abraham weighed to And Abraham hearkened unto

were made sure all the border thereof round about, that were in the field, that were in which was therein, and all the trees Mamre, the field, and the cave in Machpelah, which was before So the field of Ephron, which was

- לכל באי שער עירו. שכולן נמלו ממלאכמן, ובאו לגמול מפד לשרה: (10) ועפרון ישב. כמיג מסר, אומו סיוס מנוסו שוטר עליסס, מפני משיגומו של אברסס שסיס לריך לו, עלס לגדולס:
- (II) לא אדני. לה מקנה הומה בדמים: נחחי לך. הרי הוה כמו שנת מים לך:
- בלואי ומשמעני: נחחי. דוני"ש בלע"ו, מוכן הוא אללי, והלואי נממי לך כבר: (€1) אך אם אחה לי שמעני. ממס מומר לי לשמוע לך וליקח במוס, מני מי מפשי בכך: אך אם אחה לי שמעני.
- (EI) ביני ובינך. בין שני אוסבים כמונו, מס סיא משובה לכלום, אלא סנה את סמכר, ואת מתך קבור:
- לנטיאר"ם בלע"ו: שנאמר עובר לסומר, שממקבלים בשקל בכל מקום, ויש מקום ששקליסן גדולים שהן קנטרין, (בבא מליעא פו. בכורות ג.), (16) וישקל אברהם לעפרן. מסרוי"ו, לפי שאמר הרנה ואפילו מעט לא עשה, שוטל ממנו שקלים גדולים שהן קנטרין

עו בלל בָּצִי שַׁעַּרַ־עִּירָי: גְאַבֹּנִנִם לְמִלֹנִנ לְמִנֵּנ בֹנֵי לְאַבֹּנִנִם לְזִבׁנִנְיִנְי לְמִנֵּנ בֹנֵי

הקאָה בְּכֹל עָלֵי הְרַע קַרְתֵּיה:

gate of his city. Heth, before all that went in at the 18 the presence of the children of unto Abraham for a possession in

שבעון בּאָבוּן בְּנִמוּי הַמַּכְפַּּלָה עַל־פָּנֵי טַמְרֵא הָוֹא בַּפִּילְהָא עַל אַפּּי טַמְרֵא הִיא ²¹ שָׁרֶה אָשִׁהֹּוֹ אֶל־מִעְרֵה שָׁרֵה שָּׂרֶה אָּמָתִיהְ בִּמְעָרַת חַקּל וֹאַנְוֹנִי בֻּלְ לַלָּר אַּבְּרָנְיָם אָנִי

בברוו בצרעא דקנעו: וּבְתַּר בֵּן קְבָר צַּבְּרָהָם יָתַ

the land of Canaan. Mamre—the same is Hebron—in field of Machpelah before 29 Sarah his wife in the cave of the And after this, Abraham buried

בְּנֵי־חֵת: (ס) לְאַבְׁנְנִים לְאָנִינִים לֹבִינִא מוֹ رَبْطُه مَاهُبُد لِمَفْمُثُد لِجَمْد خِنَا

בְּנֵי חִקְּאָה: וֹפֿם עַפֿלָא וּמָהָּבְעָא בַּבּיה

burying-place by the children of Abraham for a possession of a 20 therein, were made sure unto And the field, and the cave that is

בּנַבְ אָנַ־אַבְרָהָהַם בַּכָּל: נֹאַבֹנִנִים זֹמָן בֹּא בּזֹמֹים זֹנִנוֹנָי נֹאַבֹנִנִים סִּיִב הֹאַץ בֹּיִמְנוֹ זְנִיֹ

בְּבוּיךְ יְתְּ אַבְּרֶהְם בְּכוּלְא:

blessed Abraham in all things. stricken in age; and the Lord had ΛIXX And Abraham was old, well

And Abraham said unto his servant,

over all that he had: 'Put, I pray 2 the elder of his house, that ruled

מֶּנֶם לֵּא גֹֹנְנְ עַּעַעַ נְבֶּלֵנִי מים־נא ידה תחת ירכי: מיקו המשע בכל־אַשֶּר־לְוֹ דְבִינִיה דְשִׁלִיט בְּכָל דְלֵיה וּנֹאָמֶר אַבְּרֶהְיִם אֶבְהַבֹּבוּ זְקַוֹ וֹאָמָר אַבְרָהָה לְהַבְּּגִיה סְבָּא

daughters of the Canaanites, not take a wife for my son of the God of the earth, that thou shalt LORD, the God of heaven and the And I will make thee swear by the thee, thy hand under my thigh.

אַנכֿו ווהֶב בֹּלַבְבֹּוּ: אַאָּבְעָ לְבַּנְ, מִּבְּנִינִעְ עַבְּנְגָּהְ אַמָּב בְּלָא טַפַּב אַטַּטָא לְבָּנַ, מִבְּנִנִי ู " נאַלְבַּיִּרְ הַאַּבְּיִּלְאַ הַאָּבְרָ לְאַבִּילִפֹּע אֶלְבָּאַ בַּּשְּׁהָּלָבָּאַ בַּאַרְעָּאַ מון אַלְבָּאַרָּעָאָ אָלָבָּאָרָעָאָ אָלְבָּאָרָעָאָ אָלְבָּאָרָעָאָ אָלְבָּאָרָעָאָ لْهُمُوْدَمَّةٍ جَبَيْنِي هُرِيْنَ يَهُمِيْنَ يَهُكُنَّ مَرَكً خَمُنْفُنَهُ يَبَرُ

בְּנְתְּלָאֵי בַּאָלָא נְתִיב בְּינִיהוֹ:

for my son, even for Isaac.' 4 and to my kindred, and take a wife But thou shalt go unto my country,

among whom I dwell.

ڂڹڴڷ؇: تَعَرَّكَ لَجُمَانَتُ هُشَكَ جُدُلًا تَأْمَارِ لِنَوْدِ هُنَائِهِ جُدُلًا אָק_אַבֹּה, וֹאָק_מוָכָבִניה אָלִניוּ לְאַבֹּהּי

दे:इंपेट:

thou camest? back unto the land from whence land; must I needs bring thy son sidt otnu em wollot ot gailliw ed Peradventure the woman will not And the servant said unto him:

ά₩□: ڠٮڂڗٲۼۼڔۦڽۼڎ؇ۼڛٛٮۦڹۼۼڹۦڹ؞؋ڽ؞ ۼڡۦجڹ؋ڿ؆ۻ؆ڝ؞ אָלְ בְּאָבְׁתְּאָ בַּנְאָבִי בְּבְּבְּתְּאָ בְּאָבְיִהְאָ בַּנְאָבָ אָנִיב ַ נַאָבָּׁנִ נַיֹאָמֶּׁנִ כְלַכָּבִי אַנַוֹנִי שַּׁנִבִּי אַטַּבָּא לָמָנִיִּי בָּנִינִי וֹגֹאָמֹר אַלִגוּ עַמְּבֹר אַנַלְ, כַאַ_ וֹאֹמֹר לָגִּע מֹלִבָּא מֹאִם לָאַ

- וכן שמו לאברהם למקנה וגוי: (TI) ויקם שדה עפרון. מקומה היהה לו, שילא מיד הדיוע ליד מלך. ופשומו של מקרא, ויקס השדה והמערה אשר בו
- (I) ברך אח אברהם בכל. גַּלּל עולס בגימטרים בן, ומחחר שסים לו בן, סים לריך לסשיחו משם: (18) בכל באי שער עירו. בקרב כולס ובמעמד כולס סקנסו לו:
- (2) זקן ביחו. לפי שסול דבוק נקוד וַקן: חחח ירכי. לפי שסימבע לכיך שיעול בידו מפן של מלוס, כגון מפר מורס,
- או מפילין (שבועות לה:), וסמילס סימס מלוס ראשונס לו, ובאס לו על ידי לער, וסימס מביבס עליו, ונעלס:

چَا_مَשָׁיב אָת־בָּנִי שְׁמָּה: ، رَزْهُمُد هَٰكُ، هَٰكُذُكُم بَهُمُ لَا هُٰكُ

جَاتَهٰا: בּבְלָתֹא טַעִוּר וָע בָּבוּי נאמר ליה אַבְרָהָם אָסְהְּעָר

my son back thither. on gaird nodi ihat thou bring not And Abraham said unto him:

خخئر ظهُلت: ayyar yetr ranga yer אָת־הְאָהֶץ הַוּאִת הֿוּא יִשְׁלַח הוּא יִשְׁלַח מַלְאָבֵיה בֵּוְדְמָךּ לְּמְּבֹּת בִי, בַאָּמֶר בְוָּבֹהֹוּ אָשׁוֹ בְבֹּוֹנ אָשׁוֹ זֹט אַבֹּהֹא עֹוֹא طَبَحَلُنَ لِكُمِّد لَكُدُ خِنْ لَكُمُّد לַפֿעָלו מִבּּוֹע אָבֹן וּמִאָּבוֹא إِمَرُمَا يُخَرَّرُ مَاضُونَكَ يُخَمُّرُ

וְנִיסַּב אַטַּׁנִא לַבָּרִי מִתַּמָּן: انكھظ،دم خ، انكظۃ،ם خ، خھ،ھد מבוע אַבא ומאָבה וֹלָבוּנִיוּ אָלְבִא בְּמִׁמִּיֹא בַּבַּבַבוֹי

from thence. thou shalt take a wife for my son send His angel before thee, and seed will I give this land; He will swore unto me, saying: Unto thy and who spoke unto me, and who and from the land of my nativity, took me from my father's house, The Lord, the God of heaven, who

אָת־בָּנִי לְאִ תְשֶׁב שֶׁמָּה: אַנוֹנְיוּב וֹנְפֵּיתָ מִשְּׁבְּעָּתָי וַאָע נַלַ

خليف!: לְעוִג וֹנו בֹּנו, לָא טֹנוּכ בּׁטַבְרְ יַהְבִי זְבָא מִמִּוְמָטִי בָּא נאם לא מאבר האשהר ללכה ואם לא מיבי אהקא למימי

not bring my son back thither.' from this my oath; only thou shalt 8 follow thee, then thou shalt be clear ot gailliw ton 5d asmow 5dt Ii baA

אַבְרָהָהַ אָּבְּנְיִה וֹיִּהֶּהַבֹּה בְוִ הֹּבְ_ ניְשֶׁם הְעֶּבֶר אָת־יָדוֹ מַחַת יֶבֶרְ

ביה על פּהְנְעָא הָדֵין: וֹבְכֹּא בַאַּבֹבְבִים בַכּוָנִיִּי וֹלַנִּיִם וְשָּׁוּי עַבְּדָא יָת יִדִיה הַחוֹת

and swore to him concerning this 9 the thigh of Abraham his master, And the servant put his hand under

אַבׁם לַנַנום אָבַ הָּגַר לָּנַוָר: אַּבְלָּנִוּ בַּּנְבַבְיוּ נַנְּבַם נַיִּבְבַב אָבְ عربع، تالاتلق المحادر تبكك لكح فات

<u> בַּרְרור:</u> לאָנִם בֹּמֹלְ פַּנִים לְלַנִים א מוכ בבוניה בידיה וקם נאַזל מוּמֹל, בבונים וּאָזַל וֹכֹב ניקַח הְעַּבֶּר עֲשְׂרָה גַמַלְים וּדְבַר עַבְּדָא עַסְרָא נַּמְלִין

unto the city of Nahor. arose, and went to Aram-naharaim, of his master's in his hand; and he departed; having all goodly things the camels of his master, and And the servant took ten camels, of

בַּאַר הַשַּאַבְר: אָלְ בְּאָר וַנְּאָנִם לְמָּר מְנִבר לְמָּר מִם בּירָא דַּמִּיָא לְמִּדָּן וַמָּמָא

خميا بنوعا مخنمه: تتختك علامزت مندا خمرد نهضد ومحنه محته خواه

water. time that women go out to draw of water at the time of evening, the и down without the city by the well And he made the camels to kneel

- (8) ונקית משבועתי וגוי. וקחלו השס מבנום ענר השכול וממרה: רק את בני וגוי. רק מיעוט סוה, בני הינו חור, ומרגוס שלהם עמי, עמיה, עמהון, אבל אלל אמירה נופל לשון לי, ולו, ולהם: ואשר גשבע לי. בין הבמרים: לסשממש למ"ד במקום בעבור וק"ל), עלי, עלוהי, עליהון, שאין נופל אלל דיבור לשון לי, ולו, ולהם, אלא אלי, אליו, אליהם. לצירכי, כמו אשר דבר עלי. וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים אלל דבור, מפורשים בלשון על, ומרגום שלהם (רלונו שדרך המרגום עולס מכיריס בו, ושמו לא סיס רגיל בארץ: מביח אבי. מחרן: ומארץ מולדחי. מאור כשדיס: ואשר דבר לי. . אלסי סשמים ואלסי סארן, שסרגלמיו בפי סבריות, אבל כשלקחני מבית אבי, סיס אלסי סשמים ולא אלסי סארן, שלא סיו באי (ק) הי אלהי השמים אשר לקחני מביה אבי. ולא אמר ואלסי סארן, ולמעלס אמר ואשנים וגוי, אמר לו עכשיו סוא
- (10) בגנולי אדוניו. ניבֶּרִין סיו משחר גמליס, שסיו יולחין ומומין (ב"ר נט, י), מפני הגול, שלח ירעו בשדוח חחרים: אבל יעקב בן בני סופו לחזור:
- שמי נסרות יושנת: וכל טוב אדוניו בידו. שמר ממנה כמג לילמק על כל אשר לו, כדי שיקפלו לשלוח לו במס (שם יא): ארם נהרים. צין

נְצְשֶׁרְ־חֶטֶר עָם אֲדְנָי אַבְרְחֶם: אַבְרְהְם הַקְּרֵה־נָא לְפָּנִי הַיִּוֹם ניאַלַרו יַהוָה אֵלהִי אַדֹנִי בון וֹמַבוּיד טיבו עם רבוני אַבְרְהָהַם זְמֵון כְּעָּן בֻּרָהָי ווֹמָא

Abraham. show kindness unto my master pray Thee, good speed this day, and 12 my master Abraham, send me, I And he said: 'O LORD, the God of

بخربر אَرُشَ، בَמְּיר יִבְּאָׁם לְהַאָּב - بَבָנִם אַנָּהָ. פַרָּהָא יִפְּקוֹ לְהָהָּב עַנָּיִר אָנָכִי נַבָּּב מַלְ־עֵיָן הַנְּוֹיִם הָא אַנָא קאָים עַל עַיִּנָא דְּעִיָּא

of the city come out to draw water. water; and the daughters of the men Pehold, I stand by the fountain of

אַבָּה כֹּוַ הֹמָהֹנִי בוֹפֹר הִם אַבְּלִי: برخيام جوجهة جنجنم بجه שְׁמַׁה וְגַם־גְּמַלֶּיךְ צַּשְׁקָה אָמָה ± הַמִּרְנְאַ כַּדְּךְ וְאָשְׁמָה וְאָמְרֶה

LELİL: יבה אָבַע אָבַן עַבַּרָהְהָ עַ מַיבוּ עָם וֹטַע וַמְוֹלִטֹא לָהַּלִבַּע לְוֹגִּטַׁל ئتىمد ھھٹ نھك تفكك ھھك، אַבׁכּנוּ כְּעוֹן קוּלְטִיף וְאָהְשִׁי וְהְיָהְ הְנְּעֲבְׁ אֲמֶּׁר אִמֶּר אֵמֶּר אֵמֶּר אֵמֶּר אֵלֶיהְ וּהְהֵי עוּלִי עוּלִימָר אָמֶר לִרּ

באטולגובע לבענאל וְהַנְּה רְבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יִלְיְהִ לְעַלְלְאֵ וְהָא רְבְקָה, נְפַקּת וַהָוֹר הוּא עַר לַא שַׁיצַי

בְּטַבְא בַּעוּבְעָא וּלָבָר בָא ומולוטלא מַפּוּבא לַטִּבווֹי בּאַלבוס ולוּלִטַה על פַּתָפַה:

pitcher, and came up. down to the fountain, and filled her any man known her; and she went look upon, a virgin, neither had And the damsel was very fair to

with her pitcher upon her shoulder. wife of Mahor, Abraham's brother,

to Bethuel the son of Milcah, the

Redekah came out, who was born done speaking, that, behold,

And it came to pass, before he had

even for Isaac; and thereby shall I

also; let the same be she that Thou

may drink; and she shall say: Drink,

down thy pitcher, I pray thee, that I

hast appointed for Thy servant,

and I will give thy camels drink

damsel to whom I shall say: Let So let it come to pass, that the

kindness unto my master.' know that Thou hast shown

ـ הְעַּנְנְת נַתְּמַבֶּא כַּדֶּת נַתְּעַל: בְּתִּלְּה וְאֵישׁ לְאִ יְדְשְׁה וְתֵּבֶּר וְהַנַּמְּרָ מַבָּת מַרְאָר מָאָר

الجُنْ، هَٰذِٰذِئُتُ أَرَّفُكُ مَر مِحْدُثُكِ:

خِطْدِيْجَ قُلِ مَخْجُكِ يُجْمُدِ ثَلَيْدِ

וַיְהִי־הֹוּא שֶׁבֶם בִּבְּה לְדַבֵּר הֹ

לולִנוֹנִי וּסְבֻּילִנוּ: יַדְעָה וּנְחַתַּת לְעֵּינָא וּמְלָת

thee, a little water of thy pitcher. and said: 'Give me to drink, I pray And the servant ran to meet her,

עּלְמִיאָנִי לָאַ מְעַּם_מָוֹם מִכּבַּבַ: ע וְנְיֵבְא בְמָבָר לְקְרָאִנְגָה וֹבְּאָמֶר

رَبُّتُكُ حَيِّبَ لِأَدْ يُتِكِ رَبِّهُ لَا يَنْهُكُالِهِ:

₈₁ נקאטר שְׁתַּר אֲדֹנָי נַהְטַהַרָּ

نقهظرىيى: נְצְּחֵיתַת קוּלְתַה עַל יְדָה וֹאַמֹנוֹע אָמִשׁ וֹבוּנִי, וֹאַנְטוֹאַע

וֹאַמֹּב אַמִּׁלוֹנ כֹהֹן וֹהֹנ מוֹאַ

くさずむいけい

ダイドダ

برطيخانيا:

him drink. pitcher upon her hand, and gave 18 she hastened, and let down her And she said: 'Drink, my lord'; and

- (II) ויברך הגמלים. *הרצילם*:
- כי עשית חקר: מפרובים"ע בלע"ו: ובה אדע. לשון ממנס, סודע לי בס: כי עשית חסד. מס מסיס ממשפחמו וסוגנת לו, מדע (+1) צוחה הוכחה. כלויס סיל לו, שמסל גומלם מסדיס, וכדלי ליכנס בבימו של לבכסס, ולשון סוכחת, ביכרם,
- במוליהן, ומפקירום עלמן ממקום אחר, העיד על זו שנקייה מכל: (16) בחולה. ממקוס במוליס (ב"ר ם, ס): ואיש לא ידעה. שלה כדרכה, לפי שבנות הכנענים היו משמרות מקוס
- (18) ותרד כדה. מעל שלמס: (קו) וירץ העבד לקראחה. לפי שרמס שעלו סמיס לקרמסס (צ"ר שס): הגמיאיני נא. לשון גמיעס, סומיי"ר גלע"ו:

ذېنان: לְנֹמֹלֶוּ אַמִּאְר מֹר אִם-כֹלִי אַבּ לְנַמֹלְוּ אָמֹלָוּ אָמֹלָוּ מַר בּוֹסַפֹּטוּן נַהְכָל לְהַשְּׁלְהָוֹ נַתַּאָמֶר גָּם וְשִׁיצִיאָה לְאַשְּקְיוּהִיה נַאָמָרָה

נְהַאָּב לְבָּלְ_יָּנְמָּלְּיִנִיּ וּשְׂבֹא מָּוִב אֶּבְבַוּבֹאֶב כְהָאָב הָפֹּיָא יִנְיַסִּט מִוּב לַבִּינִא נְהְשָׁבֶּר נִהְשָּׁר כַּדְּּהֹ אֶלְ־הַשְּׁקָת וְאִיִהִיאַת וְנְפַצָּת קּוּלְתַה לְבֵית

%□_****%: לַבַּעַת הַהְצְּלְיַה יְהְנֶה דַּרְכָּוֹ שְׁמֵיק לְמִדַּעְ הַאַּצְלַה יִיָּ וְקְאָישׁ מִשְׁמְאָה לְוֹה מַתְּדְּישׁ וְגִּיבְרָא שָׁתִי בַּה מִסְמַבַּל

مَحْمَ ـ ثَبُدلُ مَهُدُكُ لَا ثَلُاكَ مَهُكُدُونَ الْمُدَا هُدُدلًا هُرِدلًا عُرِدلًا عُرَدلًا عُرَدلًا عُرَدلًا عُرِدلًا عُرِدلًا عُرِدلًا عُردلًا عُ פֿאַת מהְאַלְגִּי וְהְּנֹגִי הְאָנִי הִמְנִירִיםְ בְּבְּנִיִּבְּאִ טִּאַלְאִ מִּנִיאַלְיִי בּ לְשְׁתְּוֹת וַיְּקְּת הָאִישׁ נָזָם זְהְב לְמִשְׁתִּי וּנְסֵיב גּוּבְרָא קִדְשָׁא رَزُنِ، وَلِاَهُد خَذُه تَاثُمَةُ مِ رَثُونَ حَد عُظَمَة فَمُرَةً لِمَ

څځ،۱: לְי בְּיֵהְ בִּיתִ אַבֶּיוֹבְ מְלַוִם לְנִוּ תַּאָנִי בִּית אָבוּוֹבְ אַנִּיךְ בְּשָׁר נּגְאַמֶּרְ בַּעַבְּינֹי, אָטַ עַיּנִירִ, דָּאָ נֹאַמָרְ בַּעַ מַן אַטַּ עַנָּאַ בַּמַן בִּי

74499:

לְמִמְלָי, וּמִלְיוּ לְכַּׁלְ זַּמִּלְוִיוּ:

אוֹרְהֵיה אָם לָא:

לְנֹא לְמִבַּנִי:

בַּן־מִלְבֶּה אֲמֶׁר יֶלְבֶה לְנָחִוּר: בַּר מִלְבָּה דִּילִידַת לְנָחוֹר: ליכ וֹשַׁאִמֶּר אֶלֶּוּו פֿעַ־בָּּעוּאֵל אָנְׁכֹּוּ וֹאַמִּרַע לָוּעַ בַּעַ בַּעוּאַל אָנָא

> drinking. camels also, until they have done 19 drink, she said: 'I will draw for thy mid gnivig enob bad ede nedw baA

drew for all his camels. again unto the well to draw, and 20 pitcher into the trough, and ran And she hastened, and emptied her

journey prosperous or not. whether the Lord had made his 21 her; holding his peace, to know And the man looked stedfastly on

hands of ten shekels weight of gold; weight, and two bracelets for her took a golden ring of half a shekel had done drinking, that the man And it came to pass, as the camels

in thy father's house for us to lodge 23 tell me, I pray thee. Is there room and said: 'Whose daughter art thou?

Vahor.' Milcah, whom she bore unto 24 daughter of Bethuel the son of And she said unto him: 'I am the

- (91) עד אם כלו. הרי אם משמש גלשון אשר: אם כלו. מרגם אונקלום די פפקון, שוו היא גמר שמיימן כששמו די פפוקן:
- מ), מֻשֶׁר מֶשֶּׁרְסְ לַמֶּנֶת נַפְּשׁוֹ (ישעיס נג, יצ): השקח. אבן חלולס ששוחים בס הגמלים: (20) וחער. לשון נפילה, והרבה יש בלשון משנה, המערה מכלי אל כלי, ובמקרא יש לו דומה אל קער נַפְּשָׁי (מהלים קמא,
- משמומס עליס, כמו פֿמָרִי לִי פָֿמִי סִיּסׁ (צרמשים כ, יג), וכמו וַיִּשְׁבָּלוּ פַּנְשֵׁי סַמְּקִוֹס שסייס, וגברא שָׁהַי, שוסא ועומד במקום אחד, לראום ההלליח ה' דרכו, ואין לחרגם שתי שהרי אינו לשון שמיה, שאין אל"ף (ירמיס ב, יצ), שֶׁשְׁמּוֹתֵס פְּשֶׁעֶס תֵּדְס (דניאל ד, מו), כך מפרש לשון שאייס באדס בסיל וצעל מחשצות. ואונקלום חרגס לשון משחה, וכשם שחתה מולח לשון משומם בחדם נבהל ונחלם ובעל מחשבות, כמו על יומו נשמר חַמַבונים (חֹיוב יח, כ), שמו שָמִים מו) מגורם שולל, וַיְשְׁפּוֹמֶס (שֹס מו) מגורם שממה, וְיִשְׁפַּמֵּר מֻקוֹם עַמְרִי (מיכה ו, מו) מגורם וישמר, אף כאן משמאה מגורם שי"ן ומדברת בלשון מתפעל, שליון מי"ו מפרידה בין שתי לותיות של עיקר הימוד, כגון משתלה מגורת שלה, מָשְׁמּוֹנֶל (שם נע, קרוב להלליח, אבל אינו יודע אם ממשפחח אברהם היא אם לאו. ואל חחמה בחי"ו של משחאה, שאין לך חיבה שחחלם יסודה (בב) משהאה. לשון שלייס, כמו שָׁלוּ עַרִיס, מִשְׁקַמֶּס (ישעיס ו, ילה): משהאה. משמומס וממנסל, על שרלס דנרו
- לעשרת הדברות שבהן: (בב) בקע. רמו לשקלי שראל, בֶּקַע לְבְּלְגֹּלֶם: ושני צמידים. רמו לשני לוחום מלומדום: עשרה זהב משקלם. רמו (daar (aa cr, 1):
- ממת, לין שם דבר, והיא אמרה ללון כמה לינות: (33) ויאמר בח מי אח. לאחר שנתן לה שֶׁמַלְה, לפּי שהיה בעות בוכותו של אברהם שהללית הקב"ה דרכו: רלרון. לינה

מספוא בב ממנו נם מטום כסטא סנו ממנא אַן אַנור

څځنا:

לְנַלֵּנְ, נְבְנְבִי בּּנִים אֲבַוֹּנְ, אֲבַלָּנִ: נאַמטּוּ מֵעָּם אַרְנִי אָנֹכִי בַּבֶּנֶבֶ כניעי אַבְרְהְם אֲשֶׁר לְאִ־עָּזָב חַסְּרָוֹ أربهم خديك بالأبار فكرتار فتبائد القمد خديك يز فإترب فالحرب

בַּדְבָרִים הָאֵכֶּה: ג וַמְּנְץ הַנַּעָּרְ וַתַּגָּר לְבֵּיר אָמָה ירְהַטַּת עילִימָּקא וְחַוּיַצַּת

نايُّنا: לְבׁّוֹ אֶלְ_נִיאָנִהְ נַנְוֹנִיאָנִהְ אֶלְ_ וּנִנְנִם לְבֹּוֹ לְנִי יִּיּבְּנִאְ לְבַּנִאִ وم بَرَّارَجِهِم هِم بَسِونَ كِجِلَا يَزْدِهُ بَرَارِجِهِم هِمِهِ بَسِونَه كِجِلاً

ַ עַבֶּר עַל־הַגְּמַלָּים עַל־הָעָיון: للغنم تنتع هُم للغنم ننون אַחֹתוֹ לֵאמֹר כְּת־דָבֶּר אֵלֵי וּכְשְׁמְעֹנִי אָת־דִּבְרֵיי LĽŽĽ ° בּ בַּגְּמִבׁים עַּל־יָבֵי וּנִבוּו כּבֹאָנ אָנר הַנָּנִם וָאָנר

ימלום לוֹמלִים: עה בּיִרוּ וֹאִנְכֹי, פֹּנוֹעוֹ עַבְּוֹע אַנֹ צַאָּנִם בַּבָּבָא נַאָּנֹא פֿנָּנְעַי נַיּאַמֶּר בִּיִא בְּרַיּוּ יְתֹּיָה לְמָּה נַאָּמַר עוֹל בְּרִיכָא דַּיִי לְמָא

> בְּשָׁר לְמְבְּת: אָלֶוּנְ עַּם_שַּׁבּוֹ עַּם נַאָּמִנִים לָיהַ אַן הַבְּנָא אַן

יכְרַע גוּבְרָא יסְגִיד קָבָרַ יָיָ:

אַרוּהי דְרְבּוֹנִי: באובע טַלוֹא גַבּבוּנו ווֹ לְבִּוּע וֹלוּשִׁמִיה מִוֹ אַבְרְהָם דְּלָא מָנַע מֵיבוּהַיה

לְבֶּית אָמַה פְפָּהָנְמָיָא הָאָבֶין:

עֵינָא: וֹבֹא לֹאִים הֹלָוֹו זַּטְׁלָוֹא הֹלְ מַמָּג װַבְּבָא נַאָּטַא לַנָּט װַבָּבָא אָטִביש לְמִימִר כָּבִין מִבּיִל וכר שמע יח פּהנמי רבקה אַםותו וְיָה שִׁירִיִא עַל יְדֵי אַּחָהֵיה וְנַוֹנִי כַּגַ נַוֹא נִינַ לַבְּאָא

בּיקא וֹאָתַר כְּשָּׁר לְנָתְלָּא:

enough, and room to lodge in. 25 have both straw and provender She said moreover unto him: 'We

prostrated himself before the LORD. And the man bowed his head, and

brethren. the way to the house of my master's for me, the LokD hath led me in and His truth toward my master; as who hath not forsaken His mercy the God of my master Abraham, And he said: 'Blessed be the LORD,

mother's house according to these And the damsel ran, and told her

fountain. out unto the man, unto the 29 his name was Laban; and Laban ran And Rebekah had a brother, and

And it came to pass, when he saw

at the fountain. and, behold, he stood by the camels me, that he came unto the man; saying: Thus spoke the man unto the words of Rebekah his sister, 30 sister's hands, and when he heard the ring, and the bracelets upon his

camels.' house, and made room for the thou without? for I have cleared the of the Lord; wherefore standest And he said: 'Come in, thou blessed

(24) בח בתואל. סשיבמו על כלשון כלשון ועל למכון למכון:

(25) מספוא. כל מאכל הגמלים קרוי מספוא, כגון מצן ושעורים:

בפמ"ח, מדברים בדבר ספשוע שנוכר כבר במקום אחר, או שסוא מבורר וניכר באיזו הוא מדבר: (22) בדרך. דרך סמומן, דרך סישר, באומו דרך שסיימי לריך. וכן כל בי"מולמ"ד וס"א סמשמשים בראש סמיבס ונקודים

(82) לביח אמה. דרך סנשים סימס, לסיוח לסן ביח לישב בו למלחכחן, וחין סבח מגדח אלה לחמס:

(92) יירץ. למס רן יעל מס רן, ייסי כרלות לם סנוס, למר, עשיר סול וס, ונתן עיניו בממון:

(30) על הגמלים. לשמרן, כמון סוף עומד עַנִיקס (ברחשית ית, ת) לשמשס:

(IE) פניתי הבית. מענודה הלילילים:

וֹבֹילֶ, בֹאֹלָהָתם אָהָב אִשֹׁנִי: לְנְּמִלְּיִם וּמִּיִם לְרְחָיִץ בַּגְּלְיִוּ לְנִמִּלְיֵּא בּ עַנְּעָלְיִם נִיּמָן שַבוּ וּמִסְפּוּאַ מִן נַּמָּלִיִּא וִיתַר שִּבְּנָא וָכִסְּמָא וּבֹא באָגה, בַּבְּנִטִיב וּנִפַּטִּב נַהָּאַלְ מִּבְּבָא לְבָּנִטֹא וּהָבָא

FUGITE: ĹťムĹĽ ĹĹŸĞſ ばい しんごん ומָנֹא לְאַסְׁבַאָּר

with him. and the feet of the men that were camels, and water to wash his feet gave straw and provender for the and he ungirded the camels; and he And the man came into the house,

בּבַבני, בַּבַבי, וּמְאַמֶּב בַּבַּב: رِّאُבְלְ וַיּאַמֶּרְ לְאַ אַבְּלְ מַּד אָם - לְאַ אִכוּלִ עַד וַּאָמַבְּילִ פּוֹיִנְטָי (כ, ויישם)[קי וַיּוּשָׂם] לְפָּנִיוֹ וְשִׁוּיֹאוּ בֶּרְמוֹהִיִּ לְמִיכַל וַאֲמִר

נֹאַמֹּב מֹבִּגב:

he said: 'Speak on.' until I have told mine errand.' And 33 to eat; but he said: 'I will not eat, And there was set food before him

te וּאַמְוֹר מֶּבֶּר אַבְּרְהָהַם אַנְכִי:

נְאַמָּר עַבְּיָדְא דְאַבְרָדָה אָנָא:

And he said: 'I am Abraham's

וֹזֹבְיֹב וֹהֹבֹּגִם וּאָפֹבְעַט וּלִמֹלַיִם וּנִבְּבֹר וֹהַבֹּנוֹ וֹאַמָּבוֹן וֹתָּבְיוֹן וּיגִּדְּלְ וֹיִמֹּן לֵיִ צְּאָן יִבְקְרֹ וְכֵּמֵן יִינִד לִיִנִי מְאוֹ וְתִיְנִין יִבְּמֵן ניהנה בכך אַת־אַדני מָאָד נייָ בָּרֵיף יָח רִבּוֹנִי לַחָּדָּא וּסְּנִי

נְהַמְבֶׁים:

and camels and asses. men-servants and maid-servants, and herds, and silver and gold, and great; and He hath given him flocks master greatly; and he is become And the Lord hath blessed my

אָנוַ_כַֿל_אָּהֶנַרַ_לְוָ: לאדלי אַחַרֵי וְקִנְּתָה וַיִּהֶּן־לֹי לִרִבּיִנִי בְּתִר דְּסִיבַת וִיתַב אַת־בּל־אַשְר־לְוּ: בְיה יָת בְּלְ דְּלֵיה: וַמְּכֶּר שְּׁרָהֹ אֵשֶׁת אֲדֹנָי בֵּן וִילִידַת שְּׁרָה אָחַת רְבּוֹנִי בַּר

he hath. and unto him hath he given all that son to my master when she was old; And Sarah my master's wife bore a

אַהְּעַ לַבְּיָּגְ מִּבְּׁנִגְעַ עַבְּבְּוֹגָגְ אַהָּגַר לֵאִ שִּׁפַּב אַשְּׁטָא לַבְבַּגְ מִבְּנִגַּע וּוֹמִּבֹּהֹנוֹ אַבְנוֹ. כַאַמְבַ בַאָ טַפֿע וֹפוּנִם הַּבָּוּ בַבִּוּנִוּ בְמִוּמִב

בְּנְתְּלָאֵי בַּאֵּלָא נְטִיב בַּאָבְלְּבִיוּן:

Canaanites, in whose land I dwell. for my son of the daughters of the 37 saying: Thou shalt not take a wife And my master made me swear,

אָנְכֹּי יִמֶּב בְּאַרְצִיּי

لْكُمْ طَهُ هَٰذٍ لَأَكَانُ ثَا يُهُمُ لِأَبْلَهُ لَا يُؤْلِدُ لَا يُقَدِّمُ لَا يُؤْلِدُ لَا يُقَدِّمُ لَا يَذَادُ غَمَّ حَمْ الْمُعَالِّمُ الْمُؤْلِدُ لَا يُؤْلِدُ لَا يُؤْلِدُ لَا يُقَلِّمُ لَا يَدَادُ لِمُعْلَى اللّهُ الْم

a wife for my son. But thou shalt go unto my father's

44:

house, and to my kindred, and take

הַאָּשֶּׁר אַהַרֶּי:

אַטַּעָא בָּעַרָי: לאַמֹר אֶבְאֹבְוֹי, אַבֹּי, באַבִיבֹלַ זֹאֹמֹרִים לְבִּנִיוֹ, מֹאִם לְאִ טִּינִי,

Peradventure the woman will not And I said unto my master:

follow me.

- (22) ויפחח. המיר זְמֶם שׁלֹהם (נ"ר ם, מ), שהיה קומס הת פיהם שלה ירעו נדרך נשדות התרים:
- משמש בדי לשונות, והאחד אי, והוא אם: (33) עד אם דברתי. סרי אס משמש צלשון אשר וצלשון כי, כמו עד פִי יָצֹל שַׁילֹס (צראשים מע, י), וסו שאמרו חו"ל כי
- (98) ויתן לו את כל אשר לו. שמר ממנס סרמס לסס:
- (פ) לא חקח אשה לבני מבנות הכנעני. אם לא מלך ממלה אל בימ אבי ולא מאבה ללכת אמריך:
- (9E) אלי לא חלך האשה. פֿלַי כמיב, צמ סימס לו למליעור, וסיס מחור למצוח שילס שימת לו מברסס לפנות חליו
- לסשָׁיפו בפו, פֿמר לו פֿברסס, בני ברוך ופֿמס פֿרור, ופֿין פֿרור מדבק בברוך:

₿₽₩ אַמָּע לַבְּנָג מִמִּמִּפּעַטַּג נִמִבּנִע אַטֹּב וֹיַבֹּלִים בּוֹבְפָּב וֹלִפֹטִטֹּ o+ הקהלקהי לפְּנִיי יִשְׁלָח מַלְאָּכִיּ

וֹבְיֹנִיםׁ לֹבׁו מֹאָלִנִינִ: אָלְ מָאָפּטִׁעַיִּ, וֹאָם לְאָ וֹטִׁוּנְ לְבֵּ טַּטִּׁהְ לְזָנֵהִנִינִ, וֹאָם לְאִ וֹטִׁוּנִ אַּוּ הִנְּקְרֹוֹ מֵאֶלְהָיִּ בָּי תְּבְוֹא בְּבִין הָהִי זְּבָא מִמּוְמֶהִי אָרֵי

هُرَكُ، بِاكِلِّكُ مُكِّابِكُ: וֹאָבׁ דֹּאִ מֹלֵגְנִים בּבֹרְיִּגְ אַמָּבֹּ ^{כא} יְהְנְׁהַ אֶּלְהֵי אֲדְנָי אַבְרָהְם אִם־ נְאַבָּאִ עַּיִּוֹם אֶבְעַעַהְעָּהֵוֹ נִאָּמָּר

מְעַּמַ מִנִם מִכּבֵּר: ڴۮؙؠڶ לְּיִינְהְ הְעָנְיֶה הְעַּנְלְמְהוֹ הַיּצֵאָת לִשְׁאָב דְּעִינִא וּיִהְהִי עוּכִיְיִמְהָא דְּתִפּוֹק

אַשֶּׁרְ הֹבְיִה יְהְנָה לְבֶּן אַבְּנִי: حَرْدِيْرَا اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الْمُرْبِحُكِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّالِي اللَّا اللَّالَّالِيلَا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّالَّا الللَّا الللَّا ** אָמְרֶה אֵלִי נִם־אַמָּה שְׁמָה וָנָם בּייבים.

נאָמָר אַלְיהַ הַשְּׁקִינִי נָא: שְּׁכְּמָׁע וֹשֵׁבֶר הַמְּגִּנֹע וַשִּׁאָב ¿+ וְהַנָּה רְבְּקָה יֹצֵאִת וְכַבְּה עַל־ هُٰذِرِ قِدُتِ هُٰدَيْكِ خُلَقِد هُٰذٍ_خُذِرِ

נאָהִשׁ וֹלִם בַּנִּמַלָּים הַשְּׁקְמָבִי: يرونغود باشد إنه بنوجرج به باجرد וְמְעַבֶּר וְמְּוֹבֶר בַּדְּהֹ מִעְּלֶיהָ

> מֹזּבֹתׁינוֹ וּמִבּׁינוֹ אַבּאֹ: אוְבֹבֹב וֹנִסַב אִטַּבֹא לְבָבוּ ישְׁלַח מַלְאָּבִיה עִּמָּף וְיַצְּלַח נאמר לי ין הפלחית קדמוהי

> לְבְּ יִהְבִי זְבְא מִמִּיִמְתִי:

אַזִיל עַלַה: שובוי לַאַּגַלְטַא אִינַטַי בַּאַנָּא אַבְרָהָהַם אָם אָנִע כָּעוֹ רַהַּנֹאַ וֹאַמֹּנוּנוּ וֹנֹ אֶּלַנוּנוּ בַּנִבּנִי יוֹמָא דֵין לְמֵּינָא

זְעֵיר עַיָּא מִקּוּלְתִיף: עַהְּלֵינִי_לָא לְמִמְּלָ, וֹאִימִר לְעַ אַהְּלַנִּי כֹּהַּוֹ עַנָּע אָנָכֹּג נֹאָּב מַּלְ_מֵּגוֹ עַנְּגִוֹם עִא אָנָא לַאָים עַלְ מֵּנִאַ

בַּנְמָנוֹ גֹל בַבַר בַבַּנָנִי: ומימר לי אף אָהָ אִשְׁי וֹאַף

אַמְבַנוּ בְּעוֹ: לַמּוֹלֹא וּמֹלִנוּ וֹאַמּבוֹנוּ לַצִּי וְלוּלְתַבּ עַלְ בַּתְפָּב וּנְחַתַת לַלְבָּׁגְ וְבַּאָ בְּלְבַּעִׁ נְפַּעַעַ אָלא מֹּב לָא מֻּגֹּנִינִי לַמִּלָּלְא

יְהְטִינִי וֹאַב זַּמְבְיֹא אַהְּלִיאַני: تَقَمَدُن عَمَٰكُ لَعَلَا يَمُكُلِ عَمَٰكًا، לאַנְטַנְאַט נֹאָטַנִטַט לַנְלַטַעַ מִנָּעַ

> father's house; my son of my kindred, and of my way; and thou shalt take a wife for angel with thee, and prosper thy before whom I walk, will send His And he said unto me: The LORD,

thee, thou shalt be clear from my kindred; and if they give her not to 41 oath, when thou comest to my then shalt thou be clear from my

Thou do prosper my way which I go: God of my master Abraham, if now 42 fountain, and said: O LORD, the And I came this day unto the

pitcher to drink; I pray thee, a little water from thy draw, to whom I shall say: Give me, the maiden that cometh forth to water; and let it come to pass, that behold, I stand by the fountain of

for my master's son. whom the Lord hath appointed camels; let the same be the woman thou, and I will also draw for thy and she shall say to me: Both drink

unto her: Let me drink, I pray thee. the fountain, and drew. And I said sponlder; and she went down unto 45 forth with her pitcher on her ту ћеат, бећоја, Кебекаћ сате And before I had done speaking to

she made the camels drink also. camels drink also. So I drank, and said: Drink, and I will give thy 46 her pitcher from her shoulder, and And she made haste, and let down

- ממורמן של בניס, שסרי פרשס של מליעור כפולס במורס, וסרבס גופי מורס לה נִפּנו הלה ברמיוס: (ב+) ואבא היום. סיום ילפתי וסיום בפתי, מכפן שקפלס לו ספרן. פתר רבי פתפ, יפס שימתן של עבדי פבות לפני סתקום
- (44) גם אחד. גס לרצות מנשים שעמו: הוכיח. בירר וסודיע, וכן כל סוכתה שבמקרם, בְּרוּר דְבֶּר:
- קומר סים איוב אולי ממאו בני וגו' וסים עושה כך: בלשון עמיד, כמו פִי פְֿעַר פִֿיּוֹב, הרי לשון עבר, פְּבָה יַעֲשֶׁה פִֿיּוֹב (פֿיוּב ה, ה) הרי לשון עמיד, ופירוש שניהם לשון הווה, כי (P+) שרם אכלה. מרס שלני מכלה, וכן כל לשון הווה, פעמים שהול מדבר בלשון עבר, כמו גֶרֶס בְּלָימִי, ופעמים שמדבר

: 1,1; הַנְּיָם עַל־אַפְּה וְהַצְּמִידִים עַלֹּ- וְשִׁיְּיִהִ קִּדְשְׁאַעַל אַפָּה וְשִׁירַיִּאִ אֹמֶּׁר ''לְבִּרְבַלְּוּ מִלְבִּיִר וֹאֹמֶּם בּר וֹטִוָר בִּילְבִּרִי כִיִּה מִלְבִּיר ל+ וַהֹאַמֶּר בַּת־בְּתוּאֵל בֶן־נְחוֹר מֵן אַהְ וַאֲמַרַת בַת בְּתוּאֵל

אָט_פֿט_אָטוּ, אָדְנָי לְבְּנְוּ: هُمُد بَبْنِرْ خَيْدَكَ هُمُن كَمُنَا لِأَقْلَال ** אָת־יָהוָתׁ אֱלֹהֵי אֲדֹנֵי אַבְרְהְׂם إهْمِٰت إهْضِمَتِين كَ'تَأِيُّه لِهُجَدَّا ۗ

בְאַ עַנְּיִר ְּבְיְ וֹאֶפְׁנְעַ מַּכְ ַנְמֵּין אַנְ בְאַ עַנִּיִּן בְּיִ נְאָטְפְּנֵּר מַכְ נַמִּינְאַ or נְאָמָנִע אָּעַ־אָּדְנָיִי עַזְּיִרוּ לְיִי וְאָם וּקִּשׁוֹיִם עִּם רַבּוֹנִי חַוּוֹ לְיִ וֹאָם ןְׁעַּמְּׁה אָם־נֶשְׁבֶּם עַשְּׁים הָסֶר וּכְעַן אָם אִימִיכוֹן עְּבְּדִיןְ מֵיבוּ

בּבָּר אַלֵיף רָע אַרְשְׁוֹב: מְיְרְנְיָהְ יְצְאֵ תַּבְּבֶרְ לְאִ נִיכָּלְ מִן בֵּרִם וֹיָ יָפִּל פִּהְיָנְמָא לִית

<u>ﻧﯩﯔﺩ ;ﯨﯩﯟﯨ</u>: الناف هَشَارِ خُولَا لِمُبَرِّبُكَ حَهَشَات النَافُ هَمُعُمْ خُوْد لَا فَرَاهُ خَمُه

٢٠٢١;٣٠ אָר דְּבְרֵיהָם וַיִּשְׁתָּחוּ אַרְצְּה דְצִּבְרָהָם יָת פְּהָנְמֵיהוֹן יִּסְגֵיר וֹנְיְנִ כֹּאֹמֶׁר מֻּמָּמ מֹבֶּר אַבְּבְּנִים

بخزئديت زئا خغنان بخغفت: <u>ְּזְּהְׁבְּ וּבְגְּיִׁהְים וַיּהֵן לְּרְבְקָה דְּרְהַבְּ וּלְבוּשִׁין וִיהַב לְרָבְקָה</u> ממישי ניוצא הְטָבֶר כְּלֵי־לֶטָר וּרְלֵי

על יַדַרְאַ: וֹאָהָאַל אָטָב וֹאָמֹר ַבּּט מַׁ. אַטַּ וּהָאִגּילִית יָתַה וֹאַמַרִית בַּת

אַנוני, בובול, ללביני: בְּאִנְרַח קְשׁוֹם לְמִפַּב יָת בַּת וכֹבֹמִית וסְגִידִית בָּבָר וֹנִ

או על שְׁמָאלָא:

בִישׁ אוֹ טְב: هُدَيْنَادُهُ رُخِيا خِمَوْجُهِ مَقَالِ رَوْمًا كِبُكُمَّا لِحُلَالِةِ كِي رَبِّهِمُلِكِ يَهْضِرِ كِجُدًا لِخُلَالِهُمْ يَهُمُلِكِ

المرازر الأ:

מֹלְ אַנְמֹא בְּוֹבִם וֹנִיּ וְבְוֹנִי כַּר שְׁמַעַּ

بظائدنا أتح كِقَابِنِهِ بِكِهُوَكِ: נאפגע הלבא מנון צלפנ ימנון

> and the bracelets upon her hands. And I put the ring upon her nose, son, whom Milcah bore unto him. The daughter of Bethuel, Nahor's daughter art thou? And she said: And I asked her, and said: Whose

master's brother's daughter for his me in the right way to take my my master Abraham, who had led and blessed the Lorp, the God of prostrated myself before the Lorp, And I bowed my head, and

the right hand, or to the left.' if not, tell me; that I may turn to 49 truly with my master, tell me; and And now if ye will deal kindly and

unto thee bad or good. from the Lord; we cannot speak and said: 'The thing proceedeth Then Laban and Bethuel answered

hath spoken. master's son's wife, as the LORD 11 take her, and go, and let her be thy Behold, Rebekah is before thee,

the earth unto the Lord. words, he bowed himself down to 52 Abraham's servant heard their And it came to pass, that, when

things. brother and to her mother precious Redekah; he gave also to her and raiment, and gave them to jewels of silver, and jewels of gold, And the servant brought forth

- ומגיין קינל יודע מי הים: (קי) ואשאל ואשם. אַנֶס סמדר, שסרי סוא ממלס נמן ואמר כך שאל, אלא שלא ימפשוסו בדבריו ויאמנרו, סיאך נממ לס
- (9+) על ימין. מזנוח ישמעלנ: על שמאל. מזנוח לוט, שסיס יושז לשמאלו של אזרסס (ז"ר ס, ט):
- דבר רע ולא על ידי משובת דבר סגון, לפי שניכר שמס' ילא סדבר לפי דבריך שזימנס לך: (02) ויען לבן ובחואל. רשע סיס, וקפן לסשיב לפני אביו: לא נוכל דבר אליך. לעַפֿן בדבר סוס, לא על ידי משובת
- (בפ) וישחחו ארצה. מכלן שמודים על בשורה מובה (ב"ר ם, ו):
- (33) ומגדנות. לשון מגדים, שהביה עמו מיני פירוח של הרך ישרהל:

וּאָמֶר שַּׁלְחָנִי לַאַרָנִי: אַמָּב הֹפֹוּ וֹנִּלְיִנוּ וֹנִלַנוּנוּ בַבְּעָב בַּהַפָּנִי נָבַנוּ נַבַּעוּ בַּהַפַּבא ף, ניאֹכְלַוּ נַיִּשְׁתֹּוּ הָוּא וְהְאֲנְשָׁים <u>נַאַכ</u>ְלוּ וּשְׁהִיאוּ הוּא וְגוּבְרַיָּא

غيِّر: بين عن لا توال مِحَلِد:

נאַלבי לאַנוֹני: رِيْنِ بَهِٰرِيْنِ بَادِجِ، فَوَأَشَّرِ، رَبْ هَدِكُمْ هَرْبَ، فَوَأَمَرَ، נּגְאָמֶר אֶּלְטַׂםְ אַּלְ טַּאָּטְׁרָנּ אָטְ, נֹאָמָר לְעִיּוִ לְא טַאַּטִרנּוּ זֹטִי

⁴⁵ נּאָמֶׁרְנּ נֹלֵבֶּׁא כְנָּהֹּבְׁ נֹנְהֵאֹלֶרַ נֹאָמֶרֵנִּ נֹלֵבָּגִּ לְהִנְּלִנִּשׁׁאַ

الله الله בַהַלְכָּי עִּם־הָאָישׁ הַאָּה וַהָּאִמֶּר הַהַיִּילִין עִּםְ מּּבְּרָא הָדִין אי וּיקְרְאָי לְרְבְקָתְ וַיּאִמְרָוּ אֵלֶיהָ וּקְרוֹ לְרְבְקָה וַאֲמָרוּ לַהּ

וֹאֶבׁבַאַנֹּאֵנוּ:

ווובש זַרְעָּך אָת שָעָע שָּנָאָיו: אַנוְטֶנוּ אַטַּ נוֹנִ, לְאַלָּבָּ, וַבְּבָּנִי

בְּבֶּבֶר אָנַר וְבְּבָּקְה נַיִּבְרָי: נמכלבנה אַנובר האָישׁ ניאָה בּיהָר גּיבָרְאָ יִדְּבַרְעַּבָּרָאָ יָת ابه القلاق المراجة LĖŻĽ لألألياثا

וֹאַמֹּר מִּלְטוּנִי לִנְיִ בִּדְנִי:

מֹסבֹא וֹבְעוֹן בְּעַב בּן שִׁיזִיל: מוכומוש ממלא מבו במבו או נְאָמֶר אֲחוּהָא נְאָמָה הָהֵיב

נאָבוֹב לַנְינ וַ בַּנְנִי:

וֹנְאָתַת מֹא בַּבִיא אָמִבָא:

נְאֶׁמֶבַע אָיזִיל:

וְיָת גוּבְרוֹהִי:

אַנוֹעוֹג אַנֹּ עוֹנאָג לָאַלָפּׁגּוֹ יבְרִיכוּ יָת רְבְקָה וַאֲמָרוּ לַה

סְנְאֵיהון: نذنخثنا أتنكسا ختض ثم ككتر

בְבְקָה נְאָזָל: מַּלְ עַוֹּלְמַלְּיִם וּוֹבְיבֹא מַלְ זַּמִלְאָּ נַאָּזַלְאִ וֹפֿמִט בֹבֹפֿע וֹמִיגְיִמִטַבֹא

> me away unto my master. in the morning, and he said: 'Send tarried all night; and they rose up the men that were with him, and And they did eat and drink, he and

'og llade shall few days, at the least ten; after that said: 'Let the damsel abide with us a And her brother and her mother

that I may go to my master. prospered my way; send me away 36 not, seeing the Lord hath And he said unto them: 'Delay me

damsel, and inquire at her mouth.' And they said: 'We will call the

".og lliw I' :biss ohe bnA 'snsm sint htiw og uoht tliW' :red otnu And they called Rebekah, and said

Abraham's servant, and his men. sister, and her nurse, and And they sent away Rebekah their

'mədı əsad sadı əsodı do əsag ədi thousands, and let thy seed possess mother of thousands of ten 60 unto her: 'Our sister, be thou the And they blessed Rebekah, and said

went his way. the servant took Rebekah, and camels, and followed the man. And 61 damsels, and they rode upon the And Rebekah arose, and her

(44) וילינו. כללינה שבמקרהלינהלילה החד:

ואס מאמר ימיס ממש, אין דרך המבקשים לבקש דבר מועט, ואס לא מרלה, מן לנו מרובה מוה: יְמִיס מָּקְיֶם בְּּחִילְמוֹ (ויקרחׁ כֹס, כע) שכך נוחנין לבחולה ומן י"ב חדש, לפרנם את עלמה בחכשימים: או עשור. י'מדשים. (53) ויאמר אחיה ואמה. ובמואל סיכן סיס, סוא סיס רולס לעכב ובא מלאך וסמימו: ימים. שנס (כמובות נו:) כמו

(Ta) ונשאלה את פיה. מכלן שלין משילין לם הלשה ללל מדעמה (ב"ר ם, יב):

(83) וחאמר אלך. מעלמיואף אס אינכס רוליס:

יסי כלון שיסם פומו סוכע ממך ולם מפשס פפרם: (00) אח היי לאלפי רבבה. את וזכעך מקצלו אותה ברכה שנאמר לאברסם בהר המוריה, סַרְבָּה אַת זַרְעַדְּ וּגו',

וְהָוּא יוֹשֶׁב בְּאָבֶץ הַנָּגָב:

וְהַנָּה גְמַלִים בָּאִים: לְפֹּלְוִע הְנִבר וֹנְהַאָּא הֹנוֹנוּן וֹנְּבֹא לְמִפֹּנוּ בֹמָהָא וּוֹפֹּנּ הַנוּנִינוּ رَيْقِهُ يَعْلَمُ كُونُانَ فَهُلُانَ بَرْفِط يَعْلَمُ كُعْرَهُنَا فِلَوَكُمْ يُعَلِّمُنَا فَلَوْكُمْ

אָט_וֹאַנוֹעׁ וֹטֹפִּגְ מִהָּגְ וַיֹּנֹמֶׁגְ: ⁺⁹ וּשִׁמְּא בִבְּקְדׁלְ אָת־עֵינֶּיהָ וַמְּרָא

بَيْمُرُكُ نَفِيْكُونَ ניאָמֶר הַעֶּבֶר הַנּא אָדֹנִי נִתְּקָּח تخزنر تبخك فهثبر خظئلان ַנַהַאָּמֶר אֶלְ־הַלֶּבֶּר מֶי־הַאָּיִשׁ

עַרְבָּרֶים אֲשֶׁר עִשְׁהַ: " וֹנֹסַפֹּׁע עַׂמְצָע לְנִגִּעוֹע אָע כֹּלַע וֹאַמִּטַמֹּג מַּבְּיָג לְנִגִּעַע זֹע כֹּלְ

אַבְוֹנֵי אָמֶוּ: (פּ) كِيْهُمُ لِيَجْكُثُ لِيَوْتُمُ لِيَجْمُلُوا لِيَعْمُ אַפּוּ וַיִּקְּח אָת־רְבְּקָה וַהְּהִי־לִוּ ررجين بعبنم بهيؤن شيب يعيد بعبم زمفجبه بيبه

כב קשורֶה: שמי וַיַּסֶר אַבְרֶרְהָם וַיַּקָּה אָמֶּה וּשְׁמָה וַאִנְסֵיף אַבְּרֶהָם וּנְסֵיב אִהְּהָ

וֹאֶט_מוּוַ: וֹאָטַ מִבוֹן וֹאָטַ מִבוֹן וֹאָטַ וָהֶבָּׁלַ رَتَوْكِ عِن هُم نَمْدًا لَهُم نَكِهَا نَرَبَدَه جَنِهُ ثَا نَمْدًا لَيْهِ نَكِهَا

וְהוֹא יְהֵיב בַּאֲרַע דָרוֹמָא: במלאף קיימא אַמַּחָוִי עַלַה פּ װְצְּקְׁתְלְ בָּאֵ מְבְּנָא בַּאָר לַעַוֹי רֹאָי וִיצְּחָל עַאַל בְּמִיתּוֹהִי מִבּירָא

נְשׁוֹא וֹבֹא נַּמִלְנֹא אַבוֹן:

『ひれる ני גֹאַטַל נֹאַטַּבְׁכֵּנִנִי מִמָּגְ וּוֹלַפּֿע וַבְּלַע וָת מִינַהָא וַחַוֹּע

ואָטַכַּסִּיאַט: בוא בבוני ונסובע מופא **ヹ**ヸ゙゙ヹ゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙ヹ ムベルス・ログス これはし 中国心心 ٤٠٠٤ וֹאַמֹנִע לַמֹּבֹבֹא מֹן װּבֹבֹא

פּטִינֹתוֹא בַּתְּבַר:

נאטנטם נגטע פֿטר אַמּנע: וֹנִוֹנו לְאִשׁוּ וֹנִינִמֹנִי שְּׁבְה אִמֵּיה וּנְסִיב יָת רְבְּקְה נובא שלנון מולבבא למולבו

ונט מבו ונט מבנו ונט ומבל

land of the South. beer-lahai-roi; for he dwelt in the And Isaac came from the way of

behold, there were camels coming. ifted up his eyes, and saw, and, 63 the field at the eventide; and he And Isaac went out to meditate in

alighted from the camel. and when she saw Isaac, she And Rebekah lifted up her eyes,

she took her veil, and covered servant said: 'It is my master.' And the field to meet us?' And the What man is this that walketh in And she said unto the servant:

things that he had done. And the servant told Isaac all the

comforted for his mother. and he loved her. And Isaac was Rebekah, and she became his wife; mother Sarah's tent, and took And Isaac brought her into his

and her name was Keturah. And Abraham took another wife,

and Ishbak, and Shuah. Jokshan, and Medan, and Midian, And she bore him Zimran, and

בּמֹר, שׁנּמֹתר וַיִּמַשׁ מִשְּׁר מַבְּרֶבֶּס מַרְנְצָׁ סַנְּנֶב וַיִּשֶׁב בַּין מֲדִשׁ וּבִּין שׁרּר, ושס סיס סבמר, שנמתר הַנָּס בַּין מֲדֵשׁ וּבִין בְּרֶר: (20) מבוא באר לחי רואי. שסלך לסבים סגר למברסס מביו שישמנס (ב"ר ס, יד): - יושב בארץ הנגב. קרוב למומו

(53) לשוח. לשון מפלה (ג"ר שם), כמו ישְׁפּּך שִׁימוֹ (מהלים קב, ה):

לשון מועה לארץ, ודומה לו כִּי יִפּוֹל לֹא ייִשֶל (מהלים לו, כד), כלומר אם יעה לארץ לא יגיע עד הקרקע: במרגומו ואמרכינה, סממס ענמס למרך ולה סגיעס עד סקרקע, כמו סַמִינָה לַבֵּדְּ, מרכיני וַיֵּמ שְׁמַיִס (שמואל־בּ כ, י), וארכין, (44) וחרא אח יצחק. כאמה אומו קדור ומוהא (מ"א וממהה) מפניו (נ"ר ס, מו): וחפל. השמימה עלמה לארן,

(65) ותחכס. לשון וממפעל, כמו וַמִּקְבֶּר, וַמִּשְׁבֶּר,

(66) ויספר העבד. גלס לו נפיס שנעשו לו, שקפלס לו סמרן (צ"ר ם, מו), ושנודמנס לו רבקס במפלמו:

ಗ್ರಗ ಆಗ್ರಾ:

 אחרי אמו. דרך ארץ, כל ומן שלמו של אדס קיימת כרוך סול לולס, ומשממס, סול מתנחס בלשמו: סיס נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכס מלויס בעיסס, ועון קשור על סאסל, ומשממס פסקו, וכשבאת רבקס חורו (ב"ר ם, (70) האהלה שרה אמו. ויניאס סאסלס, וסרי סיא שרס אמו, כלומר ונעשית דוגמת שרס אמו, שכל ומן ששרס קיימת,

(1, r): (I) קטורה. זו סגר, ונקראת קטורה על שם שואים מעשיה כקטרת, ושקשרה פְּתְּחַה, שלא נזדווגה לאדס מיום שׁפְרִשׁה

بختر كَيًّا ثَنْهُ هَمِينَا بَكْمِيمُا لَيْنًا بَحْدَ لَيْنًا ثَيْهِ كُمْمُلِدًا

لخمدينا لخنثانا: انْظَمَّا نَجِد אָנ אָבُא וֹאָנ בִּגֹן וֹיֹפֿאָּוֹ אִנִינ זֹנ אָבֹא וֹנִנ

Leummim. Asshurim, and Letushim, and 3 Dedan. And the sons of Dedan were And Jokshan begot Sheba, and

וַאֲבִידָע וְאֶלְדְּעָה בְּלִ־אֵלֶה בְּנִי וַאֲבִידָע וָאֶלְדְּעָה בָּל אִלֵּין בְּנִי קְטוּרָה:

، بكرِّر مَا يُرا مُرقَب نَمْرَقُب رَلَالِك ، كِرْدُ مَا يُرَا مُرفَب نَمْرُكُ

children of Keturah. and Eldash. All these were the 4 and Epher, and Hanoch, and Abida, And the sons of Midian: Ephah,

יַ וּיִתַּןְ אַבְּרְדָהָם אָתְ־כְּלְ־אַשֶּׁר־לְוִ וִיהַב אַבְרָהָם יָת כָּלְ דְּלִיהִ

देश्हिपेटाः

unto Isaac. And Abraham gave all that he had

दे:ह्रंपैटाः

אַמָּר וֹלְבֹּנִי לְנִינִיטָא צַלְאָּבֹנִינִם

eastward, unto the east country. Isaac his son, while he yet lived, gifts; and he sent them away from 6 that Abraham had, Abraham gave But unto the sons of the concubines,

בְּעוֹרָנוּ חַוּ קֵּוֹבְעָר אֶלְ־אֶּבֶע קַיִּבְעָ הַיִּנְמָא בַאָּבַע מַדְנָהָא: וַיִשְׁלְחֶם מִעָּל יִצְּחָק בְּנִוֹ מִעַּל יִצְחָק בְּרֵיה בְּעוֹד דְּהוּא לְאַּבֹנִיִם זְּעַּן אַבֹנִינִם מְעַּלְּנֵי נְעַב אַבְנִינִם מְעַּלֵּן נְהַּלְּטִהּוּן ヹĠ゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙ヹ゚ゖ゙゚゙゙゙゚ゕ゙゚゚゚゚゙゙ヿヷ

ְּאֲבֶּׁבְינִוּ מְאָּנִי מְּלֵּנִי וְמְּבְּעָּנִים בְּחָּנְאַ מְאָנִי וְמְּבְעָּנִוּ וַחַמֵּנְמִּ מְּנְרִי: מְאָנִי מְאָנִי וְמְבְעָּנִים: מְּנְרִוּ: ל נֹאָבֶּׁע נֹמֵּג אָלְנִעִים אַלְנִעִים נֹאָבָּנִן נִמָּג אָלָנִעִם

hundred threescore and fifteen 7 of Abraham's life which he lived, a

And these are the days of the years

מובה זְקוּ וְשְׁבֵעַ וַיֵּאָסֶר אֶלְ - מְבָא סִיב וּסְבַעַ וֹאָהְבְּנֵישׁ וּגֹּנִוֹת וּנְּעָשׁׁע אַבְרַבְּעָם בַּמָּגַבָּע נִאָּטַהָּגִיב נִמִּיִם אַבְרָהָהָם בַּסִּיבוּ

מְּלֵב וֹבְבָּה מְּלִנִם:

his people. full of years; and was gathered to 8 a good old age, an old man, and And Abraham expired, and died in

⁶ בְּלְּוּנ אֶּלְ_מְׁמְּנִרְעִ עַמִּּלְפֵּלְעִ אֶּלְ_ בְּנִיְנִינִּי וּנֹפַּבוּנּ אָטָוִ וֹגַּעַבׁל וֹנְהַמְּמֹאַכְ נַפַּבוּנִי וֹשִׁנִי וֹגָעַל וֹנְהָמִמֹאַכְ עַּבְּיוֹן:

אַמְּר מַּלְ־פָּנִי מַמָּבִאי

בעל אַפּי מַמָרָא: שְׁבֵּה שָּׁפְּרִוֹ בֶּוֹ־צֹחַר תַחִהְיּ בִּחַקִל עָפְרוֹוְ בַּר צֹחַר חִמְצְּה בֹּלֵמֶתַבוּע

is before Mamre; the son of Zohar the Hittite, which Machpelah, in the field of Ephron To ever of in the cave of And Isaac and Ishmael his sons

ו מסחלפות וווסעיס איש באסלי שַפַּדְנוֹ, וכן סוא אומר וְסִגַּס נְמוּשִׁיס עַל פְּנֵי כָל סְמָבֶן, (שמואל ה ל, מז.) שכן למ"ד ונו"ן מסחלפות מועת שְׁבֶּן, שׁמוּח מן נְבֶּה רַגְּלָיִם, וכמו שְׁמוּךְ שְׁמֶן, שׁמוּח מן וְרָמַלְמָן נִבְּקָּ: רֹלשׁושִם. הס צעלי ההלים, המחפורים הנה לשון ממנס, ואל מאמר שאינו כן מפני האל"ף שאינה ימודים, הרי לנו מיצום שאין צראשם אל"ף, ונמוספה אל"ף צראשם, כמו (3) אשורים ולשושים. שַׁס כמבי מומום. (שס ס.) ומרגוס של מונקלום מין לי לישבו על לשון סמקרמ, שפירש לַמַבִּירְיָן,

בידך לברך את מי שתרלה, ואברסם מערם לילחק: (a) ויהן אברהם וגוי. אמר ר' נחמיס, גרכם דיימיקי נמן לו, שאמר לו סקצ"ס לאצרסס נָסְיֵס בְּרָכָס, סברכום מפורום

מסר לסס. דבר אחר, מס שנימן לו על אידות שרס, ושאר מחנות שנתנו לו, סכל נתן לסס, שלא רלס ליסנות מסס: כמונה, כדאמרינן במנהדרין (כא.) נושים ופלגשים דדוד: - נחן אברהם מחנות. פירשו רבומינו (שם לא.), שם מומאה (6) הפילגשים. ממר כמיב, עלא סימה אלא פלגש אמת (ב"ר מא, ד), היא הגר, היא קעורה. נשים בכמובה, פלגשים בלא

(ק) מאח שנה ושבעים שנה וחמש שנים. כן ק' ככן ע', וכן ע' ככן ס' כלה מעה:

(9) יצחק וישמעאל. מכאן שעשה ישמעאל משובה, והוליך את ילחק לפניו, והיא שַׁיבּה עובה שנאמר באברהם (ב"ר לת,

וֹמֹבֹע אַמִּטֹנִי: בּוֹנִבְיַטִׁע הָּמֹּטִע לַפֹּב אַבְבֹבנִים טַטַּאָב טַמּוּ אָטַלַבָּב אַבְבַבנִים

וֹאַנְיַל מִם_בַּאָב לַנוֹּ, רָאָּג: (פּ) אָלְנִים אָּטַ־יִּצְקְּקָל בְּנָוֹ נַיֵּשֶׁב

نَمُدُكُ يُفَيَّدُكُ اللَّهُ تَشَالُتُ كُيُّدُ كُذُنُ لِي مَكْنُ لِي مَكْنُمُ لِي مَكْنُمُ لِي مَنْ فَرَدُ لِمَا لِمُنْ فَرَدُ لِي مَنْ لِ

קַּיִּמְא אָתַּחָוִי עֵּלְה: ונטנד וֹאַטַׁל מִס בּּירָא בַּמַלְאַבַּ וַיְהִי אַחֲבֵי' מַוֹּת אַבְרָהְם וַיְבֶּרֶךְ וַתֵּוָת בְּתַר דְּמִית אַבְרָהָם אַלְהנָם אַחַרִינְאַחַק פְּנִי וּנְאָתְּךְ וּבְבֵירְ יִיְ יָת יִצְּחָלְ בְּרָיִתְּ

Beer-lahai-roi. his son; and Isaac dwelt by of Abraham, that God blessed Isaac And it came to pass after the death

Abraham buried, and Sarah his

the field which Abraham purchased

10 of the children of Heth; there was

קְּנֵר תַמִּצְרֵית שׁבְּתָת שְּׁרֶת מִּצְרִיתְא יַלְבְוּע פֿר אַבְּנְהָהָם הִילֵידַת הָגָר نْ مُثَمَّمُ لَا عَالِمُ لَا عَالِمُ لَا الْأَلُولِ الْمُثَمِّينِ الْمُثَالِقِينَ الْمُثَالِقِينَ الْمُثَالِقِ

には「私口: نۿڟۿۼڔ ڒڂؠٮ ڶڴڎٮ ڶۼڶڂۼؙڔۦۦڹڂڎؠٮۦۦڶڹۿؙڟۿۼڔ וֹאָבֶּע הַמִּנְעַ בֹּדֵּג וֹהֻמֹּמָאַב וֹאִבָּגוֹ הַמֹּטַבע בֹּדִּג וֹהַמִּמָאַב

+ז เฉล่นัก โนเนิน เฉล่ง:

וּמֹמֹמֹת וֹעוֹמַע וּמֹמֹא:

נקדלה:

くぶ亡し立口:

וֹבֹוֹר וֹאַוֹבֹאָן וּמִבֹּאָם:

לכָּר בִּמְּמִבְינִינִוּ

and Mishma, and Dumah, and Mibsam, and Kedar, and Adbeel, and first-born of Ishmael, Nebaioth; according to their generations: the of Ishmael, by their names,

And these are the names of the sons

handmaid, bore unto Abraham. Hagar the Egyptian, Sarah's

Now these are the generations of

12 Ishmael, Abraham's son, whom

Hadad, and Tema, Jetur, Naphish,

וֹטֹוֹבֹי: לפֿישׁ חַרַר וְהִיקְאׁ יְשׁוּר וְהֵילָא וְמָוּר

ុត្តពេកម្មជាក្នុង ក្នុងជំពុក מִּמְלִם בַּעַבֹּבונים נְבַמִּנִים אַכִּט ײַם בֹּנֹג יִמְּמִׁמֹאֵלְ וֹאַכֵּט אָבָוֹן אָנּוּן בַּנָּג יִמְּמִׁמֹאִלְ

جهريرسرل: ילפּובייון שָׁבוּי צָּפַר בַּלְּוֹבִין إبجزا שְמִהְהָהוֹ בְּפַּצְהֵוֹיהוֹן

twelve princes according to their villages, and by their encampments; 16 these are their names, by their these are the sons of Ishmael, and

and Kedem;

נּיּגְוָע נַיְּמָת נַיֵּאָסָר אָל־עַּמָּיִי: ימית וְאָהְבְּנִישׁ לְעַּמִיה: אָלְנִר וּשְׁלְמֵּים שְׁנָר וְאֶבְׁהַ שְׁנִים וּהְלְטִין וּשְׁבַע שָׁנִון וּאָהָנִיד لْهُوْلِ هُٰذَرِ لِللَّهُ الْهُمُ رَبُّهُ لِا لَهُوْرًا هُٰذَا لِنَادَ الْهُمُمَّا لِمُعْلِ

and was gathered unto his people. seven years; and he expired and died; 17 Ishmael, a hundred and thirty and And these are the years of the life of

במיניו, ובא סקב"ה וברכו: סום אם הברכום להברהם, נמיירה לברך אם ינחק, מפני שנפה את עשו יולה ממנו, אמר, יבה בעל הברכום ויברך אם השר ייעב (11) ויהי אחרי מות אברהם ויברך וגוי. נַמַמוֹ מנחומי אַבנֹיס (מומס יד.). דבר אחר, אף על פי שממר סקדוש ברוך (۲):

(13) בשמוחם לחולדוחם. קרר לידמן זה למר זה:

4): (16) בחצריהם. כרכים שלין לסס מומה. ומרגומו נפַנמיסון, שהם מפולמים, לשון פמימה, כמו פַּנְמוּ וְרַנְּיוּ (מהלים למ,

מסביו מת ישמעסל, שנסמר וַיַּלֶּךְ עֲשָׁו סֶׁל יַשְׁמְעַמֹל וגוי, כמו שמפורש בסוף מגלה נקרסת (מגילה יו.), (ורש"י הביסו סוף פי ישקב, משנוחיו של ישמשאל למדנו, ששמש ישקב בביה עַבר י"ד שנה כשפירש מאביו, קודס שבה אנל לבן, שהרי כשפירש ישקב (פן) ואלה שני חיי ישמעאל וגור. אמר רבי מייא בר אבא, למס נמנו שנומיו של ישמעאל, כדי לייחק בהס שנומיו של

מַּלְ-פְּנֵוֹ כְּלְ-אֵטַוֹו נִפָּלְ: (פּ) קס נִיִּשְׁכְּנִי מִאֲרִים בֹאַבֶּר אַשִּׁירְ אַפּי מִצְּרַיִם מָטֵי לְאַתּיר עַל פּמיקיס עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם בֹאַבֶּר אַשִׁירְה אַפּי מִצְּרַיִם מְטֵי לְאַתּיר עַל

אַפּֿג כַּלְ אָדוֹהָנִי שָּׁרֶא:

all his brethren he did settle. goest toward Asshur: over against Shur that is before Egypt, as thou And they dwelt from Havilah unto

The Haftarah is I Kings 1:1 - 1:31 on page 243.

نجُلَّاك: כג אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלֵיד אָתַ־ אַבְרָהָם אַבְרָהָם אִילִיד יָת מילזים וָאֶבֶּה תּוֹלְרָת יַצְּחָק בָּן וָאָבֶּין תּוֹלְדָת יַצְּחָק בַּר

הְאָבַמֶּי לְוֹ לְאִמֶּׁה: האַרַמּׁי מִפּּדֵּן אַרָם אַחָוֹת לָבֶן אַרַמִּאָּת מִפּּדַן אַרָם אַחָתֹיה הְאַרַמֵּי לִּיֹּ לְאִשְׁה: oz בְּקַחְתְּיׁ אָחַ־רְבְקְׁה בַּתַ־בְּתִּיּאֵל בַּדְנְסֵיב יָחְ רְבְקְה בַּתַ בְּתִיּאֵל וּנֹעַׁנִ וֹאַעַׁלַ פַּּוֹבְאַנַבְּהָנִם הָּלָּעַ וַעַּנִע וֹאַטַלַ בַּעַ אַנַבְּהָנוֹ הָּנִוֹּן

ئىۋى تۇتى نځلا ھىلىنى: אַשְׁטְּוִ כָּי עַקְרָה הָאָרָה וַנְאַ וַיֵּעְּטְרַ לְוֹ אָהָמִיה אָרִי עַקְרָא הִיא וְקַבִּיל

تظكِّك كِلَّانِي هُنَا نَبِيْنَ:

ַ נִיּשְׁלַּר יִצְּחָק לְיהֹנְה לְנְבַה וַצִּלִּי יִצְּחָק קֵּרִם יִיְ לְקַבֵּרִל

بالالالا: בְּלְוֹתֵיה יְיָ וְעַּדִּיצִּת רְבְּקְה

למשבת אולפן מן שבם וו: נתַאַמֶּר אָם־בֶּן לְמָּה זָּה אַנְכִי אָם בּן לִמָּא דְּנָן אַנָּא נַאַזִּלְה لاقتنا فكألفك انتقدا فتنع ففقنع تققته

> begot Isaac. 19 Isaac, Abraham's son: Abraham And these are the generations of

the Aramean, to be his wife. Paddan-aram, the sister of Laban Bethuel the Aramean, of 20 he took Rebekah, the daughter of And Isaac was forty years old when

wife conceived. entreated of him, and Rebekah his and the Lord let Himself be 21 his wife, because she was barren; And Isaac entreated the Lord for

she went to inquire of the Lord. 'If it be so, wherefore do I live?' And 22 together within her; and she said: And the children struggled

פְּגֵי כְל מֶׁמֶיו יִשְׁכֹּן (ברחׁשית מו, יב), עד שלח מת חברהם ישכון, משמת חברהם נפל: (18) تפר. שָׁכן, כמו וּמִדְיָן וַשְּמֶלַק וְכֶל בְּנֵי מֶדֶס נוֹפְלִיס בְּשַמֶּק (שופטיס ז, יב). כאן הוא אומר לשון נפילה, ולהלן אומר שַל מולדומ): ויגוע. לא נאמרה גויעה אלא בלדיקים:

עדות יש שלברסס סוליד לת ילמק: לר קלסחר פניו של ילחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד אם ילחק, ווהו שכחב כאן ילחק בן אברהם (היה), שהרי שסיו לילני סדור אומרים מאבימלך נמעברה שרה, שהרי כמה שנים שהחה עם אברהם ולא נמעברה הימנו, מה עשה הקב"ה, אברסס אחר כך סוליד אח יצחק. דבר אחר), על ידי שכחב סכחוב יצחק בן אברסס, סווקק לומר אברסס סוליד אח יצחק, לפי (91) ואלה חולדה יצחק. יעקנ ועשו סלמוריס בפרשס: אברהם הוליד אה יצחק. (לאחר שקרא סקנ"ס שמו

. אומו פדן, לשון צָמֶד בְּקֶר, מרגוס, פדן מורין, ויש פומרין פדן ארס כמו שָׁבֵס מַבְס, שבלשון ישמעאל קורין לשדה פדן: ואחום רשע ומקומסאנשי רשע, ולא למדס ממעשיסס: מפדן אדם. על שם ששני ארס סיו, ארס נסרים וארס לובס, קורא מפדן אדם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ גמואל ואמומ לגן ומפדן ארם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ רשע שֶׁבֶס וגוי, סרי ליצמק ל"ו שניס, ובו בפרק נולדס רבקס, סממין לס עד שמסא ראויס לביאס ג' שניס, ונשאס: 👚 בה בהואל ממס שרס, ומשנולד ילמק עד סעקידס שממס שרס ל"ו שנס, דבת ל' סימס כשנולד ילמק, ובת קכ"ו כשממס, שנאמר ציףיו פַיִּי (02) בן ארבעים שנה. שסרי כשבא אברסס מסר סמורים ומבשר שנולדם רבקם, וינחק סיס בן ל"ז שנס, שסרי בו בפרק

קפיכך לו ולה לה: ווו עומדם בווים זו ומספללם: - ויעחר לו. לו ולא לס, שאין דומס ספלם לדיק בן רשע לספלם לדיק בן לדיק (יבמום סד.), ְנְשִׁיקִוּם שַׁגֵּחׁ (משלי כו, ו), דומום למרוצום וסוס למשח, חֿנקרישר"ח צלע"ו: - לנכה אשחו. זה עומד צווים זו ומחפלל, ורבוי סוא, וכן וַשְּׁמַר שְׁנַן סְּקְּמֹרֶמ (ימוקאל מ, יא), מרבית עלית סעשן. וכן וַסִּשְּׁמַרְמָּס שָלֵי דְּבְּבֵינֶס (שס לֹס, יג), וכן וַנִּשְּׁמָרוֹת (IS) ויעחר. הרבה והפליר בתפלה: ויעחר לו. נתפלר ונתפיים ונתפתה לו. ואומר אני, כל לשון עתר, לשון הפלרה

לאַמָּים ממּמִיף יפְּבֵּרִי וּלְאָם מִמָּמִּיָּ קני גיים) בי גוים בְבְטָנֶדְ וּשְׁנֵי וַנְּאִמֶּר יְּהַנְּה לְּה שִׁנֵּי (כ׳ נַאָּמָר ;; לַה חָּבֵיו עַּמְּמִין

מלְאָם מֹאֵמְא וֹנִר וֹהֹלָר הֹהֹנו: לְוֹהֹנִאי التلاكرا

ממלכו ששפל ונבא ואשמבר

שׁנומון בּמִמַבּא: ÷ וַיִּמְלְאַּי יָמֶיהַ לְלֶבֶה וְהַנָּה יִּשְׁלִימִי יוֹמַהָא לְמֵילַד וְהָאִ

בּגלום הַסְעַר וּקָרוֹ שָׁמֵיה וּנְפַּל קַדְמְאָר סָמוֹל כּוּלֵיה

אָּנִין כַּד יָבִידַת יָהָהוֹ: מְּמִיה וַמְּלֵב וְיִגְּחָק בָּר שְּׁתִּין אַטִירָא בְּעִקְבָּא דְּעַשְׁיִּ oz בֹהֹלֵב הֹמֶוּ וּנִלֵבֶא מְּטִוּ וֹהַלָב וֹאַטְבוּרַבֵּן וְצְּאָ אַטְוּנ וֹנִבוּנְ אָטָנִילְ וּבְּטַר בּן וָפַּל אָטוּהַיִּ וּנִבוּה

years old when she bore them. Jacob. And Isaac was threescore Esau's heel; and his name was called brother, and his hand had hold on And after that came forth his

over like a hairy mantle; and they

And the first came forth ruddy, all

were fulfilled, behold, there were

the elder shall serve the younger.

stronger than the other people; And

bowels; And the one people shall be

peoples shall be separated from thy

nations are in thy womb, And two

And the Lord said unto her: Two

And when her days to be delivered

called his name Esau.

twins in her womb.

הָם יִמֻּב אָבַלִים: ישרפל יבע עיר אַישׁ שָּבֶה וְיַמֵּל עֵישׁ אָרִשׁ וּרָבִיאוּ שִּיבִישָּׁיָא וַחָּוָה עַשִּׂיִּ יבר נְּחַשׁ יַּרְבֶּן הַּבְּיִ נְּפִיק חֲקַל יִבְּיִל יַבְּיִלְ הַבְּיִלְ שְׁבֶּר וְנְפִיק חֲקַל

أنخُلُط قُلْ مِهْرَه مِثْلًا فَكُلُط

בְאַבְּבֶרת מְּגֹב וּיִלְרָאִי מָּמִו מֹמֶוּי

יי ניצא הראשון אַרמוֹנִי כּלִּוּ

עומם בבמנה:

:⊐تٌٰٰٰٰٰ

אולפֿנאי ננגלב גבר שלים משמיש בית ובולואו מולומוֹא ובוֹנו משׁוּ

dwelling in tents. and Jacob was a quiet man, 27 cunning hunter, a man of the field; And the boys grew; and Esau was a

ממאיס וממפללם על סריון: וחלך לדרוש. לבימ מדרשו צל שם: לדרוש אח ה׳. שיגיד לס מס מסא במופס: דבר אחר, מחרולנים זה עם זה, ומריבים בנחלת שני עולמות: והאמר אם כן. גדול לער העבור: למה זה אנבי. לשון רילה, כשהימה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רך ומפרכם ללחת, עוברת על פתחי עכו"ס, עשו מפרכם ללחת. (SS) ויהרוצצו. על כרמך המקרא הוה אומר דרשני, שמחם מה היא רלילה זו, וכמב אם כן למה זה אנכי. רבומינו דרשוחו

(24) וימלאו ימיד. אבל בממר כמיב וַיְּקִי בְּעָמ לְדְּמָּה, שֹלֹח מלחׁ ימיה, כי לו' מדשים ילדמס: והנה חומם. מקר, כשוה קם זה נופל, וכן הוא אומר אָמֶּלְאֶה הְמֵּבְבָּה (ימוקאל בו, צ), לא נממלאה צור אלא ממרצנה של ירושלים: לאוס אלא מלכום: - בושירך יפרדו. מן המעים הם נפרדים, זה לרשעו זוה למומו: - בולאם יאמץ. לא ישוו בגדולה, אלו אנעונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולמנס לא לנון ולא חורס, לא בימוס החמה ולא בימוח הגשמים: ושבי לאמום. אין (33) ויאמר ה' לה. על ידי שלית, לשס נאמר ברוח הקדש, והוא אמר לה: שני גוים בבטנך. גייס כמיב כמו גאיס,

(PS) אדמוני. סימן סוא שיסא שופך דמיס (צ"ר סג, א): בלו באדרה שער. מלא שער כעליה של למר סמלאס שער, ובממר מאומיס מלא, לפי ששניסס לדיקיס, אבל כאן אחד לדיק ואחד רשע:

כאשונה ועשו מן השנייה, לא ולמד משפופרה שפיה קלרה, מן בה שמי אבנים זו מחם זו, הנכנסה כאשונה מלא אחרונה, (62) ואחרי כן יצא אחיו וגוי. שמעמי מדרש הגדס הדורשו לפי פשומו, גדין היה הוחז בו לעכנו, יעקג נולר ממיפה פלוקיר"ה בלע"ו: ויקראו שמו עשו. הכל קרהו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה:

ממימס: שלא נמעברה, ידע שהיא עקרה והמפלל עליה (יבמוח סד.), ושפחה לא רלה לישא, לפי שנחקדש בהר המוריה להיוח עולה שנה. יי שנים משנשאם עד שנעשים בה י"ג שנה וראויה להריון, וי' שנים הללו, לפה והממין לה, כמו שעשה אביו לשרה, כיון אקרא לבני בכורי שם, הדא הוא דכמיב ויקרא שמו יעקב). דבר אחר אביו קרא לו יעקב על שם אחיזת העקב: בן ששים לגמור מלכומו עד שום עומד ונועלה הימנו: ויקרא שמו יעקב. הקב"ה, (אמר, אם קרימון לבכוריכם שם, אף אני שיסה כאשון ללידה ככאשון ליליכה, ויפעור את כתמה, ויעול את הצכורה מן הדין: 🗆 בעקב עשו. סימן שאין זה מספיק וסוכנסם אחרונה חלא ראשונה, נמלא עשו הנולר באחרונה ילא ראשון, ויעקב שנולר ראשונה ילא אחרון, ויעקב בא לעכבו

- בְּפֵּיוּ וְרְבְּקָה אַהֶבֶה אֶתְרִינְעְלְב: מְצִּירִיה הַנָה אָבִּיל וְרִבְּקִה װְאֶשִׁר וֹאָשַׂל אָטַ־מַּמְּוֹ כִּי־צֵּיִר וּרְחֵים וֹאָחַל זָט מַמְּוּ אָרַי.
- בוומע לע זעלב:
- loved Jacob. did eat of his venison; and Rebekah

Now Isaac loved Esau, because he

- تَشِيُّتُ لِينِهُ مِيْلًا: ⁶² נְיֵּנֵיֹב נְהַלְּב נְזְיֵב נִּיְבָאְ מִּמֶּוֹנְ טִּוֹן וּבְּמִּגלְ נִהְּלִבְ טַּבְּמִגלְא וֹמֹאַ
- ההו מו שללא ובנא מהלבני
- came in from the field, and he was And Jacob sod pottage; and Esau

And Essu said to Jacob: 'Let me

- הוש אולבי הכ_בו שבא המו י נא מן־הְאָרִם הְאָרִם הַאָּרִם הַנְּהְ הַנִי כִּעוּ מִן סְמּוּקָא סְמְקָא הָדֵין أربه شاء مُمْ الْعُرِينَةُ فِل لَاخْمُنَ مَثَالًا لَا مُنْ خُرْفُولًا لِمُمْمَنَ فَانْ الْمُعْلِدِ الْمُمْمَنِ فَانْ
 - אָב, מִהַּלְבִי, אָנֹא הַּלְ כֹּו עַבֹּא
- Therefore was his name called red, red pottage; for I am faint. ος swallow, I pray thee, some of this

birth right.

- خجٿنك ٢٠٠ יי נוֹאמֶר וֹהְאַב מִכְרָה כַּוֹּם אָתַ וֹאָמָר וֹהַלִּב זַבּוֹ כְּוֹם דִּלְבוֹי
- זנו לבירוגלו לי:
- the birthright do to me? 32 point to die; and what profit shall And Esau said: 'Behold, I am at the

And Jacob said: 'Sell me first thy

- לְמִוּת וְלְמָּת־זָּת לֵי בְּכֹרֶת: בּ וֹבְאַמָּר מַשְּׁוֹ עִבְּיֵּע אַנְכָּי עִוּכְוֹשׁ נַאָּמָר מֵשְׁוֹ עַאַ אָנָא אָזִילְ
- בְּבֶירוּקָא: לממע ילמא בלו לי

בְּבֵירוּהַיה לְיַעֲּלִב:

- his birthright unto Jacob. 33 and he swore unto him; and he sold And Jacob said: 'Swear to me first';
- **۲.4.4** را⊏: וּיִּמְּבֹת לְוִ וּיִּמְכָּׁר אָטַ בַּׁכְבַעוֹן בַּלְנֵי, וֹפֿיִם לְוִיִּ וֹזָבֵּוּן זִיִּ "צְמָר יַעֲלְב השֶּבְעָה לְי כּיוֹם יַצְמָר יַעֲלַב קַיִּים לִי כְּיוֹם
 "צְמָר יַעֲלַב השֶּבְעָה לִי כִּיוֹם

- אהלים. אסלו של שם ואסלו של עבר: שב שב שביי ולודק בקשמו מיום ועופום: חם. אינו בקי בכל אלה, אלא כלבו כן פיו. מי שאינו מכיף לרמום קרוי מס: ישב שביו בפיו, ושואלו, אבא היאך מעשריץ את המלח ואת החבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במלוח: – איש שדה. - כמשמעו, שנעשו בני י"ג שנה, זה פורש לבתי מדרשות וזה פורש לעבודת אלילים (תנתומא תלא ד): יודש ציד. ללוד ולרמות את (22) ויגדלו הגערים ויהי עשו. כל זמן שהיו קמנים לה היו נכרים במעשיהם, והין הדם מדקדק בהם מה מיבם, כיון
- (82) בפיו. כמכגומו בפיו של ילמק. ומדרשו, בפיו של עשו, שסיס לד אומו ומרמסו בדבריו:
- (05) הלעיטני. אפתח פי ושפוך הרבה למוכה, כמו ששנינו, אין אובשין את הגמל אבל מלעיטין אומו: מן האדום (29) ויוד. לשון בישול כמרגומו: והוא עיף. ברלימה (ב"ר מג, יב), כמה דמימה פִּי עַיְּמָה נַמְּדָּי לַהְרָגִים (ירמיה ד, לה):
- וכוי, ברש"י ישן): (כה:). אבל, כל שלשס ימיס סראשונים הינו משיב שלום לכל אדם, וכל שכן שהינו שואל במחלה, מג' ועד ז' משיב והינו שואל ילפיכך סמנסג לסברום את סאבל בתחלת מאכלו בילים, שהם עגולים ואין להם פה, כך אבל אין לו פה, כדאמרינן במועד קמן ולמס עדשים שדומום לגלגל, שסאבלום גלגל סחוזר בעולם. (ועוד מס עדשים אין לסס פס, כך סאבל אין לו פס, שאסור לדבר, סקב"ס, לפיכך קלר סקב"ס ס' שנים משנומיו, שילחק חי ק"פ שנס, וזס קע"ס שנס, ובישל יעקב עדשים לסברוח את סאבל, האדום. עדשים אדומות, ואומו סיום מת אברסם, שלא יראס את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעס, ואין זו שיבס עובס שהבעימו
- בבכורום, ממר יעקב מין רשע זה כדמי שיקריב להקב"ה: (13) מכרה כיום. כמכגומו כיוס דילסן, כיוס שסוא ברור, כך מכור לי מכירס ברורס: 🗈 בכרחך. לפי שסעצודס
- ק שבמימה, שמייי יין ופרועי ראש, אמר, אני הולך למומ על ידה, אם כן מה מפך לי בה: ועוד) אמר עשו מה טיבה של עבודה זו, אמר לו כמה אוהרוש ועונשין ומישום שלוין בה, כאושה ששנינו (סנהדריץ כב:), אלו (22) הגה אבבי הולך למוח. (ממנודדמומולכמסיא סבכורס, שלא מסא כל עמ סעבודס בבכורות, כי שבע לוי יעול אומס.

וּנְבֶּוּ עֵשֶׁוּ אֶת־הַבְּבְרֶה: (פּ) הְּגַּהְתִם נַנְאָכַלְ נְיְּהֵשׁׁ נַיִּבְׁם נַיּבְּאַ נְעַבְּהֵּגִ إديومًا جنوا جنوض جنوب التومة المحاجنة المحاجة المحاجة المحادة בְּבֶירוּקָא: וְאָטֹג וֹלֵם וֹאִנֹגְ וְאָמָם מֹמָּג נִע דטלופהיו

birthright. his way. So Esau despised his and drink, and rose up, and went 34 pottage of lentils; and he did eat And Jacob gave Esau bread and

ݙ<u>ݙ</u>ݙݙ ڠڔۦۼۧڎ؞ڟڎڮ ڟڴڮۦ؋ڋۿ؈ٛ؞ڡ בּימֵי אַבְרָהָהַם נַיַּלֶּךְ יִצְּהָהָ אַ עִּרִי עִרִּאָהָוּן אָהָוּר ヷ゚゚ヿ בְּלֶבֶלְ בַּאֶבוֹא מִלְבַּבְ וַנִּינִנִי כַפָּנֹא בַּאַבֹּלֵא

هُدَرَمُكُك مَرْفُع يَـفَرَمُكُهُ. אַבְרָהָה וֹאָזַל יִצְּחָל לָוָת מכפוא פולאט בעונע ביומי

Philistines unto Gerar. went unto Abimelech king of the the days of Abraham. And Isaac beside the first famine that was in And there was a famine in the land,

هراد هراه: שבר מגלינטר שכן באָבוֹ אַשָּׁר שנחות למגרים שרי באַרִינָא ַנְיּבְׁא אֶּלְוּן וֹבְּלְּע נַיּאְמֵּב אָּלְ וֹאִטִּוֹּלְ, כְיִּשׁ וֹלִ נַאְמָב לָא

באימר לף:

thee of. dwell in the land which I shall tell 2 and said: Go not down unto Egypt; And the Lord appeared unto him,

و تَعْجُلُكُنَّكُ خَدِجُكَ لَجُنَالُمُكِ هُمَّالِ خُمُمَّنَكِ تَعْجُلُكُمُكُ عَنَالًا خُلِكًا خُلِكً יוור בְּאָבוֹ הַנְּאָט וֹאֶבְוֹנִי מִמֹּבּ בּוּר בְּאַרְעָאַ הָרָא וִיהַי מִימָרָי

בְּקַיּימִית לְאַבְרָהָם אֲבוּה:

unto Abraham thy father; establish the oath which I swore give all these lands, and I will unto thee, and unto thy seed, I will with thee, and will bless thee; for Sojourn in this land, and I will be

וֹעַבְבּיעָ, אֶעַזַבְהַבְּ בַּכִּיְבְבָּר וַאַּפִּי, זֹעַ בַּוֹבַ בַּכִּיבָבָי, הַמִּוֹא كْمَدُلُكُمْ مُدِّلِكُ: אָר הַשְּׁבְּלְּה אָמֶּר נְשְּׁבָּעִי הַאָּבְיוֹ נִאָּבוּם נִת בִּיִּמָא אָט פּֿלְ בְּיֹאֹבׁגִּע בִּאָרְ וֹנִיבְּלְתִּיִי וְלְבִּיֹּנִ אָטֵוּן זִטְ פֿלְ אַבְּעָּעִ

כַּלְ מַּמְמֵי אַבְּאָ: בְאָבְׁלְּגִי בְאָלְ וְבִיטְבָּבְרְכִּוּ בְּזִּבְׁתְּבְּיִ בְּאָבְּיִוּ וְיִהְבָּּבְרַכִּוּן בְּּדִילִ בְּּנְּבִּ דְּמִּמְנִם וֹלִטִּטֵּּג לְזַנְהֹּלֹיְ אֵט כֹּלְ וֹאָטֵּנוֹ לְכֹּלֵנֵ זֹט כֹּלְ אַנְמִּטֹא

earth bless themselves; seed shall all the nations of the thy seed all these lands; and by thy 4 stars of heaven, and will give unto and I will multiply thy seed as the

וּיִּאְמִרְ מִאָּמֹרְשִׁי מִבּוֹנִי וּשׁלִינוֹ וּנָמֹר מַמָּבוֹנִ מֵימָרִי פּפּוֹרִי مَّرُكُ لِمُمْدِ مِثْمُمْ مَخْذُنُاهِ خُطِحٌ، لَأَجُلُهُ لِمُحَدِّرُ مَخْذُنُهُ خُرِّدُنُهُ لِمُعْدَرً جَح يزر بهُدُا:

לוֹמּג וֹאַנְבֹוֹטֹּג:

and My laws. My commandments, My statutes, to My voice, and kept My charge, because that Abraham hearkened

אי נוֹמֶב וֹהַטַל בֹּלַנָב:

נענרמי:

ונינור וֹגְעַל בֹּנִינָר:

6 And Isaac dwelt in Gerar.

- (48) ויבו עשו. העיד הכתוב על רשעו שביוה עבודתו של מקום:
- ממימה, ומין מולה למרך כדמי לך: (2) אל חדד טצריטה. שסים דעמו לרדת למלרים כמו שירד אביו בימי סרעב, אמר לו אל מרד מלרימה, שאתם עולה
- (3) האל. למו האלה:
- לְבְּמִירַי (ישעיה סְה, מו), שהישבע הומר, ההה כפלוני הם עשימי כך וכך: יַבְּימִף וגוי, ואף לענין הקללה מנינו כן, וְסְיְמָה בָּמָבָׁה בְּמָבָה, שהמקלל שונאו אומר מהא כפלונים, וכן וְסָיְמָב שֶׁכֶבֶ לָשָׁבוּשָּ (+) והחברכו בורשך. אדס אומר לצנו יסא ורשך כורשו של יצמק, וכן צכל סמקרא, ווס אצ לכולן, בְּךְּ יְשְׁבְּבֵּ יְשְׁבְּבֵל בֵּמִתֹר
- סמלך ומקומיועל עבדיו: והורהי. לסביא מורס שבעל פס, סלכס למשס מסיני: חקוחי. דברים שילר הרע ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעמנו, שאין עעם בדבר אלא גזירת לעריות (יבמות כת.), ושבות לשבת: מצוחי. דברים שתילו לה נכתבו רתויין הם להלמוות, כגון גול ושפיכות דמים: (E) שמע אברהם בקולי. כשומימי מומו: וישמור משמרחי. גורות לסרתקס על מוסרות שבתורס, כגון שניות

מַרְאָר הָוֹא: הַמְּקוֹם עַל־רְבְּלֶּה בְּי־טּוֹבָת לאַנְיר אָהְיִיִּי פּּוֹרְיַנְירִ אַּנְשָׁרִ דְּחִילִ לְמִימִר אַטְּיִרִי בּּלְמָא ע ניאָמֶר אֲחָהִי הָוֹא כָּי יָרֵא אַהְתִיה וֹאָמֶר אָחָה הִיא צָרִי

מְצַּהְלִ אָת בִּבְקָה אָהֶשְׁיִּי: בְּעָר הַחַקְּוֹן ניַרְא וְהַנָּה יִצְּחָק ، تنَمُعِل لِمُحَنَّمُكُ لِمُثَمِّلُ فَكُمُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي ال וַיְהִי בֵּי אֱרְכוּ־לְוֹ שֶׁםׁ הַיָּמִים וַהֵּנָה כַּר סְגִיאוּ לֵיה תַּמֶּן

יִצְּהְיִם בֵּּר אַמְּרְהִי פַּּרְאַמִּיּה יִצְּהָרִ אָּבִר, אַמִּרִיה דִּלְמָא אַמְרָהְ אַנְיִהִי הָוֹאִ נִּיִּאָמֶר אֶלָיִוֹ و كِلِهِ بَيْنِ كِنَّامِةِ بَيْنِ وِ وِهِ اللهِ الْخِرَاءِ وَ تنظبه هُخنڤڴڬ ځنځپط تږهڤد

יַ וַנְאָמֶר אֲבִימֶׁמְ אֶבֻר אַעַר הַמָּם אָתַר גְּוֹנְיְ בְּמִתְּמַ אֶבְר אַעַר הַמָּטְ جَٰدُانُ:

אַמִּטְבּ וֹבִבאָנֹ מַבְונוּ אַמָּם:

יבְאָמֶהְהָוֹ מָוֹת יוּמֶת: LIKA

מְּלְנִים זְוֹלְבְרָבְיוּ יְחָלְיִי:

ער קרינדל מאר: عربع، رَبَرْتُكُم بِيَهُدِينَ لِيَكْرِكُ بِيَكِالِ لِرَبَالِ لِرَبِّكِم بِلَكِم يَبْدَرُهُ يَهْرَمُ هُرَدٍ فَرَد

رَادُשְׁאָבֶוּ אַנְשָׁוֹ וַשִּׁלוִםְ לְאָשִׁקוּ וּשָּׁאִילוּ אַנָשָׁוּ אַנִרָּא מַלְ מֵיסַל

בפּלְמִּטֹאָי מוֹ חַרַכֹּא וַחַוֹא ַ . וְתֹּגֹּא וֹאִסְׁעַבֹּג אַבֹּגמָבֶבַ תַּלְכָּא

: ١٤٠١ كَانَانَالُا וְהָא וֹגְהַלַל מְתַוּוֹב מִם וַבְּקְּתַ

אָטַלְמִגל הַּלְעִי: אָמֹוֹשׁ אָבֹוֹע בִיא נֹאָמָר לְיִשׁ לבם בא אַטַּטַר היא וָאַיכְּדֵין نظله هُدَنڤكِك كِنجُنُط تَهُمَد

עַלְנָא הוֹבָא: בּׁמֹמָא בוֹט אַטַּטֹבּ וֹאָניניגאַ לָלְא כֹּוְמִיר פּוֹן שְׁכֵּיב דַּמְיַחַר נאַמַר אַבִּימֶלֶבְ מָא דָא עַבְּרָהָהָ

ىزغىنىد غىنۇمۇخ نىنۇمىد: עַנְּיָר לְמֶׁימֵר דְיִנְּיֵרְ לְנִיּבְרָא הָדֵין וּנֹאָנו אַבוּמָבְשַׁ אַנוַ כַּבְעַנֹמִם וּפַפּוּע אַבוּמָבְשַׁ זֹנו כַּבְ מַמַּא

מאָע בּוֹהַמּּבוּנִי, וּבָּוֹבַינִי וֹנִי: מַאָּה וַאַשְׁכַּח בְּשָׁהָא הַהִּיא עַל חַד עַּבְינא װְבַת וֹבֶּטִל בָּאַבְעָּא עַנִינא

וְרָבֵי עַר דְּרְבָא לַחְדָּא:

Decause she is fair to look upon. should kill me for Rebekah, wife'; 'lest the men of the place my sister'; for he feared to say: 'My him of his wife; and he said: 'She is And the men of the place asked

with Rebekah his wife. and, behold, Isaac was sporting looked out at a window, and saw, Abimelech king of the Philistines been there a long time, that And it came to pass, when he had

Because I said: Lest I die because of sister?' And Isaac said unto him: wife; and how saidst thou: She is my said: 'Behold, of a surety she is thy And Abimelech called Isaac, and

cen noqu esənitling əhguord. thy wife, and thou wouldest have people might easily have lain with $_{\rm IO}$ $\,$ thou hast done unto us? one of the sidt si tadW' :biss dəsləmidA baA

put to death. this man or his wife shall surely be п people, saying: 'He that toucheth And Abimelech charged all the

blessed him. hundred-fold; and the LORD 12 found in the same year a And Isaac sowed in that land, and

very great. more and more until he became And the man waxed great, and grew

- (√) לאשתו. על מׄממו, כמו מְמְרִי לִי מְמִי סוּמׁ (צרמׄמִימִ כְ, יג):
- שכקטו משמש מממו: (8) כי ארכו. אמר, מעמה אין לי לדאוג, מאחר שלא אנסוה עד עכשיי, ולא נוסר להיוח נשמר: יישקף אבימלך וגרי.
- (10) אחד חעם. סמיומד נעס, זס סמלך: וחבאה עלינו אשם. אס שכנ, כנר סנאת אשם עלינו:
- (21) בארץ ההיא. אף על פי שלינה משובה כלרך ישרלל עלמה, כלרך שבעת הגוים (ב"ר קד, ו): בשנה ההוא. אף
- (13) כי גדל מאד. שסיו אומריס ובל פרדומיו של ילמק, ולא כספו ווסבו של אבימלך (ב"ר מד, ו): מאדה שערים. בלמגדוס כמס כלויס לעבות, ועבתס על לחת בלמגדוס, מלס. וכבותינו למכו, לומד זס למעברות סיס: על פי שלייס כמקנס, שסימס שנמ רענון (שס): – בארץ ההיא בשנה ההיא. שניסס למס, לומר שסמרן קשס וסשנס קשס:

فإينان والمرافعة בְּלֶב וֹהְבְּבֵב וֹבְבָּי וֹנְלֵבְי וּנְלֵב וֹנְלֵבְי שִׁנְיִ שִּׁנְיִ שִּנְיֵנִ וֹהְבָּבִּי סִנְּ וֹלְנָגִּי בִּיִּי

ناڭ! פַּלְמִּשְׁים נַיְמַלְאִּיִם מַפֹּנִין מֹבְבֵּנֵ, אַבְּנֵן בַּנְמֵּן אַבְנְנִים אַבְּנִין אָבְנִין בּּנְמָן אַבְּנִים אַבְּנִין וֹכֹל_עַבֹּאֹנָע אַֹּמֶּנ

בוֹמְמַנוּ בַּׁוֹ_מְּגַּמִיםׁ מִפְּנוּ מִאָּב: י וּנְאַמֶּר אַבְּנְמְלֵּבְ אָבְנְגֹּטְׁטְ לֻבְּ מָּמְּמֵּגְ אָבִּנְ טְׁכִּנְפָּטׁ מִנְּנָּא יי וּנְאָמֶר אַבְּנִמְלְבְ אָבְנִגִּטְׁטְ לֻבְּ מָּמָר אָבִּנִמְלָבְ לְנִגִּטְטַ אָנִוּבְ

ינבר וַנִישָּׁב שִּׁם: ײַ װּבְּלְּבְּ מִמְּמִׁם וֹאַנְעֹלֵ וֹיֶּנִעוֹ בּׁלְעַבְ וַאָּזִבְ מִשַּׁמֵּוֹ וֹאָנִעַ וַהְּבֹּאִ

כּמִּטֶע אַמָּב לַבוֹא לִנוֹן אָבוּנ: מַנְע אַּבְרָהָם וּיִקְרָא לָהֶן שֵׁמְנִע אֹבָוּנְ נִוֹסְטַׁמִּנִם פֹּלְמִּטָּנִם אַנִוֹנִי 💀 הַמַּיִם אֲשֶׁר חֲפָּרוּ בִּימֵי אַבְרָהָהַם וּנְּמֶּב וֹאֹטְל וּנִטַפָּבוּ אָעַבּאָבָע

וּנְמֹּגֹאַנַ מָּם בֹּאָב מֹנִם עַנִּים: ⁶¹ נֹיִשְׁבֶּׁנִי מַלְבֵּיִנִגְּטֵׁלִ בַּנְּטַׁלִ

עَבٰאָר מָמָּל כַּי הָהָלוּ עִּלְּיִה מָלוּ עִּלְּיִי נְיֵּלְיבוּ רִעֵּי גִּרְרִ מִּם רִעֵּי יִצְּחָקּ בְאִּמְר כְּנֵנִי הַמְּיִם וַיִּקְּרָא שֵׁם

מְּבְיִנִי נִיּלְבָּא מְּמָב מְּמִּדָּנִי: ¹⁷ ไล้มีอื่นเล้รับ หิบัติบ ไล้นิเสเรียน เบือนเ อีเน หิบันเ เปลน หิน

> ۊڔۺڽ؉؞ ַ מַלַנִּעַ גַּאָן וּמָלַנָּע וַבַּנָע לִיה נֵימֵי עָנָא וַנִּימֵי

遠仏点位数。 טַפֿרוּ וָכָל בַּיבֵי דַּטַפָּרוּ עַּבָּרִי

ζ<u>ή</u>μχ:

בְּנָעִלְאִ צִּינְרֶר וִימִיב מַמָּן:

להון אַבוּהִי: هُمْنِا خَهُمُنَا يَنَانِهِ كَارِبُ בְּינוּת אַבְּרָהָם וּקָרָא לְהֹוֹן لاحبن لممينا فكمفلا فتد בְּמִּנְא בַּעַוֹפַרוּ בְּיוֹמֵי אַבְרָהָהַם וֹטַׁכ וֹגַּטַׁל וֹטַפֿר וֹטַ בָּירֵי

וֹאַמֻּכֹעוּ עַמֵּוֹ בָּוַב בַּמִּוֹוֹ ושפרו עלבי וצקק קנקלא

נְבְיִהְיוֹ:

בובא ממל אוו אטמפלו בהלונלא

עַלה יקרא שְׁמַה שִּטְנָה:

envied him. household; and the Philistines 14 and possessions of herds, and a great And he had possessions of flocks,

with earth. had stopped them, and filled them Abraham his father, the Philistines To servants had digged in the days of Now all the wells which his father's

". sw nsdr reitdgim Go from us; for thou art much And Abimelech said unto Isaac:

and dwelt there. encamped in the valley of Gerar, And Isaac departed thence, and

by which his father had called called their names after the names the death of Abraham; and he Philistines had stopped them after days of Abraham his father; for the water, which they had digged in the And Isaac digged again the wells of

living water. valley, and found there a well of And Isaac's servants digged in the

contended with him. name of the well Esek; because they water is ours.' And he called the with Isaac's herdmen, saying: 'The And the herdmen of Gerar strove

called the name of it Sitnah. they strove for that also. And he And they digged another well, and

- (14) ועבדה רבה. פעולה רבה, בלצון לע"ו אוברוינ"א, עבודה מצמע עבודה אחם, עבדה מצמע פעולה רבה:
- המלמוד מטמטס את הלב: (EI) סחמום פלשחים. מפני שלמרו מקלה הם לנו מפני הגייפות הבלות עלינו. עמונין פלשחלי, לשון סמימה, ובלשון
- (עו) בנחל גרר. רמוקמן סעיר:
- (18) וישב ויחפר. את הבארות אשר תפרו בימי אברהם אביו, ופלשמים מחמום קודם שנסע ילחק מגרר, חזר וחפרן:
- (02) עשק. ערעור: כי החעשקו עמו. ומעשקו עמו עליס במריבס וערעור:
- (12) שטנה. נוסמנ"מ (מלה נוסנה. הינדערונג סמערונג):

יְהְוָה לְנִי וּפְּרֵינִי בְּאֶבֶּץ: בְּחַבְנִע נַּאָמֶר כִּי־עַמְּׁה הַרְהָהָיִר שְׁמָה רָחוֹבִוֹת נַאֲמֶר אָבִי כְעָּן ב וֹלָא בֹבוּ הֹלְיִנִי וּיִלְבֹּא הָּמִנִי אַנוֹרִי וֹלָא לִהִוּ הַּלְנִי וּלֵבֹא הָּמִנִי אַנוֹרִי וֹלָא

ַ ﺩﺩּ‹תּי נַיָּמַלְ מִמָּשׁׁם בַּאָּר שֶּבַעּ:

בּהֹבוּנ אַבְרָנִים הַבְּינִי: بظر خراب بنا قرن الأم المناب ورفرار الأخلاطا الافراد إنه אַבְיִר אַבְיִה אָבִר בְּטִּתְּאַ בְּיִר אָמְּהְרָ אָבִיּךְ לְאִ מִּדְּהַלְ אָבִי בְּסָתְּדָּרְ اء لَهِ ١٨ هُرَدٍ، الْأَكْرِيْلُ، الْأَكْثُلُولُ الْمُمْلِ الْأَمْرُ الْمُكْرِيْدِ الْمُخْتُلُولُولُ ַנַיּבְא אֵלֶנו יְחֹנְתׁ בַּצַּוֹלְת תַהָוּא וְאָתְּגָלִי לֵיה יָיָ בְּלֵילְיָא תַהוּא

מְבְּבֵירִייִצְּחָקְ בְּאָבִיּ יְהְלֵּהְ וַיִּפְּרְ הַשְּׁחְ אַנְקְיִ וְיִּכְּרִרִּשְׁם בַּיִּרְ הַפְּּרְבִיה הַפָּן לְמָהְבָּוֹיִה יְבִינִ הַפָּרְבִיה הַפָּן בַּאָרִיִּ יִּיִּבְיִרִי הַפָּרְבִירִ הַפָּרְבִירִי הַפָּּרְבִירִי בְּּבְּרָבִיּיִ מַלְבוּנִגְיוֹלֵע בַּאָנִי: יַּ וַיָּבֶן שָׁם מוְבָּח וַיִּקְרָאִ בְּשָׁם יּבְנָאִתַּמָּן מַרְבָּחָאִנְצֵלְיִבִּשְׁמָא

Σ[X]: וַאֲחַוַּעַ מֶרַמְּרוּ וּפִּילָל שַּׁרְ וְּסִיעַת מֵרָחַמוֹהִי וּפִּילִל רַב

וֹשֹׁמֻבֹּעוֹנוֹ מִאִשֹׁכֶּם: בּאמֹם אֹלְגְ וֹאַמַם מִּוֹאמֹם אִינְי. אַנִינוּן לַנִּטִּוּ וֹאַטוּן סֹוּנִינוּן ַ נַיְּאִמֶּר אֲבְׁלֶהֶם יִצְּחְׁק מַ*דְּרִעַ נַאֲמַר* לְּחֹוֹן יִצְּחָק מָבֵין

انخلتد خدره هظك: אַב'ע בונוטונו בונונו ובונצ ⁸² יְהְנָה וּ עִמְּךְּ נַנּאִמֶּר הְּהִי נָא ניאַטְרָנִּ בְאָנִנְ בַּנְבְנִינִי נְאָטָרָנִ מָטְוֹיִאָ מִוּנִיאַ אָרָנְ עִּנְיִי

אַפֿטּג װֹ לַנֹא וֹנפּוָהַ בֿאַבֿהֹא: ניץ מַק משְּׁם ניַהְפֹּר בְּאָר צַּהֶהֶת וָאָסְתַּלָס מִמַּמֶן נַהְפָּר בֵּיר

וסְבֵיק מִתַּמָן לְבָּאֵר שֶׁבַע:

ללב לבוק אלבבים הלבו:

لَهُمُرَيُّ كُلِّ يَكِلِّ يَكِيْرُ مِنْفِلْكِ لِهُمُرَمُكُم خِلْسُكِ مِنْفُلِكِ لِمُقْتِمِ لِمُفْتِكِ لِمُفْتِيكِ لِمِنْ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيلِ لِمُفْتِيلِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيكِ لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمِنْتِيلًا لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمُعِلِمِ لِمِنْ لِمُعِلِمِ لِمِنْ لِمِنْ لِمُفْتِيلًا لِمِنْ لِمُعِلِمِ لِمِنْ لِمُنْ لِمُعِلِمِ لِمِنْ لِمِنْ لِمُعِيلًا لِمِنْ لِمِنْ ل

تارح،ك:

זט, וְהַבַּטִשוּל, מִבְּוֹטִכוּו:

أنثأيا كأأه مُقَكَ: בו אַבוינא בונא יבוני שׁשׁבֹּבוֹם כֹהֹן מומֹשֹׁא בַּבֹוֹע מומבא בוו לסגבב ואמבוא

> in the land. room for us, and we shall be fruitful For now the Lord hath made name of it Rehoboth; and he said: they strove not. And he called the digged another well; and for that And he removed from thence, and

Beer-sheba. And he went up from thence to

My servant Abraham's sake. bless thee, and multiply thy seed for not, for I am with thee, and will God of Abraham thy father. Fear the same night, and said: 'I am the And the Lord appeared unto him

there Isaac's servants digged a well. and pitched his tent there; and 25 called upon the name of the Lord, And he builded an altar there, and

and Phicol the captain of his host. 26 Gerar, and Ahuzzath his friend, Then Abimelech went to him from

away from you? seeing ye hate me, and have sent me 27 Wherefore are ye come unto me, And Isaac said unto them:

with thee; thee, and let us make a covenant betwixt us, even betwixt us and said: Let there now be an oath the Lord was with thee; and we And they said: 'We saw plainly that

(בב) ופרינו בארץ כמרגומו וניפוש במרעמ:

כא): אחזה. לשון קבילס ואגודס, שנאמוין ימד: של מי"ו של אחוח, ואף של פי שאינה מיבה פמוכה, יש דוגממה במקרא עוְרָה מַבְּרָ (מַהְלִים בַּ, יג), וּשַׁבְרַמַ וְלֹא מִיַּין (ישעיה נא, . אוסביי, שאס כן כל מיעם אוסביי הוליך עמו, ולא היה לו אלא מיעה אחת של אוהביה, לכן יש לפוחכר כלשון הראשון. ואל חחמה שְׁלְשִׁים מֵבֵשִׁים (שופּמים יד, יאֿ), דשמשון, כדי שמהיה מיצח ואֿחווח דבוקה, אבל אין דרך ארך לדבר על המלכוח כן, מיעת (62) ואחזה גורעהו. כתרגומו ומיעת מרממוסי, מיעת מלוסבי. ויש פומרין מרעסו מ'מיפוד סמיבס (ב"ר סד, ט), כמו

בינינו וביניך: (82) ראו ראינו. כלו בלביך כלינו בך: חהי נא אלה בינוחינו וגרי. סללס לשר בינומינו מימי לביך, מסי גם עמס

وم كِي بِرَعِيْدِ إِحَيْثِ مِنْ لِللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّالِي اللَّا اللَّالِي اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ אָם־חַעַּעַשְׁה עַמְּנוּ רָעָּה כַאַשֶּׁר אָם חַעַּבִר עִמּנָא בִּישְׁא כְּטָא

בּהְלְם אַשׁ כֹּהֹן בּוֹנִכֹּא זַּנִּוֹ:

the Logp. Peace; thou art now the blessed of good, and have sent thee away in tud gaidtoa 55dt otau 5aob 5vsd have not touched thee, and as we that thou wilt do us no hurt, as we

And they rose up betimes in the

and they departed from him in

another; and Isaac sent them away, morning, and swore one to

מאטו בשלום:

מלומיה בשלם:

'We have found water.' they had digged, and said unto him: him concerning the well which 32 that Isaac's servants came, and told And it came to pass the same day,

peace.

מַלָּאָנוּ מֶוֹם: מּגֵּאנוּ מִנְם: עַבְּאָר אָמֶהַר עַבְּּרוּ נִיִּאָמְרוּ לְוִ בִּירָא דַעַבּרוּ נִאָּמָרוּ לִיהּ יַצְּקְׁל וַיַּגְּרוּ לְוִ מַּלְ־אָבִוּר יַבְּטַל וָחַוּיִאִּ לֵיה עַל עַיַּטַל

וַיְהָיו בַּיַּוֹם הַהֹוּא וַיָּבֹאוֹ עַבְּדֵי וַהָּוָה בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲחוֹ עַבְּדֵי

unto this day. 33 the name of the city is Beer-sheba And he called it Shibah. Therefore

ਜੁਸ਼ੂਜ: (a) הְעִירִ בְּאֵרַ שֶׁבַע עַדְ הַיִּוֹם דְּלַרְמָאׁ בְּאֵרִ שֶׁבַע עַדְ יוֹמָא הַדֵּרו: (ס) رَبْطُرُهُ عُرْبُهُ شِجْمُنَا مَحْرِجًا هُلَّا لِيَّالِ عَرْبُهُ ثِيَهِ شِجْمُنَا مَحْرُ قِلْ شِرَبَة

אַילוֹן הִהְאָה: בְּאָרִי הַחָהָתִי נְאָת־בָּשְׁלָת בַּת־ בְּאֵרִי הְמְאָה וְיָה בְּשִׁמָת בַּת ÷₹ ניקַה אִשְּׁהׁ אָת־יְהוּדִּיה בַּתְ־ יַנְסֵיב אָהְהָא יָת יְהוּדִית בָּתּ וֹנְעַׁנְ מַּמְּנְ בּּנְ אַנְבְּבֹּלֵנִם מֻּלְּנִי וֹעִינִי מֹמָּנִ בַּנִ אַנְבָּבֹנוֹ מִּנִּנוֹ

the daughter of Elon the Hittite. of Beeri the Hittite, and Basemath 34 he took to wife Judith the daughter And when Esau was forty years old,

نْدُلْـــٰלُكٰلِـ: (a) נַסְּהְרֵלֵ מְבַרֵּע בְּיִהַ לְיִגְּמְטֵל נַבְּנִגְאָר מְסְרְבָּן יַמְרְנִּזְן עַּלְ

هركا تانافر:

قىقد نخاط ئنځكى:

unto Isaac and to Rebekah. And they were a bitterness of spirit

هَكُيد لِنَاتِّد: עַנְּיִרְ נַנְּאַמֶּר אֵלְיוֹ בְּנְיִ נַנְּאַמֶּר בְּרִיה רָבָּא נַאַמָּר לֵיה בְּרִי כב מֹבְאָׁם וֹנִלֵּבֶא אָם־עַּשְׁיַנִוּ בְּנָוֹ עִינִיהִי מִלְּמִהְנִי וּקְּדָּא נָה עַּשְּׁי

וֹאַמֹּב בִיה הַאָּנֹאִ:

Here am I. 'My son; and he said unto him: his elder son, and said unto him: that he could not see, he called Esau ΙΙΛΧΧ was old, and his eyes were dim, so

(92) לא גגענוך. כשלמרנו לך לך מעמנו: אחה. גם למס (מ"ל עמס) עשס לנו כמו כן:

(33) שבעה. על שם הנרית:

(פצ) מורח רוח. לשון המראת רות, כמו עַמְרִים בֵּיִימֶם (דברים ע, כד), כל מעשיהן היו להכעים ולעלצון: ליצחק בעליסן, ומענס מומס, כשסיס בן מ', ממר, מבה בן מ' שנה נשה השה, אף הני כן: פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור, כך אלו גוולים וחומסים, ומראים טלמס כשרים. כל מ' שנה היה טשו לד נשים מחחח יד (48) בן ארבעים שנה. עשו סיס נמשל לחויר, שנאמר יְכַרְמְמֶנְסְ מֵּוִיר מִנְעַר (חֹסלִיס פּ, יד), סחויר סוס, כשסוא שוכצ

ולרבקה. שסיו עונדות ענודת הלילים (נ"ר פה, ד):

נַבְעָּהָרִי וִים מוהי: نظئن

(C どに) (な がげ): וְקַשְׁמֵּךְ וְצֵאְ תַשְּבְּתַ וְצִּינְדְת כִּי וְקַשְׁמָּךְ יפּוֹס לְחַקְּלָא וִצִּיד לִי וְעַמְּה שֶׁאַרְנָא בַלֶּיף מָלְיָף יִכְעַוּ סִב בְּעָּוּ זִינְף סִיפָּף

אָבְוּנִה: حَمَّدُنِد فَحُدُدُكُ نَظِمُ، خُمْرُتِ خَدَرَ يَنْخُلُحُنَّا نَظِمَ مَدَ رَجِ אַבְּבְּהִי וְשְׁבָּהָאִי בְּיִ וֹאְכַלְיִ צִּבְיִנִהִנִינוּ וֹאַהֵּגְ לְיִ וֹאִכִּיִלְ

לַגּוּע גּוֹע לַנִילָּוּא: אָל־עַשְׁי בְּנְי וַיֵּלֶךְ עַשְׁי וֹשְׁיָה יִצְּחָל יָטִם יָעִשְׁי בְּרִיה וַאַּיַל וְרְבְּקָה שְׁמְמָּת בְּרְבָּר יִצְּחְׁל וְרִבְּקָה שְׁמָעַת בַּר מַלָּיל

مُلَكِّد عُرِيمُ لِمُنَابِكَ جُعَمَٰدٍ: ַ לַאַמְרַ הַנַּּה שְׁמַעִּמָהִ, אָּה־אַּבְיִרְּ ألككر كثرب كرائظ فئات

خفتر نبيد خفتر مبيد מֹמֹמּמִנִם וֹאִכֹגֹע וֹאֹבֹבְבֹכֹבִי שַּׁבְמִּגִּגִוּ וֹאִכֹּנִגְ וֹאִבֹּבַבֹּנִּוּ הְלִיאָּר לָּי צַּיִּר וַעֲּשָׁרַ־לָי

אָלָן מְצָּלֶּרְ אָנֶדְרָ: * וֹמֹטַׁע בֹלוֹ, מִסְׁמֹּמ בֹּלַלְי, לַאִּמְּר וּבְׁמֹּן בִּנִי, לַבִּילְ מִנִּי, לְמֹא

אָבֶוֹב: אָשָׁם מַמְּמָמֶנִם לְאָבֶּיוֹשׁ כַּאָּמֶהוֹ مَ مِثِنَ لِأَلِنَ مَلَاتِ مِكِنَا لِكُمُّرُهِكِ فَتِيا لِأَلِنَا مِنَا مُخِيالِهُمُّذِيكِ كِكَ أَيْ هُمِ لِيَجِهِا لَكُلِ كُرِ مِنْهُمَ عُنِيْمٍ فَمَا كُمْتُمُ لَمَتَ كِي مُقَافًا

> יַדַע יוֹם מוֹתָי: And he said: 'Behold now, I am old, , the ms I, won blends ibits and hard

אָמוּה: כַּאַמֶּב וֹמַבוּג לַ, טַבָּמִּלָּוּן כַּמָא

לְאֶׁינְאֶׁדְ: מּמִּוּ לְעַלַלְאַ לְמָּגִּר הֵּירָאַ

جُيْرِينِد: אַבוּב מִמַבְּיַל עִם עַשְׁי אַבוּרָ בוֹא הַתְּמִגִים כוֹן וֹבְבַּלֵּב אָמָבִם לְנִהְּלָב בַּבַּבּ

בבם גל בבם מנינו: אַנעֿאַ לַנְ אָנגֿאַ נֹמָּבָנגַ לַנְ

באָלא מִפַּפַלָּבא וֹטָב:

זְהְהוֹן תַּבְשִׁילִין לַאֲבוּךְ כְּמָא

I know not the day of my death.

venison; and go out to the field, and take me 3 weapons, thy quiver and thy bow, Now therefore take, I pray thee, thy

thee before I die.' may eat; that my soul may bless 4 I love, and bring it to me, that I and make me savoury food, such as

venison, and to bring it. went to the field to hunt for 5 spoke to Esau his son. And Esau And Rebekah heard when Isaac

:Saryas: father speak unto Esau thy brother, 6 son, saying: 'Behold, I heard thy And Rebekah spoke unto Jacob her

my death. bless thee before the Lord before 7 savoury food, that I may eat, and Bring me venison, and make me

command thee. my voice according to that which I Now therefore, my son, hearken to

іолегр: food for thy father, such as he goats; and I will make them savoury 9 from thence two good kids of the Go now to the flock, and fetch me

- דבר אחר, כדי שימול יעקב אח הברכות: רולה לשחמו, באוחה שעה נפחחו השמים, וראו מלאכי השרח והיו בוכים, וירדו דמעוחיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו. (I) וחבהין. בעשנן של אלו, (שסיו מעשנות ומקטירות לעבודת אליליס). דבר אחר, כשנעקד על גבי סמובת, וסיס אביו
- ממס, וסריני צן ס' שניס סמוך לפרקס, לפיכך למ ידעמי יוס מומי, שמא לפרק אמי שמא לפרק אבא: כן, וילמק סיס בן קכ"ג, (כי ישקב בן ס"ג כשנמברך, דוק ברש"י סוף ססדר) אמר, שמא לפרק אמי אני מגיע, וסיא במ קכ"ז (2) לא ידעחי יום מוחי. אמר רבי יהושע בן קרמה, אם מגיע אדם לפרק אבומיו, ידאג ממש שנים לפניהן,וממש לאמר
- יפס שלא מאכילני נבלס (ב"ר מס, יג). חליך. מרבך, שדרך למלומס: וצודה לי. מן סספקר, ולא מן סגול: (3) שא גא. לעון השחוה, כאוחה ששנינו (בילה כח.), אין משחיוין את השכיין אבל משיאה על גבי חברתה, חדד שכינך ושחומ
- (a) לצוד ציד להביא. מסו לסנים, אס לא ימלא ליד, יניא מן סגול:
- (ד) לפני ה׳. צרטומו, טיקכיס על ידי:

- אֹמֶׁר וֹבֹבבׁנִ מִנִשׁנִי: י וֹבַבַּאַנַ לַאָּבוּנַ וֹאָלַגְ בַּהֹּבַוֹ וֹנַהָּגִ לַאָּבוּנַ וֹגַּכוּנְ בַּוֹנִיגְ בַּוֹיִרָ
- ממו אים, אות מולר ואוכי איש משו אים ופר ספרו ואוא וכר נַלאָמֶר יַעְלְּב אֶלְ־רָבְּקָה אָמֶוֹ הָוֹן
- ְּלְאֵ בֹּבְבֶּׁנֵי: לְנְמִּגִּוֹ נִלְאִ בִּבְּבֶּוּ: בּמִּעַהְמִּעַׁהְ הַּלְּגְיִ לִלְלְנֵעִ בִּמְּתִּעִּרִ בִּמְעַלְּמָּב וְאַּנִעִּיִ הִּלְּגִּ בּמִּעַהְמִּהְ בִּיִּאָנִיִּ הַּלְּגִּיִי לְלְלֵעֵעִ בִּמְתַּעִּיִּ בִּמְעַלְמָּב וְאַנִּעִיִּ הִּלְּגִּיִּ וֹלְאָ בֹבַבְיי אַרְלֵי יְמֵשְׁלֵי אֲבְׁר וְהְרֵירְהִי בְעֵינִירְ עָאָם יְמִוּשְׁנֵיִר אַבָּא וְאֵיהָי יִפוּ feel me. אוֹלָי יִמְשָׁלִי אָבְר וְהְרִירְהִי בְעֵינִירְ עָאָם יִמוּיִשְׁנֵירִ אַבָּא
- בּנֵג אָּב הְּמָּה בּפִבְּג וֹקְב שׁם בִּג: לַנְּהִגֹּא הֹּבְּב בּנִג בְּנִם שֹבּג ײַ וֹטַאָמֶר לוֹ אָמָוּ מְּלֵי מַלְלְהָהָּ
- אַבֶּונ: אַמּנְ מַּמְּמַּמָּים כַּאַמֶּר אַבַר נַעַּבְרָה אָמֵיה הַּבְּשִׁילִין בְּמָא رَجْكُكِ رَبْطِك رَبُّكُم كَهُمُلِ لَكَمْمَ لَهُلَاحٍ لِأَصْلِ لَهَٰذَكِ لَا كَهُمَّاكِ
- בּבּׁנִט נַטַּלְבָּהָ אָטַ נַהְּלָב בּנִנִי בְּנָהְ הַגְּּדִלְ הַחֲמָדְת אֲשֶׁר אָמֶה בְּרַה רַבָּאֹ דְּכְּיֶיהָא דְּעִמַה וְטַפַּע יְבְלַלְּע אָעַבַּלִּיִג, הֹמֶּג וּנְסִיבַת רָבְלַע יָע לְבוּשִׁ הֹמִּ
- מַּגְיִגְיִנְ וֹמֹגְ שַׁלְעַׁעַ בּּנֹּאָבֶוּנִי: י וְאֶט מְרִעְ גְּּדְיֵרְ הָמִּגְּיִם הִלְבָּיִשְׁר 正过高1:
- הקְטִם אָּמֶּר מְּמֶּטִה בְּיָר יִצְּקְב לְחְמָא דַּצְּבַרַת בִּידָא דְיַנְּקב אָת־תַמַּטְעַמָּיִם וְאָת־
- ⁸¹ וֹנֶבָא אֶבְאַבוּו וֹנַאָמָר אַבָּי, וֹמָאַבְ לְנִׁנִי אַבּוּנִי, וֹאַמָּר אַבָּא ċtu:
- נַנְאָמֶׁר עַנָּנִי מָנ אַטַּע בַּנְי: נֹאַמֹּב בַּאַנֹא מוֹ אַנִּ בַּבוּ:

- דיבְרְכִּנְךְ בֶּדָם מוֹתֵיה:
- נאַמַר נַעָּלְב לְנַבְּלַנִי אִמֶּנִי נַאַ
- מני וֹאִנוֹגַ סַב לְנ: אַטְאָמֶר בְּנְבוּאָר דְּלָא יִימוֹן נאמבע ליה אמיה עלי
- בּרָהִים אָבוּהִי:
- בְּרֵה וְעֵירָא: בְּרֵה וְעֵירָא:

ווֹעַבֿע זֹע עַּבֹאָתְלָּא וֹנִע

אַּלְבּׁיִתִּט מֹכְ יִבוְנִי וֹמֹכְ

וֹנִע מֹמֶבּׁוּ צַּלְצַוּ כָּנָה מִדָּי

שְׁמִיעוּה צַּוְרֵיה:

- younger son. and put them upon Jacob her which were with her in the house, garments of Esau her elder son, And Rebekah took the choicest
- the smooth of his neck. the goats upon his hands, and upon And she put the skins of the kids of

such as his father loved.

me them.

his mother made savoury food, brought them to his mother; and

And he went, and fetched, and

hearken to my voice, and go fetch

And his mother said unto him:

upon me, and not a blessing.' mocker; and I shall bring a curse 12 and I shall seem to him as a

is a hairy man, and I am a smooth

п mother: 'Behold, Esau my brother

And Jacob said to Rebekah his

may bless thee before his death.'

and thou shalt bring it to thy

father, that he may eat, so that he

'Upon me be thy curse, my son; only

- into the hand of her son Jacob. Tree bread, which she had prepared, And she gave the savoury food and
- am I; who art thou, my son? said: 'My father'; and he said: 'Here And he came unto his father, and
- אליעור: באשר אחב. כי מעס הגדי כמעם הלני: עזים. וכי שני גדיי עזיס הים מאכלו של ילחק, אלא פשח היה, האחד הקריב לפשחו, והאחד עשה מעעמים. בפרקי דרבי (9) וקח לי. משלי שם ואינס גול, שכך כמב לה ילמק בכמובמה לימול שני גדיי עוים בכל יום (ב"ר פה, יד):
- (11) איש שער. נעל שער:
- (12) ימשני. כמו מְמַשֵׁל בַּנְּקְרֵיִם (דברים כח, כע):
- (PI) החמדות. סנקיום כמרגומו דכייםם. דבר למר שממד לומן מן נמרוד: אשר אחה בביח. וסלל כמס נשים סיו
- לו, וסום מפקיד מלל ממו, מלם שסים בקי במעשיסן ומושדן:

īĠäĿ: נְאֶבְלְעִ מִאֵּידִׁי בַּעֲּבִוּר מְבְּרְבָנִי אָסְמְּחַר נָאָבוֹל מִצִּידִי בְּעִּבִּיר מְבְּרְבַנִּי אָסְמְּחַר נָאָבוֹל מִצִּידִי בְּּדִילֹ הְתְּבְּרָ מִצִּידִי בַּעֲּבִיר מְבְּרְבַנִּי אָסְמְּחַר נָאָבוֹל מִצִּידִי בְּיִּלִ يَطُلُ عُكُرٌ كَانِهِ مُجُدِ لِمُوْرِكُمُ مُشِر كِنِهِ لِمُوْرِكُمُ مُشِر كِنِهِ סּ מֹמֵּׁנ בֹּכְנְבֹּ מֹמֵּנִינו כֹּאֹמֶּב מֹמֵּנ בּנֹבוֹנַ מַבּנִנני ניאטר יעלב אַל־אָבוּיוּ אַנֹכִי וַאָּמַר יַעָּקב לַאָבוּהִי

برغير بمزر هِرَيْرِهِ جُعِيْرٍ: מִנְינִים לְמָּאֵא בֹּנִי וֹיְּאַמֶּר בִּי אִנִינִים לְאַהֶּבֹּיִם בּּנִי נִאָּמָר וּגְאָמֶר יִצְּחָלְ אֶלְבְּנָוְ מַּרְיַנָּי וֹאָמַר יִצְּחָל לְבָרֵיה מָא בּין

%□_****%: رَهُمْ لِهِ لِي الْهُمِاتِ عِنْ مِنْ لِهُمَالُ فِلْ الْهُمَا يُدَا جُرَا لِهُمْ يُدَا جُرَا וּגְאָמֶׁר יִצְּקְלַלְ אֶבְ יַנְּקְּרַ לְּהָּעִרְ לָּאַ יִאָּמָר יִצְּקַל לְנָהַלָּךְ לַנִדְ כָּהַוֹּ

וֹבֹּגֹבׁוֹם בֹּבֵוּ מֹמֵּנִיּ וּנְמְמְּעוּ וַיִּאִמֶּר חַפִּלְ קַּוֹלְ זִמְּלֶּב אָבִּיּחִי וּמְמָּיִה וַאֲמָר קְלָא נוּנַּהַ וֹהַלֵּב אֶבְרוֹגְּהָהַל אָבְוּו וּקְרוֹב וַעַּמִּב לְוֹנוּ וֹצְּחַל

ממו אַנוו מִמֹנִע זוֹבובטוי ני ללא טיבירו בי היני יליו ביביו

٤٠١

לְנִ נֹיאָכְּלְ נֹיֹבֹא לֵנִ זֹגֹן נֹיֹהְשֹׁ: خَلْدُ خِطْمَا فَكُلُحُكَ تَغَمَّدُ لَنَاهِم يَخِدُدُ خَلَيْمِ يَنْخُلُحُنَّكَ تَغَمِّدُ

לא ישְׁלַנוַ לַּי בָּנִי: ⁹² וּ(אִמֶּר אֵלֶוּ וֹגִּעֲׁלֵע אַבְּוֹנוֹ לְּמֵּרֵ וֹאִמָּר כִּיִּנִי וֹגִּעַל אֵבוּנִי, לַּרַב

בּוֹבו יְעוֹנִי: בֵיחַ בְּּלִּי ְבְּרֵיחַ שְּׁבֶּׁר אֲשֶׁר חֲזִּי בִיחָא דִּבְרִי כְּבֵיחַ חַקְלָא בְּרְבֵי יְהְוְהְ: רב בְּגָּדֶינוּ וַיְּבְּרְבֻּהִוּ וַיֹּאִמֶּר רְאֵחֹ בִיתַ לְבוּשׁוֹהִי וּבְּרְבֵיה וַאֲּעַר נּנּהָ נּיָּהַלַ בְנְ נֹיֹנִע אָעַ־בַנִיע יַלְבוּד וֹהָהִע בִישִּ וֹאָנִיע זֹע

אָב, זַמָּן וֹן אֶלְבִוּ בַּבַבּינִי

מַשְׁוּ אִם לַאִּי

לכנע בוהקר וידיא ידי עשיי:

סֹהֹּבְנְיָן וּבְּבַבִיה: יַבְוָנִי כִּיבֵי מֹמִּוּ אָּטוּנִייִ וְלָא אָהְטְּמוֹדְעִיה אָרֵי הַנֹאָה

<u>Χ</u>[Χ:

בַּבְבַבְא יִשְׁבִי: וֹפֿבור בִוּשׁ וֹאֹכֹּלְ וֹאַמִּוּלְ בְּוִשׁ ر يَّ رَفِّهُ فِر بَا يَهُ حِرْ بَا يُجْجِرُ لَا فِيوْنَا فِيْوَا جِرَادِ جَرَا بِهِ حَنْ فِيْدِيْهِ

בְּעַן וְשָׁכִ לִי בְּרִי:

venison, that thy soul may bless I pray thee, sit and eat of my according as thou badest me. Arise, am Esau thy first-born; I have done And Jacob said unto his father: 'I

LORD thy God sent me good speed. my son?' And he said: 'Because the 20 it that thou hast found it so quickly, And Isaac said unto his son: 'How is

very son Esau or not.' thee, my son, whether thou be my 21 near, I pray thee, that I may feel And Isaac said unto Jacob: 'Come

the hands are the hands of Esau.' The voice is the voice of Jacob, but 22 father; and he felt him, and said: And Jacob went near unto Isaac his

Esau's hands; so he blessed him. 23 his hands were hairy, as his brother And he discerned him not, because

Esau?' And he said: 'I am.' And he said: 'Art thou my very son

and he drank. did eat; and he brought him wine, he brought it near to him, and he that my soul may bless thee.' And and I will eat of my son's venison, And he said: 'Bring it near to me,

'uos Come near now, and kiss me, my And his father Isaac said unto him:

hath blessed. smell of a field which the Lord See, the smell of my son Is as the raiment, and blessed him, and said: And he smelled the smell of his And he came near, and kissed him.

- מיפג על השלחן, לכך מחורגם אפחחר: (19) אברי עשו בברך. אנכי המגיא לך, ועצו הוא בכורך: עשיחי. כמה דברים, כאצר דברה אלי: שבח. לצון
- (IS) גשה נא ואמשך. מתר ילמק בלבו, מין דרך עשו לסיום שם שתים שגור בפיו, ווס מתר כי סקרס ס' מלסיך:
- (22) קול יעקב. שמדבר בלשון ממנונים, קוס נא, אבל עשו בלשון קנמוריא דבר, יקוס אבי:
- (אב) ויאמר אני. לא אמר אני עשו, אלא אני:

בֿצֿן וָתִירָש: כה השְׁמַנִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָהֶץ וְרֶב וּמִשׁוּבָא דַּצִּרְעָּא וְסָּנְיוּה עַבּוֹר ععد الثال خلا **〒※イボ・ロ**

ŢÜĞL: מַמַּלְ וֹנְפֵּגוֹ לְבַ וֹוֹ מִמָּלָא בַּמִּמֹּגֹּא

earth, And plenty of corn and wine. 28 heaven, And of the fat places of the So God give thee of the dew of

אָבׁבֶּוּב אַבְנִב וֹמֶבֹבבׁנג בֹּבוּנב: בָּבוּנִבּי خَعَبَيك لَيْضُمَكُنْ خُكَ خُدًّا هُمُنَكَ وم إرْضُوبَارِراً خُلِّم خُهُفَاتَ بِيَابَا بِجِبَالًا خَلِيدٌ خِلَا يَبَادُ بَالِ حَهُبُوا اللَّهُ بِدَا لَا يَرْبُ جَاءً عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَيْكُ عَلِي عَلَيْكُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلَيْكُ عِلَيْكُ عِلَيْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلَيْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلَيْكُ عِلَيْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلِي عَلَيْكُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُوا عِلْكُوا عِلَيْكُ عَلَيْكُ عَلِي عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلْكُوا عِلَيْكُمُ عِلْكُوا عِلَيْكُمُ عِلَاكُ عِلْكُمُ عِلَاكُ عِلْكُمُ عِلْكُوا عِلَاكُمُ عِلَاكُمُ عِلَاكُمُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عِلْكُمُ عِلْكُمُ عِلْكُمُ عِلْكُمُ عِلْكُمُ عِلْكُ عِلْكُمُ عِلَاكُمُ عِلْكُمُ عِلَاكُمُ عِلْكُمُ عِلَاكُمُ عِلْكُمُ عِلَيْكُ عِلْكُ عِلْكُ عِلَاكُمُ عِلِكُمُ عِلَاكُمُ عِلَاكُ عِلْكُمُ عِلَاكُمُ عِلْكُمِ رَعِدِرَانِهِ فِيْنِ (حَدَيْصِينِ) إِمَا يَجْذِينِهِ فِيْضِرَا يَنْضِيَمُجِرًا

יְהוֹן לִישִׁין וּבָרִיכֶּף יִהוֹן לוספרון לָבְּ בָּנִי אָמֶּבַ לִיטָּבַ

be every one that blesseth thee. one that curseth thee, And blessed bow down to thee. Cursed be every brethren, And let thy mother's sons bow down to thee. Be lord over thy Let peoples serve thee, And nations

אַּוֹיִו בָּא מִצֵּירְוֹ: נְאַלְב מִאָּע פַּׁנִוּ וֹאָטַל אָבָוו וָמִאָּו رَزْنِ، حَيْمُ لَ جَزِّل نَجْنَعَ كَجُدُكِ النَّائِل قِل شِيمَ، نَجْنَط كَٰحُدُحُ٪

ן מַשְׁוּ אֲחוּהוּ עָאל מִצֵּידִיה: והמכ מן בורם וצחל אַבוהו נו נגַלכ נוונע בום מפֿט נפֿט

.gnitnud sid mort ni father, that Esau his brother came from the presence of Isaac his and Jacob was yet scarce gone out had made an end of blessing Jacob, And it came to pass, as soon as Isaac

ئڭلڭد ئۈڭك: אָבֹי, וֹנאָכֹלְ, מִאָּנֹג בֹּנְנִ בַּמְבֹבׁר אַבָּא וֹנִיכוּלְ מִאָּנֹגא צַבְּבַנִינִי ַ לְאָבְיוּ וַנְּאָמֶר לְאָבִיוּ יֵלֵם לַאָּבוּנִי. וֹאֵמֶר לַאָּבוּנִי. וֹלַנִם וּנֹגַמְ יַּם_עוּאַ מַסְּגַּפָּנִם וּנִּבֵּא וֹהַבַּע אַנַ עוּאַ טַּבָּמָנִלְוּוֹ וֹאַהָּגַ

خدرم ينخدن تغيين:

that thy soul may bless me. arise, and eat of his son's venison, said unto his father: 'Let my father ≥1 brought it unto his father; and he And he also made savoury food, and

رَيْعِمُد كَبُرُ خَبُكَ خُجُلِكَ مُمِّر: בּ וֹנְאַמֶּר כַּנְ וֹאַבְּוֹל אַבְּנוֹ מִרְאָמַר וֹאַמַר כִּיִם וֹאַבַּוֹל אַבּוּהִי מוֹ אַשַּ

וֹאַמֹּר אַנֹא בֹבֹב בּנִכֹבב הֹמִנ:

thy son, thy first-born, Esau.' 32 'Who art thou?' And he said: 'I am And Isaac his father said unto him:

جَدُنك نكرُن : בְּמֶבֶם שַּׁבִוּא נְאַבְּרְבֵיהוּ נִּם_ עַבְּיִר עַנְּבָּא לְוּ נְאָבַלְ מִפָּלְ דֵיכִי דִּצְּר צִּיִדְא וֹאָמֵּילְ לִי ער קאר ניאטר קיראלוא הוא ער להדא נאטר עו הוא تثقب نخظط لتنتي لابكن ينزي

ילבילמיה צף קריף יהי: וֹאַכֹּלִית מִכּוֹלָא עַד לָא מִיעוֹל زلجلك

pJesseq., blessed him? yea, and he shall be all before thou camest, and have brought it me, and I have eaten of 33 he that hath taken venison, and exceedingly, and said: 'Who then is And Isaac trembled very

ה׳. שנמן בו רימ עוב, ווס שדס מפומיס, כן דרשו רו"ל: (מב) וירח וגוי. וסלא אין כיה כש יוהכ משטף סשויס, אלא מלמד שנכנסס עמו כיה גן עדן: - בריח שדה אשר ברבו

שַׁשֶׁב יִקְבָּס שֵׁלֶיךְ סַּנְּבְרִי, בין כפֿוי בין שפֿינו כפֿוי מן לו, כדי שלפֿ יקכס עליך מגר. ברש"י ישן מדויק): ְּבְּכֶלְ גַּבְּבֶיׁתְ שֲׁבָּת מֶּבַת מֶשׁ לְבָּבִוּ (מולביס־ה מ, לש), הבל נכרי מחוםר המנה, לפיכך המר וַשַּׁמָה הַשְּׁמַע בַשְׁמַנִיס וגו' וְשְּבִיק פְּלֹל למד שלמה, כשעשה הבים מידר מפלמו, ישראל שהוא בעל אמונה ומלדיק עליו הדין, לא יקרא עליך מגר, לפירך וְנָמַשָּ לָאִישׁ בדין, אם כאיי לך, ימן לך, ואם לאי לא ימן לך, אבל לעשו אמר, משמני הארך יהיה מושבך, בין לדיק בין רשע ימן לך. וממנו וגו', ועוד ימן לך מעל השמים וגו': משל השמים. כמשמעו, ומדרש הגדה יש להרבה פנים. (דבר החר, מהו ההלהים, (82) ויחן לך. ימן וימור וימן (נ"ר פו, ג). ולפי פשומו מופג לענין הראשון, ראה רימ בני שנמן לו הקב"ה, כרימ שדה

שלוה ומופן ימורין, לפיכך בלעם הקדים ברכה לקללה: ומופן שלוה, ואורריקס ומלעריקס קודמים למברכיקס, לפיכך ילמק הקדים קללם אוררים לברכם מברכים, והרשעים ממלמן (פ"ר מו, ד): אדריך אדור ומברביך ברוך. ופצלעם הוא אומר מְבָּבֶבֶייף בְּרוּךְ שָׁרוּר, הלדיקים מחלחם ימורים (92) בני אמך. ויעקב אמר ליסודה בני אביך, לפי שהיו לו בנים מכמה אמהות, וכאן שלא כשה אלה אשה אחת, אמר בני אמך

(08) '28 '28. 15 (16 (16 6):

(33) ויהודר. כמכגומו ומוק, לצון ממיק. ומדלצו, כאס גיסוס פמוחס ממחמיו: – מי איפוא. לצון לעלמו, מצמצ עס

מַאָּע וֹנְאָמֶר לְאַבְיוּ בַּּבְרָנִי נִּם_ ** !!¥ַथ्< צְּעֶּלְה גְּדִלְה וּמְרֶה עַּר־ בַּמִּלְמַ מֹמִּוּן אֵט_נַבְרַנֵין אַבְיוּ כַּבְ מִּמַמְ מֹמִּוּ זְטַ פּּטִינְמֵי אַבּוּטִי.

« וֹנֵאָמֶׁר דָּא אַנוֹיִנְ בַּמִּנְנְיֹנִי וֹנְעֵּׁיִ וֹאָמֶרְנְאַלְ אַנוּנְיַ

رَبْهِوَدِ لَاَحِهِ هُمْخُكُ فَا ذِرْ خُلُكُكِ: לְבְּׁע וֹעִינָּע מַּטֵּע לָבַּע בּוֹבְעָיִּגִּ ود (יְהַלְּלֶבְיָׁנְיְ זְוֹנִי פֹּהְתָּנִם אָטַ בְּׁכִבְנִינִי ניאטר הַכִּי קַרָא שָׁטִוּ יַעַּקֹב

<u>Ε</u>Ϊ.: סְמַכְּתִּיוֹ וּלְבֶּרְ אֵפֿוֹא מָר אֵצֶשֶׁר למשי לו לשירש ודגו והירש עני גְּבְּיר שַׂמְתָּיִיוּ לְדְּיְנְאָתַ־בְּלִ־אָּחָיִיוּ ונִּגן יִבְּטְׁל וַנְאָמֶר לְמִּמָּׁ בַוֹּן

كُلْدُ كُلِّدُ لَنَهُ لِمَ مُمَّا كِذِلِ لَنَاتُكُ: אַנוֹנוּ בְוֹאַ לְבְׁ אֶּבְׁוּ בַּּבְבְּנוֹנִי נִּםַ _{8ε} נ^έχαֶר αֵשֶׁרְ צֶּלְ־אֲבָׁיִר חַבְּרֶלָה

ַ מִּנְאַבְּׁנַ יִמִּמָּלַ וַאָּמָנִם מִגָּל נَיۡمَۤۤۤۤ ا نَمۡשَٰۤ كَ مَحۡدًا لَنَّهُمُ لَا يَخۡدُرُا

> לְטִׁבְּא וֹאֹמָר לָאָבוּהִי בָּרִיכִּוֹי יגוֹע גוֹעֹא בפֿא ימָבוּג'א מַב

> ולבול לוכטב: ĖΠĊΩ̈́Χ

> ĖĹĊ%: בובט, נאמר הלא שבקק לי לכירותי לפיב והא קען קביל נסלמנו גלו שנשון ומנון ני נאַמַר נאות קרא שָּמֵיה נעַלב

בַּעָן מָא אַהַּבִיר בָּרִי: יבְעָבוּר יבְחַמַר סִעּרְחַיּה וְלָרְ אַחוֹהי וְהַבִּית כֵיה לְעַּבְּדִין בב שוימיה עלוף ויח בל וֹאַטִּיב וֹגִּטַׁל וֹאָמָר לִמָּמָּוֹ עַׂאַ

ίĊἀΧ: אַב לַג אַבּא וֹאַבוּים מַּמָּוּ פֿלַנִיה עוֹב אַל אַלּא לַנּיכָּנִי נאֹמָר מֹמִּוּ לַאַּבוּנִי, נַבַּרַבְּעָא

מַלְמֶּילָא: יָהי מוּהָבָּך וּמִשַּׁלָא דִּשְּׁמִיָּא באַ בּאַבּא בּאַבהא וֹאַטִּיִר וֹאַטַׁל אַבוּנִי, וֹאַמָּר

> O my father. his father: 'Bless me, even me also, great and bitter cry, and said unto 34 father, he cried with an exceeding When Esau heard the words of his

'gaissəld with guile, and hath taken away thy And he said: 'Thy brother came

not reserved a blessing for me? blessing.' And he said: 'Hast thou behold, now he hath taken away my took away my birthright; and, supplanted me these two times: he named Jacob? for he hath And he said: 'Is not he rightly

wy son? and what then shall I do for thee, corn and wine have I sustained him; given to him for servants; and with lord, and all his brethren have I Esau: 'Behold, I have made him thy And Isaac answered and said unto

and wept. father:' And Esau lifted up his voice, bless me, even me also, O my 38 thou but one blessing, my father? And Esau said unto his father: 'Hast

from above; dwelling, And of the dew of heaven places of the earth shall be thy said unto him: Behold, of the fat And Isaac his father answered and

(pg): בו (ב"ר סו, ב): גם ברוך יהיה. עלא מאמר, אילולי ערימה יעקב לאביו לא נעל את הברכות, לכך הקכים וברכו מדעמו כמס דברים. דבר אחר איפוא, איס פס, מי סוא ואיפוא סוא סלד ליד: אבל מבל. מכל עעמיס שבקשחי לעעום עעמחי

(35) במרמה. נמכמק:

ומכמני, נממכס לי: אצלה. לשון הפרשה, כמו וַיָּמֹבֶל (מ"מֹ וַיַבְּלֹ): שברמי על שורת סדין, עכשיו לבכור ברכמי, גס ברוך יסיס: - ויעקבור. כמרגומו וכמני, מרבני. ומרב, וכמן. ויש ממרגמין הסחיל עשו מלעק ויעקבני זה פעמים, אמר לו אביו מה עשה לך, אמר לו אם בכורחי לקח, אמר, בכך היימי מלר וחרד, שמא שסים עמיד לעקבני. מנמומה (מולדות כג), למס מרד ילמק, המר, שמה עון יש בי שברכתי קען לפני גדול, ושניםי שדר סימם, (186) - דבר קרא שמו. לעון מימס הוא, כמו שַבִּי אָמִי אַפָּי (בראשים בט, כו), שמא לכך נקרא שמו יעקב, על שם סופו

(85) הברכה אחת. ס"א וו משמשמ לשון מימס, כמו סַבְּמַמַנִיס (במדבר יג, ימ), סַשְּמֵנֶס סִיא (שס כ), סַבְּמוֹת נָבֶל (שמואל־ב סס, שסרי גביר שממיו לך, ומס שקנס עבד קנס רבו: ולכה אפוא מה אעשה בני. מיס מיפוח מבקש מס לעשות לך: (פ) הן גביר. ברכס זו שביעים סים, וסום עושס פוסס רמשונס, מלם פתר לו, מס מועלם לך צברכס, פס מקנס נכסים שלו

τ'ςτ):

بغَدَكُكُ مُذِا يَمْمَ عَنْهُكُكِ: תַּעְּרְ וְהִיָּהְ כַּאָּשָּׁר תְּרִיר וֹמַלְ חַוְבְּׁנֵ מַחָּיִת וֹאָת אָטִיף

ئ∐ر: אַבׁג אַבָּג וֹאִנִינוֹנִי אָנַנַוֹהַלָּב آبهشد مَهُد خُذِجِهِ نَكُلُحِهِ نَظَلُحِهِ نَمْرِ تَهُمُد مَهُد خَذِقِيكِ نَظَلُحِياً ı+ ŪĖĖĊŲ אָמֻׁע װּבֿרָטָ אָלִינ וּוֹמְּמְם מֹמִּוֹ אָטַ־וֹמַּלֶּב מָּלַ

4444 הְּנֵּה עֵשְׂנִי אָהְיוּך מִהְנַחֵם לְךָּ לִיה הָאִ עִשִּׁי אַחִּיּך פְּמֵין לְרַּ לְינְעְׁלְתְ בְּּנְהְי הַפְּּמְׁן וַהַּאָמֶר אֵלֶיו לְיִעְּלִר בְּרָה וְעִּיִרָּא וֹאָמָרִית בּ בֹּלֵשׁ עַלּגַׁבְ וֹשֹׁמְבַע וֹשֹׁלֵבָע הֹמָוּ בַּבַע בַבֹּא וָמָבַעַע וּצִּבַע נּיֹעָּב לְנַבְלְעַר אָט גַּבְבֶנֵ, הַּמְּנָ נֹאִטְׁעַנָּא לְנַבְלְעָר יָט פּּטִינָת,

خُدَبِ خِكْ هُمِ كِجُا هُنَا، نَاتَّتُب: ⁶⁴ וֹמֹטַׁר בֹּוֹ, הֻמָּמֹת בַּלְלָי, וֹלַוּם

אָמֶּגְ טַּמְּנִּדְ חֲׁמָּנִי אָטְגָּנִּ ** נְיָשְׁבְּעֵּׁ מִּמִּנְ יָמָנִים אָטַגִּים אָּבַ

נִם_שְׁנֵיכֶם יָוֹם אֶּחֶד: بَرْطَانُونَا مِشِوَ كُثِيدَ هِمُوَرَا لِهُمُكِانِ لِهُلَا جَنَوْلًا مُوفِا كُمْهِ ى قىل قىقد ئىلانى ئىلىنى ר שוב אַף אָהוף מִמָּף וְשֶׁכַח

> ליביה מעל צורף: מֹל פֿטַוֹמוּ אַנְבוֹטֹא וַטַמֹּבוּ שפלח ויהי פר יעקרון קנוהי והל חובה היחי ונת אחור

> נְתְּיִבְּלֶבְ אֲבִוּי: ומו אַבור דַאַבָּא וֹאָלַסוָע לבלמא בלבכיה אַבוּהיי וּנֹסָר מַשְּׁוּ דְּבָרוּ לְיַמְּלָר עַל

> 7444477

خِلتُدًا: אַנוג לַב לַנָּט לַבָּוֹ אָנוּנִי וכהן בני שביל מני וקום

וְטִמֵּיב עִּמִיה יוֹמִין וְמִירִין עַּר

דקתיב המְהָא דַּצָּחוּך:

אָנְפוּל אַף מַרְוּיכוֹן יוֹמָא חַד: מלك לוטלמו לט בּמֹבֹבשׁ כוּשׁ ביתוב רוגוָא בַּאָּחוּדְ

> shake his yoke from off thy neck. shalt break loose, That thou shalt And it shall come to pass when thou And thou shalt serve thy brother; And by thy sword shalt thou live,

I slay my brother Jacob.' for my father be at hand; then will heart: 'Let the days of mourning blessed him. And Esau said in his the blessing wherewith his father And Esau hated Jacob because of

kill thee. doth comfort himself, purposing to brother Esau, as touching thee, and said unto him: 'Behold, thy and called Jacob her younger son, were told to Rebekah; and she sent And the words of Esau her elder son

Laban my brother to Haran; 43 my voice; and arise, flee thou to Now therefore, my son, hearken to

thy brother's fury turn away; and tarry with him a few days, until

you both in one day? thence; why should I be bereaved of I will send, and fetch thee from which thou hast done to him; then from thee, and he forget that until thy brother's anger turn away

(95) משמני הארץ וגוי. וו ליעליל"ס של יון (נ"ר פו, ו):

בשורה, ויסים לך פחמון פה להלשער על הצרכות שנעל, ופרקת עלו וגוי: (שמות ו, כו) בלבחתם: והיה כאשר חריד. לשון לער, כמו שָׁרִיד בְּשִׁיִּתִי (מהלים נה, ג), כלומר כשיעברו ישרחל על (O+) ועל חרבך. כמו במרבך, יש על שסוח במקוס חוח בי, כמו שַמַּדְמֶּס עַל מַרְבְּבֶס (יחוקחל לג, כו), במרבכס. עַל לְבָּחֹקִס

(I+) יקרבו ימי אבל אבי. כמשמעו, שלא אלער את אבל. ומדרש אגדה לכמה פניס יש:

מוש מל סברכום בסריגםך: לסמנכר לך ולסרגך. ומדרש הגדס, כבר המס מם בעיניו, ושמס עליך כוס של מנמומיס. ולפי פשומו, לשון מנמומיס, ממנמס (S+) ויגד לרבקה. ברום סקודש סוגד לס מס שעשו מסרסר בלבו: מחנחם לך. נסס על סלמוס, למשוב ממשבס למרם

שמפורש בפרק המקנה להשתו (פומה יג.): (מו) גם שניכם. אם יקום עליך ואמה מהרגנו, יעמדו בניו ויהרגוך, ורומ הקדש נורקה בה, ונמנבאה שביים אחד ימומו, כמו (פא) למה אשכל. מסיס שכולה משניכה. (לימד על) הקובר הה בניו קרוי שכול, וכן ביעקב המר בַּהַשֶּׁר שֶׁכֹלְהִי שֶׁכָלְהִי:

מְבְּנִוֹת הַאָּבֶץ לְמָּה לֵּי חַיִּים: יְעֵלֶּב אִשְּׂה מִבְּנִית חֵת בְּאֵלֶּה הִתְּאָה בְּאַלֵּין מִבְּנָת אַרְעָא → בְחַיְּ, מִפְּוֹ, בְּנִוֹע חֵע אִם עִבֹּוֹ تفهقد نظفر هُج نغُبُط فَغُف

الكُلِّم نَمُثُلًا مُرْدِينَةً كُلِّهِ النَّكُلُكِ لَكُلُّم نَمُنُكُ كُنَمُونِ لَكُلَّكُ

 $III\Lambda XX$

كرات كه فيزي هِرْت جرنب مره لاريز خُورا بَهَرَه خُورا אמש מבלוט בלמן:

: ئاڭلا מֹמֶּם אֹמֶּב מֹבֹּנִנִי לְבֵּוֹ אֲנֵוֹ. לְנֵב מִטַּמּוֹ אִטְּטֹא מִבֹּנִנִי לְבַּוֹ ֶ בַּענאָל אָבָּנ אִמֶּוֹדּ וָקַח־לְוֹדָ בָּתנאַל אַבּוּהָא דְּאִמָּדִּ וַסָּב

لْنَلْقُكُ لَكُنْ لَا كُوْلَامٍ هَقَالًا: ﴿ يُنْكِنَا لِيَكِنَا لِمُعَالِمُ لَا لَيْكُ لِللَّهِ لَهِ فَمِيلًا: ث لَكُم هَدَر نُحُدُكُ كُنُكٍ لَنَقَلَكَ لَكُمْ هَدَ نُحُدَنَكَ ثَنُكَ لَنَقَهَتُكَ

هُلُا مُلاَبُنك هَمْد أَثَا هُمِينَات مُمَّالُونَك أَن هَدَم سَانَةِ فَكَ ٠ ﴿ فَا الْأِيْدُ اللَّهُ اللَّ ווטן לַבְּ אָטַ בּּבַבַּנַט אַבְּבַבָּטָם וּוִטּוּן לַבַּ זִט בּבַבַּטֹא

نَدُمُّل: בְּאָרָפֶּׁרְ אֲתָרִי רְבְּקְּתְ אָם יִעָּקְרַ בְּּתּיִאֶל هَنْتُكُ مَنْكُ مُحْرَجُكُمُ قُلْ خُلِيهُمْ رَهَدَا يَمُدُه خَرْنَ خَجُا فَد שביתי וּנְאָבְע וֹאַעַל אָש וֹהַּלָּב וּנִּבְנְ וּאָבַע וֹאַעַל וֹע וֹהַלִּב וֹאָזַב

אַמֶּר מִבְּנָות בְּנָעוֹ: אָטָוְ וֹלְאָוֹ מְלְוֹן לֵאָטָר לָאָ_טַפַּוּ לַלַעַתַרַלוּ מִשָּׁם אָשָּׁר בְּבָרְכָּוֹ זַעְלַבְ זָמֻלַּט אָטַן פַּבֵּנְיַנ אֶּרְם ווֹנֹא הֹמָּו בֹּיַבְנַנִּי וֹאָטֹלַ אָּטַ

> خُھٰۃ خر تازیا: אם לסגר גמֿער אַשַּׁשָא מִבּּנִים בְּחַנֵּג מִן צַבְּם בַּנָת חַמַּאָר וֹאֲמַוֹע וֹבְלֹע לְוֹגִּעִׁל הַלִּוּע

שַׁפּֿב אַשַּׁבֹא מִבּׁנִי בַּנְגַּו: אַטִוּ וַיְצְּנֶּהוּ וַיַּאַמֶּר לֹוֹ לְאַרְתְּקָּח יָחֵיִה וּפְּקְּדֵיה וַאֲמֶר לֵיה לָא

ង្គកក្មេង ក្នុងផ្ទុក :

<u>ייהר ין לאַרְרָהַם:</u>

בולטני אמיה דיעקב ועשי: ÄŢĠŔĿ ÄĦŧŢX

משלנו ללמן: מַלוהי לְמִימַר לָא הַפַּב אָהְהָא אַטְּקָא בְּדְבְרֵיךְ יָמֵיה וּפַקּיד בּאָבֶם לַמִּפַב בִיִּשׁ מִטַּמֶּן ינת ועלב ושלח ימיה לפדו וֹשׁוֹא הֹמִּוּ אָבוּ בֹבוּנֹב וֹגֹעֹל

> land, what good shall my life do as these, of the daughters of the wife of the daughters of Heth, such daughters of Heth. If Jacob take a weary of my life because of the And Rebekah said to Isaac: 'I am

unto him: 'Thou shalt not take a And Isaac called Jacob, and blessed

wife of the daughters of Canaan. XXVIII him, and charged him, and said

thy mother's brother. thence of the daughters of Laban father; and take thee a wife from 2 house of Bethuel thy mother's Arise, go to Paddan-aram, to the

congregation of peoples; thee, that thou mayest be a 3 make thee fruitful, and multiply And God Almighty bless thee, and

God gave unto Abraham.' the land of thy sojournings, which with thee; that thou mayest inherit Abraham, to thee, and to thy seed na guise the blessing of

Esau's mother. brother of Rebekah, Jacob's and son of Bethuel the Aramean, the went to Paddan-aram unto Laban, And Isaac sent away Jacob; and he

daughters of Canaan'; Thou shalt not take a wife of the him he gave him a charge, saying: from thence; and that as he blessed Paddan-aram, to take him a wife Jacob and sent him away to Now Esau saw that Isaac had blessed

- (אי) קצתי בחיי. מלקמי צמיי:
- (S) פדנה. כמו לפדן: ביחה בחואל. לנים במואל, כל מינה שלריכה למ"ד במחלתה המיללה ה"ה בקופה (יבמוח יג:):
- (3) ואל שדי. מי שדי בברכומיו לממברכין מפיו, יברך אומך:
- ברוי ולומו הורע המבורך: (+) אח ברכח אברהם. שלמר לו וְמַשֶּׁשְׁ לְגוֹי בְּדֹלֹ, וְסִמְּבָּבֵלוּ יִסִיוּ מוֹמן ברכום סלמורום בשבילך, ממך ילם מומו
- (S) אם יעקב ועשו. היני יודע מה מלמדנו:

אַמְּוֹ נַיֵּלֶךְ פַּגַּנְה אֲבֶם: מפסיר ווּאָסָה וֹהֹלֶב אָבְאַבוו נֹאָבְ וֹלַכּּוּבְ וֹהַלִּב מוֹ אַבוּנוּ. וּמִוֹ

אַמִיה נאַזל לְפַּדַן דַאֲרֶם:

gone to Paddan-aram; father and his mother, and was and that Jacob hearkened to his

בְּמִנוֹ וֹגִּעַׁל אָבָוו: « تَرَلُّه مَشِر خَد لَـٰ مُبِن خَرْبَن خَرْمَا لِيَتَأَهُ مَشِر كُلِّد، خَرِشًا خَرْن خَرْمًا

בְּעֵינִי יִצְקְקְלַ אֲבוּהָי:

Canaan pleased not Isaac his father; and Esau saw that the daughters of

ぐに (な) אַבְרָהְיִם אָהַוּע וָבְיִוּע מַּלְ-נָשָׁיוּ אַבְרָהָם אָהָהִיה דִּנְבְּיוֹת עַל פמולים אָת־מֶהְלָתוּ בַּתּיִינְשְׁמֶאֵלְ בָּן יָה מָהַלָּה בַּת יִשְׁמָּמָאֵל בַּר

נשוהי ליה לאחו: تَرْجُكُ مَهُا هُمِ نِهُمُمَّةٌ هُمْ أَنَاظِل لَهُنَامِ مَهُا ذِاْتِ نَهُمُمَّعُمْ لِأَصْلَا

Nebaioth, to be his wife. Abraham's son, the sister of Mahalath the daughter of Ishmael took unto the wives that he had so Esau went unto Ishmael, and

The Haftarah is Malachi 1:1 - 2:7 on page 245. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 262.

כו הָרֶנָת: ررم ניגא נהלב מבאר הובת נילף ונפס נעלב מבאר שבע נאול Beer-sheba, and went toward And Jacob went out from

- וסלך פדנס ארס, וכי רעות בנות כנען, וסלך גם סוא אל ישמעאל: (ד) וישמע יעקב. מחובר לענין שלמעלה, וירה עשו כי ברך ילחק וגו' וכי שלח הוחו פדנה הרס, וכי שמע יעקב הל הביו
- על רשעמו (ר"ל מרשעת על מרשעיות שקיו לו כבר וק"ל) שלה גרש הת הרהשונות: לא נענש עליהם, ולא פירש יוסף ממנו אלא כ"ב שנה, מדה כנגד מדה, עד כאן מלאחי ברש"י ישן): 👚 על בשיו. הוסיף רשעה שנים, ששם אנו מולאים עוד י"ד שנים, אלא ודאי נטמן בבים עבר בסליכםו לבים לבן ללמוד חורס ממנו, ובשביל זכוח סחורס בימום סגשמים וסכום סוס בימום סחמס, ולחשבון ספסוקים שחשבנו לעיל, משפירש מאביו עד שירד למלרים שסיס בן ק"ל שנים ששסס בדרך, כדכמיב וַיַּבֶּן לוֹ בַּיִמ ולמקנסו עשס סכום, ופירשו רו"ל מוס ספסוק ששסס י"ח חדשים בדרך, דביח סוס לא פירש יוסף מאביו אלא כ"ב שנה, דהיינו מי"ו עד ל"מ, כנגד כ"ב שפירש יעקב מאביו ולא כבדו, והם כ' שנים בבית לבן, ושמי הכי מסריס י"ד שניס, סא למדמ, שאחר שקבל הברכוח נממן בבים עבר י"ד שניס. (אבל לא נענש עליהם בוכוח החורה, שהרי ו שלשים של יומף, ומשע משמלך עד שבה יעקב, הרי ג"ג, וכשפירש מהביי היה בן מ"ג, הרי קי"ו, והוה הומר שלשים ומהם, מי שניס, ז' של שובע וצ' של רעב, ויעקב אמר לפרעס יָמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלִשִׁים וּמָשַׁם שָׁנֶס, כֹא וחשוב י"ד שנס שלפני לידם יושף, משנולד יוסף היה, שנאמר וַיְהִי פַּבַּשְׁבֶר יֶלְדֶה בְּמֵל מֶׁמ יוֹפֵף וגרי, ויוסף כן ל' שנה היה כשמלך, ומשם עד שירד יעקב למלרים שהה בבית לבן לפני לידמו של יומף אלה י"ד שנה, שנהתר עַבַּדְמִיךְ מַׁרֶבַע עָשְׁבֵה שָׁנְהַ בְּשָׁמֵי בְּלִמֶיךְ וָשֵׁב שְׁנִים בְּצֹחֹנֶךְ, ושכר הצחו וגוי, נמלא יעקב כשמת ישמעאל כן מ"ג שניס סיס, ולמדנו מכאן שנעמן בבית עבר י"ד שנס, ואחר כך סלך לחרן, שסרי לא שי"ד שנס סיס גדול ישמעאל מילמק, וילמק צן ס' שנס צלדם אומס, סרי ע"ד, ושנומיו סיו קל"ו, שנאמר וָשַׁבֶּׁס שְׁגֵי מַיֵּי יִשְׁמָעֵאל נשואיה, והשיאה נביות אחיה, ולמדנו שהיה יעקב באותו הפרק בן מ"ג שנים, שהרי ישמעאל בן ע"ד שנים היה כשנולד יעקב, (9) אחוה גביוה. ממשמע שנאמר במ ישמעאל איני יידע שסיא אחות נביים, אלא למדני שמם ישמעאל משיעדה לעשר קודס
- דורנה. ילמ ללכמ למרן: זיים, סוא סדרס, ילא מעט, פנס סודס, פנס זייס, פנס סדרס. וכן וַשַּגַא מן סַמֶּקוֹס (כום א, ו), סאמור צנעמי וכום: 👚 וילך יעקב מרנה, ולמה הזכיר יליאמו, אלא מגיד שיליאת לדיק מן המקום עושה רושה, שבומן שהלדיק בעיר, הוא הודה, הוא ישקב, וכמיב גיַרֶל עַשְׁוּ בִּי בֵּרַךְ וגוי (ברלשים כה, ו), ומשגמר, חור לשנין הרלשון: היצא. לה היה לריך לכמוב אלה וילך (10) ויצא יעקב. על ידי שבשביל שרעוח בנוח כנען בעיני ילחק חביו הלך עשו חל ישמע חל, הפסיק הענין בפרשחו של

口口にお: נוֹמִם מִבֹאַמִּטַוֹו נוֹמַכֹּד בּפַּלום בא השמש ניקה מאבני המלום נופּגָּת בֿמַלְוִם נוֹלֵן הַּםְ כֹּנַ

מֹלְאָבׁוֹ אָלְיִם מָלָים וֹיִבֹבוֹים י וְרֹאַשִׁוֹ מַנֵּיעַ הַשְּׁמְיָרְמָה וְהַנֵּהוֹ בְּאַרְעָא וְבִישִׁיה מָמֵי עַר ניהַלְם וְהַנֶּה סָלְם מָצֶּב אַרְצָּה נִהָלִם וְהָא סִילְמָא נִעִיץ

: خَالَةُ اللهُ اللهُ هَفُدر هَرَّد مُرْبِ ذِلْكَ هُفَائِدًا يَهُنَ هُدِيد مُرْبِ هُفَرِدِي נאלהן יצְהָהְאַ אַשֶּׁר צְּבוּה נאלִהיה דְּיִצְּחָה צַּרְעָּ מּי אָלָּוּ, וְעַנְּע אֶבְעָנִי, אַבְּבְעָנִים אַבְּיִרְ וֹאָמָר אָּלָא וִן אֶבְעָנִיה דַּאַבְרָהָם וְחַנְּּׁם יִחַנְּׁם נִאָּב מַּלְיִוֻ וּאָמִר וְחָא יְקְּרָא בַּיִי מִעַּהַ עִּלְּוִיִרִי

בּאַבֹלוּט יִבְּזַרְעָּה: ثثثغت لنخلخ خك خح مففنت ⁺¹ ופָּרְצְהָהָ וָמָר נָקּרְשָׁר וְצְּפְּנָה ilāl cāēl

אָנו אָאָב<u>ובּל</u>ביי, לְבִּי אָמוֹלֶבְ מַב אָמֻב אָם_מֹמָינוּ. אָל הְאָרָ הַוּאָר הַוּאָר ה ללק אָּמֶגַעַינַלָּ ڗؾٙڟ۪ڂڹ٦ڄ וְהַנְּה אָנְכִי עִמָּוּך וּשִׁעַרְהַיִּרָּ

> בְאַבְרָא הַרוּא: אַטְרָא וְשִׁוּ אִיסָרוּהִי וּשְׁכִּיב מאל שהושא ונסיב האבני וֹמֹנַת בֹאַטֹּנִא וּבִּט טַמָּן אָנַוּ

> فخظدا لثقضدا خدك הני הְמֹנֹא וֹבֹא מֹלְאַכֹּנֹא בּנִנֹ

> iddt:

אַבְעָא וּבְדִיל בְּנָדְיּ לוטבוכון ביולף בל זרעות بإيران بإخوبن بإلى برية ŁALAN LUGZL ŁAALAN ויהוו בנף סגיאיו בעפרא

בְאַבְעָא הָדָא לכן אונר בטטב ואטוללב ומא מומנו לסגדב ואמנונב

> to sleep. his head, and lay down in that place stones of the place, and put it under sun was set; and he took one of the tarried there all night, because the And he lighted upon the place, and

and descending on it. Dehold the angels of God ascending top of it reached to heaven; and 12 ladder set up on the earth, and the And he dreamed, and behold a

will I give it, and to thy seed. land whereon thou liest, to thee father, and the God of Isaac. The LORD, the God of Abraham thy beside him, and said: 'I am the And, behold, the Lord stood

the families of the earth be blessed. And in thee and in thy seed shall all and to the north, and to the south. abroad to the west, and to the east, the earth, and thou shalt spread And thy seed shall be as the dust of

spoken to thee of. until I have done that which I have this land; for I will not leave thee, goest, and will bring thee back into will keep thee whithersoever thou And, behold, I am with thee, and

שכב בלילס, שסיס עומק במורס: . אם האבן אשר שם מראשומיו: – וישכב במקום ההוא. לשון מעוע, באומו מקוס שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבים עבר, לא מכיפום זו ספ זו, וסם סומכם עלי יניס לדיק סם כסשו, רוסם סומכם עלי יניס, מיד עשסן סקב"ס ספן סמב, רוסר שנסמכ ויקם פמארס שלא בערנמס כדי שילין שס. דישם מראשוחיו. עשאן כמין מרוב סביב לראשו, שירא מפני מיום רעום, סממילו בפרק גיד סנשס (חולין לא:): בי בא השמש. סיס לו לכחוב ויבא סשמש וילן שס, כי בא סשמש משמע, ששקעס לו חמס וַשַׁל מִּפְּנַּע בִּי (ירמיס ז, מז), ולמדנו שמקן מפלה ערביה, ושנה סכהוב ולה כהב ויהפלל, ללמדך שקפלה לו סהרד, כמו שמפורש ga קמָקוֹס מֵרֶּמֹל: ויפגע. כמו וְפָּגַע בִּירִימוֹ (יהושע מו, ו), וְפָּגַע בְּדַבְּשָׁה. ורבומיט פירשו (ברכות רו:) לשון מפילה, כמו (II) ויפגע במקום. לא סוכיר סכמוצ צאיוס מקוס, אלא צמקוס סנוכר צמקוס אחר, סוא סר סמורים, צנאמר צו זייה

מלאכי מולה לארך ללומו: (21) עולים ויורדים. עולים ממלס וממר כך יורדים, מלמכים שליווסו במרך, מין יוצמים מוצס למרך ועלו לרקיע, וירדו

ליכבש לבניו (מולין לא:) (כד' אמומ, שוה מקומו של אדם): כמס, וילר סרע פסק ממנו. (סנסומא סולדום ז): שכב עליה. קיפל סקצ"ס כל ארץ ישראל ססמיו, רמז לו שמסא נוחס . אֿלסי פּלוני, משוס שנאמר הַן בְּקַדְשָׁיִי לֹהֹ יַבְּמִיין (אֿיִרּב מו, מו), כאן ייחד שמו על יצחק, לפּי שכסי עיניו, וכלוא בביח, והכי הוא (13) גצב עליו. לשמרו: ואלהי יצחק. אף על פי שלא מלינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הלדיקים בחייהם לכחוב

(דו) ופרצה. ומוקמ, כמו ובן יפרון:

בַשׁ יְהוֹה בַּמָּקוֹם הַזָּהְ וְאַנֹכֶי לְאַ تنظا تقطح طهنطي تيهشد هذا

וווֹע שַׁעַר הַשְּּטִוֹם: הַזָּה צֵין זֶה בֻּי אִם־בֵּית צֵלהִים נַיִּירָאַ נַיּאַמְּר מַּה־נּוֹרֶא הַמְּּקָוֹם

なて 下が望れ: תְּשֶׁם אָטַה מַצֶּבְה תַּצָּק שָׁמֶן المرمز المراتين المر الشجا القطا فقها الها لهولان لقطا فعوله شواح

<u> څالېښځان</u>: וּיִקְבָא אָר שֶׁם הַמָּקִים הַהָּוּא יקּרָא יָה שְׁמֵיה דְאַהָּא הַהוּא

בית־אָלְ וֹאִנְלֶם לְנִוּ מִּם עֹמֹנִר בִּנִי אָלְ וּבְרַם לְנִוּ שְׁמִּנִי

4444 اَلْمَا ذِر كَيْهِ كِيُورِ نِكْرُبِ בַּבֶּרֶרְ תַנָּרֹ צִּעָּרִ צִּעָּרִ הַנְלֶּרְ ס יה אָלְיִים מֹמֹּבִי וּמִמֹנִינִ אָם וֹנִי מִוֹמִבֹא זַוֹּ בַּסַמֹּבִי נובר והֹאָר דֹבר באמָר אָם וֹפֿוּים וֹהַּלִר עוֹם לְמִימִר

> באַטבא בבון נאָנא לא בנייני נאטמר נעלב משינטיה נאטר

> گلت لا نتا فتم گدر אָלִבוּגוּ אָנוּר דְּרַעָּנְאָ בּיה מוֹן ביבון ליה בין אַפר הדיום יגביג נאַמב מא גביגנ אַב'א

> נְיַבְיִּ לְמָא נְאָבִוּע מָהָּבָא הַּבְ נְתְ אַבְּנָא דְּשָׁוּי אִיסְבְוָהִי וְשָׁוּי

> בשבישא מלשבמין:

אוג וושון לו לְשום לְמוּכֹּל

נומנות לאוניא בידא באלא

God will be with me, and will keep And Jacob vowed a vow, saying: 'If

city was Luz at the first.

upon the top of it.

place Beth-el, but the name of the

And he called the name of that

it up for a pillar, and poured oil

181 morning, and took the stone that

And Jacob rose up early in the

this is the gate of heaven.

other than the house of God, and

And he was afraid, and said: 'How

and he said: 'Surely the Lord in

And Jacob awaked out of his sleep,

on or awe is this place! this is none

this place; and I knew it not.'

he had put under his head, and set

'uo 1nd 01 give me bread to eat, and raiment me in this way that I go, and will

ילחק, וכן כל לי, ולך, ולו, ולהם, הסמוכים אלל דבור, משמשים לשון על, וזה יוכיח, שהרי עם יעקב לא דבר קודם לכן: ועליך, מס שהבטחמי לאברהם על זרעו, לך הבטחמי ולא לעשו, שלא אמרמי לו כי יצחק יקרא לך זרע, אלא פִי בְּיַבְּמָּק, ולא כל (EI) אנכי עמך. לפי שסיס ירא מעשו ומלגן: עד אשר אם עשיחי. אס משמש גלשון כי: דברחי לך. לגירך

ולםו למלבה:

(16) ואנכי לא ידעתי. שאם ידעתי, לא ישומי במקום קדוש כום:

סשמימס. ומדרשו שבים סמקדש של מעלס מכוון כנגד בים סמקדש של מעס: מס דמילו אמרא סדיץ. דמילו שס דבר סוא כמו מוכלמנו וכמו למלבש: דוה שער השמים. מקוס מפלס, לעלות מפלמס וגו' לא כאברסס שקראו סר, ולא כילמק שקראו שדס, אלא כיעקב שקראו בים אל ע"כ מפרש"י מדויק): בוה גורא. מרגוס האלהים קראה בית אל, והוא הר המוריה שהתפלל בו אברהם, והוא השדה שהתפלל בו ילחק, וכן אמרו בסומה לָבוּ וְנַעֲּלֶה יסב דעמיס למסדר, וחור עד בים אל, וקפנס לו סארץ. (בים אל לא זס סוא סממוך לעי אלא לירושלים, ועל שם שסיחם עיר גיד סנשס (שס), וקרא מוכיח וילך חרנה, כי מעא לחרן אמר, אפשר שעברחי על מקוס שהחפללו אבוחי ולא החפללחי בו, לא עכבו שם, איסי לא יסיב לביה להמפלל במקום שהמפללו אבומיו, ומן השמים יעכבוהו, איסו עד מרן אול, כדאמריגן בפרק מולין (חולין לא:), שבא בית המקדש לקראמו עד בית אל, וזה ויפגע במקום. ואס תאמר וכשעבר יעקב על בית המקדש מדוע לוו סיא ולא ירושלים, ומסיכן למדו לומר כן, אומר אני שנעקר סר סמוריס ובא לכאן, ווו סיא קפילת סארך סאמורס בשמיעת ולפי שממכו רבומינו, שממר סקב"ס, לדיק וס במ לבים מלוני ויפטר בלמ לינס, ועוד ממכו, יעקב קרמו לירושלים בים מל, וזו בנימין, בגבול שבין בנימין ובין בני יושף, נמלא סולם שרגליו בבאר שבע וראשו בביח אל, מגיע אמלע שיפועו נגד ירושלים, בית סמקדש, שבאר שבע עומד בדרומס של יסודס, וירושליס בלפונס, בגבול שבין יסודס ובנימין, ובית אל סיס בלפון של נחלת (קו) בי אם ביה אלהים. אמר רבי הלעור בשם רבי יום יבן ומרה, הסולם הוה עומד בבהר שבע, והמלע שיפועו מגיע כנגד

ַנְהְיָה יְהְנָה לֵי לֵאֵלְהִים: " וֹאַבּעוֹ בֹאַלְוִם אָלְבַנִּע אַבָּי וֹאָבעוּב בֹאַלְם לְבִּיִע אַּבֹּא וּיִבוּ

هَمْد فقارد مَهُد هُمَهُد لاحمَة لَحِم يُفقراد بند ما مَفته מצְבְּׁה יִהְיֶה בֵּית אֶלֹהִים וְכֹל דְּאִיהִי פְּלָח צָלִה קֵּדָם יִיָּ لْلَمُحُولَا لِلْهِمَا كَيْمُكِي مُمْكِنِ لَمُحْتُمُ بَلِيهُ لِمُشْرَدُ كُمُمُ فَقَدَ

אי נוּאָא וֹהֹלִר בֹּלֹלְוֹו נוֹלֵבְ אַבֹּבֹּנ וּנֹסֹלְ וֹהַלִר בַּלְּלְוִנוֹ נֹאָזַלְ

בְּבְּרָהְאָ וְאַבְּנָאִ הַעְרָהִיאִ הַמְּהְבוּוֹ מִנְיִהָּ וְאַבְּנָאִ הְּבֶּי בְּי בִּוֹ חַבְּאַר חַבְיִא וְהְבֹּי בְּרִי הִוֹ בּירָא שֶׂם שְׁלַמֵּׁה מֶדְרֵיר צֹּאלֹ רֹבְצָנִם תַּמֵּן הַלְּמָא עַּדְרִין דְּעָאוֹ رَيْلِهُ لِمَوْنَ جَهْلِ فَهْلِنَا لَمَوْنَا لَيَامُ لَيْمُ خَرْتُهُ فَمَكَامًا لَيْهُ

لنهك <u> ごせ</u>ぬし ּ וֹלֹבְלֵנִ אָּעַרַעַאָּבָּןְ מִמַּכְ שָׁוּ וּמִׁתֹּלְוּ זִע אַבְּלָא מִמַּבְ ַ כַּלְ הַעְּבְרִים וּמִטְפַּנְאָוּן הַמָּן כָּלִ עֶּדְרַיִּ וְנָאֶסְפּוּ־שְּׁמָה ĽĖÄL:

تجهد حظظظت: נְהַמְּיִבוּ אָּטַ בַּאָבֶן מַּלְ-פָּי וּמְטִיבִין יָה אַבְּנָא עַלְ פְּמָּא אָטַרַרַאָּאָן

אַמַב ניאַמְרוּ מִחָרֶן אָבָרְוּי: נִגְאָמֶר לַטִּםְ נֹהַלֶּב אַנוֹ, מִאָּנוֹ נִאָמַר לְבִיוֹ נֹהַלִּב אַנוּ, מִנוֹ

בּוֹלְנוֹנוֹ נִיאַמִּנוֹנוּ גֹֹבְאֹנוּ: י וּנְאָמֶר לְנְיָם עַנְּדִּגְּמֵּם אָעַ־לְבָּן נִאָּמָר לְעִוּן עַנְּדִּגְּמִיוּן זִע לְבָּן

שם, וַיַּפֶּב יַשְׁלְב תַבְּבָּס וגו' וַיַּמֵּךְ שְּלֶיסְ נֶמֶךְ (שֹם יד):

בברחבית רבה (ע, ח):

מומֹבא בּווֹ לו לָאָלִנִי:

אַפַּרְשָׁנֵיה קַדְּמָרָ:

בְבְּיִלְאָ מָּלְ פַּׁמָּא גַּבְיִנְאָ:

T7.T

(3) ונאספו. רגיליס סיו לסאמף, לפי שסימס סאפן גדולם: וגרללו. וגוללין ומרגומו ומגידרין. כל לשון סווס, משמנס

(I) וישא יעקב הגליו. משנמצשר צשורס עוצס, שסוצעת צשמירס, נשח לצו חח רגליו ונעשה קל ללכת. כך מפורש

מצבה הגרי. כמרגומו אסי פלח עלה קדס הי, וכן עשה בשובו מפדן ארס, כשאמר לו קוס עֵלֶה בֵּיִח אָל (שם לה, א) מה נאמר (בב) והאבן הזאח. כך מפורש וי"ו וו של וסלגן, לס מעשס לי לם ללס ולף לני לעשס ולם: - והאבן הזאח אשר שמחי

לאלהים. שימול שמו עלי מממלה ועד פוף, שלא ימלא פפול בורעי, כמו שאמר אשר דברפי לך, והבעמה זו הבעים לאברהם, (וב) ושבחי. כמו שאמר ליוסשיצומיך אל סאדמס: בשלום. שלס מן סמטא, שלא אלמד מדרכי לבן: והיה ה׳ לי

ושמרני. כמו שאמר ליושמרמיך בכל אשר מלך: ונחן לי לחם לאכול. כמו שאמר כי לא אעובך, והמבקש למס הוא קרוי (02) אם יהיה אלהים עמדי. אס ישמור לי סבעמות סללו, שסבעיתי לסיות עמדי, כמו שאתר לי וסנס אנכי עמך:

בֿר נְחוֹר וַאָּמַרוּ יָדְעִיר:

אַטוּן נאָמָרוּ מִחָרָן אָנּחָנָא:

<u>בּירְא לְאַנְרַה:</u>

לדבר בלשון עמיד ובלשון עבר, לפי שכל דבר ססוס ממיד, כבר סיס ועמיד לסיומ: והשיבו. מרגומו וממיבין:

(2) ישקו העדרים. משקים סרועים את סעדרים, וסמקרא דגר גלשון קלרם:

נמובי שנטמר וְלָטְ בְּטִׁימִי צַבִּיק נְמֶדְבּ וְזַרְשׁוֹ מְבַּמֵשׁ לְמָס (מַסְלִים לו, כס):

שנאמר לְּבְיוֹת לְּךְ בֵּחֹלֹבִיס וּלְוַרְעַבְּ מַׁתַבֶּיךְ (ברחשית יו, ו). (ורעך מיוחם שלח ימלח בו שום פסול):

פֿמֹא בבובא ומהפן זָט הֹלֹא

לאָנה בוֹנ מֹבׁנֹשׁא:

children of the east. Then Jacob went on his journey,

and came to the land of the

said: 'We know him.'

said: 'Of Haran are we.'

—.ээыq

Laban the son of Nahor?' And they

And he said unto them: 'Know ye

brethren, whence are ye?' And they

And Jacob said unto them: 'My

upon the well's mouth in its

the sheep, and put the stone back

from the well's mouth, and watered

gathered; and they rolled the stone

And thither were all the flocks

And the stone upon the well's

that well they watered the flocks. sheep lying there by it. - For out of

in the field, and, lo, three flocks of

And he looked, and behold a well

mouth was great.

XIXX

will surely give the tenth unto and of all that Thou shalt give me I 22 for a pillar, shall be God's house;

be my God, house in peace, then shall the Lord so that I come back to my father's

and this stone, which I have set up

تربح شد خُثات ليَمْخِبت كِبرته عَنْدُ لَهُ مَد خِدِنا تَمْخِه خِند نَهُمَد ا

שְׁלֵים וְהַנֵּה רְהֵוַל בִּתֹּוֹ בְּאָה שִׁלִם וְהָא רָחֵל בְּרַמִּיה אָהָנִא עם־הצאן:

cometh with the sheep. and, behold, Rachel his daughter 6 with him? And they said: 'It is well; And he said unto them: 'Is it well

اذخرا ليلان מֹט בַאָּסֶׁנְ בַמִּלֵנְיַ בַהָּלֵנִ נַבְּאָן מִבַּוֹ לְמִלֵנָה בַּמִּנִר אַהָּלוּ מִנָּא נַיּאמֶר הַן עוֹד הַיַּוֹם גְּדוֹל לֹא־ נַאֲמַר הָא עוֹד יוֹמָא סַגִּי לָא

וֹאָיזִילוּ רְעוֹי

ye the sheep, and go and feed them. should be gathered together; water 7 neither is it time that the cattle And he said: 'Lo, it is yet high day,

لَهُكُلُ مُمْرٍ فَ، لَاخَكُنُا لَالْمُكُلِينَ مُمْرٍ فَقَع لَحُنْكِ لَيْمُكِلِ مُثْعَا י יאָסְפּוּ בְּלְ דְּנְהֵים וְגָּלְלְנִי אָנַ בִּלְ מֶּדְרַיִּא וְיִגְּנְדְּרִין יְתְ אַבְּנָא ניאַטְרוּ לְאַ נוּכַלְ עָּרְ אָׁמָר נְאָטָרוּ לְאַ נְכּוּלְ עַּרְ דְּיִנְיִבְּלָּאֵוּ

mouth; then we water the sheep. they roll the stone from the well's 8 the flocks be gathered together, and And they said: 'We cannot, until all

Ľ(X: מִם־הַצּאֹן אֲשֶׁרַ לְאָבְיהָ בָּי רֹמֶה וְרָהֵלְ אֲהָה מִם עָנָא דִּלְאַבוּהָא מוְבַּפּוּ מִבְבַּבּר מִמָּשׁׁם וֹבִבוֹלִן בְּאַב מֹב בַּבוּא מִמִּבָּילִ מִּמִּבוּוֹן

אָבוּ בְּמִיקָא הַיא:

watered the flock of Laban his stone from the well's mouth, and Jacob went near, and rolled the Laban his mother's brother, that 10 mother's brother, and the sheep of Rachel the daughter of Laban his And it came to pass, when Jacob saw

father's sheep; for she tended them.

While he was yet speaking with

9 them, Rachel came with her

تَيْمُكُ هُلِ جُهَا كُتُا هُلِنَ هُفِي: تَذُرُّكِ אُنكِ لِثَمْكِ قِيْمَ فِي نَافِكِكِ גאַן לַבוּן אַנוֹן אַמַּוּ ווֹיּנָהַ וֹהַלֶּב · בְחַבְ בַּעַבְלְבַּוֹ אֲחַ, אִמָּוּ וֹאָעַ וּוֹטָוּ כַּאַמֶּר בְאָר וַעָּלֶב אָתַר

מַנָא בַּלְבָן אֲחַוּהָא בַּאָמֶיה: מגן פֿמֹא בבובא נֹאַמִּלוּ זֹנו ולבור והלכר לילבר לנו אללא הלא בַלְבַוֹ אָטוּטָא בַאָּמֶנִינַ בּט לְבָּן אֲטוּהָא בַּאִמֶּיה וְיָה וְנְיִנְיִר כַּר חֲנָא יַעְּלָב יָת רָחֵל

up his voice, and wept. And Jacob kissed Rachel, and lifted Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and lifted Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and lifted Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and lifted Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and lifted Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and Light Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and Light Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and Light Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and Light Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and Light Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and Light Truly 12 Light And Jacob kissed Rachel, and Light Truly 12 Light T

mother's brother.

44, THE

רְבְּקְה הוֹא וְרְהַטָּת וְחַוֹּאַת

told her father. was Rebekah's son; and she ran and 12 her father's brother, and that he And Jacob told Rachel that he was

ניגּר יַעַּלְב לְרָהֵל בֵּי אֲחָי אָבִיּהְ וְחַוּי יַעַּלִב לְרָהֵל אַרִי בָּר הוא וָבֶי בֶּן רִבְּקָה הָוּא נַתְּרֶץ אֲחָה אֲבוּהָא הוּא נַאֲרֵי בַּר רבקה הוּא וּרְהַטֵּה וּחִיּאָה

נתַגָּר לְאָבִיהַ:

וסשני לשון משמס: (8) באה עם הצאן. המעם באל"ף, ומרגומו אמיא, ורמל באה, המעם למעלה בבי"מ, ומרגומו אמת, הראשון לשון עושה

שוד סיום גדול, כלומר אם שכירי יום אחם, לא שלמחם פעולם היום, ואם הצהמוח שלכם, אף על פי כן לא עם האסף המקנה (ד) הן עוד היום גדול. לפי שראס אומס רוצליס, כסצור שרוליס לאמוף סמקנס סצימס ולא ירעו עוד, אמר לסס, סן

(8) לא גוכל. להשקום לפי שהמצן גדולה: וגללו. זה ממורגס ויגנדרון, לפי שהוא לשון עמיד: ונו, (ב"ר מ, יא):

ム☆□に亡め:

₫ζιμ ιὰἀχ:

(10) ויגש יעקב ויגל. כמי שמעניר את הפקק מעל פי ללוחית, להודיעך שכמו גדול (נ"ר ע, יב):

(12) כי אחי אביה הוא. קרוצ לאניה, כמו שַׁנְשִׁים שַׁמִּים שֲׁנְמָנוּ (צראשׁים יג, ה). ומדרשו, אס לרמאות הוא צה, גם אני ולפי שגדל אליפו במיקו של ילמק, משך ידו, אמר לו מה אעשה ללווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי, והעני משוב כממ: שבא, היו בידיו נומים ולמידים ומגדנות, ואני אין בידי כלום. לפי שרדף אליפו בן עשו במלות אביו אחריו להורגו, והשיגו, (II) ויבך. לפי צלפס ברוח סקודצ צלינס נכנסח עמו לקבורס. דבר לחר, לפי צבל בידיס ריקניוח, למר, לליעור עבד לבי

<u>הַדְּרֶים</u> הָאֵּכֶה: אָלְ-בּּיתְׁוּ וֹיִסְפָּׁר לְלַלְּלְּן אָׁנִ כַּלְיִ- בְּיִה וֹאַהְּלִיהִי לְבִּיתִיה וֹאִהְעַהִּי וּנְחַבֶּּלַ לְנִ וּנִנְּאָּלַ לְנִ וּנִבּגּאָעִיּ פּ וְעְּלֵבְ בָּוֹ אֲשְׁעִינִ וֹיְבֹּא לְלַבְאָתוֹ יַנְּעָב בּרְ אֲחָבִיהְ וּרְחַש ניָהִי כִשְׁמִעַ לְבָּן אָת־שָׁמַעוּ

אַמָּה נַנִשֶּׁב עַּמָּר חָדֶשׁ נְמֶים: זַּלְבָּן אַּבְּ מַצְּמִר לוֹ לְבַּן אַרְ עַצְּרָן אַרְ עַצְּמִר וּבְשְׁרֵי

ar awçrar: אַשִּׁע וֹהְבֹּבְעַשִּׁנִי עַנְּיִם עַנְּיִבְעַ כִּיְרִ אֲשַׁ נְּעַפְּלְעַנָּנִי מַנָּן עַוּ לִי מָא נּגְאמֶר לְבֹּן לְנֹהֹּמֶר עַבֹּר אָנוֹ, נֹאמר לְבוֹ לְנֹהֹפִר עַמֹּבֹאִנוּ,

לאָר וְמֶּם הַפְּטַנָּה רֶהֵל: יי ולְלַבוֹן אִשׁׁ, בֹוֹנִע אֻם עַנִּגְלַעְ וּלְלָבוֹ עַנִּעֹילֵוֹ אִנִּם עַבּּטֹאַ

יְפַּת־הַאַר וִיפָּת עַרְאָר: ^ע וֹהֹנוֹ, כְאָׁע וֹבְּׁנִע וֹבְׁנִע וֹבְּנִע וֹהְעָע וֹהֹהָ, כְאָּע הֹאָנֵּגוֹ וֹבָנֵע נִוֹנִע

كُلْمُ كُلُكُ لِي الْمُحْمَ الْمُؤْدِ الْحَدُلُ لِي خَلِيانُ الْمُحْمَ الْمُؤْدِلُ الْمُحْمَ الْمُؤْدِلُ الْمُؤْدِلُ الْمُؤْدِلُونِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّاللِّ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّالِي اللَّالِي الل בליפי ניאָתְב יעַקֹב אָת־רְחֵל וִיֹּאִמֶּר יּרְחַיִם יעַקֹב יָת רָחַל וַאַמַּר בליפי ביים יעַקב אָת־רָחֵל וַיֹּאַמֶּר יּרְחַיִם יעַקב יָת רָחַל וַאַמַּר

بريالا: ַמִּמִּמֵּי אָעָה לְאָישׁ אַחָר שְׁבָּה מִדְּאָמִין יָתַה לֹּנְבַר אָחֲרָן מִיב ⁶¹ נְצְּמֶּר כְּבְּׁן מִיֶּר שִׁשָּׁי, אִנִּיִשׁ כְּוֹב נִאָּמָר כְּבָּן מִר בּאָמֵּון יָטִשּׁ כְּוַב

> לַלְבֹּו וֹט פַֿלְ פַּטְׁנְמִוֹּא טַאַבְּוּוֹ: לַלַבְּמִינִייה וְנְפָּיף כִיה וְנַשִּׁיה וְנְיַנְיִר כַּר שְׁמַע לְבָּן יָת שֵׁימַע

ديزيرا: וּבֹסָבוּ אַשׁׁ וִינוּכ הֹמָוּשׁ וֹבַע וֹאַמֹּר בִינִי לַבֹּוֹ בַּנִם פֿנִיבִי

לאָה וְשִׁוֹם זְעֵּירְהָא רָהֵל:

מָפּׁנְבָא בַּבְּנִוֹא נִיֹאָנֹא בַּבְּנִוֹא:

בְּבַקְהְ זְעֵּירָקָא:

he told Laban all these things. and brought him to his house. And and embraced him, and kissed him, sister's son, that he ran to meet him, heard the tidings of Jacob his And it came to pass, when Laban

And he abode with him the space of 14 thou art my bone and my flesh.* And Laban said to him: 'Surely

wages be? for nought? tell me, what shall thy shouldest thou therefore serve me 15 Because thou art my brother, And Laban said unto Jacob:

name of the younger was Rachel. of the elder was Leah, and the Now Laban had two daughters: the

fair to look upon. T Rachel was of beautiful form and And Leah's eyes were weak; but

for Rachel thy younger daughter. said: 'I will serve thee seven years And Jacob loved Rachel; and he

vith me. give her to another man; abide 19 give her to thee, than that I should And Laban said: 'It is better that I

949 (1 (5"T a, 'L): אמיו ברמאות, ואם אדם כשר הוא, גם אני בן רבקה אמותו הכשרה: - וחגד לאביה. לפי שאמה ממה, לא היה לה להגיד

(ג"ר שם): ויספר ללבן. שלא גא אלא ממוך אונם אחיו, ושנעלו ממונו ממנו: כשלא ראס עמו כלוס, אמר, שמא זהובים הביא והנם בחיקו (ב"ר שם): וינשק לו. אמר, שמא מרגליות הביא והם בפיו (EI) וירץ לקראחו. כפנור ממון סום מעון, שסרי ענד סנית גם לכלן בעשרס גמליס מעוניס (נ"ר שס): ויחבק.

עשס, ואף זו לא למנס, שסיס רועס לאנו: (FI) אך עצמי ובשרי. מעמס אין לי לאספך סבימס, סואיל ואין בירך כלוס, אלא מפני קורבה אמפל בך חדש ימיס, וכן

לשון עבר, סומיף וי"ו בראשס, וסיא סופכת סמיבס לסבא: (פוד) הכי אחד אחה. לשון מימס, וכי בשביל שלחי לחס מעבדני מנס: ועבדחני. כמו ומעבדני, וכן כל מיבס שסילו

מראה. סול זיי קלקמר: לגדול וסקטנס לקטן (בבא במכא קכג.): – האד. הוא רוק לורת הפרלוף, לשון יָמָשָׁרֶהוּ בַּשָּׁרֶד (ישטיה מד, יג), קונפ"אם בלט"ו: (17) רכוח. שסימס פגורס לעלות בגורלו של עשו ובכתס, שסיו סכל חומריס, שני בניס לרבקס ושמי בנות ללבן, סגדולס

לומר הקטנה, ואף על פי כן לא הועיל, שהרי רמהו: שעבדך ברמל, ושמא מאמר רמל אמרם מן סשוק, מלמוד לומר במך, ושמא מאמר אמליף ללאס שמס ואקרא שמס רמל, מלמוד כמיב ויסיו בעיניו כימיס אחדים: ברחל בחך הקטנה. כל סמימניס סללו למס, לפי שסיס יודע בו שסוא המאי, אמר לו (18) אַעבדר שבע שנים. הס ימיס אֿמדיס שאמרה לו אמרוְיָשַׁבָּק עַמּוֹ יָמִיס אַסָּדִיס (צ"ר ע, יו), ומדע שנן הוא, שהני

בְאַנִוֹבְתִי אַנְוֹעִי: נּיִבְינִי בְּמֵּנְנִין בְּנְמָנִם אֲבַבְּיִם נְבֵּינִן בְּמֵּנְבִין בְּנִמָּנִן וֹמֵּנִין נוגלב והלכ בבטק מבת מונם ופלט והפר בנטק מבת מנו

בְּרְרֶחֵים יָתַה:

but a few days, for the love he had 20 Rachel; and they seemed unto him And Jacob served seven years for

ۼڎؙؠڬ: هُلُ هُمُهِا قَد مُرْهُ الْمُدَاهُ لَهُ الْهُلُولِةِ لَا هُفُولِ هُلُالًا مُحْدِمِ بِهِ هِدِمُولِةِ

נאימול לְנִתַה: וּגְאָמֶר וֹהַלְּב אֶּלְ לַבָּוֹן נִיבְּיִר וֹאָמַר וֹהַלִּב לְלָבָוֹ נִב יִנִי

that I may go in unto her. me my wife, for my days are filled, And Jacob said unto Laban: 'Give

הַמְּקוֹם וַיַּעַשׁ מִשְׁמֶּה: عافي المراقة

נעבר משקקי: خظ אُنا_خُخ_אَثْمُ، بَحْتِم خِظُا نُن خَمِ هُثِمَ، هَنْنُهُ

the men of the place, and made a And Laban gathered together all

וּנֹבא אַנוֹע אַלְיו וּנֹבֹא אַלְינִי: נְיָהַי בְּעֶּהֶב נִיּקַּוֹ אָת־לֵאָה בִּהֹוֹ נִהַנִה בְּרַמְשָׁא יְּדְבַר נְתַּלְאַה

וְמָאֵלְ לְנְתַה: בְּרַמֵּיה וְצַּעֵּיל יָתַה לְוָתֵיה

went in unto her. and brought her to him; and he 23 that he took Leah his daughter, And it came to pass in the evening,

جُرِيُٰۤۤۤ حَنَٰ لِهُ فَتَاتِ: پ₂ نِيْرٍ إِذِا خِلِد عِن اِخْفِد نِهِ فِلْ إِن اِن اِخْفِد بِهِ إِنْ إِن اِن اِخْفِد بِهِ اِنْ اِئِفِد بِهِ اِنْ اِئْفِد بِهِ اِئْفِد اِئِم الْمِن الْمِنْفِق الْمُعْلِق الْمُقْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِق الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِق الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِق الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلَّقِينَ الْمُعِلَّقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلَّقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلَّ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلَّقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينِ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِيلِي الْمُعْلِقِينَ ال

جُهَيْكِ: ţţķu ţūu 必なほこに

for a handmaid. handmaid unto his daughter Leah And Laban gave Zilpah his

إَخُفِٰكَ لَـفِرَظُرُر: י יַנְאַמֶּר אֶל־לְבָּן מַּת־יּאָת עְּשָׂיִה יַאֲמַר לְלָבָן מָא דָא עַבּדְהָּ וַיְהַי בַבּקָר וְהַנָּה הָוֹא כֹאָה וַהָּוָה בְּצַפְּרָא וְהָא הִיא לִאָה

then hast thou beguiled me? with thee for Rachel? wherefore hast done unto me? did not I serve said to Laban: 'What is this thou that, behold, it was Leah; and he And it came to pass in the morning

עַלָּכֹירֶה: בּמְּלְנְמָנִוּ לְמָנֵי עַגִּּמְּנְבֶּרְ לְפָּנָּנִ בְּאַנְרֵנָא לְמָתַּן וְמִּיְרָתָא בָּוֹם ⁹² נּגְאמֶר לְלְּוֹ לְאֵ־נֹהֹמֶּר בוֹ נֹאמֶר לְלִוֹ לְא מִינְהֹבֵּיר בּּיוֹ

しさはな:

before the first-born. in our place, to give the younger And Laban said: 'It is not so done

מֹמָבְׁ, מִנְבַ מֻּבֹמַ מֻּנִנִם צִּבוֹבְנָנִי: אַת־יִּאָת בַעֲבִרְה אֲשֶׁר תַעֲבָר לְרְּ אַרְ יָת דָא בְּפּוּלְחָנָא עַלֵא שְׁבָעַ זְאָח וְנְתְּלְה לְלְּ עַם־ צִּשְׁלֵים שְׁבּוּעָהָא דְּדָא וָנְתֵּין

me yet seven other years.' בְּתְבְּלַת עַמָּי עַוֹּד שְׁבַע שָׁנִין service which thou shalt serve with 27 will give thee the other also for the Fulfil the week of this one, and we

אליס, וסלא קל שבקליס אינו אומר כן, אלא לסוליד מולדום אמר כך: (IS) בולאו יבוי. שאמרה לי אמי. ועוד מלאו ימי, שהרי אני בן פ"ד שנה, ואימתי אעמיד י"ב שבטים, וזהו שאמר ואבואה

<u> \$</u> \$

- לו לאס, אמרס, עכשיו מכלס אמומי, עמדס ומקרס לס אומן סימניס (מגילס יג:): (32) ויהי בבקר והנה היא לאה. אצל צלילה לא הימה לאה, לפי שמפר יעקצ פימנים לרחל, וכשראתה רחל שמכניפין
- לשון ונמן ונמנס וגוי: גם אח זאח. מיד לאחר שבעם ימי סמשמס ומעבוד לאחר נשואים: שְּׁשְׁבְּי לְבִּי לְפִיכְךְ מִין משמע שבוע מְלָה שבעה, שעיינ"ה בלע"ו: ונחנה לך. לשון רבים, כמון נִשְׂרָשָה, גַרְדֶס וָנָבְלָס, מֹף וּס קמן וא"ה לומר שבוע ממש, שהם כן סיס לריך לינקד השי"ן בפחח (ר"ל בקמך), ועוד ששבוע לשון וכר, כדכמיב שָבְעָה שֶׁבַעֹוּח (שבע זאח. דבוק סול, שסרי נקוד בממף (פייבטו"ל), שבוע של ולח, וסן ז'ימי המשחה, בגמ'ירושלמים במועד

☆☆☆!: ואָם נימָן־לָוּ אָם־רָחֵל בָּתְּוֹ לְוִ שְׁבּוּעֲּהָא דְּרָא וִיחַב לֵיה יָה ווֹמֹמָתְ וֹמַלַבְ כָּוֹ ווֹמַלֵּא מָבֹוֹת וֹמָבֹר וֹמַלָב כָּוּוֹ וֹאַמְלָוִם

בְחֵלְ בְּרַמֵּיה לֵיה לְאָמוּ:

daughter to wife. week; and he gave him Rachel his And Jacob did so, and fulfilled her

द्रुत्त थवृत्रं द्रेन र्थंब्तूतः व्र्वेत श्र्वात देव देश्वंतः

נּיִטֹּן לְבֹוֹ לְבוֹנִק פֹשְיּוּ אָנַר וֹינִד לְבֹּן לְנִבוֹלְ פֹנִינִינִי זֹנַר

be her handmaid. ot bismbnsh sid hshlist retagnsh And Laban gave to Rachel his

And he went in also unto Rachel,

מוֹד שֶׁבַע־שְׁנָים צָּחַרוֹת: אַת־רָחַל מִלְאַָה וַיַּעַבְּׁד עִמֹּוֹ יָת רָחֵל מִלֵּאָה וּפְלַח עִמֵּיה עּוֹד שֶׁבַע שְׁנִים אַחַרְוֹת: עֹנֹד שְׁבַע שְׁנִין אָחֲרָנִין: נַיְּבְאָ זָּם אָבְ_נַבְיְבְ נַיֵּאְנַיִב זָם_ וֹמֹאבְ אַבּ לְנִע נִםְ וְנִם אַבּ

And the Lord saw that Leah was seven other years. Leah, and served with him yet

30 and he loved Rachel more than

but Rachel was barren. 31 hated, and he opened her womb;

يَرَالُك: ניקּקּה אָת־רַחְמָה וְרָחֵל וִיתַב לַה עִדִּיי ְּהָנִאָּה לֵאָה ניפְּקָּה אָת־רַחְמָה וְרָחֵל יִיתַב לַה עִדִּיי וְרָחֵל עַקְּרָא:

Lord hath looked upon my Reuben; for she said: 'Because the son, and she called his name And Leah conceived, and bore a

×.ά.: יְהְיָהְׁ בְּעְּנְיִּ בְּי עַהָּה יָאֵהְבָּנִי צִּעַרַה צָּרִי נְּלֵי קֵּדָם יִיְ עָּלְבָּנִי שְׁמִוּ רְאִּבֵּן בֵּי אֵמְרָׁה בִּי־רְאָה יקּרָה שְׁמֵיהְ רְאִיבֵּן וּמַּבור בַאָּר וַתַּבֶּר בַּן וַתְּקְבָּר וֹמָבָרָא וְעַּרִיאָר בַאָּר וִיבְירַת בַּר

אָב, בֹּהֹן וֹבְשְׁמִהָּוֹ, בֹּהֹלְי:

hath heard that I am hated, He a son; and said: 'Because the Lord And she conceived again, and bore love me.' affliction; for now my husband will

شظمٰرا: נְיּמֶן לֵי נַּם־אָת־זֶדְ נִתְּקְרָא שְׁטֵּוֹ סְנִיאָּתָא אָנָא וִיהַב לִי אַך יָת בּ בִּי־שְׁמֵעִ יְהַלָּהְ בִּיִּהְתִּאַה אַנְכִי נִאַמִנט אַנִי, שְׁמִנַ פֹּנִים וֹנְ אַנִי, וַמַּבַר עוֹד וַמַּלֶּד בַּן וֹתֹאֹמֶר וְעַיִּיאָת עוֹד וְילִידָת בַּר

בון ולבי המוצ המתן:

my husband be joined unto me, a son; and said: 'Now this time will And she conceived again, and bore simeon. also.' And she called his name

nos sint əm nəvig ərotərəht hash

בור: بْكِيُّكُ فِي الْهُمِيُّسُكِ كُلْنِهِ هَمِ كُلَّا فَجُرْدِ هُدُرِ، هُدُر، نُجْدَدِيدِ خِنِكِ فَكُرْتُهِ ר⁺³ עַמְּח הַפַּעַם ׁיִלְנֶה אִישִׁי אֵלִי בֶּי־ וַאֲמָרַת הָדָא זִמְנָא יִהְחַבַּר לִי וּמַבור עוֹד וַמַּקֶר בַּן וֹהֹאַמֶר וְעַדִּיאַת עוֹד וִילֵידָת בַּר

לנו גל פו לבא הַמִּיני בוּני:

called Levi. sons.' Therefore was his name because I have borne him three

- על פי שברמאות בא עליו: (0.5) עוד שבע שנים אחרות. ממכומ סקיען לכמעונות, מס כמעונות בממונס מף סממכונות בממונס (ב"ר ע, כ), ומף
- מכרה ליוסף ולה ערער עליו, ולה עוד שלה ערער עליו, הלה שבקש להוזיהו מן הבור: (25) וחקרא שמו ראובן. רלומינו פירשו (ברכוח ז:), אמרס, ראו מס בין בני לבן חמי, שמכר סבכורס ליעקב, ווס לא
- לכטו לוג: באלה הדברים רבה, ששלה הקב"ה גבריאל והביאו לפניו, וקרא לו שם זה, ונתן לו כ"ד ממנות כהונה, ועל שם שלוהו במתנות סיס מכלס בסס (צ"ר על, ד): קרא שמו לוד. בכולס כמיב ומקרלו, (שסיל קרלס), ווס כמב בו קרלו, ויש מדרש לגדס אין לו פחחון פה עלי, שהרי נעלחי כל חלקי בבנים: על בן. כל מי שנאמר בו על כן, מרובה באוכלוסין, חוץ מלוי, שהארון (48) הפעם ילוה אישי. לפי שהאמהות נביאות היו ויודעות שי"ג שבעים יולאים מיעקב, וד' נשים ישה, אמרה, מעתה

הפּעַם אוֹבֶה אָת־יְהוֹה עַל־ וֹאָעִרִי הָדָא וִמְנָא אוֹבִי בֵּדָם וַמְּטַר עּוֹד וַמֵּלֶד בָּן וַתֹּאמֶר וִעַּדִיאַת עּוֹד וִילֵידַת בָּר

נשֹבֵא בִשְׁלְ בַּּג לְאִ יֶּלְבַעְ נִשְׁנֹע בִשׁלְ אָבִּג לְאִ יְלְגַעִי تلاڭلى: וֹלַמִּע מִלְמִּגַב: چו ְקְרְאָה שְּׁמִוּ יְהוּדְה וְתַּעֲמִי יִי עֵל בּוְ קָרָה שְׁמֵיה יְהוּדָה

off bearing. called his name Judah; and she left praise the LORD.' Therefore she Illiw emit sind: 'This time will I And she conceived again, and bore

לנים וֹאִם־אַיוֹ מִתְּהַ אַנְכִי: וּשֹׁאִמֶּר אֶּלְ-וֹתְּלִּךְ עִבְּרוֹלֵי וֹאָמָרִיָּ לְוֹתְּלִבְ עַבּ לְוֹ בִּנִּוֹ xxx לְנֹהֹלֶב וֹשְׁלוֹא בווֹלְ בֹּאִנְלִינִ לְנִהֹלָב וֹלַנִּגִּע בָנוֹלְ בַּאָנִלִינִי בְנָהַלָּב וֹלַנִּגִּע בָנוֹלְ

וֹאִם לָא מֹוֹטֹא אֹלֹא:

'Give me children, or else I die.' her sister; and she said unto Jacob: XXX Jacob no children, Rachel envied And when Rachel saw that she bore

نقك خدر ځما: בַעַּהַר אֱלֹהִים אָנֹכִי אֲשֶׁר־מָנַע נַיִּטַרַאָּר יַנְיָּאַמֶּר יַנְיָּאַמֶּר יַנְיָּאַמֶּר יַנְיָּאַמֶּר יַנְיָּאַמֶּר יַנְיָּאַמֶּר

וֹלְבַא צַמְמָּנִ: מו שבם וו שבתו במנת מנוג נאַמר הַמוּי אַנִּי בַּגִּיא הַלָּא

from thee the fruit of the womb? in God's stead, who hath withheld 2 against Rachel; and he said: 'Am I And Jacob's anger was kindled

נִם_אַנכ׳, מִמֶּנֹּע: אֹבְיֹנִי וֹעֵקְעַ מֹּלְ-בֹּוֹבְיּ וֹאִבֹּנִי מִנְלְ לָוֹנִינִי שַּׁלְיִּע נֹאֵנֹא אַנִבּּי ְּ נִתְּאְמֶּר הַבֶּּהְ אֲמֶהְי בִלְהָה בָּא נִאֲמֶרַה הָא אַמְהִי בִּלְהָה

וֹאַטַּבוֹי אַב אָלָא מִנָּע:

may be builded up through her. may bear upon my knees, and I also 3 Bilhah, go in unto her; that she And she said: 'Behold my maid

خُمُهُلِ رَبْحُمُ مُكِّرِبُ رَمُّطِٰتٍ: * וַמִּמֶּן לָוְ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְּחָהָה וִיהַבָּת לִיה יָת בִּלְהָה צִּמְתַּה

ַלְאָטַנּ וְעָאַל לְוָתַה יַעֲּלִב:

in unto her. handmaid to wife; and Jacob went And she gave him Bilhah her

נַתַּהַר בְּלְהָה נַתֵּלֶר לְיַעֲלָר בֵּן: נְעַּרִצְּה בְּלְהַה וִילֵידַה

Jacob a son. And Bilhah conceived, and bore

לַנְמֶּלֶד בַּר:

6 me, and hath also heard my voice, And Rachel said: 'God hath judged

בואָר שְׁמִוּ בֵּוֹ: מְּמֵּמ בֹּלְלְיְ וֹיִשֹׁן לְי בֹּוֹ מֹלְ בֵּוֹ בֹּלְינִי וְיִעִּד לְי בִּּר מֹלְ בִּיוֹ נשאמר בחל בנפי אליה ונם נאמרה בחל בנפיין ואף קביל

קרת שְמֵיה דְּוֹ:

and hath given me a son.

7.44L:

نتزم څا هن ځنهزد:

Therefore called she his name Dan.

בבונק בר שלל נַתַּהַרָּ עֹּוֹד וַהֵּלֶּדְ בִּלְהָה שִׁפְתַח וְעַּרִצְּׁה עּוֹד וְיִלֵידַה בִּלְהָה

second son. conceived again, and bore Jacob a And Bilhah Rachel's handmaid

- (פצ) הפעם אודה. שנעלמי יומר ממלקי, מעמס יש לי לסודומ:
- וכי כך עשה אביך לאמך, והלא המפלל עליה: מהה אנכי. מכאן למי שאין לו בנים שחשוב כמת (ב"ר שם): (1) וחקנא רחל באחחה. קנאס למעשים סעובים, אמרס, אלולי שלדקס ממני לא וכמס לבניס (ב"ר עא, ו): חבה לי.
- לי בניס, ממך מנע ולה ממני: (2) החחת. וכי במקומו לני: אשר מנע ממך. לה לומרה שלעשה כלבל, לני ליני כלבל, לבל לל היו לו בנים, לני יש
- כנגד שרס, אמר לס, וקנמי סכניקס לרמס לבימס, אמרס לו אס סדבר סוס מעכב, סנס אממי: ואבנה גם אנכי ממנה. (ε) על ברכי. כמכגומוולנל לרבי: ואבנה גם אנכי. מסוגם, למרס לו, וקנך לברסס סיו לו בניס מסגר, ומגר ממניו
- (9) דוני אלהים. דוניומייצניוזכני (צ"ר על, ז):

וְשֹׁלֵבֶא הֻּמִוּ וֹפַּשֹּׁלֵּגִי ו נפְּמַלְטִּי עִּם־אֲחֹתִי נַּם־יָלָלְתִּי והָאמֶר רְהַלְ נַפְּתּילֵי אֱלֹהַים

ڗڟ۬ڟڂ؞ۦ אַטְיְנְיבר לִי יַלְרָת הָּמִיה ביהי לי ולד בַּאַחָהי צַּוּ בּאֹטַבּוּנִינִי בַּגַּקְנָיִי בַּמִּידִינִי נאמבע בשל שביל במיתי ון

called his name Naphtali. sister, and have prevailed.' And she 8 wrestlings have I wrestled with my And Rachel said: 'With mighty

אָנָה לְיַעְּלֵב לְאָּשֶּׁר: رَمَوَالْ هِمَا رَجُوِدَ שُوْمِائِة رَمَوَا "بَحْدَم "بِم رَجُود هَبْمِهَة ַנְיַבַּיָּאַ בַאָּׁעַ בַּׁגְ מִּמְׁבַּעַ מִנְצְבָּע נְעַוֹּיִעַ בְאָע אָבָגִ פַמָּע מִלְמָגַבַע

ויהבת ימה ליעלב לאחו:

handmaid, and gave her to Jacob to 9 bearing, she took Zilpah her When Leah saw that she had left off

And Zilpah Leah's handmaid bore

جريور جا: or וַמַּבֶּר וּלְפָּה שִׁפְּחָת בֹאָה וּיבֹידַת וּלְפָּה צַּמְחַה דְּבֹאָה

לומלב בר:

And she called his name Gad. And Leah said: 'Fortune is come!'

Jacob a son.

<u> לַגַּן וַטַלַבָּא אָנַר שִּׁטִּ וְּגַּר:</u> וֹשַׁאַמֶּר כֵאָּר (כֻ דִינַ)[לַ בַּאַ נֹאַמַנִט כַאַּר אַטַּאַ יַּב נּלַנִט זָט

בר הגין לינילב: ײַ וַמְּבֶּב וּלְפָּׁר שִׁפְּׁטַנִּי בֻּאָּׁר בָּן שָׁנָי וּיבֹידַת וּלְפָּר אַמִּטַּה דְּבֹאָר

ಭರ್ಷ _{ಕ್ಷ}ಗ:

Jacob a second son. And Zilpah Leah's handmaid bore

לו אוו לכון וֹמַלְעוּנוֹי וֹמָוֹא נאַמוֹבע באַר מּישְׁבְּּחָא הַנִית

she called his name Asher. And Leah said: 'Happy am I! for the

בּוֹנִע וַטַלְבָא אָע_הָמִוּ אָהֶב: ق تَفَعِمُد كَغِد خُغُمُدٍ، خُهُمُدُن

יקְרָת יָת שְׁמֵיה אָשֶׁר:

daughters will call me happy.' And

מבנבא לבנב: בְּׁנֵוֹלְ, אֶלְ-לִאָּׁנִי שְׁנִי-נָאֵ לְּיִ נִאָּמְנִינִי בְּנֵלְ לְּלָאִנִי נִיבֹי בְּעָּוֹ אַלְם אָבְבַגְאָב אַמֹּוִ וֹעַאַמֶּב וֹאַנִּטִּ, וֹטַבְוֹן בַבְאָב אַמֶּנִבּ כניעי וַיִּמְצָא דְּוּדְאִים בַּשְּׁבֶּה וַנְּבָּא וְאַשְׁפַה יַבְרוּהִיוּן בְּחַקְלָא رَبْكُكُ لَهُرَبًا خَرَقًا كُمُركِ نَصْرَتُ الْهُلَامِ لَهُلَا خُرِقًا خُرِقًا نَمْكُ نَصْرًا

ל, מֹּלְבוּנִיוֹ, צַּבְּבוּנִינִּי,

mandrakes. Give me, I pray thee, of thy son's Leah. Then Rachel said to Leah: brought them unto his mother nandrakes in the field, and wheat harvest, and found And Reuben went in the days of

כאמומי: נפחלחי. נמקצלה מפלמי. ומדרש אגדה יש רצים, צלשון נומריקון: הסכים על ידי. ואונקלוס מרגם לשון הפילה, כמו נפחולי אלהים נפחלמי, בקשוח החביבוח לפניו נחקבלמי ונחעחרתי ואני מפרשו לשון שַּקַשׁ וּפְּסַלְפֹּל, נמעקשמי והפנרמי פנירוח ונפחולים הרבה למקום, להיוח שוה לאחומי: - גם יבלחי. (8) נפחולי אלחים. מנחס בן קרוק פירש במחברת לָמִיד פְּמִיל, חבוריס מחת המקוס, נחחברתי עם חוחי לוכוח לבניס.

לרמוח ליעקב נחנה לבן ללאה, שלא יבין שמכנימין לו אח לאה, שכך מנהגן, לימן שפחה הגדולה לגדולה והקענה לקענה: (10) וחלד ולפה. בכולן נאמר סריון, מוץ מולפס, לפי שסימס במורס מכולן ומינוקם בשניס, ואין סריון ניכר בס, וכדי

בגדת בי כשבתת הל שפחתי, כהיש שבגד בהשת נעורים: שנולד מהדל כמו גדו אַילְבָה (דניחֹל ד, יאֹ), ולא ידעתי על מה נכחב חיבה אחח. דבר אחר למה נקראת חיבה אחם בגדו, כמו (II) בא גד. כל מול מוכ, כמו גד גדי וסנוק לל (שבת סו:), ודומה לו שַעוֹרְכִיס לַבַּד שְׁלְמַן (ישעים סה, יל). ומדרש מגדה,

סספקר שמין מדס מקפיד בו: דודאים. שיגלי עשב סומ, ובלשון ישמעמל ישמי"ן (מנסדרין לע:): (FI) בימי קציר חשים. להגיד שנהן של שנמים, שעת הקליר היה, ולה פשע ידו בגול להניה העים ושעורים, הלה דבר

ַבְּגָּלְיַ נֻּתְּהַ הִּנְדְּאֵי בְוָּדְיּ تر به شد تبرح حردا نه حد مفاد אַיִּשְׁי וְלְלְּחָתִי עָּם אָתַ צִּינָבָאָי בְּנָי ਾਨ੍ਲੇਕਰ ਵੈਜ ਜਰਪੁਰ ਵੀਜ਼ਰੂਜ ਲਗਾ।

בַּלָּיְלָע הָוּאָ: בּבוב בּוֹנִ נַיְּמִבַּר מֹמֵשׁ מֵנֵינ אָנְנַשׁׁ בּוֹבַּנַנִייוּ, גַּבָּנַנִי אָלָן שַּׁדְוָא כֿוּ מִּלָּב מִּכֹּבׁשְׁילִי וֹאָמַנִע לָוֹעוּ עַוּמוָל אָנוּי • וַחַצַא לַאָּה לַקְרָאהוֹ וַהֹאמֶר ווָפַקַה לַאָּה לְקַדָּמוּהַיה تزجع تقوَّد مَا لَاهَٰدُنِ خَقَدُدِ لَمُعَمِ تَقَوَد مَا لَاكُمْ عَدَفَهُم

נטלר ליניקר בו המישי: - וֹיִמְּמֹת אֵבְנִינִם אֵבְבְלְאִׁנִי וֹעַנִינַר עַפַּנַבְ : הֹ גֹבְנִינִי בַּבְאַנַ

נَשٰלַבֹא הֹּלֵו נֹהַהַלֶּב: ಭರ್ಥಗಳ رَوَعُور كُغُرَ بُرَا هُكُنَا لَ فِهُ فَانَ الْعُورَاءِ يَهُونَ كُغُمَا بُهُ لِي الْهُرَاءِ فِي الْعُرَاءِ فِي

ځ*ټځ*ځ۳:

تَنْظُلُم عُلا مُمُنْ لِأَكْذِلِا: אַישִׁי בְּיִינְלָבְהָהִי לְוִ שִׁשְּׁתִּי בְּנִים אָטֹי וַבְּר מוֹב הַפַּּמַם וּוְבְּבָנִי נַתַּאָמֶר לַאָּׁר וָבְּדָנִי אֶּלְתַיִם ו

שְׁמֶה דִינְה:

<u> מַלְּנְּ וֹלְנִינִוּ צַּלְּנִינִי</u> לכון וֹמְכוִר מֹמִוּבׁ לֹבִוּלְנֹא וֹלְבוּנִיוֹ, צַּלְבוֹ, וֹאֶׁמָּנִעַ בְּיִבַּ נים פֿגּלִי וְנִיפַּבִין אַבּ נִים ואָמִנע לַה הוְעָיר דּרְבָּרְהָּ

וּשְׁכֵּיב עַמַּה בְּבִילְיָא הוּא:

ほならみが: וֹמֹבוֹאָט וֹנְלְינִם לְזֹהֹלֶד בַּנַ

שְׁמֵנְה וְשְׁשְׁכֶּר: לְאִימִׁ, בְּינִבֹינִ אַמִּטֹּ, לְבֹּמֹלְ, וּפֹבְנִי

נַמַּבַר מוֹד לֵאָב נַתַּלֶּד בַּן־שִׁשְּׁי וְעַבְּרַ מִּדְ לֵאָב וֹנְלֵינַם בַּר

שְׁנִינַאֵּי לְיַעְּבִי

bore a sixth son to Jacob. And Leah conceived again, and

handmaid to my husband. And she

And Leah said: God hath given me

and she conceived, and bore Jacob a

And God hearkened unto Leah,

mandrakes.' And he lay with her

come in unto me; for I have surely meet him, and said: 'Thou must

the evening, and Leah went out to

And Jacob came from the field in

shall lie with thee to-night for thy

take away my son's mandtakes also?

And Rachel said: 'Therefore he

my husband? and wouldest thou

matter that thou hast taken away

And she said unto her: 'Is it a small

hired thee with my son's

son's mandrakes.'

called his name Issachar.

18 my hire, because I gave my

fifth son.

that night.

יָת שָׁמֵיה זְבוּלוּן: וֹלְיִבְינִי לְיִבִּי מִּשֹׂאַ בֹּנִין יַלְבַינִי called his name Zebulun. have borne him six sons.' And she מבוניש בבהלי לוטי אני husband dwell with me, because I לי חולק שֶׁב הָדָא וְמֶנָא יָהֵי me with a good dowry; now will my נאַמַרת לַאָּה יְהַב יָיָ יְמִיה And Leah said: 'God hath endowed

- (5"(45, 4): שמך הלילה. שלי סימס שכיבת לילס זו, ואני נומנס לך מחת דודאי בנך. ולפי שולולס במשכב סלדיק, לא וכתס לסקבר שמו (פו) ולקחח גם אח דודאי בני. בממיס, ולעשות עוד ואח, ליקח גם אם דודאי בני. ומרגומו ולמישנ: - לכן ישכב
- (16) שבר שברחיך. נממי לרמל שכרס: בלילה הוא. סקנ"ס מייעו, שילה משס יששכר (נדס לה.):
- (TI) וישמע אלהים אל לאה. שהימה מתחור ומתורת להרצות שבעים:
- (02) זבד שוב. כמרגומו: יזבלני. לשון בֵּימ וְבֻלֹּ, סירבריי"ל בלע"ו, בים מדור, מעמס לא מסא עיקר דירמו אלא עמי,
- מניו ונספך לנקבם: (IS) דינה. פירשו רצומינו (ברכום ב.), שדנה לאה דיין בעלמה, אם זה וכר, לא מהא רמל אמומי כאמת השפתות, והמפללה שיש לי בניס כנגד כל נשיו:

ŢŢĢR: אַלְיהָ אָלְהִים וַיִּפְּמַּח אָתַ וַקּבָּיל צְלוֹתַה יָיָ וִיתַב לַה כיי נייְקְׁלֵי אֶּבְיָהְיִם אָּעַרַבְּוֹבְלְ נִיּשְׁמָּתְ וֹמֹאַבְ בּוּכְבָּנִה בְּבָהַלְ בָּוֹבְ

her womb. 22 God hearkened to her, and opened And God remembered Rachel, and

אֶלְהַים אֶתַבְּהָרָפַּהָי: ⁸⁰ เชียน เซ็ล้น ซัไ เซูงติน จ็อีน เส้นงิบ แล้นนา ซิน เงิดินบ

בְּנַשְׁ יְיִ יְתְ חִסְבְּיִי:

reproach. and said: 'God hath taken away my And she conceived, and bore a son,

And she called his name Joseph,

saying: The Lord add to me

יפָף יְהְנָה לֵי בֵּן אַחֵר: זַּגַ נְהַקְרָגֵא אָת־שְׁמֶּנִ יוֹסֵך לֵאמֶר יקרָה יָה שְׁמֵיה יוֹסַך לְמֵימַר

יוִסוף וְיָּ לִי בַּר אַּשְׁרָן:

may go unto mine own place, and unto Laban: 'Send me away, that I 25 had borne Joseph, that Jacob said And it came to pass, when Rachel

to my country.

another son.'

نځ×ڶڴڔ: هَجْ تَرْدِ لِيُخْرَجُكِ هُجٍ ـ فَطِيفُهُ لِيُعْتَكُ خُمِّنَادِ لِخُمِّلَةِ .: ¿ ְּנְמֵּׁלֵ וֹאָמֶּר יַמְּלְרָן אֵּלְ-לְרָן וֹאָמָּר יַמְּלְרֵן שִּׁלְּטִוּיִ וּגְיֵי כֹּאֹמֶה יִלְגַי בְׁיִבְי בְּיִבְי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי

wherewith I have served thee.' me go; for thou knowest my service 26 for whom I have served thee, and let Give me my wives and my children

ئىلىنىڭ: אַטַּר יָדַהְטַ אָּטַ־צַּבְיָנִי, אָאָר יִדִּעִּי יָּט פּוּלְטִוּי בּפַלְטִּטִּר: ge מְבָּרְהְיִהְ אָטְהְּ בְּנֵוֹן וְאֵבְיְבְּהְ בִּי, יְחָהְ בְּהִיוֹן וְאֵנִיגִלְ אָבְרִ צִּי שׁלֵּיִר אָּטַ לָּהָּגְּ וֹאָטַ וֹלְבָּיִ, אַּהְּבַ בִּדְ זִׁטְ לָהָּגִּ וֹנִטְ בָּנִגְּ צִּפְּבְטִינִי

LORD hath blessed me for thy sake. have observed the signs, and the I—səyə ənint in thine eyes—I I won II' :min otnu bise neda Laha I

بابأت جدِرُجُكِ: تاا خَمْرَثُرُكُ بْيَشْنِد رَبْكُكُدُرُد هِشْمَنِين يَتَظِيرُا خِمْرِثُا رَفِينِ

ילבלי וו לבולב: לצּ נּגְאמֶר אֶלְיוּ לְבְּׁן אִם דָּאִ מִּגָּאטִי. נֹאִמֶּר בִיִּשׁ לְבֹּו אִם בֹּמַּוּ

wages, and I will give it.' And he said: 'Appoint me thy

نَكُتُلاً: לַלְבָּרְ שְּׁבְּרְרָנֵ מְּלָן נַאָּמִרְ פְּרֵישׁ אַנְרֶךְ עַּלְיִ נְאָמִין: ממישי וַיּאַנַוָּר

- שלא מלה לבה לקממה לו ונמבהלה: שמא יגרשנה יעקב לפי שאין לה בנים, ואף עשו הרשע כך עלה בלבו כששמע שאין לה בנים. הוא שייםד הפיימ, האדמון כבמ (בב) ויזכור אלהים את החל. זכר לה שממרה פימניה להמומה (ב"ר עג, ד), ושהימה מזיכה שלה מעלה בגורלו של עשו,
- שכן ששנים שלו, בנך: למלקו של עשו הרשע. ואגדה, כל ומן שאין לאשה בן, אין לה במי למלות פרחונה, משיש לה בן מולה בו, מי שבר כלי וה, בנך, מי (יואל ד, מו), וִיבֵמַךְ לֹא יַמְשַׁף (ישעיה ס, כ), לא יממן: חרפחי. שהיימי לחרפה שאני עקרה, והיו אומרים עלי שאעלה (33) אסף. הכנימה במקום שלא מראה, וכן שֵׁמְף מֶרְפְּמֵנוּ (ישעיה ד, א), וְלֹא יִשְׁמֵף הַבַּיְמָה (שמוח ע, יע), אָמִפּ נְגְהָס
- שאומו שהוא עמיד להעמיד, יהא ממני, לכך לא נתפללה אלא על בן אחר: (24) יסף ה׳ לי בן אחר. יודעת סיתס בנבואס, שאין יעקב עמיד לסעמיד אלא שניס עשר שבעיס, אמרס, יסי רצון
- (עובדים א, יח), אש בלא לסבה אינו שולט למרחוק, משנולד יוסף, בטח יעקב בסקב"ה ורלס לשוב: (SS) כאשר ילדה רחל את יוסף. משנולד שמנו של עשו, שנאמר וְסְיָס בֵּימ יַעַּקֹּב מִּשׁ יִבְיּמ יִשְׁף לֶּסְבָּס וּבֵּימ עַשְׁו לָקַשׁ
- (26) חנה את נשי הרי. ליני רולה לללת כי לם ברשות:
- (TS) בחשחי. מנחש סיימי, נסימי בנחוש שלי שעל ידך באס לי ברכס, כשבאח לכאן לא סיי לי בניס, שנאמר וְסָבֶּס רֶמֵל בִּמּוֹ
- (82) נקבה שכרך. כמרגומו פרים מגרך: בְּמָּׁה עָס הַצְּמֹן, הפשר יש לו בניס והוה שולה בתו הלל הרועים, ועכשיו היו לו בניס, שנהמר וַיִּשְׁמַע הָה דְּבָּרֵי בְּנֵי לְבָּן:

- بركائك بخقد: אָהֶהַר הְּבּוֹטִיף וֹאָני אָהֵר חַנֵין בּפֹּלְטִּטִּר וֹנִים בּחַנִים בּמִּירָבּ
- אָנְבֹו לִבוּעוֹנ: خُلَائِمٌ، لَمَضِّد مُنَّدُ، كَمُّمُّنَد بَعَالِ خُلَاجُرُ لِخُمَّا هُمُّنَدُ هَمُّتُدِي هَاءً وه ניפְרִא לְבֶּד נֹלְבָּנֹב יְּבִוֹנִי אָשׁבּ יִשְׁפֿוּ יִשְׁפֿוּ יִבְּנִוּב יִי יִשְׁבּ בְּג מִׁמַסְ אֵּמֶבְ בִיֹנְיִנ לְנַבְ לְבַּבֹּנִ אָבֵר וֹמִגִר בַּנִוֹנִנ לְנַבְ צֵּבִרִּנִי
- אָבְעָּר צָאָנְרָ אָאָנְרָ: מְּעְּמִיר לְּיִ תַּבְּבֶר תַּנְּיִר אָמִּיבְר מַעְּבִיר לִי פְּתְּנְמָא תָבֵין צַּתִּיב ַנְעָלֶבְ לַאֲבְּהָמֶלֶבְלָי מְאֲנְמֶב אָם. נַעָּלֶב לָאָ מִמָּנוֹ לַנְ מִנְעָם אָם וּגְאָמֶׁר מָּהַ אָמֵּן לְדְּ וּגַאָמֶר וֹאָמָר מָא אָהַוּן לְבְּ וֹאָמָר
- مَهُم خُرِ هُنَا ثَكِّا لَمْرِيهِ لَحُرِ هَمْدَ. مَنَفًا خُر هَفَا ثَمَيْا אָמֶבֶר בְּבְלְ־צְאָנָךְּ הַיּּוֹם הָמֶר אָפְבַר בְּבָלְ עָּנָה יוֹמָא דֵין
- בְּעִּגְיִם וְהַנְהַ שְּׁכְּרֵי: שֶה־חוּם בַּבְשְּׁבִּים וְשָׁלָוּא וְנָקֹד
- ئىس قۇھۇرى ئىند كىي يىڭ،: <u></u> " בי הַבְּיִא מַּבְ מִּבְרַ הַבְּבוֹי בְּבָּ וֹמֹנֹטַעַבַּי אַבְלַטִּי בָּנִוּם מָטָב
- אַמָּב אַנְנִּנְ נַלָּב וֹמֹלָנִא בֿמֹנְנִם
- ÷ ניֹאָמֶר לְבֵּן דֵוֹן לִי יְהָי כְּדְבָרֶף: נאמר לבן בנם לני יניי

- ַנַּאַמֶּר אַלֶּיו אַמָּה יָדַעְּמָּ אָת נַאֲמַר לַיה אַהָּ יָדַעְּהָ יָת
- אָלָא לְבִּיטִי:
- אָבְעִי עְנְרָ אָשָׁר:
- زيات، الآلالي: באמבוא ולמור ורקוע בענע בעניא ינבלות וכל אמר
- ַ וְתַּסְׁבֵּיִר עֲלַי זְכוּתִי בְּיוֹם מִחַר
- דוא עמו: בֹמֹנִגֹּא וְמִעוָם בֹאמֹנִגֹּא צָּוִנִבֹא כל דליתוחי נמור ורקוע אָבוּ, שַׁנְתוּכְ תַּכְ אַּנִבוּ, בַּבַבַּעַבַּ

- and how thy cattle have fared with 29 knowest how I have served thee, And he said unto him: 'Thou
- mine own house also? And now when shall I provide for blessed thee whithersoever I turned. abundantly; and the Lord hath before I came, and it hath increased For it was little which thou hadst
- thy flock and keep it. this thing for me, I will again feed not give me aught; if thou wilt do 31 Thee?' And Jacob said: 'Thou shalt And he said: 'What shall I give
- be my hire. among the goats; and of such shall and the spotted and speckled every dark one among the sheep, every speckled and spotted one, and to-day, removing from thence I will pass through all thy flock
- be counted stolen. sheep, that if found with me shall the goats, and dark among the not speckled and spotted among that is before thee: every one that is shalt come to look over my hire against me hereafter, when thou seantiw esaneousness witness
- might be according to thy word. And Laban said: 'Behold, would it
- (92) ואח אשר היה מקנך אחי. אם משבון מעוע מקנך שבא לידי ממחלה כמה היו:
- מושם דם שני ממסם לשמכל, וזכו גם: בְּבַגְּלֶי (שופּמיס ח, ס). סבאיס עמי: - גם אנכי לביחי. לנורך ביחי, עכשיו אין עושין לנרכי אלא בני, ולריך (אני) להיוח (30) לרגלי. עס רגלי, צשביל ביחה רגלי בחה חללך הצרכה (ב"ר עג, ה), כמו קעָס אַשֶׁר בְּרַגְלֶיךְ (שמות יח, ה). לְעָס אַשֶׁר
- acaliait: לי על סנולדים מעמס, אלו סיו שם מממלס, ועוד, שלא מאמר לי על ידי סוכרים שסן נקודים ועלואים, מלדנה סנקצות דוגממן ולהצא נקודים ועלואים בעזים ושחומים בכשצים יהיו שלי, ואותן שישון עכשיו, הפרש מהם והפקידם ביד בניך, שלא תאמר שחוס דומס לאדוס רוש"ו בלע"ו, לשון משנה, שחמחית ונמלאת לבנה, לענין התבואה: - והיה שברי. אותן שיולדו מכאן (28) נקד. מנומר במברצורום דקום כמו נקודום, פונטר"ה בלע"ו: שלוא. לשון עלהים, מברצורום רמבום: חום.
- ממלא בעדרי כי אם נקודים ועלואים, וכל שממלא בהן שאינו נקוד או עלוא או חום, בידוע שגנבמיו לך, ובגניבה הוא שרוי (33) וענחה בי וגוי. אס ממשדני שאני נומל משלך כלוס, מענה בי לדקמי, כי מבוא לדקמי ומעיד על שכרי לפניך, שלא
- (45) הן. לשון קבלם דברים: לו יהי בדברך. סלולי שמחפון בכך:

בּבּמבׁים ניפֹן בִּיִגַבַּלוּנִי: בָּלְ אַּמֶּג_לְבֹּוֹ דְּוָ וֹבֹל_ְעִים « בְּיִהְלֵבְיִם וְהַמְּלְאִים וְאֵלֵי בֶּלְ - רְגִּלְגִּא וּרְקִינַיִּא וְנְיִה כָּלְ עִּיִּגִּיִּא בּיִר בְּיִבְיָּ ַנְיָּסַר בַּיּוֹם הַהֹוּא אָת־הַמְּיָשִׁים וְאַנְּדִי בְּיוֹמָא הַהוּא יָת מֵישִׁיָּא

לבו הניקרת: יבון יעקר ויעלה ויעלה אחר אאן ביייהי יבין יעקר ויעלה דיעה וּלְמָּם 'בּבוֹר אָלַמֵּט וֹמָנם בּנוֹנִ וֹמִּוּ. מּנִילָר טַלְטֹא וִמִּנוֹ

يريز كالإبراد: خَلَيْكَ مَانُهُ لِمَرْجًا لِأَهُدَا مَرْدًا عَذِيدًا عَدِيدًا عَذِيدًا عَدِيدًا دد لخبا لمَا يُراب المَا يُراب المُحالِم المُح تنظب كِن تَقَرِّد مَكْم كِكُثُلُ كِل ﴿ فَمَد كِن يَقَرِّد لَامْدَنَا لَـٰكِٰدًا

עַבְּאָן וֹנְעַעְׁלְנִי בְּבָאָן לִאָּעִינִי: קבאן הצאו לשמית לובח « בְּרְהָטָּיִם בְּשֶׁקְתָּיִה הַמָּיִם אַשֶּׁר בְּרָטִיִּא אָחַר בַּיִּה שִׁקְּיִּא דִּמִיִּא בְּרָהִיִּא אַחַר

וטְלְאֵים:

ביה וְכָל דִּשְׁחוֹם בְּאִמְרַיָּא וְיחַב בְּיַר בְּנוֹהָי: עַנְּקְבְּיִע וְעַמְּלְאָט נְמִנְנִמֹא נְנַלְנִמְּמֹא בֹּלְ גַּטִנְנִ

נו אָלָא בַּלְבוֹן בַּאָהֶטֹאַנֹאָ:

חינר דעל הַשְּׁרַיָּא:

במיהיהון למשְהַי: خظخخيبا لحفثه بمنتقفا אַנוֹר דְאָנוֹן עִנְאַ לְמִמְנִינִ נַיַּבְּיִ אָּטִרְהַמְּקְלְוֹתְ אָאָהַר פַּבְּּלְ וָרַבִּיִץ יָה חָשְׁרַיָּא דְּקּלִיף

וְשַׁלֵבוֹן עַקּאָן הֹפֹבוּנים נְפַבּים נִיכִּידָן הַּנָּאָ בַּינְבָנוּ נִמָנָבוּן אָלְעַבְעַּמְלֵלְנְעַ נְאָטִׁנִּשִׁמָּא άţΧ

> gave them into the hand of his sons. dark ones among the sheep, and one that had white in it, and all the were speckled and spotted, every 35 spotted, and all the she-goats that he-goats that were streaked and And he removed that day the

Jacob fed the rest of Laban's flocks. 36 betwixt himself and Jacob. And And he set three days' journey

appear which was in the rods. streaks in them, making the white the plane-tree; and peeled white To bar, and of the almond and of And Jacob took him rods of fresh

they conceived when they came to where the flocks came to drink; and gutters in the watering-troughs peeled over against the flocks in the And he set the rods which he had

and spotted. brought forth streaked, speckled, 39 sight of the rods, and the flocks And the flocks conceived at the

- ויהן. לבן ביר בניו: (פצ) ויסר. לגן ביום ההוא וגוי: החישים. עזים וכרים: כל אשר לבן בו. כל אשר הימה צו הגרצורום לצנום:
- (95) הנוחרות. סרעועות שבקו, סמולות וסעקרות שלינן אלל שיריס, לותן מער לו:
- (פ) מקל לבנה. ען סול, ושמו לבנס, כמל דמימל, פַפַּמ פַּלּוֹן וְלָבֶנֶס (סושע ד, יג), ולומר לני סול שקורין ערימב"ל שסול
- ונדקם קובל שקו בעולום שלקול: בלע"ו: פצלות. קלופיס קלופיס, שסיס עושסו מנומר: מחשף הלבן. גלוי לוצן של מקל, כשסיס קולפו, סיס נראס לבן: לח. כשקום רמוב: ולוז. ועוד לקם מקל לוז, ען שגדלין בו מגוזיס דקיס, קולדר"י בלע"ו: וערמון. קשמניי"ר
- ווסו ויממנס וגו'. (ור"ל במיבס זו סממברו לשון זכר ונקבס כמ"ש סרמב"ע): לאחורים, וסוכר כופעס, ויולדם כיולא פו (פ"ר עג, י). רפי אושעיא אומר, סמיס נעשין ורע פמעיסן ולא סיו לריכות לוכר, ברסעים אשר מבאן הצאן לשמות, שם הציג המקלות לנכת הצאן: דירומנה וגור. הבהמה רואה את המקלות והיא נרתעת דעלס, אלא שמקלר את לשונו: ברהמים. במרולות המיס בבריכות העשויות בארן להשקות שם הלאן: אשר חבאן וגור. (85) ויצג. מרגומו ודעיץ, לשון מחיבה, ונעילה היא בלשון ארמים, והרבה יש בגמ' דלה ושלפה, דץ ביה מידי, דלה כמו
- (95) אל המקלות. אל מראות המקלות: עקודים. משונים במקום עקידתן, הם קרשולי ידיהם ורגליהם:

לבַּדְי וְלָאִ שְּׁטֵּם עַּלְ־עָאוֹ לְבֶּוֹ: עְּרֵיבְנֵּיוֹ עָם עְּנָא דְּלְבָּוֹ: בּגאו לְבוֹ וֹיֹמֶטַלְוִ הֹדֹנִים * פְּנָי הַצַּאַן אֶל־עְּקָּד וְכְּלִ־חָוּם إترجَهْجرت تجورت يَهْظِح يَنْشَا

خَيَنَظُونَا خَمَظُكُمُ بِيَانًا خُيْنَا لِمُعْلَمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ הַמַּלְלְוָת לְמֵינֵי הַצָּאָן בְּרְהָטִים 口がお خَرُح_نَتِٰتِ

للمُهُون لِمُحَالًا للسَّاهُدُاتِ للسَّارَةِ لِمَا يَحَدَدُنَهُ السَّامُ ا بختية المناه ال

וּגְמַלֵּים וַחֲמֹרֶים: לו צַאן רַבּוֹת וּשְׁפְּחוֹת וַעֲבְּרִים וַהֵוֹוֹ לֵיה עָאן סָוּיִאָן וְאַמְּחָן ניפְרָץ הָאָישׁ מְצָּר מְצָּר נְיָהִר

עַשְּׁה אָת בְּל־הַכְּבָד הַזֶּה: אַשְּׁר לְאַבְינִי וּמִאַשָּׁר לְאַבְינִי דִּלְאָבוּנִא יִמִּדִלְאַבוּנִא לַנֹּא יִָתּ יינא לאַקר לְבַּוֹע הֹהַלֶּב אָט בָּלְ בַּאַמְר לְבַּוֹע הֹהַלֶּב אָט בּלְ בַּאַמְרוּ וֹסִיב הֹהַלִּב הָט בּלִ נּוֹמְׁמָּה אָּטַ צַּבְיבֶר בְּדָּנְ בְּמָּמָה יִטְ פַּטִּינִמָּג בַּדָּג לְבָּוֹ

אַננוּ גמּוּ בִּקְמִיל שָּלְשִׁים: נוֹנֵא וֹהֹלִר אָנוַ פֹּׁלֹּוֹ לְבֹּוֹ וֹנִינֹנֵי נִנֵּזֹא וֹהֹלִר זִנִי סֹבּר אַפֹּּג לְבֹּוֹ

إلى المُكِنَّاتِ المُقَلِّدِ: هُجِ هُدُا هُدِيثَانَ يَجْمِيحَانُكُ لَهُ خُلُنُكُ الْمُ נּגְאמֶר יְהְוֹתְ אֶלְנִהְלְּבְר הָּוֹּבְ נִאָּמִר יִיְ לְנִהְלִבְ שוּב לְאָרַמ

> ליה עדרין בלחודוהי ולא בהשנם להלא בללו והוי לבות מלא לא בע גבונוע ולע נאמניא אפריש יעלב ויהב

> לַנְּחָמִיּהָהוֹן בְּחָשְׁרַיָּא: שׁמֹבוֹא לַמֹנוֹ מֹלֹא בֹּבֹמוֹא מְבַבְּבְרָהָא וּמְהָהֵוּ נִהְּלָב נִים וֹטִוּג בֹּכֹל מֹבוֹ בַּמִטִּנִטַמוֹ מֹלֹא

۲.44 را⊏:

لمَخْدَرا لِتَمْخِرا يَكُمُّدُرا:

בֿל נְבְסָנָא הָאָלָּוּן:

ימוביו: נובא בנוספו אמוש במאטמבנ

מומבו בסעדה:

dark in the flock of Laban—and toward the streaked and all the also set the faces of the flocks And Jacob separated the lambs—he

them not unto Laban's flock. put his own droves apart, and put

they might conceive among the eyes of the flock in the gutters, that that Jacob laid the rods before the stronger of the flock did conceive, And it came to pass, whensoever the

Laban's, and the stronger Jacob's. put them not in; so the feebler were but when the flock were feeble, he

and camels and asses. naid-servants and men-servants, 43 and had large flocks, and And the man increased exceedingly, Kanr & Anr & Anr And the

of that which was our father's hath away all that was our father's; and sons, saying: Jacob hath taken And he heard the words of Laban's

he gotten all this wealth.' IXXX

toward him as beforetime. of Laban, and, behold, it was not And Jacob beheld the countenance

will be with thee.' fathers, and to thy kindred; and I 3 'Return unto the land of thy And the Lord said unto Jacob:

- אל העקודים, ואל כל מוס שמלא בלאן לבן: וישה לו עדרים. כמו שפירשמי: אומו העדר העקוד לפני הלאן, ופני הלאן ההולכות אחריהם לופות אליהם, זהו שנאמר וימן פני הלאן אל עקוד, שהיו פני הלאן (04) והכשבים הפריד יעקב. הנולדים עקודים נקודים, הנדיל והפריש לעלמן, ועשה הומן עדר עדר לבדו, והוליך
- שַּׁמְשֶׁב שַּׁמִּן מִוּמוֹ הַמִּמקשרוֹם יִמֹד לִמִּהַר עַנוּרוֹ: (I+) המקשרות. כמרגומו הזכירום, ומין לו עד זמקרה. ומנחס מזרו עס מַמִּימֹפֶל זַּקְשְׁרִיס (שמוחל־זּ מו, לה). וַיְהִי
- כסום, כלומר ממעמפום בעורן ולמרן, ואינן ממאוום להמיימס על ידי הזכריס: (ב4) ובהעטיף. לשון אימור, כמרגומו וצלקישות. ומומס מזרו עם קשַמַלְנוֹת הַשַּעֲשַפּוֹת (ישעיה ג, כד), לשון עמיפת
- (ד) עשה. כנם, כמו ויַשַׁם מַנְלַ וַיַּךְ מֶּח עַמְלֵּק (שמוחל־חֹיד, מחֹ): (54) צאן רבוח. פרומורנומ משמר למן: ושפחות ועבדים. מוכר למנו נדמים יקריס, ולוקח לו כל מלס:
- (3) שוב אל ארץ אבוחיך. ושם אסיס עמך, אלל לעודך מחולר לעמה, הי הפשר להשרוח שכינתי עליך:

- نَّا كَيْنَا لَاهُالُال كُرُ عَيْنَا: ז וּהְמֹלֵם וֹהֹלֵב וֹהֹלֹבֵא לְבֹבוֹל הַהֹלִם וֹהֹלַב הֹלֹבֹא לְבִבוֹל
- מְּלְמָּׁם וֹאַלְנֵיׁוֹ אַּבְּוּ עַוֹנִע מִּמָּבוּיִּ פׁנוֹ אַבּוּכִּן כִּיַבְּאַנְנִינִּ אַבְּיִ כִּטְׁמָּבְ אַפּּּ אַבִּוֹכִוּן אַבִּי בְּיִטִנּוּן מִמִּי , וַיַּאִמֶּר לְהָוֹ רֹאֶה אָנֹכִי אָת־
- הֹבֹּגני. אָנַגַאָבוניוּ! וֹאַטֹּלִי יֹבֹהְשׁוֹ בֹּי בֹּכֹק בַּיְיִ וֹאַטִּוּ יִבֹהְיַנִּ לֹבְּרְ יַוֹלְיַּ
- אָלְיִים לְחָרֵע עִּמְּדִי: מְּמְּבְׁנִשְׁנִי מְנִיִם וֹלְאַבְּנִשְׁנִי אַנְיַ, הַּסָּב וּמָּנִוּ וֹלְאַ הַּבְּבִּיִּ ² נֹאֶבׁיכֹּן בַנֹטֹלְ בְּּי וֹטִטֵּלְנֹׁ אָטַ נֹאָבוּכִוּ הַפּֿר בִּי נֹאָהָנִי זִּי
- يَرُكُ لِيُ اللَّهُ عَلَيْكُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ יהגה שְּבֶּרֶה וְיִלְרָוּ בְּלֹ-הַצְּאוֹ יִהֵי אַנְּרָה וִילִידָוֹ כְּלֹ שָּנָא נְקְהֵים וְאָם־בָּה יאַמָּר עַקְּדִים וְאָם בְּבֵין הַנָה אָמָר רְגוֹלִין ه شَحْبُك لَّنْكُلُه خُرِيلَةَ * هَدُنُك نَرَبِنًا خُرِ مُثِه تَصِينًا אַם בָּר יאַמַּר וָקְדִּים יִהְיָה אָם בְּדֵין הַנָּה אָמַר נְמִיּרִין יָהִי
- رَنْتُا _ كَرِ: قَ يَبَيُّرُ كُبُرِيْنِ كُلِ مُكَالِمُكُلِّكِ كُلِّدَنْكُم الْمُؤْدِيمُ لِأَمْا خَمْنِكُمْ يَكُونِهِا
- לטבים ילבדים: הְעַלִים עַל־הַצֹּאוֹ עַקְרִים וְהָא הַיִּשִּיִּא רְסְלְמֵין עַל עָנָא יי נאָרֶא בַּחַלְיִם וְהַנָּה הֶעַעַּהָה וֹקִפָּיה עִּינִי וַחָיִיה בְּחָלְשָׁא
- בַּחַלְוִם זְמֶּלִב נֹאָמָר הַיּנָּנִי:

- ילְלֵאֶׁר לְחַלְלָא לְוֹּע הַּנִּיה:
- באַלא בוֹנִר בְּסַעַּרֵי: בְּמֵאְטַמְלִי וּמִדְּקַמּוְהִי וֹאַלְבִיהִי נאַמר לְהוֹן חָזֵי אָנָא יָת סְבַר
- פַּלְחִית יָת אֲבוּכוֹן:
- װַ לְאַבְאָהָא הֹפָּוּ:
- LKKÇ.4:
- ابلت خب
- ביולין נמורין יפּצִיחין: تَنْتِدَ خُمْتِ يَتَاهَ تَجْهِا نَهُشِهِ مُنَذُرُ يَقَرُبُ خُمْدًا لِيُهْنَيْنَهُمْ مُثِهِ
- זְאֶלֶב וֹאֶלֶבוני בַאָּלָא: " וֹיָאַמֹּר אָלֵוּ מֹלְאַּלֹּ חַאֵּלְנִים וֹאַמֹּר לְיִ מֹלְאַכֹּא בּיִוֹ בְּטֹלְמֹא

- and Leah to the field unto his flock, And Jacob sent and called Rachel
- God of my father hath been with toward me as beforetime; but the on si ii ihat, eountenance, that it is not and said unto them: 'I see your
- power I have served your father. And ye know that with all my
- but God suffered him not to hurt 7 and changed my wages ten times; And your father hath mocked me,
- bore all the flock streaked. stesked shall de thy wages; then speckled; and if he said thus: The 8 be thy wages; then all the flock bore If he said thus: The speckled shall
- them to me. cattle of your father, and given Thus God hath taken away the
- speckled, and grizzled. upon the flock were streaked, behold, the he-goats which leaped mine eyes, and saw in a dream, and, the flock conceived, that I lifted up And it came to pass at the time that
- Here am I. in the dream: Jacob; and I said: And the angel of God said unto me
- בניס של למס מודיס בדבר, שסרי בועוובית דינו משבע יסודס מומריס, כְּרָמֵל וּכְלַמָּס מֵשָׁלָר בְּנוּ שָׁמֵּיקָן וגו', סקדימו רחל ללמס: (4) ויקרא לרחל וללאח. לרמל ממלם ואמר כך ללאס, שסיא סימם עקרת סבית, שבשבילם נודווג יעקב עס לבן, ואף
- פתעים: (ד) עשרה בגרם. אין מונים פחות מעשרה: - בגרם. לשון סכום כלל המשבון, והן עשיריות, למדנו שהחליף הנאו מאה
- ומברבורום שלו פסומה ומפולשם מזו אל זו, (ם"א מזן אל זן), ואין לי להביא עד מן המקרא: ביד בני לבן, לעדר שביד יעקב (ב"ר עג, יד): וברדים. מרגומו ופלימין, פייש"ר בלע"ו, חוט של לבן מקיף אם גופו סביב, (10) והנה העחודים. אף על פי שהבדילה לבן כולה שלא ימעברו הלאן דוגממן, היו המלאכיה מביאין אומן מעדר הממור

רְאִּיִּהִי אָת בְּלִ-אַשֶּׁר לְבָּן עִּשֶּׁר הְּלֵּי בֵּרִיִּה בִּלְ דְּלְבָּן שְּבֵּיד הביר מֹלֹבַנִם וֹלִבְבַים וּבֹבְבַבִּנם בּּג בַינִלָנן למוָבון וּפֹבּנטון אָבוּ בּ בְּלְ עַׁמְעַבִּים עַּלְיִם מַּלְ עַקְּאָן כָּלְ עַּיִּמָּיָּא בַּטְלְטִוּ מַלְ מִּיָּא וַיּאֹמֶר שָּׁא־נְא מֵינֶוְדְּ וּרְאֵרוֹ וַאֲמַר זְּקוּף בְּעַן עֵינָף וַחָזִי

speckled, and grizzled; for I have upon the flock are streaked, and see, all the he-goats which leap And he said: Lift up now thine eyes,

seen all that Laban doeth unto thee.

<u> װְבְּר עַּמְּה קִּאַ מִּן־הָאָבֶיץ</u> שֶׁם מִצְּּבְׁע אֹמֶּב נְבַרְהַ לֵּי, מֵּם בַּבֵּיה אֵל דִּמְשְׁחָהְאַ מַמָּן קְמָא هُرْدُ، لِهُمْ رَقَّ، لِهِ هُمُ لَا مُؤْلِكُ هُرُنِهِ هُرُنِهِ لِيَهْنَاءُرْ، نَا مُرْكِ

לום פול מו אֹבֹהֹא בֹבֹא וֹטוּכ בּזוּמִטְאׁ צֹבֹהוּ טַּמָּוֹ צִוֹם בֹּהוֹ

nativity. and return unto the land of thy arise, get thee out from this land, thou didst vow a vow unto Me. Now thou didst anoint a pillar, where I am the God of Beth-el, where

تَفَمَّا لَـٰتَحِ لَحَهُٰكِ تَعَهِٰمُلَـٰذِكِ كِٰذِ يَهُٰتَ خَدَ لَـٰتُحِ لَحَهُٰكِ يَهُمَلَٰهُ בּוּאָט וֹאִיב אָלְ־אָבֶץ מוֹלְדְמָף: לַאָּרַע יַלְּדְיִּהָף:

הַעָּוֹר לֶנֵנִי הַלֶּלְ וְנַחֲלֶר בְּבֵּיִת לֵיה הַעּוֹר לַנָּא חוּלְלִּ וְאַּחְסָנָא

father's house? portion or inheritance for us in our 14 said unto him: 'Is there yet any And Rachel and Leah answered and

מֹבֹנוֹנוּ וֹגְאָכֹלְ זַּם־אַבֹוּלְ אָנוֹ אָנוֹ זַבְּנִוֹאָ וֹאָכֹלְ אַנַ מִוּבֹלְ זָנוּ

אַבֶּינוּ:

hath also quite devoured our price. strangers? for he hath sold us, and Are we not accounted by him

بَرْخُتُرُنِدُ لَمَعْكِ جِر يُجَمِّد يُحَمِّدُ بَحُمَّا جِم يَجْمَد لِذُ ذِكَ مُحْدِد: ⁶¹ אֵל'הִים מֵאָּבִינוּ קָנוּ פּֿר בְּלְ עִׁמְּמִּר אַֹּמְּר עִבּּרִלְ אָנִי כִּלְ מִנּטְּבֹא צִאַפֹּנִיִּמְ וֹיִ

עואַ מאַבולא בּילַלָא הוא וָדְבָּעָלָא

thee, do. whatsoever God hath said unto ours and our children's. Now then, taken away from our father, that is For all the riches which God hath

לַּאָּנו מַּלְ־הַגְּמַלְים: عم، رزيم رين درية المرابع الم هِرَبَره هِرُبَ لِإِشَاءَ

לְּמִוְנִי מַּלְ זַּמִׁלְּיָּא:

and his wives upon the camels; Then Jacob rose up, and set his sons

אָּלְנִינְאָנְיִלְ אָבְיוּ אָבְׁוּוּ אָבְׁרִּי כִּּנְעַוּיִ אַמָּר בַכַּמ בָּפַבַּן אַנִם לַבָּנָא ⁸¹ רְכָשׁוֹ צִּשְׁר רָכָשׁ מִקְנֵּהוֹ קְנְיָנִי וּוֹּלִעוֹי אָעַ כֹּלְ מִלֹנְעוּ וֹאָעַ כֹּלְ

וֹאַטַׁל אַבוּנִי, לַאַּבְׁהָא צַּכְּוֹהַן: káta tall äto jalul jtu ללונוש בללא פושנהו וללונוה וֹבַבַּב וֹנו כֹּלְ נֵּוּנוּוִנִי, וֹנִנו כֹּלְ

father unto the land of Canaan. Paddan-aram, to go to Isaac his which he had gathered in gathered, the cattle of his getting, and all his substance which he had and he carried away all his cattle,

- ולריך אמה לשלמו, שאמרת יהיה בית שלהים, שתקריב שם קרבנות: ב): משחח שם. לעון רבוי וגדולה כשומשה למלכוה, כך וַיִּלַק שֶׁמֶן עַל כֹחַשָׁה להיים מעוסה למונה: אשר נדרח לי. (13) האל ביה אל. כמו אל בים אל, סס"א ימירס, ודרך מקראות לדבר כן, כמו בי אַפָּס בָּאִיס אָל אַאָבֶן בָנַען (במדבר לד,
- (14) העוד לנו. למס נמעכב על ידך מלצוב, כלוס אנו מימלומ לירצ מנכמי אבינו כלוס בין סוכריס:
- מכרנו לך (שעבדת אותו בנו י"ד שנה ולא נתננו לך אלא) בשכר הפעולה: אח בספנו. שעכב דמי שכר פעולתך: (15) הלוא ובריוח וחשבוו לו. אפילו נשעם שדרך בני אדם למת נדוניא לבנותיו בשעת ושואין, נסג עמנו כנכריות כי
- (16) כי כל העשר. כי זס משמש בלשון אלא, כלומר משל אבינו אין לנו כלום, אלא מה שהליל הקב"ה מאבינו, שלנו היא:
- (בנטְבוּים (ו'ו): (פן) אח בניו ואח נשיו. סקדיס וכריס לנקנומ, ועשו סקדיס נקנומ לוכריס, שנממר וַיִּקַּמ עֵשָׁו מֶּם נְצָיִי וְגוֹי הציל. לשון ספרים, וכן כל לשון סללס שבמקרה לשון ספרשס, שמפרישו מן סרעס ומן סהויב:

ڂۿڟؠڬ؞ נְאַלְגָּר בְּשְׁלְ אָּעַרַעַּעְּבֶּלְתָּנָיִא o וְלְבֵּׁוֹ בִילְנִיוֹ אָנִי אָנִי וֹלְבוֹ אָזַלְ לְמִינִּוּ נִים הֹנִיהּ

ドイダロである

teraphim that were her father's. sheep. And Rachel stole the Now Laban was gone to shear his

בהַהַ הָנּאַ: עַאָּבֿעָּי עַלְּאָ חַוּיִּ לְּיִי בְּיִ בָּי עָּלָאִ חַוּיִ לְיִשׁ אָבִי אָבִילְ

הַלְבוֹ הַמְּלֵב הֹמֹלֵב אֲנבבַלְב בְלַבוֹ וֹכִפֹּּ הַמַּלְב מוֹ לְבוֹ אַבַּמַּאִנַ

that he fled. Aramean, in that he told him not And Jacob outwitted Laban the

قِرْد بَرْد بَرَدْخُرُدُهُد: ניעַבָר אָת־הַנְּהָרְ נִיְשֶׂם אֶהַר נִיְּנְבָר יָה פְּרְהֹ וִשִּׁיֹּ יְה אַפֹּוֹהִי וּיִבְרָה הוּאַ וְכְלְ אָמֶּר לְוִ וֹיֶּאַם וֹאָזַלְ עוּאִ וְכִלְ בְּלִיִּה וְלֵם

לְמִּנֹבְא בַּנֹלְמָּב:

mountain of Gilead. River, and set his face toward the 21 he rose up, and passed over the So he fled with all that he had; and

And it was told Laban on the third

בְּנִע יַנְּקְלָב: ፲፰፻፫ ଟ୍ଟିଟ୍ଟ ଫୁଡ଼ ଅଡ଼ିଟ୍ଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ୍ଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ଼ିଟ ଫୁଡ୍ଟ ଫୁଡ୍ଟ ଫୁଡ୍ଟ ଫୁଡ୍ଟ ଫୁଡ଼

שׁלִישֹאַר אָבי אָנַל וֹהַלְבּי

the mountain of Gilead. journey; and he overtook him in 23 and pursued after him seven days? And he took his brethren with him,

day that Jacob was fled.

וּגֹֹבְׁלֵל אָנֹנְ דְּנַר נַיִּגְלְהֶּב: אַטֹרְינִ צְּיֵבֶּׁ הָּבְּמֹּנִי יָמִים בּּטַּרְיִנִי מַהְלָּדְּ שִּׁבְּשָּׁא יָנְמִין ניקה אָר אָרָי עמוֹ נירְרָף יוְבַר יָה אָרוֹהִי עמוֹה וּרְדַף

וֹאַבְבָּיִל יְמִיה בְּמִירָא בְּנִלְהָּב:

either good or bad.' thyself that thou speak not to Jacob and said unto him: 'Take heed to Aramean in a dream of the night, And God came to Laban the

זְהְלַב מִמּוָב הַּגַ_נֶּה: השְּמֶר לְנִּ פּּוֹיְתְבֶּר מִם נַאָּמֵר לִיהְ אִסְהָמֵר לְנִּ דְּלְמָא לְּבֶּ בַּעֲבָּׁם עַבְּּיְבְּׁעִר וְנִּאִמֶּר כָּוְ לְבֹּן אַנְמִּאִי בַּטִבְּמָא בִּיִבְּיִא נּוֹבֿאַ אָּבְיַנִים אָבְבַלְבָּוֹ עַאָּבַפָּׁנִ נַאָּטֹאַ מִנמַר מוּ פֿבַם נוֹ לְנִׁנִי

שַּׁמִבְּיל עִם יַעְּקְב מִשָּׁב עַדְּ

of Gilead. brethren pitched in the mountain the mountain; and Laban with his Now Jacob had pitched his tent in And Laban came up with Jacob.

אָבוֹוו בִּנַר הַנִּלְמֶּר: אָט_אַבְילֶ בִּיְר וֹלְבָּוֹ שַׂמָת אָט_ " וּהֹמֵּי לְבּוֹ אֵט וֹהֹטְׁב וֹהֹטְב שֹׁפֹת וֹאַרַבּוּט לְבּוּ זִּט וֹהַטְב וֹהֹטִב

בְשְׁבְיִנִי חֲבַבּי וכסיקא מני ודברק יח בנתי °° נֹאָמֶׁר לְבֹּן לְנֹהֹפֶר מֶּׁר הָׁהְּנִם וֹאִמֶּר לְבֹּן לְנֹהֹפִר מִא הַבֹּדְהָא

וֹלַבֿן אַהְבֹּי נִים אַבוּוִבִי בּמוּנִא

פָּרַס יָת מַשְּׁכְּנֵיה בְּׁמִיּרָא

sword? daughters as though captives of the outwitted me, and carried away my 26 hast thou done, that thou hast And Laban said to Jacob: 'What

בְּנְעַנְ כְּמֵּבְׁנִעַ עַבְּיִב رَفَازُكِ هُلِ كُرَّكُمْ رَفَائِكِرٍ هُلِ _

(18) מקנה קנינו. מסשקנס מלאנו, ענדים ושפחות וגמלים וחמורים:

מעצודת אלילים נתכוונה (ב"ר עד, ה): (91) לגווו אח צאנו. שנתן ביד בניו דרך שלשת ימיס בינו ובין יעקב: וחגוב רחל אח החרפים. לספריש את אביס

(בב) ביום השלישי. שהרי דרך שלשת ימים היה ביניהם:

ממכיו דרך שבעם ימיס, ולמ נממר וירדוף ממכיו שבעם ימיס): רחוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן, למדנו שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך לבן ביום המד, (שנהמר וירדוף (33) אח אחיו. קרוביו: דרך שבעח ימים. כל אימן ג'ימיס שסלך סמגיד לפגיד ללבן סלך יעקב לדרכו, נמלא יעקב

(24) מטוב עד דע. כל מובחן של רשעים רעה היה הלל הלדיקים (יבמוח קג:):

(26) בשביות חדב. כל מיל סבא למלממס קרוי מרב:

בְּשְׁלְחָר וּבְשְׁרֵים בְּתָף וּבְכִּנְוֹר:

زخجنير لاوت הوجزي يإشأن

וֹהַלַר מִמּוֹר הַּגַ_נֶּה: كאמר השַׁמֶר לְךָּ מִיבַּבֶּר מֶם_ تنعجيد لأخرجُه لأفها لأقلا لاحرَر ָהָהַ_לְאָ**ֹלְ וֹבְי**ִ לְהֹּמִּוִט מֹפֹּכֵם נֻעַ

נְבְּסְבְּּמְה לְבֵּיִת אָבְיִרְ לְמָה חַמֵּיִדְמָא לְבִית אֲבוּך לְמָא

בנוטוב מהטו: יְבָאָטִי בַּיּ אַׁמָּבְטִי פּּוֹבְטִינִילָ אָטַב בְּטִילִים אַבִּי אָמָבִים בַּלְמָּא ונהן והֹאַכר ונּאָמר לְלִדוֹ בּׁ, וֹאִטּר הֹאַכר וֹאָמר לְלִדוֹ אָנר

ַבֿי, בַבוֹץ אָנְבְּתַבּי אמֹבׁוּ וֹלַטַבַלָּבַ וֹלַאֲבִוֹבָה וֹהֹלֵבַ [∞] יְחְיֶה גָגֶּר צַּחֲיִנוּ חַכֶּר־לְךְּ מָּה עם אַשֶּׁר הִנְּצְאָ אָת־אָל הַיָּרְ לָאַ

±×2° † ±4° מְצְּאַ נַיּבָּאָ מָאָנִילַ לַאָּר נַיָּבָאָ

> al thits thintil tual מֹנֹּג וֹלְאָ עַנֹּגע לָג וֹמָּלַעִשֹּׁבּ كِٰמֵא אֹמִׁמִּבְשַׁא לְמִיזַכְ וֹכַפִּיהָא

> ۲۵۵۲: جريزا なられんじょ ida ptdut dipda dti

> נְעָלֶב מִמֶּב מַּג בּנְמִּ: אַסְהְּעָת לְנִי מִלְתַּלָּא מִם בוֹנְמָאָ אָמָר לִי לִמִימָר המכון בושא נאלהא דאַבוכון אַנן טולא בובו למהבר

לַמְיבְּטִא נִת בַּעַלְתִי: إلامِمَا بَرَاَّ بَرَاَّ مِن جِدَبَهِ جِدَبَةِ فِلَا يَدِينًا مِن إِيرَامِه هِذِه يَقِيِّهِ

שננם לנו בלנוף מני:

ئقىتىلىدا: לְבַּ וֹלָא וֹבַת וֹהַלִּד אָבוּ, בִבוֹל אַמִּטְׁמִוְגַת בְּנִי מִא בּמִמּי וֹסַב וטלוום פבס אָעוֹגא אַסר דְּמִשְׁכַח יָת דַּחְלְמָךְ

בְּמַמְכֹּנֹא בַרְעַב: נופט ממַמְבּוֹא בַלְאָנו וֹמֹאַכ בערמין לְמִינְהָא וֹלָא אַמְּבַּח ולמַמְבּׁלֹא בַבְאָר וּבְמַמְבּלֹא تأجه خَجَا خَهْثَام تَمَوَّدَا لَحَهُثَام لَمُهُم خِدًا خَمَهُ خَتَهُ لِيَمَوْدُ

> with tabret and with harp; eway with mirth and with songs, es, that I might have sent thee and outwit me; and didst not tell Wherefore didst thou flee secretly,

thou done foolishly. sons and my daughters? now hast and didst not suffer me to kiss my

not to Jacob either good or bad. Take heed to thyself that thou speak spoke unto me yesternight, saying: you hurt; but the God of your father It is in the power of my hand to do

stolen my gods? father's house, wherefore hast thou because thou sore longest after thy And now that thou art surely gone,

daughters from me by force. said: Lest thou shouldest take thy 31 Laban: 'Because I was afraid; for I And Jacob answered and said to

stolen them.— Jacob knew not that Rachel had with me, and take it to thee.'-For brethren discern thou what is thine gods, he shall not live; before our With whomsoever thou findest thy

Rachel's tent. out of Leah's tent, and entered into he found them not. And he went tent of the two maid-servants; but and into Leah's tent, and into the And Laban went into Jacob's tent,

(עב) והגוב אחי. גובמ למ דעמי:

- (92) יש לאל ידי. יש כח וחיל בידי לעשוח עתכס רע. וכל אל שהוא לשון קדש, על שם עווו ורוב אונים הוא:
- (30) נכספחה. ממדמ, והרבה יש במקרא נְבְמָפְה וְגַס בְּלְמָה נַפְשָׁי (מהלים פד, ג), לָמַעֲשֶׁה יָדֶיוּ מִבְמֹף (אֿיוִב יד, מו):
- (IE) בי יראחי וגוי. סשיבו על כאשון כאשון, שאמר לו ומנסג אם בנומי וגוי:
- (25) לא יחיה. ומלומס קללס ממס רמל בדרך (ב"ר עד, ע): מה עמדי. מעלך:
- ויבא באהל רחל. כשילה מההל להה חור לו לההל רחל קודם שחפש בההל ההמהום (מ"ה השפחות), וכל כך למה, לפי שהיה (33) באהל יעקב. סוא אסל רחל, שסים יעקב מדיר אללס, וכן סוא אומר בְּנֵי רָמֵל מִשֶׁמ יַעַּקֹב, ובכולן לא נאמר אשת יעקב:

921

מכיר בס שסיה משמשנים:

בַאָבור וֹלָאַ מָּלֵּא: הُجْرَبُكُم يَنْمَهُم كِٰבًا \$u_خُحِ_ يَنْتَيْجَهِ مُجْرِبِياً بَمَهِيهِ كِٰخَائِهِ 🗽 וֹשֹׁמְמִּם בֹּכֹּר עַיִּּמֹלִאְ וַשֹּׁמִּר וֹמִּגִּאַטִׁתוּ בֹּהַבֹּנִמֹּאְ צַּיַנִּמֹלָאִ וֹבְחֵיֵל לְקְּחָוֹי אָת תַּהְּרְבָּיִם וְרָחֵל נְסִיבָת יָת צַּלְמָנָיִא

וּיִחַפְּּשׁ וֹלְאַ מְצֵּאַ אָת־הַהְּרָבְּיִם: צַּלְמָנָיֵא: לְפֿוּם מִפּּרְוּה בּי־בֶּבֶּהְ נְשִׁים לִי לִמְקָם מִן בֶּּרָמָרְ אָנִר אִנְרַם ַ בְּמִּנְלָּגְ אָּבְּנָגְ בָּגָּגְאָ אִנְכַּלְ, בַּמָּנָגְ וּבְּנָגָּגְ אָבָּגָלְ אָבָּגָלְ אָבָּגָלְ אָבָּגָלְ

מַּע עַמָּאַנָּוּ כָּיּ דְּלַלְמָּ אַנִוֹנֶי: נהפר ניאמר לְלְדְּוֹ מִעְ בּּמִתֹּי, נֹאָטִיר נהפר נֹאָמָר לְלְבוֹ מִאַ

מֹבוֹבני: כה גגר צַּחַי וְצַּחָיִר וְיַהָּיִרוּ בָּין שׁבּּאַעַ מִבָּּכְ בַּבְיַבוּיִינְשׁ הַּוֹם אַהַּבּטַשֹא מִבָּע מִנוּ בּיטַשׁ הַּוֹ جْدِ صَهَرَهُمْ אָנו בּَלְ حَزَر מִנו אָנו מִשִּּישִׁמֹא נֵנו כֹּלְ מִנִּי מִא

האלף לא אַבֶּלְטִׁי: זָה עַשְּׁרִים שְׁנָה אָנֹכִי עִּמָּף

יְנִם נִעְנְבְנִינִי בְּנִבְּנִינִי المُعَافِقِةُ لَا يُذَكُرُ لِيُحَكِّفُهُوْلِ الْأَخْلَادِ لِلْأَخْلَادِ لِلْأَخْلَادِ لِلْأَخْلَادِ מְבַפַּעַ כַאַבִיבַרָאָנוּ אָבֶּיִבּ אָנָבֿוּ

בֿל מַמְבַּׁלָא וֹלָא אַמְבַּע:

לְּמִּגְן לְנִי וּבְּלְמָח וֹלְאִ אַּמִּכִּע נִע וַהַאָמֶר אֶלְ־אָבִיהָ אַלְ־יִּחַרְ וַאֲמָרַת לַאֲבוּהָא לָא וִהְקּרּ

עוָבֹי מֹאַ פּינְעַנִי אָבִי נְעַבּשֹּׁאַ ונים לְנֹהֹלִים וֹנִינִב בֹלְבֹוֹ וּנֹהֹן נִיפֹנִנ לְנֹהֹלִם נִּהֹא הֹם לְבֹּוֹ

בון תַּרְנִלָּא: הקא קרם אַתי נאַתף וִיוֹכְחוּוֹ

וֹבְבְרֵוּ מְּנִבְ לֵא אֶבַלִוּנוּ: لأذا مَصْدِيا مِثْدِيا كَبْرُةُ مَشَلِي

עלמבונו בלגלוא: אַט פֿמֿג לַע נֹמּבונו פֿגמֿמֿאַ מֹמֹנוֹנֹא בְּטִבֹינֹא לָא אָיטִינִינִי

> tent, but found them not. them. And Laban felt about all the saddle of the camel, and sat upon 34 teraphim, and put them in the Now Rachel had taken the

teraphim. searched, but found not the women is upon me.' And he up before thee; for the manner of my lord be angry that I cannot rise And she said to her father: 'Let not

hast hotly pursued after me? trespass? what is my sin, that thou and said to Laban: 'What is my 36 with Laban. And Jacob answered And Jacob was wroth, and strove

betwixt us two. brethren, that they may judge before my brethren and thy thy household stuff? Set it here stuff, what hast thou found of all Whereas thou hast felt about all my

rams of thy flocks have I not eaten. have not cast their young, and the 38 thee; thy ewes and thy she-goats These twenty years have I been with

stolen by night. require it, whether stolen by day or loss of it; of my hand didst thou brought not unto thee; I bore the That which was torn of beasts I

- במבימין, והן עבימי גמלים, בקמ"ו בלע"ו: (48) בכר הגמל. לשון כרים וכפפום, כפרגומו בעביעם דגמלם, וסים מרדעם סעשוים כמין כר, ובעירובין (מז.) הקיפוה
- (95) דלקח. כדפם, כמו עַל מֶסְרִיס דְּלְקֵנוּ (חֿיכס ד, יע), וכמו מִדְּלֹק חַׁמַבֵי פְלָשְׁמִיס (שמוחל-חֿ יו, נג):
- (עב) ויוכיחו. ויבררו עם מי הדין, אפרובי"ר בלע"ו:
- מכאן אמרו (בבא קמא סה:), איל בן יומו קרוי איל, שאם לא כן מה שבחו, אילים לא הכל אבל כבשים אכל, אם כן גולן הוא: (85) לא שכלו. לא הפילו עינורס, כמו כֶמֶם מַשְׂפִיל (הושע מ, יד), מְפַּבֶּמ פְּרָמוֹן לֵא מָשַׁבֵּל (הֿיוּג כה, י): ואילי צארך.
- ק' כט)' טַכַּבְּטִׁי לְרוּשָ (טַוִּשָׁת יִ' יִטְ): לילה. גנוצת יום או גנוצת לילה הכל שלמתי: - גנבתי. כמו רַבְּמִי צַּגּוֹיָם שֶׁרָמִי בַּמְּדִינּוֹת (אֿיכה אָ, מְנָבַּמַּי מִשְׁפָּע (ישעיה שגיק ממנינק, שסיפס נפקדם ומסופרם, כמו וְלֹהֹ נְפַקַד מָמֶנוּ קִּיבֹּל (בֿמַדְבַל לֹהָ, מע), פרגומו ולה שגה: – גובחד יום וגובחד שַּמְמִיס (מלכים־חֹ חֹ, כחֹ), מתַרים, חֹנכי חֹתתַרנה, חֹם תתַרה, תתַרה לי, שמידי תצקשוה: אַברי אַחשַנּה. תרגומו דסות (95) שרפה. על ידי ארי ווחל: אנכי אחשנה. לשון קלע בְּמָבֶן מֶל הַשַּׁעַבְה וְלֹח (שופמים כ, מו), מֵּנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה

בּּלְוֹלְע וֹטִבֹּע הֻּלִּטִׁי מְמִּנְלֵי: •+ בְיֵנְיִם אֲבְלָנִי שִׁבֶּר וֹמֵבוּ

וֹנַבַע הַּגוֹעִי מִהָּגַּי: וּנְלְיִבְא נְחַטְ הַּלְיִ בָּלִיאָ בוניו בוממא אַלַנו הַּבַּא

night; and my sleep fled from mine 40 consumed me, and the frost by Thus I was: in the day the drought

ದ‡'□: رَمَتُكِلِّ \$ע_مَهُ حُلُفٌ، مُمَّرُكُ لِهِ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال خَمُنَّ، خُرِثِ،كَ نُمُّمَ مُأْنُهُ خُمِيْنًاكُ ı+ ātlı. אולה מֹהוֹנו מַלִּנוּ מַלָּנוּ זָרַלִּי עַשְׁרָים שָׁנָרוֹ בְּבִיהֶּךְּ

בהלב וֹאַהֹנוֹשׁ נִע אַנִוּו הַסַּר פַּלְטְתְּף אַרְבָע עַסְרֵי שָׁנִין בלו לו עסביו שניו בביסה

changed my wages ten times. years for thy flock; and thou hast years for thy two daughters, and six thy house: I served thee fourteen Тћеѕе тwenty years have I been in

וגיע פפי ראָה אֶלהָים וּיִּוֹכַח ב. ב הַבְּטַׁנֹינ אָטַ הֹּנְיָנ וֹאָטַ ۵+ بوب بېېم پېټ څ۰ و نوب نېم ۱۵۰ مېږد. حرية الأحية الأحرية الأحية الأحرية الأ

נאוכַח בָּרַמְשָּא: וֹנִט קַגאַנט וֹבֿו נִּבָּו בֹּבָׁם וֹנִ להן בולן הַבְּטִׁטִּה זֹט הֹמָלִי ליה יצְקוֹל הַנָּה בְּסַעָּרִי צָּרֵי XXILL FXCTOO FFTOIC אַלוּ לָא פּוֹן אֵלָהֵיה דַּאַבָּא

yesternight.' Insmgbuj sveg bns ,ebnsh affliction and the labour of my empty. God hath seen mine now hadst thou sent me away Isaac, had been on my side, surely God of Abraham, and the Fear of Except the God of my father, the

تببط هُب خِطْدَنْتُا هُمُلِد نَظِّدِنَ היא וְלְבְּנִהֵּי מֶּעַ־אָמֶמֶהְר לְאָלֶּר וְלְבִּנָהִי מָא אַנְּבִּיר לְאָלֶּין אַלְּיִ וְבָּלְ אֲשֶׁרְאַמְּרִ רְאָר לִיִּ عدم، لَاخْزِينَ خُرْنِ، لْلَاخْزُنُ لَا خُرْرِ لْلَاهْهِا וּנְּמּוֹ בַּלְּוֹ וּנֹאָמָר אֶבְוֹהַבָּר

יוֹמָא בֿין אוֹ לְבְּנִיהוֹן הִילִידָא: מֹנו וֹכְלְ בְאַנִי עוֹגִי בִּילִי עוֹא בולטא בוט. ובולא בו. ומוא וֹאָטִוּר לְבוֹ וֹאַמָּר לְוֹהֹלִר

children whom they have borne? for these my daughters, or for their mine; and what can I do this day flocks, and all that thou seest is children, and the flocks are my 43 daughters, and the children are my Jacob: The daughters are my And Laban answered and said unto

نْݣُفُك نْكَانُك خُمَّك حُنْدُ بَحْنَدُك : ** וְעַּמְׁיִר לְבֶּוֹר נִבְּרְתְּהָר בְּרָיִת אֲנֵי

וובו לפהוד בינא יבינה: וכׁמֿן אַנעֹא נֹלוֹב כֿוֹנִם אַנֹא וֹאַטַּ for a witness between me and thee.' 44 covenant, I and thou; and let it be And now come, let us make a

がひて ΧĊĮ

מְמֵא: בּוֹנִוֹנִתְ בְּלֵּהְא נִוֹמַפִּעּ

up for a pillar. And Jacob took a stone, and set it

וּיָאִכְלוּ שָׁם עַּלְ־הַגָּלִי: אַלְּנִם נּנֹלֵעַנּ אָלָנִם נּנֹהְמָּבִינָיִ تقرض جُهُنار حُوْمَا يَهُمَا يَقَرَا جَهُنائِن جُمَامِة

דְּגוֹרֶא נַאַּכַלוּ הַמָּן עַל דְּגוֹרֶא: אַלנון וּנֹסובוּ אַלנון וֹהַבּעוּ

did eat there by the heap. stones, and made a heap. And they 46 'Gather stones'; and they took And Jacob said unto his brethren:

- (04) אבלני חרב. לשון אם מוכלה: וקרח. כמו מַשְׁלִיךְ קַרְמוֹ (מסליס קמו, יו), מכגומו גלידה: שנחי. לשון שייה:
- (I+) וחחלף אח משכרחי. סיים משנה מנמי שבינינו, מנקוד לעלות, ומעקודים לברודים:
- ויוכח. לשון מוכמס סול, ולל לשון סוכמס סול: מבאר שבע אַנִי ש' אָלְבֶּי אַבְּבְּקְסְ אָבִייְרְ וַאַלְבֵּי יִנְׁקָהן, בשביל שכשו עיניו וסרי הוא כממ, ויעקב נמיירא לומר ואלסי, ואמר ופחד: (ב4) ופחד יצחק. לא רלה לומר אלהי ילחק, שאין הקב"ה מייחד שמו על הלדיקים בחייהם, ואף על פי שאמר לו בלאמו
- (54) מה אעשה לאלה. מיך מעלם על לצי לסרע לסן:
- (++) והיה לעד. מקנ"ם:
- (44) לאחיו. סס בניו (ב"ר עד, יג), שסיו לו אחים, נגשים אליו ללרס ולמלחמס:

- וֹלהֹמֶב עוֹבֹא לוְ זּלְהֹב: لا تَظَلُع كِبَا كُرُّا لَّلَا هُلَالِهُ فَكُلِم فَلَا عَرْبًا لَيْنَا فَلَالِهُ فَلَا فَلَا فَلَا فَلَا فَلَا
- تَحَمَّلُ: יבּינְהְ הַיְּיִם מַּלְבַלוֹ לְבֶוֹאַ שְׁמִוֹ בִּינָאִ יבִּינָה יוֹמָאִ בֵּיוֹ מַלְ בַּוֹ
- ##### בּגוֹנ וְבֹנוֹצְ בַּגְּ וֹסְׁעֵוֹרָ אָנְתְּ בַּגוֹ בּגוֹא וְבַגוֹנִ אָנָג וִשְׁכַּסִּג יף וְהַמִּצְפְּּה אֲשֶׁר אֲמַׁר יָצֶף יְהוְה וַסְכּיּהָא דַּאֲמַר יִיסַך מֵימָרָא
- בְּאֶע אֶּבְעַים מֶּע בָּינָי וּבִינֶּף: יי נְהֵּנִיםְ מַּלְ_בֹּנִינְיִ אָּנוֹ אָנְהָּ מִּפְּׂנִינִי אָם טְּעָנָי אָת בְּנִתָּי נְאָם טַפַּת
- תַּנְּה וְהַנֵּה הַמַּצֵּבְּה אֲשֶׁר יָהֵיהִי הַבֵּין וְהָא קִמְהָא דַּאָקִימִית בּינָא יִבִּינֶף: יַ נִיִּאְמֶר לְבָּן לְיַמְּלֵב הַנַּהוּ הַנַּל יַאֵמַר לְבָן לְיַמְּלִב הָא דְּגוֹרָא
- וֹאָטַ עַמַּגַּבָּט עַנְאָט לְנַמֶּט: תַעָּבר אֵלֵי אָת־תַגַּל תַזָּה צַּהְלְא הִעְּבַר לְּוָהִי יָת דְּגוֹרָא אָת־תַגַּל תַנְּה וְאִם־אַמְּה לֹא־ לִנְתָּךְ נָת דְּגִּירָ,א תָבֵין וֹאָם מַר הַגַּל הַנָּה וְעֵּהָה הַמַּצֵּבָה סְהִיר דְּמִּרָא הָדִין וְסְהַדְא
- نجَتاٰط: וֹנְאָבׁלֵת נֹתְּעֶב בַּפְּטַב אָבָנִו <u>הַאָּבוּנְוּן</u> ي نظِّفَهُ، حَنْزَنَد كَارِيَا، كَحَنْيُاتِ لَأَنْيَابُ نُنْيِدِاً حَنْتُهِ كُرْبُع
- לְאָנוֹגוּ לְאֶבְּלְ לְנִים וּנְּאָבְלְנִּ נִּקְּבָּא נִּנְכַס נַעֲּלְבִּ נְבְּסְנִגְא בְּמִּנְא בְּמִנְא בְּמִנְא בְּמִנְא נִּנְכַס נַעֲּלְבִּע נְּבְסְנִגְא בְּמִנְא

- וֹנֹהֹּלִב לֹבֹא בֻיִּנִי זַּלְהָּב:
- קָרֶא שְׁמֵיה גַּלְעָר: גּי ַנְצְּמֶר לְבְּן תַנְּלְ תַזֶּת מֶּד בִּינָי נַאֲמָר לִבְן דְּגּוֹרָא חָדִין סְּחִיר
- גְּבַר מֶחַבְּרֵיה:
- نظرفك: שׁנִּי מִימְרָא בּייִ סְהָיד בּינְא נְשִׁין עַלְּהָי בְּיִר אֲנְשׁ עַּמְּנָא אָם שַׁמַּנּ, וֹטַ בַּנְעָ, וֹאָם שַּׁסַב
- בבול וֹנִים כֹּמִׁטֹא בַּבֹא לַבִּימָנִי
- אֶלְהָי אַבְּרְהְם וֵאלְהֵי נְחוֹר אֶלְהֵיה דְּאַבְרָהָם וֵאלְהֵיה
- בְּדְרָהֵילִ לֵיה אָבוּהִי יַצְּחָלִי:
- וֹאַכֿלוּ לַשִׁמֹא יבָתוּ בַּמוּרָא:

- Galeed. 47 Jegar-sahadutha; but Jacob called it And Laban called it
- called Galeed; day.' Therefore was the name of it 48 witness between me and thee this And Laban said: 'This heap is
- and Mizpah, for he said: 'The Lord
- my daughters, no man being with and if thou shalt take wives beside If thou shalt afflict my daughters, we are absent one from another.

watch between me and thee, when

- And Laban said to Jacob: 'Behold and thee.' us; see, God is witness betwixt me
- which I have set up betwixt me and 12 this heap, and behold the pillar,
- this pillar unto me, for harm. shalt not pass over this heap and this heap to thee, and that thou be witness, that I will not pass over This heap be witness, and the pillar
- by the Fear of his father Isaac. su Jacob swixt us. And Jacob swore 53 of Nahor, the God of their father, The God of Abraham, and the God
- mountain. and tarried all night in the to eat bread; and they did eat bread, mountain, and called his brethren And Jacob offered a sacrifice in the

- (דף) יגר שהדותא. מרגומו שלגלעד: גלעד. גלעד:
- במטו: נקרא שמה מלפה, לפי שאמר כל אחד מהם לחברו, ילף ה' ציני ובינך אם מעבור את הברית: 🗀 בר גסחד. ולא נראה איש את (94) והמצפה אשר אמר וגוי. והמלפק אשר בהר הגלעד, וכמו שנאמר ויעבר את מלפה גלעד (שופטים יא, כט), ולמה
- **αι:)**: (50) בנחי בנחי. צ'פעמיס, אף צלסס וולפס צנומיו סיו מפלגש: אם חענה אח בנחי. למנוע מסן עונה משמיש (יומא
- (IB) יריתי. כמו יְרֶס צַיָס, כוס שסוא יורס סמן:
- (32) אם אני. סרי אס משמש בלשון אשר, כמו עַד אָס דְּבַּרְמִי דְּבָּרְיִ (בראשית כד, לג): רעה. לרעה אי אמס עובר,
- (33) אלהי אברהם. קים (מס מו): ואלהי נחור. מיל: אלהי אביהם. מיל: אבל אחה עובר לפרקמטיא (ב"ר עד, טו):

تَرْهُد كَدًا خِمْطِمْنِ: نخخبيئ، تنځيه هنينه تيڅه الشجاع ذَجًا فَقِطَد النَّشَط ذِخْلُنَا الْمُطَدِّلُ خَمْفَدُم الشَّط

خَمَّلُةُ لِيَّا ئكدبا نظختتيك

his place. then Laban went and returned to daughters, and blessed them; and XXXII morning, kissed his sons and And Laban arose early in the

מַלְאָּכֹּי אֶלְעַיִם: אור היה א And Jacob went on his way, and the היא בי ויעקב אַוּל לְאוֹרְחֵיה וְעָבְרָ בְּלַרְרָבֶוֹ וִיפְּגְּעוּר בְוֹ וִיְעָלִב אַוֹל לְאוֹרְחֵיה וְעָבְּ

בוה מַלְאַבוֹא דַּינִי:

angels of God met him.

הַהְוּא מְהַנְיִם: (פּ) פפוקים אֱלֹהָים זֶה וַיִּקְרָא שֵם־הַפְּקִּוֹם מִוְ קֵּדֶם יִי דָּא יִקְרָא שְׁמֵיה

بطرم נישְׁלָח יַעַּקְב מַלְאָבִים לְפַּנְּיו יִשְׁלַח יַעַּקב אָזְנַּדִּין בֶּדְמוֹהִי

דְאַקְרָא הַהוּא מַהְנִים: למס ניאָמֶר יַעָּלֶבְ כַּאָּמֶּר רָאָָם מִּנִדְנִי נִאָּמִר יַעָּלִב כַּר הַוֹּנֵוּן מַאָּרִי

the name of that place Mahanaim. bells is God's camp.' And he called And Jacob said when he saw them:

The Haltarah is Hosea 12:13 - 14:10 on page 248. Sepharadim read Hosea 11:7 - 12:12.

וַנְצָּרְ אָטָם לֵאמֶר כָּה תאָמֶרְוּן וּפַּקֵּיד יָהָהוֹן לְמֵימַר כְּדֵין שְׁבֶה אֶּרְוֹם: ر هِرَ-يَفِيْنِ هِبَرَنَ هِلَا يُولِدُ يَفِرَنَ يَفِرُنَ يَفِرُ هِبَائِنَ رَهِلَاثِهِ

בְשִׁמִיר לְחַקְלֵי אָרוֹם:

.won limu sojourned with Laban, and stayed Thus saith thy servant Jacob: I have Thus shall ye say unto my lord Esau: And he commanded them, saying:

land of Seir, the field of Edom. 4 him to Esau his brother unto the

And Jacob sent messengers before

: ئاڭاڭ וממר מם לבן גרמי נאחר עד אמר עבור יעמב עם לבו رَ كَمْ سِرَدُ كُمْ شُرْدُ خُدَا هُمَالِ مَكْ لَكُ لَا تَدَمُدُوا كُلِ حَدِيدً كُمْشِر خَلَالًا

בַּרִית וְאֹיהַרִּית עַר בְּעַן:

Ġ Ż Ř Ř Ř Ř Ž Ž

'nagis yan ni tell my lord, that I may find favour maid-servants; and I have sent to 6 Hocks, and men-servants and And I have oxen, and asses and

خظمة تاا جعيرات:

ٳ؆؋ؚؚٙٙٙڔ؉؆ڹڋڔٳ؆ؚ۠؆ڔڋ؞ڔ؆ڂڋ؞ٳ؆۪<u>ڋ؆</u>ڐ

כמו מַבַּר לְמָם רַבּ (דנימל ה, מ), נְשְׁמִימָה עֵן בְּלַמְמוֹ (ירמיה יה, יש): (44) ויובח יעקב זבח. שמע נסמות למשתה: לאחיו. לחוסביו שעם לבן: לאכל לחם. כל דבר מחכל קרוי למס,

בשמו להולב:

(2) ויפגעו בו מלאכי אלהים. מללכיס של לרך ישרלל בלו לקרלמו, ללומו ללרך:

(E) מחנים. שמי ממנימ, של מולה למרך שבמו עמו עד כמן. ושל מרך ישרמל שבמו לקרממו (ב"ר עה, י. מנמוממ וישלמג):

המיל לה הכמוב ה"A בסופה: (+) וישלח יעקב מלאכים. מלחליס ממש (פ"ר עס, ד): ארצה שעיר. לחרן שעיר, כל חיפה שלריכה למ"ד פתחלתה

נמקיימה בי. דבר אחר, גרמי בגימטריא מרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרמי, וחרי"ג מלוח שמרחי, ולא למדמי ממעשיו (E) גרחי. לא נעשימי שר וחשוב, אלא גר, אינך כדאי לשנוא אומי על ברכות אביך שברכני בֶּוֶה בְּבִיר לְאַמֶיךְ, שהרי לא

דרך ארך לומר על שוורים הרבה שור, אדם אומר להפירו, בלילה קרא המרנגול, ואינו אומר קראו המרנגולים: ואשלחה (6) ויהי לי שור וחמור. מבה המרלי מעל בַּשְׁמַיִס וּמִשְׁמַנִי בְּפְבֶּן, זו הייה לה מן השמים ולה מן ההרן: שור וחמור. טנתים:

להגיד לאדני. לסידיע שלוני בל לליך: למצא חן בעיניך. שלוני שלם עמך ומבקש לסבקך:

באונו אגה הטו: וֹנֹם עִקְّבׁ לְפַּׁבֹּאִטֹּבְ וֹאִבֹבֹּת. לָנִט הֹמִּו וֹאַב אִטִּי לְפַבַּמִיטִּבּ ליי לֵאַנְּוֹר בָּאַנוּ אֶל־אָּהִירְּ אֶל־עַבְיּ עָלִייַעָּר עָמִינִּאַ לְנָהְ אַחוּדְּ

خمُدُ مَلَالِينَ עַבּאָן וֹאָטַעַבַּלְּעָר וְעַיִּמְלָּיִם הָּנֹא וֹנִט טַנְבַי וֹנִמְלְיָּא לְטַבְטֵּוֹן ้ <u>เร็บๆ ชูก กุชุด ชูซูต หลัง เชูก เลรีน นูก ชุตูช ห</u>นุตูนะ เูก וּנִירָא וֹמְּלֶּר מָאָר וּנֵצֶּר לְוִ וּדְחֵילִ יַמַּלְרַלְחָדָּא וִעַּקָרַלְיִה

بَافِرُتُونَ بِالْمُهُدِ كُوْجُرُفُكِ: עמּטַלָּע עַאַטַע וְעַלָּעוּ וְעָיָנִי עַדְא וִיִּמְטִינִי עַמָּבוּיִם אַ ַנְּאָמֶּׁר אָם_וֹבָוֹאַ מֹמֻּוֹּ אֶּכְ_ וֹאָמָר אָם וִיםוּ מַמָּוּ לְמַמָּבוֹיםאַ

بإمانح ٢ به به بود برقاء : יְהְלֶּיִי הַאִּמֶּר אֶלָּי הַּוּב לְאַרְצְּךְ יִי בְּצִּמָר לִי הוּב לְאַרְעָּרִ ישראל אַבְרָדְהַם נאַלְהֵי, אָבֶּי יִצְקְהָן אַבְּרָהָם נאַלְהָים הַאָּבְהָי יִצְּקָהָי.

בּגָּע וֹמַשַּׁע בַּגִוּטִי לִאָּדָּי מַבַּוֹנְעִי: בּׁ, בֹמַלַבְ, הֹבַנִני, אָנַיַנּוֹנִינָ " הַצֵּמֶה צַּשֶׁר עַשְּׁיִה צָּהַר עַשְּׁיִה צָּה עַבְּבְּרָה וּמִפְּל שְּבְּוּוֹ בַעְבְרָה עַם בּבְרַה עַם

נאַבבּה מֹאַנו װּבַבא המוננו: וּוֹאָבוּן עַמּלְאָּכְּוּם אֶלְ_וֹהַלָּב וֹטִבוּ אוֹוּזַּוּא לְוֹט וֹהַלִּב

ַהְיִּטְׁמְׁעַאַר לְמֵּיִזְּבָא:

ילִיקָרוּהָף וְאוֹשֵיב עִּמֶּף: آرِيجْمُل ، تَمْطِر الْجُكِيْرِ الْجُكْدُ الْخُمْل الْمُطْح الْجُكْنِية لِيَعْظَع

ختلتنا مَمْلِئا: זֹט זֹבְבַּלֹא בַבַּוּן וּכְּהַן בַּוֹנִינִי מּבֹבוּ אָבוּ, וְטִוּבוּ, מַבּבוּוַע كَاهَدُنَ، مُحْدٍ بَالْتُوكِ، تِي نَفْدُرٍ عُمْدُنًا غُدُرُنَ، مُحِدٍ يَافُهُ، إ

> hundred men with him.' cometh to meet thee, and four brother Esau, and moreover he 7 Jacob, saying: 'We came to thy And the messengers returned to

camels, into two camps. flocks, and the herds, and the people that was with him, and the 8 was distressed. And he divided the Then Jacob was greatly afraid and

camp which is left shall escape.' one camp, and smite it, then the And he said: 'If Esau come to the

thee good; and to thy kindred, and I will do unto me: Return unto thy country, father Isaac, O LORD, who saidst father Abraham, and God of my And Jacob said: 'O God of my

csumbs. Jordan; and now I am become two with my staff I passed over this hast shown unto Thy servant; for and of all the truth, which Thou I am not worthy of all the mercies,

- (ד) באנו אל אחיך אל עשו. שסיים אומר אמי סוא, אבל סוא נוסג עמך כעשו סרשע, עודנו בשנאמו (ב"ר עס, ו):
- (8) דיירא דיצר. זירא שמא יסרג, זילר לו, אם יסרוג סוא את אתרים (ב"ר עו, ז. תנתומא זישלת ד):
- ולמלחמס. לדורון, וחעבור המנחה על פניו. לחפלה, אלהי אבי אברהם. למלחמה, והיה המחנה הנשאר לפליעה: ד), לשון וכר: והיה המחנה הנשאר לפלישה. על כרמו, כי אלמס עמו. סמקין עלמו לשלשס דברים, לדורון, למפלס, (מלכים-א ימ, יא), הרי לשון וכר ולשון נקבה. וכן אש, וְפַׁשׁ יְצְׁאָׁה מֵפָׁח ה' (במדבר מז, לה), לשון נקבה. פֿשׁ לוֹהֵשׁ (מהלים קד, רוח גְדוֹלֶם בְּפָׁס (חֹיוב חֹ, יע), הרי לשון נקבה. וַיִּגַע בְּפַׁרְבַּע פִּנּוֹח הַבַּיִּח (שׁס), הרי לשון וכר. וְרוּח גְדוֹלֶם וְמָזְק מִפְּבֵק הָרִיס מקבה השמים מובַּאוֹ (מהלים ימ, ו), הרי לשון וכר, השַמָּשׁ וְרָמָה עַל הַמָּיִם (מלכים־ב ג, כב) הרי לשון נקבה. וכן רוח, וְהַבָּה שַמְמַנֶּסְ שַנֶּס (ברחשׁים לג, ח), לשון זכר. וכן יש שחר דבריס משמשיס לשון זכר ולשון נקבס, שַשֶּמֶשׁ יָבְחַ שַל מְסָבֶן (שס יע, כג), (9) המחנה האחח והכהו. ממנס משמש לשון זכר ולשון נקבס, אם פַּמַנֶס עַלִּי מַמַנֶּס (מסליס כו, ג), סרי לשון נקבס.
- ַ וְמֶבְׁיִבְּ מְמֵּבְׁ וִשִם נִילִים שָלִי בשם סמיוחד לבדו, שוחמר וַיֹּמְמֶר ס' שֶׁל יַעֲלָב שוּב שָׁל שֶׁרֶן שַׁבּוֹשֶׁיך וגוי, בשחי הבטחוח החלו חני ם، שֶׁלָבֵי סַּבְּבְּסַׁ סָבִּיךְ וַסְלָבֵי יִלְּמַלְ, ושם אֹמרת לי ושמרמיך בכל אשר מלך, ובבית לבן אמרת לי שוד שָל שֶׁבֶן שַׁבּיֹמָיךְ וּלְמוֹלַדְמָךְ שוב לארלך וגוי, אלא כך אמר יעקב לפני הקב"ה, שמי הבעמות הבעממני, אחת בלאתי מבים אבי מבאר שבע, שאמרת לי שַׁנִי (10) ואלהי אבי יצחק. ולסלן סום פומר ופַפַּד יַנְּמָק, ועוד, מסו שחור וסוכיר שם סמיוחד, סים לו לכחוד ספומר פֿלי
- 0,441: שהבמחחני: - בי במקרי. לא היה עמי לא כסף ולא והב ולא מקנה, אלא מקלי לבדו. ומדרש אגדה, נחן מקלו בירדן ונבקע נמלכלכמי בחשא, ויגרוס לי לסמסר ביד עשו (שבח לב.): ומכל האמה. אמחח דבריך, ששמרח לי כל ססבשחות (11) קטנחי מכל החסרים. נממעמו וכיומי על ידי המסרים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא שמא משהבעחחני

עַבּגַלָנִ לֹאַ מִנֹּבַ אַנוֹ מִנֹּבַ מַמָּנִ

מירא דעשו אַרִי דַחַיל אַנָא הְּנוּבְלֵנִ בְּתֹּן מִנְּבָא בַּאָּטִנִ

and smite me, the mother with the of Esau; for I fear him, lest he come Le hand of my brother, from the hand Deliver me, I pray Thee, from the

אָמֶּׁר לאַ־יִּסְפָּר מֵרְבּ: لْغَنَّكَ غُمِّكُ فَ يَنْمُحَ جُنَمُنِكُ مُقَالًا فَيُعَالِّكُ لِللَّهِ لَا يُعْرَفُكُ لِيَالًا لِمُ

וְשְּׁמְתְּיִה אָטַ־וַרְצְּהְ בְּחָוֹלִ חַיִּם וֹאַטַ אַמֹבַטַ אוָמָבָא אוָמָיב

him a present for Esau his brother: 14 and took of that which he had with And he lodged there that night;

אָבוונ:

トロス・ロ

מאַנוֹם נאָנֻים בּטַבְי מֹאַנוֹ וֹבַכָּבוּ הַסַּבוּוֹ: מֹנִּם מֹאַטְּנִם וּטִּיֹמָה מֹמִיבִוֹם מֹנִּג מֹאָטוֹ וֹטֵימָהֹא מֹסִבוּגוֹ

twenty rams, 15 he-goats, two hundred ewes and

וְבֹנִינִם יַּמֹלְ, מִוֹלִטְא וּבֹנִינִוּ שַּׁלְטִּוֹ

she-asses and ten foals. forty kine and ten bulls, twenty thirty milch camels and their colts,

betwixt drove and drove.'

747

(TI) עדר עדר לבדו. כל מין ומין לעלמו: עברו לפני. דרך יוס או פחוח, ואני אצוא אחריכה: ורוח חשימו.

(16) גמלים מיניקוח שלשים. ובניסס עמסס. ומדרש אגדס (ב"ר שס) ובניסס, בנאיסס, זכר כנגד נקבס, לפי שלנוע

להרבות חשמיש ולעבר עשר נקבות, ובהמה משנחעברה הינה מקבלת זכר, ופרים שעומקין במלהכה, לה מסר לזכר הלה הרבע בכל אדס, אלא לפי עורה המועל עליו, שמזינו כאן שמקר לכל מיש עשר עזיס, וכן לכל איל, לפי שהם פנויים ממלאכה, דרכן לטלטים יוס, הספנים המת לטטה הדטים, והיני יודע לכוין המדרט הוה בכוון, הך נכהה בעיני טלמדנו מכהן, טהין העונה טוה רבה (עו, 1) דורש מכאן לעונה האמורה במורה, העיילים בכל יום, הפועלים שמים בשבת, הממרים אחם בשבת, הגמלים אחת (פו) עזים מאחים וחישים עשרים. מלחים עויס לריכות עשריס חישים, וכן כולס, סוכריס כדי לורך סנקצות. וצברלשית

ומרגליום, שאדס לר בלרור ונושאס בידו. דבר אחר מן הבא בידו, מן החולין, שנעל מעשר, כמה דאם אמר עַשָׁר אַעַשְׁבֶנּוּ לְדָּ, (۱۹) הבא בידו. ברשומו, וכן וַיַּקַמ מֶׁם בֶּל מַּרְצוֹ (במדבר כמ, כו). ומדרש מגדס מן סבא בידו, אבנים עובות

בן, וסלח לח חמר לו חלח וְסָיֶב זַרְְעֶבְּפַעַפַר סְמֶבֶן (ברחשית כת, יד), חלה שחתר לו (שם), פִי לה מֶעֶנְבָּךְ עַד מַשֶׁר חָם עָשִׁיִּתִי מַת (13) הישב אישיב. סימי פוכומך, אימיב פוכות אפומיך (פ"ר עו, ו): ושמחי אח זרעך כחול הים. וסיכן אמר לו

שַׁמִּנְן בּוֹ מֹבֹבֹא יבוֹ מֹבֹבֹא:

נקבום, ולחמור שהולך בדרך רמוקה, שמי נקבום לוכר, ולגמלים שהולכים דרך יומר רמוקה, נקבה אחם לוכר:

שְׁשֶׁר דְּבַּרְמִּי לֶןךְ (שׁס מו), ולמֹברסס מתר סַרְבָּס מַרְבָּס מָת זַרְעָּךְ בְּכוֹלְבֵּי טָמוֹ עַשְׁמֵיס וְכַמוֹל מֲשֶׁר עַל שְׁפַת סַיָּס:

يَّاللَّهُ لَيْن הְּמְּבְׁע אֵּעְדָּע מְמְּבְּנִם וֹמְגֹבֶע אָטִה הַסְבוּנוֹ נִמְלָ, הַסְבֹּא: ور شَرِشَت قَلَيْن هَلَقُمْنِ بَقْلَات فَيْتُنَهُ هَلِقُمْنا لَنْيِتَ مَوْلَهُ

(SI) מיד אחי מיד עשו. מיד לחי, שלין נוסג עמי כלח ללל כעשו סרשע:

לְפַּנָּנִ וְבֵנֵינִ שַּׁמְּנְמִנִּ בֵּנוֹ מֹבֶר לַמְּבְּנִינִי מִיבִרוּ מֵּדְמִי וְנִוֹחָאִ

וּנִיטֹן בּׁנִגַ הַּבֹּבְוּנִוּ הַּבְּנֵב הַבְּבוּנִינוּ הַבְּבוּנִי הַבְּבוּנִינוּ הַבְּבוּנִי הַבְּבוּנִי

Pass over before me, and put a space itself; and said unto his servants:

17 hand of his servants, every drove by

And he delivered them into the

¿ לְבֹצִׁן וֹיִאָמֵר אָׁלְ_הֹּבֹבוֹיוּן הֹבֹבוֹי הֹבִּיבֹא

במשמיש, לה פרקמו הכמוב: ועירים. המורים וכרים:

نظل ظلاد:

וסגר לקם מנסס:

پېږ.۵:

two hundred she-goats and twenty

جَيْرَةُ الْمُكَانِينِ:

מְרְהַבָּא בְיָדְוֹ מְנְחָה לְעֵשֶׁוֹ מִן דְצִּיְהִי בִּידִיה חִקְרוּבְּחָא

איי ניָגֶן שָם בַּעַּיִלְּה הַהָּוּא נִיפֵֿח יִבְת מַמָּן בְּלִילְיָא הַהוּא וּנְסִיב

בְּטַבְא בְּנַמָּא בַּבְא נִטְּמִנוּן ממו נאַמִּנו זע בּלוּב סַנּיאָנוֹ

numbered for multitude.' sand of the sea, which cannot be 13 thee good, and make thy seed as the And Thou saidst: I will surely do

אַמָּא מַּלְ בָּנָנָא: מונע בַלְמֹא נוטו נוֹמִטוּנוֹנוּ

لْنَجْدُد \$٥ مَمْ ـ خُدُنه: בְּיִינְהֵא אָנִכִי אָעָוּ פָּוֹינְבָוֹא מְיַנִי בָּוֹרִיוֹא

XÇL ÇÇÇF: خْشْدِ هِنْ عَبْلًا تَاجَاكُ الخُرْشَاءِ خُرْشَاءِ فَا هَنْ عُبْلَامِ خُرْشًا هَنْ عُبْدَمِ قد يجرنون مون بهند نهيج أج جهدا بدردور مون بهد رنه به جورد النه به به جورد النه به جورد النه به جورد النه به جورد النه به به جورد ا

ַנִם_הָוּאַ אַּחֲבֵינוּ: بربغ شِكنبُت كِي الله خِيرِين خِيرِشِر إبريرِت י נאמנע למברה ליעלב מנחה

מַמָּו בַּמְגַּאַכֶּם אָטַוִ: בּדְּבֶר תַזָּהוֹ מְּדַבְּרַוּן אֶלֹי- הְדֵּין מְּטַלְלוּן עִם עַשְׁוֹ כַּּד はなず しょロ ÄÜĽι o Tiệp
לְיִּשׁׁ עִּׁרִ בְּּלְ בַּוֹם שֵׁלִישָׁה עַּׁה נִּים בְּלִ בַּלְבְיִם שַּׁלִישָׁה אַּה נִּים בְּלְ בַּאִנְלְנִוּ וּוֹגֵּו זֹם אַנרַבוּמָנוּ זַּם אָנרַ

حَالِ هُلَيْكِ فَثِيرَ هِنِيَ نَشِهِ فَثَلَ: בּמּוֹטִׁעְ טַנִיבְנְכֵּע לְפָּוֹּגְ וֹאַטַבוּי־ יי אַחַרִינוּ בְּי־אָמַר אֲכַפְּרָה פְּנִיוּ נאַמִרְמֶּם גַּם הַנֵּה עַבְּדְּהְ יַעְקֹב

ڈا פֿבּׂוֹלַבַבַבַנִיאַ פֿמּטַׁדָּבִי: נַסְעְּבֶר הַמִּנְחָה עַל־פְּנְיִי וְהָוּא

אָנו מִגְּלַר וֹלֵּל: וֹאָע_אַעָּע הֹאָר וֹלָבִיו וֹוּהַבֶּר $^{\epsilon\epsilon}$ $\dot{\psi}_{\vec{\Omega}}$, $\dot{\psi}_{\vec{\Omega}}$ נימָםו בַּלַיְלָה הַוּא נִימָּה אָת־

نلَمْها هُجْرًا يَكَلُمُكَ: וּוֹצֵּוּ אָרְ הָרִאִּשְׁוֹן לֵאמָר בָּי וּפַפּוּד יָהְ קַּדְּמָאָה לְמֵימָר אֲבִי

לְנִבוּנִי לְמֹמִׁי וֹבִיא אַל בייא שׁבְּיבְים בִיא ドは海ベロメ ĿāċĿĿ ドバスピロ

אַנוּ בַּנוֹבוֹא:

ישקחון ימיה: בַּתַר עָּרְרָיָא לְמֵימָר כָּפִּתְנָמָא יפֿפֿיד אַף יָח הַנְיָנָאַ אַף יָת

אַנו. בּנוֹבוֹא אַנו. אַמָּב אַנוּנוּנִיצ וטומבון אַב בא הּבֹבַב וֹהֹפַב

בְאָם וַסַב אַפַּו:

בו אָבוּג וּלִנוֹר כּוּ אָבוֹג אַפּוָנִיי לְנוּלִוּנִע בַּעַלְנוּבָעָא בַּאָוֹלָא

בְּמָשֶׁרִיקָא: נענא פֿט פֿלַגלָנא טַענא נהדבע שלבולשא הג אפוני.

וֹלִם בֹּלְוּלְוֹא צוּא וּבַבר וֹנוּ

Jabbok. נֹהְבֹר וֹט מִהְבֹר וּיִבְקֹא: and passed over the ford of the לְםׁנִלְמַנְעַ וְנְעַ תַּבְ מַּסָבְ בְּנְנָעַנִ handmaids, and his eleven children, 23 his two wives, and his two And he rose up that night, and took

night in the camp.

when ye find him;

him; and he himself lodged that

So the present passed over before

peradventure he will accept me.'

present that goeth before me, and

od said: 'I will appease him with the

thy servant Jacob is behind us.' For

and ye shall say: Moreover, behold,

manner shall ye speak unto Esau,

20 second, and the third, and all that And he commanded also the

behold, he also is behind us.'

19 servant Jacob's; it is a present sent

saying: Whose art thou? and meeteth thee, and asketh thee,

saying: 'When Esau my brother

And he commanded the foremost,

these before thee?

unto my lord, even unto Esau; and,

then thou shalt say: They are thy

whither goest thou? and whose are

followed the droves, saying: 'In this

afterward I will see his face;

ומלואה (מהלים כד, א), של ה": היחת שלוחה למ"ד משמשת ברחש התיבה במקום של, כמו וְכָל מַשָּׁר שַׁמָּה רֹחֶה לִי הוח, (ברחשית לח, מג) שלי הוח, לה' קַשְׁבֶן (18) למי אחה. על מי אמס, מי עולמך, ומרגוס דמאן אם: ולמי אלה לפניך. ואלס עלפניך על מי סס, למי סמנתס שדר לפני חברו מלא עין, כדי להשביע עינו של אומו רשע, ולמווהו על רבוי הדורון:

(91) ואמרה לעבדך ליעקב. על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, ששאלת למי, לעבדך ליעקב אני, וחרגומו דעבדך

(22) על פניו. כמו לפניו, וכן מָמָם וְשׁר יִשְׁמַש בְּּדּ עַלְ פְּנִי (יִרמיה וּ, ו), וכן הַמַּכְּשִיםִּים הֹהִי עַל פָּנִי (יִשעיה מִה, ג.), ידים בססוא גברא, וגם בלעון סמקרא נקראים סמורקים על קדע פָפּוֹבִי זָטָבּ, על עם עסכסן מקנמ ידיו בסן בעפמ סמורק: שכל כפרס שמולל עון ומעמ ומלל פנים, כלן לשון קנוח וסעברס הן, ולשון מרמי הוח, והרבה בגמרא וכפר ידיה, בעי לכפורי (IS) אכפרה פניו. אלמל רוגוו, וכן וְכָפַּר בְּרִימְבֶס אָם מָנָת (ישעיה כת, ית), נֹה פּוּרְלִי פַפְּרֶה (שם מז, יה), וגראה בעיני, דישקב, וששקלם ולמי קלס לפניך, מנחס סיף שלוחס וגוי: והנה גם הוא. ישקב:

(23) ואה אחד עשר ילדיו. ודינס סיכן סימס, נמנס במיבס ונעל בפניס, שלא ימן בס עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעס ומדרש הגדס על פניו, הף סוה שרוי בכעם שסים לריך לכל זם ב"ר (עו, ה):

143

זַּיִּהְבֶּר אָנַר אָהַבּיּאָהָב לָוִי לי וֹלְפֿׁעִם וֹלְהֹבֹנֵם אָטַרַנְלְּעָׁלָ וּבְּבַרְנּוּן וְאַהְבָּרְנִּוּן יִטְ נָּטִלְאִ

עַמּוֹ עַד עַּלְוֹת הַשְּׁחַר:

בְּבַאֶּבְלוּ עִּמְוּ: ובלו ושְׁלַתְּ כּנֵב יוֹבֶנְ וֹהֹטְרַ בַּפְּטִּי וַנְבֹּיִ וְוֹהְ פָּטִי וְנַבֹּאַ تبله قد كه نجر جد تنائه الدر عد نكر جد الكاترة

וּיַאמִר לַאִּ אַאָּבְטַוּלְ בֹּי אִם_ נִאָּמָר לָאִ אָּאַבְטַוּנוֹ אֶלְטַוּן

⁸² נַיְּאַמֶּר אֶּבֶּיוּ מַּדִישְּׁמֶּלְ נַיֹּאָמֶר נַאָּמָר בִיה מַן שְּׁמֶּרְ נַאָּמַר

آلانڭے: מְּנֵינִי מִם אֵנְינִים וֹמִם אַנְּמִים אַנִּי בְּנִבִּם וֹנִ וְמִם יַנְּבְּנִגֹּא $_{6z}$ ۾ ھَالِ ڪَ، \dot{a} ם۔نَھُلُگُر ڪَ، ھُڻك ھُڑتا، نَھُلُھُر ھُڌ، لُح

לְהָּמִׁי וֹלְבַבְ אָטִוּ הֶּם: שְׁמֶּוֹב נַּאֲמֶב לְמֵּב זְּיִב שֹׁמִאַל אֶמֶב וֹאֵמֵב לְמָא בַּנָן אַטַּ שְׁאֵב וּנְּאָאַבְ נֹהַלֶּבְ וּנָאַמָּבְ עַלִּיבַעַ לַּאַ נִּאָאָנַבְ נֹהַלָּב נֹאָמָב עַוּ כַּהַּוֹ

וֹאַמְבָּר יָת דְּלֵיה:

١٥٢١ ١٩١٤ וֹאַמִּטֹבַּלְ אַלַבָּא המוני הַּעַ הולטר ועלב לבדו ויאבל איש ואשף יעלה בלחודוהי

בּיְעָב בְּאָמְטַבְּלוּמִיה עַמֵּיה:

וַיַּאִמֶּר שַּׁלְחָנִי בָּי עַלְּח תַשְּׁחַר וַאֲמַר שַלְחַנִי אֲבִי סְלִיק צַפְּרָא

נְּאַמֶּר לְאַ נֹהְלִדְ נֹאַמֶּר הוָדְ נֹאַמָּר לְאַ נַעָּלִד נִיהְאָמָר מוָד

with men, and hast prevailed. thou hast striven with God and 29 called no more Jacob, but Israel; for And he said: 'Thy name shall be

name?' And he said: 'Jacob.'

And he said unto him: 'What is thy

let thee go, except thou bless me.

And he said: 'Let me go, for the day

of Jacob's thigh was strained, as he

hollow of his thigh; and the hollow 26 not against him, he touched the

And when he saw that he prevailed

25 wrestled a man with him until the And Jacob was left alone; and there

over the stream, and sent over that

And he took them, and sent them

27 breaketh.' And he said: 'I will not

wrestled with him.

breaking of the day.

which he had.

thou dost ask after my name?' And And he said: 'Wherefore is it that Tell me, I pray thee, thy name. And Jacob asked him, and said:

he blessed him there.

(24) אח אשר לו. סבסמס וסמטלטליס, עשס עלמו כגשר, נוטל מכאן ומניח כאן: מאמיו, שמא מחזירנו למועב, ונפלס ביד שכס (ב"ר עת, ג): רבק. שם סנסר:

לשון עניבה, שכן דרך שנים שממעלמים להפיל היש הֿת רעהו, שחובקו והובקו בורועותיו, ופירשו רו"ל שהוה שרו של עשו (ב"ר שסיו מעלים עפר ברגליסם על ידי גענועם. ולי גראם שסיא לשון וימקשר, ולשון ארמי סוא, במר דאביקו בים, ואבק ליס מיבק (25) ויוחד יעקב. שכח פכים קטנים וחזר עליסם (חולין גא.): ויאבק איש. מנחם פירש ויחעפר איש, מלשון אבק,

לְאָמִי יּבְּבוּיף יָמִיה תַּמָּן:

. נמקעקע ממקוס מברמס, ודומס לו פֶּן מַקַע נַפְּשִׁי מִמֵּךְ (ירמיס ו, מ), לשון סמרס, ובמשנס לקעקע בינֿמן, לשרש שרשיסן: (62) ויגע בכף ירכו. קוליה הירך החקוע נקילנוסה קרוי כף, על שם שהצשר שעליה כמין כף של קדירה: וחקע. al't):

141,(4): שששר מערער עליסן. (וכאן קשס לרש"י מברכני סיס לו לומר, אלא סודס וכו'. וכן אימא בסדיא בווסר פרשמ מוריע עמוד מ"ס (SZ) בי עלה השחר. ולריך לני לומר שירס ביוס (ב"ר עם, ל. חולין לה:): ברבחני. הודה לי על הברכות שברכני לבי,

(30) למה זה חשאל. אין לנו שם קבוע, משמנין שמומינו (ב"ר עם, ס), (סכל) לפי מלום עבודם סשלימום שאנו משמלמים: כרמו סודס לו עליסן, וזסו ויברך אומו שס, שסיס מממנן לסממין לו ולא כלס: - ועם אנשים. עשו ולבן: - וחובל. לסס: ש)י בכש שמלאך ויממנן לו, ומה נממנן לו, בים אל ימְנְצָהׁ יַשְׁבַ יְדַבַּר עַמְנוּ, הממן לי עד שידבר עמנו שם, ולא רלה יעקב, ועל של ומחליף שמך, ושם סוא מברכך, ואני שם אסים ואודם לך עליסן, ווסו שכחוב וַיָּשַׁר אָל עַלְאָךְ וַיָּכֶל בְּבֶס וַיִּמְתַּגַן לוֹ (סושע יב, (92) לא יעקב. לא יאמר עוד שהברכות באולך בעקבה ורמיה, כי אם בשררה וגלוי פנים, וסופך שהקב"ה נגלה עליך בבית

فزره زنائثام زفيا: בּיַבְאָנִי אֶבְנִיםְ פֹּנִים אָבְ בּנִגאַרְאָבִי נוֹנִינִי מּלְאָבֹא בּיִנִ تنظَلَّم تَمَّطِ حِبْنَ لَمُنْ لِي فَدُنَكُمْ بَطُلُم تَمُّطِ فِي ثَمْنَكُ لِمُنْكُمُ لِيُمْنَلُمُ

kel tkel ikaülītu īdal:

preserved. face to face, and my life is 31 place Peniel: 'for I have seen God And Jacob called the name of the

ڔؙڷڂڔ؞ אָת־פְּנוּאֵל וְהָוּא צֹלֵעַ עַלֹּ־ פְּנוּאֵל וְהוּא מַטְלַעַעַעַיִּן יִהָּיּ ثَّ נَرْاْرَا كُلْ بِالْفُضْفِ فَكِيْشُا فِحَرِّ بَهِنَا كَنِهِ ضَمِّفِهِ فِد قِيْرَا بِهِ

.dgidt sid noqu passed over Peniel, and he limped

And the sun rose upon him as he

בּבּנַבְינֵבנּ נְגַּמִב בּנִינִ עַנָּמֵשׁנִי: הַּנְבֶּרְ עַּרְ הַנְּיֹם הַזָּהְ כָּי נָגַעֹּ " אָת־גִּיִד הַנְשָׁה אֲשֶׁר עַל־כָּף יָת גִּידָא נִשְׁיָא דַעַל פְּתֵי וַרְכָּא

נשְנְא: בַּפְתוּ וְנְבָּא בְּוֹהַלֶּב בַּנִירָא מֹב יוֹמֹא בַבֹּיוֹ אַבִּי לַבִּיִּב הקַבְּן לְאָביאָכֹלְנִי בֹנוֹבוֹמִבֹאָן הַלְ כֹּו לִאַ אָּבֹלְנוֹ בֹּנִי וֹמִּבֹאָן

thigh-vein. thigh, even in the sinew of the touched the hollow of Jacob's thigh, unto this day; because he 33 which is upon the hollow of the not the sinew of the thigh-vein Therefore the children of Israel eat

لَمْحِــ لَـ لِمَحْ مُقْدِ لَمُحْلِينَ: נינחן אָת־הַיְלְדִׁים עַל־לַאָּה אָנָה אָנָה אָרָבָע מַאָּנָר אָנִישְּ אַבְּבָּע הַאָּנָר אָנִישְ ווּמָּא וֹמַלֶּב מֹנְנו ווּלַא וֹטִינָּנו

ݙ<u>ݜ</u>ݫݪݞ בֹּאֹנִ וֹמֹלְ נִנוֹלְ וֹמֹלְ טֹנִיטֹּוּ נובבא ופּבני בי בניא מכ מֹמִּו אַנוּג וֹמִפּגיִּנִי אַּבְׁכֹּמ מֹאַנִי ווֹפלר וַעָּלַר עַינוֹה וַהָּוֹא וְהָא

the two handmaids. Leah, and unto Rachel, and unto And he divided the children unto and with him four hundred men. looked, and, behold, Esau came, And Jacob lifted up his eyes and

IIIXXX

אָת־הַשְּׁבַּהְוֹת

לבונים לים לאָר יִבְּנָהָא וֹאַּוּ נֹע לִנוֹנֹשׁא נֹנִע בַּנִּיעוָן

and Joseph hindermost. and her children after, and Rachel 2 their children foremost, and Leah And he put the handmaids and

^{*} וְהַוּא מְבָר לְפְּנִיהָה וּיִּשְׁמַחוּ וֹאָטַ ווֹטֹב אַבֿונים: וֹגלְבְּגִעׁ אַּעַׁרְגָּיִם נֹאָעַרַבְעוֹלְ בּעַּבְאָגוּ וֹגִע בַעַרְ וֹגִע הִפֹּוּ באמלנה ואָת־לאָה

בְּטִבְאָגוֹ:

אֹבֹהֹא הֻבֹה וֹמִינוֹ הַב מִלַבְבִינִי

וְהוּא צַבְר בֶּדְמִיהוֹן וּסְגִיד עַל

near to his brother. ground seven times, until he came 3 them, and bowed himself to the And he himself passed over before

עַר־אָּחָיר: אַבְצִי שָׁבַע פַּעָּיִם עַּדְ־גִּשְׁתָּיִ

لَنْظِمْ مَمْ عَنْعُكُ لِيَبَهُكُالِيَا لَنَكُكُ فَا: ﴿ وَمُ عَرْ عَنْكَ لِكَ الْمُطَالِ لَكُمْ لَا וְּנְבֹּא מֹמִּׁנְ כְצַבֹּמִשְׁנֵן וֹנְטַבּּצְענוּ וּנְבַס מֹמִּנְ לְצַבְּמִנְינִינִי וֹנְפַבּנִי

לְנָתְ אֶּעוּנִיגִי:

and kissed him; and they wept. embraced him, and fell on his neck, And Esau ran to meet him, and

- מבאר שבע, מיסרס לורוח בשבילו: והוא צלע. סיס נולע כשורחס סשמש: ללרכו, לרפחות חת ללעתו, כמס דתימח שֶׁמֶשׁ לְדְקַס וּמַרְפַּחֹ בְּכְנָפָיָה (מלחֿכי ג, כ), וחותן שעות שמיסרס לשקוע בשבילו כשילח (25) ויזרח לו השמש. לשון בני אדם סוא, כשהגענו למקום פלוני סאיר לנו השחר, זהו פשומו. ומדרש אגדה ויזרח לו,
- ל), וכן כִּי נַשְּׁנִי מֵׁלִי מֶׁלְבִיס מָׁמ כָּל עֲמֶלִי (ברחשית מח, נח): (33) גיד הגשה. ולמס נקרא שמו גיד סנשס, לפי שנשס ממקומו ועלס, וסוא לשון קפילס, וכן נְשָׁמָס גְּצוּרָמָס (ירמיס נא,
- (s) ואת לאה וילדיה אחרונים. ממכון ממכון מביב:
- (3) עבר לפניהם. אמר, אס יצא אומו רשע להלמס, ילמס צי ממלה:
- הלכה היה, בידוע שעשו שונה ליעקב, הלה שנכמרו רחמיו בהוחה שעה, ונשקו בכל לבו (ב"ר שם): בבריימא דמפרי (ספרי בהעלומך מע), יש שדרשו נקודה זו, לומר שלא נשקו בכל לבו (ב"ר עת, ע). אמר רבי שמעון כן יומאי, (+) ויחבקהו. נמגלגלו רממיו כשרמסו משממוס כל סשממוומום סללו: וישקהו. נקוד עליו, ויש מולקין צדצר סוס

الجُمُد بَارًا جُدِينَات جُن مَخَيُك: מּנְ־אַבְּּוֹר בַּוֹבְי נִיּאִמְּר עַוֹּלְבְיִנִם נִאָּמִר בַּנִּיִּא בַּטוֹ וֹנִ נִּט מּבְּבָּוּ: ַ עַנְּשִׁים וְאֶת־תַיְלְדִים וַיָּאִמֶּר ַבוּאָ אָנַרַעַּיּרָנִי וּלָּדָּא אָנַרַיּ

ប៉ែងចំប៉ាំរ៉េះ دوره، נَصَوَّهُا يَاضُوْرَانَ رَوْبَ إِنْجُيَالًا اجْدَاجُهُ خُرَادِتِهُ هُوْرًا اجْدَامَالًا

וֹאַטַר נֹזָּה ,וִכֹּל וֹבִשׁל נִיּהְשַּׁעַוֹנִי:

בְּעֵנֵר אֲבְּרָר: בׁמֹּנוֹ. אַבְוֹּנ: אַמֵּׁר פֹּלְמִׁשׁׁ. וֹיֵּאִמֶּר לְמִׁדֵאִ־שׁוֹ טַבְאִ בַּמֹּבֹת נַאַמָּר לְמִּדֵּאִ-שׁוֹ טַבְאִ בַּמֹּבת נִאָּמָר לְאַמִּבּטֹאִ וַבְּאָמֶׁר מָּג לְנַבְּ בְּּלְ תַמַּׁחֲבָּנֵת תַזָּת נִאָּמָר מָא לְנִּ בְּלְ מַּמְּנִיתָא

נִּצְמֶר מֹמִוֹ יִמְרַ לֵּי בֹר אֹנֵיְוּ יְנִר וֹאַמּר מֹמִוּ אִנִּע לְּי סִנּי אַנִוּ

כֹבְאָנו פַּוֹנ מֹנְטַעַי, מִיּבְי, כַּי, מַּכְ_כָּן בַאָּנִעִי, ס מָבְּאָטִי בוֹן בְּבְּינִינְיִבְ וֹלְכַטִּטִּיִּ וּנֹאָמֶר וֹמְּלֶד אַּלְ-נֹאָ אָם-נָא נֹאָמָר וֹמַלָּד פֿבֹמוּ אָם פֹמּוּ

כְּלְ וֹיִפֹּׁגַּרַ בּוֹי וֹיִפֹּׁעִי: לְנַ בּׁי עַנָּנִי אָבְעַיִּם וֹבִּי יִמְּ בְּיִב בַּאַנִינִאָּט לְנַ אָבִי בִינִם

> ווֹט בּׁנוֹא נֹאַמֹּב מֹאוֹ אֹבָוּוֹ בַּשַּׁ וּוֹבּל יִם הַנוְנִי, וֹבִוֹא יִם לָהָּוֹא

نثاتح بغديد: יסְנִידוּ וּבְתַר בוּ קביב יוסף ﴿ لَعَالُمُ الْمَا يَكُمُ لَا لَذَمُ لَا لَا يَعْلَمُ لَا لَا يَعْلَى الْخَلْمُ اللَّهُ الْمُعْلَمُ اللَّهُ ال

אַגַּקְע בָּדִילְהָ:

אַפּֿג בֿבְבַבֹּגֹא נֹאִטַבֹּגנע לָג: מֹל בו חַוויתון לְאַפּוּ בְּחֵיווּ יטַלבּיל מַלְרוּבָמִי מָן יִדִּי אָבִי אַמְּכַּטִית רַחֲמִין

הֹלִג וֹל וֹאֹבׁוּ אִנע לִּג כוִלְא בּנְעִ אָמִי בּנְבְלִינִי, אָמֶּנְ נִיבְּאָנִי פַבּנִגְ בָּמָּן נִינִי שַפַּנְבִּינִ

> servant. God hath graciously given thy And he said: 'The children whom said: 'Who are these with thee?' the women and the children; and And he lifted up his eyes, and saw

bowed down. they and their children, and they Then the handmaids came near,

and they bowed down. after came Joseph near and Rachel, 7 came near, and bowed down; and And Leah also and her children

of my lord. he said: 'To find favour in the sight 8 by all this camp which I met? And And he said: 'What meanest thou

thine. brother, let that which thou hast be And Esau said: 'I have enough; my

and thou wast pleased with me. face, as one seeth the face of God, hand; forasmuch as I have seen thy sight, then receive my present at my now I have found favour in thy And Jacob said: 'Nay, I pray thee, if

urged him, and he took it. because I have enough.' And he dealt graciously with me, and и brought to thee; because God hath Take, I pray thee, my gift that is

- (a) מי אלה לך. מי אלס לסיום שלך:
- עיניי אומו רשע, אעמוד כנגדס ואעכבנו מלסממכל בה, מכאן זכה יוסף לברכה עלי עין: (ד) גגש יוסף ורחל. בכלן האמסום נגשום לפני הבנים, אבל ברחל, יוסף נגש לפניה, אמר, אמי יפם חואר, שמא ימלה בה

נאַניבונ בוצ ובבוג:

- עליו, אחיו של יעקב הוא, אומרים להם אם כן משלנו אחם: . אומרים הכו הכו, ואלו אומרים הניחו, בנו של ילחק הוא, ולא היו משגיחים עליו, בן בנו של אברהם הוא, ולא היו משגיחים ומדרשו, כסוח של מלאכים פגע, שהיו דוחפין אומו ואח אנשיו, ואומרים להם, של מי אחם, והם אומרים להם של עשו, והן (8) מי לך כל המחנה. מיכל המחנה אשר פגשמי שהוא שלך, כלומר למה הוא לך. ופשומו של מקרא על מוליכי המנחה.
- (9) יהי לך אשר לך. כאן הודה לו על הברכוח (ב"ר עח, יא):
- בטום לפיים ולרלוח, וכן שַׁפְּמִי לַדִּיק יַרְשׁוֹן בְּלוֹן (משלי י, לב), יודעים לפיים ולרלוח: וחרצני. נמפייממלי. וכן כל הלון שבמקרא לשון פיום, אפילומנ"מ בלע"ז, וכן פי לא לבלון יִסְנֶס לָבֶט (ויקרא כב, כ), סקרבנות לי למחול על קורחני. ולמה הזכיר לו ראיים המלאך, כדי שיחיירא הימנו, ויאמר, ראה מלאכים ונילול, איני יכול לו מעחה: כי כדאי והגון לך שמקבל מנחמי, על אשר ראימי פניך, והן חשובין לי כראיים פני המלאך, שראימי שר שלך ועוד, על שנמרלימ (10) אל נא. אל גא מאמר לי כן: אם נא מצאחי חן בעיניך ולקחח מנחחי מידי כי על כן ראיחי פניך וגרי.

خَاتُكُكُ : נְיִאְמֶּר נִסְעָּר וֹנְבֻלְבְׁר וֹאֵלְבֶּר נִאָּמָר נִסִּוּלְ וּנְּחַרְ

וֹמִעוּ בַּלְ_עַגִּאָן: מְלַוְעַ מִּלְיִׁ, וּבְפַּלוּם וָוָם אֶּטָב מ הולְרֵים הַלִּים וְהַצְּאֵן וְהַבְּקָר וּנֹאָמֶר אֶלְנוּ אָדְנִּי יִדְתַּ כֹּיִר

אָמֶב אַבֹא אָב אָדָנִ*ו* מָמֹּיִבָּׁי: אַּמָּב_לְפֿוֹּ, וּלְבַבוֹנִץ בַוֹּלְבְיִם מָּב ** אֵהְנְהַלְּה לְאִפִּי לְרֶגֶל הַמְּלְאַבֶּה וּהֹבֹּר לָא אַבְנֹוּ לַפֹּנֹוּ הַבֹּצַוְ וַאֵּנִוּ וֹהֹבּר כֹּהוּ וַבַּוָנִוּ שַבֹּם הַבַּנִוּעַ

אָמֹּאַעוֹן בַּהְנוֹ, אַבוֹן: בְּמָם אַמֶּב אִנִיר נִיאָמֶר לְמָּנִי זְּיִר מִן עַמָּא דִעִּמִיר נְאָמֶר לְמָא דְּנָן · יַנְאַמֶּר עֵשֶׂי אַצְּינְה־בָּאַ עִּמְּדְּ מִן־

شظرك

אמבע בשמו למני בבוני: וֹאַמֹּר מַמִּוּ אָמִבוּכו כָּעוֹ עַמָּוּ

הו באימי לוח רבוני לשמיר:

הדידוקא דקדמי ולבגל ננקיא

וֹאָלֹא אָבַבֿר בּוֹנִים לְבִנִיכְ

יוֹמָא טַר וִימוּתוּן כָּל מָנָא:

מולטטא הֿלו אם אַבעוטנון

זומיא בכיכין וְעָּנָה

וֹאַמֹּר לַיה רְבּוֹנִי יָדַת אָבִי

نقلك

י וֹבְּמִּׁבְ כַּנְוִם עַעַיִּאַ מִּמָּוֹ לַגַּבְׁכִּוְ נַנִּיבַ

לאורחיה לסמיר:

before thee.' journey, and let us go, and I will go And he said: 'Let us take our

all the flocks will die. and if they overdrive them one day, herds giving suck are a care to me; tender, and that the flocks and knoweth that the children are And he said unto him: 'My lord

'rise otnu children, until I come unto my lord and according to the pace of the pace of the cattle that are before me journey on gently, according to the before his servant; and I will Let my lord, I pray thee, pass over

sight of my lord. needeth it? let me find favour in the with me.' And he said: 'What 15 with thee some of the folk that are And Essu said: 'Let me now leave

way unto Seir. So Esau returned that day on his

דבר בלשון גאוס, יש לי רב, יומר ויומר מכדי לרכי: כוני"ן, שסים לו לומר חננני, שחין חנן בלח שני נוני"ן, וסשלישים לשימוש, כמו עשני, ובדני: יש לי כל. כל ספוקי, ועשו מרמם בה, ואני יגעמי להגיעה עד שבאה לידך (כ"ר עת, יב): דונר. נו"ן ראשונה מודגשת, לפי שהיא משמשת במקום שתי דמועי מלך מממ, כולס לשון ברכם שלוס סן, שקורין בלע"ו שלודמ"ר, אף זו ברכמי, מו"ן שלו"ד: אשר הובאח לך. לא פניס, כגון וַיְּבְּבֶרְ יַשְׁלַבְ מֶּח פַּרְשֹׁה, שֲבֹוּ חִפִּי בְּבֶבֶה (מלכיס־ב יח, לה), דסנחריב, וכן לִשְׁלַל לוֹ לְשֶׁלוֹס וּלְבֶּרְכוֹ (שמוחל־ב ח, י), (II) ברכחי. מנחחי, מנחה זו הבאה על ראיים פנים, ולפרקים אינה באה אלא לשאילת שלום, וכל ברכה שהיא לראיים

מול (נ"א נמל) ונסך, עשו אמר ליעקב נסע מכאן ונלך: ואלבה לנגדך. בשום לך, מובה זו אעשה לך, שאמלריך ימי מהלכתי (בו) נסעה. כמו שְׁמֶעֶס, שְּלְמֶּס, שְׁבּוּח כמו שמע, פלח, אף כאן נפעה כמו נפע, והנר"ן יפוד בחיבה, וחרגום של אונקלום

יום אחד) ליגעם בדרך במרולה, ומחו כל הלאן: ודפקום. כמו קול דידי דיפַק (שיר השירים ה, ב), נוקש בדלח: ב, יא), עול יָמִיס (ישעיה פה, כ), שְׁמֵּי פְּרוֹח שְלוֹת (שמואל-או, י), ובלע"ו אנפימי"ש: דרפקום יום אחד. (ואס ידפקוס (13) עלוח עלי. סלאן והבקר שהן עלום, מועלום עלי לנהלן לאט. עלוח. מגדלום עולליהן, לשון עובל וְיוֹנָק (הֹיכה ללכם לאם כאשר אמה לריך, וזהו לנגדך, בשוה לך:

לגדה יש לפרשה זו רבים: הלך, ואימת י ילך, בימי המשיח (ב"ר עת, יד), שואמר וְעַלוּ מוֹשָׁעִים בְּהַר לִּיוֹן לִשְׁפֹּע מֻׁת הַר עַשָּׁו (עובדיה הֿ, כה). ומדרשי ללכת אלא עד סוכות, ואמר עד אשר אבוא אל אדוני שעירה, אמר, אם דעתו לעשות לי רעה, ימתין עד בואי אללו, והוא לא ולרגל הילדים. לפי רגליסס שסס יכוליס לילך: עד אשר אבא אל אדני שעירה. סרמיג לו סדרך, שלה סיס דעמו סלמ"ד מן סיפוד ואינה משמשם, אמנהל נחמשלי: לדגל המלאכה. לפי לורך הליכם רגלי המלאכה המועלם עלי להוליך: כמו פֿבַבְס, אֿשמעס: - לאַשר. לאַש שלי, לשון נחח כמו הַהּוֹלְבִיס לְפַש (ישעיה ח, ו), לְפַש לִי לַנַעַר (שמואל־ב יח, ה). לאַשי, (+1) יעבר נא אדני. מל ממכיך ימי סליכמך, עזור כפי דרכך, ומף מס ממרמק: אחנהלה. ממנסל, ס"מ ימירס,

(16) וישב ביום ההוא עשו לדרכו. משולבדו, וד' מאום איש שהלכו עמו נשמו מאללו אחד אחד לפד (ב"ר עם, מו), והיכן (al) ויאמר למה זה. מעשם לי מונס זו שליני לריך לם: אמצא הן בעיני אדני. ולה משלם לי עתם שום גמול:

קְרָא שֶם־הַמְּקוֹם סְבְּוֹת: (ס) ילְמִלְנְעִינְ הַּמְּעַר סִבְּעַ הַּלְ_בֵּוֹ

סכנע: מֿכן כֿן לַבָּא מִּמִיה דַּאַנִיבָא בּיקא וְלְבְעִירֵיה עַבָּר מִטַּלָּוֹ וְיַשְׁמְבְ נְסָע סְבְּּחָה וַיְבֶּן לְוִ בְּיִת וְיַצְּלִב נְשָׁלְ לְסָבּוֹת וּבְנָא לֵיה

name of the place is called Succoth. booths for his cattle. Therefore the And Jacob journeyed to Succoth,

And Jacob came in peace to the city

and built him a house, and made

אַבְיִם נּיִּטוֹ אָנַרַפְּנָי הַמְּיר: אַהָּרְ בַּאָבוֹ בְּנָתוֹ בַּבָאוּ מִפַּבוֹן וּנֹבאַ וֹהֹלֵב הַבְּם הֹנַ הַבְּם

למוטור מפּדּן אָרָם וּהָבֹא בשְבַע בְבַאַבעָא נאטא נהפר הפנם לפנטא

And he bought the parcel of before the city. Paddan-aram; and encamped Canaan, when he came from 28 of Shechem, which is in the land of

אָבָר שְׁכֶּבְם בְּמִאָּה קִשִּׁים הָ נְמְהַ שְּׁהֵלְוֹ מִיּנִר בְּנֵי־הַמִּוֹר בְּפְרָסֵיה מִּמִּן לְמִשְּׁבְּנִיהַ מִיַּר ्रिया श्वर प्रदेवत प्रक्षेंद्रेत श्रृष्टेत श्रृत्य

בְּמְאָר חוּרְפָּן: בני המור אַבוּהי ĽάĊ□ ىان ÄÜÖÜÜ

hundred pieces of money. Hamor, Shechem's father, for a tent, at the hand of the children of

ground, where he had spread his

*4,5,60) °° נגאָב הָאָם מוּצְּעׁם נְּעַבְּׁנִאַ בְּוָ אֶּלְ נִאָּצִׁ,ם שַּמּוּ מַנְבַּיִּם וּפָּּלִם

١١٨١٪٤ עַלוֹהִי קָדָם called it El-elohe-Israel.

And he erected there an altar, and

<u> ἀξά</u>. נְלְנֵים לְנִהְּעָׁב לְנִאִנִים בּבֹּנִנִים לְנִהְּעִב לְמִיחָוֹג בּבֹנִים אַנְמָא: נמצא דינה בת־לאָה אַשֶּר הְפָּקה דִינְה בַת לאָה דִילִידַת

עוֹאַר רַבָּא דְּאַרְעָא וּדְבָר יָתַה

went out to see the daughters of the whom she had borne unto Jacob, $\Lambda IXXX$ And Dinah the daughter of Leah,

אַנוֹשׁ וּוֹמֹפּׁעוֹי לְּאָהָא הַאָּבֶל נִיפָּה אִנְהְי נִישְּׁכָּב וּנְּגַּגְאַ אָּטְּׁצַ חֻּבְּכֶּם בּּוֹן עַבְּנָגָנגַ נַעַנוֹנג וַעַנָּאַ זָּטַצַ חָבָּם בּּב עַמִּנָב

with her, and humbled her. saw her; and he took her, and lay 2 the Hivite, the prince of the land, And Shechem the son of Hamor

פרע להם הקב"ה בימי דוד, שנאמר פִי אָם מַרְצַע מֵאֹוֹח אִישׁ נַעַר מֲשֶׁר בְּבָּצוּ עַל הַגְּתַנְּים (שמואל-א ל, יו.):

ישְכִיב יְתַה וְעַנְיַה:

(TI) ויבן לו ביה. שהם שם י"ם מדש, קין ומורף וקין, מכום קין, בים מורף, מכום קין (מגילה יו.):

- פני העיר. ערב שבת סיס, בשחלמות דרב חמחי: שלומר לחבירו, ילא פלוני מבין שיני אריוח ובא שלס, אף כאן ויבא שלס מפדן ארס, מלבן ומעשו שנודווגו לו בדרך: ויהן צה שכח מלמודו פנית לפן: - עיר שכם. כמו לעיר, וכמוסו עַד פּוֹקְנֶס בֵּית לְמָס (רות ה, יע): - בבאו מפדן ארם. כהדס (18) שלם. שלם בגופו, שנמרפא מללעמו, שלם בממונו, שלא מקר כלוס מכל אומו דורון, שלם במורמו (שבת לג:), שלא
- בכל מקוס, כגון עבר לַפַּמָר): (91) קשימה. מעס. אמר רבי עקיבא, כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למעה, קשימה. (וחרגומו חורפן עובים, חריפים
- ממחלקים לכמה מעמים, ואני לישב פשומו של מקרא באחי: ברוך סוח, ס' סוח נמי. ורצומינו דרשו (מגילס יח.), שסקדוש ברוך סוח קרחו ליעקב חל, ודברי חורס בְפַּמִישׁ יְפֹבֵּן שָלַע, מלינו במשה, וַיַּקְרָם שְׁמוֹ ס' נַמֵּי (שמוח יו, מו), לה שסמובה קרוי ס', הלה על שס סנם קרה שס המובה, לסוכיר שבהו של סקדוש על שם סנם, לסיום שבחו של מקום נזכר בקריאם סשם, כלומר, מי שסוא אל, סוא סקב"ס, סוא לאלסים לי, ששמי ישראל, וכן (02) ויקרא לו אל אלהי ישראל. לא שסמובת קרוי אלסי ישראל, אלא על שם שסיס סקב"ס עמו וסנילו, קרא שם סמובת
- פ, א), (ועליה משלו המשל פְּאָמֶה פְּצִּמֶּה): (צ) (I) בח לאה. ולה בה יעקב, הלה על שם יליההה נקרהה בה להה, שהף היה ילהנים הימה, שנהמר וַ הַּבְּה לְהְרְהֹחוֹ (צ"ר
- (2) וישכב אוחה. כדרכס: ויענה. שלמ כדרכס (יוממ עו:):

בַר עַנּגַּב: נְיֹאֶבֶרְ אָּטַ עַנְּהְּלְ נְיִּבְבֵּר הַּלְ בְּיִבְּנִבְי יְנְיִנִים זָטַ הַּנְכְּיָהָטֹאַ וּמִּדְבָּק נַפְּשׁׁוֹ בְּדִינֶה בַּתֹ־יַעֲקְב וְאִהְרְשִׁיאָת נַפְשִׁיה בְּדִינֶה בַּת

ַבּנְאָ**ת** לְאָּשֶּׁר: בְאַמְּר שְׁכֶּם אֶּבְ-חֲמָוִר אֶבְּיִר לְמֵּימֵר שְׁכֶם לְחֲמוֹר אֲבוּהִי [↑] ניֵּאִמֶּר שְׁכֶּם אֶבְ-חֲמָוֹר אֶבִּיִר נְאֲמַר שְׁכֶם לְחֲמוֹר אֲבוּהִי

בּמְּבִיע וֹבְיבִינִה וֹהַלִּכ מֹע_בּאָם: בינה במו יבנו היוי את מקנהי י ווְעַבְּ שְׁמָת כֵּּר מְמֵּאָ אָטַ וְנְעֵּלֵב שְׁמָת אָבִוּ סָאָרָב וָתְּ

וּהֹלִב לִוּבּׁר אִטֹּוִי י וֹנּבֵּא שׁמִינִי אַשְׁנִי הַמְּכֶם אֶלְ נִּפַּל שַמִּנָר אַשְׁנִי בְּמָבֶּלְא הַמִּנְנִי בְּמָבֶּלְא הַמָּנִי בְּמָבֶּלְא הַמָּנִיי בּמְכֶם לְוָּעִי

נעלב ובן לא נעשה: מְשְׁרֵ בְּיִשְׁרָאֶלְ לְשְׁכַּבְ אָתְ־בָּתִי בְּיִשְׁרָאֵלְ לְמִשְׁכַּב זְתְ בַּת וֹנִינִר לְנִים מֹאָר בִּירְנְבְלְּאֵי נִיִּמֵּנִ לְנִינִ לְנִינִּ אָנִרְ מִלְנָא ילָנִי נַמְּלֶב פֿאַי מִּוֹעַהַמְּבָּעוֹ

בְּנִגְ עַשְׁאֲלֵע נַפְּאָנְ בְּבִעִּבְם שִׁנְגִּ נָאֵ ° וּנְבַבּׁר שׁמִּנִר אִשָּׁם לָאִמְר הָבִּם

לַנוּ נֹאָטַ בּׁנִטְּנוּ טַּלַטַוּ לַכֶּם: ⁶ נְבֵילִם שׁנִי בֻּלְנִי בַּלְנִיכִם שׁשׁנִי.

ਦੂ।: خفتجْت شحر نۇئىدىئ ئىلاغىدىد נאטני משֻבי והאָבֹן ההנה וְמִפָּנָא הַהְבוּן וִאַרְעָא הָהָר

וֹאַאָּה שאַמֹרוּ אַלַּ, אָשׁן: אָמֹאַבעוֹן בּׁמִּגוֹנכִים אָמִּבּע 必じて口 וּגְאָמֶר אָכֶם אָבְאָבָּוֹיִ נֹאָבְ וֹאָמָר אָכָם לָאָבוּיִבֹא יּלְאַנִוֹיִא

ימַלְיל עַלְבַּה דָּעוּלִיטְּאָ:

בְּבַא לְאָטַנִּי:

ער מיהיהון: נוטוָנו בּנוּלְלָא וּמָנוּל וֹהֹלָד דינְה בְרַמֵּיה וּבְנוֹהִי הַוֹוֹ עִם

יְהַלְּב וְכֵּוְ לָא כָּהָּר דְּיִהְצְּבִיר: כּב הֶּמֹתוּ וֹאִטַוֹּסִיסוּ וּוּבְרַיָּא יבו והושב האבי מו שללא

ذېلان: בּבְרַהְכִין הַבוּ כְּעָן יָהַבּ בִיה מְּכֵם בּוֹנִ אִנִינוֹלִגאַנוּ וֹפֹּמָנִינִי ימביל חַמוֹר שִּמְּהוֹן לְמֵימַר

לְנֹא וֹנִע בֹּלְעַנֹא שַּׁפְבֵּוּן לְכֵּוִן: נאטבשנו פלא פלטכנו שטנון

קְרְמִיכוֹן חִיבוּ וַעַּבִּיֹדוּ בָּהּ סְחוֹרְתָא וְאַחְסִינוּ בַּהּ:

יגום מבון לי אַמון: こ立され

> comfortingly unto the damsel. the damsel, and spoke 3 the daughter of Jacob, and he loved And his soul did cleave unto Dinah

'.oliw ot 1-smor, saying: 'Get me this damsel And Shechem spoke unto his father

and Jacob held his peace until they sons were with his cattle in the field; sid bas : defiled Dinah his daughter; and his Now Jacob heard that he had

went out unto Jacob to speak with And Hamor the father of Shechem

lying with Jacob's daughter; which wrought a vile deed in Israel in were very wroth, because he had 7 the men were grieved, and they the field when they heard it; and And the sons of Jacob came in from

thing ought not to be done.

you give her unto him to wife. longeth for your daughter. I pray 8 saying 'The soul of my son Shechem And Hamor spoke with them,

take our daughters unto you. 9 give your daughters unto us, and And make ye marriages with us;

possessions therein. trade ye therein, and get you 10 land shall be before you; dwell and And ye shall dwell with us; and the

ye shall say unto me I will give. find favour in your eyes, and what п sud unto her brethren: 'Let me And Shechem said unto her father

וכן שנועים: (3) על לב הגערה. דברים הממיישבים על הלב, ראי אביך במלקם שדה קמנה כמה ממון בובו, אני אשיאך ומקנה העיר

(8) **TWGT. GG(G:** (ד) ובן לא יעשה. לענות את הבתולות, שהאומות גדרו עלמן מן העריות על ידי המבול (ב"ר פ, ו):

יטניבל, אָטַבוֹנּהֹב לִאָּהֵשׁנִי: لْאָשׁלְּע כֹּאֹאָג שַאִמֹנוּ אֹלָג וּמִשׁלוּ וֹאָמַוּ כֹּמֹא בַּטִּמֹנוּ נִי הַרְבֹּנ עָלֵי מְאָרַ מָּהַר וּמַמְּן צַּסְנִּוּ עֵלֵי לַחָדָּא מוּהְרִין

אַשָּׁר שִּמֹא אָת דִינָה אַחֹהֶם: שׁמִּוְר אַבְּיוּ בְּמִרְמֶּר וֹיִבְבַּרוּ חַמוֹר אַבּוּהִי בְּחַבְמָא וַמִּלִּילוּ וּוֹאַנוּ בְּלוֹ..וֹאַלְב אָּטַ.אַבָם וֹאָטַ. וּאָטַּוּבוּ בָּוּוּ וֹאַלִב זֹטַ אָכָם וֹנִטַ

עְּרְלְּהַ בְּיִי חֶרְפָָּה הָוֹאַ לְנֵנּ: אָר־אַרוֹה לְאָישׁ אַשֶּׁר־לָוֹ לִגְּבִר דְּלִיה עָרָלִא אָרִי חִסְּרָא יי לעשית הדְּבֶר הַנָּה לְהַתְ פְּתְּנְשָא הְדֵּין לְמִחַן יָת אַחַתַּנְא رَبِهِمُلُانِ كُمْرَيْط كُمْ يَنْجَعِ رَبُعُمُلِهِ خُلِياً كُمْ يُعَرِّمُ فُقِيَا

 בְּמָתוּ לְעִמֹּל לְבֶם בַּלְ-זְבֶּר:

 אַרְ־בְּיָאַת גַאַוֹת לַכֶּם אַם מַהְיַנִי בְּרַם בְּּדָא נְשְּׂפַס לְכִין אַם

וְבְיִנִינִי לְעָם אָבֶוֹר: בּׁנִעַיכֵּם זַּלַּעַ_לְנָנּ וֹנְאַּבְּנֵנִי אִשַּׁכְּם בּּנִעַבוּוֹ נִפַּב בַּנָא נִנִעִּיב הַּמָּבוּוִ

וֹלְלֹטׁנוּ אֶטַבְּטֵׁנוּ וֹטַלְלָנוּ: ַר וֹאִם לַאִ שֹׁמְּמֹׁהָ אֶלְוֹנוּ לְעַמֹּוֹן וֹאִם לָא שַׁלַבּׁלְוּוֹ מִנֹּלָא לְמִנֹוֹנַ

الْجٰ× אַעַור הַנַּעַר לַעָּשָׁוּת הַדְּבֶּר ילמני אַכֶּם בּוֹשַׁמִינִ:

מכלל בות אָבוו: בָּי חָפֵּץ בְּבְתְ־יַצְבְּלִב וְתַּיּא נִכְבָּר

וְנִבוּ לִי יָנו מּוּלִימָּטָא לְאִשוּ:

₽סמיב יִת דִינָה מַחְתְּהֹוֹ:

ווא לַנָא:

וֹלְעַנִּנִּ אֶעַבַבְּׁנְעַנְנִי לַכְּם וֹאֶעַב וֹנִעַּוּוֹ וֹעַ בְּלָעַנָּא לְכִוּן וֹנִעַ 下て「「な: שביו בְּנִינָא לְמִינִינַר לְכִין בָּל

װְהֵי לְעַמְאַ חַר:

וֹנֹבְבַּב זֹט בַבַעַּלֹא וֹנִיגִיק:

⁸¹ [!.מֹלוּ בַבְבוֹנִים בֹּמֹנוֹ, שַׁמַוֹר וּמִּפַרוּ פַּׁטִּנְמִירוּוְ בַּמַנִּי שַׁמָּרַ

ולמנו, מכם פֿר חַמוָר:

Ä⊏LĽL: זמקב וְהוּא זַפְּיר מִכּל בֵּית פּטִימֹא אָנו, אַטַּבְּמ, פֿבַע וֹלָא אִוִטַר מּוּלְוּמָא לְמָהְבֹּר

> damsel to wife.' shall say unto me; but give me the 22 gift, and I will give according as ye Ask me never so much dowry and

had defiled Dinah their sister, with guile, and spoke, because he 13 Shechem and Hamor his father And the sons of Jacob answered

a reproach unto us. that is uncircumcised; for that were 14 this thing, to give our sister to one and said unto them: 'We cannot do

circumcised; are, that every male of you be 15 consent unto you: if ye will be as we Only on this condition will we

people. with you, and we will become one daughters to us, and we will dwell 16 unto you, and we will take your then will we give our daughters

our daughter, and we will be gone. 17 to be circumcised; then will we take But if ye will not hearken unto us,

and Shechem Hamor's son. And their words pleased Hamor,

his father. was honoured above all the house of delight in Jacob's daughter. And he 19 do the thing, because he had And the young man deferred not to

- (בו) מהר. למולק (שסו):
- (51) במרמה. נמכמס: אשר שמא. סכמוג מומר שלה סימס רמיס, שסרי עמה הם דינס החומס (נ"ר פ, ח):
- (15) נארה לכם. נמרלה לכס, לשון וַיַּמּוֹמוּ הַפְּהַנִיס (מלכיס־צ יב, ע) (ציסוידע): להעול. להיום נמול, אינו לשון (14) חרפה הוא. שמן פסול סוא אללני, סבא למרף מברו סוא אומר לו, ערל אמס, או בן ערל. מרפס בכל מקוס, גדוף:
- ימנו לסס לפי דעמס, דכמיב ונמנו את בנומינו, לפי דעמנו, ואת בנומיכס נקח לנו, ככל אשר נתפוך, וכשדברו חמור ושכס בנו במנאי שאמר ממור לישקב ובמשובם בני ישקב לחמור, שמלו המשיבום בבני ישקב, ליקם בנום שכם אם שיבמרו להם, ובנומיהם (16) ונחנו. נו"ן שניים מודגשת, לפי שסיל משמשת במקום שתי נוני"ן, ונתננו: ואח בנחיכם נקח לנו. לתם מולל לפעול, אלא לשון להפעל:

אל יושבי עירס, הפכו הדברים, את בנותם נקח לנו לנשים, ואת בנותינו נתן להם, כדי לרצותם שיאותו להמול:

۲۵۵۱: מּגבׁם זֹגְבַבּבנּ אָבְאַנְאָה מֹגבֹם בַשִּׁבּה פֿבּטִבוּן וּמָבּּגִבְוּ מִם رَبْحُ٪ لِيَوْبُدُ الْهُجُونُ فِي هُمْ - سُولًا الْهُولِي الْمُلَادِ الْهُجُونَ الْجَدَادَةِ

אַּלֹמָּג עַבְשַּׁבַיגוּ לַמִּימָב:

city, saying: and spoke with the men of their 20 came unto the gate of their city, And Hamor and Shechem his son

كَرْشِيهِ لَهُمْ خَرْتُنَدَ رَقَا كَيُّهِ: ﴿ خُرْتُهُ رَقَا كِبِاءً: לְפַּנִינִים אָּעַ־בְּיָטִׁםְ וֹפֵּעַרְלֵנֵיִ בְּנְיִּטִּיוּן נַפַּב לָנָא לְנָאָּגן וֹנִע אקה וְהְאָהֶץ הְנֶּה רַחֲבַת־יָדִים יי אֹטַנוּ וֹנְאָבוֹּ בֹאַבֵּא וֹנֹסְעַוֹנִי بالمُرْشِرَا بَاهُكُمُ السَّاكِرُورَاتِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

בה סְחוֹרְתָא וְאַרְעָא המלא נוטבון באבהא נוהבנו

daughters. wives, and let us give them our let us take their daughters to us for the land is large enough for them; land, and trade therein; for, behold, therefore let them dwell in the These men are peaceable with us;

ta;2.0: בְּחִמָּוֹלְ לְּנִוּ בְּלְ-זְלְר בּאָמֶת חֵם לְתַּמָּא חַד בְּמִנְיַנִר לַנָּא בָּלְ ב לְשֶׁבֶת אִמְּנוּ לִהְיִוֹת לְעָם אָחָד אַדְ־בְּזֹאַת וַאָּתוּ לֶנוּ הָאָנְשִׁים

ليحدثه خمَّه ليغددا فأليا: יניבווא למשב משלא למטונ בום בוא ושפסון לנא

23 substance and all their beasts be Shall not their cattle and their they are circumcised. male among us be circumcised, as

us, to become one people, if every

22 men consent unto us to dwell with

Only on this condition will the

ours? only let us consent unto them,

and they will dwell with us.

וואבו אטנו: הַלִּוֹא לָנוּ הָם אַרְ נַצִּוֹמָה לָהֶם " מאַנקם ואַנגָם וְכָּלְ-בָּהָמִּמְם

מַעַּבָּא: בְּרַם נְמְפַס לְחֵוֹן וְיִמְבוּוֹ בְּמִירָהוֹ הַלָּא הִילָנָא אָנוּוּן

went out of the gate of his city. every male was circumcised, all that went out of the gate of his city; and 24 Shechem his son hearkened all that And unto Hamor and unto

בּלַקַ וֹּלְּנַ בַּלַקַ יָּגָּאָׁי הָּהָתַּנַ הִירְוִי: בּׁנְוּ כַּלְ-יִּצְאֵׁי שָּׁמַּר מִירָוּ וּיִּמְלַוּ בּּרִיה בָּלְ וָפָּמֵוּ מִּרַמ אַנִימִיה וּיִּמְׁלֵּמִּי אָּלְ_שַׁמִּיִרְ וֹאָּלְ_אָבֶּם

ולמלו כל דכורא: מכן פֿוַטֹא בּוֹטַבָּא בְנוּטַבּוֹן אָבוּי דִּינְה גְּבָר חַרְבָּיה וְעָּאֵלוּ שבון בני ועלב שמעון ולוי שליפו עליהון ביביהון ונסיבו וַנְנְיִנְ בְּיוֹמָא מְּלִימָאָה פַּד

ולונו לק בכולא לק ופטו

וֹפֿבּגוּ מוֹ שַׁמוָר וּמוֹ הַבּם

بترت حرايري:

males. the city unawares, and slew all the each man his sword, and came upon and Levi, Dinah's brethren, took two of the sons of Jacob, Simeon day, when they were in pain, that And it came to pass on the third

עוֹבְיָנִ וֹּלָאִי מֹלְעוֹמִיר בּמֹטִוּ הְּמִׁמְנִוּ נְבְוֹנִי אֲבוֹנִ בִּינִבְי אָנִה ⟨אַלִים וֹנְלֵטַוּ חֵהָנִּרַבְנִינַהְאַלַבַ يربر حذاه بإهارائها جبانيه

מבנע מכם ניצאו: ית דינה מבית שֶּכֶם וּנְפַּקוּ: ع خيات الثاثات אָנן בּינְהָן קְּטִּלֵי לְפְּהָנְם בְּחָהֶב יוֹבְרוּ וֹאָטַ שַׁמִוּרְ וֹאָטַ אָבֶׁם בֹּנִוְ עַבְוֹיִ וֹנִטַ שַׁמִוּר וֹנִטַ אַבָּם בִּבִייִּ

house, and went forth. . and took Dinah out of Shechem's 26 his son with the edge of the sword, And they slew Hamor and Shechem

- פרקמטיא הרבה באה לכאן ואין לה קונים: (IS) שלמים. צעלוס וצלצ עלס: והארץ הנה רחבת ידים. כאדס עידו רמבס וומרנית, כלומר, אל מפעידו כלוס,
- (בב) בהמול. נסיות ומול:
- (33) אך נאוחה להם. לדנר זס, ועל ידי כן ישנו המנו:
- פ, י): אחי דינה. לפי שמסרו עלמן עליס נקראו אמיס: בטה. שסיו כואבים. ומדרש אגדס, במומיס סיו על כמו של (25) שני בני יעקב. זניו סיו, ואף על פי כן נהגו עלמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם זניי, שלא נעלו עלה הימנו (צ"ר
- 19 (20):

אֲבונהֶם: שׁנוֹ וֹהֹּלְּכ שָׁאוּ הַּלְ_עַוֹעַלְלְּוִם שִׁנוּ וֹהַלִּכ הֹאַלְוּ לְעַבְּהָא

אַבְיִרוֹן: אַמוֹר שִּמְאָי קשִילוֹא וּבַזּוּ קרְהָא דְּסַאִּיבוּ

they had defiled their sister. slain, and spoiled the city, because The sons of Jacob came upon the

אַשֶּׁר בַּשְּׁבֶּה לְּקְּחוּ: שׁמְבְּינִים וֹאִּטְ אַמְּבְבְּבְּהָינִר וֹאָטַ שַׁמְבִּינִיוּן וֹנִטְ צִּבְּבַנְטֵּא וֹנָט אָטַ בְּאָנָם וֹאָטַ בְּבַבְנֵם וֹאָטַ יִטְ מִּנִינִוּן וֹנִטְ שִּנִינִיוּן וֹנִט

בְבְחַלֶּלְאִ בַּוּוּ:

which was in the field; which was in the city and that 28 herds and their asses, and that They took their flocks and their

בֿלַ אַמָּר בּבּוֹני: إهْمَ بَنْ يَبْ مَا يَرْدُهُ لِيْهُمَ عَجَرُمَهُا إِنْمَ بَعِيدًا غِدَا بَحِيهُ נאט בּלק בולם נאט בּלק מפֿם ניט בּלן נכסיהוו ניט בּלן

וֹנִע כַֿלְ צַבְּבָּנִעָא:

that was in the house. they captive and spoiled, even all 29 little ones and their wives, took and all their wealth, and all their

וְנַבְּנִי, וֹנְאֶמֹבִנִי, אָּנָ, יִבְּינִי,: تَكْثِر مُنْ مُوفِد لْثَكُوفِد مُكِر לישׁב האָבוּץ בְּבְּנִעָּנִי וּבַפְּרוּיִי os לְנִי הַבְּרְשֵּׁם אָשִׁי לְעַבֹּאִימְנִי הַבְּרַשִּׁוּ זְשׁי לְשִׁבּּי בִּינִא וּגְאָמֶׁר וֹהַּלֶּר אָבְהַמְּמָהוּו וֹאָבְ וֹאָמָר וֹהַלִּר לַמִּמָּהוּו וּלַבָּוֹו

וֹאָמִשׁיגוּ אָלֹא וֹאָלַמ בּיטִוּ: יִבְפָּרוְאָה נאָנָא עַם דְּמִנְיָן יבון וְמֵוב אַבֹּגֹא בַּכֹּנְגַּנֹאַנַ

and my house. smite me; and I shall be destroyed, I themselves together against me and number, they will gather the Perizzites; and, I being few in land, even unto the Canaanites and odious unto the inhabitants of the Ye have troubled me, to make me And Jacob said to Simeon and Levi:

אַרוֹהְנוּ: (פּ) יּ נּיאַמְרָוּ עַבְּוֹוְלְּח יַעֲּשֶׁר אָת־ נַאָּמָרוּ תַּבְּנָבְּמִי בָּרָא יִהְעָּבִיר

לְאֲבִוֹנִא:

with our sister as with a harlot? And they said: 'Should one deal

خَذَلْ لِنَاكِ مَا خُدُرُ مَمَّا لِمُنارِكِ: אָם מּוֹפְּטַ לְאָלְ עַנּוֹבְאָּע אָלְיִּנְ עַפָּוֹ מִנְבָּט לְאָלְ בַּאִּטִּנְּלְ, לְנַ אאא אָלְע בִּית־אָלְ וְמֶּבְאָמֹם וֹאַמִּעַ לְבִית אָלְ וֹטִיב ׁ שַּׁמֵּוּ וֹהְבּיִּר נּוֹאָמָר אֶּלְנִים אֶלְנוֹתְ אֶלְנוֹתְ בְּנוֹם נַאָּמָר וֹנִ לְנִתְּלִר לוּם סַל

במהבלב מן בבם משי צחור:

brother, flee from the face of Esau thy appeared unto thee when thou didst make there an altar unto God, who up to Beth-el, and dwell there; and

And God said unto Jacob: Arise, go

וְתַחַבְיפוּ שִׁמְלִבְתַּיכֶם: עַנְּבֶר אָמֶער בְּתְּבְבֶּם וְהְשִּׁבֵּר מַמְעַנִּיִא בְּבִינִיכוֹן וֹאָדַבּנ וְשִּׁנִּן ַ בְּלְ־אֲשֶׁר עִּמְּוֹ הַסְרוּ אֶת אֶלְהַיִּ וּלְכָל דְּעִמֵּיה אַעְּדוֹ יָה טְעַנִוֹת וּגְאַמָּר יַעָּלְבְ אָלְבַנִינְוּ נְאֶלְ וֹאָמָר יַעָּלָב לְאָלָה בּיתִיה

בסותכון:

and change your garments; among you, and purify yourselves, away the strange gods that are and to all that were with him: 'Put Then Jacob said unto his household,

- (92) חילם. ממונס, וכן שָשְׁה לִי מֶׁם סַמַיִל סַאֶה (דבריס מ, יו), וִישְׁרָמֵל עֹשֶׁה מִיִל (במדבר כד, ימ), וְשְּוְבוּ לַמַּמֵרִיס מֵילָס (22) על החללים. לפשמ את החללים, וכן חרגם אונקלום לחללא קמיליא:
- קנשים מועמים: סימס ביד כנעניס שיפלו ביד בני יעקב, אלא שסיו אומריס עד שַׁשֶׁר מִּפְבֶסוְנְמַלְמָ אָמ סִשְׁבֶן, לפיכך סיו שומקין: מהי מספר. (35) עברחם. לעון מיס עכוריס, אין דעמי גלולה עכשיו. ואגדה, גלולה הימה המבימ, ועכרמס אומה, (מנמומא). מסורמ (מהלים ממ, יא): שבו. לשון שביה, לפיכך מעמו מלרע:
- (18) הכזונה. ספקר: את אחותנו. ימ מממנמ:
- (I) קום עלה. לפי שלחרם בדרך (מנמומל וישלם מ), נענשם ובל לך ולם מבמך:
- מבודת הלילים: (2) הנכר, שיש ניידכם משלל של שכס: והשהרו. מענודת אלילים: והחליפו שנולחכם. שמא יש ניידכם כמות של

בּנֵננ אַמֶּר הַלְכְּהִי: אָטֹ, פֿוֹנִם אָבֿטָ, וּוֹטַ, מֹמָּבָ, ן אָצֶשֶׁת־שָּׁם מִוְבֶּחַ לָאֵל חָעֹנָת

₩\$ וּהַלֵּב שַּׂטַע הַאָּלָר אֲשֶׁר עִם־ אַמָּב בֹאוֹנונים ווּסֹמָן אָשִׁם הַנְּכְרֹ צֵּשֶׁר בְּיָדְם וְצֶת־הַנְּזְמֶים ווּשׁלוּ אֶלְנוֹלִב אָשׁ כַּלְאָלְנוֹי

בובו אַנונו ללו וֹהֹלכ: בְּמְּבִים אָמֶּבְ סְבִּיבַּוִים וְלָא מַלְ מַּמְמִּיָּא צִּבְמָבִוּי סְטִבְנִינִיוּן

בְּלֵם אֲהֶבּרַמִּמָּוִ: בְּלְּהֹן עַנְאַ בַּגִּעַ־אָבְׁ עַנְאַ וֹכֹּלְ בַ בַּבְּנָהוֹ עַנָאַ בָּנִע אָלְ עַנָּאַ וֹכִּלְ וּנֹרָאִ וֹהֹלְר לְנוֹע אַהָּר בֹאַנֹר וֹאַנֹא וֹהַלִּר לְלְנִוּ בּבֹאַבֹהֹא

تَكُرُدِه خَدُلُكِ مَعْدُرُ كُنَّانِ الْمُعْدُرُ كُنَّانِهِ * ثَالِمُ اللَّهُ مُلَّالًا اللَّهُ اللَّهُ اللَّ אָל בַּית־אָל בַי שָּׁם נִגָלוּ אָלִיוֹ

בְּבְוּת: (פּ) שַּׁנִים בְּאַבְּוֹן נִיּלְבָא שָׁטִוּ אַלְוּן נקטָת דְּבֹרֶה מִינֶקָת רְבְּלָה ימִיתַת

> לסמדי באורחא הגוט, בוומא *ב*הלט, ובונע הַמָּן עַרְבָּח לְאֵל דִּלַבָּיל בית־אַלְ וּנְלוּם נִנְפַּל לְבִית אָלְ וֹאַהְבִיּגִ

ÄĊ□: וּהֹלַב טַעוּט בוּמָלָא צַהַם בְבְאוּלְנִיהוֹ וְשַׁמַּר מּמְמִוֹא בּבֹוֹבִעוּן וֹנִט עַבַּוֹאַ וועבו לוגלב זע כל מגוע

ולא בבפו לטב לנו והפב: ְ וַיְּּסְְעֵּי וְיְתְיִיוּ חְתַּת אֱלֹהִים עַלְ־ וּנְשָלִּי וַהָנָת דַּחְלָא מִן בֵּדָם יִיָּ

עמָא דְעמַיה:

בוובין: לַאַּטַבָּא אָל בָּית אָל אָבוּי תַּמָּן וּגְבּׁן שְּׁםְ מִוֹבְּטַ וּגִּלֵּבְאָ לְמִּלְוִם וּבְּנָא שַּׁמֵּן מַוְבְּטַא נַלֵּבָא

אַטְגָּלְ, בִישׁ גֹּוֹ בְּמִמְּנִבְישׁי מִן

לִבוּנוּ אָלְ בֹּמִפּוָלֵי מִימִּבֹא

ולבא הַמוּע מוהַב בַּכוּנֹא:

with me in the way which I went.' in the day of my distress, and was altar unto God, who answered me Beth-el; and I will make there an and let us arise, and go up to

Shechem. under the terebinth which was by their ears; and Jacob hid them ni ərəw həidw egnir əht bas, bash foreign gods which were in their And they gave unto Jacob all the

not pursue after the sons of Jacob. round about them, and they did God was upon the cities that were And they journeyed; and a terror of

were with him. Beth-el—he and all the people that o the land of Canaan—the same is So Jacob came to Luz, which is in

brother. when he fled from the face of his there God was revealed unto him, 7 called the place El-beth-el, because And he built there an altar, and

was called Allon-bacuth. under the oak; and the name of it 8 and she was buried below Beth-el And Deborah Rebekah's nurse died,

- (+) האלה. מין מילן מרק: עם שכם. מלל שכם:
- (a) TITI. GAT:
- מֶכִיר בֶּן עַמִּימֵל (שמוחל־ב ע, ד), כמו בביח מכיר, בֵּיח קַבִּיךְ (ברחשיח כד, כג), כמו בביח חביך: נגלו אליו האלהים. אל ביח אל. סקנ"ס נבים אל, גילוי שכינםו נבים אל. יש מינס מסרס ני"מ סמשמשם נראשס, כמו סנס סיא בֵּים

שופט ומרוח נוכר בלשון רביס, אבל אחד מכל שאר השמוח לא המלא בלשון רביס: במקומות סרבס יש שם אלסות ואדנות בלשון רבים, כמו אַדֹנֵי יוֹשֵף, אָס בְּשְּנְיוּ שִמּוֹ, ולא נאמר בעלו, וכן אלסות שסוא לשון

(ולפי ש) שעלימו אם יום מוחה, שלא יקללו הבריוח כרם שילא ממנו עשו, אף הכחוד לא פרסמה: סיו קררין לו אלון. ואגדס (ב"ר פא, ה), נמבשר שם באבל שני, שהוגד לו על אמו שממה. ואלון בלשון יוני (אבל), [אחר] ולפירך ברגלי ססר: - החה האלון. בשיפולי מישרא, שסיס מישור מלמעלס בשפוע ססר, וסקבורס מלמעס, ומישור של בימ אל לפדן אכס ללאת משס, ומתס בדרך, מדברי רבי משס סדרשן למדתיס: מחחת לבית אל. סעיר יושנת בסר, ונקברס (8) וחמה דבורה. מס ענין דבורס בנים יעקב, אלא לפי שאמרס רבקס ליעקב וְשֶׁלְמָּמִי וּלְמַמָּמִיּץ מָשֶׁס, שלחס דבורס אללו

בַּבְאַן מִפַּבוֹן אַנִם וֹלִבֶּנוֹ אָטַוָ: לב נילא אֶלֹהָים אֶל־יִשְּׁלִבׁ עֹּוֹד

למוטוניו מפבן אַנִם ולנונ ハススペー

Paddan-aram, and blessed him. again, when he came from And God appeared unto Jacob

אָנוַ_אָּלוּ וֹאָבְאָל: י לא יקרא שקף עוד יעלב בי יהקרי שקף עוד יעלב אָלָהין נְיֹאָמֶר לְוִ אֶּלְנִים הָמִּנֹב נֹאַמֶּר נִאָּמָר לְנִי וֹוֹ הָמָּב נֹאָמָר לְא

שְׁמֵיה יִשְׂרָאֵל:

his name Israel. shall be thy name'; and He called called any more Jacob, but Israel 10 is Jacob: thy name shall not be And God said unto him: 'Thy name

مَقُلَا نَمْحُكُمُ عَلَيْكُمُ مُنْ فَقَالُمُ خُدُلًا يَجْعِينَ ځتن بنټ ډېر بځتر ډېره بنټه נְּאָמֶרְ לְנִ אֵּלְנִיִם אָנִי אָלְ מֻּבֹּיִ נִאָּמָר לְיִנִי נִי אָנָא אֶלְ מָבַּיִ פּנְמִ

برفك نقطيا: מלב ימלכיו במלמון בעמינא וסני עם וכושת שבטין יהון

come out of thy loins; shall be of thee, and kings shall a nation and a company of nations и Almighty. Ве fruitful and multiply; And God said unto him: I am God

止\$亡.**¼**∶ וּלִזּוֹהֹנִי אַנוֹנִינִי אָנוֹן אָנוַ וּ אַטּרָנְיִם יַלְיִּצְּטַׁלַ לְנַ אַטְּנָנִָּר וְאֶבַרַבְאָבֶ ڋڷڬڹ XÃL

בְּטְרְרְ אָמֵין יָת אַרְעָא: بذنخنط ځك هفنتك نخځنك וֹנִט אַבְמֹא צַיהַבִּיה לְאַבְּרָהָם

'.bnsl odt ovig I lliw give it, and to thy seed after thee 12 Abraham and Isaac, to thee I will and the land which I gave unto

אַמָּר דּבֶּר אָהָוֹי פּ וֹלֹהַלְ מִהְּלְוֹו אֶּלְנִיוֹם בַּמַּלוִם וֹאִסְטַבַּל מָהַלְּוָנִוּ וֹלֵּבֹא בּוֹל

בְּאַנִירָא בְּמִבְּיִלְ מִמִּיהַ:

place where He spoke with him. And God went up from him in the

المُشَّلِّةُ

והקלב מצבה במקום נצקום יצלה קלה קמהא הצהרא

oil thereon. drink-offering thereon, and poured of stone, and he poured out a where He spoke with him, a pillar And Jacob set up a pillar in the place

נוּפְּרָא וּהַפְּר אָנרשָׁם הַפָּּקוֹם וּפָּרָא וַעָּלִר זָה שָּׁמִיה דְּאַהָרָא يَتَوَا لَمُرْبَلِ ثُولًا يَنْفُر مُرْبُلًا لِيُولِا يُرْدِي لِمُحَالِ يَعْدَرَه لِأَرْدِ

Beth-el. Dlace where God spoke with him, And Jacob called the name of the

#.U_%**4**: אַשֶּׁר ְ דַּבֶּר אָתִּי שָׁם אֶלְהַים דְּמִלֵּיל עִּמֵּיה חַמֶּן יָן בֵּיח אֵל:

- (9) עוד. פעס שני במקוס הוה, המד בלבמו והמד בשובו: ויברך אחו. ברכם הבלים (ב"ר פה, ה):
- (II) אני אל שדי. שלני כדלי לברך, שהברכות שלי: פרה ורבה. על שם שעדיין לה נולד בנימין, והף על פי שכבר (10) לא יקרא שמך עוד יעקב. לשון אדס סבא במארב ועקבס, אלא לשון שר ונגיד:
- וכן כל הסנהדרין שבעים. דבר אחר, שעמידים בניו להקריב בשעת אימור הבמות, כגוים בימי אליהו (ברש"י ישן): סיס סקב"ס אומר ליעקב וְמֶלְכִיס מֵמַלְבֶּיף גֵבְׁאוּ: גור וקהל גוים. שגויס עמידיס בניו ליעשות כמנין סגויס, שסס ע' אומות, וקרבו בנימין, דכמיב מיש משָפּי לֹחׁ יַמַּן בְּמֹי לְבִּנְיָמִיין לְחָשֶׁה (שופעים כחׁ, חֹ), וחורו וחמרו, חלמלה היה עולה מן השבעים, לח שאול ואיש בשם (שס), שהיו משבט בנימין שעדיין לא נולד ופסוק זה דרשו אבנר כשהמליך איש בושח, ואף השבטים דרשוהו נמעברה ממנו: גוי. בנימין: גוים. מנשה ואפרים (שם פד. ד), שעמידים לגאם מיוסף, והם במנין השבעים: ומלבים.
- (EI) במקום אשר דבר אתו. מיני יודע, מס מלמדנו:

تقراب لتاح تفراه خرالقك: בְבְרֵתְ הְאָבֶוּא אֶפְּרְתָה עִיִּר בְּרוֹבְ אַרְעָא, לְמֵיעַל וּנֹסְׁמִנְ מִבּׁנִנ אָבְ וֹנִנִי_מִנָּגַ

<u>t□-j⊓ Ç⊨ ≘</u>f:

נשטבא המו בּן אוני וֹאַבוּנוּ שַנִּינוּ הַמִּנִי בּּר בּּנִנְּנִ וֹאַבְנִינִ וּנְיְהֵי בְּצֵאָת נַפְּשְׁהְ בָּי מֶטְה וַהָּנְה בְּמִפָּל נִפְשָׁה צָּרִי מְיָהָא

אָפַּוֹרְמָה הָוֹא בֵּית לֶמֶם: o נשׁלֵּט בווֹל נשׁלֵבֶר בְּבַבָּרָ בִּבְּבָּרָ

הָוּא מַצְּבֶּת קְבֶרַת־רְחֵל עַד־ קְבוּרְתָּה הִיא קְמַת קְבוּרְתָּא ווּאָּב וֹהַעָּב מִאָּביע הַגְשַׁבְעַבְעַבְעַבְעַבַי וֹאָבוּם וֹהַעָּב עַמָּטִאַ

מְנִילְאָנִ לְמִלְּגַּלְ מֵּנֵבִי יי ניסָע ישְׂרָאָלְ נַיָּשׁ אֲהָלֹיה וּנְשִּׁלְ

شَرْت لَهُ لَا: מְנְים מְמֶּב: הְּמְבַאָּלְ (G) נַיְּבְיְנִי בְּנֵי יַמְּלָאֵלְ נַבְּוֹנִ בְּנֵי יַמְּלִב הְּבִּי אָם בּלְנִוֹי פִּילְנָּשׁ אַבְּיוּ וַיִּשְּׁמִא בּלְנִיוּ לְיִנִינִיא בּאָבוּהִי וּשְׁמַעּ ב הַהְוּא נַיֵּלֶב רָאוּבֶוֹ נַיִּשְׁכַּב הַהִיא נַאָּזַל רָאִיבוֹ וּשְׁכִיב יָת نَّ مُلِيَّ مُنْ الْمُلْسَةِ عَلَيْهُ الْمُلْعَمِ فَعَلَمُهُ

> בְּמֶגְלַבַּיִי: לְאָפֹבֹע וֹנְלֵנְבַע בַּעַלְ נְלַאָּנִאָּע ונמקו מבונו אל

المحتاد المحتا

לבא קוצ בּנֹנֹמוֹ:

בָּאוָרַח אֶפְּרָת הִיא בִּית לָחָם: ئىتاح ואטטלדבט

<u> - בְּבַבַל עַר יוֹמָא בַין:</u>

לַמַּמִּבְינִיע מִטַלְאָע לַמִּנִיגַאָ

I MILXY

: الثقط

Rachel's grave unto this day. grave; the same is the pillar of And Jacob set up a pillar upon her

the way to Ephrath—the same is

his father called him Benjamin.

she called his name Ben-oni; but 18 in departing—for she died—that

And it came to pass, as her soul was

said unto her: 'Fear not; for this 17 in hard labour, that the mid-wife And it came to pass, when she was

travailed, and she had hard labour.

And they journeyed from Beth-el;

come to Ephrath; and Rachel of there was still some way to

also is a son for thee.'

And Rachel died, and was buried in

Beth-lehem.

tent beyond Migdal-eder. And Israel journeyed, and spread his

:9vl9w1 of it. Now the sons of Jacob were father's concubine; and Israel heard went and lay with Bilhah his dwelt in that land, that Reuben And it came to pass, while Israel

נומן שם מדם קרקע, כמו מהלך מיל, כברם מרן: יס, יע), ומומר מני שסומ שס מדת קרקע, כמו מסלך פרסס מו יומר, כמו שמתם מומר למד בֶבֶס, מֶלְקַת שָׁדֶס, כך במסלך מדס שהניר מלוי, הסמיו עבר, והשרב עדיין לא בא. ואין זה פשומו של מקרא, שהרי בנעמן מלינו, וַיֵּלֶךְ מֵאָפוֹ בְּבְרַת שָׁבֶץ (מלכים-ב (16) כברת הארץ. מנחס פירש לשון כביר, רבוי מסלך רב. ואגדס (ב"ר פב, ו), בומן שסארך חלולס ומנוקבם ככברס,

(18) בן אוני. בן לערי: בנימין. וראס בעיני, לפי שסוא לבדו נולד בארך כנען, שסיא בנגב כשאדס בא מארס נסריס, (דו) בי גם זה. נוסף לך על יוסף. ורבוחינו דרצו, עם כל שבע נולדם מאומם, ועם בנימין נולדם מאומה יחירה:

שוא מלא: כמו שנאמר בַּנֶּגֶב בְּמֶבֶן בְּנְשַׁן, סְלוֹךְ וְנְמוֹעַ בַנְּגָבְיה: בנימין. כן ימין, לשון לַפוֹן וְיָמִין שַׁמָּה בְּרָאָמָם (מהלים פע, יג), לפירך

אסליס, ונמנס באסל בלסס, בא ראובן ומבע עלבון אמו, אמר, אס אחום אמי סימס לרס לאמי, שפחם אחום אמי מסא לרס עליי הכמוב כאילו שכבה. ולמה בלבל וחלל ילועיו, שכשמחה רחל, נעל יעקב מעמו שהיחה נחונה חדיר באהל רחל, ולא בשאר (בב) בשכן ישראל בארץ ההוא. עד שלא בא למפרון אלל ילמק, ארעוסי כל אלס: וישכב. ממוך שבלפל משכפו, מעלס

يناكك خايا: בְּנֵי לֵאָה בְּּכְוֹר יַשְּׁלְב רְאוּבֵן בְּנֵי לֵאָה בּוּכְרֵיה דְּיִשְׁלִב

ווֹמְּמֻבֹּר וּוִבוּלִוּן: וֹמִּמְתוּן וֹכְוֹג וֹגִינּבְע וֹנֹמְּמכֹּר בֹאִנכו וֹמִמֹתוּוֹ וֹכִוּג וֹגִינִבֹּע

לני בחל יוסף יבנימין:

ڶڗڟ۬ڟ۬ڂڔ؞ י ילוֹ, כֹלְטַׁעְ מֻפֹּטַע בַּטָבְ בַּוֹ ילוֹ, כֹלְטַׁע אַמִּשִּׁע בַּנִיםַ בַּוֹ

ליז בְּנֵינְ בְּנִילְ יוֹסָף וּבְנְיְנְיִלְיִּן:

لتفقذ

أَخِد كِذِ خُوَدًا لِمُدُّهِ: الْعُقِدَ كَبَرُكِ فَدْرَ يَقَطِح كَيْقُدَ فِدَ لَغُقِد هَذِنا فَدَرَ يَقَطِح بجير برجور שפررم جهم ير بجيد برجة هرمه جكهم

באָטוֹלִידוּ לֵיה בְפַּדָּן אָרָם:

נוֹבֹאָ נהֹפִרְ אָבְינֹגְעַנֹע אַבְנוּ נאָטִא נהַפִר לְוֹט נגָעַם אַבוּעַנ

انجلاك: שברון אַשֶּׁרְבְּרַשְׁם אַבְּרָהָם הַבְּרוֹן דְּדָרְ תַּפָּוֹ אַבְּרָהָם לי מַמְּבֵא מַבְינֵת הַאַּבְּעָּת הַנֹא לְמַמְבָא מַבְינִת אַבְּעָּת הַיֹּא

אָעוִ הֹהָּוּ וֹנֹהַלִּב בּדוני: (בּ)

الإلات الإلا: ⁸² וַיְּהְיָיִי יְמֵיִר יִצְּהְקָל מְצָּת שְׁנָה וַהְוֹי יוֹמֵי יִצְּחָק מְצָּה וּהְמְּנִן

ימיה עשיון וישקב בנוהיי: הּמְּׁנו זְטֵׁן וּמְּבָּה וֹמִים וּלְּבָּבוּ לְהַמֵּנִי סִיב וּסָבַה וְמֵּנוֹ וּלַבַּבוּ וּגֹּנְוֹת וֹאַטֹּל וֹנְסִׁעַ וּגֹּאַסֹּב אָבְ וֹאִטַּוֹנִיג וֹאַטַל וּמִים וֹאִטַּבֹּוֹתְ

> :unIndəZ and Judah, and Issachar, and 23 first-born, and Simeon, and Levi, the sons of Leah: Reuben, Jacob's

Benjamin; the sons of Rachel: Joseph and

handmaid: Dan and Naphtali; and the sons of Bilhah, Rachel's

born to him in Paddan-aram. are the sons of Jacob, that were 26 handmaid: Gad and Asher. These and the sons of Zilpah, Leah's

Isaac sojourned. Hebron—where Abraham and Kiriatharba—the same is father to Mamre, to And Jacob came unto Isaac his

And the days of Isaac were a

And Isaac expired, and died, and hundred and fourscore years.

his sons buried him. and full of days; and Esau and Jacob 29 was gathered unto his people, old

יי ואַלָּר הֹלְרָוֹת עַשָּׁוֹ הָוּא אֱדִּוֹם: וָאִלֵּין הּוֹלְדָּת עַשִּׁוֹ הוּא אֱדוֹם:

Esau—the same is Edom. Now these are the generations of

 $I\Lambda XXX$

כאיים להמנות, ומנאן. ורבומינו דרשו, ללמדנו בא, שכולם שוין וכולם לדיקים, שלא ממא כאובן: לאמי, לכך בלבל (שבם נס:): - ויהיו בני ישקב שנים ששר. מסמיל לענין ראשון, משנולד בנימין נשלמס סמטס, ומעסס

בכורה ליומף הלה לענין השבמים, שנעשה לשני שבמים: (23) בכור יעקב. אפילו צשעת סקלקלם קראו צכור: בכור יעקב. צכור לנמלס, צכור לעצודס צכור למנין, ולא נמנס

קַ פָּלָי (מלכיס־ח מו, ד): לסטיל בו ס"ח, נומנס ברחש סמיבס סשניס, בֵּימ סַלַּמְמִי (שמוחל-ה מו, ה), בְּשְּׁבְּיִם חֲבִּי סְשָּׁוְרִי (שופטיס ו, כד), בְּנֶס מִימֵל בֵּימ שיה לו לכמוב ממרא הקרים ארבע, כן דרך המקרא בכל דבר ששמו כפול, כגון וה, וכגון בים לחם אבי עור, בים אל, אם הוצרך (72) ממרא. עם המיעור: קריח ארבע. עם העיר. ממרל קרים הלרצע, חיל מיעור על קרים ארבע. ואם האמר

נמלא יעקב במכירמו ק"מ): כ"כ שנה, שנחמר וְיוֹמֵף בֶּן שְׁנֹשִׁים שֶׁנֶה וגוי, וז' שנים שוכע ושנחים רעב, הרי כ"כ, ורמיכ יָמִי שָׁגֵי מְגוּרֵי שְׁנֹשִׁים וּמְטַׁת שָׁנֶה, משעים ואחת, וי"ו עד שלא נמכר יושף, הרי מאה ושמונה. (עוד מפורש מן המקרא, משומכר יושף עד שבא יעקב מלרימה ַ סרי שבעיס ושבע, וארבע עשרס עבד באשה, ובמוף ארבע עשרס נולד יומף, שנאמר <u>וַיְ</u>ּקִי בַּ<u>מַ</u>ּשֶׁר יָלָדֶס בָמֵל אָמ יוֹמֵף וגו', סרי ויומף נמכר בן י"ו שנה, ואומה שנה שנת מאה ושמונה ליעקב, כילד, בן ששים ושלש נמברך, וארבע עשרה שנה נממן בבים עבר, סיס ילמק בן ס' שנס, שנאמר וַיִּנְּמָק בֶּן שִׁשִּיס שְׁנָס וגוי, וילמק מת בשנת ק"ר לישקב, אס תוליא ששיס מק"פ שנה, נשארו ק"ך, (92) ויגוע יצחק. אין מוקדס ומאוחר בחורה, מכירחו של יוסף קדמה למיחחו של יצחק י"ג שנה, שהרי כשנולד יעקצ

- בּבְעוֹן הַחָהָי: נאָט אַבְּלֵגְבַמְּעַ פַּט מַּלְּנִי פַּט נֵנִי אָבַלְגַבָּמָנִי כַּט מַּלָנִי פַּט בְּ בְּנְעֵן אֶת־עֶּדְה בַּת־אֵילוֹן הַחָהִי בְּנְעַן יָת עָּדָה בַּת אֵילוֹן חִחְאָה
- ּ וֹאָטַ בַּאֶׁמִטַ בַּטַ וֹאָמִמֹאַלְ אָטַוִע וֹנִט בַּאָמָט בַּט וֹאָמִמֹאַלְ
- نْجُمُوْنِ نُكِيُّكِ عُنْ لِمَنْعُرٍ: וַהַּלֶבְע מִדְנֵי לְמֵמֹּהְו אֵנו־אֶלִיפְּוּ וִילֵידַה מִּדְה לְמֵמָה יָה אֵלִיפִּוּ
- يَجْدِيدِ جَهْدُ لَمْ خَرْمَا: لْهُلَا كِرْبَا يُعَرِّبِ فَيْلًا مَشِلًا يَفْضُلُ مَضًا لِيُعْلَيْكِ بَا ذِيبَ فَعَلَمْهِ ַ, יעיש)[ק יְעָיִישׁ וְאָח־יַעְלָם וְיָה יַעְלָם וְיָה לָם וְיָה לַה אָלֵין בְּנֵי لْغُلَاكِٰ، خَمْلِ يُخْبُل هُلا (ح. لَغُلُاخِ، خَمْل نُزْيَل بُن نُمْنِه
- אָבֶא מֹפֹּנוֹ נֹהֻלֵר אָטַוּוּ: בכת באבן בנמן נילף אל באבמא בכנמן נאול לארע בְּהַלְּתִי וְאֵתְ בְּלְ-קְּנְיְנִי אֲמֶר בִּמִירִיה וְיָתְ בְּלְ קְנְיִנִיה דְּקְנְאַ בּיחוֹ וְאָחַ־מִּקְבָּוֹהְיוֹ וְאָחַ־בְּלִיךְ בִּיחִיה וְנִים בִּּלִ [°] וֹאָטַ בּּׁנָטִׁינַ וֹאָטַ בַּלְ נַפְּׁאָנִט וֹיִט בּּנִטִינִי וֹיִט בּלְ נַפְּאָנִ
- לַמָּאַנ אָנִים מִפּׁנוֹ מִלֵּנוֹנִים: ַ יַּטְבְּיִ וְּלֵאְ יֶּבְלְּנֵי אֲבֵׁלְּ מִינְיִנִינִיםְ בּּטִּבָּא וֹלָא יִבְּילִי אֲבָּתּ בּיר קינה רבישָם בַב משָבה אַרי הנה הניה הניה הלמפּב

- בְּבְעוֹן הַנְּצְּה: מַשְׁוּ לְלַעו אָּטַ־נְשָׁוּוּ מִבְּנִוּת מִשְּׁוּ נְסִיב יָת נְשִׁוּהִוּ מִבְּנָת
- אַקְתֵיה דְּנְבְיות:
- יִבְשְׁמִּט וֹבֻיגַע וֹט בְמִיאָּב:

- possessions, which he had gathered sons, and his daughters, and all the ניפֿע מּמֶּי אָּעַלָּמֶּיו וֹאָעַ בּּלָנוּ יִדְּבַר מִמִּי יָתְּלְּמִינִי וֹנִעַ בּּנִיתִי

שומבוטבון לסוברא יהדון

bear them because of their cattle. land of their sojournings could not 7 for them to dwell together; and the For their substance was too great

into a land away from his brother

in the land of Canaan; and went

And Esau took his wives, and his

and all his beasts, and all his 6 souls of his house, and his cattle,

him in the land of Canaan. sons of Esau, that were born unto

S Jalam, and Korah. These are the

and Basemath bore Reuel;

sister of Nebaioth.

and Oholibamah bore Jeush, and

And Adah bore to Esau Eliphaz;

and Basemath Ishmael's daughter,

the daughter of Zibeon the Hivite,

daughters of Canaan; Adah the

Esau took his wives of the

Oholibamah the daughter of Anah, daughter of Elon the Hittite, and

Jacob.

להליבמה מבין שניהם, והודיעך הכמוב שכולן בני ממורום היו: אם בח ענה לא בח לבעון, ענה בנו של לבעון, שנאמר וְמֵּלֶה בְּגֵי לְבְּעוֹן וְשַׁיֶּה וַשֵּׁנְה, מלמד שבא לבעון על כלחו אשת ענה, וילאת סיא יסודית, וסוא כינס שמס יסודית, לומר, שסיא כופרת בעבודת אליליס כדי לסמעות את אביו: 👚 בת ענה בת צבעון. (ב) עדה בה אילון. סיל נשמת נת לילון, ונקרלת נשמת על שם שסיתס מקערת נשמים לענודת ללילים: אהליבמה.

מן בֶּדֶם גַּיהַיהוֹן:

- נביות. על שם שהוא השיאה לו משמח ישמעאל, נקראה על שמו: שונומיסן, גר שומגייר, וסעולה לגדולה, והנושה אשה, ולמד המעם מכאן, לכך נקראת מחלת, שומחלו עונומיו: אחות (3) בשמח בח ישמעאל. ולסלן קורא לס מחלח, מלינו באגדם מדרש ספר שמואל (מדרש שמואל פי"ו), ג' מוחלים לסן
- עם אלופי אליפו בסוף הענין (ב"ר פב, יב): (a) ואחליבמה ילדה וגוי. קרם ום ממור סיס, וצן אליפו סיס, שבא על אשת אביו אל אסליבמס אשת עשו, שסרי סוא מנוי
- (3) וילך אל ארץ. לגור במשר ימנה:
- ולה בפרעון השמר, ומפני הבושה שמכר בכורמו: מוב של גוירם פי גר יקנה וקעף, המועל על ורעו של ילחק, אמר, אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במחנה שנחנה לו הארך הואם, (ד) ולא יכלה ארץ מגוריהם. לספפיק מרעס לבסמות שלסס. ומדרש הגדס (ב"ר פב, יג) מפני יעקב המיו, מפני שער

- ° נֹגְמֶּב מֹמִּוְ בַּעַוֹר מִמָּגר מַשָּׁו הָוּא וִיחִיב מִשָּׁוּ בְּמוּרָא דַּסִעִיר עַשִּׁי.
- בַּבַור שָּעִיר: ּ וְאָכֶּׁה תִּלְדְוֹת עַשְׂי אֲבָּי אֲדִוֹם וְאִלִין תּיִלְדָה עַשְׂי אָבוּהוֹן
- בְּשְׁנִע אָמֶע מַמֶּנ: מְּבְׁעִ אַמְּטִ מִמְּנִי בְּמִנְאֵץ בָּן בַּבְּעָבְיִנִי אַטַּטַ מִּמְּנִי בְּנִי אַנַּטַ מִּמְנִי בְּנִי الأكْب مُمْرَب خَرْد مَمْن لأَكِر فِي قُلْ الْحَجْدَا مُمْنَب خَرْد مَمْن لأَكِرفَ
- גפו ונגטם יקנו: וַיְהָרָי בְּנֵר אֱלִיפָּז הַיְמֶל אֹנְמֶר נְהַנִי בְּנֵי אֱלִיפִּז הַיְמֶן אֹנְמֶר
- : الأبكة עַמְלֵלְ אֵּלֶה בְּנֵי עַּדֶּה אֲשֶׁה עַמְלֵל אָלֵו בְּנֵי עָדָה אָתַּה מַשְׁוּ: בּן־עַשְׁוּ וַתַּלֶּד לָאָלִיפָּוּ אָתַ־ בּר עַשִּׁי וִילִידַת לָאָלִיפּוּ יָתַ أنخرَرُه، بَازُنُك خَدِيُرُهُ كُمُّكِرَفَرِ أَنظِرُهُ لَأَنْكَ كُِنْذِنَهُ كَمُّكِرِفَهِ
- يَّمُن يَمُّن: שׁמְּח וּמִיְּח צֵּכֶּה הַיֹּוּ בְּנֵי בְשִׁמָת שַמָּה וּמִיָּה צִּכֵּין הַוּוֹ בְּנֵי ַ וֹאָבֶּע בֹּדָּג בֹתּיאָב, זָטַט נֹזֶבע וֹאַבָּו בֹּדָג בֹתִיאָב, זָטַט נֹזֶבע
- וֹמִיחַ] וֹאָט_וֹהֹלֶם וֹאָט_לָנַם: رَيْرُك كُيْشُد هُلا (ح، بعره) إلى الشرية לי ענה בַּת־צִּבְּעִין אֵשָׁת עַשְּׁרָ עַיִּעִיים עַיִּעִיים אַנְעַי וַאַּכָּר הְיִּי בְּנָר אָהֶלִיבְמָּה בַתַּ־
- अंद्रीत श्रदेशि इंद्रो श्रदेशि द्राः בְּבָוֹר עַשְּׁוֹ אַלָּוּף הֵיטֶוֹ אַלַּוּף الأكب تحديق كتابة من كتاب الأكبية بالأكبية المكانية المناه
- בְּאָבֶוֹ אֶבְוָם אֶבֶנִי בְּדָּוֹ הַבְּנִי: עַמְלָל אַלָּה אַלּיפָּי אֱלִיפַּוֹ هَجْ باء ـ جُرِباء هَجُ باء قَمْ يُناه هَجُ باء

- בּאָרוֹמָאֵי בִּמוּרָא דִּשִּׁעִיר:
- בְּשְׁמָת אָתַּר עַשְּׁרָ:
- אַפּוּ וְגַעְּמָם וּקְנֵוּ:

- בְּשְׁמָת אָתַר עֵּשְׁר:
- וֹאִבֶּוֹ עַוּוִ בַּנִוּ אַעַבִּוּבְמָע בַּע
- יַּעְּלְם וֹנִת לִנַוו: וובוע להאו זע ומוא ווע הוב בע גבמון אשע המו
- בּבֹא לַנַוּ: שׁמֹל בַבֹּא אַנְמָב בַבַּא גַּפַּנָ אָלִיפַּוּ בּוּכְרֵיה דְּעִשְׁי רַבָּא
- באַרְיִם אָבֶּין בָּנֵי המכל אבון בלבבי אבופו בּלא לַבַע בַלֹּא וֹהֹטֹם בַלֹּא

- mountain-land of Seir-Esau is And Esau dwelt in the
- the mountain-land of Seir. Esau the father of a the Edomites in And these are the generations of
- the wife of Esau. Esau, Reuel the son of Basemath 10 •Piphaz the son of Adah the wife of These are the names of Esau's sons:
- and Kenaz. Teman, Omar, Zepho, and Gatam, And the sons of Eliphaz were
- of Adah Esau's wife. Eliphaz Amalek. These are the sons Eliphaz Esau's son; and she bore to And Timna was concubine to
- Basemath Esau's wife. Mizzah. These were the sons of 13 Nahath, and Zerah, Shammah, and And these are the sons of Reuel:
- Jalam, and Korah. and she bore to Esau Jeush, and the daughter of Zibeon, Esau's wife; Oholibamah the daughter of Anah, And these were the sons of
- chief of Zepho, the chief of Kenaz, Teman, the chief of Omar, the first-born of Esau: the chief of Esau: the sons of Eliphaz the These are the chiefs of the sons of
- sons of Adah. in the land of Edom. These are the are the chiefs that came of Eliphaz 16 Gatam, the chief of Amalek. These the chief of Korah, the chief of

- (9) ואלה. סמולדות שסולידו בניו משסלך לשעיר:
- (15) אלה אלופי בני עשו. רמשי משפחות: פילגשו, ווסו ומסום לוען ממנע, ולא מואס עס בני שעיר, שסימה אמומו מן האס ולא מן האב: פילגש. ובדברי סימים מונה אומק בבניו של אליפו, מלמד שבא על אשמו של שעיר וילאה ממנע מביניהם, וכשגדלה נעשימ ַ בְּמַׁמוֹּה לוֹשֶׁן מִּמְנְשׁ, ולושן תחלופי יושבי שעיר היה, מן החורים שישבו בה לפנים, חמרה, חיני זוכה להנשה לך, הלוחי וחהיה (12) וחמגע היחה פילגש. להידיע גדולמו על אברהם כמה היו מאבים לידבק בורעו, ממנע זו בם אלופים היחה, שנאמר

אָשֶׁת עַשְּׁוּ: בְּאָבֶוֹ אֶבְוָם אֶבֶנִי בְּנָגִּי בְשָׁמִנִי אַלְּוּף מִזְּיִה אַלְּה אַלְוּפֵּי רְעִוּאֵלִי שַׁפְּה רָבָּא מִזָּה אָלֵין רַבָּרָבָי र र्तात श्रद्धान ग्रंता श्रद्धान खुद्धात لْهَكِّ خَدْرُ لُـمَنَّكُمْ قُلْـمَهُمْ هَذِيكَ

בְּנֵי בְשְׁמָת אָתַּה עֵּשָּׁי: בתואל באַרְעָא הַאָּרוֹם אַלָּין בְבָּא נְטַע בַבָּא זָבַע בַבָּא וֹאַבְּוֹן בֹּנוֹי בַתוּאָבְ בַּב תַּמָּוּ

are the sons of Basemath Esau's wife. Reuel in the land of Edom. These These are the chiefs that came of Shammah, the chief of Mizzah. 17 chief of Zerah, the chief of Esau's son: the chief of Nahath, the And these are the sons of Reuel

בֿע_מֿנֹע אָמָע מֹמֶנ: קַרַח אַבֶּלְה אַבְּוּפֶּׁי אַבְּלִיבְּמָה פֹרַח אִבֶּין רַבְּרָבָּי אַבֶּלִיבְּמָה אַלְוּשׁ וֹמִּוּחַ אַלְוּשׁ וֹמֹלִם אַלְוּשׁ בַבּא וֹמוּחַ בַבֹּא וֹמֹלָם בַבָּא וֹאֶבֶּׁע בַּנֵּגְ אַׁנֵּבְלְּיַבְמָּת אַמָּת מִמְּנִי וֹאִבְּיוֹ בַּנֵּג אַנֵּבִיּבְמָת אִמַּת מִמִּנ

בת ענה אתה עשוי

daughter of Anah, Esau's wife. that came of Oholibamah the chief of Korah. These are the chiefs of Jeush, the chief of Jalam, the Oholibamah Esau's wife: the chief And these are the sons of

و، אַלֶּה בְנִי־עַשֶׂוּ וְאֵלֶה אַלּוּפִיהָם אָלִין בְּנֵי הְוּא אֱדְוֹם: (ס) בַּבְּרְבְנֵיהוֹן וֹ

בַבְרַבְנִיהוֹן הוא אָרוֹם:

the inhabitants of the land: Lotan These are the sons of Seir the Horite,

or these are their chiefs; the same is These are the sons of Esau, and

נּלֵלוֹנו: رَمُّرُهُ، كَاثُوا رَسَاجِكُ إِنْجَاجِوْنَا يَجَاجِهُ كَاثُوا رَسَاجِكُ أَنِجَجُونَا مَيْجِيَةً خَارِهِا رَسَاجِكُ إِنْجَاجُونَا يَعَالِمُا رَسَاجُكُ أَنِجَجُونَا ^{מבימי} אַּכְּטִי בֹּדְיֵׁ הָּמִּגִּירִ נַּטִּיְרִי יִמְּבֵּיִ אִבְּיִּוּ בִּּדִּי הָּמִּגִּיר חוֹרָאֵי וֹטִבִּי

21 These are the chiefs that came of and Dishon and Ezer and Dishan.

,dsnA bns noədiZ bns Isdod2 bns

בַּעָבֶׁוּ בַּלֵּוּ מֻּמִּוּב בַּאָבוֹא אָבַנִם:

בְּאַרְעָא הָאָרום: בלבר שוָבֹאָי לַנָּי יי וֹבְמְּוֹן וֹצִּאֵּר וֹבִימְוֹ צִּלְּנִי צִּלְיִפָּׁי וֹבִמְוֹ וֹצִּאָּר וֹבִימָּן צִּלְּוֹ

And the children of Lotan were the land of Edom. the Horites, the children of Seir in

נְאֲחָוֹת לוֹמֶן הִמְּנֶע: 🏧 נַיִּהְיָנִי בְּנַי־לֹּימֶן חֹרֵי וְהֵימֶם נַהַנִי בְּנֵי לֹימֶן חֹוָרִי וְהֵימֶם

נאַקהיה דְּלוֹשֶׁן הִמְנְע:

sister was Timna. Hori and Hemam; and Lotan's

ומולץ מפו ואולם: וֹאֶבֶּעְ בֹּדֹנ מִוּלְבְ מֹלְנֹן ימֹנֹעַם וֹאִבְּו בֹּד מִוּלַבְ מֹלְנֹן ימֹנַעַם

וֹמִּגבֹל מֻפּוּ וֹאַנִּלִם:

Ebal, Shepho and Onam. 23 Shobal: Alvan and Manahath and And these are the children of

לַגַּבְעָּוֹן אָבְיוּי: בַּמִּגְבָּנ בּנִקנִי אָנַנַנִינִים בּ הָוּא עַּנְה אֲשֶׁר מְצֶא אֶת־הַיֵּמִם בּ ַנְאֶבֶע בַּדֶּיִבְאַבַּאַנְן נִאָּנָע נַהַּלָּעַ

שַׁמְבוּא לְצִבְּמִוּן אֶבוּבוּי: למֹוֹלֵג כֹּג עוֹנִי נֹמֹ, וֹנִי ענא מֿלַנו בַּאַמֻּכַּנו נִנו עַּבַוֹאַ נֹאַכֶּוֹ בֹּנִי גֹבְׁמִוּ נֹאַנִי נֹהֹנִי

Zibeon his father. the wilderness, as he fed the asses of Anah who found the hot springs in Zibeon: Aish and Anah—this is And these are the children of

וה לוימים, מלא קנה וה לגפנים, שהיו מועמין ויודעין אי זו נמיעה ראויה לה: (02) יושבי הארץ. שסיו יושבים קודס שבה עשו לשם. ורבותינו דרשו (שבת פה.). שסיו בקיהין בישובס של הרך, מלה קנה

קא סזינן דסיס, אל מקרי וסיס אלא וסיסה, כי סמכס לא מסרפא לעולם. ברש"י ישן). ולא סוזקק לכסוב לנו משפחום סחורי, שמס ימיס, שאימתן מועלם על הצריות, דאמר רבי הנינא, מימי לא שאלני אדס על מכח פרדה לבנה, וחיה (חולין ז:). (והלא וסוליד את שנס: את הימם. פרדים. סרביע המור על פוס וילדס פרד, וסוא סיס ממור וסביא פסולין לעולס. ולמס נקרא גְמִּיִם (מִסְלִיס עו, ז): הוא ענה. סאמור למעלס שסוא אמיו של לבעון, וכאן סוא קורא אומו בנו, מלמד שבא לבעון על אמו (24) ואיה ועוה. ויייו ימירה, וסול כמו לים וענה, וסרבה יש במקרה, שַמּ וְקְבָשׁ וְבָבָּם מִרְמָשׁ (דניהל ה, גַּרְדָּס וְבָבָבַ

- daughter of Anah. בון_הַלוּנו: Dishon and Oholibamah the י נאַבְע בֹדִי הַּדְּע בַּמֻּוֹ נֹאַבַּלְיבָבָּנִע נֹאַבָּוֹ בַּדִּי בַּיִּי äĊL And these are the children of Anah:
- اَنْكُلَا نِخْدًا: ** لَمُكِبِ خَبْرُ لَـنِمُلَا عُضِدًا لَمُمُقًا لَمُخِبَا خَبْرِ لَـنِمَا عُضْدًا لَمُمُقًا וושבן ילבן:
- : إِلَّ تُمَّا زيِّرَكِ إِنَّا اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ ال ב אַבְּע בּוֹנִי אַגָּע בּלְטוֹן ווּהְּוֹן אַבְּן בּוֹנִ אַגָּע בּלְטוֹן ווּהְוֹן
- 85 אֵלֶה בְּנֵי־דִישָׁן עִּיִּץ נַאֲבֶן: אַבוּו בַּנוּ בּישָׁוּ מוּא וֹאָבוֹי:
- : עולה هَذِينَا سِيَرُمُ هَذِينًا هَدُمُنِا هَذِينًا حِيمًا نَدُهُ سِيدُمُ نَدُهُ هَدُمِياً يخجُل هَذِيقٍ، يَابِدُ، هَذِيكَ ذِيهَا هَذِياً لَجُلَحُ، لَاثِهُ، لَقُه
- לְאַּלְפֹּגִנֵים בֹּאָנֵא מִּמֹּגנ: (פּ) حُلَالُمُ لَا يُعْلَمُ اللَّهِ لَمُ اللَّهُ لَمُ اللَّهُ لَا اللَّهُ لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ هَٰذُكِ هَٰذِيقَاءُ لَالِالَاءِ يَارِهُا هَٰذِيا لَحُلَادً لِيلِهُ. אַלָּוּוֹם דִּיֹמָוֹ אַלְוּוֹם אַבֶּר אַלְּוּוֹם נַבָּא דִּיִמְוֹ נַבָּא אַבֶּר נַבָּא
- ڬڂڗ؞ڹۿ۪ڶ؉ڿ خَيْدًا يُعْدَره خِفَرْ مُخُكِ مُكَاكِ يُعْدَره كَنُهُ لِنَهُ خَيْدُهِ لْجُرْدُبِ بَاشَارُجُرُتِ كَيْرُهُكِ مُكْذِينًا مُطْرَفُهُ لِيُطْرِقِهِ فَهَلَمْهُ
- נשם מירו הנקבה: וּנְמְלְנֵב פֹּאֵבְוִם פֿלָת פֿן בֿמַנַר וּמִלְב פֿאָבוִם פֿלַת פֿר בַּעוֹר
- בּן־זֶרַח מִבְּצְרֶה: נְּמֶת בֶּלַע נִימְלַ דְּ תַּחְמְּנִי יוֹבֶב יִמִית בְּלַע יִמְלַדְ מְחִוֹתּוֹהִי
 נְיָבְב בַּר זָרַח מִבְּצְרָה:
- מאָבוֹא בַשִּׁנִמָּלֵי: נֵנְמְׁע וּבְבַב נֵימְלְ דְּ מַחְמִינו חַשְּׁם ימִית יוֹבָב ימְלְדְ מְחוֹתוֹהי
- בּמִבֹע מוּאָב וֹמֵם מִּגֹע ֹהַנִּעִי אָם־מְּדְיֵן הַנֵּדְ בֵּרְ בְּנֵדְ דְּקַשֵּׁילִ יָה <u> Tặ</u>ŒL روْمِت הَשָּׁם נִיּמְלֹ דְּ תַּהְמִּיר הַבַּר יִּמִית חוּשָׁם יִּמְלַדְ הְּחוֹתוֹהִי

- נֹאַבַלְיבְּטָה בַּת עַּנָה:
- Bilhan and Zaavan and Akan. These are the children of Ezer:
- These are the children of Dishan:

Dishon: Hemdan and Eshban and And these are the children of

Ithran and Cheran.

- These are the chiefs that came of Uz and Aran.
- the chief of Anah, chief of Shobal, the chief of Zibeon, 29 the Horites: the chief of Lotan, the
- land of Seir. according to their chiefs in the the chiefs that came of the Horites, Ezer, the chief of Dishan. These are the chief of Dishon, the chief of
- the children of Israel. before there reigned any king over reigned in the land of Edom, And these are the kings that
- Dinhabah. Edom; and the name of his city was And Bela the son of Beor reigned in
- Zerah of Bozrah reigned in his And Bela died, and Jobab the son of
- his stead. ni bangier temanites reigned in And Jobab died, and Husham of the
- Avith. stead; and the name of his city was the field of Moab, reigned in his 35 son of Bedad, who smote Midian in And Husham died, and Hadad the
- דוד ושלמה, רחצעה, אביה, אבה, יהושפע. ובימי יורה בנו כחיב, בְּנְמִיו פְּשַׁע מֵּדוֹם מִפַּחַת יַד יְהוּדֶה וַיַמְלִיכוּ עֲלֵיהֶה מֶלֶךְ (IE) ואלה המלכים וגוי. שמנס סיו, וכנגדן סעמיד יעקב, ובעל מלכום עשו בימיסס, וחלו סן, שחול, וחיש בשם, אלא מפני ממנע, ולסודיע גדולת אברסס כמו שפירשמי למעלס:

מֹבְינָאֵי בְּחַלֶּלֵי מוֹאָב וְשִׁוֹם

שוּמֶם מֹאַבֹּת בַּבוּמָא:

וְאָנִם כֿוֹנִינִי צַּנְטַבְר:

\$\dag{\dag{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dagger} \text{\dagger}

לבויוא אונוי:

מלך לאדום עמידה ללקוח עמהם, שנאמר פי זַבַח לַם' בְּבְּלְרֶה (ישעיה לד, ו): (33) יובב בן זרח מבצרה. צלרס מערי מופג סיפ, שנפתרושל קריים ושל בְּלְכָס וגו' (ירמיס מה, כד), ולפי שסעמידס ((((در م - د م ، ح) ، ا د د ه ، ع م ا د ح ، د إ شرا لا غيا با م ذؤد شرا :

- שַׂמְלֻר מִמַּשִּׁרֵּקָר: שַּׁמְלְר מִמַּשִּׁרַלְּר:
- שְׁאָּיִלְ מֵרְחֹבָוֹת חַנְּהֶר: $_{78}$ رِپْرِم שَنِحْرَٰ $_{1}$ رَبْمِرَا مِبَافِر ابيام שَنِحْا الْمِرَا الْمِرَا $_{1}$
- <u> שׁלֹן בּוֹ הַכֹּבּוּנִי:</u> נְּנְמְּטַ מְאָנִלְ נַיּמְלְבַ מַּחְמְּיִנְ בָּמַלְ נִמִים שְׁאַנְלְ נִמְלְבַ מְחִוֹחַנְהַיֹּ
- ממבע בני מי זָהֶב: פֿמּ וֹמֶם אֹמִּטֹּו מִבְוֹנִסְבֹּאַ בַּעַ פּ וַיִּמְלְדְ מַחְמִיוֹ חֲבַר וְשֵׁם מִירְוֹ יִּמְלַדְ מְחוֹמוֹהִי חֲבַר וְשִׁים
- َنْتُلا: هَذِهِ فَمُثَرِّمَ هَذِهِ مَذِيْكَ هَذِهِ فَمُمْنُفُونِ لَهُمْ فَمُثَمِّمَ لَهُمْ מפמיר למשפְּחֹהָם למְקמֹהָם בּשְׁמֹהָהָם לְזֶּרְשָׁיִהְיוֹ آيَّغَجُاب سُمَّانَا هَجَابَوْ، فِشِا بِهِجْرًا سُمِيْنِ يَجْدِيدُ فِشِا
- هَذِيك فيزا:

- בְּאָרֵץ אֲחָוְלְם הָוּא עַשְׂוֹ אַבֶּי בְּאַרַע אַחְסָנְתְּחֹוֹן הוֹא עַשְׂוֹ קנג פּאָרוֹן בּייִּיִּי פּאַרִים קְמִיֹּטְבְּיָרִם רְמִיֹּחְבְּנִיהֹוֹן מִיּאַרְיִם לְמִוֹחְבְנִיהוֹן

- שְׁאִיל מֵרְחוֹבוֹת דְעַל פָּרָת:
- בעל קנן בר עקבור:
- מְבֶּבֶרְ דַּרְהְבָּא: מְבִוּמִבֹּאָגְ בַּנוּ מִמְבִר בַּנוּ קרְתֵיה פְּעוּ וְשִׁים אָהְתֵיה لَيْظُلِي خَمْمٍ لِنَاثًا قُلْـمَحُقِبَابِ بِضِينَ خَمْمٍ لِنَادًا خَلَـمَحُقِبَاب
- בְבָא פִּינוֹ:
- ™ אַלְּוּף קְּנָוֹ אַלְוּף תֵּיטֶוֹ אַלְוּף וַבָּא מִיטָוֹ וַבָּא מבצר:
- אַבוּהון הָאָרוֹמָאַי: אּלְוּנּ מֹנִיבּיאָלְ אַלְּוּנּ מִינִים בֹבֹּאִמֹנִיבִיאָלְ בֹבֹּא מִינִם אִבְּינּ

- Masrekah reigned in his stead. And Hadad died, and Samlah of
- his stead. Rehoboth by the River reigned in And Samlah died, and Shaul of
- the son of Achbor reigned in his And Shaul died, and Baal-hanan
- the daughter of Me-zahab. Mehetabel, the daughter of Matred, Pau; and his wife's name was stead; and the name of the city was died, and Hadar reigned in his And Baal-hanan the son of Achbor
- {qıəqıə{ the chief of Alvah, the chief of by their names: the chief of Timna, to their families, after their places, chiefs that came of Esau, according And these are the names of the
- the chief of Kenaz, the chief of

of Elah, the chief of Pinon;

- Teman, the chief of Mibzar;
- Esau the father of the Edomites. the land of their possession. This is according to their habitations in 43 Iram. These are the chiefs of Edom, the chief of Magdiel, the chief of

The Haftarah is Obadiah 1:1 - 1:21 on page 250.

Canaan. לי באבל בבעו: אַבוּנוֹ, בַּאַבְעָא צַכְנָעוֹ: father's sojournings, in the land of ניסג ניקשר נעלבר באבא מינובי אביו וימיב יעלב באבע היהבות And Jacob dwelt in the land of his

- שסיו מדין ומוחב מריבים זה עם זה, ובימי בלעם עשו שלום להחקשר על ישרחל: (פצ) המכה אה מדין בשדה מואב. שנא מדין על מואנ למלחמה, וכלך מלך אדום לעוור אח מואב, ומכאן אנו למדים,
- (95) בת מי זהב. מסו וסב, עשיר סיס, ומין וסב משוב בעיניו לכלוס:
- למעלה הם שמום מולדומם, וכן מפורש בדברי הימים (א א, נא) ויַמֶמ הַבַּרְר וַיּהִיוּ שַׁלּוּפֵי הֱדוֹם שַׁלּוּף מִתְנָע וגו': (04) ואלה שמות אלופי עשו. שנקראו על שם מדינומיסס לאחר שמת סדר, ופמקס מסס מלכות, וסראשוניס סנוכריס
- (פיי) מגדיאל. היא רומי:

- בְּעָה אָל־אָבִיהָה: אַלוו וּלָדא וְסָל אָט_בַּלָטַם בול בלעו ואט בול ולפו ואָן אָנוַ אָנוֹן בַּאָאַן וְנַוּאַ זָּמָר אָנוַ <u>ַ שְׁבְּע־עֶשְׁרֵה שְׁנְה הִיְּה רֹעָה</u> אַכְּהו מֹלְדְוֹת יַעֲּלֶב יוֹסֶבּ בָּוֹן
- كر خيزير هوره: جِزُر جِر جِر اِزِجِرَت הِنه كِرَا إِنْاِضَ جِنْمَ هِرَا حِد مَجَاه مَنه كَرْبَ
- וֹלְאִ וֹכֹלִוּ זַּבֹרוִ לְחֵּלְם: אֲבִיהֶם מְבֶּלְ־אֶבְיוֹ וְיִשְׁנְאֵוּ אָתִוֹ אֲבִּיחוֹן מִבְּלְאֲחוֹתִי יִּסְנוֹ יָתִיה נּוֹבְאַנ אָבָוו בָּראַבוּ
- נייקפו עוד שְנָא אַהָוּ:

- בושא לאַבוהון: אַבוּבוּ וֹאַנְמִי תַפָּר נָתַ מִּבְּבוּנוֹ לני בלהה ומם בני ולפה נשי אַבוני, לַּמֹּלָא וַבוּאַ בַבוּ, מֹם מֻבּֿג הֹטִבׁוּ מֻּנִין בַוֹנִי בַהָּוֹ הַם אַלָּין הוֹלְדָת יַעַּלְב יוֹסָף בַּר
- וְעָבֶר לֵיה כְּחִּנְא דְפַּפֶּי: النَّهُلُهُم هُلَاح هُلا بِنِقْلِ مُخْرِ النَّهُلُهُم لُلتَالِ ثَلَا بِنِقَاءَ مُخْرِ
- וֹלָא גֹּבוֹ לְמִלָּלָא הֹמִוּע הִּלִם: אַבר וַהַוּן אַבוּהי אַבי יָהִיה רָהִים
- לאַחוֹהִי וָאוֹסִיפוּ עוֹד סָנוֹ ، رَيْلَاحُ ٢ نَوْلِ لِيَجْلُو رِيْهِ جُهُرُرِهِ لِيَوْلِ مَرْفِع الْمَوْدِ

- them unto their father. and Joseph brought evil report of sons of Zilpah, his father's wives; the sons of Bilhah, and with the brethren, being still a lad even with 2 was feeding the flock with his Joseph, being seventeen years old, These are the generations of Jacob.
- a coat of many colours. son of his old age; and he made him 3 all his children, because he was the Now Israel loved Joseph more than
- and could not speak peaceably unto all his brethren, they hated him, their father loved him more than And when his brethren saw that
- hated him yet the more. he told it to his brethren; and they And Joseph dreamed a dream, and
- מת כולם. ברש"י ישן): למטה, אלה מולדום ישקב יוסף, וכחיב וְסָיְה בֵּיח יַשְּׁקֹב בִּשׁ וּבֵים יוֹמַף לֶסָבֶּה וּבֵים עַשָׁי לָקַש, נילוץ יולא מיוסף שמכלה ושורף ממפוח שלך ששורף אם כולו, כך יעקב, ראס כל האלופים הכחובים למעלה, חמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולן, מה כחיב ספשמני סוס, נכנסו גמליו עעוניס פשמן, ספחמי חמס, אנס יכנס כל ספשמן סוס, סיס פיקח אחד משיב לו, נילוץ אחד יולא וכוברו בכברה עד שמולה אם המרגלים, ומשמלאה, הוא משליך את הלרורות מידו ונועל המרגלים. (דבר אחר וישב יעקב, דורום שמנח ועד אברסס קלר בסס, ומשסגיע אלל אברסס סאריך בו. משל למרגליח שנפלס בין סחול, אדס ממשמש בחול - סמקום לסאריך בסס, וכן אמה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נח, פלוני הוליד פלוני, וכשבא לנת האריך בו, וכן בעשרה מלחמותיסס איך סורישו את סחורי, פירש לך ישובי יעקב ומולדותיו בדרך ארוכה, כל גלגולי סבמס, לפי שסס חשובים לפני (I) וישב יעקב וגוי. ממר שכמב לך ישובי עשו ומולדומיו בדרך קלרה, של מייו מפוניס ומשוביס לפרש הימך ומישבו, ומדר
- יכול לדבר בסס רעס, סיס מספר: דבה. לשון הוֹבֵב שָׁפְּמֵי יָשֵׁנִיס (שיר סשיריס ז, י): לְמֶבֶּדְ נְתֶבַּר יוֹשַף, ועל העריות שספר עליהס, וַמִּשְׁה מֵבֶעה מַלְנִי וגוי: דבחם. כל לשון דבה פרלי"ן בלע"ז. כל מה שהיה מן סמי, וַיִּשְׁמַמוּ שְׁשָׁיר שָּוִּיס במכירמו, ולֹה הכלוסו מי (כדי שילקה צשמיעה) ועל דבה שספר עליהם שקורין להמיהם עבדים, מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי, ומולולין בבני השפחוח לקרוחן עבדים, וחשודים על העריוח. ובשלשחן לקה, על אבר ורגיל אלל בני בלסס, לפי שסיו אמיו מבוון אומן, וסוא מקרבן. – אח דבחם רעה. כל רעס שסיס רואס באמיו בני לאס, סיס והוא נער. שסיס עושס מעשס נערום, ממקן בשערו, ממשמש בעיניו, כדי שיסיס נרפס יפס: אח בני בלהה. כלומר, מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה, לא דיין ללדיקים מה שמחוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה: לסרגר, וכן סרבס בבראשים רבס (פד, ו). ועוד נדרש בר, וישב, ביקש יעקב לישב בשלוס, קפץ עליו רוגוו של יוסף, לדיקיס . ליקונין של יוסף דומה לו, וכל מה שהירע ליעקב הירע ליוסף, זה נשמה וזה נשמה, זה החיי מבקש להרגו וזה החיי מבקשים דורש, חלה הכחוב חולדוח יעקב ביוסף, מפני כמה דברים, אחח, שכל עלמו של יעקב לא עבד אלל לבן אלא ברחל, ושהיה זיו שבע עשרה וגוי, על ידי זה נמגלגלו וירדו למלרים, זהו אחר ישוב פשומו של מקרא, להיוח דבר דבור על אופניו. ומדרש אגדה (2) אלה חולדות יעקב. ואלה של מולדות יעקב, אלה ישוביהם וגלגוליהם, עד שבאו לכלל יישוב. מבה ראשונה, יוסף בן
- אגדה על שם לרומיו, שנמכר לפומיפר ולקומרים ולישמעאלים ולמדינים: זיו איקונין שלו דומה לו: – פסים. לשון כלי מלח (שבח י:), כמו פַרְפַּס וּמְבַלָּח, וכמו פְּמֹנֶח הַפַּסִיס דחמר ואמנון. ומדרש (3) בן זקנים. שנולד לו לעם וקנמו. ואונקלום מרגס. בר מכיס סוא ליה, כל מס שלמד משס ועבר ממר לו. דבר אמר, שסיס
- (+) ולא יבלו דברו לשלום. ממון גנומס למדנו שצמס, שלח דברו חמת צפס וחמת צלצ: דברו. לדצר עמו:

בַּהַלְיִם בַּגָּר צְּשֶׁר הַלְּמְהִי: ℅ζ҆ҁѼ҅҅҅҅

בַבוּל דַּהַלַמָּית: שְׁמְעִתְיַבְּיֶא נֹאֵמָר לְעִוּן שִׁמִּתִּי כְעוֹן שִׁלְמָא

dreamed: pray you, this dream which I have And he said unto them: 'Hear, I

ڔٙ؉ٙۮؙڟ۬ڬڔ: برمچند لاحقيدت بمهمتيرا ڲٚڒڟٙڟ؞ र इत्रीन एथ्ट्रेंग एत्रात यूप्रंग

אֹסֹבׁשׁכִּוּן וֹסֹּנִבוֹן כַאָּסֹבִשׁיִ: נאַף אַזְּדְּקִיפַת וָהָא מִסְתַּחָרָן בְּגוֹ חַקְּלְא וְהָא קַמָּת אֵּסְרָהָי ניא אַניינא מאַפַרין אַפַרן

my sheaf. round about, and bowed down to and, behold, your sheaves came sheaf arose, and also stood upright; sheaves in the field, and, lo, my for, behold, we were binding

שׁקמָלוו וֹמּק_גַּבּבוּיוּי נייקפו עוד שְנָא אָלוּ עַל־ ^{، ۱}۲۵۲ وَزَارَاد ۱۳۵۸ وَنِهَارَا وَهِنْ فَلِي الْأَوْلِينَاءُ الْمُوافِينَ الْمُوافِينَ الْمُوافِينَ الْمُوافِينَ

ځږ: لْغُلَابِ مُمْدِر خَاذِجُرَه دُمُفَاتَانُه مَثِمُهِ اَصْنَادُهُ لَلَابِ مَُوْدِ חֲלוֹם עוֹד וְהַנְּהְ הַשֶּׁמָשׁ וְהַיְּבֹח הַא חֲלִמִית הָלְמָא עוֹד וְהָא אָטִוּ לְאָטִוֹנו וַבְּאַמֶּר הַנְּּה חַלְלְמָטֵּר וְאָשְׁמַעִּה יָמֵיה לְאָחוֹהִי וַאָּמַר ניהלם עוד הַלִּים אַהַר נִיָּסְפָּר נַהָלָם עוֹד הָלְמָא אָהְרָנָא

הַחַלְיִם הַנָּיִר אֲשֶׁר חַלְּמָהְ מָא חַלְמָא הַבֵּין בּחַלְמָּהָא סי נַיּנְעַּרְ־בָּנֹ אֲבְיִנְי נַיַּאַמֶּר לְוִ מָּוֹר וּנִיִּף בִּיה אֲבוּהִי וַאֲמָר לִיה آزْمَقْك څر_څخري لُڅر_څٺري لَخمُفَقَة، كِهَدين، يَخْطُبين،

خْدَمُونَالِي خُكْ \$لَجُد: הְבֵוֹא נְבֹוֹא אֲנִי וֹאִמְּוֹרַ וֹאַהְוֹרִ הַמִּיהְאַ נִימִי אֲנָא וֹאִמְּוֹרַ וֹאַהְוֹרִ

אֶנוַנוֹג בָּר: וֹלֵלֵלְאִי בִּיִּהְ אֵּנְוֹנִוּ וֹאֵבְנֵוּ הְּמָּרֵ וֹלֵּלְנִאִּי בִּיִּה אֲחוֹהִי וַאְּבִּיהִי

אָלגנים בֹהֶכֶם:

חַלְמִוְהִי וְעַּלְ פִּהְנְמִוְהִי: ןאוסיפו עוד סנו ימיה על הולמו אַשַּׁ סִבְּיִר לְמִשְּׁלַם בַּנָא אַטַ מִבַּמִּג לַמִמָלַבְּ הַּלָנֹא אָנָ נַיָּאַמְרוּ לְוָ אֶּטְׁיִנְ עֲמֶלְבְּ שִׁמְלְבִּ נִאָּמָרוּ לְיִהְ אָּטִוְטִי עַמַּלְכִּוּ

כוְכֹבֹוֹא סֹנִגון לִי:

the moon and eleven stars bowed dream: and, behold, the sun and and told it to his brethren, and said:

and thy brethren indeed come to dreamed? Shall I and thy mother rebuked him, and said unto him: his brethren; and his father And he told it to his father, and to

Behold, I have dreamed yet a

And he dreamed yet another dream,

the more for his dreams, and for his

over us? And they hated him yet

shalt thou indeed have dominion

'Shalt thou indeed reign over us? or

And his brethren said to him:

down to me.

words.

bow down to thee to the earth? What is this dream that thou hast

. .bnim ni gniyes the saying in mind. . And his brethren envied him; but

איי נַיֵּלְכֵּוּ אֶּחְוֹיִן לְרְעֵנְיוֹ אֶּחִׁ בְּאֵלְ נַאָּזַלְוּ אֲחֹוֹרִי לְמִרְעֵּי אֵמִלְ בִּיִּלְ בַּוֹּ

father's flock in Shechem.

לְמִסְנַּגַ לְנֵי מָלְ אַנְיִמְאֵי:

דַּאֲבוּהוֹן בִשְׁכֶם:

מעלומכריו: קמה אלומחי. מקפס: הם נצבה. לעמוד על עמדס בוקיפס: (ד) מאלמים אלמים. כמכגומו מאפרין אפרין, עמרין, וכן נשָׁא שַׁלָמִוֹמָיו (מהלים קבו, ו), וכמוהו בלשון משנה והאלומות

(8) ועל דבריו. על דנתם רעה שהיה מביה להביהם:

נבוק וגוי, כשם שלי מפשר בממך, כך סשמר סומ בעל: ורפוסינו למדו מכאן, שאין חלוס בלא דבריס בטליס, ויעקב נמכוון להוליא הדבר מלב בניו, שלא יקנאוהו, לכך אמר לו הבוא שנאס עליו: הבוא גבוא. וסלא אמך כבר ממס, וסוא לא סיס יודע שסדברים מגיעין לבלסס, שגדלמו כאמו (ב"ר פד, יא). (10) ויספר אל אביו ואל אחיו. לאמר שמפר אומו לאמיי, מור ומפרו לאניו בפניסס: ויגער בו. לפי שסיס מעיל

a1), (à aaay: (II) שמר אח הדבר. סיס מממין ומלפס ממי יצול, וכן שמר אח הדבר. סיס מממין ומלפס ממי יצול, וכן שמר אח הדבר.

- בַבְּבָׁנְיִנִי: בינו: נֹאַמֵּלְטַנֵּ אָּלְינֵיִם וֹנֹאִמֶּר לֵוְ נִאַמֵּלְטַנָּנּ לָנִטִּטִוּ נִאָּמָר לְיִבּּ ביים בּיִּאַמָּר לְיִנִי נִאָּמָר בִּיִּבּ רעים בשלם לכֶּה צִּיוָרַ.
- חָבְרוֹן וַיְּבָא שָּבֶּמְה: لَلْمُكُذُرُ لَٰ يُخُلِّدُ لَيْمُكِٰتِكِارِ كَيْمَّكُوا مُثْعُ لِمُتَارِخُنْهُ فَيُذَٰفُهُ لِمُكْتَابِكِ שֶׁלְוֹם צַּמֶּלְוֹבְ נְצֶת־שְׁלָוֹם תַצְּאוֹ יִת שְׁלִם צַּמָר וְיָת שְׁלִם رَيْعَمُد كِن كُكِّ فِي لَهُد هُد يَهُمَد كَنِه عُنَامِ فَمَا لِيَانِ
- מַע_טַבַּאַמ: בַּשְּׂבֶר וַיִּשְׁאַבְיָרוּ הָאָישׁ לַאַלָּר בְּּחַקְּלֵא וְשַּׁאַבְיה הּבְּרָא
- עַגְּירָה בְּצֵא לֶי אֵיפָּה הָם רֹעָים: לִי אֵיכָא אָנּוּן רָעַן:
- ווּכֶּשׁ יוֹסִף אַתַּר אָלְינ וּיִמְצְּאָם לְרֵינִין וַאָּזַל יוֹסֵף בְּתַּר אָחִיהִי בּ מְּמִנְּמִשׁׁיִ אָּמִּבְּיִם דֹלְבְּשׁׁ בִּעְּיִנְיִנִּ אָבִי מִּמְמִּיִּי בַּאַמְבִּיוֹ דִּיִּיִּכְ וּנְאָמֶר הָאִישׁׁ נְסְעָּי מִנְּה כִּי וַאֲמַר װּבְרָא נְמַלֹּי מִכָּא
- אַבְינְם וֹיִטְנַכְלִי אָטִוּ בְעַׁמִּיטִוּ: « נּיְרְאָּי אָטִוּ מִרְחָיִק וּבְטֶּוֶרֶם יִקְּרָב נִחָזוּ יָמִיה מַרִחִיק וְעַּד לְא
- ַ הַחֲלִמָּוֹת הַלְּזֶה בֶּא: פּי וַיּאִמְרִיּ אֲיִשׁ אֶל־אְחִיִי הַנָּה בָּעַל וַאֲמַריּ נְּבָר לֹאֲחִיּהִי הָא מָרֵי
- װַלְמָטֵיו: רְעֶּיְהְ אֲבְּלְהְהְהְוּ וְנְרְאֶבְה עַּוֹרִייִהְיִּ בִּשְׁמָא צָּבְלְמֵיה וְנְחָזִי מָא יָהִי oz בְּאַתַּד הַבּּרְוֹת וְאֶמֶּרְנוּ חַיְּהְ בִּחַר מִן גּוּבִּיָּא וָנֵימֵר חַיְּקָא

- رَبِهِمُد نَشِدُهُم هُمِـنِفِك لِتَكْنِهِ تَهَمَّد نَشِدُهُمْ خُرِنَفك لِتَكْهُ
- ממּגַהַּב מַבְּבוּן נַאָּטֹאַ לַהָּכִּם:
- לְמִוֹמָר מָא אַשְׁ בַּמִּי: אַישׁ וְהַבָּה הַעָּה וְאַשְׁכְּהֵיה הּבְּרָא וְהָא טָעֵי
- " וֹנֵאָמֹר אֵנרַאַנוֹ, אַנְכַּׁ, מִבְּפַׁמְּ נַאָּמֵר יָרְאַנוֹ, אֵנֹא בָּמֵּ, נוֹ, כַּמַּן
- נאַמְבְּטִוּנוֹ בְּעוּטַוֹ:
- كُلَّات كِٰلْفُكِيا لْكَهْبِدَا مُرْبِكِا
- רְעַבְיּה וְנַנְתְרָה וְנַשְּׁלְכֵּהוֹי וּכְעוֹן וּנְשְׁלְבֵּהוֹי וְנְקְשָׁלְבֵּיהוֹ וְנָקְשָׁלְבֵּיה וְנָקְשָׁ מׁלְמֹּוֹא בּוֹכִוּ אַמוֹנִי:
- בסוף הלמוהי:

- him: 'Here am I.' thee unto them.' And he said to Shechem? come, and I will send 13 not thy brethren feed the flock in And Israel said unto Joseph: 'Do
- to Shechem. of the vale of Hebron, and he came me back word.' So he sent him out and well with the flock; and bring whether it is well with thy brethren, And he said to him: 'Go now, see
- saying: 'What seekest thou?' field. And the man asked him, 15 behold, he was wandering in the And a certain man found him, and,
- feeding the flock.' Tell me, I pray thee, where they are And he said: 'I seek my brethren.
- found them in Dothan. Joseph went after his brethren, and say: Let us go to Dothan.' And 17 departed hence; for I heard them And the man said: 'They are
- they conspired against him to slay 18 before he came near unto them, And they saw him afar off, and
- 'Behold, this dreamer cometh. And they said one to another:
- what will become of his dreams. hath devoured him; and we shall see pits, and we will say: An evil beast $_{\rm 20}$ $\,$ him, and cast him into one of the
- (בו) לרעות את צאן. נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עלמן (נ"ר פד, יג): (יג)
- (EI) הגני. לשון ענוס וזריזות, נודרו למלום אביו, ואף על פי שסיס יודע באחיו ששונאין אוחו:
- (((((,0,0,0); שכמה. מקוס מוכן לפורענים, שם קלקלו השבמים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד, שנאמר וַיֵּלֶךְ רְתַּבְּעָם שְׁבָמֶה . אומו לדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבחרים, פִי גֵּר יָהָיֶה וַרָשֵׁך (בראשים מו, יג. שומה יא): 🗆 ורבא (۱۹) מעמק חברון. וסלא מברון בסר, שואמר וַיַּעְלוּ בַּנֶּגֶב וַיְּבֹא עַד מָבְּרוֹן (במדבר יג, כב), אלא מעלס עמוקס של
- (PI) וימצאהו איש. זה גבריאל (תנתומא וישב ב) שנאמר וְהָאִישׁ נַבְּרִיאֵל (דניאל מ, יא):
- בופי ופגל מלכם יולם מידי פשומו: (TI) נסעו מזה. ספיעו עלמן מן סאמוס: נלכה דוחינה. לנקש לך נכלי דמום שימימוך נסס. ולפי פשומו, שס מקוס
- (18) ויהגבלו. נממלאו נכליס וערמומיום: אהו. כמו אמו, עמו, כלומר אליו:

נַּאָמֶר לְאַ נַכּנוּ נַפָּמִי: יי וּיִּהְׁמָּה בֹאִיבֶּן וּיֹבֹּגְטִיוּ מִיֹּנִטְם יִהְמָה בֹאִיבּן וְהָּוֹבִינִי מִיּבַעוּן

אָטוַ מֹּנֹבְם לַנַהַּתֹּבוֹ אָלַ אָבָיו: אַל השְלְחוּ בְוֹ לְעַעַן הַצְּיֹלְ בִּיה בְּרִילְ לְשֵׁיוָבָא יָחִיה הַבְּוֹר הַנְּהְ אֲשֶׁר בַּמִּדְבְּר וְיָד דִּבְּטַדְבָּרָא, וְיָדְ לְא הֵישִׁטוּן בב השְּׁפְּכוּ־דָם הַשְּׁלֵיכוּ אָהוֹ אֶלִ- דַם רְמוֹ יָמִיה לְגִּיּבָא הָדֵין لَّهِ هُمُلًا هُمَّاتًا ۚ الْعَاجَالِ هَجَا لَهُمَا ذِٰكِ إِلَّا لَهَاجًا ذِٰهِ سَيهُ لَا الْعَاجَا

אָת־כְּתָּנֶת תַפַּסָים אֲשֶׁר עָּלֶיו: וַיַפְּשָׁיטוּ אָת־יוֹסָף אָת־כָּחָוָהוֹי בליפי ניהר בַאַשֶּׁר בָּא יוֹסָף אֶל אָחָיוּ

ڗ؞ٛۺڗڹۣڴڰٚڎؙڂۦڮٛڷؘڟ۪ וְהַבַּוֹר בְּל אֵון בִּוֹ מֶוֹם:

יאָנֿ. וֹלְמַ צוִלְכָּים לְצוִנֹיג וּגְמַלֵיהָ יְּמְּמְׁמְּאָרֶנְיִם בֹּאָב מִנְּלְמָּר מְּוֹבִע מָּבְבָּאָנ אָטִיָּא מִנְּלְמָּר יי מְינֵיהֶם וַיִּרְאָי וְהָנֵּה אָרְחָת

څلا_لـٰ لٰزاد:

נֹאַמָּר לָא נֹלַמֹּלְנִּיה נַפַּמִּי

※口に立て: מַיַּדְהוֹן לְאָמְבוּתֵיה לְנָת

يابارية כְּחְנֵיה יָתְ כְּחְנָיִא דְּפַּסֵי אַבווהי וּאַשִּׁלַהוּ יָת יוֹסָף יָת וְהַנְה בַּר אֲהָא יוֹפֶף לְנָת

וְנוּבָא בֵיקן לֵית בַּיה מַיָּא: ₊ ַ וַיְּקְּהְוּרִיּ יַיִּשְׁלְכִיּ אַתִּוֹ הַבְּּרֶה וְנַסְבּיּהִי יִּרְמוֹ יָמֵיה לְגִּיבָּא

מִנִיהון וַהַזוּ וְהָא נַנְשְׁאָנְ נָאַסִעַרוּ ڬڟ؞ڂۜڔ ムロは※

4447:0: ילַמּל ילָמִים אַּנְלִין לָאַטִּמָא

Let us not take his life. him out of their hand; and said: And Reuben heard it, and delivered

him to his father. him out of their hand, to restore upon him'-that he might deliver is in the wilderness, but lay no hand no blood; cast him into this pit that And Reuben said unto them: 'Shed

coat of many colours that was on they stripped Joseph of his coat, the was come unto his brethren, that And it came to pass, when Joseph

empty, there was no water in it. 24 into the pit—and the pit was and they took him, and cast him

it down to Egypt. balm and ladanum, going to carry their camels bearing spicery and Ishmaelites came from Gilead, with 25 and, behold, a caravan of they lifted up their eyes and looked, And they sat down to eat bread; and

brother and conceal his blood? our broft is it if we slay our And Judah said unto his brethren:

מלומומיו, שמכיון שיסכגוסו בעלו מלומומיו: וסכמוב מסיים ונראס מס יסיו מלומוסיו, נראס דבר מי יקוס, או שלכם או שלי, ואי אפשר שיאמרו סס ונראס מס יסיו (02) וגראה מה יהיו הלומוחיו. למכ כצי ילמק מקכל זס לומכ דרשני, כום סקדש לומכת כן, סס לומכיס נסכגסו,

אַרונָא וּנְכַפַי עַל דְּמֵיה:

- (IS) לא נכנו נפש. מכמ נפש, זו סים מימס:
- בכור וגדול שבכולן, לא ימלה הפרחון אלא בי: (בב) למען הציל אחו. כום סקדש סעידס על כאוצן שלא אמר ואם אלא לסליל אומו, שיצא סוא ויעלנו משס, אמר, אני
- (33) אח כחנחו. וה מלוק: אח כחנח הפסים. הוא שהופיף לו אביו יומר על אמיו (צ"ר פד, מו):
- בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו: (+2) והבור רק אין בו מים. ממשמע שנחמר וסבור רק, חיני יודע שחין בו מיס, מס חלמוד לומר חין בו מיס, מיס חין
- שרש עשב ושמו השמרולוזיה"ה, במק' נדה (ה.): וצרי. שרף הנומף מעלי הקמף והוא נמף הנמנה עם סמני הקמורם: וראש. לומימא שמו צלשון משנה, ורצומינו פירשו כל כנוסי בשמים הרבה קרוי נכאת, וכן וַיַּרְמַם אֶם כָּל בֵּיִם נְכֹּלֹה (מלכים־ב כ, יג), מרקחת בשמיו. ואונקלום מרגם לשון שעוה: שכרן של לדיקיס, שאין דרכן של ערבייס לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, ולוה נודמנו בשמיס, שלא יווק מריח רע: בכאח. (as) ארחת. כמרגומו שיירמ, על שס סולכי ארח. וגמליהם נשאים וגוי. למס פרפס סכמוג את משאס, לסודיע ממן

בְּשְׁבֵוֹנִ עַנִּאִ זְנִּאֲמָתְׁגִּוֹ אָּבַוֹנִי: וְנְיֵלְנִי אַּכְ-הְּהִירְבְּוִ בְּיִ־אָּחָינִהּ לְאֵ הְּחֵיִ בִּיה אָבִי, אַחוּנָא

حنشطة بحزات خششتات خضك מו_עקור וַיִּמְבְרָי אָנַ־יוֹמָף 82 IIIACI ڷڗؙۿٙڴڶ يريع جدة بهزيات م بازات م البائد البعد ال

אול ווטל בּבוֹנו ווֹלַנוֹת אָטַ בוּט ווָסל בּיוּבֹא וּבוֹת וֹטַ פּג וַיְּיִשְׁב רְאִיבֵן אֶל־הַבּוֹר וְהָנֵה וְהָבָּ רְאִיבֵן לְגִיבָּא וְהָא וּבְּרָאוּ אָתַרַוּסָרְ מִצְּבֶוֹמָרַ:

±ַלב<u></u>וֹ'.נ:

אַנוֹנוּ וֹאַנוֹ אָנוֹע אָנוַ בַּלֹא: ್ נְיֵּהְשֹׁר אָלְאַטְוֹנִ נִּאָמָוֹר עַיִּלְּבְ וֹטִּׁר לְנִׁי אָּעוִעִי נֹאָמָר מִּנְיָמָא

שְׁמֵּרְר עִּיִּרִם וַיִּטְּבְּלְוּ אָתְ־דַבְּהָּהָנָת צְּפִרְרְבָּר עִּנִּי וּטְבַלְוּ יָת בִּתּוּנָא וּיַקְחָוּ אָם־כְּתַּנָת יוֹסֶף וַיִּשְׁחֲשׁוֹ וּנְסִיבוּ יָה כִּחּנָא דְּיוֹסָר וּנְכַסוּ

וַיְשְׁלְּחֵוּ אָת־בְּתְנָת תַפַּסִּים וְשָׁלָחוּ יָת בִּתּוֹא דְּפַּסֵי ĒËO:

בוא אם_לא: מְּצְאֵנִוּ תַבְּּרִילָא תַכְּּהְנָּה בִּנְךְּ דְּאִ אַשְּׁכִּהְנָא אִשְּׁהְתִּוֹדִע בְּעַוֹּ בּ נַּבְּיָאנְ אָלְ־אֲבִיהָם נַּאָמֶרָנְ זְאָת זְאֵיִתִיאַנ לְזֶת אֲבִּיהֹוֹן נַאֲמֶרַנִּ

בְּעָה אֲבְּלְהָהוּ מְרָף שֹׁרָף יוֹמָף: ניַכִּירֶה ניֹאמֶר ְ בְּחָנֶת בְּּנִי חַיְּה

> ÄLLĽ.: בְּסְבְנָא הוא וְקְבָּיִלוּ מִנֵּיה קְנְּאֶׁמְׁמֹאֵלְיִם אֵיָהוֹ וּנִזְבָּנְנִיה לְתַּרְבָּאֵי וִיוֹדָנִא

אָת־יוֹסְף וֹנְנֵרוּ נַאַסִיקוּ יִה יוֹסֶף מָוֹ

لِمُمُدُّلُونَ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهُ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُمُ اللّهُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ اللّهُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُمِ عَلَيْكُ اللّهُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُواللّهُ عَلّه خُمُّفُذِيا خُمَاءِ نُجَيْنِهِ، يُن بِيقاء יולא ווֹלַנוּו וֹנוּ נִוֹסֹב לַתַּבַבָּאֵי

Ç⊏ιωιμι:

לְנְינִינִינִ וֹאֵלֹא לְאֵׁן אֵׁלָא אֶׁנֵי:

and they sent the coat of many coat in the blood;

son's coat or not.' found. Know now whether it is thy their father; and said: 'This have we sa colours, and they brought it to

31 killed a he-goat, and dipped the

for me, whither shall I go?

pit; and he rent his clothes.

brought Joseph into Egypt.

And they took Joseph's coat, and

and said: 'The child is not; and as

And he returned unto his brethren,

and, behold, Joseph was not in the

And Reuben returned unto the pit;

twenty shekels of silver. And they

sold Joseph to the Ishmaelites for

lifted up Joseph out of the pit, and

merchantmen; and they drew and

be upon him; for he is our brother,

Ishmaelites, and let not our hand

Come, and let us sell him to the

And there passed by Midianites,

our flesh.' And his brethren

hearkened unto him.

doubt torn in pieces.' devoured him; Joseph is without And he knew it, and said: 'It is my

33 son's coat; an evil beast hath

(62) מה בצע. מסממון, כמרגומו: וכסינו אח דמו. ונעליס את מיממו:

נקבל, וכל שהוה שמיעה המוזן, כגון וַיִּשְׁמְעִי הָה קוֹל ה' הֻלֹהִים מִמְּבַלְּךְ בַּבְּּבָן, וְרָבְּקָה שוֹתַעַם, וַיִּשְׁמַע יִשְׁרָבֹלִ שָׁ מַעְּמִי הָם מְּלוּלִם, (27) וישמעו. וקבילו מניס, וכל שמיעה שהיה קבלה דברים, כגון זה, וכגון וַיִּשְׁמַע יַעַּקֹב אָל אָבִיו, נַעֲשֶׁה וָנִשְׁמָע מחורגם

בברי הוקא בשקא צכלמיה

ואָמִטִמוְגַתְּעַ וֹאָמָג כֹשוֹא

הַכְּמִּנִא צִּבְרֶרְ הִיא אָם לָא:

מאלמל אמיל יוסף:

- (28) ויעברו אנשים מדינים. וו סיא שיירא אמרת, וסודיעך סכמול, שומכל פעמיס סרבס: וינושכו. בני יעקב את כולן ממוכגס ושמעו, ושמעת, ושמע, שמיע קדמי:
- יוסף מן הבור וימכרוהו לישמעאלים, והישמעאלים למדינים, והמדינים מכרו אומו למלרים:
- שבלבל ילועי אביו: (29) וישב ראובן. ובמכירמו לא היה שם, שהגיע יומו לילך ולשמש את אביו. דבר אחר, עסוק היה בשקו ובמעניתו על
- (IE) שעיר עזים. דמו דומס לצל אדס: הכחנה. זס שמס, וכשסים דבוקס למיצס אמרם, כגון כמום יוסף, כמום פסיס, (05) אנה אני בא. לנק לברת מלערו של לבל:
- פומיפר. ולמה לא גלה לו הקב"ה, לפי שהחרימו וקללו אח כל מי שיגלה, ושחפו להקב"ה עמהם (תנחומא וישב ב), אבל יצחק (33) ויאמר כחנת בני. סיא וו: חיה רעה אכלתהו. נלנלס זו רוח סקדש (ז"ר פד, ימ), סופו שמתגרס זו אשת כמנמ בד, נקוד פְמנֶמ:

בְרֵיה יוֹמִין סַגִּיאָין:

בַבֶּים: בֹּמֹעוֹלֹגו וֹנִעֹאַבָּׁלְ מַּלְבַבֹּוֹנְ וֹמָגם מַּפֹּא בַּעַבוֹנִגיִי וֹאִטֹאַבֹּלְ מַלְ

ווֹלֹבְ אַנוֹן אַלָּווֹי בּי־אַבֶּר אָל־בְּנִי אָבֵל שִׁאָלִר לְנְחֲמִי וַיְמְאֵן לְהַהְנָהֶם וַיֵּאִמֶּר לְנַחְמִימִיה וְסָבִיב לְקַבְּלְא رَةُكِلَمْكِ حُمْ قَرْدً لَحُمْ خَرَاكِنَا لَكُمْ خُمْ خَرَبْنَا، لَحُمْ خَرُنَانِا

[%] וְהַמְּדְלִּים ׁ מְכְרָוּ אָטִוּ אֶלְ וּמִּדְיִּמִאָּ זַבִּינוּ יָמִיהּ לְמִצְּרָיִם

ישְׁמָו הִירֶה:

אָת־שָׁטָוֹ אִנְבָן:

: الله

ۼڴؠڷٙ

כניפי וַיְהִיֹ בְּעֵהַ הַהְוֹא וַיְּרֶד יִהוּדָה

(2) CLUIT. ALTA (E"T GO, T):

(98) המבחים. שוממי בסמות סמלך:

של יעקב, אבל לא סיס ממאבל שסיס יודע שסוא מי:

ווסו שטמר ללצן זָס לִי מָשְׁרִיס שְׁנָס בְּבֵימָדְּ, לי סן, עלי סן, ומופי ללקום כנגדן:

וֹשִׁנוֹע מִנְע וֹשֵׂכֵע בוֹ וֹשִׁלֵנֵא וֹמִנִּנִאַנמִנְע וֹנְכַנְעַבַּנִילַנִע

יּ וֹטַבַר וַשַּׁבְּר בַּוֹן וֹוּלַבָּא אָנר אָמָנוְ וֹמִּבּוּאַנו וֹלְנִבר בַּר וּלַבָּא זִנוּ

رِ حَرْمَانَ بِشِكْرِ شِيمَ لَيْظَالُ لَيْحَٰهِ خَرْمُنَا بِشِمْنِا سِيمَ لَرْصُفِنا لَمْحِ

סיס יודע שסוא מי, אמר, סיאך אגלס, וסקצ"ס אינו רולס לגלות לו:

נשטשל ממו:

ל[ַ] מִאָּׁנ אָנוֹוו ווֹהָ הַּגַּאַנָהָ הַּגַּבְּמִוּ

ਯੁਂਾ ਜੁਰਦ੍ਹਜਾਰ: (**ਰ**)

מצְרָיִם לְפִּוֹמִיפַּר ֹסְרֵיס פַּרְעָּה לְפּוֹמִיפַר רַבָּא דְפּרְעֹה רַב

יִבְכְא יְתֵיה אֲבוּהִי:

לְנִׁע בַּבוּ בַּב אָבִּילָנָא לָהָאוָל

שׁלְעוּמִוֹ וֹאֵמָר אָבוּ אָנווני

לַנְתְ עָּבְרָא מֻּבוּלָמָאָב וּשְׁמִיה

יְהוּדָה מִלְּנָת אֲחוֹהִי וּסִטָּא

נְבַוֹנִי בְּעְּבְיָא הַבִּוּא וּנְחַת

למוליא:

36 Egypt unto Potiphar, an officer of And the Midianites sold him into

Pharaoh's, the captain of the guard.

And his father wept for him.

sid IIs bas snos sid IIs baA

mourned for his son many days.

And Jacob rent his garments, and

34 put sackcloth upon his loins, and

the grave to my son mourning.

he said: 'Nay, but I will go down to

but he refused to be comforted; and daughters rose up to comfort him;

a son; and she called his name

and he called his name Er.

And she conceived again, and bore

And she conceived, and bore a son;

Shua; and he took her, and went in

And Judah saw there a daughter of a

2 certain Canaanite whose name was

Onan.

And it came to pass at that time,

XXXVIII that Judah went down from his

Adullamite, whose name was Hirah. brethren, and turned in to a certain

בלרת אביהם, אמרו, אתה אמרת למכרו, אלו אמרת להשיבו, היינו שומעים לך: ויש. מאת אחיו: עד ציש עדלמי. (1) ויהי בעה ההוא. למה נסמכה פרשה זו לכאן והפסיק לפרשמו של יוסף, ללמד, שהורידורו אמי מגדולמו כשראו

מפי סגבורס, אס לא ימוח אחד מבני בחיי, מובעח אני שאיני רואס גיסנס: דיבך אחד אביו. ילחק סיס בוכס מפני לרחו אבר שארח. - כפשומו לשון קבר סוא, באבלי אקבר ולא אחנחם כל ימי. ומדרשו, גיהנס, סימן זה היה מסור בידי אל משמשין בלשון על, סֶל שְׁחֹיל וָסֶל בֵּית בַּדְּמִיס (שמוֹחֹל־בּ כחֹ, חֹ), סֶל הַבְּקַת חֲכוֹן הָסֶלָנֹהִיס, וָסֶל (מות) מְמִיה וְחִישָׁה (שס־חֹ ד, סמי (ב"ר פד, כא), וסבור שממ, שעל סממ נגורס גוירס שישמכח מן סלב, ולא על סמי: אדד אל בני. כמו על בני וסרבס מסי וכל בנימיו, כלימיו, שמין אדס נמנע מלקרוא למסנו בנו ולכלמו במו: וימאן להחבחם. אין אדס מקבל מנמומין על (פב) וְבַלְ בַנְחַיוֹ, רבי יהודה הומר, המיום מהומום נולדו עס כל שבע ושבע, ונשהוס. רבי נחמיה הומר, כנעניום היו, הלה

כבוד אב ואס, כ' שנה שהיה בבים לבן, וכ' שנה בדרך בשובו מבים לבן, שנה וחלי במכוח וששה חדשים בבים אל (מגילה מו: יו.). סיס בעמדו לפני פרעה, ושבע שני סשובע ושנחים סרעב כשבה יעקב למלרים, סרי כ"ב שנה, כנגד כ"ב שנה שלה קיים יעקב (48) ימים רבים. כ"ג שנה, משפירש ממנו עד שירד יעקג למלריס, שנהמר יוסף גן שגע עשרה שנה וגוי, וגן שלשים שנה

יַת שָׁמֵיה אוֹנָן:

בַּת־אָישׁ נַחַזָּא מַמָּן יָהוּדָה בַּת גָּבָר

ಭದ್ಗ ಭ**୮**:

خلتك:

- جَٰذِ لِيُنَا لِمُنْانِ: אָתַ שְׁמִּוּ שֵׁלְיַע וְתְיָה בְכְּזִיִר וּמְרָת יָת שְׁמָיִה שֵּלְה וַהֵּנָה
- ್ಭರ್ಥ ಧರ್ಧ:
- יְהְוְה יִיְמְהֵה יִהְוָה: ק ניהי עַר בְּבְיר יְהוּדְה רַע בְּעֵינֵי נְחָנָה עֵר בּוּבְרֵיה דִּיהוּדָה בּיִי בִּיתְּיִבְיה בּיהוּדָה בּיתְ
- זְבַתְ לְאָּטִוּנָב: אַמֶּר אָּהָיְרְ וְיַבֶּם אַמָּר וְהָאָבְי וְאָמֵר יְהִיּדְה לְאִוֹּן עִּאַ אָלְ־ וַאַמֵּר יְהִיּדְה לְאִוֹּן עִילִ
- אָטִייִ וְשְׁתְּעִׁ אָרְצְּהְ לְבְלְטִׁי נְמָן בְּנְתְּ אָתַּתְ אָתִּהִי וּמְּתַבִּיִלְ ⁶ עַּדְּרָע וְּהְיְהְיִה אָם בְּאַ אֶּלְ־אֵמֶה מִהְקְרֵי יַרְעָּא וְהָוֹיִ כַּדְ עְּלֵילִ
- יי נינרע בְּעִינֵי אַשְׁר עַשְׁהָ וּבְאִישׁ קֵּדָם יִיְ דַּעַבְּר נִאָּמִית אַר יָהִיהּ:
- שׁמָּב נֹשׁמֶב בַּגנע אַבוּגבי: יְמִיִּת נַּם_הָוּא בְּאָהָיִוּ נַתַּכֶּּ نلاتے ہے اُں خرب قرب ھڑا۔ שְבָּיִ צַּלְמְנְוֹי בִיתַ־אָּבִיוּךְ עַּדַ חִיִּבִי צַּרְמְלָא בִּית צַּבוּיף וַיַּאַמֶּר יְּהוּדְּתֹ לְחָמֶּר פַּלְּתֹּוֹ נִאָּמָר יָהוּדָה לְחָמָר פּלְתַיה
- בעה קעי קעי קקר הקנקה: וַנְּמֹלְ מַלְ־גְּוֹנוֹ, צֹאָנוֹ דְוּא וְחִירֶה בי אַשָּׁת־יָהוּדָה וַיִּנְּחָם יְהוּדָה וּוֹבׁכּוּ בַוֹּמָוֹם וֹטַמֹּט בַּט_הָּוּהַ

- בֹלוּיב כַּד יְלֵידָת יָמִיה: וּנִיּסָב מִיִּעְ וַשַּׁכְּעַ בָּן וַנִישַׁבָּע נֹאִיָסִיפַּע מִיָּע וֹיִלְיִנַע בַּע
- בוּכְרֵיה וֹשְׁעַה מְּעָר: , ויִּקַּח יְהוּדֶה אִשֶּׁה לְעֵר בְּכוֹרֶוֹ וּנְסֵיב יְהוּדֶה אָתְּהָא לְעֵר
- בּוֹשׁ בַבְם וֹן וֹאַמִּנִינִינִי וֹוֹ:
- זַרְעָאַ כַאָּחוּדְ:
- לְאַלַמָא זַרְעָא לַאָּדוּהָי: メドアニ・ド ダイ ダアダメ キア・イ デベメ נינות אולן בי לא לו יהנה וודע אונן אַני לא על שְּמִיה
- בית אַבוּהָא: כֹאַעוְנִי. וֹאַוֹלַע טַמֶּר וִימִיבַע אַמָר דַּלְמָא וְמוּת אַף הוּאַ מֹב בְּוֹנְבֵּי מֻלְנִי בְּנִי אֶנִי
- خنفزن וְטִירָה רְחֲמֵיה צָּדֶלְמָאָה יסְלֵיק עַל אָּוָיִי עָנֵיה הוּאַ אַטֿע יְהוּדָה וְאָהְנַיִם יְהוּדָה וְטְנִאוּ וְנְתֹּוֹא וְמִנִינִע בַּע מָוּנָּ

- at Chezib, when she bore him. called his name Shelah; and he was And she yet again bore a son, and
- Tamar. first-born, and her name was And Judah took a wife for Er his
- and the Lord slew him. wicked in the sight of the LORD; And Er, Judah's first-born, was
- to thy brother. brother unto her, and raise up seed perform the duty of a husband's 8 unto thy brother's wife, and ni 02' :nsnO otnu biss dsbul bnA
- to his brother. the ground, lest he should give seed brother's wife, that he spilled it on pass when he went in unto his would not be his; and it came to And Onan knew that the seed
- He slew him also. evil in the sight of the LORD; and And the thing which he did was
- father's house. Tamar went and dwelt in her he also die, like his brethren.' And son be grown up; for he said: 'Lest n in thy father's house, till Shelah my wobiw s nisməA' :wsl-ni-rərdzusb Then said Judah to Tamar his
- the Adullamite. Timnah, he and his friend Hirah up unto his sheep-shearers to and Judah was comforted, and went daughter, the wife of Judah, died; And in process of time Shua's
- מֵימִיו, דחס לח כן מס בח לסודיענו. ובבכחשים רבס (פס, ד) רחימי, וחקרח שמו שלס וגו' פסקם: (3) והיה בבייב. שם המקום, ומומר מני, על שם שפפקה מלדם נקרה כויב, לשון סִיוֹ מִסְיֶם לִי פְּמוֹ מַבְּנָב, מֵשֶׁר לֹמׁ יְבַיְּבוּ
- ער משחים ורעו כדי שלה חחעבר ויכחיש יפיה: (דש בעיני ה). כרעמו של מונן, משמים זרעו, שנממר במונן וימם גם מומו, כמיממו של ער מיממו של מונן. ולמס סיס
- (8) והקם זרע. הגן יקרה על שם המת:
- (9) ושחח ארצה. דם מבפניס ווורס מבמון (ב"ר פס, ס):
- וושימומו לנשים (יבמומ קד:): (II) כי אמר וגרי. כלומר, דוחס סיס אוחס בקש, שלא סיס בדעחו לסשיאס לו: כי אמר פן ימוח. מוחוקח סיא

מְבֶׁע שֹׁמְנְעִי בְּגִּע הַאָּנִוּ:

ئنينې ځې_ننځت ځږ ځغښت: نظئنت چ، نېتر چ، بنتر هچن בְּפָּתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל־הֵרַךְ رَفِّور خَرْتِ، هَٰלُמُرِينُك ظِهْرُ.نَ

چر جوړت څړرن:

שׁמוֹלַבְיִ בֹּוּ שַׁבַוֹא אֶלֶוּ: יָדִע בֶּי כַלְּקוֹ הֻוֹא וַתֹּאִמֶּר עַה־ or הְבָּהְרַנְּאִ אֲבָּנְאִ אֵבְיִּךְ בֻּיִּ לְאֵ הַבִּי בְּעָּוֹ אֵבוּי צְּבָּיִר אֲבִיי בְּעָרִי בְּעָרִי אֲבִיי رثص هريات هراتيته ونهور

مَدُحُبِا مَن هَٰذِيَّكِ: מִן־הַצָּאַן וַהַאָמֶר נַּיֵּאָמֶׁר אַנְבָּׁנְ אַהְבַּעַׁ עַּבְׁרִי בְּנִבְּיִי בַּרִי בְּבָּעָּ

וּלֹא אֹלְוֹלִ וֹלַבַר לְוִי بطهك يخشد جنثتك تنشاحتك نسيضكك يحبتك يبضح حمد 81 كِلْدِ رَبِهِمُد بِيْثُمُولِ بَضِيرَاكِ كِرِكِ رَهُمَدِي مَنْظَيْكِ لِمِيمَظِكِ ניאַמֶּר מֶּר הַמְּבְּיוֹן אֲמֶוֹר אָמֶוֹן נֹאָמָר מָא מִמֶּבְּוֹּגִא בַאָּמִוּן

> מָבֶינוי: שמונב סבום לשמנע למנו וֹאִטֹעוֹא לִעַמֹּר לִמִּימָר עַאַ

אָטְיְהָרָת לֵיה לְאָתוּ: עוֹנו אָבוּי רְבָּא שֶׁלֶה וְהִיא לָא מינום דְעל אוֹרַח הַמְּנָת אָבַר וֹאַמֹּגוּאַט לִבוּהָוּ אַבֹּטִלוּטִנּי

בָּרָא אָרֵי כַסִּיאָת אַפַּהָא: וְשְׁנְעִי וְעוּגִע וְתַמְּבָּע כִּנְפַּׁלַע

שישול לוחי: וֹאֵמֹנִע מֹא שֹשֹּוֹ לָ, אָנִי לָא וֹבַת אַבוּ כַּלְּטִיה הִיא יִסְמָא לְנְתַה לְאוֹרְחָא נַאֲמָר

משכונא עד דהשערה: אִם שִׁמֵּל אָנוֹ מָלָא נְאָמָרָת אָם מִמֵּין

וְמְאֵל קְנְתָה וְעַהִיאָת לֵיה:

to Timnah to shear his sheep. Behold, thy father-in-law goeth up And it was told Tamar, saying:

not given unto him to wife. Shelah was grown up, and she was way to Timnah; for she saw that entrance of Enaim, which is by the wrapped herself, and sat in the covered herself with her veil, and garments of her widowhood, and And she put off from her the

covered her face. her to be a harlot; for she had When Judah saw her, he thought

daughter-in-law. And she said: not that she was his come in unto thee'; for he knew and said: 'Come, I pray thee, let me And he turned unto her by the way,

And he said: 'I will send thee a kid mayest come in unto me? what wilt thou give me, that thou

Pledge, till thou send it? she said: 'Wilt thou give me a 17 of the goats from the flock.' And

and she conceived by him. them to her, and came in unto her, that is in thy hand.' And he gave signet and thy cord, and thy staff give thee? And she said: 'Thy And he said: 'What pledge shall I

- (בו) ויעל על גווזי צאנו. ויעל ממוחס לעמוד על גווזי לאנו:
- (13) עלה חמנחה. ונשמשון סוא אומר וַיֵּבֶר שְׁמְשׁוֹן וגו' מְּמְנָמֶס (שופטיס יד, א), נשפוע ססר סימס יושבת, עולין לס
- ספקירה עלמה אלל יהודה, שהימה מתאוה להעמיד ממנו בנים: ורבומינו דרשו, בפתחו של אברסס אבינו, שכל עיניס מלפוח לראוחו (מועס י.): - בי ראחה בי גדל שלה וגוי. לפיכך (14) וחחעלף. כממס פניס שלא יכיר בס: וחשב בפחח עינים. בפמימת עיניס, נפרשת דרכיס שעל דרך ממומס. מכטן ויורדין לה מכטן:
- כסמה פניה, כשהימה צבית חמיה הימה לנועה לפיכך לא חשדה: (15) ויחשבה לוונה. לפי שיושבת בפרשת דרכים: בי בסחה פניה. ולא יכול לראותם ולסכירם. ומדרש רבותינו כי
- נמינה הם: שלמך ודעמך לכך. כל לשון סבה לשון הומנה הוא, מוץ ממקום שיש למרגמו בלשון נמינה, ואף אומן של הומנה קרובים ללשון (16) ויש אליה אל הדרך. מדרך שסים בס, נשם אל סדרך אשר סיא בס, ובלשון לע"ו דשמורני"ר: הבה נא. סכיני
- (שבון: משכון:
- בו, לדיקים כיולה בו: (18) החמך ופחילך. עוקקר ושושיפך. מבעת שלתה הומה בה, ושמלקר שלתה מתכקה בה: וחהר לו. גבורים כיולל

אַלְמֶנוּמֶה: ريوم رشح بريوت لإلاب بالإلام الإلام

נטלבא בלב, מפה מנה ולבשה לבושי になれずいない

the garments of her widowhood. 19 put off her veil from her, and put on And she arose, and went away, and

بَالْكُمُّكِ لِنَا הְעֵּרְבְּוֹן מִיֵּרַ הְאִשְּׁה וְלָא מִשְׁכּוֹנָא מִיָּדָא דְּאִהְּחָא וְלָא מצאה: בּנִגְ במַּעוּ עַמַּגַבְלָטָּג לַלַטַע בּנַג בַטַמָּגִע הַגַבְמָאָע לַמָּסַב נישְׁלַח יְהוּדְה אָת־גְּּדֵי הֵשִׂיִּם וּשְׁלַח יְהוּדָה יָה גַּדִיָא בַּר שָנֵי

found her not. from the woman's hand; but he Adullamite, to receive the pledge os by the hand of his friend the And Judah sent the kid of the goats

הַבְּרֵךְ וַנְאַמְרוּ לֹאַ־הְיְהָת בְּזָּה עַל אִיְרְחָא נַאַמָרוּ לֵיח הָכָא קרַשְׁה: אַיַרְ הַקְּרַשֶּׁה הָוֹא בְעִינַיִם עַלִּ־ אָן מְקּנַיִּשְׁמָּא דְּהִיא בְעִינִים

וַיִּשְׁאַל אָת־אַנְשָׁי מִלְמָה לֵאמֹר יִשְׁאָיל יַת אַנַשִּי אַתַרָה לְמֶימָר

harlot here.' they said: 'There hath been no was at Enaim by the wayside?' And 21 saying: 'Where is the harlot, that Then he asked the men of her place,

אָמְרוּ לאֹ־הְיְמָה בָּזֶה קְּדֵשֶׁה: بالإلا الأبا الالها المرابات المرابات المرابع נַּיֶּמֶׁבְ אֶּלְ-יְהוּיַּהְה נַיְּאָמֶר לָא וְחָב לְנָת יְהוּדָה נַאֲמֶר לָא

אַמרוּ לִית הְכָא מִקּדַשְׁמָא:

been no harlot here.' men of the place said: There hath

'I have not found her; and also the

And he returned to Judah, and said:

ַ הַּנְּה וְאַמָּה לְאִ מְצְּאִמֶּה: دِبَرِي رَجِه بَرَدِه شِوْرَامِهُ ثِهِرِه دِيْرَ مَنْ إِمَا فِيْهِ فِيَدِدُم وَأَنْهِ [양성다 [다다다 마라 part said: 'Let her take it, lest '다다다 다으드 것도 구수다 모양 it, lest tell had band band band

בְּבֵּוֹ נְאֵשׁ לָא אַהֶּכַּטִּעִי:

this kid, and thou hast not found 23 we be put to shame; behold, I sent

النهتك: التلاثاً ا حَمْثِكَ لِيْنَ بَيْنِ بَارُب كِأِنْدِيْنَ خَرْبُكِ אַ לְיהוּדֶה לֵאמוֹר זְנְתָּה מְמֶר לִיהוּדָה לְמֵימֵר זַנִּיאַת מְמֶר رَبْرَرَا جِمْشِكِتُ لِيَلِيَّةِ لَا يَرْقِلُ الْخِلِالِ لَنْقِلًا

מוּנוֹטַע וֹאַמָּר יְרוּדָר אַפּּטוּהָא ואַב בא מהבוא וְנְיוֹנִי בְּטַלְטוּט וְבְוּטִּיִּא וֹאִטְׁטִוּא

her forth, and let her be burnt.' gnira' :biss dabul baA '.yr1011sd yd moreover, behold, she is with child hath played the harlot; and wel-ni-rongheb ydr remeT' :gniyee months after, that it was told Judah, And it came to pass about three

(IS) הקדשה. מקודם מוומנם לונום:

במוטו דם טוטו בדבי עזים (ב"ר פה, ע): לעשות עוד לאמת דברי: - הגה שלחתי הגדי הזה. לפי שרמס יסודס את אביו בגדי עזיס, שסעביל כתות יותף בדמו, (ES) חקח לה. יסיס שלס מס שנידס: פן נהיה לבוז. אם מנקשום עוד, ימפרסם סדנר ויסיס גואי, כי מס עלי

בנום בשניפם: כמו אָשֶׁס בְּרֶב, וכמו בְּרֶב פַּמַמֶּכ: וחשרף. אמר אפריס מקשאס משוס רבי מאיר, במו של שס הימה שהוא כהן, לפירך כמו וּמִשְׁלַמַ מֶנִים (השמר ע, יע), מִשְׁלוֹת יָדֶס, וכן מרגוס הונקלום כמלמות ירחיה: הדה ליגונים. שם דבר, מעוברם, (+≤) במשלש חדשים. רובו של רמשון, ורובו של מתרון, ומתלעי שלס (נדס ת:). ולשון כתשלש חדשים, כסשתלש התדשים,

रित्ववीप प्रदेषः לָא לְמֶּג בַּעְנְמֹנִי וְבִיפְּטִיגִים בְּבֹּגוֹ לְמוֹ הֹוֹלִטֹא וֹהְוָהִפּנֹא לו אַנֹכֶי הַנְה וַתֹּאמֶר הַבֶּר־ « חַמִּיהַ לֵאמֵר לְאִישׁ אֲשֶׁר־אֵלֶה לַחֲמִּיּהָא

לְהֵּלְנִי בְּנִי וְלְאִינְסָף עִּיִּדְ לְאִינִיהָהַה לְהֵּלְנִי בְּרִי וְלָאִ gz diệt. בובהל-בון לא־נָתַהָּי וַבְּּצָה מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי ניפַר יְהוּדְה נִיאֹמֶר צְּדְקָה וָאִשְׁהְמוֹדַע יְהוּדָה

ע נְיָהְיִ בְּעָהְיִ לְדְהְהְיִי הְאִנְמִים נְהָנָה בְעִּבְּן מִילְדַה וְהָא

לאמר זֶה יָצָא רַאִּשְׂנָה: הַמְּנִקְּבֶּרְת נִשִּׁקְשֶּׁר עַּלְ־יָדְוֹ שְּׁנִי וּנְסֵיבָת הְיָהָא וּקְעַנֵּת עַלִּ « נְיְהֶי בְּלְדְמָה וַיִּמֶּן־יָּדְ וַתִּפָּח נִהַנָה פְּטֵּילְנַה וִיהַב יָדָא

פַּבוּל נִיקְרָא שָּטִוּ פָּבוּל: אַהְיוּ וַהַּאִמֶּר מַה־פָּרָצְהָ עָלֶיף ניקיו בְּמִשְׁיב יִדְּוֹ וְהַנֵּה יִצְאׁ

ַבְּאָנְי נִיּלְרָא שָׁמִוּ זְּרַח: (a) • נְאַנַר נְצֵא אַנְיִנ אַמֶּר מַּלְ-נְרַנְ נְבַנֵּר בַּן נְפַּל אַנְנְנִי, דְּעַלְ

וְחוּמְרָא הָאָכָּון: מהבוא ואמבע אהשמובה באַבְּוֹן בַּיבְיה מָנֵיה אָנָא くばんなし הַנא מוּצֵאַת וְהָיא שֶׁלְחֲה אֶלְ- הִיא מִתַפְּקָא וְהִיא שְּׁלְחַת

אוסיף עוד למדעה:

עוומין במעקהא:

לפֿל לַבְּנִינִאַ: יִביה זְהוֹרִיקָא לְמֵימָר בֵּין

סוג הֹלְנַ לְמִנִילַ וּלֵנִ אַ הַמָּנִינִ נפֿל אַשוּבוּ. נאַמוֹבע מֹא טַלול וְנְוֹנִי כַּרְ אֲמֵיב יְדֵיה וְהָא

ţĽĦ: יביה זהוריקא וקרא שמיה

> signet, and the cords, and the staff. pray thee, whose are these, the with child'; and she said: 'Discern, I By the man, whose these are, am I sent to her father-in-law, saying: When she was brought forth, she

her again no more. to Shelah my son.' And he knew than I; forasmuch as I gave her not suosingir siom si she' shies bas as And Judah acknowledged them,

in her womb. her travail, that, behold, twins were And it came to pass in the time of

saying: 'This came out first.' upon his hand a scarlet thread, and the midwife took and bound sa travailed, that one put out a hand; And it came to pass, when she

called Perez. thyself?' Therefore his name was hast thou made a breach for came out; and she said: Wherefore his hand, that, behold his brother And it came to pass, as he drew back

called Zerah. upon his hand; and his name was 30 brother, that had the scarlet thread And afterward came out his

- ילבין פני מבירו ברביס: הכר נא. מין נא מלה לצון בקשה, הכר נא בורחל, וחל מחבד שלש נפשומ: . אלה לו, אמרה, אם יודה מעלמו, יודה, ואם לאו, ישרפוני ואל אלבין פניו, מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל (פב) הוא מוצאח. לישרף: והיא שלחה אל חמיה. לא כלמס לסלבין פניי, ולומר ממך אני מעוברם, אלא לאים אשר
- ומידד, וְלֹמׁ יַמְפוּי, וממרגמינן ולמ פסקו): בדין עשמס, על אשר לא נממיס לשלס בני: ולא יסף עוד. יש אומריס לא סומיף, ויש אומריס לא פסק, (ומבירו גבי אלדד לנועס בבית חמיס, גורחי שילאו ממנס מלכיס, ומשבט יסודס גורחי לסעמיד מלכיס בישראל: בי על בן לא נחחיד. כי (25) צדקה. בדברים: מגוני. סיא מעוברם. ורו"ל דרשו, שילאס בת קול ואמרס, ממני ומאסי ילאו סדבריס, לפי שסימס
- מומיס מסר, לפי שהאחד רשע, אבל אלו שניהם לדיקים: (שר) בעח לדחה. וברבקס סום פומר וימלפי ימים ללגים, לסלן למלפיס וכפן למסריס: והנה חאומים. מלפ, ולסלן
- (82) ויחן יד. סולים ספתר ידו למוץ, ולפתר שקשרם על ידו סשני, סמוירם:
- (92) פרצה. מוקם עליך מווק:
- זרימת מרלית השני: דבריס, שלקח אדרת שנער, ושני חתיכות כמף של מאחים שקליס, ולשון והב (ב"ר פה, יד): ויקרא שמו זרח. על שם (35) אשר על ידו השני. ארבע ידות כתובות כאן, כנגד ארבע תרמיס שמעל עכן שילא תמנו. ויש אומריס כנגד ארבעה

ŸĢT: הַיִּשְׁמְמֵאַלִים אַשֶּׁר הוֹרְדֶהוּ דִּעַּרְבָּאֵי דַּאַחַתּוּהִי לְתַּשָּׂוּ: הַשַּבְּחִים אֵישׁ מִצְרִי פוטיפַר סָרָיס פַּרָעָּה שָׂר וויסף הוכר מצְרָיִמָה נִיקְנֹהוּ

ترظير: מַּגְּלְיִם וֹּיְבְיִּרְ פַּבְּיִתְ אֲבְּנָוֹרְ דִּיְנְסֵׁךְ וַבִּוֹנְהְ מָצְּרְאָרִי בְּצְּלְיִם וֹיִבְיִר בְּבְּרִתְ אֲבְנֵוֹרְ בְּרָבְתְ הְבִּרְתְ תְּבִּרִתְ וְבִּוֹנְתִי בְּבָּרִתְ הְבִּיִּרִ וַיְהָי יְהֹוֹה אָת־יוֹסֶף וַיְהָי אֵישׁ וַהָּנָה שִּישָּׁרָא דַּייָ בְּסַעְּּדֵיה

ţ;Ţr: אַשֶּׁר הָוּא עּשֶּׁה יְהֹנֶה מַצְּלְיהַ בְּסַעְּרִיה וְכֹל דְּהוּא עְּבֵיר יִי ניַרְא אָדְלָּיו בָּי יְהְוָהְה אָתְּיִ וְכֵלְ יִהְוֹאָ רִבּוֹנִיה אָרֵי מִימְרָא דִּייָ

<u>המרלו בידו:</u> אָעוֹי וֹנִפְּׁלִבְעוּי מַּלְבַּינְיוִי וֹבֹלְב וֹמִמֵּנִת יִנִינִי נִמִּנְיִנִי מַלְ בִּינִינִי וּוֹמֹּגָא וְכֹלֹב עוֹן בֹּמֹנֹוֹו וֹוֹחֲבֵע וֹאַמֵּבַע וְכֹלַב נַעַמוֹ בַּמֹנוֹנוֹ

אָמֶּר יָמִּרְלְוִ בַּבָּוֹת וּבַמְּבֶר: יוסף ויהי ברקת יהוה בכל יְהְנֶה אָת־בָּית הַמִּצְרָי בִּנְלַל ؞ ڶۿڂ ڂڂڰۿڷڐ۩؞ۼ؞ڗڹڂڎڬ וַיְהָי מַאָּזֹ הִפְּלִיד אֹהוֹ בְּבֵיהוֹי

יוֹטֶׁף יְפַּה־תָּאַר וִיפָּה עַּרְאָה: עַכְּטִם אַּמָּרַהָּנְאַ אַנְכַלְ וַנְיָהַיּ ⁹ וְלֹאֵ־יָרָע אָחּוֹ מְאָוּמָה בָּי אָם־ ניצור בל אַשֶּר לוֹ בְינר יוֹסְף ישְׁבַק בָל דְלֵיה בִּידָא דְיוֹסָף

אָלַיוֹסֶךְ וַתְּאָמֶר שִׁכְּבָּר עִּמֶּי: נַהְשָּׁא אֵשֶׁרְאָרְנָיִוֹ אָרַעִיעִינִין يزبًر אַחַר הַדְּבְּרֵים הָאֵּלֶה

> מֹנַעַ לַמִּנְלַנָּא װּבַּרָא מִגַּבָאַנ מִנְּבָא פוּטִיפַר רַבָּא דְפַּרְעֹה רַב נייסף אַמְּחַת לְמִצְרָיִם וְזַבְּנֵיה

מַצַּלְע בִּידִיה:

וֹכֹא בַאִּית לֵיה מִסָר בִּידִיה:

نْتِلَاظُكِٰ؉: בּוֹ לֹכֹלְ גַאַנע לָוִצּ לַבוֹעֹאָ בּוֹנִי בּוֹבֹינֹא בּוֹבַנֹיא ילבול וו נים מגלאים בְבְימִיה וְעַל כְּל דְאָית לֵיה ĿĊĖ

מּפֹּגַר בְּרֵינְא נְיָאָי בְּחָוֹנְא: לַהְמָא דְּהוּא אָבֵיל וַהַנָה יוֹסָף וֹלָא וֹבַת הֹמֵוִע מִבַּהִם אֶּלְנִיוֹ

בווטב וֹאַמֹנו הַכוִד הֹמִּו: ווֹלפֿע אַטֿע בבווגב וָע הגוֹבא וַבְוֹנִי בְּתַּר פִּתְּנְמִיָּא הָאָכֵין

> brought him down thither. hand of the Ishmaelites, that had an Egyptian, bought him of the Pharaoh's, the captain of the guard, Egypt; and Potiphar, an officer of And Joseph was brought down to

XIXXX

Egyptian. was in the house of his master the 2 he was a prosperous man; and he And the Lord was with Joseph, and

his hand. made all that he did to prosper in 3 was with him, and that the LORD And his master saw that the LORD

he put into his hand. over his house, and all that he had And he appointed him overseer sight, and he ministered unto him. And Joseph found favour in his

Egyptian's house for Joseph's sake; that the Lord blessed the this house, and over all that he had, that he appointed him overseer in

And it came to pass from the time

And he left all that he had in and in the field. upon all that he had, in the house and the blessing of the LORD was

beautiful form, and fair to look which he did eat. And Joseph was of knew not aught save the bread Joseph's hand; and, having him, he

'Lie with me.' her eyes upon Joseph; and she said: 7 things, that his master's wife cast And it came to pass after these

- שכחחה בחלעכולוגין שלה שעתידה להעמיד בנים ממנו, וחינה יודעת חם ממנה חם מבחה: - סוריידוסו מגדולמו. ועוד, כדי לסמוך מעשה אשמו של פומיפר למעשה חמר, לומר לך, מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים, (I) ויוסף הורד. מוזר לענין ראשון, אלא שהפפיק בו כדי לפתוך ירידמו של יסודה לתכירמו של יופף, לומר לך שבשבילו
- (3) כי ה׳ אתו. שם שמים שגור לפיו:
- (+) וכל יש לו. סרי לשון קלר מפר אשר:
- יפה האר. כיון שכאס עלמו מושל, סממיל אוכל ושומס ומסלסל בשערו, אמר סקב"ס, אביך ממאבל ואמס מסלסל בשערך, (6) ולא ידע אחו מאומה. לא סיס נומן לצו לכלוס: בי אם הלחם. סיא אשמו, אלא שדצר צלשון נקייס: ויהי יוסף

- בּבּנִיט וֹכִילְ אַמְּבְבְיִתְּבְיִוּ נִינוֹ בּבִינִיא וֹכִילְ בַּאִינִי בְיִנִי מִסַּב ֶּ בַּוֹן אַבְּוֹיָ לַאִינְרָע אַשׁנִי מַבּי הָא רָבּוּנִי לָא יָדַעּע עַמִּי מָא
- נְיִם: אָטֶשֶׁר הְרְעָּר הַגְּדִלְר הַּנְּאָת אِنْكُ حَمَّيُّد مَنْ غَمُنْ لَمُنْ تَعْدَ خُنْدَ لَمُنْ عَنْدَيِ ه لَـٰج ـ שׁמַּנ מַמָּנ מַאָנמִׁע בַּנ אִם בּ נֹלָא מִנַּת מִנָּנ מִבְּתַם אֹלְעַנוֹ אַּגְּפָנּנּ לּגְיִגְ בַּבּנִינִי עַנִּינְ מִמֶּנִי כִיִּע צַּבְיב בַּבּנִיטִא עַבִּגן מִנִּי
- אָבְלְה לְהְיִוֹת עִמֶּה: נום ולא מביל מנה למשבר נום ולא מביל מנה למשבר
- מֹאַנֹמֹּג עַבּּנֹע מוֹם בּבּּנֹע: קמֹהִוּט מִלְאַבְּטִׁוּ וֹאָּגוֹ אָהַהּ לַבְּיִטָּאַ לְמָבְּבַּע
- נּגֹגא בַטוּגַב: מְמֵּנְ נַנְּמֵּנְׁבְ בִּלְּבְוָ בְּנֹבְנְע נַנְּנָס מְּכִוָּב מִמָּנ וְמִּבְּמֵנִע לְלְבָּמָנִע رَمَارَهُمُّ لَا جَحَرُلُ لِي مُرَالٍ مُرَجِّلًا يَهُمَلُ مَنْ حَرَّجُمُ لِمَا خُرَجُمُ لِمَا خُرَدُهُ لِمَا ي
- בְּיָבְה וַיְּנְס הַחִּיצְה: פּ וֹנְיִנִי כַּרְאַנְטְׁנִי כִּי־עָּוֹנִ בִּגְּיָרִ נִּהְנְיִנִי כַּרְ הַנִּיִּ שָּׁבְּקִיהַ
- לְאָפֿר מֹמֶוּ נֹאָטׁבֿא בֹּטִוּלְ נַּבְוּלְ: אָנְהָ הֹבֹינו לְגַּנוֹעׁ בַּנוּ בָּא אֶּבְּנְ ⁺¹ לָהָם לֵאמור רְאִּי הָבִיא לְנָי رَنَكُلُهُ كُمُثَمِّرُ حُبُولِهِ رَفِهِمُد

- וּנֹמֹאָנוּ וּנִאָמֹרַ אָּבְ־אַּמָּט אָבְּלָנִ וֹסָבוּכ וֹאַמֹר לְאִטֹּט וֹבּוִוּנִי
- בְּבָא נַאַבוּב קָּדָם יָיָ: נאַכבון אַהְבוּג בּיִהְטָא בַבַּטֹא
- לְנְתַבּ לְמִבְוֹנִ, מִּמַבּ:
- בוקא הַמָּן בְּבֵיקֹא: עוּשְּׁבְּנִיה וְלֵית אָּנָשׁ מִאָּנִשָּׁי ĖĊŮË, וּנְיְהִי בְּהַנִּוֹם הַבְּּהְת וַנְּבָא הַבּּיְתְה וֹהָנִה בְּיוֹמָא הְבֵּין וְעָּאִל
- לידה וְעָּרָל וּנְפָּל לְשִׁנְאַ:
- לְלְדָּהְגִע בֹּגַע וֹהְנַע לְחִוּלֵא:
- בַּבַלְאַ בַבְּאַ: האב בוני. במהפד המו ופבוני עַּבְּיִבְאַ מִבְּנִאַנִי לְעַנְּכֹא בַּנֹא לעון למומר שון אושו כלא וּלֵבׁע לְאֵּנֹהֵוּ בִּיעִע וֹאָמָבע

- he hath into my hand; the house, and he hath put all that having me, knoweth not what is in 8 master's wife: 'Behold, my master, But he refused, and said unto his
- against God? do this great wickedness, and sin thou art his wife. How then can I thing from me but thee, because I; neither hath he kept back any he is not greater in this house than
- her, or to be with her. hearkened not unto her, to lie by 10 Joseph day by day, that he And it came to pass, as she spoke to
- men of the house there within, his work, and there was none of the п when he went into the house to do And it came to pass on a certain day,
- hand, and fled, and got him out. And he left his garment in her 12 garment, saying: 'Lie with me.' that she caught him by his
- hand, and was fled forth, rear he had left his garment in her And it came to pass, when she saw
- with a loud voice. unto me to lie with me, and I cried unto us to mock us; he came in 'See, he hath brought in a Hebrew house, and spoke unto them, saying: that she called unto the men of her

- (√) וחשא אשה אדוניו וגוי. כל מקוס שנהמר המר, קמוך:
- (10) לשכב אצלה. הפילו נלה משמיש: להיות עמה. לעולם הנה: (9) וחשאחי לאלהים. בנינת נלמוו על סעריות:
- (II) ויהי בהיום הזה. כלומר, ויסי כאשר סגיע יוס מיוחד, יוס לחוק, יוס איד שלסס, שסלכו כולס לציח עצודת אליליס,
- מד אמר מלאכמו ממש, וחד אמר לעשות לרכיו עמה, אלא שנראים לו דמות דיוקנו של אביו וכוי, כדאימא במסכת סועה (לו:): שמרס, אין לי יום הגון להוקק ליומף כהיום הוה, אמרה להם, חולה אניואיני יכולה לילך: – לעשות מלאבחו. רב ושמואל,
- מבני עבר (ב"ר מב, ה), (ק"ה מעבר הנהר): (+1) ראו הביא לנו. סרי זס לעון קלרס, סבים לנו, ולם פירש מי סביםו, ועל בעלס מומרם כן: עברי. מעבר סנסר,

נַיּבֶא הַהָּנִּלָּה: נאטנא וּהֹגוֹּב בֹּנִבוְ אֹגֹּלְ. וֹנְיֹנֹם שַׁלְ. וּמִבוֹנוּ וְהַּבְּשׁנִי לְלְבָּהָּוִי

אָבְלָוֹנ אָבְבַנּוֹטַנְיּ a וַתַּבָּח בְּנְּדְוֹ אֶצְּלְה עַּדְ בְּנֹא נַאֲחֵיהְתֵּיה לִלְבְשִׁיה לְנְתַה עַּדִ

אַּמֶּעַבְיבַרָאָטַ לְּנִגְּ לְגָּמַטִ בּוּי رْאرْد ځه_هرْ، نۀڅد ئۀخد، ושֹׁבַלָּנו מֹבְּלָנו כֹּבַבְנוֹם בַאָּלָנו

رَيْمُرُكُ جَذِٰكُ ا هُجُكُا رَيْزُهُ سَابِيغُكِ: ⁸¹ וֹגְיֵגְי פַּעִּבׁוּגִמָּג פַּגְלָגְי נֹאֵפֿבֹא וַעַּנִע פַּב אָבָׁנִמָנִע פֿלָגְ נִפֿבַנִע

تؤلال هَفَا: בַּיְבְרֵים הְאֵׁמֶה עֶשְׂה לֵי עַבְהֶדְּ לְמִימִר פְפִּחָנְעַיָּא הָאִמֵּין עֲבִר אַמְּשִׁ אַמְּר דּבְּבֶּרָה אַלְיוֹ לֵאַמֶּר בּּנִינִת אָטִתִיה דִּמַלֵּילִה עִּמִיה וּנְהְיִ כְּמִּׁמְהַ אַבְּוֹּנִי אֵט בּבְרֵנֵי וַבִּוֹנִי כַּב מֵּמָה בַבּוֹנִיה וָט

הַסְתַר: וֹנִבוּרִיִשְׁם ÄQĿĽ∟□ (כ׳ אַסורי)[ק׳ אַסִירָי] הַמֶּלֶּדְּ ניקה אַדנר יוסף אתו ניהנהו

TQTL: חָסֶר נִימֵן חִנְּי בְּעִינֵי שָּׁר בִּית־ ייקי יהוְהֹ אָת־יוֹסֶף וַיִּשׁ אֵלֶיוּ

הוא הַנֶה עשֶה: הַפְּהַר וְאֵּת כְּל־אֲשֶׁר עֹשִׁים שְׁם ¿¿ אָנו בָּלְעַבְּאָסִירָם אָּמֶּר בָּבָרָנו וַיִּמֵּן שָׂר בֵּית־הַפֿהַר בְּיַד־יוֹסָף וִיהַב רַב בַּית אֲסִירֵי בִּידָא

לְנִינִי נְתְּבַל יִנְפַּל לְחִוּלֵא: וֹנְתֵּי בְּיִשְׁמִׁתְּ בְּירְתְּוֹהִימְתִי קוֹלֵי נִתְּיָה בָּר שְׁמֵע אָבִי אָבִימִית

בְּעָאַל רְבוֹנֵיה לְבֵּיהַיה:

לְעַוֹּוֹלֵאָ בֹּוּ: מֹלבֹא מֹלוֹאִנו בַּאִנוֹנוֹא כַנֹא בּישׁבְּגוֹ בְמִנמִר מֹאַכְ כְנִינִי **UCITY** כפוונמיא

לְמִוּלֵא: וְאַבְּבוּע לַלְבָּאָנִע לָוֹנִי, וֹאָּבַל

خ، مَحْدُك نَاكِّ الْهِ لِنَادُة بِنَادُة اللهُ عَلَيْهِ اللهُ عَلَيْهِ اللهُ عَلَيْهِ اللهُ عَلَيْهِ اللهُ عَلَيْهِ اللهُ عَلَيْهِ اللهُ عَلَيْهِ اللهُ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُواللّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلْهِ عَلَيْهِ عَلِيهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْهِ عَلَيْ

to me'; that his wrath was kindled. After this manner did thy servant which she spoke unto him, saying: master heard the words of his wife, And it came to pass, when his

garment by me, and fled out.

my voice and cried, that he left his

unto us, came in unto me to mock

servant, whom thou hast brought

And she spoke unto him according

And she laid up his garment by her,

that he left his garment by me, and 15 that I lifted up my voice and cried,

And it came to pass, when he heard

wordoH oAT' :gniyss ,edrow oeoh1 01 71

until his master came home.

fled, and got him out.'

And it came to pass, as I lifted up

prison. bound; and he was there in the where the king's prisoners were put him into the prison, the place And Joseph's master took him, and

keeper of the prison. gave him favour in the sight of the 21 showed kindness unto him, and But the Lord was with Joseph, and

was the doer of it. and whatsoever they did there, he prisoners that were in the prison; committed to Joseph's hand all the And the keeper of the prison

(16) אדניו. של יומף:

(TI) בא אלי. ללחק בי, סעבר סעברי אשר סבאח לנו:

(91) ויהי כשמוע אדניו הוי. נשעת משמיש למרס לו כן, וזסו שלמרס, כדבריס סללס עשס לי עברך, עניני משמיש כללס:

מְמֶּיִמְבֵיה הַנְה מְהְצְּבֵּיר:

בוע אָסובו:

שַּׁמֵּן בְּבֵית אֲסִיבֵי:

אַסׁנבו וֹנִים כַּלְ צַּהְבָּבוּנוֹ שַּׁמָּוֹ

בּיוֹפְף יָת בָּל אָפִירַיָּא דּבְבָּית

ווטבוט לבטמון במיני כב

בּאַסִּיבוּ מַלְכַּא אַסִּיבוּן וַנַּוֹנִי

ידבר רבוניה דיוסף ימיה

(IS) ויש אליו חסד. שסיס מקובל לכל רואיו,לשון כלה נאה ומקודה שבמשנה:

ದನ್ನುಗ: (ಡ) אַתְּוֹ וְאֲשֶׁר הָוּא עַטֶּה יְהְוָה דִייָ בְּסְעֵּדִיה וּדְהוּא עָבִיר יִיִ בּ בְּלְ מְאִימְתׁ בְּיָדוֹ בַּאֲשֶׁר יְהְוָה בְּלְ סִיּרְחָן בִּידֵיה בִּדְמֵימָרָא אַרן שַּׁר בֵּיח The keeper of the prison looked not יוֹף נְיח רַב בֵּיח אֲסִירֵי חָזֵי יִח וֹסַבּוֹר רֹאֶה אָח בֹיח בַר בִּיח אֲסִירֵי חַזֵּי יִחָ

LORD made it to prosper. him; and that which he did, the hand, because the LORD was with to any thing that was under his

שניעי ניְהָי אַחַרֹ הַדְּבְרָים הְאֵׁלֶּה וַחֲנָה בָּתַּר פִּהְנָמִיָּא הָאָלֵין

לְאֲדִנֵיהֶם לְמֶלֶרְ וָנְחָתִּיִמָּא לְרִבּוֹנְחִוֹן לְמַלְבָּא

their lord the king of Egypt. of Egypt and his baker offended XL things, that the butler of the king And it came to pass after these

ದಭ್ದೇದಃ تَاضَهُۥ مَشِرَٰكِ مُرْدُكِ مَجْدُنَا مُدَاءِ شِرْنُهُ لِمَرْخُهُ لِمَجْدَنَا

דָאנפָים: מֿכן מַּב עַנּוּמִּלְיִם נֹמֹן מַּב בַבְּנַבְנִינִי מַן בַב מָבו נֹמַן ַ ניקְצָּרְ פַּרְעָה עַל שְׁנֵי סְרִיסָיִו וּרְגִיז פּרִעֹה

Joseph was bound. into the prison, the place where 3 house of the captain of the guard, And he put them in ward in the

butlers, and against the chief of the

sid raisgs drow asw dostad baA

2 two officers, against the chief of the

אַמֶּר יוֹמֶך אָסִיר שָׁם: השבחים אל־בַּית הסְהַר מְלְוֹם קְשׁוֹלִיִא בְבִית אַסִירִי אַתְרָא נימן אָקְם בְּמִשְׁמָר בֵּיָת שָּׁר וִיחַב יָחָהוֹן בְּמִשְּרָת בֵּית רַב

דיוֹמָף אָסִיר תַּמָּן:

they continued a season in ward. and he ministered unto them; and charged Joseph to be with them, And the captain of the guard

جَٰذِيۡمُثِٰدًا: אַנִים וֹלְמְּנִים אָנִים וֹנִינִיוֹ נֹמִים הֹפִּׁעוּן וֹהַפּּיִה יִטִיען וַנִינִי ַנִיפְּלְּד שַּׂר הַשַּבְּחָים אָת־יוֹסֶף וּמִנִּי רַב קַמִילִיָּא יָת יוֹסַף

ומון בְּמַמְרָא:

Egypt, who were bound in the butler and the baker of the king of interpretation of his dream, the night, each man according to the them, each man his dream, in one And they dreamed a dream both of

אַסוּרִים בְּבָית הַסְּהַר: אַהָּב למָלָשׁ מֹאַנְוֹם چפקרון חַלֹּמִוֹ הַמַּשְׁקָה וְהָאפֶה וּבָר כִּפּוּשְׁרַן חַלְמֵיה שְּקִיִּא ניַחַלְמוּ חַלוֹם שְׁנֵיהָם צָּישׁ וַחֲלַמוּ

בּאַסִירין בְּבִית אַסִירי: אַמֶּר וֹנְחָהִימָא דִּלְמַלְכָּא דִּמִצְּרֵיִם אָּיִּשְׁ וֹּבַר מַלְמִיה בָּלִילִוֹא חַר 旦仏はX

נְעַוֹא נְעַבוּוֹ נְבָא אָנָנוֹ נְסִיסִין:

behold, they were sad. the morning, and saw them, and, And Joseph came in unto them in

prison.

י וֹלָא אַכְיִנִים יוָטֹל בַּבָּׁעֵב וֹיָנֹא וֹאָנֹא לְוֹנִיעוֹ יוָטֹל בַבַּפַּבֹא

אֹלְם וְהַנָּם זְעֲפֶּים:

(בב) הוא היה עושה. כמרגומו במימריס סוס ממעניד:

- (33) באשר ה׳ אחו. נשנילשלי אמו:
- נמלה לכור בגלושקין שלו: והאופה. הה פת המלך, והין לשון הפייה הלה בפת, ובלע"ו פישמו"ר: של אלו, שיפנו אליסס ולא אליו, ועוד שחבוא הרווחה ללדיק על ידיסס: 🗆 חשאו. זה נמלא זבוב בפיילי פועיריץ שלו, וזה (I) אחר הדברים האלה. לפי שסרגילס אומס ארורס את סלדיק גפי כלס לדבר צו צגנומו, סציא לסס סקצ"ס פורמנס
- (+) ויפקד שר הטבחים וגוי. לקיות אמס: ויהיו ימים במשמר. שניס עשל מדש:
- **a**(,00: מבירו, וזס שנאמר וירא שר סאופיס כי עוב פמר: איש כפחרון חלומו. כל אמד מלס מלוס סדומס לפמרון סעמיד לבא (3) ויהלמו הלום שניהם. וימלמו שניסס מלוס, וסופשומו. ומדכשו, כל ממד מלס מלוס שניסס, שמלס מת מלומו ופתרון

(6) װעפים. עלניס, כמו מַר וְיִשְׁף (מלכיס־הֹ כ, ד), וַעַף ה' הָשְׁהַ (מיכה ז, ע):

מבות פניקם דעים: אַטֿוִ בֿמִהַּמֹנ בּיט אָבָוֹנו בָאמָר וּיִּשְׁאֶּלְ אָתַ־סְרִיסֵי פּּרְעָּהַ אָּמֶּר

ספֿרוּ־נָאַ לֵי: יוֹסָף הַלְּוֹא לֵאלֹהִים פְּהְרֹנִים יוֹסָף הַלָּא מוּ בֵּדָם יִיָּ פְּשָׁרַוֹ יפוקר אַין אֹתְוֹ וֹיֹאמֶר אֲלֵהֶם וּפְשָׁר לֵיִת לֵיה וַאֲמָר לְהוֹן נּיאִמְרַנּ אַבְּיִנִ שַׁבְּנִים שַׁבְמִנוּ נֹאַמָרנּ בִיִּנִי שַּׁבְמָא שַׁבְמִּוֹא

لنتد لأهٰل خفرًا: לְּנִסְבֹּׁ הַנִּאְמֶּר כְוָ בַּנִוֹלְנִיְּנִ לְנִסְבּ וֹאִמֶּר כְנִי בַּנִילְמִּנ וֹנִאָּ הַנְסְבֵּּר מְּרִ הַמָּמִׁלֵּים אָנִר חַלְמִנְ וֹאִמְּטַמִּ בַּדְ מִּבִּי בְּנִילְמִּנ וֹנִאָּ

אַמִּבְׁלַנְיִנוֹ הַּלָּבִים: קפּרַחָת עַּלְחָה נַבְּה הִבְּשִׁילוּ פּר צִפְּרַחַת צִפָּיקת לְּבְלַבִּין بحَرْقًا שְּׁלְשָּׁה שְּׁרִיגָם וְהָוֹא יִבְּגִּיפְּנָא מְּלְתָא שִׁבְשִׁין וְהִיא

פּוֹמָנו אָנוַ אָנַרַ הַכִּיס עַּלַ־בָּוּ .. בְּיִלְים וָאֶשְׁחַט אִנִם אֶלַבְנָים וֹלוַס פּוֹלְע דְּנִגִי נֹאָפֿע אָעַ

ᄪᆖ הְּלְמֵשׁׁ עַ עַּהְּבְיִּגִּם הְלַמֵּט יֹמִגוּם שַּׁלְמֵשׁ הָבְּמָגוּ שַּׁלְמָא וִמָּגוּ ניאמר לו יוסף זה פקרנו

בוראשון אַשָּר הַנִיהָ מַשְּקְהוּי: لأنتن حبو قلمير خني دَفيهُ فَم ق אָת־ראִשֶּׁךּ וַהָשִׁיבְּהָ עַל־כַּנָּדִּ

> יוֹמָא דֵין: למומר מבון אפוכון בישון בעמרה בימורה בית רבוניה ושָאָיל וַת רַבָרָבֵי פַּרַעֹּה

> חַלְתַּוֹא אָמִּעַמוּ כְעַן לְי:

ינופֿלא פֿבֿלג:

ظئظدا: אווגע ווא באולי אָהָילוּ אָהָבּי אָהָבָּי

נים הֹנְבּנֹא נְהַבּנִים נִטְבִיוּן וְכְסְא דְפַּרְעֹה בִידִי וּנְסֵיבִית

בְּסָא מַל יְדָא דְפַּרְעֹה: לְכְּסְא דְפַּרְעה וִיהַבִּית יָת

נאַמַר לַיה יוֹסָף בֵּין פּוּשְׁרָנִיה

מַמִּכוּ בַיה: כֿבַלַכֿטא פֿבֿמוטא בּבֿווטא נטטון בְּסָא דְפַּרְעה בִּיבִיה פּוֹמִי וֹנִיבִּנִּוֹ מַלְ מִּמִּוּמָּוֹיַ جَوْنَا الْهُرَاقِ بِفِرَا نَشِهِ وَلَا مَالَ مَرْبِهِ الْمِرَا يَبَجِبَهِا

> Wherefore look ye so sad to-day? his master's house, saying: 7 that were with him in the ward of And he asked Pharaoh's officers

it me, I pray you. interpretations belong to God? tell said unto them: 'Do not that can interpret it.' And Joseph dreamed a dream, and there is none And they said unto him: We have

dream, behold, a vine was before 9 to Joseph, and said to him: 'In my And the chief butler told his dream

brought forth ripe grapes, shot forth, and the clusters thereof on and as it was budding, its blossoms and in the vine were three branches;

gave the cup into Pharaoh's hand.' them into Pharaoh's cup, and I п and I took the grapes, and pressed and Pharaoh's cup was in my hand;

branches are three days; the interpretation of it: the three si sidT' :mid omu biss dqssol bnA

thou wast his butler. after the former manner when give Pharaoh's cup into his hand, unto thine office; and thou shalt lift up thy head, and restore thee within yet three days shall Pharaoh

41' (4): כאן מרגוס של פורמת. ון גדול מפרח, כדכמיב ופֿמֶר גֹמֵל יִבְיֶה (יִשעיה יח, ה), וכמיב וַיֹּצֶׁח פֶרַח, והדר וַיָּצֶן לִין (במדבר סיא פורחח, ואחר הפרח עלחה נלה ונעשה סמדר, אשפני"ר בלע"ו, ואחר כך הבשילו, והיא כד אפרחח אפיקח לבלבין, עד (10) שריגם. ומוכות אכוכות שקורין וידי"ן: והיא כפרחת. דומה לפורתת והיא כפורתת, נדמה לי בחלומי כאלו

(11) ואשחש. כמרגומוועלרית,וסרנס יש נלשון משנס:

(SI) שלשה ימים הם. קימן סס לך לשלשה ימים. ויש מדרשי הגדה הרבה (הולין לב.):

מגל ומומגל: (EI) ישא פרעה אח ראשך. לעון חשנון, כשיפקוד שלר ענדיי לשרח לפניי נסעודס, ימנס לומך עמסס: בנך. נמים

لتازول فزر هُرٍ - قَلْمِت لتانقه بَيْن - فيدر التَلْوَد فَرْد كَلُو قَلْمِت יי נישב לְּךְּ וְעְשְׁיִהְ בָּאַ עִּמְּיִר הָשָׁר יִישָּב לֶּרְ וְתַעֲבֶּיִר פְּעַּן עִמָּיִ

מַּמוּ אָטוּ בּבּוָר: וַנִם־פֹּה לֹא־עַשְׁיהֵי מָאַוּמָה בֶּי־ " בּּרְ צִּבְּבְהַ עִּבְּבְהַ מִאָּבֶץ הַמִּבְרָיִם

なく_しゃねい בַּחֲלוֹמִׁי וְהַנַּּה שְׁלֹשֶׁה סַלֵּי הֹרֵי בְּחֶלְמִי וְהָא הָלְהָא סַלִּין or قَلْنَالِ اَرْبِكَمَّالِ كَبْرِ_رَاضًاء هَاء_كَثَارِ هَمَالِ اَكْمَالِ كُرْرَضَاء هَاء كَثَامُهِ וּנֹבֹא הַבַבַבֹּאפֹנם כַּנ הַנַר נֹבוֹא בַר נֹבַטַנְהָנ אָבַנִ נֹאַנַע

אָהָם מִן־הַסָּל מֵעָל רֹאִשִׁי: قرن ميون هور زرناه المرد

Д□: שָלשֶת הַפַּלִּים שָלְשֶת יָמִים ניַען יוֹסָף ניֹּאמֶר זֶה פִּהְרֹגָוֹ נַאֲמֵיב

<u>ترځڅرك:</u>: مَحِـمَا لَهُحَحِ لِنَمْنِكِ هُن حُمُلِكَ ور هُم لِهِ هِا يُعْمَلُ مِنْ هُذِيكَ الْمُكُمِ لِهِ اللَّهِ عَلَيْكُ الْمُ تَامِنُكُ مِنْكُ الْمُخْرِيدِ يُعْكُ فِي جَوْنَا שְׁלְשֶׁת יָמִים יִשְּׁא פּרִעָּה בְּסִוּף חְּלְתָא יוֹמִין יִמְּדִּי פּרִעֹה

خنيك لإجتارية עַמַּשְׁלִים וְאָתַ_רָאָתָ מָּרַ עַאָפֿים הַלבונו נוּמֵא אָנוַבאָחו הַּב מפמיר אָת־פַּרְעָה וַיַּעַשׁ מִשְּׁמָה לְבֶּלְ וְיְהֵיו בַּיִּוֹם תַשְּׁלִישִׁי יִּוֹם הָבֶּבֶה

> וֹטַפּׁלַנָּוֹו מָן בַּוּע אָסִובוּו עַבוּוֹ: خَد عُصانِحَكَمَر عُنَاكِ حَجُهُدٍ جُكُرتِدا فَلَحُدَقِد مَقَكَ حَد

خُوري: מֹבַאָּם אָבוּ מִנּוּאָנּ וֹטִוּ בַּבוּנוּע מֹבֹבְאֵי וֹאַבְ חַבְאַ לָאִ מְבֹּבִינִי

בוורו על בישי:

אַכול וְהָהוֹן מוֹ סַלָּא מִעִּלְוּי הפרעה עובר נחמום ועופא וּבְסַלָא עַלְאָר מִכֹּל מֵיכְלָא

יוֹכִין אָנוּן: פּוּמְבׁנִיע שַׁלְטַא סַלָּוּן שַׁלְטַא יוֹסָף וַאֲמָר

אַלְיבָא וְיִיכוּלְ עּוֹפָא יָת בִּשְּׁרָרְ

בר הֹלו וֹנִים בוְהַ בר נָטִיםוּמִי לְכָלְ מַּבְּדוֹה וְאָדְּכַר יָתְ בֵישִׁ וּלְבַא בּפּבותר וַעָּבר מִשְּׁהָיָּגָא ַנְהַנְּה בְּיוֹמָא מְּלִיתָאָה יוֹם בֵּית

> Pharaoh, and bring me out of this me, and make mention of me unto show kindness, I pray thee, unto when it shall be well with thee, and But have me in thy remembrance

should put me into the dungeon. yədi isali garidion ənob I əvsd osls 15 the land of the Hebrews; and here For indeed I was stolen away out of

of white bread were on my head; dream, and, behold, three baskets unto Joseph: 'I also saw in my interpretation was good, he said When the chief baker saw that the

out of the basket upon my head. Pharaoh; and the birds did eat them 17 was of all manner of baked food for and in the uppermost basket there

the three daskets are three days; Formation therefore interpretation thereof: And Joseph answered and said:

birds shall eat thy flesh from off shall hang thee on a tree; and the 19 lift up thy head from off thee, and within yet three days shall Pharaoh

chief baker among his servants. chief butler and the head of the and he lifted up the head of the he made a feast unto all his servants; which was Pharaoh's birthday, that And it came to pass the third day,

(14) בי אם זכרחני אחך. אשר אס זכרמני אמן, מאמר שיימג לך כפמרוני: ועשיח גא עמדי חסד. אין נא אלל לצון

בינו עַבְּדוּוה:

- בקומן פלים: (16) סלי חורי. פליס של נלריס קלופיס חורין חורין, ובמקומנו יש הרבה, ודרך מוכרי פח כסנין שקורין אובלי"ש, לחחס
- אָם בַּנְּגַע (ויקראַ יג, נה), שכיפוסו על ידי אֿחריס: וישא אח ראש וגרן. מנאס עס שאר עפדיו, שהיה מונה המשרחים שהמיה מילדם אם האשה, ועל כן המיה נקראת מילדם, וכן ומולדופין: בְּיוֹם הולֶבֶם אוֹמָךְ (יחוקאל מו, ד), וכן שַׁמַבֵי הַפַּבַּם (OS) יום הלדה את פרעה. יום לידמו, וקורין לו יוס גינוסים. ולשון סולדם, לפי שאין סולד נולד אלה על ידי המריס,

ZZI

ספר בראשית – פרשה מקץ – סדר לו – LIX Genesis

מִשְׁקְּחִוּ וַיִּתֵּן חַכְּוֹס עַל־כָּף שַׁקְיִּיה וִיחַב בְּסָא עַל יְדָא פְּרְעָה: וֹנְאָמֹר אָּטַ-אָּב עַפּּאָמַנים מַּלְ נִאָּטִיר יָט נַר אָפֿי מַלְ

gave the cup into Pharaoh's hand. 21 back unto his butlership; and he And he restored the chief butler

יי נְאָנִי שָּׁר הָאִפָּים הָּלְהָה כַּאָשֶׁר וְיָה רַבְּ נָהְחִימִי צְּלָב כְּמָא

דְּפַשָּׁר לְהוֹן יוֹמָף:

Joseph had interpreted to them. But he hanged the chief baker, as

قِبَرَ كِيْتِ 'نَصِلَةِ:

פמוקים וּאָרְשָׁרַבּר שָּׁרַדּהַמַּשְׁקָים אָתַר וְלָא אַרְכַר רַב שְּׁקֵי יָת יוֹפָף יוֹפֶף יוֹפֶף יוֹפֶף יוֹפֶף

remember Joseph, but forgot him. Yet did not the chief butler

The Haftarah is Amos 2:6 - 3:8 on page 252.

לי הלם וְהַנָּה עַמֶּד עַל־הַוְאָר: מין ניהי מקץ שְנְתַיִם יָמִים וּפַרְעָּה

נְעַבְאַ: יפּרְעָה הַלָם וְהָא קָאָים עַל וְהַנְיִר מִסוֹף תַּרְתֵּין שִׁנִין

And, behold, there came up out of

בְּשֶׁר וֹטִרְעֵּי בְּאֶרוּ: פְּרְוִת יְפִּוֹת מַרְאָת וּבְרִיצְּת שַפִּירֶן לְמִחְזֵי וּפִּטִימֶן בְּשָּׁר ر بَرَوْن مَا رَبَهُد فَرَارَ شِيدِه بَهِ مِا نَبَدِه وَجُهَا שُدِه مَانِ إِ

וֹבֹהֹוֹ בֹאַבוֹנֹא:

And, behold, seven other kine reed-grass. and fat-fleshed; and they fed in the 2 the river seven kine, well-favoured

dreamed: and, behold, he stood by

And it came to pass at the end of

XLI two full years, that Pharaoh

וֹבַלַוִּט בֹּמֻבׁ וֹטַמְּלָּבִוֹי אָבֶּב צַּחַבִּיהַן מוֹן בַּיְצֶּׁב בַעִּיִת מַרְצֵּחַ וְהְנֵּה שֶׁבַע פְּרָוֹת צָּחֵרוֹת עֹלָוֹת -

خىك ئىلىرى: וֹפֿמֹא לְפֹבֹלְעוָן בַּעוָבִשֹא הֹּכְ خبهٰا خٰظنان لنوفنا خهر סְלִיקָא בְּתְּבִיהוֹ מִן נַהְרָא ובא הַבֹּה שַוְבוֹן אַבוֹבוֹנוֹן

brink of the river. stood by the other kine upon the ill favoured and lean-fleshed; and 3 came up after them out of the river,

הפָּרוֹת עַל־שָׁפָּת הַיְאָר:

נייקץ פּרְעָה: הַפְּרוֹת יְפָּת הַמּּרְאָה וְהַבְּרִיאָת דִּשָּׁפִירָן לְמִהְוִי יִפּּטִיטְהָא ַ עַפּּוֹבְאָע וְעַקְּת עַבְּשֶּׁר אָת שֶׁבַע וָתִפִּירָן בְּסָרָ יָת שְׁבַע מּוֹרָתָא נתאכַלְנָה הַפָּרוֹת

seven well-favoured and fat kine. בְּלֵנְעַ נֹאֶבֹלָא שִוְבִּעֹא בִּבֹּיִמָּן לָמִעֹוֹיִ

4 lean-fleshed kine did eat up the And the ill-favoured and

So Pharaoh awoke.

שישרמו לו בסעודמו, ווכר את אלו בתוכס, כמו שָאוּ אָת רֹאֹשׁ, לשון מנין:

- שניס, שנחמר פֿשְׁבֵי פַנֶּבֶר פַשְׁבֶר שֶׁם ס' מִבְּעַמוֹ וְלֹחׁ פְנָה פֶל רְקְבִּים (מהלים מ, ה), ולח בעת על מנרים הקרויים רהב: (ES) ולא זכר שר המשקים. צו ציוס: וישכחהו. לאחר מכאן, מפני שחלם צו יוסף לוכרו, סווקק לסיוח אסור שחי
- כשטר טרלום: מפני שכל הארץ עשוייץ יאורים יאורים בידי אדם, וגילום עולה במוכם ומשקה אומם, לפי שאיץ גשמים יורדיץ במלרים מדיר (ז) ויהי מקץ. כמרגומו מפוף, וכל לשון קן, פוף סול: על היאור. כל שלר נסרום לינס קרויס ילורים, מוץ מנילום,
- מריש"ק בלע"ו, כמו ישָׁנֶחׁ סָׁמוּ: (ב) יפוח מראח. מימן סול לימי סטובע, טסבריות נכלות יפות זו לזו, טלין עין בריס לרס בתברתם: באחו. בלגם,
- (ε) ודקות בשר. מינני"ם εלע"ו, למון דק:
- (+) והאכלוה. מימן שמסח כל שמחת סשובע נשכחת בימי סרעב:

בְּרִיאָות וִשְׁבְוֹת: שׁבֵּלִים עֹלְוֹת בְּקְנָת אָחֶד שִׁבַע שָּבָלִין סְלְמָן בְּקַנָיִא חַד ליי וַיִּישְׁן וְיַחַלִּם שֵׁנְיִת וְהַנָּהו שֲׁבַע יִּדְמִיּךְ וַחֲלִם הַּנְיָנִיּת וְהָא

and good. corn came up upon one stalk, rank o time: and, behold, seven ears of And he slept and dreamed a second

غتديثا: וְהְבֵּׁתְ מֶּבְּתְ מְבֵּלְיִם נַּקְוֹתְ וְהָא מְבַעַ מֻּבְלְיוֹ לְלָּנֵן וּשְׁלֵיפִּוֹ

בּמְחָוֹת קדום צַמְחָן בְּחָרֵיתוֹ:

נאָמִעֹמֹי פּרִעֹר לְהוֹן נְת

מֹאַבוֹם וֹנֹע כֹּלְ עַכֹּנִמָּעַׂאַ

וּהְאַבְע וּלַבְאָ זִע כַּבְ עַבְהָהָ

up after them. d blasted with the east wind, sprung And, behold, seven ears, thin and

تَعْجُرُمُتُنِ لَيْهَ فُكِّرُتِ لَيْدَخِيْمُ

Πζί¤: וְחַמְּלְאָנִי נַיִּיקַאְ פַּרְעָה וְהָנָה יִמְלְנָהָא וְאָהָעָר פַּרְעֹה וְהָא אָט מְּבֹת בֹוֹמִּבֵּלְיִם בַבּּרִיאָנִע זָּט מְבַת מִבְּלִיִּא פּּמִימָּהָא

إيرا هنيه جنها جورني: ישרפו וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אָת־בָּל־חַרְטַּמֵּי حِفَرَار رَمَهُمُ لَا لَابَارُ لَوَزُنَ جَعُوبُهُ لَامُورُهُهُ لَائَارُهُ

וּנְרַבֶּרְ שָּׁרְ תַּמְּאַלְיִם אָתַ־פַּרְעָּר יִמְלָּיִלְ רַב שָּׁבֵּי עָם פַּרְעָר ניספר פרעה לקס אָת־חַלמֹי הֶלְמֵיה וְלֵיה דְפִשְׁר יָהְהוֹן נאָנו_לַגְ_טַלּמְינִ

רַנְאָמָר אָָרִרקְשָׁאָּי אָּנִי מַוְּבָּיִר לְמִימַר יָה סּיּרְחָנִי אַנָּא מַרְכַר יוֹמָא דֵּין:

ין פּרְעָה קַצֵּף עַל־עַבְּדָיִי וַיִּמֵּן פּרָעֹה רָגִיז עַל עַבְדּוֹהִי וִיחַב אַתְׁי בְּמִשְׁנֵה בַּית עַּר הַשַּבְּחִים יְתִי בְּמִשְׁרַת בַּית רַב קַטוֹלִיָּא אַתְי וָאָת שַׂר הָאִפְּים: יְתִי וְיָת רַב נַחְחּוֹמִי: אָטָג וֹאָע מָּב בַּאָפֿגם:

interpretation of his dream. man according to the And we dreamed a dream in one

װַבְּיבְּוּ: בַבְּלֵלָא: אָנַי נְהָוּא אָישׁ בְפְּהְרְוֹן חֲלִמִוֹ אָנְא וְהוּא גְּבָר בְּפִּשְׁרֵן חֶלְמֵיה " נּנְחַלְמָּה חֲלְנִׁם בְּלִיּלְה אָּחֲר נִחֲלִמָּנְא חָלְמָא בְּלִילְיָא חַר

guard, me and the chief baker. the house of the captain of the

10 servants, and put me in the ward of Pharaoh was wroth with his

Then spoke the chief butler unto

could interpret them unto Pharaoh.

thereof; and Pharaoh told them his

dream; but there was none that

of Egypt, and all the wise men

8 sent and called for all the magicians

that his spirit was troubled; and he

And it came to pass in the morning

Pharaoh awoke, and, behold, it was

And the thin ears swallowed up the

7 seven rank and full ears. And

of my faults this day: 9 Pharaoh, saying: 'I make mention

п night, I and he; we dreamed each

- (a) בקנה אחד. מוליד"ל גלע"ו: בריאות. שיינ"ש גלע"ו:
- כום מוכמים, שקוכין ביש"ם: (6) ושדופות. סשליי"דש בלע"ו. ושקיפן קדוס, מבומות, לשון משקוף, סמבוע ממיד על ידי סדלם סמכס עליו: קדים.
- (8) וחפעם רוחו. ומערפא כומיה, מקשקשם במוכו כפעמון, ובנבוכדנלר הוא אומר וַמִּמְפְּעֶט רוּמוֹ (דניאל ב, ה.), לפי (\(\nabla\)\) הבריאות. עיינ"ע גלע"ו: והנה הלום. וסנס נעלס מלוס עלס לפניו וסולרך לפומריס:
- בנום טְטַבַ לובר (ב"ר פט, ו): . אומס, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנם באוניו, ולא היה לו קורם רוח בפמרונס, שהיו אומרים שבע בנוח אמה מוליד, שבע (מימי הן עלמות בלשון ארמי, ובמשנה בים שהוא מלא ממיא, מלא עלמות): ואין פוחר אוחם לפרעה. פותרים היו שסיו שם שמי פעימות, שכחם החלום והעלמת פתרונו (ב"ר פע, ה.): חרשמר. הנתרים בעימי מתים, שצוחלים בעלמות.
- (II) איש כפחרון חלומו. מלוס סרלוי לפתרון שנפתר לנו, ודומס לו:

\$\fak{\alpha}\$\tak

װְלְמֶׁא:

غَتُد: לַנוּ אָּעַ־עַלְנוּנִי אָנְהָ כַּעַלְנִיּנִי ַ בַּמַבְּיִנִם וְנִּסְפֶּב_לָנִ וּנִּפְּמַב_

אָטָּר הַאָּרַ עַּלְּרָ נְאָטִרְ טַּלְיָנִי: יִטְּרָ אָטִרָ עַּלְ אָטִּרְ הַּלְ אָטִּרְ הַּלְ

وَلُيٰلِ: נְיָּבְלְּנִי בְּיִּבְאָ אֶלְ- וַסַּבּּר וְהַּגִּי בְּטִינִיִי וֹהֹאַלְ לְנִי יי יוֹבֶף וַיְרִיצֶּהוּ מִן־הַבְּוֹר וַיְגַלַּחֹ וֹצִרְהַשׁוּהִי מִן בֵּית צָּסִיֶרִי נַיִּשְׁלַח פַּרְעֹּה נַיִּקְרָא אָת יִשְׁלַח פַּרְעֹה יִקְרָא יָת יוֹסָף

חַלום לפְּתָּר אָתִוּ: ۿؚڟٞۿؙڬ؞ۿٙڴ؞ڮڔڟڡ؈ۺڟۿۿڡڟڎ؈ڟڴؚڮڂڟڎڟۮ؊ۼڣ ביי חְלַמְהָי יפֹהַר אֵין אֹתְוֹ וַאֲנִי חַלַמִית יפְּשֶׁר לֵית לִיה נַאָּנָא וּיַאְמֶר פַּרְעֹּה אֶל־יוֹסָף חֲלַוֹם וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיוֹסַף חָלְמָא

قلٰظِل: בּלְמָּבְי. אֶלְהַיִם יַעַּנָה אָת־שָׁלְוֹם לָאִ מִן חָבְמָּחִי אֶלְהֵין מִן בַּדְם

הְנְנִי עַמֶּד עַל־שְׂפָת הַיְאָר: ہ ווְיַבְבֶּר פַּרְטָּה אֶל־יוֹסֶף בַּחֲלֹמִי וּמִלֵּיל פּרְטֹה עָם יוֹסֶף בְּחַלְמִי

נִהְרָּבְ בְּאֶבוּי: פּֿבְוִע בּׁנִגאִּוָע בֹּאָב וֹנִפָּע עַאָּב פַּמּגמוֹ בַּסַב וֹאָפּגבוֹן לַמִּטִוֹג

₫ŵL: כַּלָא נְתַ עַבְלְמָּלָא יָּבָר בְּעַבְמֶנְעַ וְמְּם אִשְׁתוּ וֹמֹּב מֹבֹנִי. מֹבֹּב לְמִּב וִטַמָּן מִמּנֹא מִנְכִים מֹבֹנִי.

נִיְהֶי כַּאֵּשֶׁר פְּחַר־לֶנוּ בֵּן הְיָה נַהַנְה כְּמָא דִּפִּשְּׁר לֹנָא בַּן הַנְה

מְּמָת בַּלְמֹא נִמְפַּמָּר בִינִי:

ן יקתב שְלְמָא דְפַּרְעֹה: يثور النوا هم قرؤد يهفر يهويد انوا بم قرف جويود

עא אַלא לאַים על ביף נַהָּרָא:

« וְהַנְּהְ מִן־הַיְאַר עֹלֹת שֶׁבַע וְהָאִמִןנַהְרָאִסְלְקָן שְׁבַע מּוֹרָן

וֹבֹהֹוֹ בֹאַבוֹנֹא:

to his dream he did interpret. our dreams; to each man according told him, and he interpreted to us the captain of the guard; and we young man, a Hebrew, servant to And there was with us there a

was hanged. restored unto mine office, and he 13 interpreted to us, so it was: I was And it came to pass, as he

Pharaoh. raiment, and came in unto shaved himself, and changed his hastily out of the dungeon. And he Joseph, and they brought him Then Pharaoh sent and called

interpret it. thou hearest a dream thou canst have heard say of thee, that when none that can interpret it; and I have dreamed a dream, and there is I' : And Pharach said unto Joseph: 'I

give Pharaoh an answer of peace. saying: It is not in me; God will And Joseph answered Pharaoh,

the brink of the river. Tr my dream, behold, I stood upon And Pharaoh spoke unto Joseph:

reedgrass. well-favoured; and they fed in the 18 the river seven kine, fat-fleshed and And, behold, there came up out of

רא"ס): איש בחלומו. לפי החלום וקרוב לענינו: שברי. אפילו לשונוו אינו מכיר: שבד. וכמוב בנימוסי מלריס, שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שריס. (מ"א שיריס וכן גרם (12) בער עברי עבד. ארוכים הרשעים, שאין עובתם שלמה, מוכירו בלשון בויון: - בער. שועה, ואין כאוי לגדולה:

לפי שאין לריך לפרש מי השיב, מי שבידו להשיב, והוא פרעה, וכן דרך כל מקראום קלרים, על מי שעליו לעשות הם סוממים (13) דשיב על כני. פרעס הנוכר למעלה, כמו שאמר פרעה קלף על עבדיי, הרי מקרא קלר לשון, ולא פירש מי השיב,

פוש"י בלע"ו: ויגלח. מפני כבוד המלכות (ב"ר פט, ט): (+1) מן הבור. מן נים ספוסר, שסום עשוי כמין גומל, וכן כל צור שצמקרל לשון גומל סול, ולף לס לין צו מיס קרוי צור, לם הדבר:

קשְׁמַת לְשִׁנִי, חְנמינדר"ח בלע"ו (פו) חשמע חלום לפחור אחו. מאוין ומנין מלוס לפמור אומו: חשמע. לשון הניה והאויה, כמו שמע יושף, שַׁשָׁר לא

(10) בלעדי. אין החכמה משלי, אלא אלהים יענה, יחן ענייה בפי לשלום פרעה:

לְנִינְּע בְּלֶבְ אֲבֶא מִגְּנִוֹם לְנָהַ: מאָע וֹבּפֿוִט בּמֹוָב לָאַבֹּאֹנִינּוּ o אַנור יָל דַּלְוּת וְרָעָּׁוּת הָאָר וְהַנְּה שֶׁבַע־פְּרָוֹת צְּחֵרוֹת עֹלָוֹת

אֹבֹתֹא בַמֹּבֹנִם לְבֹנְחִנּ: לפר לא שוויהי דקנקהון בכל بخيهٰا خمنات حننه نتوندا וֹבְא מֻבַּמ نابئا אַבובנון

Egypt for badness. as I never saw in all the land of ill-favoured and lean-fleshed, such came up after them, poor and very And, behold, seven other kine

בובאמלות הַבְּרִיאָת: וְחָרְעָּהְ אָּטְ מֶּבְעַ הַבְּרָוְתְ וְבִּיִשְׂהָא נִתְ מֶבָע הַוּרָהָא נתאכלנה הפָרות בובלות נאַכלא

בּבוֹעה פּמּימִקה: **חַ**סִּיכְּתָּאַ はドレロメ

did eat up the first seven fat kine. And the lean and ill-favoured kine

בַּת כַּאַמֻּר בַּטִּחַלְיִר נָאִיקֵּץ: בּׁנַבְּאַנּ אֶּכְ עַבְּבְּלְבִי נְמִבְאָנִוֹן אָבֹּנִ הַּלָא לָמָהִנִיוָן נְמִטְוֹיִנִיוָן تَصْلِهُدُكُ هُمْ عَلَاقِدُكُ لَأِمْ يَبَدَمُ لَمَرْمٌ خَفِقِيدَا لَأِمْ هَنَائِدَهُ

בְּיִתְ כִּרְ בְּלַבְׁנִיתָא וֹאִטְׁתָּבִית:

ill-favoured as at the beginning. So had eaten them; but they were still 21 it could not be known that they And when they had eaten them up,

מְלַאָּע וֹמִבֹוִע: شَجَّرْنَ مَرْنَ خُطَّرْنَ هُلُكِ مُخَرِّنًا مُرْعًا جُطَرْتُم فَدَ مَرْنًا נאָבא בּעַקּמָּג

וְהְבָּתוּ שֶׁבָעּ וַהְוִיה בְּהָלְמִי וְהָא שְׁבַע

And, behold, seven ears, withered,

one stalk, full and good.

22 behold, seven ears came up upon

And I saw in my dream, and,

ۆ∐"، إ דקות שְּׁרְפָּוֹת קַּגִים צַמְּחָוֹת שְׁקִיפָּן קַדִּים צְמְחָן בְּחָרֵיהוֹן: לים לינוע הבע הבלים צנמות והא שבע שבלין נצו לקין

wind, sprung up after them. thin, and blasted with the east

שֶׁבֶּע הַשְּבֶּלִים הַשּּבְוֹת וְאִמָּר שְּבַע שֶּבָלִיא שָבָהָא וַאָּמָרִית ַ וַמִּבְלֵּעְן הַשְּׁבֶּלִים הַדַּלְּה אָה יִּבְלַעָּא שָׁבְלַיָּא לְקִיְהָא יָה

that could declare it to me.' the magicians; but there was none 24 seven good ears. And I told it unto And the thin ears swallowed up the

וּיָאמֶר יוֹסָף אֶל־פַּרְעָּה חֲלָוֹם וַאֲמַר יוֹסָף לְפַּרְעֹה חָלְמָא אֶל־הַחַרְשָּׁמִּׁים וְאֵין עַּגִּיד ֹלֵי: לְחָרָשִּׁיִּא וְלֵית דִּמְּחַנִּי לִי:

declared unto Pharaoh. God is about to do He hath 25 'The dream of Pharaoh is one; what And Joseph said unto Pharach:

بَهُمُ بَرَاتِ مَقِيْدَ بَوْدِ خُولِيْدَ: جُولِيْدَ بَوْدَ جُولِيْدِ بَوْدَ خُولِيْدَ: פּרְעָּה אָתְר הָוּא אַת אַשֶּׁר דְפּרִעה חַד הוֹא יָת דִייִ עַּתִּיר

years: the dream is one. and the seven good ears are seven The seven good kine are seven years;

نانى: מְבַע שְׁנָים הֻנָּיִם הְלָיִם אָהָד מְבָּהָא שְׁבַע שְׁנֵא אִנִּין הֶלְמָא os הְנְּהְר וְשֶׁבַע הַשְׁבְּלִים הַשַּבְר שְׁנַיָּא אָנִין וּשְׁבַע שֶׁבְלִיִּא הַיַּ מֻּבֹרה פַּבְע עַסְבָע מֻבֹרה מִוֹנִם מִבֹה שוִבִּעֹא מִבֹעֹא מִבֹרה

(19) דלות. כחשום, כמו עַדּוּעַ שַֿשָּׁבּ בְּבֶב דַּל (שמוחל־בּיג, ד.) דחמון: ודקוח בשר. כל לשון רקום שבמקרה, מסרי

בשר, ובלע"ו בלוא"ש:

(62) שבע שנים. ושבע שנים. כלן אינן אלא שבע, ואשר נשנה החלום פעמים, לפי שהדבר מוומן, כמו שפירש לו בקוף, שנטכולנו מל פוכת: (32) צגמוח. לונמא בלשון ארמי פלע, הרי הן כען בלי לחלוח, וקשוח כפלע. וחרגומו גלן לקין, גלן, אין בהן אלא הנץ, לפי

ועל השנות החלום וגו'. בשבע שנים העובות נאתר הגיד לפרעה, לפי שהיה פתוך, ובשבע שני רעב נאתר הראה את פרעה,

עַפֿעַים יַהְיָּי שֶּבַע שָּבָע בָּבָר בָּבֶּר בַּבְּרָ لْهُدَم لَاهِٰذُرْ لِ لَالَالِي هُلُوٰلِنَا هُلُوٰلِنَا مَعْ مِعْذِلَم هِيَيدِ، نِهَا شِهِدِهِ سِبَرَهَ لَيْدِهِ لِ וְשֶׁבַע הַפְּרוֹת הֶרַלּוֹת וְהָרַעֹּת ^{וּשְבַע}

פּרְעָּה אֲשֶׁר הְאֶלֹהָים עֹשֶׁה פּרַעַה דְּיִיְ עָהִיד לְמָעֶבּד אַחָוִי עוּאַ עַבְּבְּרְ אַמֶּבְרְ בַּבְּרְהִי, אָבְ_ הוּאַ פּּטְנָמָאַ בְּמַבְּיִלִית עִם

فكبح خخح لإثار مغتانات עַנָּינַ מֶּבָת מֻּנְוֹם בַּאַנְעַ מֶּבָּת עַא מָבַת מָנָנֹא אַנַיָּנוֹ סַבְּתָּא

בוראָר אָת־פַּרִינְה:

מֹבְּבְוֹם וֹכִבְּנִי בִּבְהַבָּר אָנוַ ב וְלַמוּ מֻּבֹת מִׁדֹּוֹ בֹמֹב אַטִוֹבוּטָוֹ וּיִפוּמָוֹ

דוא מָאָר: עְּבְׁלֵּבְ עַּעְׁנְאֵ אַּעַוֹרֵגְ כֵּוֹ בְּגַּבְלְדֵּבְ עַבְּהַ כְּבָּּהָא עַעָּנְאָ גַּיְנְיִגְ בָּעַרְ עְּבְאֵבְנִנְרֵבְ תַּמְּבְׁתְ בַּאָּרֵאְ מִפְּּדָרְ עַבְּאִרִנְיִנְאָ עַנְיִּנְרָבְאָ עַנְרָבָּאָ עַנְרָבָּאָ

حَمِّمَ لِيَانِي حَمِّمَ لِيَانِي خَمْرَةً مِنْ الْمِنْ الْمِينَانِينَ الْمُنْفِقِينَ الْمُنْفِقِينَ الْمُنْفِقِينَ الْمُنْفِقِيلِ الْمُنْفِقِيلِ الْمُنْفِقِيلِ الْمُنْفِ קאָלהִים וּמְמַהַר הָאָלהִים פּהֹמֹנֹם בֹּגַלַנְן עַבַּבַרָ מִהָּם שַּבַשָּׁנִוֹ إفَّا بَهُوْنَا يَٰبِيَرُنُا هُٰذَ هَا فَا إِنْ الْمُونِدِ يَٰزُمُهُ ذُوَا فَا

מֹלֵבֶה בּי מּלְ־אָבֶּא וְחַבִּים וִימִּנִּינִיה מַלְ אַּבְעָּא لْلَاكُلًا וישיההו וְעַמְּה בַּרְעָה אָישׁ נְבָּוֹן וּכְעַן יִהָצִי פַּרְעֹה נְּבָר סוּכְלְתָן

מֹבְנִם בַּמְבֹּת מָלֵו עַמָּבָׁת: מֹלְ עִׁאַבְיֹא וְחִמֵּתִ אָּטִ־אָבוֹא מֹלְ אַנְמָּא וְיִוֹבְוּוּן נִי אַנְמָּא וּמֹמֵּע פּבַׁמַע וֹנפֹּעַב פַּעַבנים וֹאַכִּיג פּבַמָּע ווּמִנּוּ מִעוּמִלוּוּן

> מְבַת מְנֵי כַפַּנְא: خظئفא يشظيظا ظييه نيائا הְבַּת הְנִיֹּא אַנִּגוֹ נְהְבַת הְנִבְּלָגִא ולומטא בסלולא לטבועון ΠĢ'Ç̈̈́Ω̈́Χ

בלא לכֿל אַבְּאָ בַּמָּגַנִים:

כפּלא גֹע מֹמֹא בַאַבֹּמֹא: نشت WEU

בֹּלְ עַמְּבָׁת בַּאָבֶע בַּטִבְינִינִן וְיִטְּנָהָ, כַּלְ סִבְּהָא

land of Egypt; and the famine shall seven years of famine; and all the

be very grievous. famine which followeth; for it shall 31 in the land by reason of that sud the plenty shall not be known

plenty shall be forgotten in the

And there shall arise after them

great plenty throughout all the

Behold, there come seven years of

do He hath shown unto Pharaoh.

That is the thing which I spoke

wind; they shall be seven years of

empty ears blasted with the east

kine that came up after them are

And the seven lean and ill-favoured

seven years, and also the seven

unto Pharach: what God is about to

consume the land;

land of Egypt.

God will shortly bring it to pass. the thing is established by God, and 32 unto Pharaoh twice, it is because And for that the dream was doubled

him over the land of Egypt. a man discreet and wise, and set Now therefore let Pharaoh look out

Egypt in the seven years of plenty. take up the fifth part of the land of 34 appoint overseers over the land, and Let Pharaoh do this, and let him

(05) ונשכח כל השבע. הוא פתרון הצליעה: לפי שסיה הדבר מופלג ורחוק נופל בו לשון מראה:

(IE) ולא יודע השבע. הוא פתרון ולא נודע כי באו אל קרבנה:

(se) terf. anat:

(46) וחמש. כמרגומוויזרו,וכן וַמַּמָשְׁיס:

בְּטִבְּבוֹם בַּמִּבַת מִנוּ סִבְּמָא:

פְּהְגְמָא מִן בֵּרְם יְיָ וּמוֹהֵי

כן אַני הַקּיף הוא לַהְדָּא:

ÄĽ۰

İÇİÇLİ

ַבְּמִגִּבְיִם:

בּהֹבות וֹמִלֶּתוּי: " הַשְּבְוּת הַבְּאָת הָאֵלֶה וְיִצְבְּרוּ־ שֶבְּהָא דְּאָהָןן אִלֵּין וָיִיצְרוּן

וְיִשְׁרוּן: בְּר מַּחַת יֵר פּרְעָּה אָבֶל פַּרְעַה עַבּוּרֶא בְּקְרְיֵיֵּא בְּר מַחַת יֵר פְּרְעָה אָבֶל פַּרְעַה עַבּוּרֶא בְּקְרִיִּיֵּא

בְּאֵבֵּא פַּבְּפְּנְא בִּבְּפְּנְא בִּבְּפְּנְא בִּבְּפְּנְא בִּבְּפְּנְא בִּבְּפְּנְא בִּבְּפְּנְא בִּבְּפְּנְא בִּבְּבְּנִים וֹלְאַבִיִּלְבְּעִי בִּיִּבְּנִוֹן בְּאַבְּמָא בַּמִּבְּנִים וֹלְאַ ود خيشرتم بهُدْر بَائَمْت يُخَمَّد يَائِيْرُ لِيهَامِهِ خِهْدَم هُدْر دَفَئِهِ ئِتَزُبَ بَهُجُمْ جُوهَا بَالْ جُهُدًا بِيتِ، يُحِيدُ » فِينَ جُمَوْهِ

וּבְמִנוֹ בְּלַ_מְּבַּבְׁוּנִי ⁴⁶ [וּנִמָּר עַנְּיְבֶּר בְּמִנֵוֹ, פּרְעָּה וּשִׁפּר פּּהְנָמָא בְּעִינִי פּרִעֿה

الم الأدام الأداء הַנְמְצֵא כְזָה אָישׁ אֲשֶׁר רְנִּחַ הַנִּשְׁכַּח כְּדֵין נְּכַר דְּרִנִּחַ וּיִאְמֶּר פּּרְעָּה אֶלְעַיְּבְּרְרָיִי וַאֵּמֶר פּּרְעֹה לְעַּבְּדִיהִי

ואַנן אָנן־נְבָנוֹ וְחָבֶם כְּמָוּדְ: منخذيا نيخت جزيه: הודיע אַלהִים אוּהְף אָת־בָּלְ־ דְּהוֹדָע יִי נְהָרְ דָּא לֵיה עלישי <u>ויְאַטֶּר פּרְעֹהֹ אֶל־יוֹסֶף אַחֲרֵי</u> וַאֲטַּר פּרְעֹה לְיוֹסֵף בָּתַר

àåĿ: ישָּׁל בְּלְתַּמֵּי רָל הַכְּפָא אֵנְרַלְ מִיִּמְרָדְ יִהְּיָּן בִּלְ עַּמִּי לְטִיִר ° אַטַּׁיר מִּהְיָּר עַּלְ־בֵּיהֹי וְעַּלִּ־בָּיִר יְעָּיִי וְעָּלִי בָּיִר יְעָּיִי מְּלִי מִּלִי בָּיִר וְעַּלִ

نجٰ الله מֹלְ כַּלְ־אָּבֹּא בְּמִגְּבֹיִם: בּלְ אָבֹא בְּמִנִּינִי יִטִּבּ מַּלְ אַבְמָּא

וְיִקְבְּבָּהְ אָטַ־בְּלִ־אָבֶלְ תַּמְּנָיִם וְיִכְּנְמִוּן יָטִ בָּלְ עֲבַּוּר שְׁנִיָּאִ

ילמני לכ מלצוני:

נְבוּאָר מִן בֶּרָם יָיִ בִּיה:

כּוּבׁסֹּ, מַלְכוּטֹאַ בַּבוּן אָנִבוּ

discreet and wise as thou. thee all this, there is none so 39 Forasmuch as God hath shown And Pharaoh said unto Joseph:

man in whom the spirit of God is?

And Pharaoh said unto his servants:

of Pharaoh, and in the eyes of all

'.animsh sht dguordt

And the thing was good in the eyes

of Egypt; that the land perish not

famine, which shall be in the land 36 the land against the seven years of

And the food shall be for a store to

for food in the cities, and let them dorrander the hand of Pharaoh

And let them gather all the food of

35 these good years that come, and lay

36 Can we find such a one as this, a

throne will I be greater than thou. my people be ruled; only in the 40 according unto thy word shall all Thou shalt be over my house, and

Egypt.' 41 I have set thee over all the land of

לממס בכיונקוד קמן קמן: חחח יד פרעה. בכשומו ובלולכומיו: (פצ) אח כל אכל. שם דבר הוא, לפיכך מעמו באל"ף ונקוד בפחח קטן, ואוכל שהוא פועל, כגון פִי פֶּל אוֹבַל מַלֶּב, מעמו

تظرر بزؤك:

(98) והיה האכל. סלנור, כשמר פקדון סגנוו לקיום סמרן:

בכקש מיבה ונקודה במעף פממ: (88) הגמצא בזה. כמרגומו סישכח כדין, אם גלך ונפקשנו סימלא כמוסו. סימלא לשון חמיסה, וכן כל ס"א סמשמשח

(95) אין גבון וחכם במוך. לנקש איש נצון ומכס שאמרמ, לא נמלא כמוך:

(04) ישק. ימון, ימפרנם, כל לרכי עמי יהיו נעשים על ידך, כמו ובֶן מֶשֶׁק בֵּימִי (ברחשים מו, ב), וכמו נַשְׁקוּ בַּר (מהלים ב,

מקיו, כמו נְמַפֹּי מֶׁמַבֶּם נְבַּוֹיִם וּשְׁבַּבְים (מנחכי בּ, מ): (It) בחחי אחך. מנימי ימך, ואף על פי כן לצון נמינה הוא, כמו ולְמִמְּךְ עֶלְיוֹן. בין לגדולה בין לשפלות נופל לצון נמינה

בְבָר הַנְּהָב עַל־צַּנְאָרְוֹ: נילבש אתו בגדי־שש נישָם ۲۰ باب ربیرا هنهم وکری باوره

تَاجُلُ'لَتِ: بجائد يور چر-پوڙا المناسبة المنظلة المنظلة المنظلة المنظلة المناسب וּוֹבְבֶּב אָעַוּ בְּמִבְבֶּבֶת הַמִּשְׁנֶּבְ וַצִּרֶבְיִם יָמִיה בָּרָתִכָּא מִּנְיִיִּתְא

אַטַ וֹבוּן וֹאָטַ בַּלְּכִוּ בַּבֹּבְ אָבוֹא ** פַּרְעָּה וּבִלְעָבִׁיף לְאַ־יָרִים אָישׁ ryar ervar az-rige ar

נוגא ווסף על־אָבֶץ מִצְּבָוֹם: בתיבה אחת) בהון און קאשָה פַּנָהָ פָּנַהַ (בספרי הימן פִּיִּטִיפֶּרַע ** פַּמְנֶּטַ וֹּיִמֵּן לַוְ אָט־אֶסְנָּט כַּטַ וַיִקְרְא פַּרְעָה שֵׁם־יוֹסָף צֶפְנָת יקָרָא פַּרְעֹה שׁוֹם יוֹסָף גָּבְרָא

בַּבְלַגְאַבֶּאָ מִגִּבְוֹם: יוסף מלפנו פרעה ויינבר * לְפְּנֵי פְּרְעָּה מֶלֶנְ מִגְּנִים נִיצֵא טֵּדָם פּּרָעֹה מַלְכָּא דְּמִצְּרָיִם נייסף בו שְלמין שְּנָה בְּעְהָה וְיִם בָּר הָלְתִין שְׁנִין בַּר קָם

خۈھ≒.□: ١٠٠٠ تَقَمَمُ بَاجُدُا خُمُدُم مِثَلًا يَاهُكُم يَخْتُمُ يَخْتُمُ خُمُدُم مُثَلًا

בוביה: דבוץ וְשִׁוּי מְנִיכָא דְּדַהְבָּא עַל لحبرقك لتخذيم نتدك خحبها יְדֵיה וִיהַב יְתַה עַל יְדָא נְּלְּסַר פַּרְעָּה אָת־טַבַּעְּתוֹ מִעַּלְ וִאָּעְּרִי פַּרְעֹה נָת עִּוְקְּתִיה מִעַּלֹ

בָּלְ אַרְעָּא דְּמִצְּרָיִם: אַבָּא לְמַלְכָּא וּמִנִּוּ וֹטִוּע מַּכְ ביליה ואַכִריוו קדמוהי בין

בולקיה למובב על סוסיא ל<u>בר יָת יְדִיה לְמֵיחַד זִין וְיָת</u> פּרְעֹה וּבְר מִמֵּימִרְף לָא יָרִים נאַמר פּרְעה קיוֹסף אַנָא

נו אַסוֹנו פֿנו פּוָמִּנפּבות בַבּא لخضهضئا وخنا خرب ببتح جرب בַּבְלְ אַבְּאָ דְּמָצְרָוֹם:

מַלְ אַרְעָא דְּמָצְרָיִם: באון לאשו ונפק יוסף שלים

וֹהְבַּר בָּבְלְ אַבְּהָא בַּמִּגְבִוֹם: ונפל יוסף מן בדם פרעה

סְבְּמָא מְבוּרֶא לְאוִגִּרוּן:

chain about his neck. vestures of fine linen, and put a gold Joseph's hand, and arrayed him in noqu ii tuq bas, and sid mori gair 24 And Pharaoh took off his signer

and he set him over all the land of they cried before him: 'Abrech'; second chariot which he had; and And he made him to ride in the

in all the land of Egypt.' 100î sid 10 basd sid qu îlil asm on 44 am Pharaoh, and without thee shall I' : And Pharach said unto Joseph: 'I

Egypt.— Joseph went out over the land of of Poti-phera priest of On. And restdant of mind and a second of the daughter Zaphenath-paneah; and he gave And Pharaoh called Joseph's name

To briel shi the land of from the presence of Pharaoh, and of Egypt.—And Joseph went out when he stood before Pharaoh king And Joseph was thirty years old

earth brought forth in heaps. And in the seven years of plenty the

מרלפות. בלשון משנה מוקף רובדין של אבן. על הרובד שבעורה והיא רלפה: דבר משיבום סוא במולרים: רביד. ענק, ועל שסוא רלוף במבעות קרוי רביד, וכן רֶבַּדְּמִּי עַרְשִׁי (משלי ז, מז), רלפתי ערשי (ב4) ויסר פרעה את טבעתו. נמינם מבעת סמלך, סים אום למי שנותנס לו, לסיום שני לו לגדולס: בגדי שש.

. אב במכמס ורך בשנים, אמר לו בן דורמשקים, עד ממי אמס מעוום עלינו אם סכמוביס אין אברך אלא לשון ברכיס, שסכל סיו בסשומפין (בבא במרא ד.) לא ריכא ולא בר ריכא. ובדברי אגדה (ספרי דברים מוף פ"א) דרש ר' יהודה, אברך זה יומף, שהוא (E+) במרכבה המשנה. סשנים למרכנמו, סמסלכם מלל שלו: אברך. כמרגומו דין מנה למלכם רך נלשון מרמי מלך,

אחר אני פרעס, אני אסיס מלך, וצלעדיך וגוי, וזסו דוגממ רק סכסא: אח ידו ואח דגלו. כמרגומו: (44) אני פרעה. שיש יכולס בידי לגוור גורס על מלכוסי, ואני גוור עלא לייס איש את ידו: וברעדיך. עלא ברעוסך, דבר נכנסגן לפניו ויולאין מחת ידו, כענין שנאמר ונתון אותו וגוי:

שנסמרס מאליו, לפי שחמד אח יוסף למשכב זכר (סומה יג:): (64) צפנח פעוח. מפרש הלפומה, ואין לפענה דמיון במקרא: פושי פרע. היא פומיפר, ונקרא פומי פרע על

ספר בראשית – פרשת מקץ – סדר לז – XIX sisonoo

בְּתוּבֶה: בְּמָּרְ אֲמֶּרְ סְבִּיבְמָיִהְ נְתָּוֹ נימן־אָכֶל בָּעְּרֵים אַּכֶל שְּדֵרַ־ שלים אַשֶּׁר הַיִּלְ בְּאָרֶלְ מִצְּרִים בַּהַנְאַר בְּאַרְעָּא דְּמִצְּרִים رَبْطُولًا الْمُناحِّرِ الْمُحْمِ بَرْدُم ثَن خَرِ مُتَدِيد مُحْمَ مُرْثُهُ

הַרְבָּר מְאַר עַר כִּי־חָדָל דִינִּאָט סִנִּי לַחָּדָא עַּר דִּפְּטַק פּיּ וַיּצְּבֶּר יוֹסֶף בֶּר בְּחָוֹל תַיָּם יִּרְנָשׁ יוֹסֵף עַבּיּרָא בְּחָלְא

יליוסף ילד שני בנים בשנים خفظد خد للالا مفظد:

תימן פְּוֹמִיפֶּרַע בתיבה אחת) כַּהָן פָּרַע רַבְּא דְּאוֹן: לוֹ אֶסְנָת בַּת־פָּוֹשִׁי פֶּרַע (בספרי דִּילִידָת לִיה אָסְנָת בַּת פּוֹשִׁי י קָּבְוֹא שְׁנָתְ הָרֶעָּבְ אֲשֶׁר יֶלְלְדָתְר עַּדְ לְא עַלָּת שַּׁהָא דְּכַפְּנָא

הֿמֹלְ, וֹאֵנ כּֿלְ_בָּוּנ אַבוּ: י מְנְשֶּׁהְ בְּי־נַשְּׁנִי אֱלְהִיםׁ אָת־בְּלְ - מְנַשֶּׁה אָרִי אָנְשִׁנִי יִי יָה בְּל וּנֹבְרָא יוֹמָף אָת־שָׁם תַּבְּּכִוֹר

יי וֹאָט מֹם בַּמֵּנִ לַבָּא אָפַּבְנִים בַּיִּ

בּבַנוּ אֶבְנִים בַּאָבֹא הֹּנִי:

בְיָה בְּאֶהֶל מִצְּהָוֹם: رورم، [بَاحِدٌ، ثِلَ الْمُحَمِّ فِيزًا لَا هُجُمَّ لِمُجْرِبُهُ فِي الْمُحْرِبِينِ الْمُحْرِبِينِ فَي مُحَمَّ فِي الْمُحْرِبِينِ فَي اللَّهِ فَي الْمُحْرِبِينِ فَي اللَّهُ فِي اللَّهِ فَي اللَّهِ فَي اللَّهُ فِي اللَّهِ فِي اللَّهُ فِي الللَّا لِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللّ

אֶבֶּלְ מִצְּבִוֹם בַּנִיה לְטִׁם: אַבְעָא דְּמִצְרַיִם הַנְה לַהְעָא: בְּעָׁרְ בְּבְּלֶגְ-נְיֵאְבֹּקְוּנִי וּבְבְּלִץ- כַּפָּנָא בָּבָלְ אַבְעָּטִא וּבְבָּלְ יּ לְבְוּאׁ כֹּאֹמֶגׁר אַמָּר יוִסְ'שׁ וֹנִבֵּי לְמָנִים כֹּמָא בּאָמָר יוֹסָר וָבִוֹר וַנְיִנִים בִּיִּ نَافَاذُرَاٰت مُنْاَحَم مُثَرًا لِأَلْمُحِ لِمُنْافِينَ مُحَمَ مُثَرًا حَظَيْهِ

מַלְמִמְנוֹ אָבוּ בִינוּ מִלְּוֹן:

الإبرقاء بخلأذرب لأتدا خزرا

ולבא וופף יח שום בולבא

מֹמֹלִי וֹנִינו כַּלְ בִּינו אַבּא:

וני מום טוניא אַברום

אָבׁן אַפַּׁמִּנו וֹן בַּאָבַת מִמְבִּינון:

בּנִוֹאַנ בֹאַנֹאָ גַּמֹגַנִוֹם:

me fruitful in the land of my

an end. was in the land of Egypt, came to And the seven years of plenty, that

52 he Ephraim: 'for God hath made

my father's house.'

And the name of the second called

made me forget all my toil, and all 11 first-born Manasseh: 'for God hath

And Joseph called the name of the

of Poti-phera priest of On bore came, whom Asenath the daughter

And unto Joseph were born two

left off numbering; for it was 49 of the sea, very much, until they

And Joseph laid up corn as the sand

which was round about every city,

in the cities; the food of the field, land of Egypt, and laid up the food

the seven years which were in the

And he gathered up all the food of

sons before the year of famine

without number.

laid he up in the same.

affliction.'

unto him.

all lands; but in all the land of had said; and there was famine in began to come, according as Joseph And the seven years of famine

Egypt there was bread.

- (84) אבל שדה העיר אשר סביבוחיה נחן בחוכה. שלל מרן ומרן מעמדם פירומים ונומנין נמנומה מעפר המקום, ((קי) וחשש הארץ. כמכגומו, ומין סלשון נעקר מלשון עשיים: לקמצים. קומן על קומן, יד על יד סיו מולרים:
- ומעמיד את התבואה מלירקב (נ"ל שהוא דעת רבי נתמיה ואין לריך כלל להגיה ברש"י כאשר עלה בדעת קלתם):
- (94) עד בי חדל לספור. עד כי חדל לו סמופר למפור, וסרי זס מקרא קלר: בי אין מספר. לפי שאין ממפר וסרי
- (03) בשרם חבוא שנח הרעב. מכלן שלקור ללדס לשמש מעמו בשני רעבון (מענית יל.): כי משמש בלשון דהם:

יוֹסָב אַמָּב יאַמָּר לָכֶם תַּגַּמִּוּ: פּוֹלִנִי לְכַּלְ מִאֹנִיִם לְכַּוּ אֶּלְ הַמָּם אֶל־פַּרִילָה לַלְּחָם וַיּּאֹמֶר تَنْلُمْ حِ حُمْ يُخْلُمُ مُخْلِنَا تَنْخُمُ كَا

ביימר קכון העורון: מֹגַּבְאָי אָיוִילוּ לְנִת יוָסָר לְנִימָא נֹאָמָר פּּרִעָּר לְכָּלְ יּצְנְח עַמְּא מְרָם פּּרְעֹה עַל ולפונט פֿל אַרְעָא דְּמִצְרַוִם

unto Joseph; what he saith to you, said unto all the Egyptians: 'Go Pharaoh for bread; and Pharaoh famished, the people cried to And when all the land of Egypt was

באבון מגבום: ניְהְבָּר לְמִגִּרְוֹם נֹיִםׁזֹעׁ עַבֹּאַר ייים יופְתָּח יוֹטֶף אֶת־בְּל־אֲשֶׁר בָּהֶם אֶרְשָּׁא וּפְתַח יוֹסֵף יָת כָּלֹ

كِمْمُلَّةُ، بِنُكَالًا وَقُرُهُ فَهَلَّهُ אַגְאָבוֹא צַבְּעוָן הַבּוּנִא וֹזַבּוֹ וְנִינְהְלֵּבְ נִיֹּנְנִי מְּלְ כִּלְ-פְּנֵוֹ, נִאֹנִהְ וְכִפְּנָּאִ נִינִנִי מָלְ כִּלְ אָפּּוֹ

sore in the land of Egypt. the Egyptians; and the famine was all the storehouses, and sold unto beneqo dqsed bns; and Joseph opened And the famine was over all the

ئلمُ خُرِّر بِهُدُا: לְהַּבְּׁר אֶבְינִסְנֹשׁ בֹּיִבְעוֹנִל לְמִוֹבּן הַבּוּבָא מוֹ יוָסֹנ אָבִי

שׁבוּנה פַּפּוֹא בַּבֹּלְ אַנְמֹאִי מַבְּנְתְּיִבְי וֹכֹּבְ בַּנְבִי אַבְתָּאָ אָטוִ לְמִבָּבִים

famine was sore in all the earth. to Joseph to buy corn; because the And all countries came into Egypt

לַמֶּׁע שִׁעַבְאָנּ: בּמֹמֹבׁנִם נֹאָמֶב נֹמֹּלַבְ לְבֹּנְנִוּ מִוֹנִבּן בֹּמֹמֹבנִם נֹאִמֶּב נָהֹלָב וּוֹבא וֹמַּלֵב

לְבְנִיהִי לְמָא שִׁשַּׁהְיִוּוֹ: נְהַ הַּבְּיב וֹשְׁנֹא וֹהֹלַך אָבוּ אִנִי הַבוּנַ

down thither, and buy for us from 2 that there is corn in Egypt. Get you And he said: 'Behold, I have heard another?

sous: ,Mph do ye look one upon XLII in Egypt, and Jacob said unto his

Now Jacob saw that there was corn

thence; that we may live, and not

מֹמֶּם וֹנֹשׁנֵע וֹלִאִ לֹמִינִי: בְּמִגְּנִנִם בְּדִּרִּ שְׁמְּטִׁנְ וְמִּבְרִוּ בְנִינִּ לְנַאׁ מִטַּמֵּן וְנֵּינִיּ בְּנָאִ מִטַּמֵּן וְנֵּינִיּ رَ بِهِ מُل بَاثِّل شِرَمُنَ فَر زُم ِشُكُ

וֹלְא לְמִוּנִי: מַבור מוְדַבּן בְּמִצְרָוִם חותו וֹאַמֹר הַא מְּמִמֹנִי אָבוּ אִנוּ

down to buy corn from Egypt. And Joseph's ten brethren went

בו ממגבום: בּ נַבְּרָרָ אֲחֵיר יוֹסֶף עַשְׁבְּרָה לְשְׁבָּר הְנָחָתוּ אֲחֵי יוֹסֶף עַסְרָא לְמִוְבַּוֹ

הַבוּבְא מִמִּגַבוּם:

ששני סרעב באים, אמרו לו אספנו סרבס וסרקיבה, אמר לסם אס כן כל אשר יאמר לכס מעשו, סרי גור על סמבואס וסרקיבה, שסיס יוסף אומר לסס שימולו, וכשבאו אלל פרעס ואומריס כך סוא אומר לנו, אמר לסס ולמס לא צברסס בר, וסלא סכריז לכס (פב) וחרעב כל ארץ מצרים. שסרקינס מנוחמס שחלנרו, מון משל יומף (נ"ר לה, ס): אשר יאמר לכם חעשו. לפי

שם במבושם, שאף ביין ומלב מלינו, ולָכוּ שִׁבְּרוּ בְּלוֹת בֶמָף וּבְלוֹת מָמִיר יַיִן וְמָלֶב (ישעיה נה, תֹ): וישבר למצרים. שבר לשון מכר ולשון קנין הוא, כאן משמש לשון מכר, שָבְּרוּ לָנוּ מָשַׁע אַבֶּל, לשון קנין. ואל מאמר אינו כי (68) על כל פני הארץ. מיסס פניסלרן, ללו סעטיריס (נ"רטס): אח כל אשר בהם. כמרגומו די נסון עינורל: מס שם יגזור עלינו ונמום:

(I) וירא יעקב כי יש שבר במצרים. ומסיכן כלס, וסלל לל כלס ללל שמע, שנלמר סנס שמעמי וגו', ומסו ויכל, כלס (Ta) וכל הארץ באו מצרימה. אל ייסף לשנור, ואס מדרשהו כסדרו, היה לריך לכמוב לשנור מן ייסף:

ומפי אמרים שמעמי שהוא לשון כמישה, למה מהיו כמושים ברעב, ודומה לו ועבנה גַם הוא יוֹבֶא (משלי יא, כה): כפשומו למה מחראו, למה יהו הכל מסחכלין בכס, ומחמיהים בכס שאין אחם מבקשים לכם אוכל בטרם שיכלה מה שבידכם). מראו עלמכס בפני בני ישמעאל ובני עשו כאילו אחס שבעיס, כי באוחס שעה עדיין היה להם חבואה (חענים י:). (ולי נראה באספקלריא של קדש שעדיין יש לו שבר במלריס, ולא סימס נבואס ממש לסודיעו בפירוש שוס יוסף: – לנוה החראו. למס

(2) דדו שמה. ולה המר לכו, רמו למהחים ועשר שנים שנשהעבדו למלרים כמנין רד"ו:

(3) וירדו אחי יוסף. ולא כמב בני יעקב, מלמד שסיו ממחרעים במכירמו, ונמנו לבס לסחנסג עמו באמוס, ולפדומו בכל

- نَظَلُهُونِ يُعُمُلِا: נְתְּׁלְּבְ אֵּעַרְאָּנְוֹגִוּ בָּנֵּרְ אִּלְּרָ פָּּן הַבְּעִר נְעֵּלִבְ מִם אֵּעוִנִוּ אֵבִי
- : إِيَّا أَيْ עַבּאָנִם בּּיִנְינִי עַבְעָּבְ בַּאָבוּ מְבִיבָא בִּינִ מְבִינִא אַבִּי עַנִים
- אַפֿוֹם אֶבֹּגַי: נַנְבָאנְ אֲבוֹּג יוֹפָב נַנִּאָּטַבוֹנוּ לָוִ י הוא המשְבֶּוּר לְבָלְ־עַם הָאָרֶץ הוּא מְזַבֵּין עַבוּרָא לְכָל עַמָּא וְיוֹסָף הָוּא הַשַּׁצְּיִט עַלְ־הָאְבֶּץ וְיוֹסָף הוּא שַׁלִיט עַל אַרְעָא
- <u>Ġ</u>ἀ̄ҍ∟¤़Ĉς: באטָם נגאַמורו מאָרֶן פָּנָעוֹ לַמְוָע וֹגְאָמֶר אָבְעָם מָאָּוֹן ל ווֹטוֹכָּר אָבוֹיָם וּוֹבַבּּר אִטָּם ווּבׁא ווְסֵבּ אָטַבאָבוו ווּכִּבוֹם וַבַּוֹאַ
- ناخدًا ٢٠٠٠ ° נּיַבֶּר יוֹסָף אָת־אָּדְוֹיִוּ וְדָם לְאִ וְאָשְׁהָּהַתְּיַבַעַ יוֹסָף נָת אַחוֹהִי
- מֹבׁנֹע בַאַבוֹם: מְבַנִּגְיִם אַּטְּם לְבַאִּנִי אָם אָשׁנוּ לְמִטִּוּ זִי בּּבַפִּי בַּאָבֹהָא و هِنْ لِهِ بَارِات خُرْبَات رَبْعَيْد هِرْبَاتِ مِرْدت خِلَال رَهُمْد جُلَالًا هِجْدِرْ. נַיּוְבָּר יוֹסֶׁף אָת תַחָל'מׁוֹת וְאָדְּכַר יוֹסֶף יָת חֶלְמִיָּא דַּהַנְת
- י וּאַמְרוּ אַלְיוּ לַאָּ אַבְוֹי וֹהֹבֹבוֹר וֹאַמָרוּ לִיִּי לָא וִבְּוֹוּ וֹהַבַּבוֹר

באו לְאִבר אִכֹּן:

- אַמָר דַּלְמָא יְעָרְיִאָּ: י וְאֶתְ בְּנְיְמִין אֲתֵי יוֹסֶׁף לֹא שְׁלָח וִיָה בְּנִימִין אֲחִיהִי דְּיוֹסֵף לָא
- כפוא באַבאָא גַכוֹמן: ׳ נּוֹּבְאִּיְ בְּׁנֹּוֹ וֹמִּבְאָבְ לְמִּבְּׁר בִּעוֹיִנּ נֹאִעִי בּּנִּי וֹמִּבָאַלְ לְמִוֹבּּוֹ
- ליה על אַפּיהוֹן על אַרְעָא: בּאַרְעָא נַאָּתוֹ אָהֵי יוֹמָך וּסְגִירוּ
- בובא: נאמנו מאבלא בלנהן למובן عَمُنًا نَهُمَد خُدِيا مُثَا هُتَيدِيا בימביל עמהון ימביל עמהון וּאַמִּשְׁמִוּבְעִנּוּן וֹשַׁמֵּב עָּאַ برقك کای **XLLL**
- נאננן לא אַהְּטִּמוִבְּתוּבוֹי:
- אָמִימוֹן:
- servants come. אַנוּ לְמִוֹבַן עַבוּרֶא: ord, but to buy food are thy And they said unto him: 'Nay, my
- (+) פן יקראנו אסון. ובביה לה יקראנו המון, המר רבי הליעור בן יעקב, מכהן שהשטן מקטרג בשעה הסכנה (ב"ר שם ט): לעשרס, שלה סיתה הסבת כולם ושנהת כולם שוה לו, הבל לענין לשבור בר, כלם לב התד להם (בב"ר לה, ב): ממון שיפסקו עליסס: עשרה. מס מלמוד לומר, וסלם כמיב ואם בנימין אחי יוסף לא שלח, אלא לענין סאמוס סיו מלוקין
- (a) בחוך הבאים. מעמינין עלמן שלא יכיכוס, לפי שלוה להם אביהם שלא ימראו כולם בפחח אחד, אלא שיכנם כל אחד
- (6) וישתחוו לו אפים. נשממח לו על פניסס, וכן כל סשמחואס פשומ ידיס וכגליס הוא (שנועות מו:): בפתחו, כדי שלה תשלוע בהם עין הרע שכולם נהים וכולם גבורים:
- (√) ויחובר אליהם. (עשק לקס כוכרי בדבריס לדבר קשות (ב"ר לה, ו):
- יקן. ועכשיו מלאיהו בחסימת זקן. ומדכש אגדה ויכר יוסף אם אחיו, כשנמסרו בידו הכיר שהם אחיו וריחם עליהם, והם לא (8) ויבר יוסף וגר. לפי שהניחס חחומי וקן (ג"מ למ: כחובוח כו:): והם לא הבירוהו. שיצא מאצלם בלא חמימת
- סכירוסו כשנפל בידס לנסוג בו אמוס:
- בדקם דמרשם, כמו בֶּבֶק סַבַּיִם, רעוע הבים, מבל לם דקדק לפרשו ממר לשון המקרם: במו אָם מִקוֹרָשּ אַעֶּבָּי (ויקראַ כֹּ, ימ), וכמו עַכוֹס וְעָרָיִס (ימוקאֿל מו, ז), וכן כל ערוד שבמקראֿ לשון גילוי. ומרגס אונקלים (9) אשר חלם להם. עליסס, וידע שנמקיימו, שסרי סשממוולו: ערות הארץ. גלוי ספרן, מסיכן סיפ נומס ליכבש,

him with their faces to the earth. brethren came, and bowed down to the people of the land. And Joseph's 6 the land; he it was that sold to all And Joseph was the governor over

famine was in the land of Caanan.

And the sons of Israel came to buy

among those that came; for the

for he said: 'Lest peradventure

4 Jacob sent not with his brethren; But Benjamin, Joseph's brother,

harm befall him.

To bnsl sati morT' :biss ysati bnA unto them: 'Whence come ye?' roughly with them; and he said strange unto them, and spoke he knew them, but made himself And Joseph saw his brethren, and

Canaan to buy food.

- they knew him not. And Joseph knew his brethren, but
- come,' see the nakedness of the land ye are and said unto them: 'Ye are spies; to o dreams which he dreamed of them, And Joseph remembered the

هُرَبُرِد حِهِ بِنَادِ مُحَثِّدِكُ مُولِيَّا مِن الْأَخْرِيةِ:

הַאָּרֶאְ בַּאמָם לְרָאִנִים: הֹאִמֹר אֵבְנוֹים לֵא בֹּיִ מֹנִינו וֹאַמִּר לְעִוּו לִא אֵבְנוֹו בֹּבַפֹּנִי

אַבְינוּ הַיּוֹם וְהָאָחָד אֵינָפוּ: בְּצֶבֶץ כְּנְעֵן וְהַנֵּה הַקְּטָן צֶּתְ ה אַבוֹרם ו אַנַּהְרוּ בְּנֵרָ אִישׁ־אָבָהָר ניאָמְרוּ שְׁנֵים מַשְּׁר עַבְּיֵרוּ

∶⊐ڭق يُظَلُّكُ لِمُرْتُ مُعْظِد مُلَاثِكُمُ لِمَدِّرُهِ لِمُعْرَدُهِ لِمُطْحِيلًا خُمَّاهُد ניאָמֶר אֲלַהֶם יוֹסֶךְ הֹוּא אֲשֶׁר נְאָמֶר לְהוֹן יוֹסֶךּ

एवंद्यी प्रदृष्टः שׁהְאַנּ מּנְּע כּֿנְ אַם בַּבְּנִא אַעונבָם אָם שַּׁפּּׁעוּן מִכָּא אֶלְעַנוּן בַּמִּנִינִי בְּזָאָת מְבְּחֻנֵנּ חֵי פַרְעֹה אָם־ בְּדָא מִהְבַּחָרוּן חַנֵּי פַרְעֹה

עו פּוֹמָע כַּי מְרַנְּלֵים אַמָּם: בּבְרַיכֶּם תַּאֵמֶת אִטְּכֶּם וְאָם_לֵאַ or אַרוּכֶם וְאַמָּם הַאָּסְרוּ וְיִבְּחָנוּ שׁקְּחִוּ מִבֶּם אָחַר וְיִקְּח אָחַר שְּלְחוּ מִנְּכִין חַר וְיִרְבּר

ز۵،۵: ע נַיָּאָסָׁב אָנִים אָלַבְעַהְהָּמְנִי הָלְהֵשׁ יִלְּהָה יִנְיִנִי לְבֵּיִע תַּשָּׁבָּא

בַּאָבְנִים אָנָׁנִ וֹבַאִי עַהְּלְנְהָּוֹ וֹאָט הֹֹתִּוּ וֹטוֹנוֹ אָטַב טַּלְנִיטָּאָט בֿאַ הַבּנִנוּ וֹאָטַלַנִּמוּ וַנְאָמֶר אֲלַחֶם יוֹסֵלְ בַּנִּוֹם וַאֵּמַר לְחַוֹּן יוֹסֵר בְּיוֹמָא

כּוֹנֵוֹ אַנְטַנָא לָא שַׁנִוּ מּבְּבַּבַּ " כַּלְּנִוּ בְּנֵרִ אִּנְהַ_אַּטְׁרַ דְּנִׁיִנִּ בִּנְרִם כּוּלַנְאַ בִּנִּר נִּבְּרָבָא טַר נִּחְנָא

We are all one man's sons; we are

upright men, thy servants are no

are come. to see the nakedness of the land ye And he said unto them: 'Nay, but

man in the land of Canaan; and, 13 twelve brethren, the sons of one And they said: 'We thy servants are

with our father, and one is not.' behold, the youngest is this day

are spies. it that I spoke unto you, saying: Ye And Joseph said unto them: 'That is

brother come hither. forth hence, except your youngest 15 Pharaoh liveth, ye shall not go Hereby ye shall be proved, as

else, as Pharaoh liveth, surely ye are whether there be truth in you; or that your words may be proved, your brother, and ye shall be bound, Send one of you, and let him fetch

ward three days. orni rədrəgor lls mədr ruq əd bnA

fear God: third day.' This do, and live; for I And Joseph said unto them the

(10) לא אדני. לא מאמר כן, שהרי עבדיך באו לשבר אוכל:

- (II) כלנו בני איש אחד נחנו. נלנלס לסם כוח סקדש וכללוסו עמסם, שלף סים לן פליסם: בנים. מממיים כמו בּן
- דְּבַּרְמָ (שמוח י, כט), פַן בְּנוֹח צְלְפְמָד דֹבְּרֹח (במדבר כז, ז), וְשֶבְּבָחוֹ לֹה בֵן בַּדְיו (ישעיה טו, ו):

מן פֿבם װַ אַנאַ בַּבַוּכִי:

פַּרְעָה אָרֵי אַלִּילֵי אַתּוּן:

אַרוכון זְעִירָא הָכָא:

יומא דין וְחַד לְיָחַוֹּהִי:

דַּצַרְעָא אַמִיחֹוֹן לְמָחָזֵי:

בכלהו ובא והובא הם אַכולא

אַנֹעוֹא בּנג עַבֹרָא עַר בּאָרַעַא

וֹאַמָּנוּ שַׁנֵי הַסָּנ הַּבַּנִּנְ אַנוּוֹ

אַלִּילִי אַמוּוֹ:

אַשוּן אַמְבוּן וֹאָם לָא בּוֹנִי

ניהבחרוו פהגמיכוו הקשוט

זה אַחוכון וְאַמוּן מִתְאַסְרוּן

שַׁלְעָא יוֹמִין:

- (13) ויאמרו שנים עשר עבדיך וגר. וצשניל לומו למד שליננו, נמפורנו בעיר לנקשו: (21) כי ערות הארץ באחם לראות. שהרי נכומהם בעשרה שערי העיר, למה לה נכומהם בשער ההד (ב"ר לה, ו):
- (14) הוא אשר דברחי. הדבר אשר דברתי שאמם מרגלים, הוא האמת והנכון, זהו לפי פשומו. ומדרשו, אמר להם,

ששנים מכס החריצו כרך גדול של שכם: מס מעשו, אמרו לכך באנו, לסרוג או ליסרג, אמר לסס סוא אשר דברמי אליכס, לסרוג בני סעיר באמס, מנחש אני בגביע שלי, ואילו מלאסס אוחו ויפסקו עליכס ממון הרבה, מפדוהו, אמרו לו הן, אמר להם, ואם יאמרו לכם שלא יחוירוהו בשום ממון

(15) חי פרעה. אם ימים פרעם, כשהיינשבע לשקר היינשבע במיי פרעה: אם הצאו נוזה: מן המקום הוה:

- ddd: (16) האמה אחכם. אם אמת אתכם. לפיכך ה"א נקוד פתח, שהוא כמו בלצון תימה, ואם לא תביאוהו מי פרעה כי מרגלים
- (עו) משמר. צית האקורים:

±¤.2□: פמנת יאסר בבית משמרכם ואסם יהאסר בבית משרהכון ואתו אָם־בַּנִים אַהָּם צַּהִיכֶם צָּהָד אָם בֵּינָנִי אַתּוּן אֲהוּכוֹן תַד

נוֹהַמוּבכוֹ: נגאמוני בלבנכם ולְאָ שׁמִּישִׁי לְנִינִ וֹנִשְׁמַׁמִּיוּן פּשׁנִּמִּיכִוּן וֹלָאִ נְאֶטַ אָטִוּכֶם עַפְּשְׁן שַׁבָּנְאִנְ אָלְיִ נְיָנִי אָטִוּכִוּן וַמְּיָרָאִ שַּׁנִיטִוּן

אַלְינוּ הַצְּרֶה הַוְּאָת: אַכְינוּ וֹלַאָ הַּמִּמֹהוּ הַּלַ_כּוּ בָּאַ הַ רְאָּנִנִּ צְּבְרָת נְפְּשֶׁנִּ בְּהְהְקְוֹנֵנִי בּהְיֵנִיִּגְא בְּשְׁמָתְתְּנִפְשֵׁנִי כַּרְ הַנְּהַ אַהָּמִלוּים ו אַנַּחָנוּ עַל־אָחָינוּ אַשָּׁר חַיָּבִין אַנַחְנְא עַל אַחוּנְאאַנְחָנְא יַלַ אַחוּנְא ניאָמְרְוּ אֵישׁ אֶל־אָהִיוּ אֲבָל ׁ וַאַמָרוּ גָּבָר לַאֲחוּהִי בְּקוּשְׁטָא

וְגַם_דְּמָוּ הְנָּה נְדְרֶשׁ: טְּטְטְאָנִי בַּנְּבֶּיְר וְלְאִ אֶּמְהְנִיםְׁעִ לְאִ יִּטְהְטִוּן בִּמִּנְיָמָאִ וֹלְאִ בּ אֹמְוֹשׁי אֹֹלְיבֹיׁם ו לְאִמֶּוֹר אַּלְ- עֵיֹלָא אָמָוּנִע לְכִוֹן לְמִוּמִּר נַגַּמֹן בְאַנְּבֶּן אַלְּם לְאַנְּבְ בַּלְנִאְ נַאָּטִּר בַאַנְבוּ נִיְּהְיוּן לְמֵּישִׁר

המקיץ בינהם: יי נִבַם לַאַ זֶּבְמְנ כָּנ מִמָתׁ נִסְב כָּנ וֹאִנּנּוֹ לָא זֶבְמִּנוֹ אָבׁנִ מְּתַמּ נִסְבּ

خةرترڭ□: מַאָּמִם אָּטַ-שִּׁמְּלֶן וֹפְּאָּסָׁר אָטִי מִבְּנְהָּחִין נִי שְּׁמָּמִוּן וֹאָסַר אָבְיְם וּיַפֹּע לְוֹטִינִן יִמִּבְּיִלְ הֹמִּטִוּן יִּדְבָּר הּסָׁב מֹהַּבְינִם הּיִבְּבַּ וּנֹמֶב וֹאִסְמַבוֹר מִלְנִתְרוּוֹ וּבְבָא וֹתַב

אווילו אובילו עבורא דחפיר

for the famine of your houses; prison-house; but go ye, carry corn 19 brethren be bound in your if ye be upright men, let one of your

they did so. verified, and ye shall not die.' And 20 unto me; so shall your words be and bring your youngest brother

this distress come upon us. and we would not hear; therefore is of his soul, when he besought us, brother, in that we saw the distress are verily guilty concerning our And they said one to another: We

also, behold, his blood is required.' and ye would not hear? therefore saying: Do not sin against the child; 22 saying: 'Spoke I not unto you, And Reuben answered them,

interpreter was between them. 23 understood them; for the And they knew not that Joseph

bound him before their eyes. Simeon from among them, and them, and spoke to them, and took 24 them, and wept; and he returned to And he turned himself about from

שקנימס לרעבון הנשי במיכס: (19) בביח משמרכם. שלתם אסורים צו עכשיו: ואחם לכו הביאו. אל צית אציכם: שבר רעבון בחיכם. מס

אָב, מִשוּבׁנֹמוֹ בַּוֹנִי בַּנִירוּוֹ:

לבּגלשון וֹאַב בַּמִיה הַאַ

מַל בוּ אַתְת לַנָא מָקָתָא הָרָא:

ַ מִעַּׁעַפֿוּ כַּלֹא וֹלָא עַבּיגַלָּא מִנִּישַ

שמועון וֹהַבּעוּ בוֹ:

(10) ויאמנו דבריכם. ימאמנו וימקיימו, כמו אָמֵן אָמֵן (במדבר ה, כב), וכמו יַאָמֵן נָא דְּבֶּרֶךְ (מלכיס־אֹ ה, כו):

יְמֵיה קְעֵּינֵיהוֹן:

نىڭۈن:

- אלינו. מעמו בני"מ, לפי שסוא בלשון עבר, שכבר באס. וחרגומו אחת לוא: (12) אבל. כמרגומו בקושמל. ורלימי בברלשית רבה (לל, ח) לישול דרומלה (לשון בני הנגב) הול, לבל ברם:
- (22) וגם דמו. למין וגמין כצויין, דמו, וגס דס הוקן:
- (ES) וחם לא ידעו כי שומע יוסף. מגין לשונס, וצפניו סיו מדבריס כן: בי המליץ בינוחם. כי כשסיו מדבריס
- יוסף מכיר בלשון עברי: המליץ. זה מושה בנו: שמו היה המלין ביניהם, היודע לשון עברי ולשון מלרי, והיה מלין דבריהם ליושף, ודברי יושף להם, לכך היו שבורים שאין
- אחו: ויאסר אחו לעיניהם. לא אסרו אלא לעיניסס, וכיון שילאו, סוליאו והאלילו והשקסו (ב"ר לא, מ): סשליכו לבור, סוא שאמר ללוי הַבֶּּה בַּעַל הַמֵּלוֹמוֹת הַלְּזֶה בָּא. דבר אחר, נחבוון יוסף להפרידו מלוי, שמא ימיענו שניהם להרוג (44) ויסב מעליהם. נמרמק מעליסס, שלא יראוסו צוכס: ויבך. לפי ששמע שסיי מממרמין: אח שמעון. סוא

נוֹגה לַנִים כֿן: שַּׁמְּוּ וְלְתָתְר לְתָהֶם בְּבְרֵי לְבְּבֶּרְה לְסִפֵּיה יִלְמִתַּן לְהֵוּן זְּנְדִין 82 \dot{c} ניללי משֶּׁם: ⁹² נּגְּמֶאָנּ אָּעַ מִּבְרָבׁם מַּבְ שַׁמְבִּגניִם נּנְמַבְנִּ גֹע מַבּוּבְעַנָּן

אַמְעַעַיִינִי: נְבַבֶּבַ בַנַאַ XL_COG! מֹסְפָּוֹא כַעַׁמְעַרְוּ בַּמִּלְוַל וֹנַרָאַ כִּסְּתָא לִטְמָבִיה בְּבִית מִבְּתָא

מַּבְיּאָה עְּשָׂר אֶלְהָים לֶנוּ: آءُڷڵڮ؋ ۿٚؠۿ ۿڂؚۿڶ؞ڔ ڴۼڟ۪ۮ ڴڿٮڹٳۦڹڽڗٮ؋؋ڂۮۦۼۿؙٮ؋ڹ؞ בּ וְנָם הַנַּה בְאַמְתַּחְתְּיִ וַנִּצְאַ לְבָּם וְאָרְ הָא בְטוּעְנִי וּנְפָּל עַנַּע וּיַאְמֶר אֶל־אֶּחָיוֹ הוּשָׁב פַּסְפָּׁי וַאֲמֶר לַאֲחוֹהִי אָחָתַב פַּסְפִּי

אָנוֹם לאַנְוֹר: בְּנְעֵן וַיַּנְּיִדוּ לֹוֹ אֶת בְּלְ־תַּקֹרָת לְאַרְעָא דִּבְנָען וְחַוּיִאוּ לֵיה יָת נַיְּבֶאוּ אֶבְיַנְאַבְיּאַבִּיהָטִם אַבְּיִבוּן נְאָבוּי לְנִתְּ יַמְּלִב אֶבִּיבוּוֹן

קְּשִׁיְתְ וַיִּתַּן אִלְוַנִי בְּמְרַנְּלֵים אָתַר עִּמִנָּא, , מַשִּׁיֶּין וִיתַּב ֹ יְתַנָּא

בַנְינוּ מְרַגָּּלְים: ייּ וֹנֹאָמֶׁר אַלְוּו כֹּוֹנִם אַֹלְוֹנוּ לָאִ וֹאַמּבוֹנֹא לִנִּי כִּוֹנִוּ אַנְּטוֹלָא לָאִ

אָנוַ אַבוּנוּ בַּאָנוּ לַאָנוּ לַלְּנוּוּ אַבְינוּ הָאָהֶר אֵינֶנוּ וְהַקְּטָּן הַיָּוֹם מָלוִם בֹּמֹב אַנֹיבונ אַנוֹם בֹּנֹוֹ

שלה להתעולל עלינו:

לאוֹבְהְא וֹמְבַּרְ לְהִוֹן כֵּוֹ: וַוְצָּנִי יוֹסָף וַיְמַלְאַנּ אָת־בְּלֵיהָם וּפַּמִיד יוֹסָף וּמְלוֹ יָת מְנֵיהוֹן

<u> הַמְּבוּרוּוֹן נְצִּזַלוּ מִתְּמָן:</u>

בפום טועניה: בְּפָּר וַחַוְא יָת כַּסְפֵּיה וְהָא הֹנֹא <u>!:वृर्षेत पृश्नपेर श्वत 'थेर्बर देव्वत वृत्त प्रथवा देव्या</u>

לְמִוּמִר מֹא בֹא הַבֹּר וֹוֹ לַנָּא:

ַבְּבֶּר חַאָּיִטְ אַבְוֹיִ הַאָּבֶלְ אַטְּוּנִי מִבְּיִלְ יִּיּבְרָבֵא בִבּוּנִי בַּאַבְּלָא בְּלְ דְשְׁרַשָּׁא יָהְהוֹן לְמֵימַר:

בּמָאַלְבָי אַבְעָּאַ:

لتارأه هذرذ:

نك خُدُمًا: וְנֹגֹא בׁוֹן הֹם אַבוּנֹא בֹאַבֹּהֹא אַבוּנֹא עַר לְיָּתְוֹיִי וּוְמִירָא שבו הפר אַנּהְנָא אַהין בְּנֵי

> the way; and thus was it done unto sack, and to give them provision for restore every man's money into his their vessels with corn, and to Then Joseph commanded to fill

their corn, and departed thence. And they laded their asses with

and, behold, it was in the mouth of lodging-place, he espied his money; to give his ass provender in the And as one of them opened his sack

this that God hath done unto us? one to another, saying: 'What is them, and they turned trembling in my sack.' And their heart failed money is restored; and, lo, it is even And he said unto his brethren: 'My

them, saying: and told him all that had befallen father unto the land of Canaan, And they came unto Jacob their

for spies of the country. spoke roughly with us, and took us The man, the lord of the land,

upright men; we are no spies. And we said unto him: We are

land of Canaan. . is this day with our father in the 32 father; one is not, and the youngest We are twelve brethren, sons of our

(82) וגם הנה באמתחתי. סכמף צו עס סמצולס: מה זאת עשה אלהים לנו. לסצילנו לידי עלילס זו, שלל סושצ (TS) ויפחח האחד. סים לוי שנשלר ימיד משמעון צן זוגו: במלון. במקוס שלנו צלילם: אמחחחו. סום שק: (Ca)

06 L

בגלנו לטופס לטו וככו: אַריכֶם הַאָּהַד הַנַּיחוּ אָהָי וָאָת־ נַנְאָמֶר אָלֵינוּ הָאִישׁ אָבְנֵי הָאָבֶין

לַכְּם וֹאָטַ_הַאָּבֹּא טַסְּחָרוּ: בָּי בַּוִים אַמָּם אָת־אַַחִיכָּם אָמַן ^{+ε} ן מֵּדְ שָׂר כֵּי לְא מִרַ גְּלִים צַּהֶם וְהָבְּיאוּ אָת־אֲחִיכֶם הַקִּמּן אֵלִי

בְּמָר נַאֲבִיהֶם נַיִּירֶאוּ: ניראי את צרלות פּסְפּיהָם וֹטִנְּעַ אָּגָה אָבונַ בַּסָּפּׁנ בַּהַעַּ בם מָבַנַבַּנַם ₩٩٢٦

ذَكَأَتُكُ: אَرْثُو لَمُن حَدُرُمًا نَافًا لِللَّهُ مِنْ لِمُعْمِيا كُمْ لَأَن حُمُ لِنَا خَمْ لِنَا خَدُرُمِيا ¾ה שָהַי שִׁכַּלְמָם יוֹסֵף צֵינֶנּוּ וְשִׁמְעַנֵּוּן יִהִי צַּהְבִּילְהוּן יוֹסֵף לְיְחִיהִי וַיַּאְמֶר אֲלַהֶם וַעֲּקָב אֲבִיהָם וַאֲמַר לְהוֹן וַעֲקֹב אֲבוּהוֹן

آلْمُدُرُ لَمُرْسُرُونَ مُكْرِيكِ: אָביאָנּנּ אַלְגַּוֹבּ שַׂנְּנִע אָעוַ מַּלְבִּיֹבְי אַנִינִתָּנִינִי לְּנִי עִבְּ יָנִינִי מַלְ יָבִי ענ אָטַ אָלוּ בֹּנֹן שֹׁמְוּנִי אִם לָאִ נִּי שִׁבִּוּן בֹּנִּוּ שַׂמִּוּנִי אִם לָאִ וּגֹאָמֶׁר בַאִּיבֹן אָּלְאַבָּוֹו לַאָּמֶר וֹאָמָר בַאִּבוֹ לַאָּבוּנִוּ לָמִוּמָר

ڠٮۦۿۥڂڽ؞ڂڹڒؠٳۿۼؠڬٮ؞ thát tải xut xoll địch 85 קי־אָּחָיו מֶת נבינא ڂ۪ڐؖڬؠ וַ ַּאָמוֹר לָאַ וֹנֹר בֹּנוֹ מֹפֹּכֹם

سا× ئىئىلات خىنى خىنىا:

סבו ואווגני: ונת עבורא דתסיר בבמיכון אַשוּל אַבוּכוּל הַד שְּבוּכוּ לְנָהִי באבלא בדא אַדע אַבר בינני נאַמַר לַנָא װּבָרָא רַבּוֹנָה

בַה סְחוֹרְתָא: אַטון לְכוּן וֹנִים אַבְעָּא טַּהְבָּבוּן אָבׁוּ כֵּוֹנִי אַשוּן נִים אַבּוּכִוּן וֹאָבֹת אַבוּ, לָא אַלָּילָ, אַשוּוּ נאַיהו יָה אַחוכון זְעִירָא לְוָהִי

וֹשׁוּוּ זֹטְ אֹנוּנוֹ כֹסָפּּיִהוֹוֹ אָנּוּוֹ נְבַא נְּבַר צָבְר בַּסְפֵּיה בְּסַבֵּיה וַבְוָר אָנוּן מָרִיקִין סַקּיהוֹן

שֹבְבְּרוּן עָלֵי הַנַּאָה כוּלְהוֹן:

נאָלא אַטִיבְנֵיה לְךְּ:

ζάΧιζ: נְעַנְבַ<u>וְשֵׂם</u> וֹעַטְּעוּן יִּע סִּיבְעִי בְּבַנִוּנָא מולא לאונמא געלכון לע דבעוווני אַמִּטֹאַר וֹנמֹנֹמֹנִינִי מונו נוויא וַאֲמַר לָא "יחוֹת בָּרִי עִּמָּכוֹן

أَرْفُلُم فَكَالَ كُمُلَمِّهِ:

and go your way. corn for the famine of your houses, of your brethren with me, and take that ye are upright men: leave one said unto us: Hereby shall I know And the man, the lord of the land,

land. brother, and ye shall traffic in the men; so will I deliver you your are no spies, but that ye are upright unto me; then shall I know that ye And bring your youngest brother

they were afraid. father saw their bundles of money, sack; and when they and their man's bundle of money was in his their sacks, that, behold, every And it came to pass as they emptied

come, away; upon me are all these things is not, and ye will take Benjamin children: Joseph is not, and Simeon them: 'Me have ye dereaved of my And Jacob their father said unto

will bring him back to thee.' deliver him into my hand, and I sons, if I bring him not to thee; owt ym ysalt slay my two And Reuben spoke unto his father,

gray hairs with sorrow to the grave. go, then will ye bring down my befall him by the way in which ye dead, and he only is left; if harm down with you; for his brother is And he said: 'My son shall not go

And the famine was sore in the

XLIII

(48) ואח הארץ הסחרו. מקובנו. וכל לשון קוחרים וקחורה על שם שמחורים וקובנים אחר פרקמעיא:

(36) אחי שכלחם. מלמד שמשדן שמת סרגוסו בו מכרוסו ביוסף: שכלחם. כל מי שנניו הבודים קרוי שכול: (פצ) צרור כספו. קשר כספו:

(88) לא ירד בני עמכם. לא קבל דבריו של ראובן, אמר, בכור שומס סוא זס, סוא אומר לסמית בניו, וכי בניו סס ולא בני

(£"C \$\$, a):

T6T

<u>הְאַבְרוּ קְנוּ מְעַּטַ אָבֶּר:</u> נּגְאמֶר אָלְיהָם אָבִיהָם אָבר נִאָּמָר לְחִוּן אָבוּחוּן תּוּבוּ ַ וַמְּבֶּר אַמָּר וַבְּיאַנּ מִפָּגַּבוֹים וַיִהִי כַּאֲשֶׁר כִּלִּיֹ לֶאֶבָל אָת־

ىنلى ﴿ فَرَرَ خَذِنَ لَا كُنْ لَا يَارَكُمُ الْأَنْ كُلُّ اللَّهُ لَا يُعْلَىٰ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ הַמָּד בְּנוּ הָאֵישׁ כֵאמֹר לָאַ־ ַניַּאִמֶּר אֵלֶיני יָהוּדָה לַאַמָּר הַעֵּרַ

* אָם_נְאָבׁ בֹאָהַבָּבוּ אָנוֹרָ אָלוֹנָנִי אָלוֹנִי אָלוֹנִי אָלוֹנִי אָלוֹנִי

בּלְטֹּג אַטוּכֶּם אִטַּכֶּם: لَاغَيْمِهِ هُمَّالِ هُكِّرِينٍ كُهِلِنَالُهُۥ قَأَرًا ۚ هُلَا، يُخَلَّمُ هُمَالِ كَرْهُ كُمْ نَائِيلًا لْهُم هُذَكَ مُرَمَّزَنَ لَهُ دُنَا قُر الْهُم ذِنْنَكَ مُمَرِّنَ ذِهِ دُنَانِنَ

לְהַגֵּיד לְאַישׁ הַעִּיֹד לְבֶם אֶח: ° וَزُאַמֶּׁרְ וֹהְּׁבֹּאָבְ לְמֵּׁר דַּבֹּמְּיֵם בְּיִׁ וֹאֶׁמָּרְ וֹהִּבֹּאִבְ לְמֵּׁאַ אַּבֹּאָנְהִּשׁנּוּ

ې⊓?≱ارچ⊏: בְּיִרְוֹמַ נְּדְעַ בֵּי יֹאַמֶּר הוֹרֶירוּ הְאִבֶּין הַמִּירָע הַנִּינְאִ יָּדְעִין לְּוֹ עַלְ־פָּׁי תַדְּבְרֵים הָאֵלֶּה וְתַּוּיִנְאַ לִיה עַלְ עֵיעִר פּּתְּנָעִיּ אַבוכון פֿוּים עַלְבָישׁ לְבָים אָש וֹנְוּיִּע - אַבוכון פֿוּים עַאִית לְכוּן אַטַא ל בְּנֵנִי וּלְמִוְכַבְׁשְׁנִנִי בַאִּמָר תַמָּנִד וּלְנַלְדוּתַנָּא לְמֵימַר תַמַּד בְּעַּן 当然にく

> זְבוּנוּ לַנְא זְעֵיר עֲבוּרֶא: מְבוּבֹא בַאָנטֹנאוּ מִמָּגַבֹנִם וְהַוֹּע כַּג סִפּּיקוּ לְמֶיכַל יָת

בר אַחוכון עמכון: לְמֵׁימִר לָא שַׁטִּוּוָן אַפּּוּ אֶלְבִיוּן MÓLL MÁLL TÍM ÝTLM נאַמַר לַיה יהוּדָה לְמֵימַר

עָבוּרֶא: המלא ניחות ונוְבוּן לָרְ אָם אִיקָּךְ מְשָׁלַח יָת אָחוּנָא

אַפּּג אֶלְבֵינוֹ כַּב אָבוּכִנוֹ הֹמֶּכִנוֹ:

לי לְחַנְּאָה לְגָּבְרָא הַעּוֹד לְכוֹן

אָבו המַר אַהותוּ נָת אָהוכון: מָאַלְ עַּיִּאָיִם נֹאַמָרוּ מִאָּלָא מָאָרל נִּבְּרָא לַנָא

> buy us a little food. father said unto them: 'Go again, brought out of Egypt, that their 2 eaten up the corn which they had And it came to pass, when they had

except your brother be with you. saying: Ye shall not see my face, 3 'The man did earnestly forewarn us, And Judah spoke unto him, saying:

us, we will go down and buy thee If thou wilt send our brother with

except your brother be with you. unto us: Ye shall not see my face, s will not go down, for the man said but if thou wilt not send him, we

whether ye had yet a brother? so ill with me, as to tell the man And Israel said: 'Wherefore dealt ye

brother down? that he would say: Bring your words; could we in any wise know according to the tenor of these another brother? and we told him your father yet alive? have ye concerning our kindred, saying: Is straitly concerning ourselves, and And they said: 'The man asked

כאשר מס האוכל הוא, וממרגמינן כד שיניאו): מפיקו, מועס, פַּמַׁשֶׁר פְּלוּ סַגְּמֵלִיס לִשְׁמּוֹח, ממורגס כד מפיקו, כששמו די מפוקס הוא גמר שמיימס. אבל זה כאשר כלו לאכול, (ב) באשר בלו לאבול. יסודס אמר לסס סממינו לוקן עד שמכלס פמ מן סבים: באשר בלו. כד שליאו (וסממרגס כד

יישב הדבר על אופנו, ולא דקדק למרגם אמר לשון המקרא: ימ, כא): לא הראו פני בלהי אחיכם אהכם. לא מראוני צלא אמיכס אמכס. ואונקלום מרגס אלסין כד אמוכון עמכון, (3) העד העיד. לשון המראה, שממס המראה ממרה זו זפני עדיס, וכן הַעִּידִּמָּי זְבֶטָ (דנריס ל, יע), רֵד הְעֵּד דְּעָה (שמות

שטרי כי זה כמו אם, כמו עד אם דַּבַרְמִי דְּבָרָי: בי יאמר. אשר יאמר, כי משמש בלשון אס, ואס משמש בלשון אשר, הכי זה שמוש אחד מארבע לשונות שמשמש כי, והוא אי, עריקומינו גלס לנו: ונגד לו. שיש לנו אב ואמ: על פי הדברים האלה. על פי שאלומיו אשר שאל, סווקקנו לסגיד: (ד) לגו ולמולד חגו. למשפחותינו. ומדרשו, אפילו עניני (נ"א עני) (יש מפרשיס לשון ענס, שמדגריס בימידות ווסו עני)

אָנַרְרָני גַם־אַמָּר גַּם־שַּבְּנִי: [®] שִׁלְחָה הַנַּעַר אָהָי וְנְקָּוּמֶה שְׁלַח עּיִלִּימָא עִמִּי וּנְקּוּם رَدِهِمُ لَا يُلِائِلُ هُكِ أَشَٰدُهُمُ هُٰجُرًا لِهُمَا يُلِائِل كُاشِدُهُمْ هُجِينًا

₹7_፲;;;'□: וְהַצְּגְּחֵיר לְפְּנֶּיִף וְחָמֶאִחָי לְךְּ נַאֲּקִימִנִיה קֵּדְטָּף וְאֵיהֵי חָטֵּי בַּלְ־חַיַּמִים: ゴルジベニ אָנְכֹוְ אֶׁמֶּבְׁלָּנִוּ טִוֹּצִוּ שַׁבַּלֹמָנוּ אָנֹא טִמְבַלַּנֹא פֿוַעַ טוּ וֹצַוּ

שַׁבְנוּ זֶר פַעַּמְיָם: ○ בי לילַצ הַהְעַמַהְטְּהְיַה בְּיִרְעַּהְּחַ

نهٰظلٰـ١: ומלמ דבש וכאח ולש בטוום נעונירו לאיש מנחה קעי מעם צרי לעו מוּמֹנֿע בֹאָנֹאָ בֹּכַגַיפָּם יי אָם_כוֹּן ו אָפוּאָ זָאָט הֿהָהָּ ربيقد بجذبت نشريخ بجدبته

Ľ(X: קַשָּׁיבוּ בְיָדְבֶּם אִּילֵי מִשְׁנֶּח בי הַבְּטֶר הַמּוּשְׁב בָּפָּי צִּמְהַּחְהֵיכֶם וְבֶּסֶרְ מִשְׁנֶה קְיָה בְיָרֶבֶם וְאָתַ

\$4_4\$.@: take also your brother, and arise, go Tip Tight Fight
הַלְטִׁנְ הַבְּלִטִּנִי אַטַר וָאָטַבְּלֵּוֹמָוּן וַאַּנְי כַּאָהָבָּר אָטַנְכָּוּן אָטַבָּנָא וֹנִטְ בּּנִנְמָוּן לם האיש ושׁלַח לְבֶּם אָת־אָחיבֶם בֶּדָם נִּבְּרָא וִיפְּשׁר לְכִוּן יָתּ لَهُمْ مِيدَ، نَوْا خُدُّهُ تَلْقَامِ رَخُدُ، لَهُمْ مِيدَ، نَقَدَا خُدِيَا تَلْقَدَا

אָנֹטִוֹא אַר אַהָּ אַרָּ עַּהָּ עַבּּיָלָא:

אַלֶּיִּרְ טַּבְּשָׁינֵיה אָם לָא אַיָּמִינֵיה לָּדְּ

שַּבְּיבוּגוּ וַבְּיבוּגוּ: אַטַהכּבוֹא אָב. כֹהו טַבּוֹא בַּוֹן אָבו אַבוּ לָא פּוּן בַּבָּא

ילמום ביטמין ושנדין: וֹמִיר קטָף ווָמִיר דְּבַשׁ שְׁעַרָּ וֹאַטוּעוּ לַנִּבוֹא טַלַרוּבִטַא מבמהבע באבהא במנכון אָם כּֿגן עוא גַא הַבּיִרוּ סַבוּ נאַמַר לְהוֹן וִשִּׁרָאֵל אַבוּהוֹן

לפם מוגלוכון שטוכון להבכון לנדכון ונת פַספָּא דּאָמָתַב וכַספָּאַ מַלְ חַד הְּבֵין סַבוּ

לְנְעַ צַּׁבְרָא:

ַנְאַנְא כַּמְא צַעְבִילִית מָבִילִית:

thou, and also our little ones. live, and not die, both we, and we will arise and go, that we may father: 'Send the lad with me, and And Judah said unto Israel his

blame for ever. before thee, then let me bear the him not unto thee, and set him shalt thou require him; if I bring I will be surety for him; of my hand

time, we had now returned a second For except we had lingered, surely

nuts, and almonds; little honey, spicery and ladanum, man a present, a little balm, and a your vessels, and carry down the of the choice fruits of the land in them: 'If it be so now, do this: take And their father Israel said unto

peradventure it was an oversight; carry back in your hand; returned in the mouth of your sacks hand; and the money that was and take double money in your

again unto the man;

bereaved. bereaved of my children, I am Benjamin. And as for me, if I be unto you your other brother and before the man, that he may release and God Almighty give you mercy

(8) ונחיה. נלולס צו כוח סקדש, על ידי סליכס זו מחי רוחך, שואמר וַמְּחִי רוּחַ יַעֲקֹצ חֲבִּיקָס: רֹלֹא נמות. ברעב, בנימין

(9) והצגחיו לפניך. עלא אביאנו אליך מת כי אם תי: וחשאחי לך כל הימים. לעולם הבא: ספק ימפש ספק לא ימפש, ואנו כלנו ממיס ברעב אס לא נלך, מועב שמנים את סספק וממפוש את הודאי:

- (10) לולא החמהמחנו. על ידך, כבר סיינו שביס עם שמעון, ולה ולמערה כל סימים סללו:
- (11) אבוא. כל לשון אפוא לשון ימר הוא, למקן המלה בלשון עברי, אם כן אודקק לעשות שאשלמנו עמכה, לריך אני למוור
- כאימי, פושמליא"ם, ודומה לי שהם אפרסקין (שפירויכע): עליו כשסוא בא לעולס: נכאח. שעוה. בראשית רבה (לא, יא): בטנים. לא ידעתי מה הם, ובפירוש א"ב של רבי מכיר ולבקש אים פה מקנה ועלה להשיאכה, ואומר אני ואת עשו: בוומרה הארץ. מתורגם מדמשבת בארעה, שהכל מומרים
- מל סבים שכמו שוגג: (21) ובסף משנה. פי שנים כרלשון: קחו בידבם. לשנור לוכלשמל סוקר סשער: אולי משגה הוא. שמל סממונס

מאַבְוֹם נּוֹמֹטִבוּ מִפְּׁנָּוֹ וִוֹסָב: לוב ואט לומן וופען וובני יִמְאָנִת_בָּפֶּר 口がお口 ניקקי האַנְשִׁים אֶּנַ_נַמָּנָנַבַי

בַּאַנֹמות בַּאַבַרוּם: שָבַּע וַטְבֶּן בָּי אָמָי יאַכְּלָוּ אָּטַ_בְאָנֹאָנם בַּבְּנִימָב יִּמְבְּדַ ממי וַיּאמֶר לְאַמֶּר עַלְאַמֶּר עַלְ־בֵּילְוּ הָבָא נִאָּמָר לְדִּמְעָבָּא עַלְ בִּיתִיה וּנְּרָא יוֹסָן־ אָמָם אָת־בָּנְיָמִין נִחָּנָא יוֹסָף עִּמָּהוֹן יָת בִּנְיָמִין

القلع: וְיָבֶע הְאָישׁ בְּאֲשֶׁר אָמָר יוֹסְף וַעָּבִר וָּבְרָא בְּמָא דַּאַמָר יוֹסְף בּימָה הָאָישׁ אָת־הְאַנְשִׁים בִּימָה וְּאָנִיל הּיּבְרָא יָה הּיּבְרַיִּא

לְהְבֹּרִים וֹאָנַרַהַנִינִי: ילְטִעוֹנִשָּׁלְ הַּלְּגִוּי וֹלְלַעוֹע אָעָנוּ ילְאַסְעַּפֹּא הַּלָּגִא ילְמִלִּוּג אַנּטוּנוּ מִוּבְאַנִם לְטִטִּינְכָּלְ הַּלְנִנּוּ מִשְּׁהְּלָוּ לְאִטִּבַבְּבִבָּא הַּלְנָא יוֹסְף וַיּאָמְרַוּ עַּלְ־דָּבָר תַבֶּסֶף ווובאו באומים בי הובאו בות

יוֹסֶף וַיְדַבְּרָוּ אֵלְיוּ פָּתַח תַבֶּיִת: or ווּגְּשׁנְ אָלְ-הָאָישׁ אַשָּׁר עַלְּבָר וּקְּרָר לְנָת הּבְּרָא דִּקִימוּצּא

> ולמו שבם .ושב: בלומו ולמו ולוטו למגנום בובא ומכ בי שבון כַּספּא וּלֹסִיבוּ יּוּבְרַיָּא נְתְ מַקְרוּבְּמָא

> אַכֹּלִון יוּבְרַוֹא בַּמָּורוּהָא: וכום וכֹפׁטֹא וֹאַטֹפֿוּ אָבׁוּ הֹפֹּוּ אַמָּגַ נְעַ נִּוּבְרַנָּאַ לַבְּנַעָאַ

זטלא לַמּבוּגוֹ נַלְמִוֹבַר זֹנַי בְּאַמְטְּחְתִינִי בַּהְחִגְּח בְּמִיעָּגִי בְּקַרְמִיתָא צַּנְחָנָא CÓĞX לבית יוסף נאַמרוּ יגווילו גובריא אַרי אָקעַער

בולגו בולא: על בית יוסף ומלילו עמיה

> before Joseph. and went down to Egypt, and stood hand, and Benjamin; and rose up, they took double money in their And the men took that present, and

dine with me at noon.' prepare the meat; for the men shall house, and kill the beasts, and his house: 'Bring the men into the with them, he said to the steward of And when Joseph saw Benjamin

Joseph's house. and the man brought the men into And the man did as Joseph bade;

our asses." ns, and take us for bondmen, and occasion against us, and fall upon brought in; that he may seek sacks at the first time are we money that was returned in our 18 house; and they said: 'Because of the they were brought into Joseph's And the men were afraid, because

unto him at the door of the house, of Joseph's house, and they spoke And they came near to the steward

שכלתי. מבנימין: הקודש נוכקה בו (ב"ר לא, ו), לרבות יוסף: ואני. עד שובכם אהיה שכול מספק: כאשר שכלחי. מיוסף ומשמעון: לשון לַמְפְשֵׁי יָשַׁלְּמָפּי, וחֿינו נופל בתרגוס לשון וישלח, שהרי לשם הם הולכים חללו: אה אהי⊂ם. זה שמעון: אהר. רוח לרש עשו, לרש רמל, לרש דינה, לרש יושף, לרש שעון, לרש בנימין: - ושלה לכם: ויפער לכון כשרגומו, יפערנו מאשוריו, היכולם בידו לימן, ימן לכם רממים, והו פשומו. ומדרשו, מי שאמר לעולם די, יאמר די ללרומי, שלא שקממי מנעורי, לרמ לצן,

(+1) ואל שדי. מעתה הינכם מקרים כלוס הלה מפלה, סריני מתפלל עליכם: ואל שדי. שדי בנתינת רחמיו, וכדי

מסכגמינן ונסיב, ודבר סנקח בסנסגם דברים מסרגמינן ודבר: (EI) ואח בנימין. ממרגמינן ודברו ימ בנימין, לפי שאין לקימם סכסף ולקימם סאדס שוס בלשון ארמי, בדבר סנקם ביד

אכולא שירומא (ברכות למ:), אבל כל מרגום של נסרים מיסרא: מסורגס בשירוסא, שהוא לשון סעודה ראשונה בלשון ארמי ובלע"ו דיונ"ר, ויש הרבה בגמרא, שדא לכלבא שירומיה, בלע (16) ושבח שבח והכן. כמו ולמנות מנת ולהכן, ואין מנות לצון לווי, שהיה לו לומר ומנת: בצהרים.

לשון גַּלַמ סַּוְּסָב (קסלמ יב, ו), וְסַבַּב גַּלְמָס סֹעַלְמָס (נמוס ב, מ), שסוח לשון מלכומ: לשון להמעולל, כדממרגמינן עַלילם דְּבֶּרִיס, מפקופי מלין, ולה מרגמו המר לשון המקרה, ולהמגולל שמרגם להמרצרצה, הוה סוס: - להחגודלה. לסיום מחגלגלם עלינו עלילם סכסף, ולסיוחס נופלם עלינו. ואונקלום שחרגס ולאסחקפא עלנס, סוא בר ללון בבים יוסף כי אם בפונדקאום שבעיר. וייראו שאין זה אלא לאספס אל משמר: אנחנו מובאים. אל מוך הבים (18) וייראו האנשים. כמוב סול בשני יודי"ן,ומכגומו ודמילו: בי הובאו ביח יוסף. ולין דרך שלר סבלים לשבור

בּטִּטִבְּר לִמְּבָּר־אָכָל:

מַבוּבְא: くはばし <u>בְּבְרֵבְי</u>

food. indeed down at the first time to buy and said: 'Oh my lord, we came

בְּמִמְלַלְוְ וֹלָמֶב אָעִוּ בִּוֹבְוֹנִי: בקר איש בפי אַמְתַּהָהוֹ בּסְפָּנוּ إبْجَمِّرَ אָת־אַמְהָחֹבֵינוּ וְהִנָּה בו־בָאנוּ &<_تۈچىل

さんだね: せばばざばんだ גבר בפם טועניה פספנא יפֿעֿטוֹא זע מוּמֹנֹא וֹטַא כֹסֹלַ ונוֹנע פֿע אַטוּגא לַבֿיִע מִבְּטִא

back in our hand. full weight; and we have brought it mouth of his sack, our money in every man's money was in the opened our sacks, and, behold, to the lodging-place, that we And it came to pass, when we came

בַּסְפֵּנוּ בְּאַמְהְהָדוֹנוּ: לְמִּבְּרְאָבֶלְ לָאִ יִּדְּמִׁנִּ מִיִּמֶּם

בַּטוּעְנַנָּא: אַלוֹגאַ

our sacks. know not who put our money in down in our hand to buy food. We And other money have we brought

ىلا_شۈلىدا: אָט_מִמְנוּ: פֿספֿבט בא אָלְג וֹנּוִגֹא אָלְטִם אָטֹא לְנִטֹּג וֹאָפּֿגַט לְנִטִׁעוָן זִטִּ מַמְמָמְנוּ: خُرُت مَمْمِيلِ خُمَمُ فَلَيْتِيدُت خُرِيا فَرَمًا خَمِيمُ دَيَا وَفُخِياً בּ אֶּלְתַּילֶם וֹאַלְתַּי אַבִּיכֶם נְעָן אֶלְתַּבוּן וֹאַלְהָא בַּאָבוּכוּן יָתַב رَبِهِمُدِ شِرْبِ حُرُف هَرِ عَنْ ثِهِ، نَهُمَد شِرْه خُدِيا خُه بَئِ تَارِيا

he brought Simeon out unto them. your sacks; I had your money.' And father, hath given you treasure in not; your God, and the God of your And he said: 'Peace be to you, fear

كَلَيْلِدِ، يُا◘: נּוּרְחַצָּוּ רַגְּלֵיהָם נַיּתַן מִסְפּוֹא וָאַסְחוֹ רַגְּלֵיהוֹן וִיהַב כִּסְּחָא +z Ĕ、ŮĽ ٠٢٥٣ נֹיֶבׂצ

خليلات، سبا: <u>ניקן עוֹם</u> לְבֵית יוֹסָף אָנַרַ הַאָּנָשָׁים וֹאַמִּיל װּבָרָא יָת װּבָרַיָּא

and he gave their asses provender. water, and they washed their feet; 24 Joseph's house, and gave them And the man brought the men into

אָם נֹאַבְלוּ לֶשָׁם: יוסף בְּצְּהָהָרִים בַּי שֶׁמְמִי בִּי־ דִּעָּאַלְ יוֹסף בְּשִּׁירִיםְאַ אָּבִי וַיְּכְיִנוּלְ אָת־הַמְּנְחְהַה עַד־בְּוֹא וְאַהְקִינִי יָת הִקְרוּבְהָא עַד

הְּמִתְּהְ אָבְׁיִ עַּמֵּׁוֹ אַבְּלְיוֹ לַעַמָּאִ:

bread there. for they heard that they should eat 25 against Joseph's coming at noon;

And they made ready the present

ַבּבְּיִנְתְּר וַיִּשְׁמַתַוּוּ־לִוְ אֶּרְצְּר: לְבִּיתָא יַסְנִידוּ לֵיה עַל אַרְעָא: אַּמֶּר בְּיָהֶם לִיה יָת מִקְרוּבְמָא דִּבְיַדְּהוֹן וּגֹבֹא וּוְסֵבְ עַבְּגֹעַע וּגַבֹראַ וֹמֹאל וּוָסֵב לְבַוּעֹא וֹאַמִּוּלְנִּ

bowed down to him to the earth. in their hand into the house, and 26 brought him the present which was And when Joseph came home, they

- היינו לפרום אחרים, עכשיו אנו לריכים לך (ב"ר לב, ד): (02) בי אדוני. לשון בעילו וממונים, סול בלשון לרמי בייל בייל (סנסדרין סד.): ידד ידדני. יריד סול לנו, רגילים
- (33) אלהיכם. בוכומכס, ואם אין וכומכס כדאי, אלסי אביכס, בוכומ אביכס נמן לכס מעמון:
- נמשכו ובלו למריו: (24) דיבא האיש. הצאה אחר הצאה, לפי שהיו דומפים אומו מוץ, עד שדצרו אליו פמם הצימ, ומשאמר להם שלום לכם,
- (25) ויכינו. הומינו, עמרוהו בכלים נאים:
- לו סלא כבר סובאו בימו של יושף, אלא על כרמך לריך לומר מפרוזדור למרקלין, ודו"ק): (26) הביחה. מפרוזדור לערקלין. (נראס דיוקו דרש"י מסבימס במראס, ויביאו לו אם סמומס אשר בידס סבימס, דקשס

אַבּוֹבְנִים בַתּוּבְנוּ בַוֹּי: لَيْضُرُبُو هُجَدَدُو لَيَبْكُلُ هُيْسُ لَيَشْرُو هُجَدِدِبَا وَجُعَ يَغَمُلُونَا And he asked them of their welfare, אַמָר יִשְׁאֵר יִשְׁאֵרל לְהִוֹן לִשְׁלָם נַאֲמָר יִשְׁאַר יִשְׁאָרל אָהוֹן

(ذ (بالاممار)[م ريْضِوَلِرا: לאלונו מודנו ظظ^ئاظ

אַלְי וּיאִמֶּר אָלְיִים זְחָוָּךְ בָּנִי: אַנוּכָם הַקְּטוֹן אָשֶׁר אָמַרְהָם وم كِابَالُ جِهُمَا لِيَحْمَا إِيْنَالًا لِيَابًا لِيَالًا لِيَالًا لِيَالًا لِيَالًا لِيَالًا لِيَالًا لِيَالًا וּמֹאָ מֹנְנוֹ וּגַּבֹא אָעַבַּנֹנֹמָוּן

<u>הַחַרְרְה נֵיּבְּךְ שְּמְה:</u> אָלְאַלְוּנוּ נִוֹּבַקשׁ לְבְּבְּנִע נִיּבָא נימה ייסף בי־נבמה החמיו ואיחי ייסף אַרי אַהְיּוֹלְלוּ

נּיִאָמֶר שִּׁימוּ לֶחֶם: בּ נִגְרָתַאְ פָּנֵינִ נַנְּצֵאָ נַנְיָהָאָפְּלַ

בוא למגבום: אָת־הַעְּבְרִים לֶחָם כִּי־תּוֹעַבָּת בי לא יוקלון המצרים לאֶלָל לַמְּבֶּיוֹם בַאָּבְלָים אָתַוֹ לְבַדְּם נגמימו לו לבדו ולשם לבדים

וֹוֹפֹּבוֹנ הַג כֹּהֹן כֹּוֹנם וכַּנַתוּ וּסִנִיגוּ: נאַמרו שָׁלָם לְמַּבְיָּהָ לַאַבּוּנָא

נאַמּב מוּ צוֹבם זוֹ וֹטַבַעַם הַּלִּשַּ אַבויכוּן וְעִירָא דַּאָמָרָתוּן לִי אַבוּנִי. פֿר אָמֶיה וַאָּמֶר הַבַּין יוַקף עינוֹהי וַחַזָּא יָת בָּנִימִין

מְאָבְרָא וּבְּבָא תַּמָּן: למלכנ ומאל לאדרון בית בְחַמְנְטִי מַלְ אָּחוּהִי וּבְשָּׁא

נאַסְהִי אַפּוֹהִי וּנְפַּק וְאָהְחַפַּן

נֹאַמֹר שִׁוּי לַשְׁמָא:

\$ċ\!: בְּמִגְּבָׁאִ, בַּנִוֹלְ,ן לִיִנִי מִּבְּבָאִ, מֹלוֹא אַנוּ לַמִּלֹא זבלגו מגלאו למוכץ מם עמיה בקחודיהון אַרַי לַא خڭىبتىيا بۆھخئى يەخزىل لْهَنْ»، كنت فكْلابديث، بكتابل

> Yet alive? old man of whom ye spoke? Is he 27 and said: 'Is your father well, the

opeisance. they bowed the head, and made father is well, he is yet alive.' And And they said: 'Thy servant our

unto thee, my son. me?' And he said: 'God be gracious brother of whom ye spoke unto son, and said: 'Is this your youngest Benjamin his brother, his mother's And he lifted up his eyes, and saw

wept there. he entered into his chamber, and and he sought where to weep; and heart yearned toward his brother; And Joseph made haste; for his

said: 'Set on bread.' out; and he refrained himself, and And he washed his face, and came

abomination unto the Egyptians. the Hebrews; for that is an Egyptians might not eat bread with him, by themselves; because the 32 for the Egyptians, that did eat with and for them by themselves, and And they set on for him by himself,

- (82) ויקדו וישחחוו. על שאלת שלום. קידה כפיפת קדקד, השתחואה משתעת לארך:
- במנינה: (92) אלהים יחנך בני. צשמר שצמים שמענו מנינה, ששר קנן שֶׁלֹהִים אָם עַּבְּדֶּךְ, וצנימין עדיין למ נולד, לכך צרכו יוסף
- כן בכך כל עור כשמחממין אוחו נקמע ונחכוון: וצלשון ארמי במכמר בשרא (פסחים נח.), וצמקרא עוֹבֵנוּ פְסַנוּר נְבְמָרוּ, נחחממו ונקמטו קמטים קמטים, מִפְּנֵי וַלְעֲפּוֹת בְעָצ. כדאימא במס' סוטה (לו:), מיד נכמרו רחמיו: - נכמרו. נחחממו, ובלשון משנה על הכומר של זימים (בבא מליעא עד.), ורפש, פֿפי בים ורפשי ביה. מפיס, מפי פֿגי למד. ומפיס, שלפ רפֿה מופסי ולפ רפֿיפי פֿלי מניפור. ופֿרד, שירד לבין הפֿומום, בלע, שובלע בין האומות. בכר, שהיה בכור לאמו. אשבל, ששבאו אל. גרא, שומגייר באכסניא. ונעמן, שהיה נעים ביותר. אחי . אמר לו ומס שמס, אמר לו, בלע ובכר וכוי, אמר לו מס מיבן של שמום סללו, אמר לו כלס על שס אחי וסלרום אשר מלאוסו, (30) כי נכמרו רחמיו. שאלו יש לך אח מאס, אמר לו אח סיס לי ואיני יודע סיכן סוא, יש לך בניס, אמר לו יש לי עשרס,
- (13) ויהאפק. נמסמן, והוא לשון ומְיִים בַּפִיקִים (פֹּיד יבּ, כא), וכן בַּפִיקִי מָגְנִים (שם מא, ז), מווק:
- (25) כי מועבה היה. דבר שנחוי הוח למלרים לחכול חת העברים, וחונקלום נתן מעם לדבר:

בְאַנְשָׁים אָישׁ אֶלְ־רֵעֵּהוּ: ĊŔĠĹĽĻ זַנְּאָבׁנִ לַפּֿנְגו עַבַּכִּעְ כַּבָּבָבְעָנִ

بَالِيَا: خُذُם שַׁמֵּה יְדְוֹת וֹּיִהְשִׁי וֹיִהְבֹרוּ וֹשָׁבֶׁר מֹמְאַנוּ בֹּנִוֹמוֹ מִפּּמִּאָנוּ رَبْهُم مَمْهُم مَجْمَع فِيْنِ هُرَيْصِ

אָנשׁ בְּפָּנִ אַמְתַּהַרְהָּ בּאַמֶּב וּיִכְלוּן שָּאָת וֹמָים בַּסֶּף־ ייוא עַכֵּא אָת־אַמְהְּהָה הֵאֲנְשִׁיםׁ אֹכֶל וּנֹאַנ אַנוַאַמָּב מַּלְבַּנִנוּן לַאִּמָרָ

ŁËL: שְׁבְּרֶוֹ וַנְּמַשְ כַּבְּבָר יוֹסֶךְ אֲשֶׁר בְּפִל צַּמְתַּחַת הַקְּמֵּן וָצָת בֶּסֶף וְאֶת־גְּבִישִׁי גְּבָיעַ תַבָּטֶר מְשִׁים

הַמְּר וַהַמּרִיהָם: ַּ הַבְּּלֵה אָוֹר וְהְאָנִשִּׁים שָׁלְּהִוּ צַפְּרָא נְתַר וְּוּבְרַיִּא אִהְפְּטִרוּ המה נחמריהם:

שׁׁלַמְמֶם רָצָה מַחַה שוֹבֶה: لنهلافط الأهانة لاحباط خرفد בור אַהַבוּ הָאָנְאָיִם לווסל אֹמֹן לֹאֹמֶוֹר מֹלַבּינוּוּ בְם יְצְאַנּ אָתַ־הָעִיר לָאָ הִרְהִיקנּ

المُنْ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ ا וְהְוּא נְחֵשׁ נְּנִחְשׁ בְּוֹ הְרֵבְעָטִם וְהְוּא בָּנְקָא מְבָבֵּיִל בִּיה

<u>ײַבְּרִים הַאֶּכֶּה:</u>

ינונה גַּבְרַיָּא גָּבַר בְּחַבְּרֵיה: בְּבַבְינִינַיה וּזְעֵינִי אָ בָּזְעֵירוּהַיה كألمريار ÍŻÓĽLĿ

ಭರ್ಷ: עמשא שולפון ישטיאי יבויאי ټلانځ کار ונמל חולקין מן מֶדְמוֹהִי

וֹמָו כַּסַב וֹבַר בָפַוָם מוּהְנִינִי: הבובא במא בובלוו למטעו למומר מלו ונו סוגנו נולבוא יפַפַּיד יָת דַּטְמוּנָאַ עַּל בַּיתִיה

يان بواء بالإذراء לפּל זְבִינוְנִי וֹהְבֹּע כֹפּטִינֹמָא שׁמּוֹי בַפוּם מוּמָנָא דּוִמִּירָא וֹנְת ווע פֿבּידי פַבּידא דַּבַּסְפַּא

חַלְף שְבְּהָא: לְחִוּן לְמָא שַּׁלֵימָמִיוּן בַּשְּׁמַא ענלב: iule:מנו ושומר מל בימיה קום דדוף בתר אַבְהִיקוּ וְיִמָּבְ אָמָר לְדִּמְמוּנָא אַנוּן נפֿלוּ מוֹן לַנִעָּא לָא

אַלאָגשִׁטוּן דַעְּבַרְחוּן: הַלַוֹא זֶה אַשֶּׁר יִשְׁמֵּה אֲדֹנִי בֹּוֹ הַלְא דֵין דְּשָׁהֵי רְבּוֹנִי בֵּיה

פּטׁלמּנֹא טַאָּבָּגו: אַבְטָם אָט וֹאַבַבּיפִנּוּן וּמִבָּיִלְ הֹמִּטִוּן זִט

> men marvelled one with another. according to his youth; and the birthright, and the youngest 33 firstborn according to his And they sat before him, the

drank, and were merry with him. so much as any of theirs. And they Benjamin's portion was five times them from before him; but And portions were taken unto

money in his sack's mouth. can carry, and put every man's sacks with food, as much as they $X\Gamma I\Lambda$ his house, saying: 'Fill the men's And he commanded the steward of

that Joseph had spoken. And he did according to the word youngest, and his corn money. 2 goblet, in the sack's mouth of the And put my goblet, the silver

their asses. the men were sent away, they and As soon as the morning was light,

evil for good? them: Wherefore have ye rewarded thou dost overtake them, say unto follow after the men; and when 4 Joseph said unto his steward: 'Up, the city, and were not yet far off, And when they were gone out of

'gniob divineth? ye have done evil in so s drinketh, and whereby he indeed Is not this it in which my lord

spoke unto them these words. And he overtook them, and he

- מולדומיכס, וכן כולס, כיון שסגיע לבנימין, אמר, וה אין לו אס ואני אין לי אס, ישב אללי: (33) הזכר כזכרמו.מכה זגדיע וקורא, ראודן שמעון לוי יהודה יששכר ווזולון זני אם אחת, השבו כשדר הזה שהוא שדר
- (4E) משלות.מנות: ממש ידות.מלקו עם לחיו, ומשלת יותף ולתנת, ומנשה ולפרים: וישכרו למו. ומיום שמכרוהו לל
- (2) גביע. כום אכוך, וקורין לו מדרינ"ם (רעמר): שמו יין ולה סוה שמס יין, והומו סיום שמו (ב"ר לב, ס)

	ζä ċ ‡ιĿ			
۷	À̈́۲۲٬ ⊆۲			
	ניאָמֶרַיּ	% <a>	Zan	,L <u>=</u> L

מַלְמָהְבַּר כָּפִּטְנָמָא הַבַּגן: בְּפַּטִינְתַּוֹא טִאָבָון טַסַ לְתַּבְיִבַּנַ

ספר בראשית – פרשת מקץ – סדר למ – VLIX sisonso

נֹאַמָּבוּ בָיִנִ לְמָא וֹמִבָּיִבְ בַבּוָנִי

מּאָבְא בּנְעָּן וֹאָגיר נְעָּבׁל מִבָּיר רְבּוּנְךְ מְנִין הְּכָּסָר אוֹ מָנִין בכומן ואוכבון ולונד מבוע אֹלֶילַ מוּמְנֵלֵא אַנִינְלְנִיוּ לְנַ מִאָּנְמָא בון בַּסָף אַשֶּׁר מָצַאנוּ בָפַּי הָא כַסְפָּא דְּאַשְׁכַחָנָא בְּפּוֹם

خلحبن خمخديا: ָלְמֵׁע לַנִּם<u>־אַּ</u>ְבְּטְנִגְּ לְבְיֵנִע לְאַבְּלִגְּ נְטַׁלֵּמִגְלְ נִאַּבְ אַנְּטִּלָּא לָנִיגִ אַמֶּר יִמְצָא אָתָּי מִעְבָּדֵיף דִּיִשְּׁמִּכִּח

آيِאڤد ثَّامَقْك خُلَاثُدُوّه چُلَا يَهُمَد هَا خُمَا خُطَنْتُمْدِيا خَا

עּבְדְאׁ וְאַהוּן הְּהוֹן וַכְּאָין: הַנּא אֲשֶׁר יִמְּצֵא אִתּוֹ יִהְנֶה־לֵּי הנּא דְיִשְׁתְּכָּח עַמֵּיה יָהֵי לֹר

אַמְמַּחַחְמַּיְ אָרְצְּה וְיִּפְּמְּחִי אָנִשׁ אָתִר וְאִוֹהִאִּ וְאַרִיִּמִּ וְּבָּר יִתְּ אַמְמַחְחָלְי אַרְצְּה וְיִּפְּמְחִי אָנִשׁ מִיּנְנְיִה לְאַרְעָּא וּפְּתַחוּ וְּבָר יִתְּ

שועניה:

ごかいしゃ

and opened every man his sack. " every man his sack to the ground,

Then they hastened, and took down

bondman; and ye shall be

whom it is found shall be my or according unto your words: he with

And he said: 'Now also let it be

will be my lord's bondmen.

be found, let him die, and we also

we steal out of thy lord's house land of Canaan; how then should

Behold, the money, which we

brought back unto thee out of the found in our sacks' mouths, we

servants that they should do such a

words as these? Far be it from thy Wherefore speaketh my lord such

And they said unto him:

With whomsoever of thy servants it

blameless.

silver or gold?

.gnidt

youngest; and the goblet was found And he searched, beeinning at the

in Benjamin's sack. 12 eldest, and leaving off at the

returned to the city. 13 laded every man his ass, and And they rent their clothes, and

there; and they fell before him on 14 to Joseph's house, and he was yet And Judah and his brethren came

the ground.

בגמרא, מק ושלוס: (ע) הלילה לעבדיך. מולין סוא לנו, לשון גואי. ומרגוס מם לעבדיך, מם מאת סקב"ס יסי עלינו מעשות ואת, וסרבס יש

(8) הן בסף אשר מצאנו. זס אחד מעשרם קל וחומר האמורים בחורה, וכלן מנויין בבראשים רבה (לב, ז):

בְּבְמִנְהִי עַלְ אַרְעָּא:

בְּטִוּמְנָא דְּבְנְיָנְמִין:

וֹצִיא מִנִבְנוּ מְשׁׁם וֹיִפְּלְנִּ לְפֹּנֹנוּ יִיִםְבּ וִצִיאִ מִּג כֹּמּוֹ עַּשָּׁוּ וּנִפּּלְנִּ

מפטיר נִיָּבֹא יְהוּדֶה וְאֶחִיוֹ בֵּיחָה יוֹסֶף וְעָאל יְהוּדָה נַאֲחוֹהִי לְבֵית

מַל־חֲמֹרֹוֹ נְיַשֶּׁבוּ הָמִירָה: הַמְּרֵיה וְמָבוּ לְקַרְמָּא:

בַּבְּיִׁע ווּמִּגֹא ְעַנִּּלְיִה בַּאַמְטַעַע הָּגִּגּי

פּ וֹנְלֵּבְׁבְּהָ מְּמִבְנְעַבְׁם וֹנְהַמִּטְסְ צְּׁנְחֵ וּבִּזּמִנְ לְבִּנְחָּגִּעִיוֹ וּבְמִוּ לִּבָּב הַּבְ

تنتهم خيرنك تيك بجهن بجكه جدجه فرد بجبيده

מסס כלס נתפשים, אבל אני אעשה לכס לפניס משורת הדין, אשר ימלא אתו יהיה לי עבד: (10) גם עחה כדבריכם. אף זי מן סדין אמת, כדבריכס כן סוא, שכלכס מייציס בדבר, עשרס שנמלאת גניבה ביד אחד

(בו) בגדול החל. שלמירגישו שסיס יודע סיכן סומ:

(EI) ויעמס איש על חמורו. בעלי זרוע היי, ולא הולרכו לקייע זה את זה לעעון: וישובו העירה. מערפולין הימה,

וסוא אומר העירה, העיר כל שהוא, אלא שלא הימה בעיניהם אלא כעיר בינונית של עשרה בני אדם לענין המלחמה:

(14) עודנו שם. שסים מממין לסס:

אֶבֶּבֶי:

خذيا:

אַמְעַעַהְהָרָי

حَمَّدُكُ إِنْ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ عَلَيْكُ اللهِ

הבר וֹאַטֹם טֹבוֹוֹ לַכוֹם:

אַרנִיף בָּסֶף אָי זָהֶב:

* אַמְקְּחְהֹנֵינוּ הָשִׁיבְנוּ

خْدِرْتُم نُرْتُم عُنِم عُمُد خُطِرْد: عَيْدُ مِنْ مِنْ لِمَا لِكُمْ مِنْ لِمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ניָאמֶר לְהֶם יוֹפֶּף מֶּת־הַפַּעֵּשֵׁת

זַּם אַמֶּב_נֹמָגָא בַזַּבְּרָ*ו*ּ עַנְנָּנְיִ עַּבְּרִים קאַדְנִי נַּם־אָנַרְוָנִי הְאֶלְהַים מְצְאַ אֶת־עֲּוֹן עֲבָּבֶיוּ סי לאדלי מַרְ נְּדַבֶּר יִמִר נְצְטְּבְיַ نالنكال **ゼローがび**し

לְהֵּלְוִם אֶּלְ-אֶּבֹּוֹכֶּם: (ס) ְרוּא יִהְנֶה־קָּי עְּבֶּר וְאַהֶּם עַּלִיּ ومرأه بالأبات ويواله البيانية المرابع וַיּאַמֶּר חָלֵילָה לִּי מִעַּשִּׁיה וַאָּת

> يَـٰ خُلُكٰر: אָנִי בֹּיָלֵא מְבַנִיִל וּנְבָנֹא בבין דעבותו בלא ידעתו נְאָמָר לְהוֹן יוֹסְף מָאַ עוּבְּדָא

> さんだんだ: אַנְחָנָא אַר דְּאָשְׁהְכָּח כַּלִּירָא בא אַנַבוּג אַבירו לַרבּוֹנִי אַר אמשכע עולא למלגע מא למבוג ומא נובו מו פבם נאַמר יְהוּדָה מָא נִימַר לְרַבּוֹנִי

> بخ تدريا: נאַמר חס לי מלמעבר דא

> > "Sanivib bəəbni lliw know ye not that such a man as I 15 deed is this that ye have done? And Joseph said unto them: 'What

"hose hand the cup is found." bondmen, both we, and he also in servants; behold, we are my lord's hath found out the iniquity of thy or how shall we clear ourselves? God unto my lord? what shall we speak? And Judah said: 'What shall we say

you up in peace unto your father. be my bondman; but as for you, get hand the goblet is found, he shall I should do so; the man in whose And he said: 'Far be it from me that

The Haftarah is I Kings 3:15 - 4:1 on page 253.

להלגע לו למוע לפוגעי: אָבוּנְ יְבַבּבוּלָאַ מּבֹבוּבְּ בַבֹבּ ייגם וַיּנַּשׁ אֵלְיר יְהוּדָה וַכּּאַמֶר בָּי

⁶¹ אַבְּנָרְ מִּאָבְ אָנַרַ הַּבְּבָּרָרִר כֹאַנְרָ

בְּיִמְבַלְכֶּם אָב אִנַאָּנִי:

בְפַּרְעה בֵין אַהָּ: ילביב לומיה יהודה ואַמר

שָּׁאָיל יָה עַבְדּוֹהִי

למומר האית לכון אַבָּא אוֹ

thou art even as Pharaoh. anger burn against thy servant; for my lord's ears, and let not thine servant, I pray thee, speak a word in and said: 'Oh my lord, let thy Then Judah came near unto him,

Have ye a father, or a brother? My lord asked his servants, saying:

גנבמס הגביע: (פו) הלא ידעתם כי נחש ינחש גור. סלא ידעתם כי איש משוב כמוני יודע לנחש, ולדעת מדעת ומקברא ובינה כי אתם

: צּבוֹצֹּ

- מִשְׁמִוּלֶלְ בְּׁתַּמִּי (שְׁמִוּם מִי יוֹ), מגורה דֶּבֶרְ לֹה שְׁלִוּלֶה (ירמיה יה, מו): ְוִישְׁפַּמֵּר מַקּוֹח עַמְרִי (מיכס ו, מו), מגורם שמר. וְמָר מֵרֶע מִשְׁפּוֹלֵל (ישעיה נט, מגורה מוֹלִיךְ יוֹעֲלִיס שׁוֹלֶל (חֿירב יב, יו). מפרדם אם אומיום שעיקר כגון, וְיִמְפַבֵּל מֶמְנָב (קסלם יב, ס), מגורם סבל. מִשְׁפַבַל בֵוֵים בְּמַרְנַיִּא (דניאל ז, מ), מגורם סכל. מגורם לבע, וַיִּלְּשַיֶּרוּ מגורם לִּיר שֶׁמוּנִיס, הַלְּשַיַדְּי מגורם לֶּדָה לַדֶּבֶן. ומיבה שמחלמה שמ"ך או שי"ן כשהיא מתפעלת, החי"ו במקום פי"ו, ואינו נופנה לפני אות כאשונה של יפוד החיבה, אלא באמצע אוחיות העיקר, כגון נצטדק מגורת לדק, וַיִּבְעַצַע ומה נצטדק. לשון לדק, וכן כל מיבה שהחלת יקודה לד"י והיה באה לדבר בלשון מהפעל הו נהפעל, נותן מי"ת (16) האלהים מצא. יודעים אנו שלא סרחנו, אבל מאת המקום נהיתה להביא לנו ואת, מלא בעל חוב מקום לגבות שער
- (19) אדני שאל אח עבדיו. מממלה בעלילה באם עלינו, למה היה לך לשאול כל אלה, בתך היינו מבקשים, או אחומנו אחה זו סים שימם עין, שהמכה לשום עינך עליו. דבר ההר כי כמוך כפרעה, אם הקנימני, ההכרוג הוהך ואה הדוניך (ב"ר שם): פרעה על ידי וקומי שרה, על לילה אחם שעכבה. דבר אחר, מה פרעה גוור ואינו מקיים, מבעיח ואינו עושה, אף אחה כן, וכי קשות: כי כמוך כפרעה. חשוב אתה בעיני כמלך, זהו פשומו, ומדרשו (ב"ר שם). סופך ללקות עליו בלרעת, כמו שלקה (18) ויגש אליו. דבר באזני אדני. יכנסו דברי באוניך (פ"ר לג, ו): ואל יחר אפך. מכלן אמס למד שדבר אליו

(22) ועוב אח אביו ומח. סס יעווב סמ סביו, דומגיס סנו שמס ימות בדרך, שהרי למו בדרך מתה: לאמו. מלומו הלם לין לו עוד למ:

(10) ואחיו מח. מפני סיראס סיס מוליא דבר שקר מפיו, אמר, אם אומר לו שסוא קיים, יאמר סביאסו אללי: לבדו

מבקש, ואף על פי כן ונאמר אל אדוני, לא כחדנו ממך דבר (ב"ר שם ח):

다합다: מהוש מולש ולא האימיו עד מקעל קטיל ולא הוותיה עד

ניצא האָטַר מָאִהִי נִאָטָר אָף וּנְפַּק חַד מִלְּנְתִי נַאַמָּרִית בְּרַם

and I have not seen him since; 25 I said: Surely he is torn in pieces; and the one went out from me, and

XAU: אָמְטֵׁנִּ: יְבַּאְטְׁם בַּּי מְּדָנִם יֶּלְבַבְבַּלְי יְבַּאָטִּוּ אָבִי טִּבֵּוּ יְלְבִבַבַּלִי אַטְּטִּיּי:

suos oma us: Ye know that my wife bore me And thy servant my father said unto

עב ניאָמִיר עּבְּיִרְיּ אָבֶר אַבְּיִר אַמָּיִם נַאַמִר עַבְּיָר אַבָּא לֹנָאַ אַתּיּוּ

לְיִבוֹיִנִי מִמַּנֹאִ: אפֿג עולבא נאַטולא זַהגבא וֹנִיחוֹת אֲבֵי לְא נִכּוֹל לְמָחָוֵי

youngest brother be with us. not see the man's face, except our then will we go down; for we may our youngest brother be with us,

إلْمُثِرِيدُ يَاظُمُا هُرُوْدُ هُوُلِي: בּי־לָאִ נּיבָל לְרָאִיתׁ פְּנֵי הָאִישׁ نَّ يَنْ هِبَرَدِ رَجَمِنَا هِبَنَا إِنَّالِدِ الْمَا عَلَىٰ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّا اللَّالِي اللَّالِي اللَّذِي اللَّالِي اللَّذِي اللَّالِي اللَّذِي اللَّلِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللللْلِي اللَّلِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي اللْمِلْمُلِي اللْمِلْمُ اللَّالِي اللَّالِي الللِّلِي اللْمُلِمِلِي الللْمُلِي اللْمُلِمِي اللْمُلِي اللْمُلِي الللِيلِي الللِي اللْمُلِمِلِي الللِّلِي الْمُلْمِلِي الللِّلِ וַנְאַמֶּר לָאַ וּנכֹל לַבְּבֶבׁע אַם.

אָם אָנו אָדווֹא וֹהגֹרָא הֹפּוֹא

And we said: We cannot go down; if Till it is we have

מְׁמַתְּאַכֶּׁלֵ:

זְמֶיך עֲבוּרֶא: ישראל ניאָמֶר אָבֶּינוּ מֻבּר שְׁבְּרוּ נְאָמֶר אָבִּוּנְא חּוּבוּ זְבִוּנִי לַנָּא

us a little food. And our father said: Go again, buy

וַנְּמָּע_לְוִ אָט דִּבְרֵי אָדְנָי:

אַבא וְחַוּינָא לֵיה יָת פַּהָנָמֵי

told him the words of my lord. up unto thy servant my father, we

to it, בּ מֹלְתוּ אֶלְ-מַּבְדְּרָ אָבָי וַנִּינִע פַּר סְלֵּיִקְנָּא לְנִע מַבְּדָּרְ

emes ew nehw eeg ot emes ti baA

הספון לראות פְּנֵי:

היקפון למחוו אַפּו:

down with you, ye shall see my face 23 Except your youngest brother come

ונ"ב אַנוכֹם נַפֿמָן אַנַכָּם לָאַ אַנוּכוּן וֹהָנֹאַ הַמָּכוּן לָאַ וּשַאָמֶרְ אָּלְהַלֹּבְיָּגִוּ אָם לָאִ וֹאָמָרִטַּ לָהַּבֹּבוּ אָם לָאִ ייִחוִים

And thou saidst unto thy servants:

אָנר אָבֶיו נְמֶנו: הַנְּעַר לַעֲּנָר אָר־אָבֶיו וְעְּנַר עוּלִימָא לְמִשְׁבַּק יָה אָבוּהִי אָם וּנְאָמֶוֹרְ אֶּלְ-אַּדְנָּוּ לְאַ-וּנַלֹלְ וֹאֶׁמַבֹּוֹא לְבַבּוִנוּ לְאִ וֹבּוָלִ

וְאֶבוּנִל זְתְ אֲבוּהָי יְמוּת:

would die. should leave his father, his father 22 cannot leave his father; for if he And we said unto my lord: The lad

אֹלְג וֹאֹמִּגתֹע מֹנֹג מֹלְנוּ: ﴿ يَظِيمُونِ جُرِ ـ هَٰجُ لِنَا لَا يَانِ لَكُونِ يَجْمَلُ فَا خُرِمُكُ لِمُ فَالْمُونِ ذِرْنَا.

נֹאָמִנּו מֹנֹנ מֹלְנִינִי:

may set mine eyes upon him. Bring him down unto me, that I And thou saidst unto thy servants:

ΧΫΪτι∶

ئا،□ ځ،ك: וֹאַׁעוּנִי. מִית וְאָשְׁמַאַר הוּאַ אַבּא סְבָא יְבַר סֵיבְתִין זְמִיר

of his mother, and his father loveth brother is dead, and he alone is left his old age, a little one; and his a father, an old man, and a child of And we said unto my lord: We have

נַיּנְּעָׁר חָיּא לְבַדְּוֹ לְאָמֵּוֹ וְאֶבְּיִוֹ בַּלְחִוֹדְוֹהִי לְאָמֵּיה נַאֲבּוּהִי ס זְבְּן נְיֵגְר וְשׁׁנִים שַׁמֹּן נִאָּעַוּו מְע נּגַאמּב, אָבְ-אַבְּנָּג יֹמִהַ-לְנִנְּ אָבְּר נִאָּמָבָּנָא לְבַבַּנָנִג אַנִּנַ כְּנָא

מְּגְּבְׁנֵי, בְּנְגְּעִי מְּאֶבְעִי: וְקְרָה אָסְוֹן וְהְוֹרְדְתָּםְׁ אָרִי וִיִּעְרְעִיִּה מּוֹהָא וְתַהַהִּוּן יִתּ « נְלְבְּטְהָהֶם גַּם אָנִר זֶנְר מִעָּם פֹּנִי וְהִפְּבְּוֹ אָרְ יְּרִ דִּיוֹ מִן בֵּיִדְּמִי

למוננו לופטו: لْلَاثَمَاتِ هَرَاثُورِ هَٰفُرُورِ لَرَّقُهُمُ هَٰفِهِ لَمَاكِرَمُهُ كِنَابِكِ، مَقَرَّهُ ⁶ וְעַמְּה כְּבְאֵי אֶל־עַבְּדְּוְךְּ אָבִׁי יִּרְעַוֹ כְּמֵיתַא לְנָת עַבְּדָּדְּ

مَحُلُكُ هُجُرِيد خُزَئِل شِهُجُكِ: נְמָתְ וְהוֹלִידוּ עֲבְבֶּיוְדְּ אֶתְ־שֵׁילָת וִימוּת וִיחָתוּן עַבְּדָּךְ יָתְ סִיבָּת איי וְהְיָה בְּרְאִוֹתָוֹ בִּי־אֵין הַנַּעָר וִיהֵי בַּר יִחְזִי אֲרֵי לֵיה עוּלֵימָא

פֿיבְתִי בְבִשְׁהָאַלָא לִשְׁאִוּל:

الزؤين باجنجة كنه جزؤينه:

מּבְינִא פְּבְינִא בְּבְּינִא כְהָאוָ**ב**ִ:

I bear the blame to my father for bring him not unto thee, then shall 32 the lad unto my father, saying: If I For thy servant became surety for

our father with sorrow to the grave.

down the gray hairs of thy servant

will die; and thy servants will bring

that the lad is not with us, that he it will come to pass, when he seeth

bound up with the lad's soul; not with us; seeing that his soul is

30 servant my father, and the lad is Now therefore when I come to thy

down my gray hairs with sorrow to 29 and harm befall him, ye will bring

and if ye take this one also from me,

the grave.

lad go up with his brethren. bondman to my lord; and let the 33 pray thee, abide instead of the lad a Now therefore, let thy servant, I

on my father. look upon the evil that shall come 34 if the lad be not with me? lest I For how shall I go up to my father,

his brethren. Joseph made himself known unto stood no man with him, while man to go out from me.' And there by him; and he cried: 'Cause every himself before all them that stood Then Joseph could not refrain

Pharaoh heard. Egyptians heard, and the house of And he wept aloud; and the

כֹּג מֹבֹג בְּ מַבֹּר אָט עַנְּמֹב מָמֹם אָב, מַבְּבָּנ מָמָבר בַּמּנִלְיִמָא

הַנְּמֶים: אَيْ لَهُ لَيْضُمُونَ كُمْكُ، قَرْءٍ مُنْوَنَتِيهِ كِلَّهُ لِمُنْدِينَ فَمَا كُمْفِع ַ אַבּ אַבּׁר בַאַמְּוַר אַם בַּלָאַ אַבֿרגאָנוּן מוּן אַבּאַ בְּמֵנמּר אַם בָאַ

Ÿ□_ŸŢ'ſ: עַנְּמָר מֶבֶּר לְאִנְיִגְ וְעַנְּמָר יָמָלְ מֵנְיֵנֶהֶא וֹמִשְׁע זְמֶּבְלֹא מַבְיֹבֶׁבְ שַּׁטִע וּכְּמִּן יִמִּב כְּמֵן מַבְּיֵבְ מִּטִית

וֹמָאָא אָנוַ_אַבוּ: عَرْدُهُ عَنْدُ قُلْ عُلَيْكِ لَـ خُلِم كَمُلَا ÷ בּי־אֵיךְ אֵטֶלֶה אָלִ־אָּבְיִּי וְתַנַּעַּרִ

هَٰ إِذِ خُنَانُاتُم بِهُكُ هُٰذِ هُنَانًا: בְּלְאֵישׁ מִמְּלְיִ וֹלְאִבְּמְׁעִּר אִישׁ אוא עוּהֹנת מֹלְנוֹ וּנִלֹבֶא עוָהָנאוּ ולא־נַל יוסָב לִהִהַאַפָּט לַכָּל

מגונם ווממג בית פרעה: ַ מִאַבְאַ וּאָמָת אָנָאַ בּיִר פּּבַערי ^{*} וּישׁן אָעַבַלְבְוָ דַּבְּבֹר, וּיִּהְמְהֹהּי וועד זע לבוע פֿבֿכולא וּמָתֹּמוּ

₹¥TİŢſ:

ΧĖΧ:

בָּלְ יוֹמֵיָּא:

ממנחם בו על אמו ועל אחיו, ואם ימוח זה, דומה עלי ששלחן מחו ביום אחד: (92) וקרהו אסון. שמשמן מקמרג בשעת סמכנה (שם לל, מ): והורדתם את שיבתי וגוי. עכשיו כשהוא אללי, אני

אָּנְשׁ עִמֶּיה בַּר אָלְיְרַע יוֹסָף

אַפּׁגלוּ כִּגְאָלָהְ מִהֹלְּוֹנִי וֹלְאַ לִם

לכב בליימין אליוהי יקרא

וֹלֵא וֹכֿוּל ווָסֹבּ לַאִּטַׁעַסַּוֹּא

אָטִוּג פֿבֹאָטַא בּטַאָּכַּט נָט

ומילימא ליחוהי עמי דלמא

אָבוּ אַלבוּוֹ אָפַע לָוֹנוּ אַבּא

ダイヤン

וְעוּבְינְא יַפַל מִם אַבוְנִינִי:

- (וצ) והיה כראותו כי אין הנער ומת. לציו מלרמו:
- מוט לסיום מנודה בבי עולמום: (28) בי עבדך ערב אח הגער. ואס מאמר למס אני נכנס למגר יומר משאר אמי, סס כולס מצמון, ואני נמקשרמי בקשר
- (₹٤) ישב נא עבדך וגוי. לכל דבר הני מעולה ממנו, לגבורה ולמלחמה ולשמש:
- בטולעו לסס: (I) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הגצבים. לא סיס יכול לפגול שיסיו מזריס נגציס עליו ושומעין שאחיו ממגיישין

כְהַּנְוִע אָעָוִ כַּי נִבְּעַבִי מִפּּנְיוִ: رَّ بِهِ رَبَّ الْمُلِّ مِيْرً مِيْلُ، رَبِقُلِ الْمُلِكُ

עמוע אַבו שוו ולאַ וֹבֹלוּ אָשׁוּוּ

ÄΠ'ÇΠ ÄÄL_ĊČLÜO XÜ. אַלְ, וֹנּלֹּמָה וַנְּאָמֶר אָׁנֹן וּנִסֹב כֹּהֹן לַנִּטֹּי נַפַּׁבוּכוּ וֹאַמַר אַנֹא ניאמר יוסף אָל־אָחָיו וּיִשׁרְנָא נַאַמר ִיוֹסף לַאַחוֹהִי קרוּבוּ

מַבְּנֵינִים:

قْ، خْطْنَانِ شَخْنَانِ، ݣَجْبُنُ، صَاغَعْ خَدْرُهُ خُدْرُهُ مُحْنَانِهُ مَجْنَانِهُ الْمُعْرَانِينَ ֻ בֹּמֻׁנִגְּכֶּם בֹּגַבְעַבְבַעַם אָטַגְ עַוֹּבָּע בַּמֵּנִגַנְנִן אָבַגָּ זַבּנִנְטֵּנוֹ זָטַגִּ إلارور الاكأ مراولا إلاك أرارا

כנונ הַלְנַנִים בַּבְּבֶּלְיבִ בְּצַבֵּי בְּלֵנִים הַנְנִוֹ בַּבְּנִוֹ בַּבְּנִוֹ בַּבְּנִוֹ בַּבְּנִי בְּבִּי ¿Ġڐۥڟ٦:

كْرْكُت الْمُعْكُدِين خَمْرُكُمْ الْخِينَاتِينَ خُرِياً الْمُعْدَع خَمَلَمْع الْخَوَادَةِي رَيْمُحُلِنَارُ يُحْرِيدُو حُفِرَةُو خُمُنِو لِمُحْلِنَادُ لِذَ كَلِيْدِدِيا خُمَلِهُد און שונים ולהוב:

שלישי הַבְּּה בֵּי הַאֶּלְהַיִם וַיִּשִּׁימֵנִי לְאָב הַלְּבָא אֶלְהֵין מִן בַּרָם יִיָּ וְעַּמְּה לְא־אַהֶּם שְׁלַחְהָה אָתִי יִכְעַן לָא אַתון שְׁלַחְתון יָתִי לַכְּם לַפַּבְׁימָּׁנִי נְּּגַלֶּנִי:

ימְהֹאַ בֹּבֹעַ־אָבוֹא מֹגַּבוֹנם: לפּרְעָּה וּלְאָרוּן לְכָּלְ-בֵּיהׁוּ וֹשִּׁוִיִנִי צַּבָּא לְפַּרְעָּה וִרְבּוֹן

ݣْݣْرْلْدْت كْمْكْدِيا كْرْكْمْ لِمُعْلَدُنْك هَلْنَدْ لْنْدْ كْرْلْحْيِا كْرْحْمْ مْجْلْهْ، و אַלְּיו כְּּה אַמִּר בִּנְף יוֹסֵׁף שְּׁמָּנִי לִיה כִּדְנָן אַמַר בָּנָף יוֹסֵף מִבוֹרְ, וֹהְּלָוּ אָלְאַלְ, וֹאָמֹרְשָׁם אִיִוּוְ וֹסֹלוּ לְוֹנִי אַבֹּא וֹנִימִרוּוּ

> נמוע פּטוּלם אָבו אַטַּבּטוּ, אָנַ מַּוֹ ולא ולילו אַחוֹהי לאָמָבָא ווסף העד פען אַבָּא קוּים יוסף לאחוהי

ילהו לא טטלססיו ולא יטפו

affrighted at his presence. answer him; for they were live? And his brethren could not I am Joseph; doth my father yet And Joseph said unto his brethren:

ځ۵څ۵۰ into Egypt. Joseph your brother, whom ye sold יוסף אַחוּכוֹן דְיַבּינְתוּן יָתִי they came near. And he said: 'I am Come near to me, I pray you.' And And Joseph said unto his brethren:

you to preserve life. hither; for God did send me before y with yourselves, that ye sold me And now be not grieved, nor angry

neither plowing nor harvest. five years, in which there shall be 6 been in the land; and there are yet For these two years hath the famine

deliverance. save you alive for a great And God sent me before you to give

land of Egypt. all his house, and ruler over all the me a father to Pharaoh, and lord of bither, but God; and He hath made So now it was not you that sent me

of all Egypt; come down unto me, son Joseph: God hath made me lord e and say unto him: Thus saith thy Hasten ye, and go up to my father,

tarry not.

מישנ"דה בלע"ו: (2) וישמע ביח פרעה. בימו של פרעה, כלומר עבדיו ובני בימו, ולין זה לשון בימ ממש, אלא כמו בימ ישראל, בימ יהודה,

עוִע לְוֹטִי לָא טִטְעַּכַּב:

אַבְעָא דָּמָצֶרָים:

לְכִוּן לְמֻּוֹלֵא בַּלֹּא:

זְרוּטָא וּהְצָּדְא:

ללג פושוני וֹמָלִים ללג

- (3) נבהלו מפניו. מפני סנועס:
- מסול (ב"ר לג, מ): (+) גשו גא אלי. ראה אותם נפוגים לאחור, אמר, עכשיו אחי נכלמים, קרא להם צלשון רכה וחחנונים והראה להם שהוא
- (a) למחיה. לסיום לכם לממים:
- (6) כי זה שנתיים הרעב. ענרו מעני הרענ:
- (8) לאב. למבר ולפטרון (נוס בעשיטלער פאטראן):

لَمَعِدُكَ بَكُوْلَكَ نَكُمْ عَيْضًا خِيْكِ : لَمُدُكَ نَصِيْكَ لَكُمْ لِيَرْكِ نَصْرُكُ لَكُمْ لِيَ هَيْ، هَيْد بحُدُنك بحُدُن حُدُنك عُدر عَر هَنْ بخُدُك بَحْدَ خَدُك ou וְיִשְׁבְתָּ בְּאֶבֶץ־גֹּשֶׁן וְהִיָיִהְ קְרוֹבֹ וְהִתֵּיִב בְּאַרְעָּא דְּגִּשֶׁן וּהְהֵי

thou hast; flocks, and thy herds, and all that and thy children's children, and thy unto me, thou, and thy children, Goshen, and thou shalt be near And thou shalt dwell in the land of

יִבְיהָרְ וְּבְּלְבִיּ חְמֵשׁ שְׁנִים רְעָבׁ בּּן הְתִּנְרָשׁ אַמָּח שְׁנִין כִּפִּנָא דִּלְמָא חִשְׁמִיצֵי אַהָּ וְכִלְכַּלְתֵּי אֲטָדִּ שֶּׁם כִּי־עָּוֹד

וּאָלָה בּיהָרְ וְכָלְ דְּלְרָּ: וֹאַנוּן נִמָּךְ מַמָּן אָבַי עוֹד חַמִּישׁ

thou hast. and thy household, and all that lest thou come to poverty, thou, 1 there are yet five years of famine; and there will I sustain thee; for

בלומון כו פו המודבר אַלובם: יי וְהַנָּה עֵינִיכֶם רֹאָוֹת וְעֵינֵי אָחָי

ממבון: בּלוֹמִו אָבוּ בּבְוּאָנֹכִוּ אָנֹא וֹבַא הֹנוֹכוָן בַּוֹּוֹן וֹהַנוֹּ אָבוֹי

it is my mouth that speaketh unto 12 eyes of my brother Benjamin, that And, behold, your eyes see, and the

ĽĖĽ: ימְבַרְמָם וְהַנַרְמָם אָת־אָבֶי בְּמִגְּרָנִם נִאָּט בַּלְ-אָהָּב בֹאִנִים וְהְנַּרְמָם לְאָבִׁי אָתַ־כָּלְ־כָּבוּדִיֹּ

ומשטון זע אַלא בבמגבום ווט פל בחוותון וּטַּעוּוּן לְאַּבָּא וֹע כָּלְ וֹלֵבוּוּ

bring down my father hither. have seen; and ye shall hasten and 13 glory in Egypt, and of all that ye And ye shall tell my father of all my

ווֹבְבְּ וּבְּנִוֹמָן בַּבְּע הַּלְ בַּנֹאַבְיוּ: ז וּוֹפָּׂלְ מַּלְ_בּּוֹּאִבוֹּ בֹּוֹלִוֹלְאַבׁוּ

הַּנְבְיה: אַנוּהִי יִבְּכְא יִבְּנְיִמִין בְּכָא מַּלְ ונפל על צור דינימין

Benjamin wept upon his neck. Benjamin's neck, and wept; and

And he fell upon his brother

וֹאַבוֹנוּ אָבוֹנוּ אָבוֹנוּ אָבוֹנוּ אָבוֹנוּ י ווֹנְאָשׁל לַכַּלְ אָטוֹו ווֹבַּבְ הַּבְטִים

הבועון ולטר בו מלילו וֹנַמָּגל לְכֹּלְ אָּעוִעִי יִּבֹכֹּא

אַרוהי עִמֵיה:

brethren talked with him. wept upon them; and after that his And he kissed all his brethren, and

פּבְעָר וּבְעָינִי עָבְעָינִי באנ אווו נוסף נייטב בעיני למימר אחו אחי יוסף ישפר ». וְתַּקַל נִשְׁנֵע בֵּית פַּרְעֹּה לֵאמֹר

למנו פּבות ולמנו מלצונו: וֹלֵלְא אָהֵשׁׁמָּה בֿיָנו פּּרִער

Pharaoh well, and his servants. brethren are come'; and it pleased 16 Pharach's house, saying: Joseph's And the report thereof was heard in

- (9) ועלו אל אבי. ארן ישראל גבוס מכל סארלות:
- (II) פן הודש. דלמה מממפרן, לשון מוֹרִישׁ וַמַּעֲשִׁיר:
- בלבי שואה עליכה: י): - ועינו אחי בגימין. סשוס אם כולס יחד, לומר, שכשס שאין לי שנאס על צנימין אחי, שסרי לא סים צמכירמי, כך אין (12) וחגה עיניכם רואות. בכבודי, ושלוי למיכס, שלוי מקול ככס. ועוד, כי פי המדבר לליכס בלשון הקדש (בב"ר שם
- בכס, פעולס אחם, שלא כמו כק על חורבן אחד, ועיין בביאור חרגוס יונמן ששס סוא בדרך דרש): כמיב ויפול ויבך, מרמי משמע, אשני מקדשות ולכך עשה ב' פעולות על זה הרמז, מה שאין כן בנימין, דלא כמיב רק ובנימין ובנימין בכה על צואריו. על משכן שילה שעתיד להיית בחלקו של יישף וסופו להחרב, (ולענ"ד דייקו של רש"י דביישף (FI) ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך. על שני מקדשות שעתידין לסיות בחלקו של בנימין ומופן לסתרב (מגילם מו:):
- (EI) ואחרי כן. מאחר שראיסי בוכה ולבו שלם עמהם: דברו אחיו אחר. שמחחלה היו בושים ממנו:
- (16) והקול נשמע בית פרעה. כמו לנית פרעס, וזכו לצון נית ממש:

: إِنَّاكُ عُ אָרַ בְּעֵּירְ בְּלְכוּ בְּאִי אַרְצְר בְּנְעִר בְּעָר צָּנְרִיכְוּ וְאִיזִילוּ אוֹבִילוּ אָל־אַהָוּ יַאָּה שַשָּׁנוּ לַאַה דָאָר שָשָׁנוּ בָאַ קְּרָידוּ מְשִּׁנוּ יָה

אַבוּל מִצְּבוִים וֹאַבְלוּ אַנוַ עַבְבוֹ לַכוּו זָה מוּב אַבְעָּא דַמִּצְרִים יב יבָאי אַלְיִ וְאָהְגָהַ לְכֶּם אָת־טיב בְּהַיכוּן וָאִיתוּ לְוָתִי וְאָתִין וַלְטַוֹּ אָטַאַבּוּכֶּם וֹאָטַ בַּטַנְכֵם וּגַבוּ וֹט אַבוּכִוּן וֹנִט אַנָּמִ

אָבוכֶם וּבָאמֶם: ¿מֹפֹבׁם וֹלְנְהָּוּיְם וּנְהָאִנִם אִנו _ לְמִפֹּלְכִוּוֹ וֹלְנָהָּוֹכִוּוְ וִנִיּהִלְּוּוֹ נִיִּ עבישי לְכֶּם מֵאְנֵין מִצְּנִין מִצְּנִין בַּיְבוּן מִאָּרָשִׁא בַּמִּצְרֵים מִּנְלָן וֹאַטַּׁע אַנִוּטַבע זַאָּע הַמְּוּ לַעוּר וֹאַהָּ מָפַּפַּר דָא צַבְּיִרוּ סְבוּ

בּי־טָּוּב בְּלִ־אָבוֹן מִצְּבוֹים לְבָהַם אָבוֹ סוּב בָּלְ אַבְעָּא דְּמִצְּבוִים

خَتُت مُثَا خَتُدُك: יוֹסֶף עַּגְלְוּת עַלְ־פָּי פַּרְעָּה וַיִּהֵן לְחוֹן יוֹסָף עָּגָלִן עַלְ מֵימְרָאּ לְהַם צְּבְה לְהַרְהְּ נוֹהְמִוּ בְבֹּוֹ יִמְּבִאָּקְ וּיִשְׁוֹ לְצִים וֹהָבּרוּ כּוּ בּּנִוּ יִמְבֹאָק וּיִעִּב

מַצְּוֹעִ בְּסֶּוֹב וֹעַמֵּאָת שַׁלְפָּׁע מִצְּּע יִסְלָּהָן גַּבְּסָּוּ וַעַמָּאָא שְּׁמְלְעַ וּלְבֹּוֹנְמֵּוֹ נִעוֹן שִּׁלְתַּ בּלְבוּשָּׁא וּלְבֹּוֹנִמִוּ וֹעַב שַּׁלְעַ לְאָּגְהָ שַׁלְפַּנְעַ לְכִּיּלְעִוּן וְעַדַ לְיָּבָר אָגָּהֶלְוֹן

شِمْ جُرِين:

ימָּוָוְן לְאָבֵיוּ לַבַּבְרָי: וְעֵּשֶׁר אֲתֹנֹת וְּשְׁאֵׁת בָּר וָלֵחֶם וְלְּחֵים ្ច װַמְּלְיִם נִשְּׁאָים מִפָּיִר מִצְּרְיָם וּלְאַבְּיִר שְׁלַח בְּוּאַתְ מַּשְּׁבְּיִר וְלַאֲבִיּהִי שְׁלַח בְּּבִין עַּסְרָא

לאַבְעָא דִּכְנְעוֹ: וּיָאמֶר פַּרְעֹּה אֶל־יוֹסָף אֶמָר וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיוֹסָף אֵימַר

נמולבון נט מולא באבלא:

אַבוכון וְתֵיתוֹן:

بدرك الده וְמֵּגֹלְכְּם אַּלְ_שַּׁעִוֹס מַּלְ_כַּלְכִים וְמִּגַלָבוּוֹ לָא שַּׁעוּס מַלְ מִנֵּכוּוֹ

ζΧΙΓΠΆ:

ון האננו טהוב טאבום

ムジエドド

for the way. Pharaoh, and gave them provision according to the commandment of 21 Joseph gave them wagons, And the sons of Israel did so; and

good things of all the land of Egypt

Also regard not your stuff; for the

for your wives, and bring your of Egypt for your little ones, and

ye: take you wagons out of the land

Now thou art commanded, this do

land of Egypt, and ye shall eat the and I will give you the good of the

households, and come unto me;

your beasts, and go, get you unto

And Pharaoh said unto Joseph: 'Say

17 unto thy brethren: This do ye: lade

and take your father and your

the land of Canaan;

are yours.

father, and come.

fat of the land.

raiment. shekels of silver, and five changes of Benjamin he gave three hundred or and esanges of raiment; but to To all of them he gave each man

and victual for his father by the way. she-asses laden with corn and bread good things of Egypt, and ten manner ten asses laden with the And to his father he sent in like

- (17) שענו אח בעירכם. תנומס:
- כל מלב לשון מישב הוא: (19) את טוב ארץ מצרים. ארן גושן, ניכא ואינו יודע מס ניכא, סופס לעשומס כמלולס שאין בס דגים: חלב הארץ.
- (פו) ואחה צויחה. מפילומרלסס: זאח עשו. כך אמרלסס שנרשומיסיא:

ΫΧΙΓΠΆ:

אַגַּמְלָנוֹ צַלְבוּמָא:

משק י' ממוריס וי' אמונות. והשמק אמי שפיר, דלא מלינו נכמב אלא ויכא את העגלות, ולא שום המוריס ואמונות וק"ל. בשם כי מעולס לא שלח לו עשרה חמורים ויי אחונים, רק הכי קאמר קרא, ולאציו שלח צעגלוח כואח וגוי כלומר כחשבון הוה שהוא (23) שלח כזאת. כמשנון סוס, ומסו סמשנון, עשרס חמוריס וגו'. (ללונו שמלח כואם המיוחרם, וגל"ף סדמיון, מורס על

לב נַיְשְׁבָּח אָת־אָטִייִ נַיּבְרָר נַיֹּאִמֶּר וְשִׁבֹח יָת אַחוֹהִי נַאַנֹלוּ נַאֲמַר

לַנְּהַּן אֶבְינִהַבּיּ י נוּהֹלְנִ מִמָּאֹנִוֹם נּיֹבֶאנִ אָּנֹוֹ נִסְלִילִנִּ מִמָּאֹנִוֹם נֹאָטִוּ לְאַנֹּהֹא

ځ۵□: מגּבוֹם נּיֹפֹּג לַבָּוָ בָּג לַאָ_בַּאָבׁמוֹל os חַׁר וְבֶּרְ־הָוּא מֹשֵׁלְ בְּבְּלִ־אֲבֶּין יוֹפֵרְ קַיִּיִם וַאֲבִי הוּא שַּׁלִּים

לְשֵׁאָת אָתְוֹ וַמְּהֵוֹי רָוּחַ יַמְּלְב יָמִיה וּשְׁרָת רוּחַ קּוּדְשָּא עַּלְ אַבְיהַם: هُلا لِلْمَّرْدِينِ هُمُد مُكْلِ يَبْضُلُ مَرْدُنُهُ يَهُمْ يَمْدِي يَبْضُونِ يَبْضُلُ مِنْضَاءً مُنْضَدِ حد بنواء هُيُورَ يَحَدُدُ هُكَرَبُو آءَدُهِ بنواءَ بَمَرْدُ مَفْدِيا رَبَانُهُ بَنَ

לאַקַבוּג אַלגג וֹגַבוֹע: נְיְּבְאֵ בְּאֵבְה שֶׁבַע נִיּוְבָּח וְבְּהָוֹם לִבְאָר שָׁבַע וְדַבָּח דִּבְּחִין

וּגֹעַב וּיִאמָר הַנָּנִי: בּמָרְאָּט חַלְּיִלְּה וּאָמֶר וַעְּלֵב ו דְּלִילְיִא וֹאָמֶר וַעָּלִב וַ עָּלִב رَبِهِ مُلِ كَارِيْنِ ١ كُنْشِلُهُ حِي يَهُمَدُ نَدُ كُنْشِلُهُمْ خَيْلَاهُ

לְעִוּלְ לְא טִטְּנְצִוּן בְּאִירָהָא:

גלנען לְנְת וַמְּלָּב אָבוּבוּוֹן:

הימין קהון: מַלְגָּא פּוֹגִוֹ מַלְ לְבִּיה אַנִי לָא בְּבֶלְ אַנְעָא דְּמִצְּרָוֹם וַהְוֹאַר ניגרו לו לאמר שוד יופף וְחוּיאוּ ליה לְמִימִר עַד בְּעַן

נּוֹבַבּׁבַנּ אָלְוּנְ אָּנִי פּֿלְ בַּבְבַבְנֵי נִמּלְּילִי מִמִּיִּ יִּנִי פֿלְ פּּטִׁיֹמִי

וְאָבוֹונִיה עַד לָא אַמוּת: בּׁנֹג עַג אַלְכַּע וֹאָבאַנּג בֹמֹנִם הַב בֹּהּן נִסָּב בַּנָנִם אָנִגרָ ממישי ניאֹמֶר ישְׁרָאֶל נָב עוֹד־יוֹסָף נַאַמַר יִשְׂרָאֵל סַּוּי לִי חָדְנָא

לאלְהָא דַּאָּבוּהִי יִצְּהָהָי. نشُلْعُم الخُمِعَيْمُد عِن يَتْمَعَ نَشِلْعُمُ لَحُمْ يُعْرِينَ نَعْنَهُ

נֹאֵמֶר בַאָּלֹא:

the way. them: 'See that ye fall not out by 24 they departed; and he said unto So he sent his brethren away, and

Jacob their father. came into the land of Canaan unto And they went up out of Egypt, and

fainted, for he believed them not. the land of Egypt.' And his heart 26 is yet alive, and he is ruler over all And they told him, saying: Joseph

revived. the spirit of Jacob their father which Joseph had sent to carry him, them; and when he saw the wagons Joseph, which he had said unto And they told him all the words of

and see him before I die.' Joseph my son is yet alive; I will go And Israel said: 'It is enough;

unto the God of his father Isaac. Beer-sheba, and offered sacrifices XLVI that he had, and came to And Israel took his journey with all

'I ms 'Jacob, Jacob.' And he said: 'Here 2 visions of the night, and said: And God spoke unto Israel in the

בר ולחם. כמרגומו: ומזון. ליפמן (כך גירקמ כמ"ס): הגאון מסרש"ל): – מטוב מצרים. מלימ בגמכא ששלה לו יין ישן, שדעת וקניס נוהס סימנו. ומדרש אגדה, גריפין של פול:

זס ולומר, על ידך נמכר, אמה מפרה לשון הרע עליו, וגרמה לנו לשנאמו: בממס לעיר. לפי פשומו של מקרא יש לומר, לפי שסיו נכלמים, סיס דואג שמא יריבו בדרך על דבר מכירחו, לסחוכח זס עס (24) אל חרגוו בדרך. אל ממעמקו בדבר סלכס, שלא מרגו עליכס סדרך. דבר אמר אל מפסיעו פסיעס גסס, וסכנסו

מעמן בלשון משנה, וכמו מַפֿין בַּפַגוֹם (פֿיכה ג, מע), וְרֵימוֹ לֹפֿ נָמֶר (ירמיה מה, יפֿ), מהרגמינן וריהים לה פג: (62) וכי הוא מושל. ואשר סוא מושל: - ויפג לבו. נמלף לצווסלך מלסאמין, לא סיס לצו פונס אל סדבריס, לשון מפיגין

סעגלות אבר שלה יותף, ולא נאתר אבר שלה פרעה: והחד רוח יעקב. שרהה עליו שכינה שפירשה מתנו: (כב) אח כל דברי יוסף. סימן מסר להם, במה היה עומק כשפירש ממנו, בפרשם עגלה ערופה, זהו שנהמר וירה הת

(22) רב עוד. רבליעוד שמחס וחדום, סומיל ועוד יומף בני חי:

שביו יומר מבכבוד וקנו לפיכך מלס בילמק ולא באברסס: (I) בארה שבע. כמו לבאר שבע ס"א במוף חיבה, במקום למ"ד במחלחם: לאלהר אביו יצחק. חייב אדם בכבוד

אָבוּ לַמַּם סַנִּי אָּמָנִינָב שַּמָּו:

- خُرْد، تُكبح لِمُشْمِنُكُ شُاتِ אַל־הִירֶאׁ מֵרְדֶר מִצְּרַיְמֶר בֶּי־ לָא תִּדְתַל מִלְמֵיתַת לְמִצְרַיִם آبِهِمُال هُرَدُر لِنَهُم هُرِيِّال هُدُلِكِ نَهُمَال هُنُه هُم هُرُلِه لَهُدَاك
- \$4_\$\dag{\tau}: אַעַלְךְּ נִם־עָּלְה וְיוֹמֶף יְשָׁית יְדִוּ וֹאָנְא אַפְקּנָּךְ אַף אַפְקָא וִיוֹמֵף אַעַלְךְּ נַם־עָלְה וְיוֹמֶף יְשָׁית יְדִוּ וַאָּנָא אַפְקּנָּךְ אַף אַפְקָא וְיוֹמֵף
- אַשֶּׁר־שְׁלַח פַּרָּלָה לְשָּׁאָת אָתָוֹ: נאָט_מּפַׁם נֹאָט_לָהֶגַּיְם בַּהַּלֶּבֶנִע , בְּנֵירִישְׁרָאֵל אָתִינְעַבּ אֲבִיהָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵלְ זְתִּינְעַבּ אֲבִּיּהוֹן נַיָּקְׁם נַמְּלֶבְ מִבְּאָב מְּבָת נַיִּמְאָנ נַפָּם נַמְּכָב מִבָּאָב מָבָת נַּמָבְנִ
- וֹבְל_זַבְּמָנְ אִשְׁנִי: בְּנָּמֹן נִיּבְאִי מִבְּבְוֹנִמִי נִהְּלִב , בכנאם אואב בכאו באבא גבנה באבהא גבנהו נאטן _ئالاًا אָנו_מִלוּגנים
- אַטִּוֹ מִצְּרֶיְנְמָׁה: (ס) بخثبت خثيد لَحْرٍ بَلَـمْدِ تَكْدِي بِحُثِن خُرَبِن لَحْرٍ خُرَبِن، هَرُن، בְּלֶּגְנְ נְּבְׁנֵגְׁ בְּלֵגִנְן אֵשְנְ בִּנְעָנֵגוּ בְּנִתְיִג נִּבְנִג בְנִתִיג מִּמְגִּיה בְּנְתַיִּג
- לכר וְגַּקר רַאִּיבָן: עַבּאָנִם מָאָנְוֹמֶע וֹהְעַב וּבְּוֹנִו בַּהֹאַנִי לְמִאָּנַוֹם וֹהַעָּר וּבְּוֹנִינִי خَتَّار نَمُلُمُّكُم لَمُخَالًا مُمْثَلِنَ خَتَا نَمُلُمُكِ
- لْحَلْظِر: ٥ بكَّرُ، لَهِ بِكُلُّ لِنَالِهِ بِهَذِيهِ لَلْمُلْلِ بِكُرِّهِ لَهِ بِكُرِّهِ فَي اللَّهِ الْمُلِكَ بِهَدِيهِ
- בו_בובולהלית: וֹאָעַר וֹמִאֹיל וֹאָעַר וֹלִכוֹן וֹגִעָּר וֹמָאוֹל כַּר וֹמוּאָב וֹנֹמָוֹן וּבְּנוֹ הַמִּמֹתוּן וֹמוּאַב וֹנֹמוּן
- ב ולדו לוג יל מוש ולוש ולולו.
 בר לו ילה לוג ילה לוש ולובו.
- (ב) יעקב יעקב. לעון מנס:
- (5) אל חירא מרדה מצרימה. לפי שסיס מלר על שנוקק ללחם לחולס לחרן:
- (+) ואנכי אעלך. סבמימו לסיות נקבר בארן:
- (6) אשר רכשו בארץ כנען. אבל מה שרכש בפרן ארם נתן הכל לעשו, בשביל חלקו במערם המכפלה, אמר, נכםי חולה
- לארץ אינן כדאי לי, וזסו שַׁשְׁרַ בְּרִימִי לִי, סעמיד לו לבורין של זסב ושל כמף כמין כרי, ואמר לו עול את אלו:

نشخديا نحكمه:

מְמֵיה לְמִצְּרָיִם:

בוכבוע גומער באובן:

למירה: קמיה:

יּדְבַרוּ יָת גַּימִיהוֹן וִיָּת קְנְיָנְהוֹן

בְּמֵּלְטִא בַּמְּלְט פּּבְעִר לְמִמָּל

יְּהַנְיִּי יְדִוּהִי מַלְ מֵּינְבָּי:

שפְּלְהוֹן וְיָת נִשִּׁיהוֹן

- (ק) ובנות בניו. קרמ נמ משל ויולנד נמ לוי:
- (8) הבאים מצרימה. על שם סשעם קורא לסם סכמוב באים, ואין לממוס על אשר לא כמב אשר באו:
- (5"(6, 4): (10) בן הכנעניה. בן דיים שובעלה לכועיי. כשהרגו את שכה, לא היתה דייה רולה ללאת עד שושבע לה שמעון שישאיה

- a great nation. Egypt; for I will there make of thee 3 thy father; fear not to go down into And He said: 'I am God, the God of
- his hand upon thine eyes.' thee up again; and Joseph shall pur 4 Egypt; and I will also surely bring omi sodown with thee into
- which Pharaoh had sent to carry and their wives, in the wagons their father, and their little ones, and the sons of Israel carried Jacob And Jacob rose up from Beer-sheba;
- with him; into Egypt, Jacob, and all his seed in the land of Canaan, and came their goods, which they had gotten And they took their cattle, and
- he with him into Egypt. daughters, and all his seed brought 7 him, his daughters, and his sons? his sons, and his sons sid sons aith
- Jacob's first-born. Egypt, Jacob and his sons: Reuben, 8 children of Israel, who came into And these are the names of the
- and Pallu, and Hezron, and Carmi. And the sons of Reuben: Hanoch,
- Canaanitish woman. and Zohar, and Shaul the son of a or and Jamin, and Ohad, and Jachin, And the sons of Simeon: Jemuel,
- Kohath, and Merari. And the sons of Levi: Gershon,

חַבְּלְן וְחַמְּיִלְ: בְּאָבֵא בְּנָתּן נִיְהְיִנִּ בְּנִרְ פָּבֶא בְּצָּרְעָּא דִּכְנַעָּן נִהְוֹיִ בְּנֵי פָּרֶץ יו וֹפְּבֵּא וֹזְבַע וֹלְמִע מֹר וֹאִוֹלן וֹפָּבֵא וֹזָבַע וּמִים מַר וֹאִוֹלן וּבְּנַי יְהוּדְה עַבּר וְאוֹנָן וְשֵׁלֶה וּבְנֵי יְהוּדְה עַר וְאוֹנָן וְשֵׁלֶה

הַבְּרוֹן וְחָמוּל:

Perez were Hezron and Hamul. land of Canaan. And the sons of Zerah; but Er and Onan died in the Onan, and Shelah, and Perez, and And the sons of Judah: Er, and

פּ יּבְרֵנְ יִשְּׁמְבְּבֶר שִּוְלָמ יַפְּׁנִוֹע וְנִוֹב יִבְּנִי יִשְּׁמִבְר שִּיִלָּמ יַפְּנִּע וְיִר

Puvah, and Iob, and Shimron. And the sons of Issachar: Tola, and

ڶؠٙڶڂ؉ڿ

التاخلين : لهكيا بختر احدجها فثب لهرجها

and Elon, and Jahleel. And the sons of Zebulun: Sered,

شٰإشٰت لشٰإِه: حَمْدٍ خُمِ ـ ثَرُقُهِ خَرْدًا لِحُرَاثِيًا خَمِ نُوهِ خَرَبِدًا لِخُرْنِدًا י לְיַנְעָּלְ בְּפַבְּן אֶּבְם וֹאֵטְ בִּינְנִי בְּפַבְּן אֶבָם וֹנִטְ בִּינָי בְּבַנִייִם אַבְּטוּ בִּינִי בְאָט אַמֶּר יֵלְנִי אִנְּיוּ בִּינִי בְאָט אַמֶּר יֵלְנִי אִנְיוּ בִּינִי לְתֹּלִד

And the sons of Gad: Ziphion, and his daughters were thirty and three. Dinah; all the souls of his sons and

Paddan-aram, with his daughter

These are the sons of Leah, whom

she bore unto Jacob in

Haggi, Shuni, and Ezbon, Eri, and

מְבָׁי וֹאַבוּגִי וֹאַבֹּאָלָי: " ולנו גָּע מֹפֹּינוֹ וֹעוֹנִי מִוּנוֹ וֹאָמֹלֵן וּלֵנִי צָּע מֹפֹּינוֹ וֹעַנִּי מֵוּנִי

וֹאָגֹבוָן הֹנִי וֹאַנוְנִי וֹאַנֹאַלִי:

And the sons of Asher: Imnah, and Arodi, and Areli.

לְנִימְּׁנִ נֵוֹלְבִּיאֵּלְ:

בְרִישְׁה חָבֶר וּמֵלְכִּיאֵל:

Beriah: Heber, and Malchiel. Serah their sister; and the sons of 17 Ishvah, and Ishvi, and Beriah, and

الإنتراح بقية لإشكاد لأقيه: לְלִאָּׁנִי בְּעַוֹּ וַתַּלְּבֶר אָנִד־אַבֶּוֹלְ לְבָּאָנוּ, בְּרַתֵּיה וִילֵידַוּ יָתּ كُمُوْبِ فَرْرُ يَكِٰهُبِ كُمُّلِ ثِنَا كِجُا هُمْنِا فَرْرِ يَخْفُبُ لِمُنْتِ كِفَا

אַבְּוֹ לְנֹהַׁלִּדְ הָוֹעַ הַּסְׁבִוּ וַּפֹּהָוֹ:

sixteen souls. and these she bore unto Jacob, even 18 Laban gave to Leah his daughter, These are the sons of Zilpah, whom

י בּוֹל בובן אַמִּט וֹמֹּלֵב ווִסֹב בּוֹנ בובן אַשַּט וֹמֹלַב ווִסֹב

Joseph and Benjamin. The sons of Rachel Jacob's wife:

בתיבה אחת) בֿהַן אָן אָת־מְנַשָּׁה פַּוָמִ, פַּבַת (בספרי תימן פִּוֹמִיפָּבַע בַּת פּוֹמִיפָּבַע בַּבָּא דָאוֹן יָת os אַשָּׁר יֵלְדְּה־לּוֹ אֶסְנָת בַּתַ־ ניינבר ליוסף באבין מצרים

نَّلَالِ \$ خَلْنُو:

מְנַשֶּׁר וְיָת אֶפְּרָיִם: בהעצרים הילידת ליה אָסנַת لغنازيد إيبقك فغلفه

bore unto him. daughter of Poti-phera priest of On Ephraim, whom Asenath the 20 Egypt were born Manasseh and To base of in the land of

(19) בני רחל אשח יעקב. ובכולן לא נאמר בקן אשח, אלא שקימק עיקרו של בימ. ְלְמִיר, שִׁנְּחְמֵר מֲשְׁבְׁבְ נְלְבְּים חֲמָפִּ לְלֶוֹי בְּמִלְבִיס, לידמה במנרים וחין הורמה במנרים: איש מוריע ממלס יולדם נקבס: שלשים ושלש. ובפרמן אי אמס מולא אלא ל"ב, אלא זו יוכבד שנולדס בין המומות בכנים מן (15) אלה בני לאה ואת דינה בתו. סוכריס מלס בלחס וסנקבות מלס ביעקב, ללמדך, חשס מורעת ממלס יולדת וכר,

iùàio iäll: עּבא וֹנֹהֹמוֹ אָנוֹ. וֹבְאָהַ מֹפֹּנִם וֹאַהָּבֹּלְ עָּבֹא וֹנֹהֹמוֹ אָנוֹ. וֹבְאָהַ بختر خبزها كَرَم نَصُرك نِعَهُمِّم بختر خبرها كَرَم نحُدُد

מִפֹּנִם וֹטִפּׁנִם נֹאָבֹב:

.b1A bns, miqquH bns Naaman, Ehi, and Rosh, Muppim, 21 and Becher, and Ashbel, Gera, and And the sons of Benjamin: Bela,

كِيَمُكِّ خَرِيْقُمْ هَلَّ فَمْ لَا فَمْ لِي مُؤْلِدٍ: كَيْمُكِا خَرِيْقُمْ هَلِّ فَمْ لِيَّالِمُ هَلِّ فَمْ لَا فَمْ لَا فَمُ ²² אְׁלִיִנִ בְּדָּוֹ, בְּעָיִלְ אִּמֶּר וֹלֵיִר אָלִיוֹ בּדָּוּ, בְּעִילְ בְּאִינִילְיִרִּוּ

were fourteen. were born to Jacob; all the souls These are the sons of Rachel, who

נב וְבְנֵי דֵן חֲשִׁים:

ילני דו השים:

نهڌם:

and Guni, and Jezer, and Shillem. And the sons of Naphtali: Jahzeel,

23 And the sons of Dan: Hushim.

نمڌه: ⁺^z װְבְׁנְוֹ, וַשְּׁמְׁבְּיִ, וַשְׁבְּאָבְ וְיְנִוּנִ, וְנֵבְּנִ, וּבְּנִוּ, וֹפַשָּׁבְ, וַשְׁבָּאָבְ וְיְנִוּוֹ, וְנִאָּרָ

אַבְּׁגוֹ לְנֹהֹּלִב כֹּלְ נַפֹּהָטֹא הָבֹּה: לְבְׁנֵוֹלְ בְּעֹוֹ וַעַּׂלְבְ אֵטְ־אֵלְבִי לְבְּנִוֹלְ בִּנִינִי וּנְלָנִנִי וֹנִי אַבְּע פֿוּ, כֹלְטְּע אָהָגַרַלָּטֹן לְבֿן אִנְּוּן פֿוּ, כֹלְטִׁע צִּיִּטִב לְבֿן

Jacob; all the souls were seven. daughter, and these she bore unto 25 Laban gave unto Rachel his These are the sons of Bilhah, whom

לِيْمُكِرَ خُرِيْتُهُمْ شِحْمُكِ:

עַבָּאָע לְנִקְּלֶּךְ כָּלְ נַפְּשָׁתָא בְּעַאלָא עָם נַעָּלָר

and six. wives, all the souls were threescore out of his loins, besides Jacob's sons? that came into Egypt, that came All the souls belonging to Jacob

ز۵۵: ئَمَّدُ خُدْدَ لَمُكْ خَدْ رَقَمَ مَمَّدَ مَنْمَدَ خَدْدَ لَمُطِحَ خَدْ رَفَمُنْهُ g מִצְרַוְּמְׁעִ יִּצְאָּׁוּ וְּבַרְוּ מִלְּבַרְ לְמִצְּרִוֹם וָפְּמֵּוּ וְרָבְּׁוּע בָּר

אַּמָּר יָבַּר לָוְ וּבְנֵי יוֹסָף דְּאִטְיָלִידוּ בִיהַ

Jacob, that came into Egypt, were souls; all the souls of the house of 2γ born to him in Egypt, were two And the sons of Joseph, who were

₩<u>₩</u>₩ לְבֵית יְעַקְב הַבְּאָה מִצְּרָיִמָּה נַפְּשָׁהָא לְבֵית יַעַּלִב דְּעַאלָא "ביים יַבְּקֹב הַבָּאָה מִצְרָיִמָּה נַפְּשָׁהָא לְבֵית יַעַּלִב דְּעַאלָא בְּמִגְּבְוֹם זָפְּהְ הְּלִנִם בֹּלְ בַנִיפָּהְהְ בִּמִגְּבוֹם זִפְּהְטַאְ טַּבְטֵּוּ בִּלְ

לְמִגְּבוֹם מִּבְמִנוֹ:

And he sent Judah before him unto threescore and ten.

श्रृष्ट्रित हेथ्री: מא יוֹםְׁבּ לְתֵוֹרָת לְפָּנָיו גַּּשְׁנָת וַיָּבְאַנ יוֹסִר לְפַּנָּאָת מֵדְמוֹהִי לְגַּשֶׁוֹ عََّدُ إِيْمَ إِبَادِيَّ لَا شِكِلًا كِفِيْدًا يُحَادِدُ بِيَادِ بِمَادِلًا ضِكِلَا غِيْدُنَادِ كِلِمَ

וּאַטוּ לְאַרְעָּא דְּינִשֶּׁן:

the land of Goshen. unto Goshen; and they came into 28 Joseph, to show the way before him

ישקב שבעים היו לו, והכמוב קורא אומן נפש, לפי שהיו עובדים לאל אמד: מלאמי בויקרא רבים (ד, ו) עשו שש נפשות סיו לו, וסכתוב קורא אותן נְפְשׁוֹת בֵּימוֹ לשון רבים, לפי שסיו עובדיון לאלסות סרבה. 'במחירך ברש"י). ולדברי סחימר חחימות נולדו עם השבמים, לריכים חנו לומר שממו לפני ירידחן למלרים, שהרי לח נמנו כחן. שם היו שבעים, שמללו שם יושף ושני בניו, ונמושפה להם יוכבד בין המומוס. (ועיין בבילור למרגוס יונמן ומשם ממלל לרוומ אלה ששים ושש, וקשני, כל הנפש לבית יעקב הבהה מלרימה שבעים, הוה לשון עבר, לפיכך מעמו למעלה בבי"ח, לפי שמשבהו בְּמָׁה (אֿממר ב, יד), וכמו וְהַגֵּה רְמֵל בִּפּוֹ בְּמָׁה עָם בַצֹּמֹן, לפיכך מעמו לממה באל"ף, לפי שכשיצאו לבוא מארץ כנען, לא היו (62) כל הגפש הבאה ליעקב. שיללו מלרץ כנען לבל למלריס, וליון סבלס זו לשון עבר, ללל לשון *סווס, כמו בָּעֶרֶב* הִילּ

לסורות לפניו, למקן לו בית תלמוד שמשם תלה סורהם: (82) להורות לפניו. כמרגומו, לפנות לו מקוס ולסורות סיפך ימיישג זס: - לפניו. קודס שיגיע לשם. ומדרש פגדס

ווֹלְבְׁ מַּלְ צַּנֹאַנְיוּ מִּנְע: וֹנְבֹא אֵלְוּנְ וֹנִפְּלְ מֹּלְ בֹּנֹאֵלְנִוּ נֹאָטַטִוּג לְנִע נּוֹפָּלְ מַּלְ בֹּנֹבִיעִ וֹמֹאַסְׁר וּוְסֵלְ מָוֹבַבֹּשְׁוִ וֹזְהָגַ וֹמַבֿוּס וּוָסַלּ וֹטִבּוִינוּ וּסְבָּוּט

אָטַ פּֿוּגַעַ כֿי מוּגַעַ טַוּי: אַמוּטַב בּפּמַם אַנַוב, באַנָני. نشلةح

אַהָּב בּאֶבוּגוּ בַּלָּגוּ בַּאָבוּגוּ בַּאָנִי אַלְנִי: וֹאִמְנֹע אַלְּנִוּ אַעַּוֹּ וּבִּיע אַבָּׁוּ וֹאָנִמָּר כְּנִעּ אַעַוּ וּבִּנִע אַבּאַ ֝֝֡֡֝[֚] אָבְיוּ אֶעֶּכֶׂד וְאַנֵּידָד לְפַּרְעָּה אַבּוּהִי אָסַק וַאֲחַנִּי לְפַּרְעֹּה וֹנְאָמֶר נִסְׂב אָבְאָטִׁנִן וֹאָבְ־בָּנִים וֹאָמָר נִסְּב לְאָּטִוְיִרִי וֹלְבִיִּים

אָמֶּר לְנִים נִילָּיאנּ: משני ביו נגאלם יבקרם וכְלי מבי גים, הוו ושִּּנִיוֹן וְתּוֹבִירְיוֹן נֹבְאַלְמָּנִם בָּתָּנְ בְּאָן בְּנִבְאַלְמָּנִ נִינְבְבַנֹּאָ בָתַן מִּלָּאָ אָבָנִי יִנְבְבַנִי

נְאָמֶר מַדְ־מַּצְּמֶרֶם: וֹנְיֵנִי כֹּיִוֹפְׁנֵא לַכֵּם פֹּבֹּתְּנִי וֹנִי אָבִּוּ וֹלֵבוּוְ לַכִּוּן פֹּבַתְּנִי

מֹאַנִים כַּלְ רָמִּע אָאַנִי שַּהְבוּ בְּאָבוֹ אַ נְמֵוֹ בִּירַ תוּגַבָּת נּם_אַנֹעוני נּם_אַבעוני פֿהַבוּע ± הֹבֹבוֹנִבְ מִנְּהִנִוֹנִוּ נְהַּגַבְמַטֹּנִי رَهُمَالُهُ عَنْهُ، مَكِزُب بَرْدُ

بَابِونَ جَهْدُمْ دِهُا: אַמָּר לְנְים בּאוּ מִאָּבוֹא בּלְגֹּוּ אַלְ, וֹאַהָ, וֹהַאָּנֹם נִבֹּלִבׁם ְוֹכֹּלְ_

יִבְּכְא עַל צַוְרֵיה עוֹד:

בְּעַן קַיִּים אַהָּ: בּשׁר בּשְׁוּיִטְיּנוּן לַאָּפֹּב אָבוּ, הַּרַ מֹאִגע וֹמֹלָא עַבְא מֹנָעַם אַּלָּא אָלְ-יוִםֹם וֹאָמָר וֹמְרָאֵלְ לְיוִםֹם אַלְוּ אָנֹא

בלאַבמא בלומן אַנוָ בוֹניו:

וֹכֹל בּילְהוֹן אֵיהִיאוּ:

ווופר פא מולדוכון:

מֹבשׁלוּן מֹגַבְאָי כַּבְ בַמִּי מַּנֹאִי ביטבון באבלא דישו אַני אַנְטִוֹא אַנְ אָבְטִנִיאָ בָּגִילָ מֹלבוֹ מוּמוּבוֹא וֹמּב כֹמוֹ אַנּ ושומבון נולבו מבו נושו בון

וכל דילהון אַתוֹ מַאַרְעָּא אַלא וֹאַנוֹ, וֹמֹּנְעוֹן וֹעונַ.עוֹן וּנְּבָא יוֹסָף וַנַּגַּר לְפַּרִעֹה וַיִּאמֶר וַאָּמָא יוֹסָף וְחַוּי לְפַּרַעֹּה וַאָּמַר

> neck, and wept on his neck a good himself unto him, and fell on his father, to Goshen; and he presented and went up to meet Israel his And Joseph made ready his chariot,

that thou art yet alive.' oet me die, since I have seen thy face, Mow is a said unto Joseph: 'Now

of Canaan, are come unto me; father's house, who were in the land say unto him: My brethren, and my go up, and tell Pharaoh, and will and unto his father's house: 'I will And Joseph said unto his brethren,

their herds, and all that they have. they have brought their flocks, and 32 have been keepers of cattle; and and the men are shepherds, for they

say: What is your occupation? Pharaoh shall call you, and shall And it shall come to pass, when

the Egyptians. ornu noirsaimods as si brodgods the land of Goshen; for every our fathers; that ye may dwell in youth even until now, both we, and been keepers of cattle from our that ye shall say: Thy servants have

Goshen. their herds, and all that they have, my brethren, and their flocks, and Pharaoh, and said: 'My father and Then Joseph went in and told

ΙΙΛΊΧ

and, behold, they are in the land of are come out of the land of Canaan;

רבומינו, שסיס קורל לת שמע: שליו שילוח נוספוח של חמאיו, אף כאן הרבה והוסיף בברי יוחר של הרגיל, אבל ישקב לא נפל של צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו אל אביו: ויבך על צואריו עוד. לשון הרבות בריה, וכן פִי לֹה עַל הִישׁ יָשִׁים עוֹד (הֹיוב לד, כג), לשון רבוי הוה, הינו שם (92) ויאסר יוסף מרכבחו. הוא עלמו אבר את הפופים למורכבה, להזדרו לכבוד אביו: וירא אליו. יופף נראה

ناها:

שכינה, וסייםי אומר שימצעני סקצ"ס מיממך, עכשיו שעודך מי, לא אמות אלא פעס אחת: (35) אמוחה הפעם. פשומו כתרגומו. ומדרשו, קצור היימי למות שתי מיתות. צעולם הזה ולעולם הבה, שנתמלקה ממני

(IE) ואמרה אליו אחי וגוי. ועוד מומר לווסמנשים רועי למן וגוי:

ירחיקכס מעליו ויושיבכס שס: - בי חועבה מצרים כל רעה צאן. לפי שסס לסס אלסומ: (48) בעבור חשבו בארץ גשן. וסיל לריכה לכה, שהיל לרן מרעה, וכשחלמרו לו שלין לחם בקילין במללכה לחרם,

- אָלְמָגִם נוּגֹּצִם עַפַּנוֹ פַּבַּלְנִי:
- אָבוטינו: עמע אאן מְבְּיֵרֶ וְבְּ נִּם אַנְטְנִיגִּם מְבְּיִרָ מִּבְ אָנְטִנָא אָּבְ ַ מַּמְמַהְיבֶּים וַיּאָמִרוּ אֶבְ־פַּרְעָה מּיּבְדֵיכוּן וַאָּמַרוּ לְפַּרְעָּר רָעַן וַיַּאְמֶר פַּרְעָּׁה אֶל־אֶחָיוּ מַה־ וַאֵמַר פַּרַעֹּה לַאֲחוֹהִי מָא
- װֻץ אַבָּעָר בְּאָבֶר וּיִאַנְי באָרֶן בְּנְעָן וְשְׁבִּוּ וְשְׁבִּוּ בְּנָאַ אַהָּב כַהַּבֹיָנְיִב בִּיַבַבַּר עַבַהַבָּ בְּאַנוּ בִּירֹאֵין מִרְשָׁר לַצּאַן בְּצְּרִשְׁ אָנִינְאַ אַנִי לַיִּח רַשְּׁנְאַ וּיאִמִרוּ אָק-פַּרְמָּרְ לְנִירְ בַּאֻבֶּוֹ זְ נִאָּמַרוּ לְפַּרָמָר לְאַטוּחָבָא
- אַלוּנְ וֹאַנְוֹנִי בַּאִי אַלְוּנִי: יַ וַיַּאַמֶּר פַּרְעָּה אֶל־יוֹסָף לֵאַמָּר וַאֲמַר פּרְעֹה לְיוֹסָף לְמִימַר
- אֶבֶא מֹגַנְיִם לְפֹּנִינִ
- וֹאִם בֹבְהֹשׁ וֹנִהְ בֹּםְ אֹנָהִוּ בָוֹנִ
- لْمَمْنَاتِ مُلْدُ مَكْتُكَ مَحِـهُمُد_ ا וֹאָטַ אַמוֹנְעַ יֹאָבוּן בֹאָבוֹא וָאָן
- יַעָקב אָרַ־פַּרְעָּה: ניֹהֹמֹבְעִינִ לְפֹּנֹנִ פּּבֹמְעִ נִוֹבָּבְנַב [^] נֹּבְּא וְמַבְׁ אֵטַ־וֹהְלָּב אַבְּוִ נִאָּנִיִּ וְמָבּ זִּי נִהְּלָב אַבּוּהִי
- וֹבוֹ, הֵלוֹ, עוֹוֹנִב: ניֹאָמֶר פּרְעָּר אֶל־נַעְקֹב פַּמְּר נַאֲמַר פּרְעֹר לִיצַלְב פַּמְר יוֹמֵי

- אַלבון נאַלומון לבם פּנגני: ַ יִּמְקְצֶּהְ אֶּהְיִוּ לְקָח הֲמִשְּׁה יִמְקְצָּה אֲחִוֹהִי דְּבָר חַמִּשְׁא
- אַבֹּבוֹנוֹצִי:
- بانها: וטבוו להו הלבנ לאנהא כפוא פאבמא בכומן יכמן كِمْرُهُ يَكِمْكُنُكُ كُلِّدُ نُوِّيَا لِمُعْلَمُ لِمُ
- אַבוּה נַאָּחָף אָתוֹ לְנָמָף:
- ענא אַבֹּהֹא בַמֹּגַנִים פֿבַמֹּב ענא
- נולנון בשולא ישמנונון בלנו בישו ואָם וֹבֹהִטְ וֹאִית בְּהוֹן אַבוּנוּ וֹנִים אַבוֹנּ נִשְׁבוּוּ בַּאַנִּמֹאַ בּוֹעוֹכ לֹאַבֹּא אַנעוֹכ לִע

נאַלימיה קרָם פּרִעה וּבָרִיף

brethren are come unto thee; saying: 'Thy father and thy And Pharaoh spoke unto Joseph,

pray thee, let thy servants dwell in

land of Canaan. Now therefore, we

flocks; for the famine is sore in the

there is no pasture for thy servants' sojourn in the land are we come; for

And they said unto Pharach: 'To

shepherds, both we, and our

Pharaoh: 'Thy servants are

And Pharaoh said unto his

unto Pharaoh.

occupation? And they said unto brethren: 'What is your

took five men, and presented them

And from among his brethren he

the land of Goshen.'

fathers.

- rulers over my cattle.' among them, then make them And if thou knowest any able men land of Goshen let them dwell. and thy brethren to dwell; in the the best of the land make thy father the land of Egypt is before thee; in
- And Jacob blessed Pharaoh. father, and set him before Pharaoh. And Joseph brought in Jacob his
- thy life? many are the days of the years of And Pharaoh said unto Jacob: How
- בוואת הברכה כמו בגמרא שלנו: פרעס, ויהודה שהוכפל שמו, לה הוכפל משום הלשוח, הלה מעם יש בדבר, כדהיהה בבה קמה (לב.). ובברייהה דספרי שנינו רבה (לה, ד) שהיא אגדם ארך ישראל, אבל בגמרא בבלים שלנו מלינו, שאותן שכפל משה שמותן הם החלשים, ואותן הביא לפני ואלה הם, ראובן, שמעון, לוי, יששכר, ובנימין, אותן שלא כפל משה שמותם כשברכן, אבל שמות הגבורים כפל. וְוֹאֹח לִיהוּדֶה (ב) ומקצה אחיו. מן הפחומים שבהם לגבורה, שלין נרלים גבורים, שלם ירלה לומס גבורים, יעשה לומס לושי מלחמח.
- (6) אנשי חיל. בקימין במומנמן לרעום למן: על אשר לי. על למן שלי:
- (<) ויברך יעקב. סיא שאילת שלוס, כדרך כל הנראים לפני המלכים לפרקים שלודי"ר בלע"ו:

מָנְי תַּיָּירָ:

יעקב יָת פַּרְעָה:

בּומו מְנונננטם: בישונו אַנריָנו שְׁנֵי הַנֵּי הַנֵּי אַבּתַּי لَلْمَاتِ لَادِ نَصْرِ هُذَّا لَاذِ، لَكُمْ لَمُنْدَا لِحَنِهَا لَتِن بِيصَ هُدَّا لِنَاء מִינובְּוּ מִּלְמֵּוֹם וּמִאַּט מִּנְנִי מִנְּמֹם שִוּטִבוּטִי מִאַּנוּ וּנִילְטִין מִּנִּין נַנְאָמֶׁר נַעֲּלְבְ אָּלְ־פַּרָעָה וָמֵי שָׁנֵּי

מַלפָּנָי פַּרְעָּה: יי נוֹבְּבֶר יְנִים אָנִיפּרְעָה נוּצָא יּבְבִיף יַנְעָּל יָת פּּרְעָה יִנְפַּל

כּאָמוֹר צַּוָּה פַּרְעָה: למומר שאבא לאבא במלסס - נימׁן לַבֶּם אַטַזָּה בָּאָבֶץ מִצְרַוֹם וּיוֹשֶׁב יוֹסָף אָת־אָבָיו וְאָת־אָּדִיוֹ

خظر يظه: אַּטְׁנִו נִאָּט כֹּלְ_בָּנִנִי אִׁבְׁנִו לְטִׁם װְכְלְבֶּלְ יוֹמָףְ אָת־אָבָיוּ וְאָת־

וֹאָבוֹ לְנַתַּן מִפָּנִי הַבְּיִבּי הְרָעֶב מְאָר וַמְּלַה אָּרֶץ מִצְּרַיִם נְאָבְׁה אָגן בּבֹּלְ בִיּאָבְא בִּיַבִּבִּר

ēĹċĽ: וּוֹבֹא וומָף אָת־הַבָּטָף בָּוֹהָה לַנְגוֹ בַּמֵּבֶׁב צַּמָבַבְיַם מָבַבְינִם tı Didik tüllekili içik נוָלַמֵּשׁ יוֹמָוּ אָת־בָּלִ־תַבֶּמָוּ

> אַבְהָתִי בְּיוֹמֵי תּוֹתְבוּתְּהוֹן: וֹלֵא אַבְׁבֹּילִוּ זְתְ וִמֶּוּ מִהָּנִי עַנִּי נאָמר יַעְקב לְפַּרְעָה יוֹמֵי שָׁנֵי

> FEGIT EFUT: באַבֹּא בֹאַבַּא בַהֹּטִמְסַ בֹּמֹא בּאַבוֹמֹא בַּמִגֹנום בּבַתְּפַּנו אַחוֹהִי וִיהַב לְהוֹן אַהְסָנָא נאומיב יוסף נת אַבוּהִי וַנָת

מן בורם פּרעה:

לפום מפלא: וֹנִים כַּלְ בֵּית אֲבוּהִי לַהְהָא וֹגוֹ יוֹסוֹב זִים אַבוּהִי וֹנִים אַבוּהִי

באבלא בכנעו מו קדם פפנא: מּמֹא בַאַבֹמֹא בַטֹּאַבוֹם וֹמֹמֹא فظرك حفثه حنكه نغمقحند וֹלַטַמֹא לַית בְּּכָל אַרְעָּא אָרֵי

כַּסְפָּא לְבֵית פַּרְעֹה: באנון זבנין וְאַנְתִי יוֹסָף יָת יִבְאַרְעָא דִּכְנַעַן Łĸaucu talan Łatla וְלַפֿוּט ווֹסָף וָת כָּל כַּסְפָּא

> 'sgnintuojos tisatī to of the life of my fathers in the days attained unto the days of the years years of my life, and they have not and evil have been the days of the 9 are a hundred and thirty years; few days of the years of my sojournings And Jacob said unto Pharaoh: 'The

Pharaoh. went out from the presence of And Jacob blessed Pharaoh, and

commanded. Rameses, as Pharaoh had the best of the land, in the land of possession in the land of Egypt, in his brethren, and gave them a And Joseph placed his father and

according to the want of their little father's household, with bread, and his brethren, and all his And Joseph sustained his father,

reason of the famine. land of Canaan languished by so that the land of Egypt and the 13 land; for the famine was very sore, And there was no bread in all the

money into Pharaoh's house. bought; and Joseph brought the Canaan, for the corn which they of Egypt, and in the land of money that was found in the land And Joseph gathered up all the

- (9) שני מגורי. ימי גרומי, כל ימי סיימי גר בארן: ולא השיגו. במובה:
- וסום עולם לקרממו ומשקם מם ספרן (מנמומם ישן נשם כו): לרגליו, לפי שאין ארך מזריס שוחס מי גשמיס, אלא נילום עולס ומשקס, ומברכחו של יעקב ואילך, סיס פרעס בא אל נילום, (10) ויברך יעקב. כדרך כל הנפטרים מלפני שרים, מברכים אומם ונוטלים רשות. ומה ברכה ברכו, שיעלה נילום
- (11) רעמסס. מלרן גושן סיל:
- (בו) לפי המף. לפי הלריך לכל בני בימס:
- וצומם כו פֿמֹטַלַבַּׁלַפַ בַּיָּבָם וֹפּֿיִם (מבולי כול ים): (13) ולחם אין בכל הארץ. מוזר לענין סראשון, לממלם שני סרענ: וחלה. כמו ומלאס, לשון עיפום כמרגומו,
- (11) בשבר אשר הם שוברים. נומנין לו מת הכמף:

لْكِرْفِكِ بْمُونِ بْرُيْكِكِ خِرِيْقُو خُوْلٍ: ثِمِينَ كِٰكِائِكِ ݣُلِّهِ مِيْرَبِهِ אָל־יוֹסָף לאמר הָבָּה־בָּנֵני לֶהָם י ימאָרֶץ בְּנַעוֹ וַיְבֹאוֹ כְל־מִצְרָיִם ניפָם הַבְּּפֶר מִצָּבֶץ מִצְרֵים יַשְּׁלִים

بخقو ځفل: וֹאַשְׁלֵּנִי לְכֵּם בַּמְלֵנִיכֵם אָם_ לְכְּוָן בַּנִינִיכוּן אָם הָּלְוִם

מקנהֶם בַּשְׁנֶר הַהָּוֹא: يرتا، يخافية المرافقين بالمرافقة المرافقة מֹפֿוֹע עַהָּאָן נבֹמְפֿוֹע עַבּּמֹע בּסִוּסִוֹטָא נבונים. הֹוֹא נבֹונים. לי נייתן לָהֶם יוֹפֶף לֶהֶם בַּסוּסִים יוֹפֶף וִיתַב לְהוֹן יוֹפֶף לַהְמָא וּנְבַּׁנְאַנְ אָשַׁ מַלַנַנְעַם אָלַ נְסָלַ נְאָנִיאַנִּ זְּטַ נִּימַיִּדִּוֹן לְנָש

נְהֵאָב, לְפְּׁנֵג אַבְּנְג פֹלְטַג אִם<u>- רבְּנִג לְא אָהְטַאַר פֿרָם רבּנִג</u> נמלוני עַבְּעַמְּׁי אָלְ־אָּדְנִי לְאָ שֶּׁלִים כּּסְפָּאְ וְגִימִי בִּעִּירָאְ לְנִתּ לְכַּעָּׁר מֵאֶּבְיָּוּ כֵּׁוּ אִם_עַּּם עַכְּּמָּף לֵיה לָא נְכַפָּוּ מִוּ רִבּוּנִי אֶלְנִיוּן וַמִּמִּבֹ הַשְּׁנְה הַהִוּא נַיָּבֹאוּ צֵּלֶיו וּשְּלִימָה שַּׁמָא הַהִיא נַאֲחוֹ

仏炎 ほ恋ロ: זֶבּת וֹנְחָנֶת וְלַאִ נְמִוּת וְחָאֲבְטֶה נאַבמִטְנוּ מַבֹּבנום לפּבמָע וֹטָוֹ_ אַרְמְתָוּנוּ בַּלְמָם וְנִיהָיֶב אָנָהָנוּ o אַרְטְהֵנוּ קְנְהַ־אַטְנוּ וְאֶהַרַ

> לְמִׁוּמִר עַּד לַנֹּא לַשְׁמָא וּלְמָא וֹאַׁעוּ כַּלְ מִגַּבְאָ, לְנִע יוָסָוּ こびぶしむと بجزيز CÓGX **ごぶしふと**

CÓĠX: ווְסֵבְ עַבֵּוּ מִלֵּנִיכֶּם נַאָּמַר וְיָסֵב עַבוּ צִּימַיכוִן וֹאָמֵין

בְּכְלְ גֵּיתֵיהוֹן בְּשָׁתָא הַהִיא:

לַמָּׁע לַמָּיּת לְמֵינֶין נַּם אַנְּטָנִי לְמָא נְמִיּת לְמֵּינָה אַב אַנִּטִּנָא אֹלִבוּגוֹ עֹנֹינֹא וֹאַבֹּהֹנֹא:

וֹאַבֹּהֹא לָא שַׁבוּב: בר זרע וניהי ולא נמות ואַבהלא הלבין לפּבַעה והב אֹבׁהֹלֹא בַּבְטַבָּא נּוֹבִי, אַנְטַלָּא אַּב אַבֹּהֹנֹא לַנִּי נִינֹא וֹנִינ

> presence? for our money faileth. bread; for why should we die in thy en əviƏ' :bise bns ,aqəsol otan əmsə land of Canaan, all the Egyptians in the land of Egypt, and in the And when the money was all spent

cattle, if money fail.' and I will give you [bread] for your And Joseph said: 'Give your cattle,

their cattle for that year. them with bread in exchange for all herds, and for the asses; and he fed and for the flocks, and for the bread in exchange for the horses, Joseph. And Joseph gave them And they brought their cattle unto

bodies, and our lands. left in the sight of my lord, but our cattle are my lord's; there is nought money is all spent; and the herds of hide from my lord, how that our 18 and said unto him: We will not came unto him the second year, And when that year was ended, they

that the land be not desolate.' that we may live, and not die, and unto Pharaoh; and give us seed, we and our land will be bondmen buy us and our land for bread, and thine eyes, both we and our land? Wherefore should we die before

- (15) אפס. למרגומו שליס:
- (עד) וינהלם. כמו וינהגם, ודומה לו פֿין מְנַבֵּל לָפּ (ישעיה נה, יח), עַל מֵי מְנָהֹוֹת יְנַבַּלֵנִי (תּהלים בג, ג):
- בלחי אם גויחנו. כמו אם לא גוימנו (וס"ג רא"ס וכן בדפום ישן ועיין בג"א מישב גירפא שניס): (18) בשנה השניה. ענית לעני סרענ: כי אם חם הכסף וגרי. כי אשר תם סכמף וסמקנס, ובא סכל אל יד אדוני:
- לשון שדס בור, שמינו מרוש: באס ברכס לרגליו, וסממילו לורוע וכלס סרעב, וכן שנינו במוקפתא דקועס (י, מ): - לא תשם. לא מסא שממס, לא תבר, (19) והן זרע. לורוע האדמה, ואף על פי שאמר יוסף ועוד המש שנים אשר אין הריש וקליר, מכיון שבא יעקב למלרים,

خۇلىڭى: مَرْكِتُونَ بَالْمُرْدِ الْفُلَادِ لِلْجُلَادُ لِمُرْدِيدِاً وَفَرْجِ الْتَالِي جَلَامُعِ מֹאֶבְנִם אָנְתְה מִּבְּעִוּ כֹּנְעַוֹל מִאֵּנִאָּנִי בַּעַעַמַלַ

كَتُلالِن: ひんがた ּ וֹאֶטַ בַּׁלְּם בַּמְּבֹּנֵב אָטַנְ כְמְּבַנִים נֵנִּט מִּמֹּא אַמָּבּב נִבַּנִב בַמַבַּנִ

מַּלְבַבֶּן לָאָ מֶבְרָוּ אָנִראַדְמִנְמָם: אָתַ הַפְּרְעָה צָּמֶּר נְתָּן לְהָם פּּרְעָה בי הק לפהווים מאַת פּרִעָּה וָאֶבְלָוּ

ڠٮؙڶۼؗڋڟڎ לפּרְעָה הֵא־לְכֶם זֶּרַע וּוְרַעְהָם לְפַּרִעֹה הָא לְכוֹן בַּר זַרְעָּא ¿ אָעַבֶּם עַּנְּיָם נֹאָע_אַּבְעַעַבָּם ניַאִמֶר יוֹסֵף אֶל־הַעֶָּם הֵן ְקְנִיתִּי

إِمْ فَكُتُ اللَّهِ مُعْلَمُ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّالَّ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّالِي اللَّهُ اللَّا اللَّالِي اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا الللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا בַבְתַיכֶם לכם לוֶנת נַאָּבָׁר וּלִאָּכַלְכָּם +∞ לפּרְעָּׁה וְאַרְבָּע הַיִּדְיֹם יִהְיֵה וְהְיָה בַּהְבוּאָת וּנְתַהֶּם הַמִּישִׁית

المجابد الأزرية المحكدة لإقلامية מפמגר ניאַטֶּרוּ בְּשֵׁיִנְיִנְיִ נִמְצָּאַ בַּוֹן בְּמָּנִנָּ

> לפּבׁקְע ביַ מְלֵבְנוֹ בַמְאָנוֹם לַפּּבַקְע אָנוּ, זַּבְּנִוּ אָת־בְּלְאַרְעָת וּקְנָא יוֹסָף יָת בָּלְ אַרְעָא

וער סופיה: לבוק_מגרנם למג לפנו מפוף פחום מגרנם

זְבְינוּ יָתְ אֲרַעָּרוּן: היהב להון פּרְעה עַל בֵּן לָאַ פּרְעה וְאָכְלִין יָת חוּלְקָּחוֹן אַבי חולקא לְכוּמָבוֹא מון צָבִם רָק אַרְעָת הַפֹּהָנִים לָא קְנָה כִּי לְחוֹר צָּרַע כִּיִּמְרַיָּא לָא קְנָא

וְהַוֹּבְעִי זְּנִי אַבְעָּא: וֹאַמֹּר יוֹסָף לְעַּמָּא הָא קְנִיהָי

ונבי לאַהוָלָנ הַּלַלְטֹא וֹטִטַּוּנוֹ זשכון וומא בון ווט אבאכון

₹₫₫₹₩ چږددنا לבר וֹנת שַלַלְאִ ילְמִּיכַלְכִוּן וֹאַבְבְּעָא שוּלְמָוֹ וִבִּי לְכַוָּוֹ

נֹאַמָרוּ בּוּיִמְתַּנָא נַשְּׁכַּח רַחַמִין

چۈلۈل:

of my lord, and we will be And they said: 'Thou hast saved our

them of your households, and for

field, and for your food, and for

shall be your own, for seed of the

ingatherings, that ye shall give a

here is seed for you, and ye shall sow and your land for Pharaoh. Lo,

Behold, I have bought you this day

Then Joseph said unto the people:

wherefore they sold not their land.

portion which Pharaoh gave them;

he not, for the priests had a portion

Only the land of the priests bought

from Pharaoh, and did eat their

the border of Egypt even to the

21 them city by city, from one end of

them; and the land became

Egypt for Pharaoh; for the

And as for the people, he removed

because the famine was sore upon Egyptians sold every man his field,

To base of the sall the land of

other end thereof.

Pharaoh's.

And it shall come to pass at the

the land.

24 fifth unto Pharaoh, and four parts

food for your little ones.'

Pharaoh's bondmen.' 25 lives. Let us find favour in the sight

(20) ותהי הארץ לפרעה. קנויס לו:

- מקצה גבול מצרים וגיי. כן עשס לכל סעריס אשר במלכות מלריס, מקלס גבולס ועד קלס גבולס: - הכמוב לכמוב ואמ, אלא להידיעך שבמו של ייסף, שנמכוין להסיר מרפה מעל אמיו, שלא יהיו קורין אומס גוליס (מולין **ם:**): (IS) ואח העם העביר. יוסף, מעיר לעיר, לוכרון שלין לסס עוד חלק בלרך, וסושיב של עיר זו בחברחס. ולל סולרך
- לכהנים. מק, כך וכך למס ליוס: (בב) הכהנים. סכומרים, כל לשון כסן, משרם למלסום סומ, חוץ ממוחן שסס לשון גדולה, כמו פֹבן מִדְיַן, פֹבֵן מֹן:
- (23) הא. כמו סנס, כמו וְגַס מֻׁנִי מֵחׁ דַּרְבֵּךְ בְּרֹחֹם נְתַּמִי (יחוקחׁל מו, מג):
- (24) ליודע השדה. שנכל שנס: ולאשר בבחיכם. ולאכול הענדיים והשפחות אשר בנחיכם: מפכם. נניס קמניס:
- (25) נמצא הן. לעשות לנו ואת כמו שאמרת: והיינו עבדים לפרעה. לסעלות לו סמק סוס בכל שנס, לחק שלא יעבור:

לבַבְּם לָאִ הַיְּמָה סַּ הַיּנִם הַנְּהַ עַלְצַּדְעָה מִצְרָנִה יוֹמָא הָדֵין עַלְצַּרְעָא דְּמִצְרַיִם נַיָּשֶׁם אַמָה יוֹסֶף לְחֹלַ עַּדַ

בְּלְחוֹדֵיהוֹן לָא הֵנְת לְפַּרִעֹה: לפּרְעֹה קחוֹד אֲרַע כּוּמְרַיָּא ביהון יָהְבָין חַד מִן חַמְשָׁא ושוי יתה יוסף לגזירָא עד

alone became not Pharaoh's. the fifth; only the land of the priests this day, that Pharaoh should have oncerning the land of Egypt unto And Joseph made it a statute

פמולים באבין גַּמוֹ ניאָבוֹנוּ בָּעִי נּיפְּרָנּ לּ נִיֹּאֶבׁ וֹאָבֹאָבְ בֹאָבוֹן מִגִּבוֹם

ZUĻX: るしがく

exceedingly. and were fruitful, and multiplied they got them possessions therein, Egypt, in the land of Goshen; and And Israel dwelt in the land of

The Haftarah is Ezekiel 37:15 – 37:28 on page 255.

نَاتُكُ: בְּוֹנְ מֻבֹּת מִּנְיִם וֹאַבְבֹּמִנם וּטִאַנו נימי מְשְׁבֶר שְׁנְּה וַיְהָי יִיְהָי יְמֵיר שְׁנֵר שְׁנֵר

וֹאַבֹבֹהוֹ וֹמִבֿה מֹּנוֹ! ומו זעקב שנו חיוהו מאָר וּנְעַׁנְ נַבְּאַבְּעָׁ מָאַבְנִם הָּבָּת וּעָנִא נַהַּלָב בַּאָבָהָא בַּמִאָבנִם

hundred forty and seven years. Jacob, the years of his life, were a 28 Egypt seventeen years; so the days of And Jacob lived in the land of

עַלַבְּנֵי בְּמָגַּבְיוֹם: מֹמֹנוֹ בֹוֹסֹנו וֹאַמָּנוּ אַכַנוֹא מֶּנֶם ַנֹּא גֹֹבְבַ עַּנִע גָבַלְ, וֹמְמֵּנִע בַּי לו אם לא מְצָאָתִי עוֹן בְּעִינְיִרִּ ٥٥ [بَكُلُم كِجُلُا كِبَاقِك آبْهِمُك וּוֹבְּוֹבׁנִי וֹמִינִימִּבְאָבְ, לַמִּוּעָ וּבַּוֹנִיבוּ וּוָמִּוּ וֹמָּבָאָבְ לַמָּמִּנִי

が仕上ばい בַּמָגַרָים: ולמוס לא להן שלפונו. בְּעִירָהְ שִׁוּ בְּעַלְוּ יְבָּרָ הְּתְּיִים ליה אָם כִּעַן אַשְׁכַּחִית רַחַמִין ילבא לבניה ליוסף נאַמר

أنفأذؤن ففترنه ننظخلنن

ÄĖX

in Egypt. with me; bury me not, I pray thee, thigh, and deal kindly and truly I pray thee, thy hand under my tave found favour in thy sight, put, I won II' :mid otnu biss bns ,dq9sol 🛭 e2 must die; and he called his son And the time drew near that Israel

رَبْهُوَدِ هُرُكُ، كُمُّشُكِ حَلَّحُكُكِ: ממגֹנִום ולַכּוֹטַנוּ, בּלַבְּנִים لْمُحَدُن، מִם_אָבִינָי וּנָמָאִנִּנִי נָאָהָבּוָר

do as thou hast said.' burying-place? And he said: 'I will and bury me in their 30 thou shalt carry me out of Egypt, But when I sleep with my fathers,

(SZ) וישב ישראל בארץ מצרים. וסיכן בלרן גפן, שסיל מלרן מלרים: ויאחזו בה. לפון למוזס:

אַהְבִיד כְפִּקְנִינְיִר:

ささてにしけいし

- שהמחילו לשעבדם. דבר החר, שבקש לגלום הח הקן לבניו, ונסחם ממנו (בב"ר לו, ה): (82) ויחי יעקב. למה פרשה זו ממומה, לפי שכיון שופער יעקב אבינו, נמחמו עיניהם ולבם של ישראל מְפְּרָח הַשְׁעְבּוּד,
- ושלא יעשוני מלריס עבודת אליליס, ב"ר (שס): הקברני במצרים. מופה להיום עפרה כנים (וְמְרַמַּשַׁין מחם גופי,) ושחין מחי חולה לחרן חיים הלה בלער גלגול מחילות, שים גא ידך. והשבע: חסד ואמח: מסד שעושין עס הממיס הול מסד של לומת, שלינו מלפה למשלום גמול: אל גא קמ"ז, בדוד נאמר קריבה, אביו מי מ'שנים והוא חי ש'): - ויקרא לבנו ליוסף. למי שהיה יכולת בידו לעשות (ב"ר שם ה): (92) ויקרבו ימי ישראל למוח. כל מי שנאמר זו קריזה למוח, לא הגיע לימי אזוחיו (צ"ר שם ג), (ילחק חי ק"פ ויעקד
- וקבר מני בקבור מס, ועוד, מלינו בכל מקוס לשון שכיבה עם אבומיו היא הגויעה, ולא הקבורה, כמו וַיִּשְׁפַּב דֶּוִד עַם מֻבּוֹמָיו, . אבומי, ואמה משאני ממלריס, ואין לומר ושכבמי עס אבומי השכיבני עס אבומי במערה, שהרי כמיב אחריו ונשאמני ממלריס (95) ושכבחי עם אבוחי. וי"ו זו ממוצר למעלה לממלת המקרא, שיס נא ידך מתת ירכי והשצע לי, ואני מופי לשכצ עם

ಗ್ರಥ್ಥಗ: (ಡ) לְוּ וֹנְאָשׁׁנִוּנּ נְאָבְאָלְ מֹּלְ בַאָּאָ נְסְנִיִּב נְאָבְוֹנִאָּלְ מֹלְ בִיִּאָ מַּלְבִיּאָ נַּיְאַמֶּר נַאֶּבְּלְנִי כָּיִ נַיְּאָבָר נֹאָמָר פֿיִים כִּיִּ נְפַיִּים כִיִּיִּ

bowed down upon the bed's head. he swore unto him. And Israel And he said: 'Swear unto me.' And

ניפְּׁם אָם מְּנֵגְ בֹּנִגְן מִפְּנִ אָם בּנֵבְרֵ נִי טִּבְּרֵן בַּנְנִינִי מִפְּנִיבִּי מִפְּנִיבִי וַנְאָמֶר לְיוֹסֶל הַנָּה אָבֶיף הֹלֶה וַאָמַר לְיוֹסֶף הָא צְבוּף מְרַע ליי ניְהֹי צַּחֲבִי הַדְּבְרֵים הְצֵּלֶה נַחֲנָה בָּתַר פִּהְנָמִיָּא הָצִּלֵין

מְנַשֶּׁר וְיָת אֶפְּרָיִם:

Manasseh and Ephraim. took with him his two sons, Behold, thy father is sick.' And he XLVIII things, that one said to Joseph: And it came to pass after these

מְנַמֶּע נְאָנַרְאֶפְּרֶיִם:

וֹמִּבְאֵבְ וֹנִשִּׁבַ מַּבְ מַּבְׁסֹאִיּ برقاء جُم جَكْرُك رَبْكَ سَبْرَ بَهْلُجُح برقاء جُمْن كِرُنُك الْجُمَوَاءِ ַנַיּעָר לְיַעֲלֶכ וַבְּאָמֶר הַבָּּה בִּנְהְ וְחַוּי לְיַעֲלֶכ וַאָּמֶר הָא בְּרֶךְ

himself, and sat upon the bed. unto thee.' And Israel strengthened z ,Behold, thy son Joseph cometh And one told Jacob, and said:

<u>וּלְבֶּרֶבְ אָטָר:</u> לבאים אלי בליו באבין בניעו אינילי לי בליו בארשא דקניעו נּגְאָמֶר נַעָּקׁבְ אָלְ-יוֹסָב אָלְ אָבַּי נַאָּמָר נַעָּלַר לְיוָסָב אָלְ אָבַּי

ريْشِد لاح-توڤل:

יבויף יָהוּ:

company of peoples; and will give thee, and I will make of thee a make thee fruitful, and multiply and said unto me: Behold, I will

in the land of Canaan, and blessed 3 Almighty appeared unto me at Luz

And Jacob said unto Joseph: 'God

אַבַבֶּיף אַהַזָּה עוֹלֶם: معدور أيائك بنائك بنائك المركزية مركزي المرابع رَيْهِمُد يَجْرِ، بَازُرُ، مَوْلَكِ نَهُمَد خِر بَاغُرُهِ مَوْرِهِ خِكَ

לְבְּנְרְ בְּתְּרֶרְ צִּחְסְנָת עָלִם: מִבְּטִין נְתְּ אַרְעָּאַ הָרָאַ بمَفَدٍّ، كِلِّهُ لَكُفُرُهُ لِمُخْرَهُمُ لِمُ born unto thee in the land of Egypt And now thy two sons, who were an everlasting possession. this land to thy seed after thee for

be mine.

בראיבן ושממין יהיי־לי: مَعِرَزَمُكَ جُرَّتِكَ هُوَلَرْتُ نَمْنَهُكَ ַ בּאָבוֹא מֹאֹבָוֹם הַּגַבְּאָנָ אָלָוֹנַ لْمَيُّكِ مُدِّد كَثِيكٍ بَاتِيكِ بِيءَ مِنْ فِي يَكُمَا فَدَيَا خُدُكَ لَـٰهَانَكِ بِدَ

נְשְׁמָלֵהוֹ יְהוֹ בַּוֹבְ בַּוֹיִי בַּיִּבְיּ אַנּוּן אֶפַּבוֹם וּמִנָּאָּנִי כֹּבֹאִיבֹן even as Reuben and Simeon, shall מושא לושב למגנום בילי are mine; Ephraim and Manasseh, before I came unto thee into Egypt, לַב בַּאַבְעָא בַּעִגַּבוִם מַב

ואמר כך וַיִּקְבֶּר בְּעִיר דָּוִד (מלכים־אַ בּ, י):

יוסף מלך סיס, ועוד שנשבס לבין סגויס, וסרי סוא עומד בלדקו: נדרים מ.), שסשכינה למעלה מראשומיו של חולה. דבר אחר על ראש המעה, על שהיחה מעמו שלימה ולא היה בה רשע, שהרי (וצ) וישחחו ישראל. מַעַלָּה בְּעִירְנֵיִּה מְנִירְנִיֹּה ישל ראש חמטח. ספך עלמו ללד סשכינה, מכחן המכו (שנה יב:

(I) ויאמר ליוסף. אחד מן המגידים, והרי זה מקרא קלר. ויש אומרים אפרים היה רגיל לפני יעקב בחלמוד, וכשחלה

הים, אחלק לו כבוד, מכאן שחולקין כבוד למלכוח. וכן משה חלק כבוד למלכוח, וְיָרֶדוּ בָל עַבְּדֶיךְ בֻּלֶּה בֻּלַי (שמוח יא, ח), וכן (2) ויגד. המגיד ליעקב, ולא פירש מי, והרבה מקראות קלרי לשון: ויחחוק ישראל. אמר, אף על פי שהוא בני, מלך ישקב בארן גושן, סלך אפריס אלל אביי למלריס להגיד לו: ויקח אח שני בניו עמו. כדי שיברכס ישקב לפני מומו:

של בנימין, קסל גויס, סרי שניס לבד מבנימין, ושוב לא נולד לי בן, למדנו שעמיד אחד משבטי ליחלק, ועחס אוחס מחנס אני (+) ונחחיך לקחל עמים. בשרני שעמידים ללחת ממני עוד קסל ועמיס, ואף על פי שאמר לי גוי וקסל גוים, גוי אמר לי שְׁלְיִםוֹ וֹיִּשְׁנֹׁם מִׁשְׁלִיוּ וִדוּ (מִלְכִּיִם_שְׁיִם מוֹ):

במשבון שמר בני סס, לימול מלק במרן מיש כנגדו: (a) הנולדים לך וגר עד בואי אליך. לפני נוסי סליך, כלומר שנולדו משֶׁפְנִשְׂמָ ממני עד שנסמי סללך: לי הם. agl cl:

917.

אַבונים ופֿראָנ בּנִהַלִים: אַנוֹבׁינוֹם לְבַּ יִנִינִּ מֹלְ מִּסְׁם יִּנִין מֹלְ מִּוָם אָנוֹינִין יִנִּלִּיוָן

בוא בות לָםם: نَمُكُونَا مُمْ خَتَنَكَ مُخَرِّنَا كَمُخْتَنَا نِكَحَلَمَا ثَمَا خَمِينَا خَلَلَكِ كُلُّهُ كُولَكُمْ خُرْتُهُ خُرِيْتُ خُرِيرَ خَلِيدَ خَلِيدً خُرِيرَةً حِ ح لُـ لَـ لِـ خُمُّلُـ الْ خُرْمَا لِ خَبُلُكُ خُمْنِكَ لَـ لَـ لَـ لَـ خَمَلَـ مُم يَـ خُرْمَا خَمِنكُ لَم ا رَאُرُرَا جَحَمُرُ مُونَا مُنْهِا مُرْهَا لِأَنْهَا فِرْدُ رَهُلِمُ جَوْدُهَم مُونِا وَدَهَا مُرْدَه فِكِرْ

וּיִאָמֶר מִּי־אֵכֶּה:

וּאָמָר לַטִּם ַלֹּא אָלַ, וֹאָּבָרַכִּם: בְם אַשֶּׁר־נְתַּן־לֶי אֱלֹהָים בָּזֶה ⁶ ניאמר יוסף אָל־אָבׁיו בְּנֵי נְאַמר יוֹסף לְאַבוּהִי בְּנֵי

ווכלק לְבְאַנִע נַיּנָהָ אָטִם אֶלָוּנ מיי נמנל והובאל פְבְּרֵנוּ מוּקְקוֹ לְאִ וְמִינוּ וּשְּׁרָאֵלְ וְקּרָאִ מִפּּיבוּ

נוּאָל לַנִים נוֹטַבָּל לַנִים:

جُمَّاٰ فَرَنَٰكِ الْ <u> אַּמֶּר עוָכַלְהַטֹּ וּלֹנוּוֹ בַּעוּכָיִר בַּעַוֹרוּיוּוֹ בּוּלְבַּ</u>

אָפָּרָת הִיא בֵית לָחֶם:

נֹאַמָּב מַן אַבָּגוֹ:

נֹאַמֹר שָבוּיבוּוּן בָּעוֹן خٰلٰڬ؞ אַנּגּן דִּיהַב خد ند

Łtar itwa frit itale לא וכוק למטון ופובר וטעון

> their brethren in their inheritance. shall be called after the name of 6 after them, shall be thine; they And thy issue, that thou begettest

same is Beth-lehem.' there in the way to Ephrath—the unto Ephrath; and I buried her there was still some way to come land of Canaan in the way, when Paddan, Rachel died unto me in the And as for me, when I came from

said: 'Who are these?'

will bless them.' them, I pray thee, unto me, and I given me here.' And he said: 'Bring They are my sons, whom God hath And Joseph said unto his father:

and he kissed them, and embraced he brought them near unto him; 10 age, so that he could not see. And Now the eyes of Israel were dim for

- (10 ((10): שבכורים, מכל מקום לא נקראו שבמים אלא אלו, (להמיל גורל הארץ, למנין שמות השבמים, ונשיא לכל שבט ושבט, ודגלים בשבמיס לענין הנחלה. ואף על פי שנחלקה הארך למנין גלגלוחס, כדכחיב לָרַבּ מַרְבֶּה נַמַלְמוֹ, וכל איש ואיש נעל בשוה חוץ מן (6) ומולדחך וגוי. אם חוליד עוד, לא יסיו במנין בני, אלא בחוך שבטי אפרים ומנשם יסיו נכללים, ולא יסא להם שם
- דְּעַמִּיק מְּעָלָם מִבֵּי כַּרְבָּם: (ס"א ארץ), ואומר אני שהיה להם קלב שהיו קורין אומו כדי מחרישה אחם, קוריאד"א בלט"ו, כדאמרינן פָרוּב וְהָנֵי, פְּתָה לא, יד), והקצ"ה משיצה גם שְׁבֶּר לְפְּעַלְמֵּך נְאָם ה' וגו' וְשְׁבוּ בְּנִים לִגְבּוּלָם. ואונקלום מרגם בְּרוּצ מַרְשָׁה, כדי שיעור מרישם יום . אומס נבוזראדן וסיו עובריס דרך שס, ילאמ רמל על קברס ובוכס ומבקשמ עליסס רממיס, שנאמר קול בְּבֶשֶׁס נִשְׁשֶׁע וגוי (ירמיס . אפילו לבית לחס לסכניםס לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי סדיבור קברתיס שס, שמסא לעזרס לבניס, בְשָׁיַּנְלֶס שלי גשמיס מלסוליכס ולקברס במברון, עם סַגְּרִיד סיס, שסחרן מלולס ומנוקבת ככברס: ואקברה שם. לה סולכתיס ממוך לבים לחם: - כברה ארץ. מדם ארן, והם אלפים אמה, כמדם מחום שבם, כדברי ר' משה הדרשן, ולא מאמר שעכבו (ק) ואני בבואי נופדן וגוי. ואף על פי שאני מערית עליך להוליכני להקבר בארן כנען, ולא כך עשימי לאמך, שהרי מתה
- ובניו ממנשם: ויאטר מי אלה. מסיכן ילפו פלו שפינן כפוין לברכם: (8) וירא ישראל אח בני יוסף. בקש לברכס וימסלקס שכייס ממנו, לפי שעמיד ירבעס ואמאב לגאם מאפריס, וַיֵּסוּא
- מפרים, עד שלקמן על זרועומיו: נא אלי ואברכם. זה שהתר הכחוב, וְהַנֹינִי הְרַנַּלְהִי לְהֶפְרַיִם קְמָם עַל וְרוֹעֹהָיו (הושע יה, ג), תרגלהי רוחי ביעקב בשביל (9) בזה. סראס לו שער אירומין ושער כתובס, ובקש יושף רממיס על הדבר, ונחה עליו רוח הקודש: ויאמר קחם

אָנֵי אֶלַהָים גַּם אָת־זַרְעֶּדִּ: طِيْرَاتِ رِبِّهُ طَوْرُرُمَ، اِبَيْتِ يَبَاثِمُ مِوْلِ رَهُ مَوْرَيْنَ اِبَهُ هَبَارَا بِنَا וּגְאמֶר יִשְּׁרְאָרְ אָלְ-יִוּפְּוֹבּ וֹאָרַ

וּיִמְטַּעוּ לְאַפּּוּן אֶבְעַר: הוְגֹא וְסֵלֵ אָטֵׁם מִגֹּם בֹוֹבֹּוֹו וֹאִפּוּל וְסֵלֵ זֹטְׁבוְן מֵן בֹּוֹמְנִיוּ

וֹמִּבֹאֹלְ וֹנִינְתִּ אֹלְוּנִי וֹאָּעַ מִׁנְאָּעַ בֹאָמאָלָוִ מִימָוֹן אָפְּרֵיִם בְּיִמִינוֹ מְשְׁמָאֵלְ יִשְּׁרְאֶלְ אֶפְּרַיִם ' בְּיַמִּינִיה מִסְּמָאלְא ניקַח יוֹסְף אָת־שָׁנֵיהָם אָת־

IÈĊLL: מְנַמְּעׁ מִכּבְ אָּעַ־יִּדְיִּנְ כָּי מְנַמְּעַ עַבְּּמְּיִר וְאָתִרשְׁמְאַלְוִ מַּלְ-רָאָשִׁ וְמִירָא וְיָה סְמָאַלְוּהַ מַּלְ רַיִּשְׂאַ זַּלְמֵּט מַּל_רַאָּמ אֶפַּרַנִם וְהַנּא וְמִּנִּי מַלְ בִימָא צַאָפַרִים וְהַנּא ؞ۺؙڶ؉۪ۮ

ŪξU: הרעה אתי מעודי עד היום خفثار بخختاتات انغباط تالأجياري הַ הַאֶּלְהִים אֲשֶׁרְ הִהְּהַלְּכִי אֲבֹתַי אָנו_יוֹמֶר **におび**し

מְּטָׁנְ נְמֶּׁם אֶּׁבְעַנֹּנְ אַּבְּבְבַעָּם נְנִגְּעַבַּע י יְבְרֵךְ אָת הַנְּעָרִים וְיִקְּבָּא בְּהָם עַמַּלְאָּרְ תַּיָּאָל אָלָיִ מִכָּלְ דָׁעַ

> וֹן אַנ וֹנו בֹּלֹנַ: וֹאַמֹּר וֹמִּבְאַלְ לְיוִפֹּב מֹטִוֹי

יסְגִיד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא:

خلاتين: はごはごだめ ٢١٩٦٪ בוּשְׁבַאָּב וֹנִע מִּנָּשִּׁע בּסִמֹאָבנע יובר יוסף ית תַּרְנִיהוֹן יָת

מְנַשֶּׁר בּוּכְרָא: كظرَهُك هَنْ حَنظورا كِنكِ بِنَادِ هُلَّاد אָטַ_נֹמִנְנָן נֹאַנְהָּגִס נֹהָבָבָאָלָ זֹט נֹפֹננוּנִי

מֹבְאִנְעַנִי מַב נומָא בַּבוּנִי: אַבְרְדָהַם וְיִצְּחָק יִי אַבֿבֿעֿי בַּדַמוֹהיי יבוו זת יוסף ואַמור ייַ

God hath let me see thy seed also.' not thought to see thy face; and, lo, And Israel said unto Joseph: 'I had

on his face to the earth. Detween his knees; and he fell down And Joseph brought them out from

hand, and brought them near unto his left hand toward Israel's right Israel's left hand, and Manasseh in Ephraim in his right hand toward And Joseph took them both,

Manasseh was the first-born. guiding his hands wittingly; for left hand upon Manasseh's head, head, who was the younger, and his hand, and laid it upon Ephraim's And Israel stretched out his right

all my life long unto this day, God who hath been my shepherd Abraham and Isaac did walk, the erofore whom my fathers whom my fathers And he blessed Joseph, and said:

earth.' multitude in the midst of the and Isaac; and let them grow into a the name of my fathers Abraham my name be named in them, and from all evil, bless the lads; and let the angel who hath redeemed me

aı't): (II) לא פללחי. לא מלאני לבי למשוב ממשנה שאראה פניך עוד. פללמי, לשון ממשנה, כמו קבִיאִי עֵנְה עֲשׁוּ פְּלִילְה (ישעיה

וֹמֵא וֹטִיוּן בֹּיוִ בֹנוֹ אַנְאָא הֹע

אַבְרָתְי אַבְרָהָם וְיִאָּחָל וּכְּווּיִי

לומא ולנוב זע מוקומוא

מֹלְאָׁכֹא צַפּֿבַל וֹטִי מִכָּּלְ

- ולברכס: וישהחו לאפיו. כשמור לממוריו מלפני מביו: (בו) ויוצא יוסף אחם. לאחר שנשקס, הוליאס יושף מעס ברכיו, כדי לישבס וה לימין ווה לשמאל, לפמוך ידיו עליהס
- (13) את אפרים בימינו משמאל ישראל. סבא לקראת מברו, ימינו כנגד שמאל מברו, וכיון שסוא סבכור מיַמֶּן לברכס:
- מל פי כן לא שם ימינו עליו: (FI) שבל אח ידיו. כמרגומופַפְפְמִינון, בסשכל ומכמס סשכיל אם ידיו לכך, ומדעם, כי יודע סיס כי מנשס סבכור, ואף
- אַלַּכִי סְפֻׁלְ בֵּיִם מֻלְ: יברך אַח הגערים. מושס ואפריס: וידגו. כדגיס סללו שֶׁפְּרִיס וְלָין עין סרע שולמת בסס: (16) המלאך הגואל אוחי. מלאך סרגיל לסשמלם אלי בלרמי, כענין שנאמר וַיּפֿמֶר אַלִי מַלְאַךְ קָאֶלֹסִיס צַּמַלוֹס יַעַקֹּב וגוי

באמ מנמב: אָנַה מַעַל ראַש־אָפְּרָיִם עַל־ בְּעִּינְיִוּ יַנִּיְהְלָּוּ יַדְ־אָבְיוּ לְהָסָיר אנישי וְמִינָוֹ עַּלְרָאָתְ אֶפְּרָוֹם נַיִּרַע וּנֹוֹבְא וּנְסָבׁ כֹּוּבוֹמָּוּנוּ אַבֿוּנוּ וֹגַב

なく_厂が设け: אַבְי פִי־זָר הַבְּכֹר שִׁים יָמִינְרָ וּגַאָּמֶר יוִסָר אָלַ־אָּבָיו לאַ־בַּוֹ

דַגּניָם: יגְיַל מְמָנוּ וְזַרְעִּי יִהְנֶת מְלָאִר עוא יוְנְיֵלְ וֹאוּלְם אַנוֹו עַפֿסָן oı וְבַּלְטֵׁי גַּם הָנָּא יְהְיֶה לְּטֶּי נַּם בְּנָא יִהְיֶה לְּטֶּי נַּם וּוֹמְאָוֹ אֶׁבְוּו וּיָאַמֶּוּן וֹבֹהֹשׁוּ בֹּוֹן וֹסִבוּר אֶבוּנִיוּ וֹאָמָר וֹבֹהֹוֹא

אָת־אָפַׁרַיִם לְפָּנֵי מְנַאֶּה: אֶלְהִים כְּאָפְׁרַיִם וְכִּמְנָּשָּׂת נַיֶּשֶׁם م خلا نختك نشتهم جهود نشفك וַיְבְרְבֶם בַּיַּוֹם הַהוּאַ לֵאמוֹר

¾⊏¤,₾□: אַפֿבָם וַבַאָּב אָטַבָּם אָלַבְאָבוֹא הַנְּה אָנֹכֶי מֻת וְהְיָה אֱלֹהִים שָׁאִית וֹיהֵי

בַּעַבְבָּי יִבְקַשְׁמִי: (פּ) אַמִירְ אַשֶּׁר לְלַחְחִי מִיּדְ הְאֵמִרְי יִמִיר עַל אַחָּדְ דִּנְסִיבִית מִיּדָא וֹאֹנְוּ וֹעַשְׁי לְבַבְּ הֻבְּכֶּם אַעַוֹר מַלְ ַ וֹאֵנֹא יִנִבִּיע לְבַּ עוּלָלִ עַרַ

> בישא דַּמְנַשָּה: בושא דאפרום לאנחותה על בּאָבוּהוּ לְאַמְּדָּאָר וָתַה מִעַּל ולאות להונונו וסהבע לולא זר ומיניה על הישא האפרום וְהַוֹא יוֹסָף אֲרֵי שַׁוּי אֲבוּהִי

> עַל הישֶׁיה: אַבֿא אַבו בון בוּכָבא מוּ וֹמִוּלָּבַ וֹאַמֹּר יוֹסָף לַאַבוּהָי לָאַ בַּוֹ

> הָּלְמִוֹ בֹּגַּמִמִּנֹא: זְעֵירָא יִסְבֵּי מִבֵּיה וּבְנוֹהִי יָהוֹן ואַל הוא יסגי יבָרַם אַהוּהִי לבו לבמלא אַב עוא ובו לַמַּם

> וְאָהוּי וְיִת אָפְּרַיִם אָדָם מְנַשָּׁה: וְשְׁנִינִים וְכִּמִּנָשִׁם לב וֹלבוב וֹמִּבֹאֵלְ לְמִוּמִּב بخترديا خينه تسبع خقيقك

نشُلَمْح مُح_بنِصِك تَمَمَّد نَشِلَمْح خَبنَصُك لَامَّةً عَا

לסמגבון ווטוב וטכון לאַנה

באמוראי ביורבי יבקשמי:

Ephraim's head unto Manasseh's father's hand, to remove it from displeased him, and he held up his upon the head of Ephraim, it father was laying his right hand sid 16dt was dqəsol nədw baA

first-born; put thy right hand upon ⁸¹ Not so, my father, for this is the And Joseph said unto his father:

multitude of nations.' and his seed shall become a brother shall be greater than he, shall be great; howbeit his younger shall become a people, and he also know it, my son, I know it; he also And his father refused, and said: 'I

Ephraim before Manasseh. and as Manasseh.' And he set saying: God make thee as Ephraim saying: 'By thee shall Israel bless, And he blessed them that day,

land of your fathers. you, and bring you back unto the 21 Behold, I die; but God will be with And Israel said unto Joseph:

my bow. Amorite with my sword and with I took out of the hand of the aportion above thy brethren, which Moreover I have given to thee one

- (TI) ויחמך יד אביו. סרימס מעל ראש בנו וממכס בידו:
- מלא הגוים. כל סעולם יממלה בנהה שמעו ושמו, כשיעמיד המה בְּגִּבְּעוֹן וְנְכִם בְּעַמֶּק פַֿיָלוֹן: ידו: ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו. שעמיד יסושע לללס ממנו, שינמיל למ סלרך וילמד מורס לישרלל: וזודעו יהיה (19) ידעחי בני ידעחי. שסוח סבכור: - גם הוא יהיה לעם. ויגדל, שעמיד גדעון ללחת ממו, שסקב"ס עושס נם על
- אח אפרים. בברכמו לפני מושה, להקדימו בדגלים ובמנוכת הנשימים: (02) בך יברך ישראל. הבא לברך את בניו, יברכם בברכתם, ויאמר איש לבנו ישימך אלהים כאפרים וכמנשה: וישם
- כלי מלחמס כנגדן. דבר אחר שכם אחד, הוא הבכורה, שיטלו בניו שני חלקים, ושכם לשון חלק הוא, כחרגומו, והרבה יש לו ימירה על אמיך: בחרבי ובקשחי. כשהרגו שמעון ולוי את אנשי שכם, נתכנתו כל תציצותיהם להודווג להם, וְתָּגַר יעקצ ְּוְמָׁמַ עַּלְמִוֹּמִ יוֹשֵׁף מֲשֶׁר סָעֱלוּ בְּגֵי יִשְׁרְמֵל מִמִּלְרַיִס מְבְּרוּ בִּשְׁכֶס: שכם אחד על אחיך. שכס ממש, סיח מסיס לך מלק חמד (SS) ואני נחחי לך. לפי שממה עורה להחעסק בקבורהי, וגם אני נחחי לך נהלה שחקבר בה, ואיוו, וו שכם, שנאמר

וֹעַבְאַ אָּטַבֶּם בַּאַנַבוני עַוּמָנים: ַמּנּ בַאְּסְפּנְ נְאַנֵּוֹבַבַ לַכְּם אָנִי אַמֶּבַ אָנִפַנָּמִנִּ נַאָּנוֹנִי לַכְנָוֹ נִים ردره، زَنْظُلُم نَمُّكِٰ كُذِ خُلُال أَوْمِكُال نَظَلُم نَمُّكِ كِتَابَكَ، نَمُّمَال

نظُخهٰد اهٰمُؤمن خدر نمَكِٰ لهٰمُؤمن عن حَقْم، بهٰمَم، خدر نمَكِ خير نمَكِ الله عن المَكِ الله عن المَكِ الله عن المَكْ الله عن

אָלַ_וֹמְּבְאָל אָבוּכֶּם:

אונו ומב מאט וומב מו: י באיבן בְּבָרי צַּמָּה כֹּחִי וְבַאמָּית

פַּתוּ כַּמִּים אַלְ-חוֹתָר כָּי עָלְיוֹ הָא כְּעַיִּא בָּרַם לָא אַרְנִיהָא

ਪ੍ਰੈਨ੍ਹਾ: (ਫ) מְהַבְּבָּר, אַבְּיִרְ אָנִ עִבְּלְטַ נְצִוּהָ, עוּלְלִ זְשִׁיִר לְאִ שִׁפַּר אָבִי

מְבַרְתֵּיהֶם: ٠ ۺڟۿڹٳ ڶػؚۯ؞ ۿڬ؞ڡ ڂڴؚ؞ ڶڟ٥ ۺڟۿۑٳۦ ڶػۯ؞ ۿڹ؞ٳٛۦ ڍڂۮۯٳ

גיעניע קסוף יומיא:

%⊏1CL1: idtici ščál al imitsc

שׁלִטֹא שוּלַלוּוֹ לכֿירוּתָא שולפו לַבְּ בַּוֹנִי בַוֹּנִי לַמָּסַב באיבו בילני אַטָּ מִילִי וֹנִימָ

סְלֵוְלְשָׁא בִּית מִשְׁכָּבוּ אָבוּרָ מַל דַאָּוֹלְטַּ לַלֵּבִילִ אָפַּׁבַּ בְּרוּנְתָא וּמַלְכוּתָא:

לכון אַנוגלטא לַהָּוֹנוּו לַנוּ

وجرج به:

בּאָנַג טוטָבוּטִבוּו

Weapons of violence their kinship.

defiledst thou it—he went up to my

wentest up to thy father's bed; Then

the excellency; Because thou Unstable as water, have not thou

and the excellency of power.

3 might, and the first-fruits of my

2 sons of Jacob; And hearken unto

befall you in the end of days. that I may tell you that which shall

XLIX said: 'Gather yourselves together,

Assemble yourselves, and hear, ye

And Jacob called unto his sons, and

Israel your father.

strength; The excellency of dignity,

Reuden, thou art my first-born, My

Simeon and Levi are brethren;

concp.

שמעון ולוי, דסא לא עשו מדעמו, שסרי כעס עליהם על וה. ולעוד"ו בלאו סכי אי אפשר לפרש עליהם, דמה נמינת מעם יהיה שקיק לד אביו באמרי פיו: - בחרבי ובקשתי. היא מכממו ומפלמו. (ועיין ברא"ס שכמב דאי אפשר לפרש על מרבס של ו, ע) איש הלקו, לְעָּבְּדוֹ שְׁכֶס שֶׁמֶד (נפניסג, ע): אשר לקחחי מיד האמורי. מיד עשו, שעושה מעשה אמורי. דבר אחר, דומיס במקרח, פי מְשִׁימֵמוֹ שֶׁבֶס (מהליס כח, יג), משימ שונחי לפני לחלקיס, מַפַּלְּקָה שָׁבֶס (שם ם, ח), דֶּבֶך יְרַצְּחוּ שְׁבֶעֶה (הושע

על שנסנו ליוסף מפני שלקחיסי שמעין ולוי בחרבס ובקשמס, וסלא אדרבס מזס סמעס ראוי שינחן לשמעין ולוי ולא ליוסף

(I) ואגידה לכם. בקש לגלום את סקן ונסמלקס ממנו שכינס, וסמחיל אומר דבריס אחריס (ב"ר לח, ב):

מ), מַלבּ חֿוֹנִיס (ישעיה מ, כו), ולְמַּין חֿוֹנִיס (שם כמ): דחר שאח. רחור היים להיים יחר על חמיך בכהונה, לשון נשיחות (ε) וראשיה אוני. סים מפס רמשונס שלו, שלם רמס קרי מימיו (נ"ר שס ד): אוני. כוחי, כמו מְנְמֹמִי מֹוֹן לִי (סושע יב,

כפיס: ויחד עז. במלכום, כמו וְיִפֶּן עֹוּ לְמַלְפֹּוֹ (שמוחל-ח ב, י), ומי גרס לך לספסיד כל חלס:

יִםְּדִינִין, וּסְרַבּס דְוִמִיס לֹו, פְס וְבַרְמִּיךְ עַל יְצִינְיִי (מִסְלִיס מִג, וֹ), פָס מָׁעֶבֶׁ עַל עֶבֶע יְצִינִי (שֹס קלב, ג): היה לשון עבר, היה נקוד חליו קמ"ץ וחליו פח"ח, וטעמו למטה: 🌱 יצועי. לשון משכב, על שם שמליעים אוחו על ידי לַבָּדִין ילועי, וסיא סשכינס שסיס דרכס לסיות עולס על ילועי: בחז. שס דבר סוא, לפיכך מעמו למעלס, וכולו נקוד פת"ח, ואלו לימול כל סימרום סללו שסיו רמויום לך, ומסו ספמו משר פְּמַוְמָּ: - בי עליה משכבי אביך אז הללה. מומו שֵס שעלס על (+) פחו כמים. ספחווסנסלס משר מסרח לסרמוח נעפך, כמיס סללו סממסריס למרולחס. לכך: אל חוחד. מל חרפס

סימנו: מברחידם. לשון כלי זיין, הסייף בלשון יוני מכי"ר (מנמומל זימי ע). דבר למר מכרמיסס, בלרן מגורמס נהגו בלי חמס. אומנים זו של רלימה המק הוא בידכה, מברכה עַשָׁו היא, זו אומנים שלו היא, ואמס המקפה אומה dard: בְּלְסֶׁם וְמֶׁמ בְּנֵי וְלְפֶּּס וגו', יששכר ווצולון למ סיו מדברים צפני מחיסם סגדולים מסם, על כרחך שמעון ולוי סס שקרמס מציסס כאובן או יסודס, סרי לא ססכימו בסריגמו, אס מאמר בני סשפחום, סרי לא סימס שנאמן שלמס, שנאמר וְסוּא נַעַר אָם בְּנֵי (3) שמעון ולוי אחים. בעלה המה, על שכם ועל יוסף, וַיּמֹמְרוּ הִישׁ שֶׁל הְּמִי וּגו' וְעַמְּה לְבוּ וְנַבַּרְנֵּהוּ, מי הם, הם מהמר

אָנְהַ וּבֹבְאָנָם הֹפַּבוּיַהְוָב: אַל־מַתַד כְּבֹדֻי כָּי בְאַפָּםׁ תֲרֶגוּ בְּטִבְם אַלְ־מָבָא נַפְּשָׁי בִקְהַלָם

tiát%4: (G) לַמְּשִׁים אַנוּלְעָּם בּוֹמַּלֶב וֹאָפּוּצָם וּנִינִּמִּנִינוּן אָנוּ סַמָּוֹא אָפּּלְנִינוּן אֹבוּנ אַפּֿסְ כַּג מָּו וֹמֹבֹנטֹם כַּג לִים בעּוֹיִנוּן אָנִי שַפּּיִּנּ

\$₽'F: خَمْرُكُ هِٰذُكُنَّكُ نِمُعَلِّنَانَ خُكَ خُرْرً إلىدننِ لا هِمِل الرِّيمَة هِفِاتِ اللَّهِ

ובבבא מו ובומנו: גּוּרָ אַרִיַת יְהוּדְה מִשֶּהֶף בְּנֵי

> שור סָנְאָרו: למכי למיל יברעיקהון מבעי לטטים מן יפרי אָבי בּרוּנִוֹינון خيتك בנע

> לוּהֹּלִר וֹאָבֹגונוּנוּ לּוֹמִּנִאָּב:

לְמִהְאַלְ בֹּהְלְמִּנִי בֹּנִי אַבִּינִנִי: كثح كنفك ندبا مكنما نقخدنا فنغك ندبا متأندر ידר התקר בעלי הלקר הקקר יָרוּדָר אַהָּ אֹנִדִיהָא וְלָא

באבוא יבליקא וליח עלכו סַבְּיַלְטַא וְנִינִוּ וְאָבִוּ בַּעַבְוּוּ خَيَّلَيْنِ يَقِيدُ مَيْدًا كَمُكِمْ خُنِدُ نَغْمُكُ ַ יִּעְרַבַּא מַלְכָּא מִגְּבִית יְרוּדָר הְּלְמִוּן וֹבֵי בְהַּיִרוּיָא יִבְסוּפָּא

> their self-will they houghed oxen. their anger they slew men, And in glory not be not united; For in 6 council; Unto their assembly let my Let my soul not come into their

And scatter them in Israel cruel; I will divide them in Jacob, 7 fierce, And their wrath, for it was Cursed be their anger, for it was

sons shall bow down before thee. neck of thine enemies; Thy father's 8 praise; Thy hand shall be on the Judah, thee shall thy brethren

4qu mid And as a lioness; who shall rouse stooped down, he couched as a lion, 9 prey, my son, thou art gone up. He Judah is a lion's whelp; From the

באפס הרגו כל איש שכעסו עליי, וכן וַיִּלְמַד לְמֶבֹף מֶבֶף אָדֶס אָבֶל (ימוקאל ימ, ג): וברצונם עקרו שור. רלו לעקור את ַן הְפִּימָ אָמ מִדְיָן בְּמִישׁ אֶמֶד וכן במנריס מוּמ וְרוֹבְבּוֹ רֶמֶה צַיָּס, וּהו מדרשו. ופשומו, אנשיס הרבה קורא היש, כל אחד לענמו, בי באפם הרגו איש. אלו ממור ואנשי שכס, ואינן משובין כולס אלא כאיש אמד (שופעיס ו, מו), וכן הוא אומר בגדעון, כרמך אמה לריך לפרש פְּמָדַבֶּר אֹל הכצוד, ואומר אמה כצודי אל ממיחד עמהה, כמו לא מַמַד אָשָׁה בְּקַבּוּרֶה (ישעיה יד, כ): כשנמיסמו בני קרס על סדורן, נאמר בֶּן קֹבַם בֶּן יִנְּסֶר בֵּן קַסָם בָּן גַּוִי בֶּן יִשְׁבָבֹב: אל חחד כבודי. כבוד לשון זכר סוא, ועל בבודי. שם אל ימיחד עמהם שמי, שנאמר קרַם בַּן יִנְּקֶר בַּן קְהָם בַּן גַוִי, ולא נאמר בן יעקב, אבל בדברי הימים (א ו, כב), כמב בן יעקב (ב"ר למ, ו): בקהלם. כשיקסיל קרח שסוח משבמו של לוי, חת כל סעדס על משס ועל חסרן: אל החד או מוחרח, אס מאמר אטורה, במ יחרו מי החירה לך, אל יוכר שמי בדבר, שנאמר וְמֶרִי בֶּן שֶלוּא נָשִׁיאׁ בֵּים אָב לַשָּׁמְעוֹנִי, ולא (6) בסדם אל חבא נפשי. זה מעשה ומרי, כשנתקבלו שבמו של שמעון להביה הת המדינית לפני משה, והמכר לו זו התורה עלמן בכלי חמם, כמו מְכוֹכוֹפִיְךְּ וּמוֹלְדוֹפֵיִךְ (יחוקחל מו, ג), ווס חרגוס של חונקלום:

. אֿלא משמעון, כדי שיסיו נפוזיס, ושבמו של לוי שַשְׁאוֹ מְחַוֵר של הגרנות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפוזמו דרך כצוד: ביעקב. אפרידס זה מזה, שלא יהא לוי במנין השבמים, והרי הם חלוקים. דבר אחר, אין לך עניים ומופרים ומלמדי חינוקות (٦) ארור אפם כי עז. לפילו נשעת מוכמה לה קלל הלה לת לפס, וזהו שלמר גלעם מֶה בֶּלְּב לֹה קַבֹּה בֵּלְ: יומף שנקרא שור, שנאמר בְּכוֹר שׁוֹרוֹ מְדָר לוֹ. עקרו אשרישו"ר בלע"ו, לשון אָת מּוּשִישָׁס מְּשַּקַר (יהושע יא, י):

עגף (שמואל-ב כב, מא): בני אביך. על שם שסיו מנשים סרבה, לא אמר בני אמך, כדרך שאמר יצחק: יוכימנו על מעשה המכ), וקראו יעקצ בדצרי רלוי, יהודה לא אהם כמוחם: ידך בערף איביך. בימי דוד, וַאַּיָבי שַּּהַ לִּי (8) יהודה אחה יודוך אחיך. לפי שסוכים אם סכאשונים בְּקְנְמוּרָים, סמחיל יסודם למוג לאחוכיו (ב"ר לם, ס) (שלא

ולבמוף אביה, כשהתליכוהו עליהם. וזהו שחבגם שֶׁלְמוֹן יְהֵא בְשֵׁבוּיִא, בחחלחו: ממה שחשדתיך בעֶבֹף עֹבַף יוֹמַף (9) גור אריה. על דוד נמגבא בממלה, גור, בהיום שאיל מלך עלינו אמה היים המוליא והמביא אם ישראל (שם ה, ב),

וֹלְוִ וֹפַׁנִינוּ הַּמֶּוֹם: מבו בולוו מד ביינדא שילה לא־נְסִּוּר שַׁבֶּמַ מִיהוּדְה וּמִחֹקַק

עַנְבֶים סוּקָה: אַמֹנְוֹ כְּבֶּס בַּיַּיִן לְבַשְׁוֹ וּבְדַם־ סְחוֹר סְחוֹר לֵיה וְשְּבָדֵי אַסָרֵי לַגָּפֶּן שִׁירֹה וַלַשְּבַקָּה בְּנָי יִבְנוּן הַיִּכְלֵיה יְהוּן צַּדִּיקִיָּא

ב הַלְנְלֵנְ מִּנְנִים מִּנְיֵוֹ נִלְבֶּוֹ הַמִּנִים

לְחַוּף אָנְיּה וְיַרְבְּהָוֹ עַלְ- וְהִוּא יִכְבִּישׁ מָחְוּיִין בְּסְפִּינֶן الحديًا كُلْنِكَ نَشِرَا لَلِيهِ الحَدِيدِ مَرْ فَعَدَ نَشَمَتُهُ نَشِدًا

> וְאַטַּטְׁמָתוּן מַטְמָנִא: בביליה היא מַלְכוּהָא וָלִיה מות מֹלְמֹא מור בְּווֹטִוּ מִמְוֹשִׁא יהודה וספרא מבני בנוהי לא נקדי עביד שולטן מדבית

מולא מולא אבע זהורי אַרְגְּנְין שָב לְבוּשִׁיה וּכְסוּתִיה אוָבוֹטֹא פֿאוּלָפּֿן הֹמִוּע וֹבוּי זַסְׁעָר יִשְּׁרָאֵל לְעַּרְתִּיה עַּמָּא

בקעהה בעבור יַסְמְּפֵּוּן נַצְּוֹנְיִהִי בְּבַּרְמִוְהִי מופנן נַצְּוֹנְהִי, בַּחֲמָר יַחְוְרֶן

מָמֵּג מַר צִּירוֹן: ומוב וַמַּא ווכול ותחומיה וָהַי

> shall the obedience of the peoples come to Shiloh; And unto him between his feet, As long as men Judah, Nor the ruler's staff from The sceptre shall not depart from

grapes; And his vesture in the blood of He washeth his garments in wine, In his ass's colt unto the choice vine; bnA, saiv shi otau lsof sid gaibaid

his teeth white with milk. His eyes shall be red with wine, And

.nobiS ships, And his flank shall be upon 13 the sea, And he shall be a shore for Zebulun shall dwell at the shore of

לְּדְקֶם מִמֶּנִּי, לפּיכך כרש רצן וגוי, זימי שלמס חִישׁ מַּמַח גַּפְּנוֹ וגוי (מלכיס־חֹ ה, ה): ַ הַּיָס בְשָׁסְ אֲבְלְמְסוּ, וזסו יסודס שנמשל לאריס: 🗈 בני שליה. בְּלַקְמָּ אֹח עלמך ואמרח מַס צָּצַע וגוי, וכן בסריגח חמר שסודס

וּעַקְסוּ פֿקְסְמָׁה בְּּבְּוּקֵי דְּנְּסְרְדָעָה [דפומבדימה] בממכה יבמוח (קי:), ויכול היה לומר קהייה עמים: (ישעיס יא, י), ודומה לו עַיַן מָלְעַג לְמֶבׁ וְמָבֻוּ לִיקְּסַת מֵסׁ (משלי ל, יו), לקבוץ קמטיס שבפניה מפני וקנמה, ובגמרא דימבי ופירוש אימם מרב וסוא לשון זיין) ואָמוּך שְׁמֶן (מלכיס־ב ד, ב), אף זס יקסם עמיס, אמיפה עמיס, שנאמר אַלִיו גּוֹיָס יִדְרֶשׁוּ כופל, כגון נו"ן של נוגף, ושל נושך, ואל"ף שבפֿקָנָמִי בְּמַּוֹנֵינֶס (מֹיוב יג, ז), ושבפָבָּמַת מָבֶב (ימזקאל כא, כ), (וסוא לשון מרב שממים, שהיו"ד עיקר היא ביסוד, כמו יפְּעָמֶן, ופּעמים שנופלה ממנו, וכמה אומיוה משמשוה בלשון זה, והם נקראים עיקר שלו, וכן מרגמו אונקלום. ומדרש אגדה, שילו, שי לו שנאמר יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרֶא (מהלים עו, יב): דלו יקהה עמים. אמיפת על פי סמלכום: ומחקק מבין רגליו. מלמידיס, אלו נשיאי ארך ישראל: עד כי יבא שילח. מלך סמשים שסמלוכה (10) לא יסוד שבש מיהודה. מדוד ואילך אלו ראשי גליום שבצבל (פנסדרין ה.), שרודים אם סעס בשבע, הממונים

פירשו בגמרא, לשון ססמס שכרות, במסכח כחובות (קיא:), ועל סיין, שמא האמר אינו עַרֶנֶה, חלמוד לומר סומה: לְבּוּשׁוֹסִי, שֹנִיבּוּעוּ דומס ליין, וכֿבּעונין סוחֿ לשון מוחס, שסחשס לובשחן, ומסיחס בסן את סוכר ליחן עיניו בס. ואף רבוחינו אחרים. גפן אלו לדיקים, בני אחונו עַבְּדֵי אוֹרַיְיִמָּא בְּאוּלְפַן, על שם רֹבְבֵּי אֲחֹנִים לְחִירִים: בבם ביין. יָבֵא עַרְבָּוֹן עַצ גַעַשְׁמִיף שֹׁבֵה (ירמיס ב, כא): 🗆 בנר אחנו. יִבְּנִין הֵיבְגַיֹּה, לשון שַעַר הָחִׁימוֹן בספר יחוקאל (מ, עו), ועוד חרגמו בפניס קכג, א), וכן בני אמונו כענין זה. ואונקלום מכגס במלך המשיח. גפן הם ישראל, עירה זו ירושלים, שורקה אלו ישראל, וְאָנֹבִי לשון מין בגד סום, ופין לו דמיון במקרם: אסרי. כמו פוסר, דוגמסו מָקימִי מַעָּפָר דָּל (מסליס קיג, ו), פַיָשַבִּי בּשָׁמָיִס (שס ממם, ומשורק אחד בן אחון אחד: שרקה. זמורס ארוכה, קוריי"רא בלע"ו: כבס ביין. כל זה לשון רבוי יין: סוחה. (11) אסרי לגפן עירה. נמנגא על ארן יסודה שמהא מושכת יין כמעיין, איש יסודה יאסרי לגפן עיר אחד, וימענו מגפן

ולשון אֿרמי הוא במסכת עבודה זרה (עד:), נְעַנְה אֿרמתו, יְמַוְירֶן בְּקְעָמֵים תרגם שנים, לשון שני הסלעים: . מכגומו עינים ל' הכים שמשם לופים למכחוק. ועוד מכגמו בפנים אחרים, לשון מעינות וקילות היקבים, נַעַווֹהָי, יקבים שלו מרוב מלב, שיסא בארלו מרעה עוב לעדרי לאן, וכן פירוש המקרא, אדום עינים יהא מרוב יין, ולבן שנים יהא מרוב מלב. ולפי (II) חבלילי. לשון אודס, כמרגומו, וכן לְמִי מַבְלְלוּח שֵינְיִס (משלי כג, כע), שכן דרך שומי יין עיניסס מאדימין: מחלב.

יו ושׁמבֹר שׁבַּר לַנִים בבּל בָּנוֹ ושִּׁמבֹר

sheep-folds. Souching down between the Issachar is a large-boned ass,

לְמַס_עֹבֶר: (a) ניַרְא מְנְחָדׁ בֵּי מַּוֹב וָאָת־הָאָרֶץ

ئىبا خىد فخندا بمفحد مفدا: זמ בוביהון ידישהאריו בהון אֹנֹגֹא אָנִי מֹהְבּּנֹא פֿינִין נשׁלֵא שִּנְלְפֿא אָבׁנִ מָּב נוֹנִי

servant under task-work shoulder to bear, And became a pleasant; And he bowed his 15 was good, And the land that it was For he saw a resting-place that it

نظِلظِن _a בָּן יָבֵין עַמָּוֹ בְּצַּחַר שֶׁבְּטֵיר

יבשניהי יניחון פַחָדָא שָבְשַּיָּא אַלבא בֿיוֹמוֹהי יִהְפַּבִיק עַמַּיה מֹבְבֵּית בַּן יִתְבָּחַר וִיקוּם

biteth the horse's heels, So that his 17 horned snake in the path, That Dan shall be a serpent in the way, A

Dan shall judge his people, As one

rider falleth backward.

of the tribes of Israel.

آذظِم بخطر لهُلابد: يعزد پُرت بَنَّهُ مِهِد مُن جَوَرُهُمَّة، جَبَيْد بَادِيْد بَهِدَ " נְיֵנְ בְּנְוֹמָהְ הֵּכְּיְ בְּנִינְ הִפּּנְפִּן הַּלְ הַּמְתְּהֵּא יִתְּוֹיִנִינִי שִׁעַפּֿוּ

בְבְבִיוּוֹ לְאַנִוֹגֵא: נשבר סיסון ירהבין וישנר خَرْمُكُمْ، خَلَمْ، لَمْ لَاذَكُمْ، لَا מְבֹּנִלְאִ וֹלַמֹּנִלְ וֹּבַּבוֹי תַּמָּבוֹנִים הג אולטא ולפטלא ולמון הג מגבוט גו אומטוט טטנומו ובי גַּבְרָא הוּהְבָּחַר וּיקוּם 18 I wait for Thy salvation, O Lord.

« לישוּעְהָּךְ קוּיִהִי יְהֹוֶה: (ס)

שוסקים במורה, הוא שאמר משה שְׁעַמ וְבּוּלֵן בְּצֵׁחְמֶךְ וְיִשְׁשַׁבְרִ בְּאֹקֶלֶיךְ (דברים לג, ימ), ובולון יולא בפרקמטיא, ויששכר שוסק - מוף אניום, במקום הנמל, שאניום מביאום שם פרקמטיא, שהיה ובולון עוסק בפרקמטיא, וממליא מזון לשבט יששכר, והם (EI) זבלון לחוף ימים. על חוף ימים מסים אכלו, חוף, כמרגומו שְפַר, מרק"א צלע"ו, וסוא יסים מלוי מדיר אל

خودلگاله مقدری ۱۱:

המשפחים. כחמור סמסלך ביוס ובלילס ומין לו לינס בבים, וכשסום רולס לנום, רובן בין סממומין בממומי סעיירום שסוליך (14) יששכר חמור גרם. ממור בעל עלמות, קובל עול מורה כחמור חוק שממעינין אוחו משל כבד:

במוכס באסלים (מנמומא זימייא): וירבחו על צירן. מוף גבולו יסיס ממוך ללידון, ויככמו, מופו, כמוולַירֶפְמֵי סַמָּשְׁפָּן:

שהם יושבים על הקפר, ויהיה האויב כבוש תחתיו למק עובד: שכמו. השפיל שכמו, כמון יֵמ שְׁמַיִס בַּפּוּ שְׁוְגֵיכֶס. וחונקלום חרגס צפניס חחריס, וימ שכמו למצול מלחמוח, ולכצוש מחוות, מס יַעַבַּטְי שְׁבְּבָבְׁלַ בְּחַשְׁיַבֶּס מָחַמַיִּס (דברי סימיס־חֿ יבּ, לג), מחֿחים רחֿשי סובררחות העמיד, וכל חֿחיהם על פיהס: 👚 ורש לכל אחיו ישראל: - למס עבד. לפסוק לסס סוראות של חורס וסדרי עצוריץ, שואמר וּתְּבָּנִי יִשְׁשַׁכָּר יוֹדְעֵי בִּינֶס לְעַמִּיס לָדַעַת (15) וירא מגוחה כי טוב. כאס למלקו ארץ מצורכת ומודס לסוליא פירות: ויט שכמו לסבל. עול מורס: ויהי. שם פרקמטים:

וסוא לְפְּעוֹנִי, וקרוי מורמן על שם שעושה הכל מרם, וְכְפִּמְנָא, כמו פמן, יכמון, יארוצ: שְׁנֵי שַמּוּדֵי הַשְּׁנֶךְ וּגוי (שופּמיס מו, כמ), ושעל הגג מחו. וחונקלום חרגס פְּחִינִי חוּרְשָׁן, שס מין נחש שחֹין רפוחה לנשיכחו, סוס. כך דרכו של נחש. ודמסו לנחש סנושך עקצי מוס. ויפל רכצו אחור. שלא נגע צו, ודוגממו מלינו צשמשון, וַיַּלְפֹּׁח וגו' אָם (פו) שפיפן. סול נמש, ולומר לני שקרלו כן על שם שסול נושף כמון לַפָּס מְשׁוּבֶּפּוּ עָבֵב (ברלשים ג, מו): הנושך עקבי עמו, ואם כלס ידין, ועל שמשון נבא נבואס זו. ועוד יש לפרש כאחד שבעי ישראל, כמיוחד שבשבעים, הוא דוד שבא מיהודה: (16) דן ידין עמו. ינקוס נקמח עמו מפלשחים, כמו פִי יְדִין ס' עַמוֹ: באחד שבטי ישראל. כל ישראל יסיו כאחד

וֹפֿבּׁלְנוֹ עוּלְפֿא וֹאַטַּסׄנִיבָא: שבון שבטין יפקון מבניהי בַּנְוִע בַּעְּבִי מְּבִר מְּנִר: over the wall. . ליופו בוגיב על עינא דעיא vine by a fountain; Its branches run ت قا جنر برق قا جن مَرْد مُنا Joseph is a fruitful vine, A fruitful خد، يەۋد، ،،قا خد، ئەلاختك نظحُلُخيا لِمُحْيِيا: מהלבא פונון יעון מונון ※位に、点像に: (0) giveth goodly words. ואַטַלָּמִיה ײַ נַפְּמָּלִי צַּיָּלְה שָׁלָחָה הַנָּתָּן Naphtali is a hind let loose: He וּפַּטַבי, פַאָּבה מַבָּא יַהָרָה מְעְּבַרְיִּרִי מֶלְבְּיִּי (סִ) מְבַבּׁנֹא שַפַּׁנִיבִּי מַלְכִּינִ: And he shall yield royal dainties. os מַאְשֶׁר שְׁמֵנְרָה לַחְמֵּוֹ וְהָוּא יִמֵּן דְּאָשֶׁר שְּבָא צַרְעֵיה וְהִיא As for Asher, his bread shall be fat, סַּנִּיאָנן וְתִּיבִוּן כַאֲבַהְּעִוּן: אַבוּיהוֹן לְקְּרֶבְא יּבְנְכְּסִין 휴건도: (a) But he shall troop upon their heel. ממישי בָּר בְּרַרּד Gad, a troop shall troop upon him;

(18) לישועהך קויהי ה. נמנגא שינקרו פלשמים אם עיניו, ומופו לומר וְבְבֵנִי בָא וְמַוְּקַנִּי בָא מַוֹּ הַפַּעַם (שם כח):

- (19) גד גדוד יגודנו. כולם לשון גדור סס, וכך מבכו מנסם. ואם מאמר אין גדור בלא שני דלמי"ן, יש לומר גדור שם הדכר לכיין שני דלמי"ן, שכן דרך מיבס במ שמי אומיום לסכפל במופס, ואין ימודס אלא שמי אומיום, וכן אמר פַפְּפּוֹר לָנִיד (משלי בו, ב), מגורם וְשַׁבְּעָמִי יָדְדִיּס (אִיבּ ו, ד), שֶׁס נְפַל שְׁדִיּד (שופטיס ס, כו), מגורם וְשַׁבְּעָמִי יָדִיִּיס (אִיבּ ו, ד), שֶׁס נְפַל שְׁדִיּד (שופטיס ס, כו), מגורם וְשַׁבְּעָמִי יְדִּדִּיִ יגודני, וגדוד מגורס אחם סס, וכשסוא מדבר בלשון יפעל, אינו כפול, כמו יגוד, ינוד, ינוד, ינוד, ימריד, ימריד, ימריד, ימריד, ימריד, ינוד, ינוד, ינוד, ינוד הלשון מפעיל יְמוֹס וְאַלְמָנָס יְשֹבְּד (מסליס קמו, מ), לְשׁוֹבֵּב יַעַּקְּב כּמִלְ (ישניס מע, ס), מְשׁוֹבֵּב נְמִיבּוֹ (שס נמ, יב), אף יגודני סאמיר כאן אינו לשון שיפעיליסו אחריס, אלא כמו יגוד סימו, לְשִׁיבֵּב יַעַּקְּב מע, כֹּלְי, ילמיש יס מע, ס), ילמו ממני. גד גדוד יגודני גדודים יגודו סימור, שישבר סיכרן על מס למלמס כל מלומס כל מלון שר שר שנכבשס הארץ: והוא יגד עקב. כל גדודיו ישובו על שקבס לנמלמס שלקח בעבר סיכרן, ולא יפקד מס איש: עקב. ברכן ובממילומס שלכר ישובו, כמו וְעַקְּבּוֹשְׁ לֹמׁ יִדְּעָי וֹ (מסליס עו, כ), וכן בְּעְּקְבֵּי סַצְּאֹן (שיר סשיריס א, מ), בלשון לע"ו מרלילי"ם
- מוליקי שבי שמנה לחמו. מפכל סבם מחלקי של פשר יסם שמן, שיסיי זימים מרובים בחלקי, וסים מושך שמן כמעין, וכן (CS) מאשר שמנה לחמו. מפכל סבם מחלקי של פשר יסם שמן, שימי זימים מרובים בחלקי, וסים מושך שמן כמעין, וכן
- ברכו משס וְמוֹבֵּל בַּשָׁמֶן רַגְלוֹ, כמו ששנינו במנחת (פס:), פעס התה הוצרכו השיל השל שמן וכר:

 (בS) אילה שלחה. זו בקעת גינותר, שהיה קלה לבשל פירותיה, כהילה זו שהיה קלה לרוך, הילה שלותה, הילה משולתת לרוך:

 הנחן אמרי שפר. כתרגומו. דבר התל מלחמת מיתרה נתנבה, וְלְקַהֶּםְ עִּמֶּךְ עֲשֶׁרֶת חֲלֶבִּי הִּנְיה שָׁבְר. על יוֹל בְּתִר שׁם לשון שלות, בְּעַמֶּק שֻׁלֵּת בְּרָגְלִיו.

 הנחן אמרי שפר. על ידה קבור דבורה (שופעים ד, ו), והלכו שם בזריוות, ורן והמר שם לשון שלות, בְּעַמֶּק שֻׁלֵּת בְּרָגְלִיו.

 הנחן אמרי שפר. על ידה קבור דבורה וברון שמירה, ומרגומו יִמְרָמֵי עַדְּבָּה,
- יפול מבלו, וסוא יודה על מלקו אמרים נאים ושבה:

 (S2) בן פרח. בן מן, וסוא לשון אכמי, אפריון נִמְמֵייִּ לרבי שמעון, במוף בבא מליעא (קיע): בן פרח עלי עין.

 קמי נְמוּיִעל סעין סרואס אומו: בנוח צעדה עלי שור. בנוח מלרים סיו לועדום על סמומס לסממכל ביפיו, ובנום סרבס

 לעדס כל אמם ואמם במקום שמיכל לראומו משם. (דבר אמר כל"ל, כי לפירוש ראשון סוא שור מומס וק"ל). עלי שור. על

 מקין סלמון, כמו שֵׁלְיְבְּבְּיִ נְלָא מְּרִיֹב. (במדבר כד, יו) ומדרש אנדס יש רביס, וזס נוסס ליישב סמקרא. פרח. מי"ו שבו סוא

 מקין סלמון, כמו שֵל דְּבְּרָם בְּנֵי סְטְּבָּם (קסלם ג. ימ). שור. כמו לשור. על שור, בשביל לשור. ומרגוס של אנחקלים בנוח

 בערה עלי שור, מְבִין שֵׁבְּטִין יְפְּקִוּן מִבְּיִּהְיִם יִרִּי וּכחֹב בנוח, על שם בנוח מנשס, בנוח ללפחד, ומרגוס של אנחקלים בנוח

 בער עלי שור, מְבִין שֵבְּטֵין יְפְּקוּן מִבְּיִי סִילְּיִם וִיבּי המחישבים על סלשון, בשעה שבה של אנחקלים בנוח

 בער ביים לבים לפני בניס לסשמחות, וברחל כחיב גַּבּי יִמְּהְ וְבְּחֵבְּי יִמְף, לֹפִר יִמִּי בּנִי סִילְּי יִמוּ בּרִי מִבְּי יִמוּ עִלִּי בְּנִי בְּיִי בְּבִּי קִיׁמָה יְבִים לְבִי וּיִם וּבְרִי בּרִי מִבר מִבּי מִבּי בּי מִי בּרִי בּרִי מִבְּי בּרִי בּרִי בּרִי בּרִי בּרִי בּרִי בּרִי בּרִי בּרִי בְּבִי בְּיִי בְּבִי בְּבִי בְּיִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִּי בְּבִי בְּיִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְבִּי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בִּבְי בְּבִּי בְּבְּיִי בְּבִּי בְּבִי בְּבִּי בְּבִי בְּבִּי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבְּי בְּבְּי בְּבִּי בְּבְּיִי בִּבְּי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בִּבְּי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִּי בְּבִּי בְּבִּי בְּבִּי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִים בְּבִיבְּי בְּבִי בְּבִּי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִי בְּבִּי בְּבִי בְּבְיִי בְּבְּיִי בְּיִי בְּבְּיִי בְּבְּיִי בְּבְּיִי בְּבְּיִי בְּבְּיִי בְּיִי בְּבְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּבִי בְּבִי בְּבְיִי בְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּיִי בְּיִי

口が(口: י זוֹמֹבוֹבעוּ וֹנִבוּ זוֹמִּמֹמֹבוּ בֹּהֹבֹּג

בַּגַלְי פַּלְינִינוּיה: נאמיקו ליה גוברין גברין **GULL** וַנַלַמוּוִי.

;mid 23 him, And shot at him, and hated The archers have dealt bitterly with

רְמֶּר אֶבֶּן יִשְּׁרָאֶל: זֹבֿוו מִיבֿי אַבָּור יַעַּלֶּב מִאָּם يروשد جهدرا جשفا يبغه باليد

ゴレネメ トニネレガイ: בּבְמֵימְבִיה זְן אֲבְקָן וּבְנִין מו עבם אל הקיפא דיעקב מַלְכוּטָא וּטְבוּוּ בָּא בַוֹנִע כִיה דַרַב עַל דַרַעוֹהָי צַּהָסֶין שולפא בושהוש לכן ושבתא בליים אורותא בסתרא ושוי נסבט פבון נביימיה על

Shepherd, the Stone of Israel, Jacob, From thence, from the By the hands of the Mighty One of 24 arms of his hands were made supple, But his bow abode firm, And the

בּבַבְת מְבַוֹם וֹבַבַם: ئاتات

ַבַּוֹבַלֵּא גַאָּבוּנְב וּגַאָמָב: ದದ್ದದಲ್ಲ ダレダメ לבלו בוטטו מסלא בשמיא לסמוש וני מבי ויקרכור מאָל אָבְיף וִישְּוֹבֶוּ וְאָר שְׁצֵּי מִישָּר אֶלְהָא בּאָבוּך יָהִי

and of the womb. beneath, Blessings of the breasts, Alessings of the deep that coucheth With blessings of heaven above, 25 Almighty, who shall bless thee, shall help thee, And by the Even by the God of thy father, who

כשברך מנשס ואפריס, ברכס כדגיס, שאין עין הרע שולמת בהס: לגדולס: בנוה צעדה עלי שור. לסממכל בך בלאמך על מלריס. ועוד דרשוסו לענין שלא ישלוע בורעו עין סרע, ואף

מֶבִי פַּלְּגוּמָטִי לְשוּוְ וַמְּבִי סַמֶּמֵבְׁסִי חומן שהיו רחוים לחלוק עמו נחלה: מעלמס, נעשו אנשי ריב, וכן דמו ישְבֵּי אָי, כמו נדמו. וכן מרגס אונקלום וָנַקְמוֹסִי: 🗆 בעלי חצים. שלשונס כמן, ומרגומו לשון הורמו, אלא שלשון הורמו והושמו על ידי אחרים, ולשון שמו, רמו, רבו, מאליהם הוא, משוממים את עלמס, נחרוממו . מלים סוא, כן סיס לו לסנקד, ואינו אלא לשון פועלו, כמו שמו שָמיִם (יכמיס ב, יב), שסוא לשון סושמו, וכן כומו מעט, שסוא שטיו אנשי ריב, ואין הלשון הזה לשון פעלו, שאם כן היה לו לינקד ובבי כמו הַשָּה מִי מְרִיבָּה שַׁשֶׁר בְבּוּ וגו', ואף אם לשון רביית (ES) וימרדהו ודבו. וימכלוסו אמיו, וימללוסו פומיפל ואשמו לאסלו, לצון וַיִּמְּרָרוּ אָם הַײַּקס: ודבו. נעצו לו

כמו ויפולו, שילא הזרע מבין אלבעום ידיו. – מידי אביר יעקב. שנראמה לו דמום דיוקנו של אביו וכוי, כדאימא בסוטה וקוראו קשם על שם שהורע יורה כחץ. ויפוז ורועי ידיו. כמו ויפולו, שילא הורע מבין אלבעות ידיו. – ויפזו זרועי ידיו. ישראל. לשון נומכיקון, אב ובן אבקו ובנין, יעקב ובניו: ורבומינו דרשו ומשב באימן קשמו, על כבישם ילרו באשמ אדוניו, נבוסמו, בשביל שסימנו של סקב"ס סימס לו לקשמ ולמבטח, בְּבַן יִמְּרְמָחׁ דְּסַב עַל דְּרֶשׁוֹסִי, לכך ויפוו ורושי ידיו, לשון פו: אבן מוספת הוא ולא מלשון עברי שבמקרא, ושוי בְּמוּקְפָּא רוֹמֵלְנֵיפּ, מרגוס של באימן קשמו, וכך לשון המרגוס על העברי, ומשב לשון מלכום, ומונקלום מף סומ כך מרגמו, ומשב. וְמָבַּמ בְּסוֹן נְבִימוּבִיה, סמלומות משר מלס לסס, עַל דְּקַבֵּס מוֹרַיְמָם בְּמִקְרָמׁ, מופו, ואת סימה לו מידי הקב"ה שהוא אביר יעקב, ומשם עלה להיות רועה אבן ישראל, עקרן של ישראל, לשון אָבֶן הָרֹאֹשֶה, (24) וחשב באיחן קשחו. נמישנס נמווק: קשחו. מוקו: ויפוו זרעי ידיו. זו סים נמינם מנעם על ידו, לשון וְסָּבּ

שריס כאן על שם שהורע יורה כמן: סראויים לסריון, וסנקצוח לא ישכלו אם רחס שלסן לספיל עוצריסן: שדים. יָלֹס יִיֶּבֶס מתרגמינן אִישְׁמְּדָאי יִשְׁמְּדֵי, אף יפרכך: 🗈 ברכח שדים ורחם. פרכמא דאפא ודאמא. כלומר ימפרכו סמולידים וסיולדות, שיסיו סוכריס מוריעין עיפה (32) מאל אביך. סימס לך ואמ, וסוא יעורך: ואח שדי. ועס סקב"ס סיס לבך כעלא שמעת לדברי אדונתך, וסוא **(ςι:)**:

בְּרְכְּהָא בַּאָבוּרְ יִהּוֹסְפָּן לָרְ

נְזֶיר אֶּחֲיו: (פּ) تتكثرا خديجم ببقك بخظيظه ⁶² הוֹרַי עַּר־תַּאֲנֵה גִּבְעָה עוֹלְם בּוֹבִיע אַבְיוֹב זָּבִרוּ מָּלְבּוֹבִע

פַּרִישָא דַאָּחוהִי: בלבלגא במו גלמא וטונו לכ ticux id.

the morning he devoureth the prey, מְּכִינְתָא יִבְאַחְסָנְתֵיה יִתְבָּנִי ĖĀĻĀLĽ نيشتر אַבֶּוּן בְבוֹיִהַא בּיוֹפָר װּבֹרַא

among his brethren. the crown of the head of the prince be on the head of Joseph, And on of the everlasting hills; They shall progenitors Unto the utmost bound mighty beyond the blessings of my The blessings of thy father Are

מנ* עַּרְ וְלְמֵּנִר יְחַבָּלִל שָּׁלְּלְ: عمر خثامًا إلاّت نمّلِك حَمَدًا لَهُمَا

לוּדְשֶׁיָא: لانځځالالم ילגדן במשא יהון מפַלגין ובון ממבלו פובלא מובלוא はんドジメ

All these are the twelve tribes of

And at even he divideth the spoil.'

Benjamin is a wolf that raveneth; In

בְּבָרְבְּטִוּ בַּבָּרְ אִטֶּם: אַבִיהֶם וַנְבֶּרֶךְ אִיהָם אָישׁ אַשֶּׁר ⁸⁵ עַשְׂר וְּלֹאֵת אֲשֶׁר דַּבֶּר לַחֵם חָבֵי עַסַר וְדָא דַּמַלֵּיל לְחֹוֹן حُرِ يَخْرَا مِحْمَر نَمُلَكُم مِثَلَتِ خَرِ هَذِنا مِحْمَنَه لِمَنْهُ خَرِهُمْ

he blessed them. every one according to his blessing sboke unto them and blessed them; 28 Israel, and this is it that their father

וגבעום עולס לשון מָצְקֵי פֶבֶן, (וסס סברכום) שחמדתן אמו וסוקיקתו לקבלס: אביר ישקב. שנכאמה לו דמוח דיוקנו של אביו וכו', כדאימא במומה (לו:). ואונקלום מכגם מאוח עולם, לשון מאוה וחמדה, באשם אדוניו, וקוראו קשם על שם שהורע יורה כמך. ויפוו ורועי ידיו. כמו ויפולו, שילא הורע מבין אלבעום ידיו. בוידי ּ פְּרִישָׁסׁ דַּמַׁמוֹסִי, שנבדל מסֹמיו, כמו וְיִנְּוְרוּ מִקְדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׁבְמֹל, נָוֹרוּ סְׁמוֹר. ורבומינו דרשו ומשב בסֿימן קשמו, על כבישמ ילרו י), מְּמָחֹי לְבֹּחֹ מַמֶמִת (שֹס ת): האוה. חשמול"ן, כך מברו מנחס בן מרוק: ההיין. כולס לרחש יומף: בזיר אחיו. שטורוני במעי אמי, כמו הוֹרֶה בְּבֶּר (אֹיוּב ג, ג): עד האות. עד קלוח, כמו וְהָהָשַׁוִּימָס לָכֶס לִנְבוּל מַדְשָׁה (במדבר לד, שַּׁשְׁבַּעְם וגוי, זסו שממר ישעיה וְסַבְּלַמִּיף נְחֵלַת יַעַלְּב מְּבִיף (ישעיה נח, יד), ולה ממר נחלת מברהם: הוררי. לשון הריון, يُقِهُد فَهِم حَهُم ذِلِه فَهِرِدُم، دَدْمُ محضَّ مَدْمُ مُحَلٍّ بعَدَمُذَ خَذَعَه. ذَذَعَمَ مُصَدِّ ذَا جَدَ ذِلِهِ بَذِيَرِ يِلِه مُهَا هُم جِدْ جِهَٰدِكَ مَ مُصَالًا بَعَدَمُنْ فَمَ שנאמר ופָרַפְּׁם נְמָה וְבַּןְדְּמָה וגוי, מה שלא אמר לאברהם אבינו וליצחק. לאברהם אמר לו שָׁא עַינֶיךּ וּרָאָה וגוי פִי אָת פַּל הָאָרֶץ עולם. לפי שהברכות שלי גברו עד מוף גבולי גבעות עולם, שנתן לי ברכה פרולה בלי מלרים, מגעת עד ד' קלות העולם, (62) ברכה אביך גברו וגוי. סצרכות שברכני סקב"ס גברו וסלכו על סברכות שבירך לת סורי: עד האוח גבעה

מבנימין, יחלקו אח שלל סמן, שנאמר הַבֵּה בֵיח בְמֶן נְחַפִּי לְהֶשְׁפֵּר. ואונקלום חרגם על שלל הכהנים בקדשי המקדש: ולערב יחלק שלל. אף משמשקע שמשן של ישראל, על ידי נפוכדנולר שיגלס לפפל: יחלק שלל. מרדכי ואסמר שסס בלשון עברימ, או קלק עַד שְׁלֶל (ישעיה לג, כד). ועל שאול הוא אומר, שעמד במחלם בּוּקְרֶן (מ"א פריחחן) וזריחחן של ישראל: וגוי וּבְכֹל אַשֶׁר יִפְנֶה יַרְשִׁישַ (שמוחל-ה יד, מו): בבקר יאכל עד. לשון בייה ושלל, המתורגם עַדְפָׁה. ועוד יש לו דומה כא, כא), בפלגש בגבעה. ונבא על שאול שיהיה נולח באויציו קביב, שנאמר וְשָׁאוּל לָבַד הַמְּלוּבָה וגו' וַיִּלְמָם במואב וּבָמֶּדוֹס (22) בגימין זאב ישרף. זאב סיא אבר יערף. נבא על ביסיו עתירין לסיות העפנין, וַמַעַפְּמָס לָכֶס אִישׁ אָבְמוֹ (שופעיס

שבככום, מלמוד לומר ברך אומס: לומר ברך אוחס, לפי שנחן ליהודה גבורם ארי, ולבנימין חמיפחו של ואב, ולנפחלי קלוחו של אילה, יכול שלא כללן כולס בכל בברכחו. ברכס סעמידס לבא על כל אמדואמד: ברך אחם. לא סיס לו לומר אלא אים אשר כברכמו ברך אחם. דבר לסס אביסס מס שנאמר בענין, יכול שלא ברך לראובן שמעון ולוי, מלמוד לומר ויברך אומס, כולס במשמע: איש אשר (82) וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם. והלל יש מהם שלל ברכה ללל קנטרן, ללל כך פירושו, וולת לשר

- مُخْذِيا يَانِانِي: אַבְעָג' אָבְ_עַמְּמֹּבְע אַמֶּע בֹּמִּעִע זָטִ, כְנִּטְ אָבְעַטִּי, בּמָמָנִטָּא اثُمُّنُكُ \$ُحِـمَٰقِد كَالْدُكُ كِنَادُ كُحِـ كَأَنْهُ فَانْخَدْتِهَ خُمَفِد كَالَادِ וּנְצֵּׁר אִנְעַׁם וּנֹאָמֶּר אֵּלְעַםׁ אָנִי יפּפּיר יָהָהוֹן וּאָמָר לְהוֹן
- رَكُلُهُ لَا يُطَوِّد: אָת־תַשְּׂנֶה מֵאָת עֶפְּרָן תַחָהָי תַקְּלְא מִן עֶפְּרוֹן חִהְאָה ۼؖ۩ؙۮ جزيزا ⋄ אַמֶּר מַלְשַׂרְּיֵלְ שִׁמֹּר מַלְבַיֹּא בֹאַרְלְּאַ בַּאַרְלְּאַ בַּאַרְלְּאַ בַּאַרְלְּאַ בַּאַרְלְּאַ במְּעְּבְּׁהְ אֲשֶּׁר בִּשְׁבֵּר הַמְּבָּבְיִה בִּמְעָּרְהְאַ דְּבָחֲקֵל בְּפִּילְהָא
- <u>לללני אָנו_לאָני</u>: نَّ لَٰ إِنَّا لَا يُلِيَّ لَا يُخْرِّلُ هُنُهُ لِي أَنْ الْفِيلِ لِي أَنْ الْفُرِيلِ لِي أَنْ الْفُرِيلِ لِي ַ מְּנֵׁע אָמִּעִן מֻׁמֹּע לַבְּנוּ אָנוַ <u>י</u> שָׁמָּה קֵבְרֵּוּ אֶת־אַבְרָדָם וְאֵתֹ מִמָּן קִברוּ יָת אַבְרָהָם וְיָת
- מאָנו בָּנִי־חָת: قَ مُكْرِّبُ لِيَهُيْ لِلْمُؤَيِّلِ يُعَمَّلِ فَي أَحْدَدُ لِلَكُمْ لِي مُلاَلِّ فَي الْمُعَلِّلِ فَي
- ניאָפור אָל־עַּמְיוּי: ريهوا ربزأد هراتهمت يبزيع اجنف ربذأت خواج بعوبدت
- הלנו וֹנִהַּכַבלוִ: י וֹיפָּל יוִטֹב מַּלְבַבוֹּוֹ אַבוֹיו ווֹלֵבוֹ וּוֹפַלְ יוָטֹב מַלְ אַפֹּוּ אַבוּיִנוּ
- ניִעוֹמִי עַרְפְּאִים אָתַ־יִשְּׂרָאֵלְ: בַּנְבַּאָּנִם כְּנַבֹּוֹלָת אָבַרַאַבְנֵיוּ אָבַנִּנִאַ לְמָנִוֹת נִינ אָבּנִנִי וּיְצְׁר יִימָף אָת־עַבְרָיִי אָת־ וּפָּקִיד יוֹמָף יָת עַבְּדּיֹהִי יָת
- מֹגֹבוֹם מֹבֹמֹנם 'נם: ומלאו ומו בשומום ווללו אָנוּו

- דְבְחֲקֵל עֶפְּרוֹן חִתְּאָה:
- לאַטְסָנַת קַבוּרֶא: ַ בְּנְע אַבְרָהְם גַּלָּהֵן גַּוָּבוֹ אַבְרָהָם יָת
- לַבַּוֹנִינוֹ נִינוֹ לַאָּנוּ: نخثط لئن نظظت بخفضية لنها שנה אַהְמִיה הַמָּן קברוּ יָת

בְּנֵי חִקְּאָה:

- נוֹכֹג וֹהֹּלִבְ לָגֹּוֹּנִי אָנִי בֹּלְנִוּ וֹמִּיגִּי וֹהַלִּב לָפַּשַּׁבֹא נִי בֹּנִינִי.
- ןאָקְבְנִישׁ לְעַמֵּיה:
- بخري لإكان إليهام كالماء
- נְעַוֹתָה אַסְוֹעָא נִע נִשְּׁבָאָב:
- יולין: ולכן וֹטוּע מֹגֹּבְאָּן הַבְּמֹן אָבׁו פֿן הַּלְמִוּן וּוְמֵּו עַנֹוּהַנֹּאִ נּיִמְלְאִיבְלְגְ אַּבְבְּהֹנִם יְנִם בֹּי בֹּן יַהֶּלְיִמִּי כְיִנִּי אַבְבֹּהֹוּ יִנְמִין

- field of Ephron the Hittite, fathers in the cave that is in the unto my people; bury me with my unto them: 'I am to be gathered And be charged them, and said
- possession of a burying-place. from Ephron the Hittite for a Abraham bought with the field in the land of Canaan, which Machpelah, which is before Mamre, in the cave that is in the field of
- there I buried Leah. Isaac and Rebekah his wife; and Sarah his wife; there they buried There they buried Abraham and
- the children of Heth.' therein, which was purchased from The field and the cave that is
- and was gathered unto his people. his feet into the bed, and expired, 33 charging his sons, he gathered up And when Jacob made an end of
- kissed him. face, and wept upon him, and And Joseph fell upon his father's
- embalmed Israel. his father. And the physicians servants the physicians to embalm And Joseph commanded his
- days. wept for him threescore and ten embalming. And the Egyptians him; for so are fulfilled the days of And forty days were fulfilled for
- טבוטג: סכנסחס לביח מפני הגשמיס, בְּמָּׁשְׁפְּבֶס אָׁח מַצַשְׁינֶס, וכל אֿמיפה האמורה במיחה אף היא לשון הכנסה: אל אבחי. עס . מִישׁ מִמַׁשֵׁף חוֹמָס סַבּיִמְּה (שופּמיס ימ, מו), וַמַּשַׁפְּמוֹ מֶל מּוֹךְ בֵּימֶךְ (דבריס כב, צ), בְּמָׁמְפְּבֶס מֶׁמ מְּבִיפַׁת סָמָבֶן (ויקרח בג, למ), (29) נאסף אל עמי. על שם שמכניפין הנפשוח אל מקום גניוחן, שיש אסיפה בלשון עברי שהיא לשון הכנסה, כגוון וַפִּין
- (33) ויאסף דגליו. סכנים כגליו: ויגוע ויאסף. ומימס לא נאמרס בו, ואמרו כז"ל יעקב אבינו לא מת (מענית ה:):
- (ב) לחנט את אביו. ענין מרקחם בְּשְׁמִיס סום:

בְּאָוֹנֵי פַּרִעָּה לֵאִמָּר: → ¾

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

- ¼

מֹאָאטוּ בוֹן בַּמֹּנוֹכִם בַּבַּבוּנַאַ

אַבֶּי. טַמְּבּיגוֹנִי בְאַמֶּב טַנִּב אָנָבֹי

אָבְי וְאָהִוּבְרִי: العَظِد اللهُ الْمُطَافِرُد اللهُ الْمُطَافِدُ لِلهُ الْمُطَافِدُ اللهُ اللهِ الْمُطَافِدُ اللهُ الله באבא בנעו שמה הקה הקה ג מען לֹלבוֹנו אָמָב כֹּנוֹנוֹנוּ לִנְי

אַבוּה פַּאַשֶּׁר השְּׁבִּיעָה:

נְאֲבוּב:

פּרְעֹּה לְמֵימָר: אָם כַּמֹן אַמִּכַּטִית בַּוֹיַמִין יוסף עם בית פּרְעֹה לְמֵימַר

למנוכון מלילו קען קדם

נּגְּמָבְׁבִּנְ נְמֵגַ בַּבֹנִעָנְ נִגְוֹבַבַּבַ נִימְב נַמְּבַבנּ נִמָּג בַבֹנִינִיצִי נִמָּבָּנִ

ילהו אַסַע בהו וֹאַלַבּר יָת אַבָּא Now therefore let me go up, I pray לאּבֹלא בּלוֹתֹן שַמָּן שַׁלַּבַּוֹת Canaan, there shalt thou bury me. To bast oft ni om Tot boggib מאוט לאלבו באַטאוניט לי Lo, I die; in my grave which I have אַלא לוום הֹלו לְמִוּמָר בַּאָּלֹא My father made me swear, saying:

אַבוּף פְּמָא דְּקַיִּים עַּלְרָ: م رَجُمْلِ وَلَيْنَ يُرِدُ الْمِلِدِ كُلَّا لِكُلَّا لِكُلَّا لِكُلَّا لَكُلَّا لَا كِلَّا لِمَا لِكُلَّا لِكُلَّا لِكُلَّا الْكُلَّالِ وَلَا يُمَا لَكُ لَا اللَّهُ اللّ

بَ بَايُدُرُ لِهِ لَـ اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ ַ וֹיֹהְלְוּ אֵשְׁוּ כִּלְ-הַּבְׁדֵּי. פּּרְשִׁי וּסְלִיקוּ עִּמִּיה כָּלְ הַּבְּדִי פּּרְשִׁי נימל יוסף לקבר אָראָבִייו וּסְלִיק יוֹסף לְמִקְבַּר יָת אַבוּהִי

וְלֵבְוֹ, בֵּירְיִוּ וְלְלְן וְלֵבְוֹ אֲבֵוֹן סְבֵּוּ בֵּיתֵיה וְלִלְ סְבֵּי אַבְשָּׁא

نْدِيدَ،بِيا مُحَدِّ فَعَلَمْهِ لِيهَا: ^{*} וֹכִלְ בָּנִע וִסְּׁבּ וֹאֵטַוּנוּ וּבָּנִע אַבְּנוּ וִכְלְ בִּנִע וִסְּבּ וֹאֵטוּנִי וּבִּנִע

בַל מּפֹּׁם נֹתֹאָנֶם יִבְלַבְׁם מֹנֹבִי אָבִינִי לְטִיִּב מִפּּלְטִוּן נֹתֹּנְיוָן

flocks, and their herds, they left in

פַּבְשִׁין נַהְנָת מַשְּׁרִיתָא סַנִּיאָה וסליק עמיה צף רתבין צף

very great company. chariots and horsemen; and it was a And there went up with him both

wailed with a very great and sore beyond the Jordan, and there they threshing-floor of Atad, which is And they came to the

the land of Goshen.

the land of Egypt,

thee swear.

come back.'.

Pharaoh, saying:

only their little ones, and their

of his house, and all the elders of the servants of Pharaoh, the elders

father; and with him went up all

And Joseph went up to bury his

thy father, according as he made

thee, and bury my father, and I will

eyes, speak, I pray you, in the ears of

now I have found favour in your

The house of Pharach, saying: 'If

him were past, Joseph spoke unto

And when the days of weeping for

brethren, and his father's house; and all the house of Joseph, and his

for his father seven days. wailing; and he made a mourning

לפי שבהס לסס ברכה לרגלו, שֶׁפֶּלֶה הרעב והיו מי נילום מחברכין: (5) וימלאו לו. סעלימו לו ימי מניעמו עד עמלאו לו ארבעים יום: ויבבו אוחו וגור. ארבעים למניעס ועלשים לבכיה,

לַאַבוּעוֹ. אַבְלָא מִבְּעָא יוֹמָין:

מספר רב וְתַּקּיף לַחָּדֶא נַעָּבַר

בְבְעָבְרָא דְיַרְדְּגָא וּסְפַּדוּ תַּמָּן

(a) אשר בריחי לי. כפשומו, כמו פִי יִכְבֶם מִּישׁ (שמוח כחֹ, לג). ומדרשו, עוד מחישב על סלשון כמו חשר קניחי, חמר רבי

[;0=1:-4=

וּנֹבָאוּ מַּגַיַנְּבוֹ בֹאַמֹּג אַמֵּבְ וֹאַטוּ מַג בּוּט אַבוּוּ בַּאַמַּג

₹<u>₽</u>

לְאַבְּוּנו אַבְלְ מִּבְעָּנִי וֹמִים:

لنتأيا

رَزُنْدِ بَاقِلَاتُكِ خُجُدِ مُهٰدٍ:

جَهْرًا ذِهَا:

ದಸ್ಟೆ: 🗆 :

⁶ נּנֹּגַלְ גַּפָּוְ נִּם_בֶּבֶבֶׁר נִּם_פַּבְאָּנִם

מספר גרול וְכְבֶר מָאָר וַיַּצָעַ

(6) באשר השביער. ואס לא בשביל השבועה לא סיימי מניחך, אבל ירא לומר עבור על השבועה, שלא יאמר אס כן אעבור לבן, ועשס אומו כרי, ואמר לעשו, מול זה בשביל חלקך במערה: שקיבה כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה. ועוד מדרשו לשון בְּרִי, דְּגוּר, שנעל יעקב כל כמף וזהב שהביה מבית

dιας (ζι:): על שבועה שנשבעתי לך, שלה הגלה על לשון הקודש שהני מכיר עודף על שבעים לשון, והמה הינך מכיר בו, כדהימה במסכת

(10) גרן האשר. מוקף שַׁמְדִין סיס. ורצוחינו דרשו (סומס יג.) על שם המאורע, שבאו כל מלכי כנען ונשיאי ישמעאל

ZZZ

בַּגַבר עַיַּרְבָּן: לבא הַמִּע אַבַּע מִגִּנִום אָהָע ڲڎڂڿڐ٦ ڽ٦ ڄ؋ڋڹڡ ڡڂۦڎٳ ·· הַאַבֶּבְ בַּנְבֵוֹן הַאָּמֶּב וַנֹּאָמִּרִנּ וַנְּבְא יוֹשֶׁבַ הַאָּבֶּץ הַכְּנַעָּנִי אָת־

בּ וֹנְאַמְׁנִ בֹּלֵוּנְ לְנִ כֹּלְ כֹּאַמְּבַ בֹּלִם:

مُخْذِا بَيْنَ مَرِ خَرْرَ مَمْكِهِ: אָת־הַשְּׂדֶה לַאֲחַוַּת־קָּבֶר מֵאָת הַמַּכְפַּלְת אֲשֶׁר קְנָּה אַבְּרְהָם פּ וּכֹּלֹבֹרוּ אָטָוְ בֹּמֹמֹנוֹ מִבֹּרוּ נוּשְׁאָנ אָטַנִּ בֹּלֵיוֹ אַבְצָר בִּנְתֹּן

אַבְיוּ אַבְרֵי קְבְּרָוּ אָתַ־אָבְיוּי: וֹכֹּלְ עַׁמְּלִים אַשִּׁוּ לְלַבָּׁר אָשַ ניִּשְׁב יוֹסֵף מִצְרַיְמָה הַוּא וְאֶחָיוּ

ַלְּבָּוֹלְנִוּ אָטֹוָ: יְמִּיבְ לְנִיּ אֲׁעִ פַּלְ_נְיַנְׁבְּמָׁנִ אֲמֶבְ זְבְּבִּי יִנְסָׁבּ וֹאִטְבָּא יָנִיִבְ לְנָּאִ ין וַיַּאָמְרוּ לְוּ יִשְּׁמְמְנוּ יוֹמֶךְ וְּהְמָּבְ אֲבוּהוֹוְוַמָּמָרוּ דְּלְמָאִישִׁר לִנָּאִ נּיִרְאָּי אֲחֵי־יוֹסָךְ כִּי־מֵת אֲבִיהָם נִחָזוֹ אֲחֵי יוֹסַף אֲבֵי מִית

> מִמִּע אַבֶּע מִגִּבוֹם צַבְּמֹבַרָּאַ בון לְמִגֹּרֹאָו הַכְ כוֹ לַרָא בְּאַמֹּע וֹאַמֹּעוּ אָבָץ טַפֿוּ נְחָוֹא יָהַיב אֹבה כֹּנֹהֹנֹאַנו

يُوظِينِهِ: וֹמְבֹּעוּ בְּנוֹהִי כִיה בַּן כְּמָא

עַפְּרוֹן חָתְאָה עַל אַפּי מַמָּרָא: נְתְ חַלְּלְאְ לְאַנִיםְנִתְ לִבִּינִאְ מִן שַׁלַלְ כָּפַּלְטַא צַּוָּבוֹ אַבְּבָנִים בלנען יקברי ימיה במערת ונטלו יהיה בנוהי לאַרעא

דקבר ית אַבוּהי: למלפר ים אַבוּהי בַּתַר נאָּעוִני. וֹכֹּלְ צַּסְלִילִוּ הֹמֶּיה וֹטַב יוֹסָף לְמִצְרַיִם הוּא

נו פַֿל בַשְּׁמָא דִּנְמַלְנָא נְתַיה:

Jordan. Abel-mizraim, which is beyond the name of it was called to the Egyptians.' Wherefore the said: 'This is a grievous amourning и mourning in the floor of Atad, they land, the Canaanites, saw the And when the inhabitants of the

according as he commanded them. mid otnu bib snos sid bnA

Hittite, in front of Mamre. burying-place, of Ephron the field, for a possession of a which Abraham bought with the the cave of the field of Machpelah, land of Canaan, and buried him in For his sons carried him into the

after he had buried his father. up with him to bury his father, 14 and his brethren, and all that went And Joseph returned into Egypt, he,

which we did unto him. and will fully require us all the evil 'It may be that Joseph will hate us, 15 that their father was dead, they said: And when Joseph's brethren saw

של קולים: למלחמס, וכיון שראו כחרו של יוסף חלוי בארונו של יעקב, עמדו כלן וחלו בו כחריסס, וסקיפוסו כחריס כגרן המוקף סייג

- (12) כאשר צום. מקו אבר נוס:
- ממטו: - האכרון. ריושף לא ישא, שהוא מלך. מנשה ואפרים יהיו חחחיהם, רוהו איש על דגלו באוחות, באוח שמשר להם אביהם לישא וקבע לסס מקוס, ג' למורח, וכן למרבע רוחוח, וכסדרן למסע מחנס של דגליס נקבעו כאן. לוי לא ישא, שסוא עחיד לשאח אח (13) וישאר אחר בגיו. ולה בני בניו שכך לוס, הל ישהו מממי לה היש מלרי ולה החד מבניכם שהם מבנות כנען, הלה המס,
- בארונו של יעקב, נהגו בהם כבוד: שנאמר ויעלו אמו כל עבדי פרעה וגו' ואמר כך כל בים יוסף ואחיו, אלא לפי שראו כבוד שעשו מלכי כנען, שמלו כמריהם (+1) הוא ואחיו וכל העולים אחו. זמורמן כלן סקדים למיו למלרים סעולים למו, וזסליכמן סקדים מלרים ללמיו,
- יָסִי כְּדְּבָבֶּךְ. ויש מולי לשון מס, מולי יש מַתִּשִׁים לַדִּיקִס: שְׁלַי לֹחׁ מֵלֵךְ סְחְשֶׁה שְׁמֵבְי, לשון שמח הוח. ויש הולי לשון בקשה, כגון חולי ירְיָם ה' בְּעִינִי, חולי ישוב ה' חומי, הרי הוח כמו לו הְקְשַׁבְּּמְּ לְמִלְּיִמִּי, ולוּחׁ סְׁלִכִי שֹׁקֵל עַל בַּפַּי. ויש לו משמש בלשון שמח, לו יִשׁמְמֵנוּ, וחֹין לו עוד דומה במקרח, והוח לשון חולי, כמו בלשון בקשס ולשון סלומי, כגון לו יָסִי כְדְּבֶּבֶף, לוּ שְׁמְשֵנוּ, ולוּ סוֹפַלְנוּ, לוּ שָמְנוּ. ויש לו משמש בלשון פֿס ומולי, כגון לוּ מַכְמוּ, לוּ שָכְמוּ, לוּ וסיס מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמח יעקב לא קרבן: לו ישטמנו. שמא ישממנו. לו מחחלק לעניניס הרבה, יש לו משמש (EI) ויראו אחי יוסף בי מה אביהם. מסו ויכלו, סכיכו במיממו לצל יוסף, שסיו רגיליס לפעוד על שולמנו של יוסף,

בּוְּע כִפֹּנֹג מִוּטִג כַאמָר: י וֹנְצַּנְּנְ אָלְ ַנְיִם בְּאַנְּוָר אָבְיִרְּ

בְּבַבְבַבְרָם אֶלֶּינִי מּבְבוֹ, אֶבְוּנוֹ, אָבְיוֹב וּוֹבְבְּ וּוֹמָב למליף ושקה שא לא לפשע ע פַּשִׁע אַהֶיף וְחַמְאִהָם כִּי־רְצָה בְּתַרַתֹאִמְרַוּ לְיוֹסָׁךְ אָנְאַ שָּׁאַ נְאַ

ניאַמְרָוּ בִיפָּנוּ לְבַּ לַהְּבָּדִים: 81 أَدْخُرِدُ لِأَلْكُ مِنْ الْمُؤْمِدُ لَا يُؤْمِّدُنُا لِيَّارِدُنِ هِلْكَ كَالِيلَادُ لِيُؤْمِّدُو

בָּי הַתַּחַת אֶלְהִים אֶנִי: o וּ וֹאַמֶּר אַבְבָּבָב וּנִסְף אַבְיַנוּלַאִּנּ וּאַמָּר לְבִיּוּ וּיִסָף לָא הַבָּבַנוּן

בֿב: צַשְּׁה כַּיִּוֹם תַזָּה לְתַחֲיָת עַם־ בְּרִיל לִטְעֵּבִר בִּיוֹמָא תְּדֵין S אֶלְהִים הַשְּׁבֶּה לְטִבְּה לְטִבְּה לְטִבְּה לְטִבְּה לְטִבְּא מִן אֵרְהִייִן אִהְהַשִּׁיבִּת לְטָבָא

הגבלם: אַטַבֶּם נְאֵטַ הַפְּבָּנְם נְנִנְיִם אִנְלָם נִיִּבְּנְן נִנְיִם הַפְּלְכִּוְן נִנְיִם הַ

נישֶׁב יוֹסָף בְּמִצְּרַיִם הַוּא וּבֵוֹת וִימִיב יוֹסָף בְּמִצְרַיִם הוּא

تِقْدُرت:

خُقْرَقِك: בותיה ぶれた ほんて ופלידו לנת יוסף למימר

بجُجْم יוֹסף בְּמַלְלְתְּהוֹן עִּמֵּיה: לַעוָכֿי מֹלִבוּ אֶּלִטַא בַּאָּרוּנַ إجابهيادانا ÄĽ، ĖÀŪX שְבוּק בִעַּן ڂڮڸڗڐڔ לבון שומרון ליוסף בבעו

\$\$\disp\:\! שבמוה ואַמרו הא אַנהנא לַר

אָבוּג בַּנוֹבְא בּגג אָנֹא:

וֹאַטֶּם שַׁהַּבַּטֹּם הֹכֹּ, בֹהֹע וֹאַשוּו שַהַּבַּשוּו הֹכִּ, בּיִהָּא

לְבַּוֹּמֵא מַם סַנּוּ:

מבימי וְעַּקְרְתִּילְאֵי אָנְכֵּי אַכַלְכֵּלְ יִּבְעָּן לָא תַּדְתַלְיוּ אָנָא אָזִין

יְהָרוֹן וּמַבֵּיל הַנְּחוּמִין עַּל

تقود شنا: אַבְיִר וַיְחָר יוֹסֶף מֵאָה וְעֵשֶׁר וּבֵיה אֲבוּהִי וַחַּיָא יוֹסֵף מָאָה יייים 22 his father's house; and Joseph lived And Joseph dwelt in Egypt, he, and

> And his brethren also went and fell wept when they spoke unto him. God of thy father.' And Joseph

transgression of the servants of the now, we pray thee, forgive the

that they did unto thee evil. And

I pray thee now, the transgression

command before he died, saying:

oseph, saying: 'Thy father did

And they sent a message unto

So shall ye say unto Joseph: Forgive,

17 of thy brethren, and their sin, for

Behold, we are thy bondmen. down before his face; and they said:

not; for am I in the place of God? And Joseph said unto them: Fear

day, to save much people alive. good, to bring to pass, as it is this 20 against me; but God meant it for And as for you, ye meant evil

kindly unto them. And he comforted them, and spoke 21 sustain you, and your little ones." Now therefore fear ye not; I will

a hundred and ten years.

שינו בדבר מפני השלוס, כי לא לוה יעקב כן, שלא נחשד יומף בעיניו (יבמות סה:): לסיים שלים אל יישף לומר לו כן. ואם מי צוו, אם בני בלסס, שסיי רגילין אללו, שנאמר ן סיא גער אָם בְּנֵי בָּלְסֶס: אביך צוה. (16) ויצוו אל יוסף. כמו ויְצָהַס פֶל בְּנֵי יִשְׁרָפֵל, נוס למשה ולחהרן להיוח שלוחים חל בני ישרחל, אף זה, וילוו חל שלוחם,

- (קו) שא נא לפשע עבדי אלהי אביך. אס אניך מת אלוסיו קייס, וסס ענדיו:
- (18) וילכו גם אחיו. מוסף על השלימומ:
- משבמס עלי רעה והקב"ה משבה למובה, והיאך אני לבדי יכול להרע לכם: (91) בי החחת אלהים אני. שמא במקומו אני, באמיה, אם היימי רולה להרע לכם כלום אני יכול, והלא אחם כולכם
- מומס, יש לך אח שהורג אם אחיו. דבר אחר, עשרה נרוח לא יכלו לכבוח נר אחד כוי: שלני כן מוכין, ואֿס אֿני סוכג אמכס, מס סבריום אומכום, כם של במוריס כאס, ונשמבת בסס, ואמר אמי סס, ולבמוף סרג (IS) וידבר על לבם. דברים המחקבלים על הלב, עד שלא ירדמם לכאן, היו מרננים עלי שאני עבד, ועל ידיכם נודע

أَخُلُهُ هَمِ خَلُحُهُ بِبَقَلِعَ: מפמני האלמום נְּם בֹּנֹוֹ מֹכִיר בּּן מִנְּמִים שַׁלְוּטְאֵוֹ אַבּ בַּנִּוּ מַכִּוּר בַּר

מְנָּמֵּע אָטִינְלִיִעוּ וְנַבֹּי יוֹסָף: ווְסֵבְ לַאָפֹּנְוֹם בֹּנוֹ וֹשׁוֹא וּוְסֵב לַאָפֹנוֹם בֹּנוֹן

Manasseh were born upon Joseph's children also of Machir the son of 23 of the third generation; the And Joseph saw Ephraim's children

خَمَّدُلُكُم خُنَمُنُاكِ لَخِنَمُّكِم خَنَمُ الْمُنْ الْمُنْمُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ עּוּאָט אָלְעַבְיֹאָבֶע אָהָער נִהְּבָּת ڶڷۿ۠ڴڶ ڲڬڎڝ to אָת וַאליהִים פְּקַּד יִפְּקַד אָהְבֶׁם וַיִּיִ מְדְּבָּר דְּכִיר יָהְכִוּן וַיַּפִּיק נּיִּאְמֶּר יוֹסָף אֶלְאָלְיִנ אַנְכָּי נִאָּמָר יוֹסָף לַאָּחוֹהִי אֵנָא מָאִית

לְאַבְרָבִים לְוֹגִּטִׁע مَا لِنَمْدُ لَمْ يَنْدِيا مَا هَلُمْهِ بَنْهِ ذِهَامُهِ

Isaac, and to Jacob.' which He swore to Abraham, to out of this land unto the land remember you, and bring you up 'I die; but God will surely And Joseph said unto his brethren:

Çİ.L: ده ﴿ يُهْرِبُ عِزْتِ بِعِزِتِ هِرَارِنَا וּנֹמְבֹּה וּוְסָב אָטַבְבֹּוֹנִ וֹמְבַבֹּאָכִ

ְּלְמֵבְ יִפְּׁלֵּב אֶּבְיַנִים לְמֵּימֵר מִדְּבָר דְּבִיר יִי יְחָבִּוּן פְּלֵב יִפְּלֵב אֶבִינִים לְמֵּימֵר מִדְּבָר דְּבִיר יִי יְחָבִּוּן לאומי יוסף ות בני ושְׁבָאַל

carry up my bones from hence. surely remember you, and ye shall children of Israel, saying: 'God will

And Joseph took an oath of the

So Joseph died, being a hundred

embalmed him, and he was put in a

coffin in Egypt.

26 and ten years old. And they

±05±10: פסולים שְׁנְיִם נַיַּחַנְשָׁי אַלְיִ נַיִּישָׂם בְּאָרְוֹן פּ נְיָטְׁע יוֹסָב בּּוֹרְמֵאָה נְעָשֶׁר יִמִיח יוֹסָר בִּר מָאָה נַעַּסַר שָׁנִין

The Haftarah is I Kings 2:1 – 2:12 on page 257.

נטומו וטוב ושמוני פּאַרונא

(23) על ברכי יוסף. כמרגומו. גדלן בין ברכיו:

- NOW THESE are the names of the sons of Israel, who came into Egypt with Jacob; every man came with his household:
- Reuben, Simeon, Levi, and Judah;
- Issachar, Zebulun, and Benjamin;
- Dan and Naphtali, Gad and Asher.
- And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls; and Joseph was in Egypt already.
- And Joseph died, and all his brethren, and all that generation.
- And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and waxed exceeding mighty; and the land was filled with them.
- Now there arose a new king over Egypt, who knew not Joseph.
- And he said unto his people: 'Behold, the people of the children of Israel are too many and too mighty for us:
- come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, when there befalleth us any war, they also join themselves unto our enemies, and fight against us, and get them up out of the land.
- Therefore they did set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh store-cities, Pithom and Raamses.
- But the more they afflicted them, the more they multiplied and the more they spread abroad. And they were adread because of the children of Israel.
- And the Egyptians made the children of Israel to serve with rigour.
- And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour.
- And the king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, of whom the name of the one was Shiphrah, and the name of the other Push;

- אָת יַעַּלְּב אָישׁ יבֵיהָוֹ בְּאֵי: אָת יַעַּלְּב אָישׁ יבֵיהָוֹ בְּאֵי:
- · ב באיבו שִׁמְמִוּ בֵנִי וִיהִידֶה:
- נשְּׁמְבֶּר זְּבוּלֵן וּבִּוֹנְמוֹ:
- + エイ เថៃភូវ ជ្រង្ហេក:
- ، וִיְהִי בְּלִּנְפָשׁ יִּצְאֵי וֶהֶדְ־יִעֲּקִׁב שִׁבְעַּיִם נְפָשׁ וְיוֹסֶךְ הְנֶה בְמִצְרֵיִם:
- נְגְּמֶׁנִ יִּוֹםֶלְ וְבְּלְ אֵּמְיִנ וְכִלְ תַצִּוֹר תַהְנּא:
- בּמֹאָב מֹאָב וֹשֹמֶּלְא בֹאָבוֹ אָטֶם: (פּ) בּנְנְיִ וֹמִבְאָבְ פּבוּ וֹוֹמָבֹאָנִ וֹנִבְבָּוּ וֹזְהַגִּמִּנִ
- וֹמְאָמֶר אֶלְבַמַּמָּוּ יִנְּדִר מַּם בַּּנָגָּ וֹמְּבָאָלְ וַבַּ מיי נּוֹאָמֶר אֶלְבַמַּמָּוּ יִנְּדָר מַּם בַּנָגַ וֹמְבָאָלְ וַבַּ
- " הַבְּה נִהְחַבְּמָה לֵוֹ פֶּן־יִרְפָּה וָהַיָּה פֵּי הַקְהֵאנָה מִלְחַמָּה וָנִיסָף נַּם־הִיּא עַל־ עָּנְאֵנִה וָנִלְחַם־בָּנִי וְעָלְה מִן־הַאֶּרֶץ:
- שׁלִם וֹאָּע_נַהֹּמֹטֶׁס: בּסבׁל,ְנִים וֹּיֶבוֹ הֹבֵּי מִסִּבׁנִוּעְ לְפַּנְהָּע אָע_ " נּיִּהָּגִינִי הַּלָּנִן הָּבֵּוֹ מִסְּבִּים לְמָהַוֹּ הִּנִינִי
- וֹמְאָהְ מִפְּׁוֹ בְּוֹי וֹמְבְאָבְיּ בּי וֹכֹאָהָרְ וֹמְנִּוּ אָרָוְ כֵּן וֹרֶפֵּרִי וְכֵּן וֹפְּרָאִּ
- معدور تتَمَّرُك لا ظمُرَبُو هُل خَيْرُ نَشِلْهُم خَطْبُك:
- . ، נִיְמְרָרׁוּ אָת־חַיִּיהֶם בַּעֲבֹרָה קַשָּׁה בְּחֹמֶר יִבְלְבַנִּים יִּבְכְל־עֲבֹרָה בַּשָּׁדֶה אֲת בְּל־ עֵבְיַהְם אֲשֶׁר־עְבְרִוּ בְחֵם בְּפְּרֶרְ:
- ניאטר מַלֵּךְ מִצְרָיִם לַמִּילְּדִי הָשָׁם הַשָּׁנִית אַשָּׁר שֵׁם הַאַחַת שִׁפְּרָה וָשָּׁם הַשָּׁנִית פּוּטְה:

פרשת שמות למנחה בשבת ויחי

- and he said: 'When ye do the office of a midwife to the Hebrew women, ye shall look upon the birthstool: if it be a son, then ye shall kill him; but if it be a daughter, then she shall live.'
- But the midwives feared God, and did not as the king of Egypt commanded them, but saved the men-children alive.
- וִּאִמִּר בְּיַלֶּדְכֵּן אָת־חֵטִּבְרִּיּוֹת וּרָאִיתֵּן עַלְּהְאָבְנְיֵם אִם־בֵּן הוּאֹ וַחֲמָתֵּן אֹתִי הְאָם־בָּת הָיִא נְחֵיְהִי
- י נפּיבָאן הַמִּילְדִים: פַּאַשֶּׁר דִּבֶּר אַלִּיהָן מֵלֶּדְּ מִצְּרָיִם וְלָאִ שְּׂשִּׁ אָת־הַיְלְּדִים:

TGむ「「T

TEUTR ETXUT

The Haftarah is Isaiah 42:5 - 43:10.

Thus saith God the Lord, He that created the heavens, and stretched them forth, He that spread forth the earth and that which cometh out of it, He that giveth breath unto the people upon it, And spirit to them that walk therein:

- I the LORD have called thee in righteousness, And have taken hold of thy hand, And kept thee, and set thee for a covenant of the people, For a light of the nations;
- To open the blind eyes, To bring out the prisoners from the dungeon, And them that sit in darkness out of the prison-house.
- I am the Lord, that is My name, And My glory will I not give to another, Neither My praise to graven images.
- Behold, the former things are come to pass, And new things do I declare, Before they spring forth I tell you
- Sing unto the LORD a new song, And His praise from the end of the earth; Ye that go down to the sea, and all that is therein, The isles, and the inhabitants thereof.
- Let the wilderness and the cities thereof lift up their voice, The villages that Kedar doth inhabit; Let the inhabitants of Sela exult, Let them shout from the top of the mountains.
- Let them give glory unto the LORD, And declare His praise in the islands.
- The Lord will go forth as a mighty man, He will stir up jealousy like a man of war; He will cry, yea, He will shout aloud, He will prove Himself mighty against His enemies.
- I have long time held My peace, I have been still, and refrained Myself; Now will I cry like a travailing woman, Gasping and panting at once.
- I will make waste mountains and hills, And dry up all their herbs; And I will make the rivers islands, And will make the rivers islands, And

- خىرىخ خىرى ئىڭى ا ئىزى خىرى ئىۋىزى ئىرىنى ئىلى ئىڭى ئىڭى ئىڭى ئىڭى ئىڭىڭى خىزى ئىڭى ئىڭى ئىڭى ئىڭىڭى ئىڭىڭىڭى
- אָלֵי יִהְנָה קְּרָאָהָיִךְ בְּצָרֶת עָם לְאָיִר גּוֹנִם: מְּאָנְרְ וְאֶמָּנְךְּ לְבְרֵית עָם לְאָיִר גּוֹנִם:
- אַסִּיר מִבָּית בֶּלֶא יָשְׁבֵּי חְשֶׁךְּ: קּקְקֹחַ עֵינַיִם עָּוְרָיִת לְחִיצִּיא מִמַּסְנֵּרֹ
- ښنځند څغضځرت: ۱۶ څند ندټد ښې څېن پځحښد ځېښد ځې څېږا
- הָאָהֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאָוֹ אָיָים וִישְׁבֵּיהֵם: הְאָבֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאָוֹ אָיָים וִישְׁבֵּיהֵם:
- ְּיִׁנְהְ וְּאֶׁכֵּוְ סְׁלְּתְּ מִנְאָחָ טִׁנְוִם וֹאֵּנְטוּ: הְאָנִּ מִּנְבַּׁנְ וֹמִּנְוִוּ טִׁבָּנִנִם שַּׁהָּב צֹּנִינִ
- ישׁימוּ לִיהוֹוָה פְּבָוֹד וּהְהִהלָּה בָּאִיִּים יַגִּידוּ:
- יְהְוָהֹ כַּגְּבָּוֹר יֵצֵא כְאֵישׁ מִלְחָמִוֹת יְעֵיר קְנְאֲה יָרִיעַ אַף־יַצְרִׁיתַ עַל־אֹיֶבֶיוּ יִהְנַבֶּר: (ס)
- ڠڂڎ۪ٮۼۿ۪ۅڶۼٛۿۼٛڬڐڽٮ: ◘ ثثۿرنڔڟۄڹڎ۪ۅۼڷڎؠۿۼٛڬۼڂٚ؇ڎۥڹػ۪ڎٮ
- لْمََمْظَ، نُكْدِيطِ كُهُذِيهِ لَهُرْظُيهِ هِبَحْيِمِ: ﴿ هَكَذَيَ كُذِيمِ لِأَخْمِينَ لَكُمْ هِبَكُنِمِ

- And I will bring the blind by a way that they knew not, In paths that they knew not will I lead them; I will make darkness light before them, and rugged places plain. These things will I do, And I will not leave them undone.
- They shall be turned back, greatly ashamed, That trust in graven images. Ye are our gods.
- Hear, ye deaf, And look, ye blind, that ye may see.
- Who is blind, but My servant? Or deaf, as My messenger that I send? Who is blind as the that is wholehearted, And blind as the LORD'S servant?
- Seeing many things, thou observest not; Opening the ears, he heareth not.
- The Lord was pleased, for His righteousness' sake, To make the teaching great and glorious.
- But this is a people robbed and spoiled, They are all of them snared in holes, And they are hid in prison-houses, They are for a prey, and none delivereth, For a spoil, and none saith: 'Restore.'
- Who among you will give ear to this? Who will hearken and hear for the time to come?
- Who gave Jacob for a spoil, and Israel to the robbers? Did not the Lord? He against whom we have sinned, And in whose ways they would not walk, Neither were they obedient unto His law.
- Therefore He poured upon him the fury of His anger, And the strength of battle, And it set him on fire round about, yet he knew not, And it burned him, yet he laid it not to heart.
- But now thus saith the LORD that created thee, O Jacob, And He that formed thee, O Israel: Fear not, for I have redeemed thee, I have called thee by thy name, thou art Mine.
- When thou passest through the waters, I will be with thee, And through the rivers, they shall not overflow thee; When thou walkest through the fire, thou shalt not be burned, Weither shall the flame kindle upon thee.

- וְחִוּלִבְהָיִי עִּוְרִים בְּבָרָהְרָ לֵאִ יִּדְעִּוּ בִּנְּתִיבָוִת לאַירִ וּמְעַּקִשִּׁים לְמִישִׁוֹר אֲפֶת תַדְּבָּרִים עְשִׁיתִם וְלְאִ עַּוֹּרְיִם אָשִׁים עַּחְשָׁךְ לִפְּנֵיהָם
- ַ נְּסְגוּ אָחוֹר ׁ יֵבְשׁוּ בֵּשֶׁת חַבּשְׁחָים בַּפְּסָל הְאִמְרִים לְמַפַּבֶּה אַמֶּם אֱלֹהֵינוּ: (פּ)
- דַ הַהַרְשָׁים שְׁמְעִיּ וְהַעִּוֹרִים הַבָּימיּ לְרְאִיֹת:
- אָמֶּלְע מֹּג מִנּיר ְ כַּמִּמְּלְם וֹמִנִּר כַּמָּבְי וֹעַנְים: מּ מָג מִנִּיר בָּנ אִם מַּבִּיר וְעִוֹנִים בַּמַלְאָבָּי.
- رح (ح، ראית)[م، רָאִוֹת] רַבָּוֹת וְלָא הִשְׁמָר פְקוֹת אָוְנָיִם וְלָא יִשְׁמֶע:
- ... יְהְנָה חָפֵּץ לְעַעַּן צִּדְּקִּוֹ יַגְּצָּיל תּוֹרֶה יְיַאְבְּיר:
- ַ נְהוּאַ עַם־בָּוָוּי וְשָׁסוּ' הָפָּחַ בַּחוּרִים כִּלָם וּבְבְתֵּי כְלָאָים הְחָבָּאִי הִיִּי לִבַּוֹ וְאֵיוֹ מַצִּיל מְשָׁסָּה וְאֵין־אִמֶר הְשָׁב:
- מִי־נָמַן (כ׳ למשוסה)[ק׳ לִמִּשִׁפָּה] יַעַּקָב יִישְׂרָצֵל לְבֹּזָזִים הַלַּוֹא יָתְזָָה זָוּ חָמָָאנוּ לְי וְלְאִ־אָבָוּ בְּדְרָכִיוֹ הַלְּוֹךְ וְלְאִ שְׁמָּעָוּ בְּתוֹרְתְוֹּ:
- ַ וּיִּשְׁפְּּוּ עַּלְיוֹ חֵמָה אַפּּוֹ נִצֵּוֹוּי מִלְחָמָה וַתְּלֹחֲמָהוּ מִסְּבִיבׁ וְלֵא יָדְׁע וַתִּבְעַר־בִּּוֹ יְלֵא־יָשֶׂים עַּל־לֵב:
- ڂۿڟڬ ڬؚ؞ۦۼٛڡؙ۫ٮ: ڹۿ۪ڶۼٚڂٕۼڂۦ؈۬ڎۼڎڐڎۼڬڹڮ ڴڎۼڎ ڶۿڝؙٛڽڂڽۦۼٛۿۮۦڹڽڹڽڗڿۮۼٙڬڐڹۿڮڬ
- ְּלְטִבְּה בְּּא מִבְשְּׁר בְּּמִי־אֵשִׁ לָא מִבְּנֶה ישְׁשְׁבָּוּך בְּירֹתֵלֶךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לָא תִבְּנֶה ישְׁשְׁבְּיִר לְאִ מִבְעָּר בְּמִי־אֵשְׁ

XLIII:1

- For I am the Lord thy God, The Holy One of Israel, thy Saviour; I have given Egypt as thy ransom, Ethiopia and Seba for thee.
- Since thou art precious in My sight, and honourable, and I have loved thee; Therefore will I give men for thee, And peoples for thy life.
- Fear not, for I am with thee; I will bring thy seed from the east, And gather thee from the west,
- I will say to the north: 'Give up', And to the south: 'Keep not back, bring My sons from far, and My daughters from the end of the earth;
- Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him.
- The blind people that have eyes shall be brought forth, and the deaf that have ears.
- All the nations are gathered together, and the peoples are assembled; who among them can declare this, And announce to us former things? Let them bring their witnesses, that they may be justified; And let them heat, and say: 'It is truth.'
- Ye are My witnesses, saith the LORD, and My servant whom I have chosen; that ye may know and believe Me, and understand That I am He; before Me there was no God formed, neither shall any be after Me.

- בּי אָנִי יְהְנָה אֶלְהָיף קָרִישׁ יִשְׁרָאֵל מוֹשִׁישֵּף נְתַּהִי בְפְּרָף מִצְּרַיִם כָּוֹשׁ יִשְׁרָאֵל הַהְהֵּיה:
- :אַטּוֹ אַבַׁםְ טַּטַׁמֶּגַּ נִלְאָמֶגם טַּטַע זַּפְּׁמֶּגַּ מִאָּמֵּב זַבַּנִטִּ בַּמִּנִּגִּ נִבְּבַּׁלֵטִ זָאָנָ אַטַבַּעַגַּ
- אַמֹּר לַגִּפוּוֹן שְׁנִי וּלְתִימוֹ אַּלְ-שִׁכֹּלְאָׁי
 אַמֹר לַגִּפוּוֹן שְׁנִי וּלְתִימוֹ אַלְ-שַׁכֹּלְאָׁי
- ְּאֵּבְׁעֵּינִ אַּשְׁ_הַּמְּנִינֵי: בּבְ עַנִּלִבִּיִא בֹמִּמְּנִ נִּלְבַבִּיִגִּי בַּבָּאִעִּינִ
- و چל־תגויִם וקּבְּצֵּוּ יַחְדָּוּ וְיֵאֵסְפוּ לְאֻמָּוֹם מָר בְּחֶם יַנֵּיִד זֹאת וְרִאשׁנִוֹת יַשְׁמִינִּנִּי יִהְנִּי עְבְּיִם יְנְיְצְּיִם וְיִשְׁנְיִם יְיִבְּיִּ
- יה אַמָּם מֵרֵי נְאָם־יָהֹהָ וְתַאֲמָינוּ לֵּי וְתָּבִּׁנִי כְּיִּ אַנֵּי הְוּא לְפָּנִי לִאְ־נִּוּצִּר אָל וְאַחַרֵי לִא יִהְנֵה: (ס)

הפטרת נח

The Haltarah is Isaiah 54:1 - 55:5. On Rosh Hodesh, read the Maltir and Haltarah on page 259.

- Sing, O barren, thou that didst not bear, Break forth into singing, and cry aloud, thou that didst not travail; For more are the children of the desolate Than the children of the married wife, saith the LORD.
- Enlarge the place of thy tent, And let them stretch forth the curtains of thy habitations, spare not; Lengthen thy cords, and strengthen thy stakes.
- רָנִי עַקְרָה לַאׁ יָלְגָרה פִּצְהִי רָנָּה וְצַהַלִּי ' לֹאִ הְלָה בְּיִרְבָּים בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעִּילֶה אָמָר יְהְוָה:
- מִנְטְבְּוֹב וּנִמֵּבְטִּוֹב עַזְּפֵּנ: מִּהְּבְּׁנִיטָּוֹב וֹמִּנ אַלְבַטַּטַמֻּבִּנ עַאָּבְׁנָכִּי עַבְּׁבַּנִילִּוֹב וֹמִנִּ אַלִּבְּ

- For thou shalt spread abroad on the right hand and on the left; And thy seed shall possess the nations, And make the desolate cities to be inhabited.
- Fear not, for thou shalt not be ashamed. Meither be thou confounded, for thou shalt not be put to shame; For thou shalt forget the shame of thy youth, And the reproach of thy widowhood shalt thou remember no reproach of thy widowhood shalt thou remember no reproach.
- For thy Maker is thy husband, The Lord of hosts is His name; And the Holy One of Israel is thy Redeemer, The God of the whole earth shall He be
- For the Lord hath called thee As a wife forsaken and grieved in spirit; And a wife of youth, can she be rejected? Saith thy God.
- For a small moment have I forsaken thee; But with great compassion will I gather thee.
- In a little wrath I hid My face from thee for a moment, But with everlasting kindness will I have compassion on thee, Saith the LORD thy Redeemer.
- For this is as the waters of Noah unto Me; for as I have sworn that the waters of Noah should no more go over the earth, so have I sworn that I would not be wroth with thee, nor rebuke thee.
- For the mountains may depart, and the hills be removed, but My kindness shall not depart from thee, neither shall My covenant of peace be removed, saith the LORD that hath compassion on thee.
- O thou afflicted, tossed with tempest, and not comforted, behold, I will set thy stones in fair colours, And lay thy foundations with sapphires.
- And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones.
- And all thy children shall be taught of the Lord; and great shall be the peace of thy children.
- In righteousness shalt thou be established, be thou far from oppression, for thou shalt not fear, And from ruin, for it shall not come near thee.
- Behold, they may gather together, but not by Me; Whosoever shall gather together against thee shall fall because of thee.

- ְנְשְׁרֵים נְשְּׁמְּנְעֵי נִישְׁיבֵּנ: בִּי־נְמָין וּשְׁמִאִיל הִפְּרָצִי וְזַרְשֵּׁרְ גּּוֹנֶם יִילְשִּ
- ְנֵטְבְׁפַּׁט אַּלְמִׁתִּטְּנִבְ לְאָ טִוּבְּׁבִּי. הֵּנְב: לְאִ טַּטִׁפְּׁנִי. כַּּי רְּמִּט הַּלְנִתְּנִבְ טַּמִּבְּטִי אַכְ_טִּיבַאִּי, כִּי_לַאִ טִּדְוָמִי וִּאָּכְ_טִפָּלְמִי כִּי
- ، چ، בעליף עשׁיף יְהְנָה צְבָאִית שְׁמִוּ וְגְאַלִּהִּ קרַישׁ יִשְׂרָאֵל אֱלְהֵי בְּלִ הָאָהַץ יִמְּהַאּ
- , בְּיִרְאִשְׁה עֲזּוּבָה וַעַּצִּיבַה רָוּחַ קְרָאֵּךְ יְהְוְּהְ וְאֲשֶׁה נְעּירֵים בָּי הִמְּאֵס אָעָר אֱלֹהֵיף:
- ַ בְּהָנַע קַטָּן צַּיַבְהָּיִרְ יִּבְרַחֲמָים גְּדִלֶּים אַקבְצֵּף:
- ַ בּי־מֵי נֿחַ וַאַת לִי אַשָּׁר נִשְׁבַּעְּחִי מִקְּלָר מִי־נָחַ עִּיֹד עַל־הָאָהֶץ בֵּן נִשְׁבַּעְחִי מִקְּלָר עַלְיָךְ וּמִנְּעְרֵבְּךְּ:
- .. בּי הַהִרִיםׁ יַמֹּישׁי וְהַגְּבָעִּיֹת הְמִוּשִׁינָה וְחַסְדִּׁי מֵאִתַּךְ לֹא־יָמִישׁ וְבַרָּתִ שְׁלֹוֹמִי לָא הְמֹּים אָמָר מְרַחֲמֶךְ יְהֹוְה: (ס)
- gtin ogin (% jūgn nin kich gich gren)
 geir kitin ogin (% jūgn nin kich gich glass)
- %לבו ולכן יְבִּינְנְ לְאַלּוּ._טְפֹּא: ™ וֹהִמִּטֹּ. פֹּגַכִּרְ הִמִּהִטִּוּ יִהְתִּנוֹי לִאַלִּוֹ.
- ם וְבְלְבְבָּנִיְהְ לְמִנְהֵי יְהַנְיִה וְהָרָה שְׁלְנִם בָּנְיִרְיִּ
- ַ יזּיְבְאֵי יִּמְמִּטִימְיִר בָּי לְאַ_טַלֶּוֹבְ אֵּלְוֹבִּ בּגִּבְלֵּטִר מִכּוִנְנִי רַחֲלֵי מִמָּמָלְ בִּי־לָאַ בִּי
- نظیر: ت تا بید ثدید بخوه معین مدید به فه هزند

Behold, I have created the smith That bloweth the fire of coals, And bringeth forth a weapon for his work; And I have created the waster to destroy.

Mo weapon that is formed against thee shall prosper; And every tongue that shall rise against thee in judgment thou shalt condemn. This is the heritage of the servants of the Lora, And their due reward from Me, saith the Lora.

Ho, every one that thirsteth, come ye for water, And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price.

Wherefore do ye spend money for that which is not bread? And your gain for that which satisfieth not? Hearken diligently unto Me, and eat ye that which is good, And let your soul delight itself in fatness.

Incline your ear, and come unto Me; Hear, and your soul shall live; And I will make an everlasting covenant with you, Even the sure mercies of David.

Behold, I have given him for a witness to the peoples, A prince and commander to the peoples.

Behold, thou shalt call a nation that thou knowest not, And a nation that knew not thee shall run unto thee; Because of the Lord thy God, And for the Holy One of Israel, for He hath glorified thee.

הפטרת לך לך

 (כ׳ הן) [ק׳ הַנַּה] אָנֹכִי בְּרֵאָתִי חָדִישׁ נֹפַּׁחַ בְּצֵּשׁ פָּחְם ימוֹצִיא כְּלֵי לְמַעַּשְׂהוּ וְאָנֹכֵי בְּרֵאִתִי מַשְׁחָית לְחַבֵּל:

בְּלִ-בְּלֵּי יוּצָר עָלֵיִךְ לֵאׁ יִצְלָח וְכָלִ-נְחָלִתְ עַּבְּדִי יְתְנְְׁה וְצִּדְקָתָם מֵאָהָי נָאָם־ יְתְּיְה: (ס)

משל יבלוא מהיר ניון וְהַלְּב: בְּטָּך לְכִּוּ שִׁבְרוּ וְמֶשְׁבֵלוּ וּלְבָּוּ שִּׁבְרוּ בְּלִוּא היי בְּלִ-צְמֵא לְבָּוּ לַמָּוֹם וַאַּמָּר אֵין-לְוָּ היי בְּלִ-צְמֵא לְבָּוּ לַמָּוֹם וֹאַמָּר אֵין-לְוָּ

מְּיִׁב וְמִיְּיְמְּנֵּי בַּגֵּאֵן נַפְּאָכֵם: בְּלְוָא לְמִּּבְמְֹּע מִּמִּמְּ מִּמִּוּמִ אֵּלָ, וֹאָבְלְוַּ בְמָּטִׁ מִמְּלֵלְיִּ מִמְמִּי מִּמִּוּמִּ

הַמֵּוּ אַּוְנְכֶם וּלְכַּוּ אֵלֵּי שִׁמְּעָּוּ וּהְחָרֵי דָוָר וְאֶכְרְתָּה לְכָם בְּרֵית עּוּלָם חַסְּדֵי דָוָר הַנְּאֶמְנְים:

 בון עַר לְאִנּמִים נְתַּתְּיִׁר נְנִיר וּמְצַנִּרְה לְאָמִים:

ישְׂבְאֵלְ בָּי פַּאַבְּרְ: (ס) אַלְיִּבּ לְאַ־תַּבַעַ תִּקְּלָּא וְגָּיִּר לְאִ־יָּדִעָּ תַּוֹן גָּיִּר לְאִ־תַּבַעַ תַּקְּלֶּא וְגָיִּר לְאִ־יִּדְעָּיִּ

The Haftarah is Isaiah 40:27 – 41:16.

Why sayest thou, O Jacob, and speakest, O Israel: 'My way is hid from the Lord, and my right is passed over from my God?

Hast thou not known? hast thou not heatd That the everlasting God, the Lord, The Creator of the ends of the earth, Fainteth not, neither is weary? His discernment is past searching out.

He giveth power to the faint; And to him that hath no might He increaseth strength.

בּוֹבֶלְ מִּוֹבְוְבִי וּמִאֶּלְנִוּ מִמִּּפֶּמָּ, זַמְּלַוְב: × - לְמָּב נִאָּמָר זְהַלְּב וּטִּבַּבר וֹמִּבָאָלְ וֹסִטְּבָבי

הַלֹוֹא יַדִּעִּהָ אִם־לַאִ שִּׁמִּעִּהָ אֵֵלֹהֹי עוֹלָם וּ יְהְנִׁה בּוֹבאֹ קצִּוֹת הָאָהֶץ לָא יִיעֵּף וְלָּא יִינְע אֵין הַקֶּר לְהְבּוּנְהְיִּ:

oz נתו ליַעֵּף בְּחַ וּלְאֵין אִוּנִים עְצְּמָה יַרְבֶּה:

- Even the youths shall faint and be weary, And the young men shall utterly fall;
- But they that wait for the LORD shall renew their strength; They shall mount up with wings as eagles, They shall run, and not be weary; They shall walk, and not faint.
- Keep silence before Me, O islands, And let the peoples renew their strength; Let them draw near, then let them speak, Let us come near together to judgment.
- Who hath raised up one from the east, At whose steps victory attendeth? He giveth nations before him, And maketh him rule over kings, His sword maketh them as the dust, His pow as the driven stubble.
- He pursueth them, and passeth on safely; The way with his feet he treadeth not.
- Who hath wrought and done it? He that called the generations from the beginning. I, the LORD, who am the first, And with the last am the same.
- The isles saw, and feared; The ends of the earth trembled; They drew near, and came.
- They helped every one his neighbour; And every one said to his brother: 'Be of good courage.'
- So the carpenter encouraged the goldsmith, And he that smootheth with the hammer him that smiteth the anvil, Saying of the soldering: 'It is good'; And he fastened it with nails, that it should not be moved.
- But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The seed of Adraham My friend;
- Thou whom I have taken hold of from the ends of the earth, And called thee from the uttermost parts thereof, And said unto thee: 'Thou art My servant, I have chosen thee and not cast thee away';
- Fear thou not, for I am with thee, Be not dismayed, for I am thy God, I strengthen thee, yea, I help thee; Yea, I uphold thee with My victorious right hand.
- Behold, all they that were incensed against thee Shall be ashamed and confounded; They that strove with thee Shall be as nothing, and shall perish.

- גרוצי וְלַאְ גִּינְמוּ גִלְבוּ וְלָאִ גִּמִּפוּ: (ס) איי וֹאַנִי וֹשְׁלָּוִם בְּשׁ זִמְּלִוּ אִבר בּוֹּמִבׁי.ם
- יּגִּשׁנְ אָ֖נְי וְדַבְּּרוּ יַחְדֶּרִ לְּמִּשְׁבָּּט נִקְרֶבְּרוּ בְּחַ יְנְשׁנְ אָ֖נִי וְדַבְּרוּ יַחְדֶּר לְמִּשְׁבָּט נִקְרֶבְת:
- בְּלֵהֵ נִבֵּׁל מַהְטֹּו:
 בְּלֵהְ נִבְּל מַהְלַבִּים זְּבַב נִשֹּׁן בְּהַבְּׁלְ נִבְּּלְ
 מָּג בַּהַנְּלְ נִבְּלְ
 מָג בַּהַנְלְ
 מָג בַּהַנְלְ
 מָג בַּהַנְלְ
 מָג בַהַנְלְ
 מָלְ
 בַּלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַלְ
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל
 בַל</li
- נְבְוָא: נְבְוָא:
- מִי־פְּעַל וְשְׂשׁׁה מֹהֵא הַדּרָוֹת מֵרָאשׁ צֵּנֵי יְהֹנְתֹ רַאשׁוֹן וְאָת־צַּחֲרֹנִים צָּנִי־הָוּא:
- אָישׁ אֶת־רֵעֶהוּ יִעְּלְאָחָיוּ יֹאַעָּר חֲזֶק:
- ְ נִיְחַזָּק חָרָשׁ אָת־צֹּרֶף מַחֲלָיק פַּמָישׁ אָת־ הַוֹלֶם פַּעַם אֹמֶר לַדֶּלֶבֶל מַוֹּב הֿוּא נִיְחַזָּקָהוּ בְמַסְמָרֵים לְא יִמְּוֹמ: (ס)
- î لَمْ هَٰٰ خُذُلُتُٰتَ هُنَاٰخًا: * لَهُنَانِ نَهُدُهُمْ مَّاٰجًا، نَهُٰٰکِاحِ هُهُلَا خَنَالُانَالِهُ
- لْخِمِ מُمَّفُونِكِ: كَالْمُونِكِ ثَمُونِكِ مَا مُثِنِكِ خَالِكُمُكِ مُرْهُدِ ثِنْ ثَانِكُونِكِ مَا مُثَالِكُ مَا يُعْتِكُمُ الْمُعَالِّمُ فَالْمُونِكِ فَالْمُعَالِّمِ فَالْمُعَال مُرْهِدُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللّ
- ֻ אַּלְיַנִינְ אַנְּגְיֵנְוּ אַנְּגְיֵנְיּ אַנְגְיִנְיִּנְ אַנְּגְיִנְּ אַנְּגִּינְיִּ אַן הַנְּוֹנְיִנְיִּ אַן אַלְיַנִינִּאָ כָּנִ הַמְּוֹבְאָנִי אַלְיַנְהָּטְׁהַ בָּיִּ
- לאָנוֹ וֹנְאָבֹרׁנְ אַּלְהָּגְ נִוּבֶּׁנֵּי " עוֹ זְבָהִנְ וֹנִּבְּלְמָנִ כִּלְ עַנִּטִּנִינִם בָּּעַ וֹנִינִּנִ

- Thou shalt seek them, and shalt not find them, Even them that contended with thee; They that warred against thee Shall be as nothing, and as a thing of nought.
- For I the Lord thy God Hold thy tight hand, Who say unto thee: 'Fear not, I help thee.'
- Fear not, thou worm Jacob, And ye men of Israel; I help thee, saith the Lord, And thy Redeemer, the Holy One of Israel.
- Behold, I make thee a new threshing-sledge Having sharp teeth; Thou shalt thresh the mountains, and beat them small, And shalt make the hills as chaff.
- Thou shalt fan them, and the wind shall carry them away, And the whirlwind shall scatter them; And thou shalt rejoice in the Lord, Thou shalt glory in the Holy One of Israel.

- خَمْنَا بَحْمُقُو مَنْشَر مَكْلِمَنْقُكِ: فَحَكَمْمَ لَكْمُ فَمُمْمَّةٍ مَنْشَدُ مَخُفُكَ نَفَنْهُ
- לְּבְּׁ אַּלְ-תִּינֶה אֲלִי שְׁנִּי שְׁנִינְה: (ס)
- אַל־מִירְאֵל מּוֹלַעַת יַעְּלֶר מְתָי יִשְׂרָאֵל אַנֵּי
 אַל־מִירְאָר הַיֹּלְעַת יַעְּלֶר מְתָי יִשְׂרָאֵל אַנֵּי
 הַנַּת שַׂמְהִיךְ לְמִוֹרַג חָרַיּץ חָרָיִּץ חַלְיִשׁ בַּעַל
- שְּׁמִּיִם: פּּיפִּיִּוֹת מְּדְיִּשׁ הָרִים וְתְּדְׁלִ וּיְבְּעִּיִּת כַּמָּץ הְּבְּרָר שְּׁמְחִיּרִי בְּמִינִג הְרָרָל הָרָשׁ
- מִזְרֵם וְרָוּחַ מִשְּׁאֵם וּסְעָּרֵה מָפָּיץ אֹוֹתָם וְאַמְּהֹ מְנֵיל בִּיהֹנְה בִּקְרִוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מְתְהַלְּל: (ס)

REUFR I'FX

The Hastarah is II Kings 4:1 - 4:37.

- Mow there cried a certain woman of the wives of the sons of the prophets unto Elisha, saying: 'Thy servant my husband is dead; and thou knowest that thy servant did feat the Lord; and the creditor is come to take unto him my two children to be bondmen.'
- And Elisha said unto her: 'What shall I do for thee?' Thy hand she thou in the house?' And she said: 'Thy handmaid hath not any thing in the house, save a pot of oil.'
- Then he said: 'Go, borrow thee vessels abroad of all thy neighbours, even empty vessels; borrow not a few.
- And thou shalt go in, and shut the door upon thee and upon thy sons, and pour out into all those vessels; and thou shalt set aside that which is full.

- וְאִשָּׁח אַחַח מִנְּשֵׁי בְּנִי־חַנִּבִיאִּים צְעֵּלִח אָל־אֵלִישִׁע לֵאמֹר עַבְדְּךְ אִישִׁי מֶח וְאַחֲּח וְחַנִּשְׁח בָּא לְלַחַת אָח־שָׁנֵי יְלְדֵי לִוּ לַעֲּבְּדִים:
- ניאטר אַלִיה אֵלִישִׁע טָה אָצָשָׁה־לָּּךְּ הַגִּיִדִּי לִּי מַה־יָשׁ־(כ׳ לֹכִי)[ק׳ לָּךְ] בַּבְּיִת אָסִיּךְ שְׁטֶּן:
- באָת בְּלְ-(כֵּי מִּאֵלִי-לָבְ בִּלִּים מִּוֹ-חַוְוּיִּ מִאֵּת בְּלְ-(כֵי מִכִּנכִי)[לִי מִּכִּנְיִבׁ] בֵּלִים נַיְּאַמֶּר לְכִי יִּמְאֵלִי-לָב בִּלִים
- ײַבָּאַט וְסְגַּרְיִּהְ הַבְּלִים הָאֵצָּה וְהַמָּלִאִּ וְיְבְּאָט וְסְגַּרְיִּהְ הַבְּלִים הְבְּאָט וְסְגַּרְיִּהְ הַבְּלִים

- So she went from him, and shut the door upon her, and upon her sons; they brought the vessels to her, and she poured out.
- And it came to pass, when the vessels were full, that she said unto her son: 'Bring me yet a vessel.' And the oil said unto her: 'There is not a vessel more.' And the oil stayed.
- Then she came and rold the man of God. And he said: 'Go, sell the oil, and pay thy debt, and live thou and thy sons of the rest.'
- And it fell on a day, that Elisha passed to Shunem, where was a great woman; and she constrained him to eat bread. And so it was, that as oft as he passed by, he turned in thither to eat bread.
- And she said unto her husband: 'Behold now, I perceive that this is a holy man of God, that passeth by us continually.
- Let us make, I pray thee, a little chamber on the roof; and let us set for him there a bed, and a table, and a stool, and a candlestick; and it shall be, when he cometh to us, that he shall turn in thither.
- And it fell on a day, that he came thither, and he turned into the upper chamber and lay there.
- And he said to Gehazi his servant: 'Call this Shunammite.' And when he had called her, she stood before him.
- And he said unto him: 'Say now unto her: Behold, thou hast been careful for us with all this care; what is to be done for thee? wouldest thou be spoken for to the king, or to the captain of the host?' And she answered: 'I dwell among mine own people.'
- And he said: 'What then is to be done for her?' And Gehazi answered: 'Verily she hath no son, and her husband is old.'
- And he said: 'Call her.' And when he had called her, she stood in the door.

- ַנַתַּלֶּבְׁ מֵאִּטְוּ נַתִּסְנָּר תַדָּבֶּת בַּעֲּדֶה וּבְעָּר בְּנֵיְתִ הָם מַנִּישִׁים אֵלֶיתָ וָהָיא (כ׳ מיצקת)[ק׳ מוֹצְקָת]:
- ، וִיְהַיוּ בִּמְלֵּאִים הַבֵּלִים וַתְּאִמֶּר אֵלֵיהָ אֵין הַנְּישָׁה אֵלֵי עּוֹד בְּלִי וַנִּאִמֶּר אֵלֶיהָ אֵין עּוֹד בֶּלִי וְיַעְּמִי
- ַ וַמַבֹּא וַתַּגַּר לְאָישׁ הָאֵלֹהִים וַיּּאִמֶּר לְכִי מִכְּרֵי אָת־הַשָּׁמֶן וִשִּׁלְמֵי אָת־(כ׳ נשיכי)[ק׳ נִשְּׁיֵדְ] וְאַהְ (כ׳ בניכי)[ק׳ וּבְנַּיִדְ] הְחְיֵי בַּנּיֹתֶר: (פּ)
- ، װְלְּהִי הַיּנִים וַיִּשְׁבָּר אָלִישָׁע אָל־שׁוּנָם וְשְׁם אִשְּׁה גְּדִילְה וַתַּחֲזָל־בָּוֹ לֵאֶבְל־לָחָם וֵיְהִי מִהֵי שְּבְרוֹ יְסֶר שְׁמָּה לֵאֶבְל־לֶחֶם:
- נ תֹאמֶר ֹ אֶל־אִישְׁה הַנַּה־גָא יָדַׁשְׁהִי בֶּי אֵישׁ
 אֱלֹהָים קַדִּישׁ הַיּא עֹבֶר עְלֵינוּ חְמְיִד:
- " נַצְשָּׁר נָאַ צֵּלִיַת־קִיר קִטַּנָּר וְחָיָנֶר בְּבֹאָוִ מְשָּׁר וְשֶׁלְחָן וְכִּפָּא וּמְנוֹרֶר וְחָיָנֶר בְּבֹאָוֹ אֵלֵינוּ יָסְוּר שֲמָּר:
- יי ניתר היום נגבא שָׁמָּה נגָסר אָל־הְעַּלִּיָּה ביישְׁפַב־שְׁמָּה:
- ײַ נּיּאָמִר נִּּלְבְׁגַּיבְיִבְּינִינִינִּ נְעָּבְּרִ נְסַבְּּנְנִי װּ נִּיּאָמֶר אָלְ־גִּיםְזֵּי נַעָּבְיִר לְבָּנְיִי:
- דו אָגן־לָה וָאִישָּׁה זָקו: בּן אָגן־לָה וָאִישָּׁה זָקו:
- ਫ਼ਿਲਕਿਟ ਰ੍ਹੇਟਲ ਟ੍ਰੇਟ ਫ਼ਿਰ੍ਹੇਟਲ ਟ੍ਰੇਟ ਰਿਯੁਰੀਟ ਫ਼ਲਕੋਟ ਰੁਹੁਲ ਸ਼ਿਲ੍ਹੇਟ

- And he said: 'At this season, when the time cometh round, thou shalt embrace a son.' And she said: 'Nay, my lord, thou man of God, do not lie unto thy handmaid.'
- And the woman conceived, and bore a son at that season, when the time came round, as Elisha had said unto her.
- And when the child was grown, it fell on a day, that he went out to his father to the reapers.
- And he said unto his father: 'My head, my head.' And he said to his servant: 'Carry him to his mother.'
- And when he had taken him, and brought him to his mother, he sat on her knees till noon, and then died.
- And she went up, and laid him on the bed of the man of God, and shut the door upon him, and went out.
- And she called unto her husband, and said: 'Send me, I pray thee, one of the servants, and one of the asses, that I may run to the man of God, and come back.'
- And he said: Wherefore wilt thou go to him today? it is neither new moon nor sabbath.' And she said: 'It shall be well.'
- Then she saddled an ass, and said to her servant: 'Drive, and go forward; slacken me not the riding, except I bid thee.'
- So she went, and came unto the man of God to mount Carmel. And it came to pass, when the man of God saw her afar off, that he said to Gehazi his servant: 'Behold, yonder is that Shunammite.
- Run, I pray thee, now to meet her, and say unto her: Is it well with thee? is it well with thy husband? is it well with the child? And she answered: 'It is well.'

- ניֹאמֶר לַמּוֹעֶר תַזָּה ְבְּעֵה תַזִּה (כ׳ אתי)[ק׳ אַהְ] חֹבֵקֶת בֵּן נִהֹאמֶר אַל־אֲדֹנִי אֵישׁ הְאֵלְהִים אַלְ הְּכַזָּב ְבְשִׁפְּחָהֵף:
- ײַ װְלְּה אָּמֶּר יְּבֶּר אָלְיִהְ אֶּלִישֶׁע: בּנְתְּה הָאָשֶּׁר וְהַבֶּר אָלְיִהְ אֶּלִישֶׁע:
- אָּלְ_עַפְאָבְׁוּנִם: ** נֵינִינֵּל עַנִּגְלָע נַנְיָּנִים נַיּאָא אָלְ_אָבָיוִ
- אָלְ־הַנַּעַר אֶלְ־אָבֶרוּ רֹאִשָּׁי וּ רֹאִשָּׁי וַיּאִמֶּר יַ פּי וַיְּאִמֶּר אֶלְ־אָבֶרוּ רֹאִשָּׁי וּ רֹאִשָּׁי וַיִּאִמֶּר
- ™ בְּרְבֶּיהְ עַּרְ־הַצְּהָרִים וַיִּּמְתּי בְּרְבֶּיהְ עַּרְ־הַצְּהָרִים וַיִּמְתּי
- ײַ נַתַּעַל נַתַשְׁכָבֶרוּ עַל־מִטָּה אָישׁ הָאֵל הָיִם נַתְּעַל נַתַשְׁכָבֶרוּ עַל־מִטָּה אָישׁ הָאֵל הָיִם
- ַ ַ וִּמִּקְרָא´ אָל־אִישָׁהֹ וַהֹּאִמֶּר שִׁלְחָׁה נָא לִיׂ אָחֲר מִּן־הַנְּשְּׁרִׁם וְאַחַת הָאֲמֹנָוֹת וְאָרָוּצָּה עַּר־אָישׁ הְאֵלֹהָים וְאָשִׁוּבָה:
- ֵ וַיּאִמֶּר מְּדְּיִנִּ (כ׳ אָתִּי)[ק׳ אַתִּן (כ׳ הלכתי)[ק׳ הֹלֶכֶת] אֵלִיוֹ חַיּוֹם לֹאֹ־חָזֶדֶשׁ יְלַאִ שַּבְּת וַקִּאִמֶּר שְּלְיִם:
- אָּקְ_ਯิสิสิน_รุ๊, รุ่นอุต פֿ, אִם_אַּמָּנִשׁ, รุ๊น: " וֹשַּשׁׁהָאָ טַאִּטְוּ וֹשַּׁאָמָר אֶּלִ_זַּהַּנִשׁ יַבּעַי
- וַמִּלֶּךְּ וַמְּבָּאׁ אֱלֹ־אֵישׁ הָאֵלֹהִים אָלֹ הַר הַפַרְמֶל וֹיְהִי כִּרְאֹוֹת אִישֹׁ־הָאֵלֹהָים אֹקְהֹ מִנְּּמֶד וַיּאׁמֶרֹ אָל־נֵּיחָזֵי נַעֲרֹוֹ הַנָּה הַשׁוּנַמֶּית הַלְּזִּי:
- מִּקִית: \$גַּ הַשְּׁלְיִם לְאִישֵּׁךְ הַשְּׁלָיִם לַיָּגֵּת וַתְּאִמֶּר מְקְיִם:

- And when she came to the man of God to the hill, she caught hold of his feet. And Gehazi came near to thrust her away; but the man of God said: 'Let her alone; for her soul is bitter within her; and the LORD hath hid it from me, and hath not told Me.'
- Then she said: 'Did I desire a son of my lord? did I not say: Do not deceive me?'
- Then he said to Gehazi: 'Gird up thy loins, and take my staff in thy hand, and go thy way, if thou meet any man, salute thim not; and if any salute thee, answer him not; and if upon the face of the child.'
- And the mother of the child said: 'As the Lord liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee.' And he arose, and followed her.
- And Gehazi passed on before them, and laid the staff upon the face of the child; but there was neither voice, nor hearing. Wherefore he returned to meet him, and told him, saying: 'The child is not awaked.'
- And when Elisha was come into the house, behold, the child was dead, and laid upon his bed.
- He went in therefore, and shut the door upon them twain, and prayed unto the Lord.
- And he went up, and lay upon the child, and put his mouth upon his mouth, and his eyes upon his hands; and he stretched himself upon him; and the flesh of the child waxed warm.
- Then he returned, and walked in the house once to and fro; and went up, and stretched himself upon him; and the child sneezed seven times, and the child opened his eyes.
- And he called Gehazi, and said: 'Call this Shunammite.' So he called her. And when she was come in unto him, he said: 'Take up thy son.'
- Then she went in, and fell at his feet, and bowed down to the ground; and she took up her son, and went out.

- נִקְבֵּאׁ אָל־אָישׁ הָאֵלֹהִיםׁ אָל־הָהָר וַמַּחָזִק בְּרַגְּלְיִי נִיּנִּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָׁה נַיֹּאִטֶר אָישׁ הָאֵלֹהָים הַרְפָּה־לָהׁ כִּי־נַפְּשָׁה מֶרָה־לָה וַיהנִה הַעְּלֵים מִמֶּנִי וְלְאׁ הִגָּיד לֵי:
- גַּלְּוֹשׁמִר הַמְּאַלְטִּי בּוֹן מִאָּנִי אָּבִיִּי הַלָּאַגַּלְאַ הַאָּמֹר הַמְּאַלְטִי בּוֹן מִאָּנִי אָבִיִּי הַלָּאַ
- ∞ נעאַמֶּרָ אָם בَזְּהַר בּוּ.'בְּלֵב אַבְּרֵינִי: מּ נעאָמֶרַ אָם בַזְּהַר בּוּ.'נִבְּוֹב וָבִוּנִבִּיםׁ:
- , וְגִחֵזִיׁי עְבָר לִפְּנִיהָם נֵיָשָׁם אָת־חַמִּשִׁעָּהָתֹ על־פְּנֵי חַנַּעַר וָאֵין קוֹל וָאֵין קַשָׁב נַיֶּשְׂב לִקְרָאתּוֹ נַיַּגָּד־לַוֹּ לֵאמֹר לְא הַקִּיץ חַנְּעַר: נירא אליניני הפּיחה נהנה הלניר מׄח
- עְׁמְּבֶּׁבְ הַּלְ_מִמְּטִׁיְיִ: בּ וֹנִבִּאִ אֶּלְוְמֵּה עַבְּוֹטִׁי וְעַנִּי עַנָּהַרְ מֶעִי
- « וִיָּבְא וַיִּסְגָּר הַגֵּלָת בִּעָּר שִׁנִיהָם וַיִּהְפַּצֵּלִ אָל־יְּהְוָה:
- מֹלְגוּ נَגְּּטִׁם בֹּמָּב נَגֵּלֶב: ִּפְּנִּ נְּמִּלֵנִ מַּלְ_מִּנְנִּ נְלַפָּׁנִ מַּלְ_כַּפָּׁוּ נַּגִּלֵנֵב נַּמְּלְ נַנְּמִּׁכַּ מַלְ_נַנְּלֶב נַּנְּמָם ְּפָּנִוּ מַּלְ_
- ، נִיְּשְׁר נִיּלֵדְ בַּבָּיִת אַחָת חַנָּת וָאַחָת חַנָּת נֵישְׁלְ נִיּגְחַר שְלְיִׁ נִיִּזִּרֶר חַנָּשָׁר שַּר שֶׁבַּש פְּשְׂלִים נִיִּפְקַח חַנַּשְׁר אָת תַּנְתּי
- % נִיקְבָּא אֶלְ־נִּיקְבָּאָה נִיקְבָּאָלְיִוּ נִיּאָמֶר שָׁאָר הַּאָאָר נִיקְבָּאָה נִיקְבָּאָה נִיּאָמֶר שָׁאָר נִיקְבָּאָ
- ַנְּהְשָׁא אָנִרְבְּנְהְי נְהָצֵּא: (פּ) בּ נְהָבֹאָ נְהָפָּלְ מַלְ-רַנְלְּיִנְ נִהִּשְׁתַּוֹרָ אָנְרֶצִּי

הפטרת חיי שרה

The Haftarah is I Kings 1:1 – 1:31.

- Now King David was old and stricken in years; and they covered him with clothes, but he could get no heat.
- Wherefore his servants said unto him: 'Let there be sought for my lord the king, and be a companion unto him; and let her lie in thy bosom, that my lord the king may get heat.'
- So they sought for a fair damsel throughout all the borders of Israel, and found Abishag the Shunamnite, and brought her to the king.
- And the damsel was very fair; and she became a companion unto the king, and ministered to him; but the king knew her not.
- Now Adonijah the son of Haggith exalted himself, sand he prepared him chariots and horsemen, and fifty men to run before him.
- And his father had not grieved him all his life in saying: 'Why hast thou done so?' and he was also a very goodly man; and he was born after Absalom.
- And he conferred with Josh the son of Zeruish, and with Abisthat the priest; and they following Adonijsh helped him.
- But Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and Mathan the prophet, and Shimei, and Rei, and the mighty men that belonged to David, were not with Adonijah.
- And Adonijah slew sheep and oxen and fatlings by the stone of Zoheleth, which is beside En-rogel; and he called all his brethren the king's sons, and all the men of Judah the king's servants;
- but Nathan the propher, and Benaiah, and the mighty men, and Solomon his brother, he called not.

- פַבְּנְלְיִם וְלָא יַנִוֹם לְיִ: וְתַּמֵּלְנִי בִּוֹגִ זְפִוֹ בָּא פַּיָּמִים וַיְכַּסָּׁעִוּ
- رَهُوْد، كِا يِهِدِيْد، رِحِهُ، كَعَدَدٍ، مَهْرُةً رَهِرِہ جِمَّادٌِّه إِسِّهِدِہ رَجِيْد مَهْرُة أَمِهِدٍ كُا حَجِيْم إِسِّحِدِه جِمَارُة إِمَا كِعَدَدٍ، مِشِرُة:
- ڗڹؚڎۼ؇ڎ ۼ٦٦٪ ڹڟ۪ڽ ڿڿ؇ ڋڿڎ؇ڹڛؙڗ؉ڔ ڗڹڎۼ؇ڎۼ۩؆ۼڿڗڛٙۮ۩ڛڗڣڗ۩ڗؠڔڮڎ؇ڽ؋ ڬۿڒٵ۪؞
- וְתַּנְּעֶרֶה יְבֶּה עַד־מְאָד וַמְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹבֶנָתֹ
 וְתְּנְעֶרֵה יְתַמֶּלְךְ לֹא יְדְעְה:
- ָ נִאַדִּיְנְיַה בֵּן־חַגֵּיה מִהְנִשָּׁא לֵאמִר אָנֵי אָמְלְדְּ וַיַּעַשׁ לֹוֹ ֻבֶּבְר וְפָּרְשִׁים וַחֲמִשָּׁים אָישׁ רְצִים לְפָּנֵיו:
- , וְלְאִ־עַּצְּבֹוֹ אָבֶּיוֹ מִיָּמִיוֹ לֵאמֹר מַדִּוּעַ בָּבָרוּ עַּשִּׁיתַ וְנִם־הָוּא מְוֹב־הֹאַרִ מָאָד וְאָתָוֹ יַלְדֶּה אַחֲרֵי אַבְשְׁלְוֹם:
- אָלְנִינֶּר הַכְּנֵין וֹנְהֹוֹרָנְ אַנִוֹנֵר אָנִנְיֵּר: * נְנְיֵנֵנְ הַלְּנְנִ הַם נִאָּר פֿן אַנִּנְיָר וֹמִם
- ، بنوت با فرار المرازات المر
- וֹאָט_הַבְלָּנִע אַנוֹנו לְאָ פֿבֵּא: װאָטַבַּנִינֹנְ עַנִּּלָנָא וּבָּנֹלָנָעוּ װאָטַבַנִּנִנִנִנִּנִם בּיִּבָּנִנִנִנִּנִים

- Then Mathan spoke unto Bath-sheba the mother of Solomon, saying: 'Hast thou not heard that Adonijah the son of Haggith doth reign, and David our lord knoweth it not?
- Mow therefore come, let me, I pray thee, give thee counsel, that thou mayest save thine own life, and the life of thy son Solomon.
- Go and get thee in unto king David, and say unto him: Didst not thou, my lord, O king, swear unto thy handmaid, saying: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne? why then doth Adonijah reign?
- Behold, while thou yet talkest there with the king, I also will come in after thee, and confirm thy words.
- And Bath-sheba went in unto the king into the chamber.—Now the king was very old; and Abishag the Shunammite ministered unto the king.—
- And Bath-sheba bowed, and prostrated herself unto the king. And the king said: 'What wouldest thou!'
- And she said unto him: 'My lord, thou didst swear by the Lord thy God unto thy handmaid: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne.
- And now, behold, Adonijsh reigneth; and thou, my lord the king, knowest it not.
- And he hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the sons of the king, and Abiathar, the priest, and Joab the captain of the host; but Solomon thy servant hath he not called.
- And thou, my lord the king, the eyes of all Israel are upon thee, that thou shouldest tell them who shall sit on the throne of my lord the king after him.
- Otherwise it will come to pass, when my lord the king shall sleep with his fathers, that I and my son Solomon shall be counted offenders.
- And, Io, while she yet talked with the king, Nathan the prophet came in.

- וַיֵּאמֶר נְהָוֹן אֵל־בָּת־שָׁבַע אֵם־שָׁלֹמֹהֹ לֵאמֹר הַלַוֹּא שְׁמַעַהְ בָּי מָלַךְּ אֲדֹנִיְּהִוּ בֶּוֹ חַגְּיְת וַאֲדֹנֵינוּ דְוָד לָא יְדֶע:
- ַ נְפְשֶׁר וְאָת־גָפָשׁ בְּגֵּר שָׁלִמְה: בּ יְעַקְּה לְבֶּר אִיעְצֵּרְ נָא עַצְּה וּעַלְטִי אָת־
- تَمْ مَحْ حَفَيْ، بَعْدَةُ مُكِلِّهُ خَبَادُ، ثَكِيْهُ جَمْطِد خُد_هُمْ مِّبَادُ، يَشْكِكُ بَهْ خَمْنَ دَغَمُّنَاكِ خُجْر، بَخْمُنَ عَبَادُ، يَشْكِكُ بَهُ خَمْنَ دَغَمُّنَاكِهِ خُجْر، بَخْمُ، هَمْ يَشْكُ فَيْهُ الْمُعْلِّكُ عَبْرًا لِهُمْ لَكُ
- גַּבָּרְאַ אַנְרָרְיִךְ מִנְלֵאָנִי שָׁם מִם הַמֵּלֶבְ וֹאֲנִי
 הַּנְּר עּיִבְרָרְ מִנְבָּבְרָ שָׁם עִם הַמַּלֶבְ וֹאֲנִי
- ، נקבא בת־שֶׁבִע אָל־הַמָּלֶּךְּ הַתַּדְרָה יְהַמֶּלֶךְ נְקֵן מְאָׁד נַאֲבִישָׁגֹ הַשָּׁנַמִּית מִשְׁרָת אָת־הַמֶּלֶךְ:
- יוּ וַהְּקָּר בַּת־שֶׁבַע וַהִשְׁהַחוּ לַמֶּלֶךְ וַיִּאִמֶר הַמֶּלֶךְ עַּר־לֶּךְ:
- ر رونאמר לו אַדוּיִ אַמָּה נִשְּבַּעִּהְ בִּיהוָֹּה אֵלֹהֶיִּךְ לַאֲמָהֶוּ בִּי־שְׁלֹתָה בָּוָךְ יִמְלַדְּ אַחַבְיִ וְהָוּא יַשֶּׁב עַל־בָּסְאֶי:
- א גֶדְעְּמִי: ﴿א גֶדְעְּמִי:
- ְּהָּׁבְ עַּאֵּלֵא וֹלְמֶּלְנִע הַּבְּגַּנּ לָאִ טִּבֵּא לְכִּלְ-בִּּנָּוֹ עַמְּלְנִּ וּלְאָבִוֹטִׁרְ עַכִּנְוֹ וּלְּאָב זְּיִּנְשָׁ מִּוִר וִּמִּבִיאַ וֹּאֵצֶלֶרָבֶ (פּ) וֹיּצִּבִּאָּ
- יַ וְהַיְּה בִּשְׁכָר אָדִיִּרִי הַמָּלֶר עִם־אָבִּהָיִּר יַּהְיִּרִי הַמָּלֶר הַמָּאָים:
- ַהְּבֶּרִא בֵּא: הְנְבֶּרִא בָּא:

- And they told the king, saying: 'Behold Mathan the prophet.' And when he was come in before the king, with his face to the ground.
- And Nathan said: 'My lord, O king, hast thou said: Adonijah shall reign after me, and he shall sit upon my throne?
- For he is gone down this day, and hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the king's sons, and the captains of the host, and Abiathat the priest, and, behold, they eat and drink before him, and say: Long live king Adonijah.
- But me, even me thy servant, and Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and thy servant Solomon hath he not called.
- Is this thing done by my lord the king, and thou hast not declared unto thy servant who should sit on the throne of my lord the king after him?
- Then king David answered and said: 'Call me Bath-sheba.' And she came into the king's presence, and stood before the king.
- And the king swore and said: 'As the LORD liveth, who hath redeemed my soul out of all adversity,
- verily as I swore unto thee by the Lord, the God of Israel, saying: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne in my stead; verily so will I do this day.'
- Then Bath-sheba bowed with her face to the earth, and prostrated herself to the king, and said: 'Let my lord king David live for ever.'

- د ربرد كۈڭڭ كەشە بىيە ئېرا تېچىد دېدى كېدى قۇدد چەرد تېۋىڭ دېنۇتىد كۈڭ تەخ
- יג ניאטר נַקּוֹ אַדֹּנִי הַמִּּלֶּה אַתָּה אַמִּרִי אַדֹנְיָהוּ יִמְלַדְּ אַחֲרָיִ וְהָוּא יִשָּׁב עַל־כִּסְאֵי: בְּיִו יְרֵד הַיּוֹּם יְנִיּוְבְּח שָׁוֹר וְיְּמְרִיא־ןְצֹּאֹן
- خاب ترام خاجر الفراد الفراد الخابرات المحاب
- אָם מֵאֵת์ אֲדֹנֵי חַמֶּלֶךְ נְחָיֶה חַדְּבֶר תַזָּה וְלָא הוֹדַעְׁמָּ אֲת־(כ׳ עבדיך)[ק׳ עַבְּדְּלְּּ] מִי יֵשֶׁב עַל־כָּמָא אֲדֹנִי־תַמֶּלֶרְ אַתְרֵיוּ: (ס)

حُلُانِينَتُم نُخِمُحِ فِن مَحَلُكُ خِهِ كَاتُه:

- َ يَوْمَا يَقَرَّكُ جَنِد يَفِمُكُ لِيَهُمُكِ خَفَرًا مُعَدَّم يَضَحَّمُ خَفِرٌ، يَقِمُكُ يَنَهُمُكِ خَفِرٌ، يَقَمُّكُ خَفِرٌ، يَقِمُكُ خَفِرٌ، يَقِمُكُ النَّهُمُكِ
- ھُں۔تَظھُ، طَحْر_جُلُں: ﴿ مَنْ الْهُرُم لَاظُرُكُ لَنِهُمُّلِ لَاد_نُلِيَّا كِمُسْرِطْئُنَا
- בָּר בַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּּמִּמִּר לָּךְ בַּרִתִּלָּה אֵלִנֵּר אַחֲלָר וְהָוּא יִשֶׁב עַּלְ־בָּסָאָר תַּחְתָּי בֶּר בֵּן אָמֶשֶׁה חַיִּים חַזְּה:
- וַתִּמְּר בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אֶבֶּיץ וַתִּשְׁתַּחוּ לְמֵּלֶךּ וַתְּאִמֶר יְחִי אֲדֹנֵי חַמֵּלֶךְ דְּוָר לְעַלֶם: (פ)

הפטרת תולדות

The Haftarah is Malachi 1:1 - 2:7. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 262.

- The burden of the word of the Lord to Israel by Malachi.
- I have loved you, saith the Lord. Yet ye say: 'Wherein hast Thou loved us?' Was not Esau Jacob's brother? Saith the Lord; Yet I loved Jacob;
- But Esau I hated, And made his mountains a desolation, And gave his heritage to the jackals of the wilderness.
- Whereas Edom saith: 'We are beaten down, But we will return and build the waste places'; Thus saith the down; And they shall build, but I will throw wickedness, And The people whom the Lord exectateth for ever.
- And your eyes shall see, And ye shall say: 'The LORD is great beyond the border of Israel.'
- A son honoureth his father, And a servant his master; If then I be a father, Where is My honour? And if I be a master, Where is My fear? Saith the Lord of hosts Unto you, O priests, that despise My name. And ye say: 'Wherein have we despised Thy name?'
- Ye offer polluted bread upon Mine altar. And ye say: 'Wherein have we polluted thee?' In that ye say: 'The table of the Lord is contemptible.'
- And when ye offer the blind for sacrifice, is it no evil!
 And when ye offer the lame and sick, is it no evil!
 Present it now unto thy governor; will he be pleased
 with thee? Or will he accept thy person? Saith the
 LORD of hosts.
- And now, I pray you, entreat the favour of God That He may be gracious unto us!— This hath been of your doing.— Will He accept any of your persons! Saith the Lord of hosts.
- Oh that there were even one among you that would shut the doors, That ye might not kindle fire on Mine altar in vain! I have no pleasure in you, Saith the LORD of hosts, Weither will I accept an offering at your hand.

- ײַ מַמָּא דְבַר־יָּהוָה אָל־יִשְׂרָאֵל בְּיַ*רִי* בּיַ מַשְּא דְבַר־יָּהוָה אָל־יִשְׂרָאֵל בְּיַ*רָ*
- אַהַבְּהָנִי אַהְכָם אָמָר יִהְוֹה וַאֲמַרְהָם בּמָּר אַהּבְהָנִי הַלֹּוֹא־אָׁח עַשָּׁי לְיַעֲּלִב נְאָם־יִּהוָֹה נְאַהַב אֶת־יַעַּקְב:
- וֹאָטַ-נְּטַׁלְטִוּ לְטַנּוִט מִּגַּבָּׁר: ' נְאָטַ_מָּמִּי מִּנֹאָטִי נִאָּמָּם אָטַ-טַבִּיוּ, מָּמָלָּיִנַ
- בּי־תֹאׁמַר אֱדִוֹם דֻשַּׁשִׁמִּנִּ וְנְשִׁנִּל וְנִבְנָה
 חֲרָבֹוֹת כְּה אָמַר יְהֹזֶה צְבְאֹוֹת חֲמָה יְבְנִּל וֹשְׁעַׁה יַבְנִּר אֲהֵרִוֹס וְקְרְאַנּ לְחָם ׁ נְּבָנִל וֹשְׁעָׁה וְהָנִה עַד־עּוֹלֵם:
- י וֹמִנְנֵים שֹבֹאִנֹנִי וֹאִּמֵּם שֹאָמִבוּן וֹלִצַּבִּ י וֹמִנַנֵּכֵם שַּׁבֹאִנֹנִי וֹאִּמֵּם שַׂאָמִבוּן וֹלִצַּבִ
- בּן וְכִבָּר אָב וְעֵּבָר אֲדֹנִי וְאִם־אָב אָנִי אַנֵּרו וְהַנְה צְּבְאִנִה לְכָם הַבְּהַנִּים בּנִינִ שְׁמְי וַאֲמַרְהֶּם בַּמָּה בְּזֶינִי אֶת־שְׁמֶּךְ:
- מגישִׁים עַל־מִוְבְּחִי' לֵחָם מְגֹאָל וַאֲמַרְחָם בּמֵּה גַּאַלְגִיף בָּאֵמְרְכֶּם שָׁלְתַן יְתֹּה נִבְזֵה הְוּא:
- ן וְעַהָּה חַלּוּ־נָא פְּנִי־אֵל וֵיחָנֵּנִוּ מִיּדְכָם' הַוְּחָה זְּאָת הַוִּשָּׁא מִכֶּם פְּנִים אָמָר יְהֹנֶה צְבְאָוֹת:
- ַ מָי גִם־בָּכֶם וִיסְגַּר דְּלִתָּיִם וִלֹאֹ־תָאָירוּ מּוְבְּחֵי חִנְּחַ אֵין־לִי חֻפֶּץ בָּכֶם אָמֵר יְחַזָּר צְבְאַוֹת וּמִנְחֲה לֹא־אֶרְצֶה מִיֶּדְכֶם:

- For from the rising of the sun even unto the going down of the same My name is great among the nations; And in every place offerings are presented unto My name, Even pure oblations; For My name is great among the nations, Saith the LORD of hosts.
- But ye profane it, In that ye say: 'The table of the LORD is polluted, And the fruit thereof, even the food thereof, is contemptible.'
- Ye say also: 'Behold, what a weariness is it!' And ye have snuffed at it, Saith the Lord of hosts; And ye have brought that which was taken by violence, And the lame, and the sick; Thus ye bring the offering; Should I accept this of your hand? Saith the Lord.
- But cursed be he that dealeth craftily, Whereas he hath in his flock a male, And voweth, and sacrificeth unto the Lord a blemished thing; For I am a great King, Saith the Lore of hosts, And My name is
- And now, this commandment Is for you, O ye priests.
- If ye will not hearken, and if ye will not lay it to heart, To give glory unto My name, Saith the Lord of hosts, Then will I send the curse upon you, And I will curse your blessings, Yea, I curse them, Because ye do not lay it to heart.
- Behold, I will rebuke the seed for your hurt, And will spread dung upon your faces, Even the dung of your sacrifices, And ye shall be taken away unto it.
- Know then that I have sent This commandment unto you, That My covenant might be with Levi, Saith the Lord of hosts.
- My covenant was with him Of life and peace, and I gave them to him, And of fear, and he feared Me, And was afraid of My name.
- The law of truth was in his mouth, And unrighteousness was not found in his lips, He walked with Me in peace and uprightness, And did turn many away from iniquity.

- בֵּי מִמִּוְרַח־שָׁמָשׁ וְעַּד־מְבוֹאֹוֹ גָּדִוֹל שָׁמִי פַגּוֹיִם וּבְכְל־מָלִוֹם מִקְמָר מָגָשׁ לִשְׁמָי וּמִנְחֲה מְהוֹרֻה בִּי־גָּדַוֹל שִׁמִי בַּגּוֹיִם צְּמָר יְהְוְה צְּבְאִוֹת:
- אַבּוֹי מִיּאָל שְנֵא וֹנִיבִוּ נִבְּזֵר אָבְלְוּ:
- וּאַמַרְמָםׁ הַנָּה מַהְּלְאָׁה וָהִפַּחָהָם אֹוֹהֹוּ אַמַר יְהֹוָה צְבְאׁוֹת וַהַבֵּאָהָם נִּזִּיל וָאָת־ הַפְּפַּׁתַׁ וָאָת־תַחוּלֶּה וַהַבֵּאָהָם אָת־הַמִּנְחָה הַאֶּרְצֶה אוֹתָה מִיֶּדְכֶם אָמָר יְהֹוֶה: (ס)
- , וְאָרֵוּר נוֹכֵל וֵיֵשׁ בְּשָּׁרֵרוֹ זָלָר וָנֹבֵר וִיֹבָר מְשְׁחָת לַאִּדְנָי כִּי מֶּלֶרְ בָּּרִוֹל אָנִי אָמַר יְתְנְּת צְּבְאִוּת וּשְׁמֵי נוֹרֶא בַּנּוֹיֶם:
- ··· וְעַמְּׁה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַוּאָת הַכֹּהָוִים:
- אִם־לָא הִשְּׁמִּנִּ וְאִם־לֹאׁ הָשִּׁימִּוּ עַּלִ־לֵב קְהָה בְּבָוֹד לִשְּׁמִּי אָמַר יְהִוָּה צְּבָאִוּת וְשִׁלְּחָתִּי בְבָם אָת־הַמְּאֵרְה וְאָרוֹתֵי אָת־ בְּרְכוֹתִיבֶם וְנַם אָרוֹתִּיהָ בֵּי אֵינְבֶם שְׂמָים עַל־לֵב:
- אַלְּנו: מַּלְ-פְּנֵוּכְּם פּּבָשׁ חַנֵּוּכָם וֹנְשָּׁא אָטַבָם בּנְנִי נִמֵּב לַכָּם אָטַ-חַנְּבַתּ וִזְבַנִיטִּוּ פָּבָשִּ
- ַ וִידַעְמֶּם כֵּי שִׁכַּוְחָהִי אֲבִילֶה אֵח הַמִּצְוָה הַזְּאָת לְהָיָוֹת בְּרִיתִי אֶת־בֶּוִֹי אֲטָר יְהֹוֶת בְּאָוֹת:
- , פְּרִיתַיוּ הִיְתָּה אָתִּוֹ הַחַיִּים וְהַשִּׁלֹוֹם נְאֶהְנֵם־לְוֹ מוֹהֶא וַיִּירְאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמֵי נִחָר הְוּא:
- , מּוֹרָת אֵמֶתׁ הִיְמָה בְּפִּיהוּ וְעַּוְלֶה לְאִּ־ נְמְצָא בִשְׂפָּתָיִי בְּשָׁלְוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַרְּ אִמְּי וְרַבֶּים הַשָּׁיב מֵעְּוְן:

For the priest's lips should keep knowledge, And they should seek the law at his mouth; For he is the messenger of the LORD of hosts.

בְּי־שִׁפְתֵּי כֹחֵלְ יִשְׁמְרוּ־דַּעַת וְתוֹרֶה יְבַקִּשָׁוּ מִפְּיהוּ בֶּי מַלְצֵּךְ יְהְנָה־צְבְאָוֹת הְוּא:

הפטרת ויצא

The Haftarah is Hosea 12:13 – 14:10.

And Jacob fled into the field of Aram, And Israel served for a wife, And for a wife he kept sheep.

And by a prophet the Lord brought Israel up out of Egypt, And by a prophet was he kept.

Ephraim hath provoked most bitterly; Therefore shall his blood be cast upon him, And his reproach shall his Lord return unto him.

When Ephraim spoke, there was trembling, He exalted himself in Israel; But when he became guilty through Baal, he died.

And now they sin more and more, And have made them molten images of their silver, According to their own understanding, even idols, All of them the work of the craftsmen; Of them they say: 'They that ascrifice men kiss calves.'

Therefore they shall be as the morning cloud, And as the dew that early passeth away, As the chaff that is driven with the wind out of the threshing-floor, And as the smoke out of the window.

Yet I am the LORD thy God From the land of Egypt; And thou knowest no God but Me, And beside Me there is no saviour.

I did know thee in the wilderness, In the land of great drought.

When they were fed, they became full, They were filled, and their heart was exalted; Therefore have they forgotten Me.

Therefore am I become unto them as a lion; As a leopard will I watch by the way;

I will meet them as a bear that is bereaved of her whelps, And will rend the enclosure of their heart; And there will I devour them like a lioness; The wild beast shall teat them.

יייא ניִבְרָח יַעְּקֹב שְׁבֵּח אָּרָה ניַעְּלָד יִשְׂרָאֵלִ בּאִשְּׁה יּבְאִשָּׁה שְׁבֶּר אָרָה ניַעְּלָד יִשְׂרָאֵלִ

יי וּבְנְבִּיא הָעֵּלְיֵׁה יְהֹנְה אָת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרְיִם וּבְנְבִּיא נִשְׁמְר:

نَّ بَرُدُمْ هُطُرَنَ فَمُرِدِ كُنِ هُلِيَّادٍ: ** نَحُمْرُهُ هُطُرُنَ فَمُرِدِدُنِ لَيُمْرِر مُكِّرِد

װא בּבּבֿר אָפֿרִים וֹמְט: בּבבֿר אָפֿרִים וַיִּט וֹמָא טִּיִּא בּוֹמִּבֹאִיִ

וְעַהָּחוּ יוֹסָפּוּ לִחֲמֹא וַיַּצִּשָּׁוּ לָחָם מִפַּלָּח מִפַּסְפָּם כִּחְבוּנָם צַּצַּבָּים מַצַּשֵּׂח חָרָשָׁים כָּלְּה לָהֶם ֹהֵם אֹמָרִים זִבְחֵי אָדְׁם צַּנְּלִים יִשְּקְוּן:

לבׁן יִהְיוּ פַעְּנַן־בֿקֵר וְכַשָּל מִשְׁבָּים הֹלֵדְּ פְמִץ יְסִעֵּר מִנְּהֵן וּכְשָּׂטֵ מֵאֲרֶבֶּה:

ַ אָלְהָי יִהְוָה אָלְהִיף מֵאָרֵץ מִצְּרָיִם הַלְהָים זּוּלְהִי לֵא תַּדְׁע וּמוֹשָׁיעַ אָין בְּלְהֵי:

אָנְי יְדִעְּמָיִף בַּמּּרְבָּר בְּאָרֶץ מַלְאָבְוּת:

كَلَّ مُحْنَانِدَ: ٥ - خَمَّالُمْنَاصِ نَنْمُجُمِّد مُخْمُد نَنْتُلُم خَجَّالِ مَنْ

אָמִּוּנֵ: בּ נְאֵנֵי לְנֵים בַּמִּוְ מֻּנִילְ בַּּנְּמִנִ מַּלְ יַנִּנִינֵּ

ا אָבٰלֶם מִּם ְ בֹּלְרָגא טַיּנֵע עַמִּגֶע טַבּעֹּמֶם: * אָבׂוֹמֶם ְ בַּלִרְה מִּכְּוּלְ וֹאִלִּעַרַת סָנִוּר לְבָּׁם

- It is thy destruction, O Israel, That thou art against Me, against thy help.
- Ho, now, thy king, That he may save thee in all thy cities! And thy judges, of whom thou saidst: 'Give me a king and princes!'
- I give thee a king in Mine anger, And take him away in My wrath.
- The iniquity of Ephraim is bound up; His sin is laid up in store.
- The throes of a travailing woman shall come upon him; He is an unwise son; For it is time he should not tarry In the place of the breaking forth of children.
- Shall I ransom them from the power of the nether-world? Shall I redeem them from death? Ho, thy plagues, O death! Ho, thy destruction, O netherworld! Repentance be hid from Mine eyes!
- For though he be fruitful among the reed-plants, An east wind shall come, the wind of the Lord become up from the wilderness, And his spring shall become dry, and his fountain shall be dried up, He shall spoil the treasure of all precious vessels.
- Samaria shall bear her guilt, For she hath rebelled against her God; They shall fall by the sword; Their infants shall be dashed in pieces, And their women with child shall be ripped up.
- Return, O Israel, unto the LORD thy God; For thou hast stumbled in thine iniquity.
- Take with you words, And return unto the LORD; Say unto Him: 'Forgive all iniquity, And accept that which is good; So will we render for bullocks the offering of our lips.
- Asshur shall not save us; We will not ride upon horses, Meither will we call any more the work of our hands our gods; For in Thee the fatherless finderh mercy.
- I will heal their backsliding, I will love them freely; For Mine anger is turned away from him.
- I will be as the dew unto Israel; He shall blossom as the lily, And cast forth his roots as Lebanon.

- مِثنَكُ نَمُلَهُم خَيِثَ خُمُلُكُ اللَّهُ عَنْ خُمُلُكُ اللَّهُ عَنْ خُمُلُكُ اللَّهُ عَنْ خُمُلُكُ اللَّهُ عَ
- ְנְשְׂבֵּים: װְשָׂבְּשְׁיִּהְ אִּשְׁנָא װִנְשִׁיִּקְּרִּ שָׁלָרִ מְיִים:
- ערור עון אפְרוֹם צְפוּנָה חַטְאַהְוֹ:
- בּי־עַת לְאַ־יַעֲּטִר בְּמִשְׁבָּר בְּנִים: מְּבְבֵּי יוֹבְבֶּה יָבָאוּ לֻוֹ הוּאִ־בֵּוֹ לָאִ חָלָם
- , מעינר שָאוֹל אָפְּדִּׁם מִמָּנִת אָגָאַלֵם אֵהִי דְבְּנֵירִהּ מָּנֵת אֵתִי קַמְּבְרִּ שִׁאֹּוֹל נָחַם יִפְתַר מעינֵי:
- .. בָּי הֹוּא בֵּין אַהָים יִפִּרִיא יָבָוֹא קִדִים הֹוּחַ יְחֹנְחׁ מִמְּדְבֵּר עֹלֶח וִיבָוֹשׁ מָקוֹרוֹ וְיָחֵרַב מַעְיָנֹוֹ הַוּא יִשְׁסֶׁה אוֹצָר בְּלְ־בָּלֵי חָמְדֵּה:
- יַבְקֵמנּ: (פּ) מִּאְשָׁם שׁמְרֹוֹן בָּי מְרָמֵר בָּאלֹהָיִה יַבְקֵמנּ: (פּ)
- ە ئەنچە نەنچىڭ يەر ئەزلە يېڭى ئىزى چەنچىڭ ئە خىزىڭ:
- چ קחו עמָכֶם דְּבָרִים וְשִׁוּבוּ אָל־יִחנֹוָה אָמְרֵוּ אֵלְיוּ כְּלִ־תִּשָּׁא עִוֹן וְקַח־מֹּוֹב וְנְשִׁלְמָּה פְּרֵים שְׁפְּתֵּינוּ:
- אַמֶּר בְּךְּ יְרֻתַם יְתְּים: יְ אַמָּירו לָא יוֹשִׁיעֵּנוּ עַלְתַעָּעֵּר עָרָל אַשְּׁרוּ לָא יוֹשִׁיעֵּנוּ עַלְתַעָּעָּר
- ממנו: אוב אַ מְאָנִיבְיִם אָנַיכֵם וֹנִבְּיָנִי בָּּנִי אָנִר אַפּּנִי
- ، אֶהָהָה כַּמַל לִישִׂרָאֵל יִפְּרָח כַּשִּׁישׁנְּהָ וִיָּרְ שְׁבְּשְׁיִה כַּמַלְ לְיִשְׁרָאֵל

- His branches shall spread, And his beauty shall be as the olive-tree, And his fragrance as Lebanon.
- They that dwell under his shadow shall again Make corn to grow, And shall blossom as the vine; The scent thereof shall be as the wine of Lebanon.
- Ephraim [shall say]: 'What have I to do any more with idols?' As for Me, I respond and look on him, I am like a leafy cypress-tree; From Me is thy fruit found.
- Whoso is wise, let him understand these things, Whoso is prudent, let him know them. For the ways of the Lord are right, And the just do walk in them; But transgressors do stumble therein.

- ر يرَّارَدُ بُنِمَائِد بِدَيْدِ جَيْبِمَ سَائِهَا بِيرِدَى كَاّ وَوَّالِّهِا:
- י אָפִרְיִם מַּדִּ־לֵּי עִּיִּדִ לְעֵּצְבָּיִם אָנָי שָּׂרָיִהּ נְאֵשְׁיִּנְיִּה אָנִי כִּבְּרָוֹשׁ רַעֵּנְן מִמֶּנִּי פֶּרְיְּוֹדִּ נְאָשְׁיִּבְיִּה אָנִי כִּבְּרָוֹשׁ רַעֵּנְן מִמֶּנִי פֶּרְיְוֹדִּ
- نَّةُ مُكِرِد خُם: قَدْ نَافِن أَنْكًا هُكِّن رَّكُرِد خُط يَوْمُمُنَ مَّذ نَافُطِ أَنْكًا هُكِّن رُكِنا أَنْكُمُّن قَدْ ـ أَهُلُينَا

הפטרת וישלח

The Haftarah is Obadiah 1:1 – 1:21.

- The vision of Obadiah. Thus saith the Lord God concerning Edom: We have heard a message from the Lord, And an ambassador is sent among the nations: 'Arise ye, and let us rise up against her in battle.'
- Behold, I make thee small among the nations; Thou art greatly despised.
- The pride of thy heart hath beguiled thee, O thou that dwellest in the clefts of the rock, Thy habitation on high; That sayest in thy heart: 'Who shall bring me down to the ground?'
- Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the Lord.
- If thieves came to thee, if robbers by night— How art thou cut off!— Would they not steal till they had enough? If grape-gatherers came to thee, Would they not leave some gleaning grapes?
- son&pt ont; How is Esan searched out; How are his hidden places
- All the men of thy confederacy Have conducted thee to the border; The men that were at peace with thee Have beguiled thee, and prevailed against thee; They that eat thy bread lay a snare under thee, In whom there is no discernment.

- הַזִּוֹן שְׁבַּרִיְּהַ פְּה־אָמֵר אֲדִּנִׁי וָהִוֹּה לֵאֵדִּוֹם שְׁמִּיּשְׁה שְּמִּשְׁנִּי מֵאֵת יְהֹנָה וְצִיר בַּגּּיִנִם שְׁלֶּח קִּימוּ וְנְקִּימָה שָּלֵיהָ לַמָּלְחָמֶה:
- הַנָּה קַשֶּׁן נְתַּהֶּיךְ בַּנִינֶם בְּזָּרִ צַּהָה קַאָּר:
- מְּבְׁעַׂיְ אָמֶּׁר בְּלְבְּיִ מָּׁי יוֹרְבֵוִיִּי אֶבֶּיִּן: יְּדְיִּן לְבָּּדְּ הִשִּׁיִאָּׁדְ שִּבְּנִי בְּחַנְּיִנִ אֶבֶּיִּן
- אָם מַּנְבֶּיהַ כַּנְּשֶׁר וָאָם־נָּין בִּיכָבָים שָּׂים אַם מַנְבָּיהַ כַּנְשֶׁר וָאָם־בָּין בְּיכָבָים שָּׂים
- אִם־נַּנְבֶּים בָּאִּיּ־לְדִּ אִם־שָׁיֹדְדֵי לֵּיְלָּה אֵיִּדִּ נְדְּמִּיתָה הַלִּיֹא יִנְנְבִּי הַּיָּס אִם־בְּצִּרִים בָּאִיּ לְדְּ הַלִּיֹא יַשְׁאֵירִי עַלְלְוּת:
- ڕ עִר־הַגְּבָוּל שׁלְּהִוּךְ בָּל אַנְשֵׁי בְרִימָּךִ השׁיאָוּף יָבְלִוּ לְךִּ אַנְשֵׁי שִלֹּמֵדְ לַחְמָדִּ יַשִּׁימוּ מְזּוֹר תַּחְמָיף אֵין הְּבוּנָה בְּוֹ:

- Shall I not in that day, saith the Lord, Destroy the wise men out of Edom, And discernment out of the mount of Esau?
- And thy mighty men, O Teman, shall be dismayed, To the end that every one may be cut off from the mount of Esau by slaughter.
- For the violence done to thy brother Jacob shame shall cover thee, And thou shalt be cut off for ever.
- In the day that thou didst stand aloof, In the day that strangers carried away his substance, And foreigners entered into his gates, And cast lots upon Jerusalem, Even thou wast as one of them.
- But thou shouldest not have gazed on the day of thy brother in the day of his disaster, Weither shouldest thou have rejoiced over the children of Judah in the day of their destruction; Weither shouldest thou have spoken proudly in the day of distress.
- Thou shouldest not have entered into the gate of My people In the day of their calamity; Yea, thou shouldest not have gazed on their affliction In the day of their calamity, Mor have laid hands on their substance In the day of their calamity.
- Neither shouldest thou have stood in the crossway, To cut off those of his that escape, Neither shouldest thou have delivered up those of his That did remain in the day of distress.
- For the day of the LORD is near upon all the nations; As thou hast done, it shall be done unto thee; Thy dealing shall return upon thine own head. .
- For as ye have drunk upon My holy mountain, So shall all the nations drink continually, Yea, they shall drink, and swallow down, And shall be as though they had not been.
- But in mount Zion there shall be those that escape, And it shall be holy; And the house of Jacob shall possessions.
- And the house of Jacob shall be a fire, And the house of Joseph a flame, And the house of Esau for stubble, And they shall kindle in them, and devour them; And there shall not be any remaining of the house of Esau; For the Lord hath spoken.
- And they of the South shall possess the mount of Esau, And they of the Lowland the Philistines, And they feld of Ephraim, And the field of Samaria, And Benjamin shall possess Gilead.

- הַלִּוֹא בַּיִּוֹם תַהִוּא נָאָם־יִּהְנָָּה וְתַאֲבַרְתֵּי הַכְּמִים מְאֵבְיוֹם יִּהְבוּנָה מֵהַר עֵּשֶׁוּ:
- מְחַמֶּס אָחָרְדְּ יַעְּקְב הְּכַּסְּךְּ בּיּשְׁה וְנְבְּרַהְּ לְעֹּיִלְם:
- ביום עַמְרְהָ מִנְּגִר בְּיָוֹם שָׁבָוֹת זָרֵים חֵילִוֹ וְנְּכְרִّים בָּאוּ שְׁעָרִׁוּ וְעַלְ־יְרוּשְׁלַםׁ יַצֵּוּ גוֹרֶל נַם־אַמָּר בְּאַתַר מֵהֶם:
- שַּׁנְגֵּלְ פָּיוְ בְּיִים אָבְרָה נְאַלְ הִשְּׁמָח לְבָנֵי־יְהוּדֶה בְּוִה אָבְדָה וְאַלְ הְּנְהְ פְּיִה בְּיִה צְּרָה
- ַ אַל־קָּבָוֹא בִשְׁעַר־עַמִּי בְּיַוֹם אֵידָׁם אַל־ הַּבְא גַם־אַמָּה בְּרָעָּהִי בְּיַוֹם אֵידָוֹ וְאַל־ הְשְׁבְּחְבְּהָ בְּשִׁעָּר בְּנִים אֵידְוֹ
- ג וְאַלְ־תַּעֲמֹד עַלְ־תַּפְּנֶל לְתַבְּרֵית אָת־
 גר שְׂרִידֶיו בְּיָוֹם צְּרֵה:
- בְּי בְּאֵמֶר שִׁמִיר וְשְׁהַּ וְלְמָּוּ וְתִּיוּ בְּלְוָא בְּלְתַּנִּוֹם שִׁמִיר וְשְׁהַּ וְלְמָּוּ וְתִּיוּ בְּי בְּאִמֶּר שִׁמִימִם מַּלְתַר לְּדְשָׁי וְשִׁהִּי
- ר יִּבְתַר צִּיְּיִוֹ מִּהְגָה פְּלֵימָה וָהָיָה אָֹדֶשׁ יְּיֶרְשׁׁיְ בֵּּית יְעֲלְב אָת מוֹרֶשׁיהֶם:
- ، וְחִיָּה שֵׁרִיד לְלַבִּית שֵּשֶׁו בָּי יִהֹנָה יִפֵּך לֶחַבָּה יבִית שַשְׁוֹ לְלַשְׁ וְדְלְקִּוּ בְּחָם וַאֲכָלִוּם וְלְאִ־ יְהְיָה שְׁרִיד לְבֵּית שַשְׁוּ בָּי יְהֹזָה דִּבֶּר:
- מְּבֵׁע מִּלְנִוּן וּבְּנְיָמֵן אֵט_תַּגְלְמֶּב: פְּלְמִּשְׁיִם וֹיְרָמִּן אֵט_מִבֵּע אָפַּרָּוֹם וֹאֵט וֹיִרְמִּ תַּלִּנִר אָט_תַּר מִמָּי וִתַּמִּפּלָע אָט_

- And the captivity of this host of the children of Israel, That are among the Canaanites, even unto Zarephath, And the captivity of Jerusalem, that is in Sepharad, Shall possess the cities of the South.
- And saviours shall come up on mount Zion To judge the mount of Esau; And the kingdom shall be the LORD'S.
- בּסְפְּבֵיֻ יֵּבְהֵהְ אֵּט מִּבֵּ, נַדְּּנֶּב: בְּנְתִּוֹים מַבְ-אֵּבְׁבִּי וִּלְטִ יִּבוּמָלְם אִּמֶּב וֹלְלִט בַּבֵּי, יִמְּבִאָּלִם אִמֶּב.
- ™ וְשְׂלֵּי מְיִשְׁמִים בְּחַר צִּיּיוֹ לִשְׁפִּׁם אָת־חַר מְשְׁי וְחִיְמָה לִיהֹוָה הַמְּלִיבֶּה:

TEUTR FWE

The Haftarah is Amos 2:6 – 3:8.

9:II

- Thus saith the LORD: For three transgressions of Israel, Yea, for four, I will not reverse it: Because they sell the righteous for silver, And the needy for a pair of shoes;
- That pant after the dust of the earth on the head of the poor, And turn aside the way of the humble; And a man and his father go unto the same maid, To profane My holy name;.
- And they lay themselves down beside every altar Upon clothes taken in pledge, And in the house of their God they drink The wine of them that have been fined.
- Yet destroyed I the Amorite before them, Whose height was like the height of the cedars, And he was strong as the oaks, Yet I destroyed his fruit from above, And his roots from beneath.
- Also I brought you up out of the land of Egypt, And led you forty years in the wilderness, To possess the land of the Amorites.
- And I raised up of your sons for prophets, And of your young men for Mazirites. Is it not even thus, O ye children of Israel? Saith the Lor D.
- But ye gave the Mazirites wine to drink; And commanded the prophets, saying: 'Prophesy not.'
- Behold, I will make it creak under you, As a cart creaketh that is full of sheaves.

- ֻ כַּה אָמָר יְהִוֹּה עַל־שָׁלִשְׁה פִּשִׁעֵּי יִשִּׁרְאֵל בַּבֶּסֶף צַּדְּיק וָאָבִיוֹן בְּעֲבָוּר נַעֲלֵים: הַשְּׁאָפָּים עַל־עַפְרָה
- בְּנְּמְלֵּהְ בְּלֶמְלֵּגְ שִׁיבְּמָה בְּלֶבְהָ בְּבֶרְ אֲלָבִי בְּמְאָבְיִ הְּלָבִי אָלְבִ בְּמִאָּבָּיִם הַכִּבְלֵּבְרַ אָבְוֹ
- נגן ענישים ושְׁהָּ בֶּיה אֶלְהֵיהֶם: וְעַּלְ בְּּלְגַיִם הַבְּלְלִים הַהִּ אֶבֶּלְ בָּלְ מִּוֹבֵּה
- נאָהָר אַבְוּים גָּבְהוּ וְחָסָן הִוּא פָאַלּוּגִים פְגָּבַה אַבְוִּים נְּבְהוּ וְחָסָן הִוּא פָאַלּוּגִים נְאַשְׁמֶיר פּרְיוֹ מִמְּעֵל וְשְׁבְשׁׁנִי מִפְּנֵיהָם אֲשֶׁר
- לְנֵהְט אַט_אַנוּ טַאֵּמְנֵּוּ: נאִנְלָּב אַטַבּם פַּמָּבַּבּרְ אַנְבַּהָּנִם הָּּוְּט ' נאִנְכָּי מַהֵּלִיטִי אָטַבָּם מָאָנָוֹ מָהָנִים
- נְאָלֵים מִבְּנֵיכֶם לְנְבִיאִָים וּמִבַּחוּרֵיכֶם לְנִוֹרֵים תַאָּך אֵין־זָאָת בְּנֵי וִשְׁרָאֵל נְאָם־ יְתְנְת:
- הּנִיטִּם לְאִמֶּר לְאִ שׁנִּּבְאִנִּי שַּׁמְחֵלֵנִ אַעַרַעַנִּוֹנִים נִינִן וֹהַּלְרַעַנִּבְּנִאִנם

- And flight shall fail the swift, And the strong shall not exert his strength, Neither shall the mighty deliver himself,
- Neither shall he stand that handleth the bow; And he that is swift of foot shall not deliver himself; Neither shall he that rideth the horse deliver himself;
- And he that is courageous among the mighty Shall flee away naked in that day, Saith the Lord.
- Hear this word that the LORD hath spoken against you, O children of Israel, against the whole family which I brought up out of the land of Egypt, saying:
- You only have I known of all the families of the earth; Therefore I will visit upon you all your iniquities.
- Will two walk together, Except they have agreed?
- Will a lion roar in the forest, When he hath no prey?
 Will a young lion give forth his voice out of his den,
 If he have taken nothing?
- Will a bird fall in a snare upon the earth, Where there is no lure for it? Will a snare spring up from the ground, And have taken nothing at all?
- Shall the horn be blown in a city, And the people not tremble? Shall evil befall a city, And the Lord hath not done it?
- For the Lord God will do nothing, But He revealeth His counsel unto His servants the prophets.
- The lion hath roated, Who will not feat? The Lord God hath spoken, Who can but prophesy?

- וְגִּבְּוֹר לֵאְ־יְמַלֵּט נַפְּשְׁוֹ: יְאָבָּר מְנוֹס מִקְּל וְחָזָה לֹאִ־יְאַמֵּץ פֹחָוֹ
- ים למפָת נעפֿת בַפָּמִע לָא וֹמִמָּת וֹפֹל בַּנִילְוּו לָא יי לעפֿת נעפֿמע לַאִימִּקת וֹפֹל בַּנִילְוּו לָא
- אָמֶּר מַמֶּלְיִנֵי מִאָּבֵּא מִאָּבִים לָאִמְר: הַּלְיִכֵּם בְּדֵּר יִמְּבִאֹרְ הַלָּ בְּלְרַנַמָּמִּפְּּטְׁרֵי מִּמְתָּיִּ אָנִרַיַנִּבְּרָ רַיִּנִי אָמָּר צִּבָּר יִנִיִּנִי
- ַ גַל אָפְׁלַּד עֲלֵילֶם אָת כְּלְ־עֵּינִמִיכֶם: גַלְבַּלְ אָפְּלַד עֲלִינִי מִפְּלְ מִשְּׁפְּׁחָנִת חָאָדְעָּה
- נּ עוֹגֹלְכוּ אָזֹנִם וֹשִׁבֵּׁוּ בֹּלְעַׁ**וּ אִם ווִ**תְּעוּי:
- בְּפֶּיר קוֹלוֹ מִמְעָּנְיִי בִּלְטִּי אִם־לְבֶּר: בְּיִעִּר הַנְּמָר וְמֶנִר אָם בְּלְבֶּר:
- ָ הַתִּפְּל צִפּוֹר עַל־פַּח הָאָּהֶץ וּמוֹקֵשׁ צֵּיִן לָּה הַנְעֲלֶה־פַּחׁ מִן־תֲצִּדְמָּה וְלָכִּוֹד לֹא יִלְּבְּוֹד:
- » אָם־יִמְקָע שׁוֹפָּר בְּעִּיר וִּעָה לָא נְחֵרָרוּ אָם־יִמְקָע שׁוֹפָּר בְּעִיר וַיִּתְנָה לָא עָשֶׂה:
- ַ פֵּי לָאִ יַעְּשֶׁׂר אֲדְנָי יֵהְנָּר יְּהָרָ בָּי אָם נְּלֶר סוֹדְוֹ אֶלְ־עֲבְּרֶרִי הַנְּבְיִאִים:
- ە ھרנה שָּׁמֵּג מָר לַא יִּרְבָא אַדֹּנָרְ יֵהַוֹּה דִּבָּׁרִ מִּר לְא וַנְּבָּא:

הפטרת מקץ

The Haftarah is I Kings 3:15 - 4:1.

And Solomon awoke, and, behold, it was a dream; and he came to Jerusalem, and stood before the ark of burnt-offerings, and offered peace-offerings, and made a feast to all his servants.

Then came there two women, that were harlots, unto the king, and stood before him.

And the one woman said: 'Oh, my lord, I and this woman dwell in one house; and I was delivered of a child with her in the house.

And it came to pass the third day after I was delivered, that this woman was delivered also; and we were together; there was no stranger with us in the house, save we two in the house.

And this woman's child died in the night; because she overlay it.

And she arose at midnight, and took my son from beside me, while thy handmaid slept, and laid it in her bosom, and laid her dead child in my bosom.

And when I rose in the morning to give my child suck, behold, it was dead; but when I had looked well at it in the morning, behold, it was not my son, whom I did bear.

And the other woman said: 'Nay, but the living is my son, and the dead is thy son.' And this said: 'No, but the dead is thy son, and the living is my son.' Thus they spoke before the king.

Then said the king: 'The one saith: This is my son that liveth, and thy son is the dead, and the other saith: Nay; but thy son is the dead, and my son is the living.'

And the king said: 'Fetch me a sword.' And they brought a sword before the king.

And the king said: 'Divide the living child in two, and give half to the one, and half to the other.'

ניקץ שְׁלֹמָה וְהִנֵּה חֲלִוֹם נִיָּבֹוֹא יְרִוּשְׁלֵם נִיּשְׁמָהו לִפְּנֵו אֲרַוֹן בְּרִית־אָדִּנִּי נִיַּעַל עֹלוֹת נִיַעַשׁ שְׁלְמִּים נִיַּעַשׁ מִשְׁחָה לְבָל־ עֲבְדֶיו: (פ)

، אָז מְבֹאנִה שְׁמַיִם נִשִּׁים זֹּנִוֹת אֶל־הַמֵּלֵךְ וַתַּעֲמָדְנָה לְפָּנֵיוּ:

ע נאַאטָר הָאִשָּׁה הָאַחַתְ בָּי אֲדִּנִּי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הּוֹּאָת ישְׁבָה בְּבָיִת אָחָד נְאֵלֵר עִּמֶּה בַבַּיִת:

ַ ַּנִיְהֵי בַּיָּוֹם תַשְּׁלִישִׁי לְלִדְהָּי וַמֵּלֶד נַם הַאִּשְּׁה תַזְּאָת וַאֲנָהָני יַהְדָּר אֵין־זָר אִפְּנִי בַּבְּיִת זּיּלְתָי שְׁמַיִם־אָנָהָני בַּבְּיִת:

עַלְיו: זי נּיָמְׁע פָּן־הָאִשְׁה הַיָּאָת לְיֵלְר אֲשָׁר שְּכְּבָר

، ַ יַמְּׁקִם ׁ בְּתֹּוֹךְ תַלֵּיְלָה וַתִּּקָּה אָת־בְּנֵי מאָצִלִּי יַאַמֶּהְדִּ יִשִּׁנְה וַתַּשִּׁכִּיבֶהוּ בְּחֵיקֵה יְאָת־בְּנָה תַּמֶּת הִשְׁבָּיבֶה בְחֵיקֵי:

אָמֶּׁב נֹלְגְׁנֵּנֵי: נֹאֵטִׁפּנִינֹּן אֵלְנִן פֿפָּפֿב וְטִינָּנִ לְאָ_טִנִּנִי בֹּנִּנ " נֹאַפֿם פֿבָּפֿב לְטִנִּנִּל אָטַבּבָּנִ וְטִנִּנִי בַּנִי

ַנְמֹאמֶר הָאִשְּׁה הָאַהֶוֹהָת לָאׁ כִּי פְּנָי הַחַיֹּ יְבְנֵךְ הַמֵּׁת יְזָאת אִמֶּבֶת לָאׁ כִּי פְּנֵךְ הַמֵּּת יְבְנֵי הָהָי יַפְּדַבֶּרְנָה לְפְנֵי הַמֶּלֶרְּ:

וַיֵּאִמֶּר חַמֶּׁלֶּךְ וַאָּת אִמֶּׁבֶת זָת־בְּנֵי חַחַי וּבְנֵךְ חַמֵּת וְזָאָת אִמֶּנֶת לַאָּ כִּי בְּנֵךְ חַמֵּת וּבְנֵי הֶחֶי: (פ)

לְפְּנֵי תַּמֶּלְנֵּי: נִיּאָמֶר תַמֶּלְנֵּי:

יְּהְנְּיִ אֶתְרַ תַּמְּלֶנְ יִּזְרָנִי אֶתְרַ תַּמְלְרֵ תַתַּיְ לְאָתְּרֵי נְיָאְמֶר תַמְּלְנְּ יִּזְרָנִי אֶתְרַתְּנֶלְרִ תַתַּיִּ לְאָתְתִי

Then spoke the woman whose the living child was unto the king, for her heart yearned upon her son, and she said: 'Oh, my lord, give her the living child, and in no wise slay it.' But the other said: 'It shall be neither mine nor thine; divide it.'

Then the king answered and said: 'Give her the living child, and in no wise slay it: she is the mother thereot?'

And all Israel heard of the judgment which the king had judged, and they feared the king; for they saw that the wisdom of God was in him, to do justice.

And king Solomon was king over all Israel.

ַרָאִשָּׁר הָאִשָּׁר אֲשָׁר בְּנָה הַחָׁי אֵל־הַמָּלֵף בּי־נִבְמָרַוּ רָחֲמֵּיהָ עַל־בְּנָה וַתַּאִמָרוּ בָּי אֲדֹנִי הְנוּ־לָה אָת־הַיָּלִוּר הַחַּי וְהָמֶת אַל־ הְתִּיהָה וְוְאָת אִמֶּהָת גַּם־לֵי גַם־לֶּדְּ לְא יְהְיֶהׁ גְּּוְרוּ:

ַ נַלַּעַן תַמֶּלֶךְ נַיּאַמֶּר הְנִרּלָהׁ אֶמִר חַנִּלָּיּר הַלְי וְהָמֵת לְאִ הְמִיתְֻּהוּ הָיִא אִמְּוֹ: (ס)

תְּאָפֶׁס: (ס) נְאָנִּ בְּׁיִ חְבְּעָּרִ אֵּלְתִּים בְּקָרְבָּנִּ לְאָּמָּרִ נִּיְאָנִּ בְּיִ חְבְּעָּרְ תִּאָבְּטִּי בִּיִלְיִּלְתִּיִּ

ַּיִּשְׂבְאַל: (ס) מִּלְבִּי שִּׁלִמָּר מָלֶבְ עַּלְ-בָּלִ

הפטרה ויגש

The Haftarah is Ezekiel 37:15 – 37:28.

 $\mathbf{I:}\mathbf{VI}$

: And the word of the Lord came unto me, saying:

And thou, son of man, take thee one stick, and write upon it: For Judah, and for the children of Israel his companions; then take another stick, and write upon it: For Joseph, the stick of Ephraim, and of all the house of Israel his companions;

and join them for thee one to another into one stick, that they may become one in thy hand.

And when the children of thy people shall speak unto thee, saying: Wilt thou not tell us what thou meanest by these?

say into them: Thus saith the Lord God: Behold, I will take the stick of Joseph, which is in the hand of Ephraim, and the tribes of Israel his companions; and I will put them unto him together with the stick of Judah, and make them one stick, and they shall be one in My hand.

וְאַמָּה בֶּן־אָבָׁם סַח־לְףִ עֵּץְ אָהָׁד וִּּרְּתָּב עַלְּיוֹ לֵיהוּדְה וְלִבְנֵי יִשְׁבָּאֵל חֲבָרֵו וּלְסַחֹ וְכְל־בֵּית יִשְׁרָאֵל חֲבֶרֵו: וְקְרַב אֹהָם אָתְד אָל־אָתָד לְךְּ לְעֵּץ אָתָד

لْثِرْدُ كِمُّ<u>تَادُ</u>، هَذَ هُنَادِ خُلَا خُلَةً الْمُثَارِةِ خُلِيَّا الْمُثَارِةِ فَيَّادِ خُلَا الْمُثَارِّةِ فَيَادِ خُلَا الْمُثَارِّةِ فَيْعُلِكُ فَيْعُلِيقًا فِي الْمُثَارِّةِ فَيْدُانِهُ فِي الْمُثَارِّةِ فَيْعُلِيقًا فِي الْمُثَارِّةِ فَيْعُلِيقًا فِي الْمُثَارِّةِ فِي الْمُثَارِّةِ فَيْعُلِيقًا فِي الْمُثَارِّةِ فَيْعُلِيقًا فِي الْمُثَارِّةِ فَيْعُلِيعُ فِي الْمُثَالِقِيقُ فِي الْمُثَارِّةِ فِي الْمُثَارِّةِ فِي الْمُثَارِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي أَنْ الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةِ فَيْعُلِيعُ لِلْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ ي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِّةِ فِي الْمُثَالِي فِي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةُ فِي الْمُثَالِّةُ فِي مُثَالِّةً فِي مُنْ الْمُثَالِي فِي الْمُثَالِي فَالْمُلِيقِيقِ فِي مِنْ الْمُثَالِي فَالْمُلِيقُلِيقُلِيقِ فِي الْمُثَالِي فَالْمُعِلَّالِي مِنْ الْمُثَالِي فَالْمُعِلِي فَالْمُلِيقُولِي الْمُثَالِي فَالْمُلِيقِ فِي مِنْ الْمُثِلِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعِلِي فَالْمُعِلِي فِي مِنْ الْمُعِلِي

יי וְבְאָמֶר יאִמְרַוּ אֵבֶּיוּ בְּנֵי עַּמָּךְ: בּי וְבְאָמֶרִ יאִמְרַוּ אֵבֶּיוּ בְּנֵי עַמָּךְ:

דַבָּר אֲלֵהָם כֹּה־אָטֵר אֲדֹנֵי יֵהוֹּהֹ הִנֵּהֹ אַנִּי לֹאַה אָת־עֵּץ יוֹסֵף אֲשָׁר בְּיִַד־אֶפְּרַיִם וְשִׁבְּמֵי יִשְׁרָאֵל חֲבַרָוּ וְנְתַהִּי אוֹלָם עָלִיוּ אָתְד בְּיְדִי: אָתֶד בְּיָדִי:

- And the sticks whereon thou writest shall be in thy hand before their eyes.
- And say unto them: Thus saith the Lord God: Behold, I will take the children of Israel from among the nations, whither they are gone, and will gather them on every side, and bring them into their own land;
- and I will make them one nation in the land, upon the mountains of Israel, and one king shall be king to them all; and they shall be no more two nations, neither shall they be divided into two kingdoms any more at all;
- neither shall they defile themselves any more with their idols, nor with their detestable things, nor with any of their transgressions, but I will save them out of all their dwelling-places, wherein they have sinned, and will cleanse them; so shall they be My people, and I will be their God.
- And My servant David shall be king over them, and they all shall have one shepherd; they shall also walk in Mine ordinances, and observe My statutes, and do them.
- And they shall dwell in the land that I have given unto Jacob My servant, wherein your fathers dwelt; and they shall dwell therein, they, and their children's children, for ever; and David My servant shall be their prince for ever.
- Moreover I will make a covenant of peace with them; them—it shall be an everlasting covenant with them; and I will establish them, and multiply them, and will set My sanctuary in the midst of them for ever.
- My dwelling-place also shall be over them; and I will be their God, and they shall be My people.
- And the nations shall know that I am the Lora that sanctify Israel, when My sanctuary shall be in the midst of them for ever.

- לְמִּנִנִּטֵּם: וְטִׁיְנִּ טִׁמְּקִּנִם אָּמָּרִ טִּכְׁטָּׁרַ מַּלְיָנִים בּּיָּגִּוּ
- וְדַבָּר צָלֵיהָם כֹּה־אָמָר צָּדִיָּי הֵוֹהֹ הַנָּר אָנָי לֹקֹתַ אָת־בָּנֵי יִשִּׁרְאָל מִבָּין תַּנִּיָם אָשֶׁר הֵלְכִּי־שֶׁׁם וְקִבַּצִּתָּי אֹתָם מִפְּבִּיר וְהַבָּאתִי אוֹתָם אֶל־צַּרְמְתֶם:
- رِکْمُ رِفِقِهِ: فَنَا جَدِةِدَرَامِنَ بَجِهُوَا فِينَا ، بَجِجَرَا هَانِهِدِينِ الْمَانِةِ فِيْنَا فِيَدِ فَانَعِجُونَا مِيْنِ الْمِيْدِ فِيْنَا الْمِيَادِ مَانِمِنَ اِبَدَا- رَبُوا اِيَدِدُ هِبَرِيَا كِلْهَا زِمُانَانِ
- ְיִהְמְּעְׁרֵי וְּמְּמָּי אִנִים: יְנִינֵּי לְכַבְּׁלֶם יְבְׁמָמִּפְּׁמֵּּ, יִבְּכִי וְנִוֹמִּי אָנִוֹר מְלֵבְיִּ הְבִּיִּים וְרִיִּמִּי אִנִּים:
- י לְיִשְׁלֵּר עַלְּרִילָּה אָ עֲּׁר לָתַּיִּל לְעַבְּרֵּר הְלְיִהְ עֲשָׁר יְשְׁבִּרְ אֲשֶׁר יִשְׁבִּרְ אֲבְוֹחִיכָם וְיִשְׁבָּרִ הְלֵיהְ הַשְּׁר יִבְנִיהֶם יִּבְנִי בְּנִיהֶם עַּדִּ עִּלְם הְבְיֵּרְ עַבְּיִּרְ נְשִׁיא לְחֵם לְעִיּלְם:
- ָּ וְכְרַתֵּי לִחֵם בְּרֵית שִׁלִּוֹם בְּרִית עּוֹלָם יִהְיָה אִּיְתָם וּנְתַּמִּים וְהִרְבֵּיתֵּי אִיֹלָם וְנְתַתֵּי אֶת־מִקְדְּשֵׁי בְּתוֹכֶם לְעּוֹלֶם:
- קאַקְנַיִּים וְנֵוֹמֶּנִי וְלֵינִיבָּ לְמֶּם: מּ וְנִינִינִי מְמֵּפָּנִי הַלְיִנִים וְנִינִינִי לְנֵינִי
- אָת־יִשְׂרָאֵלְ בִּהְיָוֹת מִקְדָּשָׁי בְּתִּיָּכִם אֶת־יִשְׂרָאֵלְ בִּהְיָוֹת מִקְדָּשָׁי בְתוֹבֶם לְעּוֹלְם: (פ)

הפטרת ויחי

The Haftarah is I Kings 2:1 – 2:12.

Now the days of David drew nigh that he should die; and he charged Solomon his son, saying:

 $^{\text{\scriptsize I}}$ go the way of all the earth; be thou strong therefore, and show thyself a man;

and keep the charge of the Lord thy God, to walk in His ways, to keep His statutes, and His commandments, and His ordinances, and His testimonies, according to that which is written in the law of Moses, that thou mayest prosper in all that thou doest, and whithersoever thou turnest thyself;

that the LORD may establish His word which He spoke concerning me, saying: If thy children take heed to their way, to walk before Me in truth with all their soul, there shall not fail thee; said He, a man on the throne of Israel.

Moreover thou knowest also what Joab the son of Zeruiah did unto me, even what he did to the two captains of the hosts of Israel, unto Abner the son of Mer and unto Amasa the son of Jether, whom he slew, and shed the blood of war in peace, and put the blood of war upon his girdle that was about his loins, and in his shoes that were on his feet.

Do therefore according to thy wisdom, and let not his hoar head go down to the grave in peace.

But show kindness unto the sons of Barzillai the Gileadite, and let them be of those that eat at thy table, for so they drew nigh unto me when I fled from Absalom thy brother.

And, behold, there is with thee Shimei the son of Gers, the Benjamite, of Bahurim, who cursed me with a grievous curse in the day when I went to Mahanaim, but he came down to meet me at the Jordan, and I swore to him by the LORD, saying: I will not put thee to death with the sword.

- יים ניקרָבִי יִמִירִי לְמִיּת נִיִּצָּרִ אָמִרִּשִׁ בְּנִי לֵאמְר:
- ױְשְׁמִרִהְּאָמִר ִמִּשְׁמֵּרָתוּ יִהֹוָת אֵלֹהָיוִּ לְלֶכֶת בִּדְרָכְיוֹ לִשְׁמֹר חֻמְּתֵּיו מִצְּיֹתִיוֹ וּמִשְׁפְּתֵיו וִעֵּדִיהְיוּ כַּבְּתִּיב בְּתוֹרָת מֹשֶׁת לְמַעַּו מַשְׂכִיל אָת כְּל־אֲשֶׁר תַעֲשֶׁה וְאָת כְּל־ אֲשֶׁר תְפְּנֶה שֲׁם:
- לְמֵּמֹן ֹלָים יִהוֹּה אָת־דִּבְרִוֹ אֵשָׁר דִּבָּר קלֶכֶת לְפָנֵי בָּאֵמֶת בְּכְל־לְבָבֶם וּבְכָל־ בְמָאַנִי לְפִּנִי בָּאֵמֶת בְּכְל־לְבָבֶם וּבְכָל־ בְּפָא יִשְׂרָאֵל:
- וָגָם אַהָּה יָדַשִּׁהְ אֵתֹ אֲשָׁר־שָּׁשָׁה לִּי יוֹאָב פָן־צְרוּיִה אֵשָׁר שָּׁתְּ אֲשָׁר בְּתְּלִם יִּשֶׁרְאֵל לְאַבְנָּר בָּן־נָר וְלִשְּׁמִשְׁא בָּן־ יִמֶר וּיַהַרְגָם וַיְּשָׁם דְּמֵי־מִלְחָטָה בְּשְׁלִם וְבְנַצְּלְוּ אֲשֶׁר בְּרַגְלֵינּ:
- خَمَّرِٰם مَهٰذِ: ٥ لَمْصُرَٰتَ خَلَحُمُثَلَّكَ لَأِهِ لِبَيْتَ لِي صَبْحَثِي
- מְפֶּׁנֵגְ אַּבְּאֶּלְנְיִם אַטְׁיֵּגְיֵ בְּאָבְׁנְגְ אָּלְטִׁנְוֹ בִּיִבֶּן לֵּוֹבִינִ אָּבְּ, בִּבְּרִטְּגִּ נִלְבָׁנָ, בַּנִּוֹלְ, עַיִּלְמָּגִי, עַּמְּאָטִי שְׁמָב וֹטִיִּנִ
- וְהַנֵּה שִׁמָּוּ שֵׁמִמִּי בָּן־נֵרָא בָּן־הַיִמִינִי מְבְּהֵי מַהַנְיִם וְהִיּא־יָרֶד לִקְרָאִהִי הַיַּרְדֵּן טְבְּהֵי מַהַנְיִם וְהִיּא־יָרֶד לִקְרָאִהִי הַיַּרְדֵּן בְּהְרֵיב:

- Now therefore hold him not guiltless, for thou art a wise man; and thou wilt know what thou oughtest to do unto him, and thou shalt bring his hoar head down to the grave with blood.
- And David slept with his fathers, and was buried in the city of David.
- And the days that David reigned over Israel were forty years: seven years reigned he in Hebron, and thirty and three years reigned he in Jerusalem.
- And Solomon sat upon the throne of David his father, and his kingdom was established firmly.

- עיבְהָוֹ צֵל הְנַמֵּהוּ בֵּי צִישׁ חַבֶּם אֵמָה וְיֵדִעְּמְ צֵת צַשְׁר מִעֲשָׂה לְּוֹ וְהְוֹבְדְמַ צָּת־ שִׁיבְהָוֹ בְּדָם שְׁאִוֹל:
- בְּוֹנֵג: (פּ) הי נְיִּהְפָּׁר בְּנֵנֵג מִם אָּדְטָנֵנ נִיפַּׁבָּנ בְּמָּנֵג הַּבְּטַּנְ בְּנֵנִם הַאָּנֵג:
- ... וְהַיִּמִּים אֲשֶׁר מָלֵךְ דִּיִּדִּ עַלִּ־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שְׁנָה בְּחָבְרֵיוֹ מָלַרִּ שָׁבַע שְּׂנִים יִבִּירִישְׁלַם מְלֵּךְ שְׁלְשֵׁים וְשֶׁלְשׁ שְׁנִים:
- ַ הַאְלְמֵּע הַאָּג: (a) װְאָב: (a)

מפטיר לשבת ראש חודש

The Mastir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 - 15.

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering

And in your new moons ye shall present a bulner offering unto the Lord: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the Lord.

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

And one he-gost for a sin-offering unto the Lord; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

«יוועגא וּבְיוֹם הַשַּׁבְּּת שְׁנֵי־כְבָשָׁים בְּנֵי־שָׁנָה הְמִימָם וּשְׁנֵי שָּשְׁרֹנִים סָׁלֶת מִנְחָה בְּלּיּלֶה בַשֶּׁמֶן וְנִסְבְּוֹּ:

י עלַת שַבַּת בְשַׁבַתִּוֹ עַל־עֹלַת הַמְּטֵיר יִנְסְבֶּת: (פ)

نَّهْ حَيْنِ مِشْدَنِت وَكِّنَ مَنْتِنَ خَدَيْرً حَشِّنَا خَهْد بَهْبَهُ نَسْدٍ، مِشْدَنْت وَكْبَ مَنْتِيْنَ خَدْيِّت جَشِّنَا خِهْزَ، مِيْتِهِ:

، וְשִּשְׁרֵוֹ שִּשְׁרִוֹן סָׁלֵת מִנְחָתׁ בְּלִּלְּרֵו בַשִּׁמֵן לַפֶּבֶשׁ הָאָחֲד עַלְּתֹ רֵיחַ נִיחֹׁחַ אִשֶּׁר לַיהְוְה:

ַ וְנִסְבֵּיהָם חֲצֵי חַהִין ִיִּהְנָה לַפָּׁר וּשְׁלִישָׁת הַהַין לַאַּיִל וּרְבִיצָּת הַהָּין לַבֶּבֶשׁ יָיֵן וַאָּת עֹלְת הֹבֶשׁ בְּחְדְשׁׁוֹ לְחְדְשֵׁי הַשְּׁנֶה:

ױשְׁמִּיר מִיִּים אֶחָר לְחַשָּׂאִת לִיהִוָֹּה עַל־עַלְַת הַהְּמֵיר יִנְשֶׂה וְנִסְבְּוֹ: (ס)

הבטרת שבת ראש הודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 - 24.

Thus saith the Lord: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the place that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the Lord; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

בואנו לַר אַמָּר יְהֹנֶה הַשִּׁמָּיִם כִּסְאִּי וְהָאָהֵץ הַדָּם בְּגְלְיִ אֵי־זֶה בַּיִּתְ אֲשֶׁר הִּבְּנִי־לִּי וְאֵי־זֶה מְקְּים מְנִיחְתִי:

ٳۼ۪ۄۦڎ۪ڂ؆ڿۣؗؗٙڎ؞ڽٷؗؠڡ؞ۼڂٷ ڋۼ۪ڡۦڔڹؠؙڹڔ؞ٳۼڂۦڽۣڔ؞ۼڎؘؙؙ؈ۼڂٷڔ ۥڎڿڎۦڎؙڎ؈ٳڽڗڽڎٷڂ؞ۼڿڎڡ

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offerth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the Lord; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

שׁוֹהֵט הַשִּׁוֹר מַבָּה־אִׁישׁ זּוֹבֶחַ הַשָּׁר עַבֵּרְ בֶּלֶב מַעֲלֶה מִנְחָה דַּם־חַזִּיר מַזְבָּיר לְבֹנֶה מְבְּרֵךְ אָנֶן גַּם־הַמָּה בְּחַרוּ בְּדַרְכֵיהָם וּבְשִׁקּוּצֵיהָם נַפְשָׁם חָפֵּצְה:

נִם־אָנִי אָבְתַר בְּתַעֵּלְלֵיהָם וּמְּגִּוּרֹחָם אָבָיא לְהָם יַעַּן קְרָאִהִּי וָאֵין עֹנְה דִּבָּרָהִי לֹא־חָפַצְהִי בְּחֲרוּ: (ס)

יּבְבַּר יְהֹוֹה וְנְרְאֶה בְשִׁמְחַחָבָּט אָלִרוּ אֲחֵילֶם שׁנְאֵילֶם מְנַדֵּילָם לְמַעַּן שְׁמִי אָמְרוּ אֲחֵילֶם שׁנְאֵילֶם מְנַדִּילֶם לְמַעַּן שְׁמִּי מְמְענּי הְבַר־יְהְוֹה הַחֲבָּה אָלִר דְּבְרָרִי

نِ بَوْرُدَهُ مِنْ نَجُرِيُ بِ خَمْدُه بَخِنِهِ يَبْحُمْ كُبُ نِ بَهُرُدُمُ مِنْ نَجُرِدُ خَرِيْتُ بِهُ خُمْدُه بَنْحُمْ كُبُهِ

، מִי־שִׁמַע בִּזֹאָת מִי רָאָת בָּאֵכָׁה הַיַּיִּחַל אֶרֶץ בְּיַוֹם אָחָׁר אִם־יִּיָּלֵר גִּיִּי פַּעַם אָחָת בִּי־חֲלְה גַּם־יָלְדֶה צִיּיִּן אָת־בָּנֵיהָ:

, הַאָּנִי אַשְׁבָּיר וְלָא אוּלִיד יאִנַוֹר יְהִוָּהִ אָם־אָנַי הַמּוֹלֵיד וְעְצָרְהִי אָנַוֹר אֶלֹהַוְף: (ס)

. מְּנְמִּנְ אִּשִׁי ְ מִׁמְנָמִ כִּּלְ_עַפֶּּעִׁאַבַּלְיִם מִּלְינִי: מִּמְׁעַוֹּ אִשְ-יִבְיִּמְלָם וֹנִילִּי בִּשׁ כִּלְ_אִנִיבִּיִּ

לְמָעַן הְינְקוּ וּשִׁבַעְהָּם מִשָּׁר הַנְחָמֵיִה לְמַעַן הְּנְצוּ וְהִהְעַנַּגְּהָם מִזְּיִז כְּבוֹרֶה: (ס)

ַ פִּי־בָּחוּ אָמָר יְחִנָּה הִנְנִי נֹמֶה־אֵּכֵּיה בְּנָהִר שְׁלְוֹם יְּבְנָהַל שׁוֹמֵף בְּבָוֹר גּוֹיָם וְינַקְמָּם עַלְ־צַּדְ הִנְּשְׁאִי וְעַלְ־בָּרְבַּיִם הְשְׁעֲּעֵי:

ובׁ, בְּיִהְאֶבְׂם שׁנִּטֵׁמוּ: בּאָיִה אַמֶּב אַפּוּ שַׁנִּטַמִּנּי בּוֹ אָנָבֹ, אַנַטַמָבָם

And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass, and the hand of the Lord shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

For by fire will the Lord contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the Lord shall be many.

They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the Lord, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the Lord, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the Lord.

And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the Lord.

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the Lord, so shall your seed and your name remain.

, וּרְאִימָם וְשָׂשׁ לִבְּבֶם וְעַצְמוֹתֵיכֶם פַּדֵּשָׁא תִפְּרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהֹנָה אָת־עַבְּדְיוּ וְזָעָם אָת־אֹּיְבֶיוּ: (ס)

ָּ בִּי־הַנֵּה יְהֹנְהֹ בְּצֵּשׁ יָבֹוֹא וְכַסּיפָּה מַרְפְבֹתָיִוּ לְהַשָּׁיִב בְּחֵמָהׁ אַפֹּוֹ וְנַעֲּרָתִּי בְּלַהֲבֵּי־צִּשׁיּ

אָטַ-פַּלְ-בָּמְּׂע וְרַבֵּוּ חַלְלֵ, וְׁרַזְּׁנֵי: אָטַ-פַּלְ-בָּמִּתְ וְרַזִּנִי נִמְּבְּּמִ וּלִּחַרָבִּוּ

תמקקדִשׁׁים וְתַמְּשַׁתֲרִׁים אָל־תַנּנֹוֹת אַתָּר (כ׳ אַתֹד)[ק׳ אַתַּל] בַּמְּנֶך אָּכְלֵי בְּשֵׂר תַתַּזִּיר וְתַשֶּׁקֵץ וְתְעַּבְבֶּר יַחְדֶּוֹ יָסֻפּוּ נְאָם־יְתֹּנְת:

אָטַבְּבְּנְגֵינִי אָטַבְּלְבְנַינִינִם וְנַנְלְּמָנִיִּטִ וּבָּאִנּ וְנָאִנּ הְאָנְכָׁ, מִהְּמִּנִיִם וְנַנִּלְמָנִיִּטִ וּבָּאִנּ וְנָאִנִּ הְאָנִיבָּי מִהְּמִּיִנִם

וְשִׁמְּהִי בְּחָׁם אֹוֹת וִשִׁלִחָהִי מִחָם וּפְּלִימִים אָל־תַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פִּוּל וְלָּוֹד מִשְׁכֵי קָשִׁת אָת־שְׁמְעִי וְלֹא־נָם תָרְחֹלָים אֲשֶׁר לְא־שְׁמְעִי אָת־פְבֹּוֹדְי בַּגּוֹיִם:

וְהַבֵּיאּי אָת־בְּלֹאַחִיכֵם מִּכְּלִרֹתִּיֹנִםוּ מִּנְחָָהוּ לַיהֹנְה בַּפּוֹסִים וְּבְנֶּבְה וּבַצִּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבַכּרְבָּרִוֹת עַּלְ חָר קְּדִּשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהְוָה כַּאֲשֵׁר יִבְּיאּי בְנֵּי יִשְׂרָצֵל אָת־חַמִּנְחָה בְּבְלִי שְחָוֹר בֵּית יְחֹנְה:

ְּנִם_מָנֵם אָמָּח לְכִּנִגִּים לְלָנִיֵּם אָמָר יְחְנֵה:

בָּי כַאַשֶּׁר הַשְּׁמָיִם הַהַּדְשָׁים וְהָאָהֵץ הַחַדְשְׁה אֲשָּׁר אֲנֵי עַשֶּׁה עַמְדֵּים לְפָּנֵי הַחַדְשְׁיה אֲשָׁר אֲנֵי עַשֶּׁה עַמְדֵּים לְפָּנֵי

- And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the ${\tt LORD}$.
- And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Meither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorting unto all flesh.
- ְּוְחָיָה מְצִי־חֹֹגֵשׁ בְּחְרְשׁׁוּ וּמִצֵּי שַבָּתּ בְּשַׁבַּתִּוֹ יְבַוֹא כְל־בָּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָּנֵי אָמָר יְהוְה:
- וְיָצְאָּוּ וְרָאֵׁוּ בְּפִּגְּרֵי הָאֲנְשִׁים הַפּּשִׁעָּיִם בֵּי בֵּי תּוֹלַשְּמְּם לֵאׁ חָמׁוּת וְאִשָּׁם לֵאׁ הִּבְבֶּה וְהָיָוּ דַרָּאָוֹן לְבְלְ־בָּשֶׂר: והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יהוה

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

- And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.
- And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a math.
- And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the Lora liveth.
- But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the Lord hath sent thee away.
- And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the Lord is between me and thee for ever.'
- So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal
- And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Ahner sat by Saul's side; but David's place was empty.

- יפָּקַר מוֹשְׁבֶּף: יפָּקַר מוֹשְׁבֶּף:
- و، ןשׁלִשְׁׁׁמִּ מַּבֵר מָאָר יּבָאַּתָ אָל־הַמָּלִּים אַשֶּר־נִסְתָּרִים שָּׁם בְּוִים תַמַּעַשֶּׂת וְיָשַׁבְּלִּי אָצֶל הְאָבֶן הְאָנֶל:
- ؞؞ וַאֲנִּי שְׁלָשֶׁת הַחִצִּים צִּהָָה אֹוֹהֶה לְשֵׁלַּח־לֶי לְמַטְּרֶה:
- ָּוְהַבֵּּוֹ אֶשִׁלֵח אָת־הַנַּעַר לֵךְ מְצָא אָת־הַהִּצִּיִם אִם־אָמֹר אַמָּר לַנַּעַר הַנָּח הַהַצִּיםו מִמְּךְ וָהֵּנָּה קַהֲנַּװִבָּאָה כִּי־שָׁלִוֹם לְדְּ וְאֵין דְּבֶּר חִי־יְהְנְה:
- יה וָאִם־כָּה אִמַר ֹלְטָּׁלֶם הַנָּה הַהִּצִּים מִפְּּרָּ נְהָלְאָה לֵּךְּ בֵּי שִׁלְהַךּ יְהֹנְה:
- בּינִי וּבֵינְךָּ אֲשֶׁר דִּבָּרְנִוּ אֲנֵי וְאָחָה הִנָּה יְהוֹנֶה בּינִי וּבֵינְךָּ עַּבְּרנוּ אֲנֵי וְאָחָה הְנָּהְ יְהוֹנֶה
- ﻪﭘﭙﺮﻝ ﺗﺮﭘﺖ <u>ﺗﺮﭘﯜﭘﺮ</u>ﺕ ﺗﺮﭘﻦ ﺗﺮﺷټﻦ ﺗﺮ<u>ﭘﯜ</u>ﺕ ﺗﭙﯜﭼﺎﺕ (ﺕ ﻋﺮ)[ﺝ ﭘﯜﺏ] ﭼﭙﯜﺗﻦ
- رزשָב זַהַּמֶּלֶד עַל־מֹושָׁבוֹ בְפַעַםו בְפַעַם אָל־מושַב הַקִּיר נִיּקָם יְהַוֹּנְחָן וַנִשֶּׁב אַבְנָר מִצֵּד שָאָוּל וַיִּפְּקַד מָקוֹם דְּוֶד:

- Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is not clean.'
- And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'
- And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;
- and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.
- Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?
- For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.
- And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'
- And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.
- So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.
- And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

- וְלֹאִ־דְבֶּר שְׁאָּוּל מְאִוּמָה בַּוֹּוֹם תַהָוּא כָּי אָמַר מִקְרֵה הוֹּא בִּלְתָּי שָׁהַוֹר הוּא כִּי־לְא שְׁהְוֹר: (ס)
- וּיִהִי מִמְּחֵבִית הַחֹהֻשׁ הִשִּׁנִּי וַיִּפְּקָר מִקּוֹם בְּיִרְר (פ) וַיִּאִמֶר שָׁאִּרִל אָל־יָהוֹנְתָּן בְּנֹי מֵדִּוּעַ לֹאׁ־בָא בָן־יִשָׁי גַּם־חָּמָוֹל גַּם־תַּיִּוֹם אֶל־תַלְּחֶם:
- מְמְּפֶּׁנְרִ מְּרֵבְבֵּׁנִי לְטִׁם: ניַען יְהִינְּהָן אָרִישְׁאָנִל נִשְׁאָלְ נִשְׁאָלְ בִּנֶר
- ַנְּאׁמֶר שַׁלְחֵנִי נְאָ בָּי זֶּבַחֹ מִשִׁפְּחָׁר לְנִי בְּעִּיר וְהָוּא צִנְּה־לִי אָהָי וְעַהָּה אָם־מְצָאִהִי חֵן בְּעֵינֶּיךְ אָמֶּלְטָה נָא וְאָרְאֵֵה אָת־אֶהָי עַל־בֵּן לֹא־בָּא אֶל־שֶׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)
- ַנְיָחַר־אָף שָׁאִּילִ בִּיחָוֹנְהָוְ וַיָּאָמֶר לֹוֹ בֵּן־נַעַּנָת חַמַּרְדִּית חֲלַוֹא יָדִּעְּחִּי בִּי־בֹחֵר אַמֶּּה לְבֶּן־יִשִּׁי לְבְּשְׁחָּלְּ וּלְבָשֶׁת עֶרְוָת אַמֶּף:
- בֵּר כְלִ־תַּיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁיֹ תַיִּ עַל־הָאֲדַמְּה לָא הִכִּיוִ אַתָּה יִּעַלְכִּיתֵּף וְעַמְּה שְׁלָח וְקַח אֹחוֹ אֵלִי בָּי בֶּן־מָנֶה הְיּא: (ס)
- ַנַּמַן יַהַוֹּנִילָן אָת־שָּאִיל אָבָיו וַיַּאִמֶּר אֵלֶיו מְמְּה יוּטָת מֶה שְּשְׁה:
- אָּטַ-גִּינְה: (ס) גְּטֵּגְשָׁוֹ בִּּגַלְטַ תַּגִּא מִמָּם אָּבְּגִּוּ לְטִמָּנִע הַנְּמָּבְ מָּאַנִּרְ אָנִר תַּדְּנִית עָּלְגִּי לְטַבְּעַוּ וֹנִּרַתְּ
- װְלְאַ אֶּלְגַיְבְּוְּגַ בָּּגְ נִיכְלְמִּוְ אָּבֶּגוּ: (ס) וְלְאַ אֶּכְּלְ בִּּגִּים ַנַּנִּוֹלְיִהְתִּ נַמָּנִּתְ לְמָטִם בַּּג נּיֵּלֵם יַּנִינִינִינִוֹ מִמָּם נַמָּּלְטַוֹּ בִּּטֵּבִי. אָנַּ
- בְּנְרֵ נְנְמָּר קַמְּן מְמֶּנְ: נְיְתַרְ בְּבְּקֵר נַיֵּבֵא יְרִינְתָּן תַשְּׁבֵר לְמִוּעֵּר

And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

And as soon as the lad was gone, David atose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times, and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the Lord, saying: The Lord shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

، וַיַּאִמֶּר לְנִעֲרֹוֹ רָץ מִצָּא נָאֹ אָת־תַחִצִּים אַשֶּר אָנֹכֶי מוֹרֶה תַנַּעַר לָּץ וְהוּא־יָרֶה תַחֵצִי לְתַעְּבְרְוֹ:

 * *

החצי)[ק׳ הַחִּצִּים] נִיָּבָאׁ אֶל־אֲדֹנֶיו: הי והנער לֹא־ידע מאַנְמה אָה יהונחוֹ ודוֹ

•• נִיּתֵּן יְהְוֹנְתַּן אָת־בֵּלִיו אָל־תַנַּעַר אֲשֶׁר־לָוֹ נַיּאמֶר לֹוֹ לֶךְ הְבֶּיא הָעֶיר:

ַהַנַּעַר בָּא゚ וְדָוֹר קָם מִאֵצָל חַנָּגָב וַיִּפֹּל ייּ לְאַפֵּיוּ אַרְצָּה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁלָשׁ פִּעָּמִים וַיִּשְּׁקַוּוּ אַישׁ אָת־רַעַּהוּ וַיִּבְּכּוּ אַישׁ אָת־רַעַּהוּ עַד־דָּוָד הַגְּדְּיל:

יַּאִמֶר יְהוֹנְתָּוְ לְדָוָר לֵךְ לִשְׁלִוֹם אֲשֶׁר יִי נִשְׁבַּׁעְנִי שְׁנֵינִי אֲנַׁחָנִי בְּשָׁם יְהוָהֹ לֵאמֹר יְהְנְׁה יִהְנֵהו בֵּינֵי יּבִינָּף יּבֵין זַּרְעָּי יּבֵין זַרְעֲּךְ עַּד־עּוֹלְם: (פ)

הפטרת פרשת שקלים

The Mastir on Shabbat Shekalim is Exodus 30:11 - 16. The Hastarah is II Kings 12:1 - 17.

I:IIX

Jehoash was seven years old when he began to reign.

In the seventh year of Jehu began Jehoash to reign; and he reigned forty years in Jerusalem; and his mother's name was Zibiah of Beer-sheba.

And Jehoash did that which was right in the eyes of the Lord all his days wherein Jehoiada the priest instructed him.

> ַ בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵרוּאִ מְלַךְ יְתוֹאָשׁ וְאַרְבָּעָים שְׁנְּה מְלַךְ בִּירוּשְׁלָם וְשֵׁם אִמֹּוֹ צִבְיָה מְבְּאֵר שֶׂבַע:

> > בּן־שֶׁבַע שְׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמְלְכְוֹ: (פּ)

ַנִּעַשׁ יְהוֹאֲשׁ תַּיְשֶׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּלֹ־יִמֶּיוּ אֲשֶׁר הוֹרְהוּ יְהוֹיָדֶע תַפֹּהֵן:

- Howbeit the high places were not taken away, the people still sacrificed and offered in the high places.
- And Jehoash said to the priests: 'All the money of the hallowed things that is brought into the house of the LORD, in current money, the money of the persons for whom each man is rated, all the money that cometh into any man's heart to bring into the house of the LORD,
- let the priests take it to them, every man from him that bestoweth it upon him; and they shall repair the breaches of the house, wheresoever any breach shall be found.'
- But it was so, that in the three and twentieth year of king Jehoash the priests had not repaired the breaches of the house.
- Then king Jehoash called for Jehoiada the priest, and for the other priests, and said unto them: 'Why repair ye not the breaches of the house? now therefore take no longer money from them that bestow it upon you, but deliver it for the breaches of the house.'
- And the priests consented that they should take no longer money from the people, neither repair the
- And Jehoisda the priest took a chest, and bored a hole in the lid of it, and set it beside the altar, on the right side as one cometh into the house of the LORD; and the priests that kept the threshold put therein all the money that was brought into the house of the LORD.
- And it was so, when they saw that there was much money in the chest, that the king's scribe and the high priest came up, and they put up in bags and counted the money that was found in the house of the Lord.
- And they gave the money that was weighed out into the hands of them that did the work, that had the oversight of the house of the Lord; and they paid it out to the carpenters and the builders, that wrought upon the house of the Lord,

- רָק הַבְּמִוֹת לֹאַ־סָרוּ עִּוֹד הָעָָם מְוַבְּחָים וְמְקַשֶּרִים בַּבְּמִוֹת:
- ַנּיֹאִמֶר יְהוֹאָשׁ אָל־הַבֹּהֵנִים כֹּל בָּסֶף י הַקַּדִשׁׁים אֲשָׁר־יּנְגָא בֵית־יְהוָהֹ בָּסֶף עוֹבֶר אִישׁ בָּסֶף נַפְּשִׁוֹת עֵּרְבָּוֹ כְּלַ־כָּסֶף אֲשֶׁר יִעְּלֶהׁ עַל לֶב־אִישׁ לְהָבָיא בָּית יְהוְה:
- יקקי לָהֶם הַפְּהֵנִים אָישׁ מֵאָת מִבָּרִוֹ וְהֵם יחַוְּקוּ אָת־בָּבֶל הַפַּׁוֹת לְכָל אֲשֶׁר־וִמְצֵא שֶׁׁם בְּדֶק: (פּ)
- ַ וַיְהִי בִּשִּׁנָּח מָשְׁרֵים וְשְׁלָּשׁ שָׁנָּה לַמֵּלֵך יְהוֹאָשׁ לֹא חִיּקִּוּ הַכֹּהָנִים אָת־בָּגָל הַבְּיִת:
- וּיִקְרָאֹ חַמָּלֵךְ יְחוֹאָשׁ לִיחוִידָע חַפֹּחֵלְ * וְלַבְּחַנִּים וּיֵאִמֶּר אֲלַהָם עַדָּיִעּ אֵינְבֶם מְחַזְּקִים אָת־בָּדֶל חַבְּיִת וְעַּמְּר אַל־תַּקְחִוּ־כֶּסֶׁךְ מֵאֵת עַכְּרִיכֶם בְּי־לְבָּדֶל הַבְּיִת תַּהְנְחוֹי
- וּיִּקְּח יְחִיֹנְדֶע חַפֹּחֵן צֵּרָוֹן צָּחָֹר וּיִּקָּב חָר בְּדַלְתִּוֹ וַיִּתֵּן אֹחוֹ צֵּצֶל הַמִּוְבֶּח (כ׳ בימין)[ק׳ מִיָּמִין] בְּבוֹא־אִישׁ בֵּיִת יְחִנְׁח וְנְחְנִי־שָׁמְּח הַבְּהָנִים שׁמְרֵי הַפַּר צָּח־כְּל־תַבֶּסֶך הַמּיּבָא בֵיח־יְחֹנְח:
- ויְהִי כִּרְאִוֹהָם כִּי־רָב תַכֵּסָף בָּאָרֻוֹן וַיַּעַל סֹבֵּר תַמֶּלֶךְ וְתַכֹּתֵן תַנְּדִילִ וַיָּצְרֹוֹ וַיִּמְנֹוּ אֶת־תַכֶּסֶף תַנְּמְצֵא בֵית־יְתְוְה:

and to the masons and the hewers of stone, and for buying timber and hewn stone to repair the breaches of the LORD, and for all that was laid out for the house to repair it.

But there were not made for the house of the Lord cups of silver, snuffers, basins, trumpers, any vessels of gold, or vessels of silver, of the money that was brought into the house of the Lord;

for they gave that to them that did the work, and repaired therewith the house of the LORD.

Moreover they reckoned not with the men, into whose hand they delivered the money to give to them that did the work; for they dealt faithfully.

The forfeit money, and the sin money, was not brought into the house of the LORD; it was the priests.

- نלְבָּגְ אַּמֶּבְינֵגְאַ מַּלְעַבְּנִית לְטִוְּמֵּה וְאַבְּנֵי מִטְאָב לְטַזֵּל אָת בָּבָל בִּיתּיִנִיוָ ילְבָּלְ אַמֶּבְינֵגָא מַלְעַבְּנִית לְטִוּקְתִּי
- אַרְ לֹא יִעְּשָׁה בֵּית יְהֹנָה סִפָּוֹת בֶּטָרֹ מְזַמְּרָוֹת מִיְּרְקוֹת חֲצָצְרֹוֹת בְּלְ־בָּלֵי זְחֶב יִּרְלִי־בָסָף מִוְ־חַבֶּסֶף חַמּיּבָא בֵית־יְהֹנְה: ב בְּי־לְעַשֵּׁי חַמְּלְאַבֶּה יִהְנָּהִי וְחִיְּקִּי־בָּוֹ
- ، إِذِّهُ بِيَهِدِ، هُمَـٰتِهِٰذِفُاتُ هِفَٰذِهِٰذِت هُمـَّبَوْفِهِ فِلْأَبِنَا خِلِمَ خِفْشِ يَهِٰزَهُٰذِت وَدْ چَهِٰثِيْنِا بِيَّا فَفِيْنَا:

אָנוַ בָּינוּ יְהוָה:

יהוְיִה לַפּהַנִים יִהְיִי: (פ) לא ייבָא בָּיה

מפטיר לשבת חוכה

The Mastir for Shabbat Hanukka corresponds to the day of Hanukka...